DOCUMENT RESUME

ED 024 028 48 AL 001 566

By- Mihalyfy, Ilona; Koski, Augustus A.
Hungarian Graded Reader.
Foreign Service Inst. (Dept. of State), Washington, D.C.
Spons Agency- Office of Education (DHEW), Washington, D.C. Bureau of Research.
Bureau No- BR-5-1100
Pub Date 68
Contract- OEC-6-14-017
Note- 605p.
Available from- Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office, Washington, D.C. 20402 (GPO S1.114/2-2:H89, $3.75)
EDRS Price MF-$2.50 HC Not Available from EDRS.
Descriptors- Audiolingual Methods, Cultural Context, Glossaries, *Hungarian, *Instructional Materials, *Language Instruction, Pattern Drills (Language), *Reading Materials, Reading Skills

This graded reader is intended to supplement a beginning course in Hungarian after the student has "developed control of about 700 lexical items and can manipulate with fluency much of the basic structure of Hungarian." (It may also be used in an intermediate course.) The 56 reading selections are varied in content and sequenced to develop reading proficiency. Selections are followed by questions designed to "develop facility in conversing and in using vocabulary and structure beyond the basic course." Various texical and grammatical drills and a vocabulary list glossed in English complete each lesson. A cumulative Hungarian-English word list completes the volume. (AMM)

ED 020028

OE-6-14-07
TITLE VI, NDEA
PR-48

FOREIGN SERVICE INSTITUTE

HUNGARIAN

GRADED READER

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
OFFICE OF EDUCATION

THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL OFFICE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

DEPARTMENT OF STATE

HUNGARIAN

GRADED READER

This work was compiled and published with the support of the Office of Education, Department of Health, Education and Welfare, United States of America.

ILONA MIHALYFY and AUGUSTUS A. KOSKI

FOREIGN SERVICE INSTITUTE

WASHINGTON, D.C.

1968

DEPARTMENT OF STATE

FOREIGN SERVICE INSTITUTE
BASIC COURSE SERIES
Edited by
AUGUSTUS A. KOSKI

For sale by the Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office
Washington, D.C. 20402 - Price $3.75

PREFACE

Hungarian Graded Reader *and accompanying tape recordings are designed to develop reading ability in Hungarian through the coordination of audio material with the printed page, with minimum recourse to translation. They are intended for use in an academic program to develop student ability to read Hungarian spontaneously. The fifty-six reading selections have been arranged and edited to provide a sequencing suitable to the growing competence of students as they progress from the beginning through the intermediate stages of reading proficiency. It has been an aim in the editing to retain as much as possible of the original style and flavor while modifying constructions and vocabulary as necessary for the benefit of students.*

The text is intended to supplement a beginning course in Hungarian and to be introduced when the student has developed control of about 700 lexical items and can manipulate with fluency much of the basic structure of Hungarian. It may also be used effectively in an intermediate course.

Among its features are varied lexical and grammatical drills which are included throughout. These, together with the comprehensive questions after each reading selection, help the student develop facility in conversing and in using vocabulary and structure beyond the basic course. The accompanying tapes emphasize the spoken language and are a means of making the material live and realistic.

Hungarian Graded Reader *is the work of the Hungarian staff of the School of Language Studies under the direction of Augustus A. Koski. Ilona Mihalyfy compiled and edited the reading selections, vocabulary lists and drills. After her departure Eva Eszenyi assisted in bringing the text to completion. She voiced the tapes of most of the reading selections and drills and proofread the typescript before publication. Donna A. Kowalski, Irma C. Ponce and Linda E. Terrio prepared the typescript. The tape recordings were produced in the Foreign Service Institute studios with the technical assistance of Jose M. Ramirez.*

The Foreign Service Institute gratefully acknowledges support from the U.S. Office of Education which helped defray the cost of preparing and publishing this volume.

James R. Frith

James R. Frith, Dean
School of Language Studies
Foreign Service Institute
Department of State

TABLE OF CONTENTS

Preface	III
Selection 1	
Fehér családja	1
Szavak	2
Kérdések	3
Gyakorlatok	5
Selection 2	
A saját nagyapám vagyok - Mark Twain után -	7
Szavak	8
Gyakorlatok	9
Selection 3	
Évszakok	11
Szavak	12
Kérdések	14
Gyakorlatok	15
Selection 4	
Katonáék lakása	19
Szavak	20
Kérdések	22
Gyakorlatok	23
Selection 5	
A pőstán	27
Szavak	28
Kérdések	29
Gyakorlatok	31
Selection 6	
A reggel	33
Szavak	34
Kérdések	35
Gyakorlatok	36
Selection 7	
Az okos leány - Népmese -	39
Szavak	40
Gyakorlatok	41

Selection 8

Arckép - Kristóf Attila után - 45
Szavak 49
Kérdések 50
Gyakorlatok 52

Selection 9

Egyszer volt Budán kutyavásár - Népmese - 55
Szavak 56
Kérdések 58
Gyakorlatok 59

Selection 10

Egy külföldi követ levele Mátyás király budai könyvtáról 63
Faragó László és Dr. Vincze Sándor után
Szavak 65
Kérdések 66
Gyakorlatok 68

Selection 11

Orosz asszony - Részlet - 73
Galambos Lajos (1910 -)
Szavak 6
Kérdések 77
Gyakorlatok 79

Selection 12

Pesti madarak - Beszélgetés a görllel - 81
Heltay Jenő után (1871 - 1957)
Szavak 84
Kérdések 86
Gyakorlatok 87

Selection 13

A vándorló könyv - Móra Ferenc után (1879 - 1934) 91
Szavak 94
Kérdések 96
Gyakorlatok 98

Selection 14

Ami megérthetetlen 101
Móricz Zsigmond után (1879 - 1942)
Szavak 108
Kérdések 110
Gyakorlatok 112

Selection 15

Versek: Mostan szines tintákról álmodom 115
- Kosztolányi Dezső - (1885 - 1936)
Éjjel a Tiszán 116
- Gárdonyi Géza - (1963 - 1922)
Szavak 116

Selection 16

Melyiket a kilenc közül 119
Jókai Mór után (1825 - 1904)
Szavak 124
Kérdések 125
Gyakorlatok 127

Selection 17

Anyuka - Herczeg Ferenc után - (1863 - 1954) 129
Szavak 133
Kérdések 135
Gyakorlatok 137

Selection 18

A Balaton 141
Szavak 143
Kérdések 145
Gyakorlatok 147

Selection 19

Bölcsőtől a koporsóig - (Részlet) - Pista 151
Kosztolányi Dezső után (1885 - 1936)
Szavak 156
Kérdések 158
Gyakorlatok 159

Selection 20

Versek: Gyermekjáték 163
Impressio 164
Szép Ernő (1884 - 1953)
Szavak 165

Selection 21

Tizenhárom almafa (Részlet) A puska - Vass Albert (1908-) 167
Szavak 175
Kérdések 177
Gyakorlatok 178

Selection 22

Csoszogi az öreg suszter József Attila után (1905 - 1937) 181
Szavak 185
Kérdések 187
Gyakorlatok 188

Selection 23

Ellopom a kabátomat - Gábor Andor után (1884 - 1953) 191
Szavak 194
Kérdések 195
Gyakorlatok 197

Selection 24

Bede Anna tartozása 201
Mikszáth Kálmán után (1847 - 1910)
Szavak 204
Kérdések 206
Gyakorlatok 207

Selection 25

Versek: Feleség - Illyés Gyula (1902 -) 209
Három őszi könnycsepp 209
Ady Endre (1877 - 1919)
Még alig volt reggel 210
Petőfi Sándor (1823 - 1849)
Tiszta szivvel 210
József Attila (1905 - 1937)
Szavak 211

Selection 26

Képtelen természetrajz (Részlet) 213
A kutya - Nagy Lajos után (1883 - 1954)
Szavak 215
Kérdések 217
Gyakorlatok 217

Selection 27

Barabbás - Karinthy Frigyes után (1887 - 1919) 221
Szavak 224
Kérdések 225
Gyakorlatok 227

Selection 28

Egri csillagok (Részlet) 229
Gárdonyi Géza után (1863 - 1954)
Szavak 235
Kérdések 237
Gyakorlatok 239

Selection 29

Amit a gyermek látott (Részlet) 243
Bohuniczky Szefi után (1896 -)
Szavak 245
Kérdések 247
Gyakorlatok 249

Selection 30

Népköltészet - I. Népballadák 251
II. Népdalok 254
Szavak 257

Selection 31

Az őz (Regényrészlet)
Szabó Magda után (1919 -) 261
Szavak 263
Gyakorlatok 265

Selection 32

Robbanás vagy kenyértészta - Részlet Szecskó Tamás
Ember és Nagyváros című könyvéből 267
Szavak 269
Kérdések 270
Gyakorlatok 272

Selection 33

Monpti (Regényrészlet) 277
Vaszary Gábor után (1897 -)
Szavak 281
Kérdések 283
Gyakorlatok 284

Selection 34

Magyarország helyzete - Szabó László után - 287
Szavak 289
Kérdések 291
Gyakorlatok 292

Selection 35

Versek: Reggel - Erdélyi József - (1896 -) 295
Milyen volt - Juhász Gyula - (1883 - 1937) 295
Hangszerek - Remenyik Sándor - (1890 - 1941) 296
Tanár az én Apám - Kosztolányi Dezső - (1885-1936) 297
Szavak 298

Selection 36

Aranylánc - Tamási Áron után - (1897 - 1966) 299
Szavak 310
Kérdések 313
Gyakorlatok 316

Selection 37

A jóizlés követei - Dutka Mária után 321
Szavak 323
Kérdések 324
Gyakorlatok 325

Selection 38

Kücsük - Kosztolányi Dezső után (1885 - 1936) 329
Szavak 332
Kérdések 333
Gyakorlatok 334

Selection 39

Keserű lapu (Novella részlet) Galambos Lajos (1910 -) 337
Szavak 342
Kérdések 343
Gyakorlatok 345

Selection 40

Versek: Imakönyvem - Reviczky Gyula (1855 - 1889) 347
Szülőföldem szép határa 349
Kisfaludy Károly (1788 - 1830)
Szeretnélek még egyszer látni 349
Gyulai Pál (1826 - 1909)
Szavak 350

Selection 41

Jókai Mór - Az Ezeréves Magyarország-ban megjelent cikk után 353
Szavak 356
Kérdések 357
Gyakorlatok 359

Selection 42

Emlékezések és magyarázatok - Részlet - Horváth Béla 363
Szavak 365
Kérdések 366
Gyakorlatok 368

Selection 43

Mese a hálás szarvasról - Lipták Gábor után 371
Szavak 375
Kérdések 377
Gyakorlatok 378

Selection 44

Barátság a Szaturnuszon - Részlet az Idegen vitúkör
című regényéből - Fehér Klára után (1922 -) 381
Szavak 391
Kérdések 393
Gyakorlatok 395

Selection 45

Az elfelejtett arc - Szabó Dezső után (1879 - 1945) 399
Szavak 404
Kérdések 405
Gyakorlatok 407

Selection 46

Idegenforgalmi kislexikon mogyoróhéjban 409
Pap Miklós után
Szavak 412
Kérdések 414
Gyakorlatok 415

Selection 47

Idegenforgalmi kislexikon (Folytatás) 417
Szavak 420
Kérdések 421
Gyakorlatok 422

Selection 48

Petőfi Sándor - Az Ezeréves Magyarországban 425
megjelent cikk után
Szavak 428
Kérdések 429
Gyakorlatok 431

Selection 49

Ezt ajánljuk-A Népszabadságban megjelent cikk után 433
Szavak 437
Kérdések 438
Gyakorlatok 439

Selection 50

A világ, amelyben élünk- Részlet a "Szines világegyetem"-ből - Kulin György és Kolozsváry György után 443
Szavak 446
Kérdések 447
Gyakorlatok 449

Selection 51

Lassabban, mint a homokfutó - Részlet Szecskő Tamás Ember és a nagyváros cimű könyvéből 453
Szavak 457
Kérdések 458
Gyakorlatok 460

Selection 52

Ki a magyar állampolgár? Dr. Faragó László után 463
Szavak 466
Kérdések 467
Gyakorlatok 569

Selection 53

Az orvos halála - Regényrészlet - Fekete Gyula után 473
Szavak 478
Kérdések 480
Gyakorlatok 482

Selection 54

Magyar irodalom (Részlet) Babits Mihály (1883 - 1941) 485
Szavak 487
Kérdések 489
Gyakorlatok 491

Selection 55

Újságcikkek I. 495
Szavak 496
Újságcikkek II. 497
Szavak 499
Újságcikkek III. 500
Szavak 502
Gyakorlatok 503

Selection 56

A nagyobb igazság - Makkai Sándor - 507
Szavak 511
Kérdések 513
Gyakorlatok 516

Hungarian - English word list 521

FEHÉR CSALÁDJA

Fehérnek népes családja van. Hatan voltak testvérek: három fiú és három lány. Most már csak öten vannak. A fivére a harctéren esett el a második világháborúban. Még mindig fáj a szíve, ha rágondol... A két legfiatalabb testvére a szüleinél lakik. Az öccse iskolába jár és sok gondot okoz a szüleinek. A húga tanítónő. Az idősebbik nőtestvére öt évvel ezelőtt ment férjhez. A férje középiskolai tanár. Kémiát és fizikát tanít az iskolában. Két kis hároméves gyermekük van, ikrek. Ők Fehér unokahúgai. A másik nővérének karácsonykor volt a lakodalma. Az esküvő után férjével egyéves külföldi tanulmányútra ment. Most éppen Varsóból írtak.

Fehér apja hatvanöt éves, de még mindig dolgozik. Munkavezető egy nagy gyárban. Az anyja, aki hatvan éves, már nyugdíjban van. Ő ápolónő volt. A nagyszülei meghaltak. Az anyja két testvére - Fehér nagynénje és nagybátyja - vidéken él. Sok gyermekük van, akik Fehér unokatestvérei.

Fehér már nyolc éve házas. Felesége szép, szőke, csendes kis asszony. A legnagyobb fiú iskolába jár. Mivel Fehér felesége is dolgozik, nappal a középső fiú óvodában, a legkisebb pedig bölcsődében van. Fehér, mielőtt a hivatalába megy, minden reggel elviszi a nagyobbik fiát az iskolába, a középsőt meg az óvodába. A felesége a kicsit viszi a bölcsődébe. Fehér a földművelésügyi miniszteriumban titkár. A felesége ugyanott gyors- és gépírónő.

A felesége anyja, Fehér anyósa, sokszor meglátogatja őket. Nagyon szereti az unokáit. Ő özvegyasszony, tavaly temette el a férjét. Két fia van - mindkettő nős - és egy másik lánya, akinek most volt az eljegyzése egy fiatal mérnökkel. Fehér nagyon jóban van a sógoraival és a sógornőjével. Gyakran összejön velük és mindig nagyon jól érzi magát a társaságukban.

Szavak

népes	large, numerous, populous
hatan	six (people)
testvér, -e	brother or sister
harctér, teret, tere	battlefield
elesik a harctéren	killed in action ("falls on the battlefield")
gondot okoz (-nek)	causes anxiety
húg, -a	younger sister
férjhez megy	she gets married
iker, ikret, ikre	twin
unokahúg, -a	niece
karácsony	Christmas
lakodalom, lakodalmat, lakodalma	wedding
esküvő	marriage ceremony
tanulmányút	study tour
Varsó	Warsaw
munkavezető	foreman
nyugdíj, díjat, díja	pension
meghal	die
nagynéni	aunt
unokatestvér, -e	cousin
házas	he is married
mivel	because, since, as, for
középső	middle
óvoda	kindergarten
bölcsőde	day nursery
anyós	mother-in-law
unoka	grandchild
özvegy	widow
eltemet	bury
nős	he is married
eljegyzés	engagement, betrothal

jóban van	is in good terms
sógor, -a	brother-in-law
társaság	company, society
összejön	come together, keep company with
jól érzi magát a társaságukban	enjoy their company

Kérdések

1. Fehérnek kicsi családja van?
2. Hányan voltak testvérek?
3. Élnek a testvérei?
4. Mikor és hol halt meg a fivére?
5. Mit csinál az öccse? Mit csinál a húga?
6. Hol lakik az öccse és a húga?
7. Az öccse jól tanul?
8. A nővére férjnél van?
9. Mi a nővére férje?
10. Hány gyerekük van?
11. A másik nővére is férjhez ment?
12. Mikor volt az esküvője?
13. Most hol vannak?
14. Fehér apja és anyja élnek még?
15. Fehér apja nyugdíjban van?
16. Mit csinál az anyja?
17. Élnek Fehér nagyszülei?
18. Vannak Fehérnek nagynénjei vagy nagybátyjai?
19. Fehér mióta házas?
20. Milyen a felesége?
21. Hány gyerekük van?
22. Hol vannak a gyerekek nappal?
23. Ki viszi reggel a gyerekeket az iskolába és az óvodába?
24. Fehér és a felesége hol dolgoznak?
25. Fehérnek él az apósa?

26. Mikor halt meg?
27. Fehér anyósa miért látogatja meg sokszor őket?
28. Hány sógora és sógornője van Fehérnek?
29. A sógornője férjnél van?
30. Fehér miért jön gyakran össze velük?
31. Magának hány testvére van?
32. Hány fiútestvére és hány lánytestvére?
33. Mit csinálnak a fivérei?
34. Mit csinálnak a nővérei?
35. Nős a fivére?
36. Férjnél van a nővére?
37. Hány unokahúga és unokaöccse van?
38. Maga hol dolgozik?
39. Dolgozik még az apja, vagy nyugdíjban van?
40. Maga házas?
41. Mikor volt az esküvője?
42. Vannak gyerekei?
43. Hány évesek a gyerekei?
44. Járnak óvodába vagy bölcsődébe a gyerekei?
45. Van anyósa?
46. Jóban van az anyósával?
47. Hány sógora és hány sógornője van?
48. Gyakran összejön velük?
49. Jól érzi magát a társaságukban?
50. Volt maga valahol tanulmányúton?

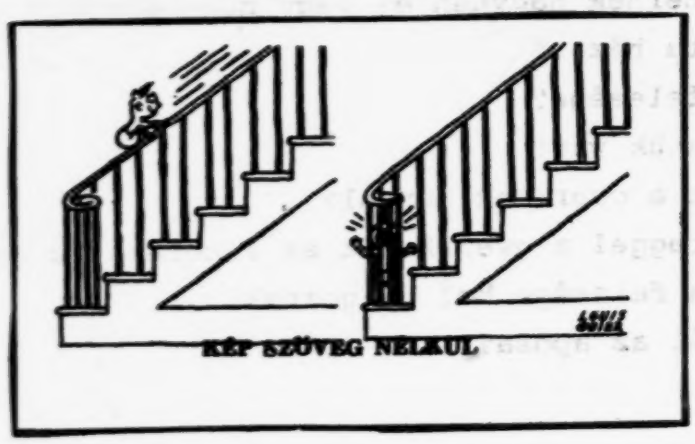

Gyakorlatok

A. Complete each of the numbered sequences, as suggested in the model:

MODEL: Fehér - népes család. - Fehérnek népes családja van.

1. mi - ikrek
2. feleségem nem - testvérek
3. szüleim - nagy kert
4. amerikaiak - sok pénz
5. én nem - autó
6. Kovácsék - nagy ház
7. lány - szép ruhák
8. gyerekek - piros madarak
9. szobák nem - nagy ablakok
10. hivatalnokok - sok idő

B. MODEL: Az öccse sok gondot okoz a szüleinek.
Az öccsei sok gondot okoznak a szüleinek.

1. Nem akartam fájdalmat okozni magának.
2. Ön mindig bajt okoz a kocsijával.
3. A hivatalnok sok kellemetlenséget okozott nekem.
4. A gyerekem sok örömet okoz a szüleimnek.
5. A fiú nem fog gondot okozni magának.

C. MODEL: Minden reggel elviszi a nagy fiát az iskolába.
Minden reggel elviszi a nagyobbik fiát az iskolába.

1. A kicsi még otthon marad.
2. A két asztal közül az alacsonyat választottam.
3. János az öreg Horváth lányt vette el.
4. A fiatal Horváth lány Józsefhez ment férjhez.
5. A szép utat választottam.
6. Ez az út volt a hosszú út.
7. Nem akarom a drága házat megvenni.
8. Vegye meg az olcsót.

SZ

HOTEL SZABADSAG BUDAPEST

Sorszám: 2865

Dátum: 1965 VIII. 11

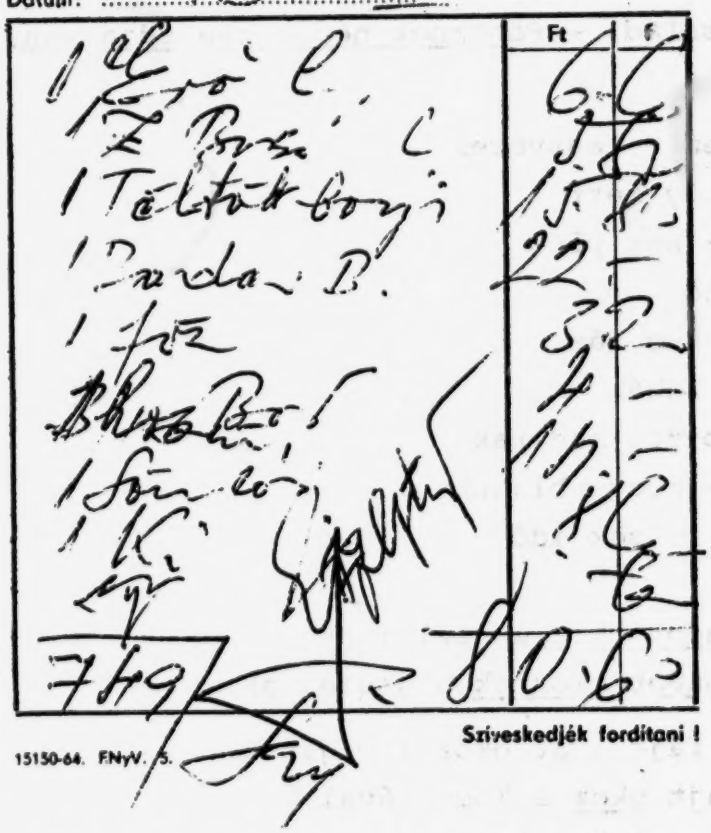

Szíveskedjék fordítani !

15130-64. FNyV. 5.

SZABADSAG

Az ország legnagyobb szállodája.

*

Az étteremben és sörözőben kiváló nemzetközi és magyar konyha, népi zene.

*

Az espresso-cukrászdában cukrász- és fagylalt-különlegességek.

*

A bárban
22—4 óráig tánc,
elsőrendű zene.

A SAJÁT NAGYAPÁM VAGYOK
(Mark Twain után)

Élt egyszer egy ember egy amerikai városban. Negyvenkét éves, erős, egészséges férfi volt és mégis öngyilkos lett. Az okot egy levélben közölte. A levél így szólt:

Sokáig özvegyember voltam. Az édesapám is nálam élt, aki most 65 éves, fess, magas ember. A haja már ősz, de az arca még fiatal és szén-fekete szeme van.

A második feleségem 40 éves, barnahajú, szürkeszemű, kedves jó asszony. Nagyon szeretem a feleségemet. A feleségem lánya - vagyis az én mostohalányom - 20 éves szőkehajú, világoskék szemű szép nő. Ezt a lányt az apám feleségül vette. Így most az apám - a mostohalányom férje - az én vőm lett. És a mostohalányom - az apám felesége - az én mostohaanyám lett. Egy évvel ezelőtt a második feleségem egy szép kis fiúgyereket szült nekem. A fiam és az apám felesége testvérek, így a fiam az apám sógora, de ugyanakkor - mint a mostohaanyám testvére - az én nagybácsim.

Most a mostohalányomnak is fia született. Ez a gyerek - mint az apám fia - az én testvérem, de ugyanakkor - mint a mostohalányom fia - az én unokám is. De ez még semmi. A feleségem, aki a mostohaanyám anyja, az én nagyanyám. Tehát én egyidejüleg a feleségem férje és unokája vagyok. De ha a feleségem az én nagyanyám, akkor én - a nagyanyám férje - a saját nagyapám vagyok. Ezt nem bírom ki tovább. Öngyilkos leszek.

Szavak

mégis	nevertheless, still
öngyilkos	suicide
ok, -a	reason
közöl	disclose, inform, tell
fess	smart, stylish
ősz	grey (hair)
szén, szenet, szene	coal
haj, -at	hair
szem, -e	eye
mostoha	step- (with reference to parent)
vagyis	that is
szőke	blond
feleségül venni	marry, wed
vő, vejet, veje	son-in-law
szül	give birth to
ugyanakkor	at the same time
születik	is born
tehát	therefore, accordingly
egyidejület	simultaneously
nem bírom ki tovább	I can't stand it any longer

Gyakorlatok

Complete the sentences:

A. MODEL: Én a feleségem férje vagyok.

1. Az apám fia az én_____.
2. A feleségem anyja az én_____.
3. Az anyám lánya az én_____.
4. Az én bátyám a gyerekeim_____.
5. Az unokám anyja az én_____.
6. Én az unokám_____.
7. A húgom fiai az én_____.
8. Én a húgom férjének_____.
9. Az anyósom a gyerekeim_____.
10. Az apósom a feleségem_____.

apa
anya
feleség
férj
nagyanya
nagynéni
nagyapa
fivér
sógor
nagybácsi
anyós
nővér
unokaöccs
lánya

B. MODEL: Mária (is married). Mária férjnél van.

1. János (is married).
2. Múlt hónapban volt (his wedding).
3. (At the marriage ceremony) ott voltak (his aunts, uncles and cousins).
4. (His grandfather) nem tudott eljönni, mert beteg volt.
5. (He's a widow) és (is retired).
6. János (twin sister) tegnap volt (her engagement).
7. (My step-daughter's husband) a miniszteriumban dolgozik.
8. A második világháboruban sok ember (were killed in action).
9. (I'm on good terms) a testvéreimmel.
10. A fiú nem jól tanul és (causes great anxiety) a szüleinek.

Magyarázza meg egy-egy mondattal a következő szavakat:

C. MODEL: nagynéni - Az apám nővére az én nagynénim.

1.	nagyszülő	7.	após
2.	unokatestvér	8.	meny
3.	unokahúg	9.	anyós
4.	testvér	10.	nagybácsi
5.	sógor	11.	fivér
6.	vő	12.	unoka

D. Házi feladat: Írja le a családját: hányan vannak, mit csinálnak, stb.

-- No, sikerült felébresztened apukát?

3

AZ ÉVSZAKOK

Négy évszak van: tavasz, nyár, ősz és tél.

A tavasz március huszonegyedikén kezdődik és június huszonegyedikéig tart. Március huszonegyedikén a nappal éppen olyan hosszú, mint az éjszaka. Az időjárás ekkor még nemigen kedvező. Néha még hó fed mindent és a hőmérő csak négy vagy öt Celsius* fokot mutat zérus fölött. Az éjszakák hűvősek. De ennek dacára már mindenütt a természet ébredésének jeleit látjuk. Tavasszal minden felébred téli álmából. A költöző madarak visszatérnek és fészket raknak. A fák kizöldülnek, a virágok kibújnak a hó alól. Az erdei utak szélén feltűnik a hóvirág, majd a szerény ibolya. Méhek zümmögnek, pillangók röpködnek. Lassan csupa virág, csupa illat lesz minden. A tavasz a legszebb évszak.

Június huszonegyedikén van a leghosszabb nap; ekkor kezdődik a legmelegebb évszak, a nyár. Az éjszakák rövidek. Nappal melegen süt a nap. A fákon érik a gyümölcs, a földeken a gabona. Az aratás ideje közeledik. Az iskolákban szünidő van. A hőség elől az emberek üdülni mennek fürdőhelyekre vagy a hegyek közé.

Szeptemberben beköszönt az ősz. Az iskolák és egyetemek kapui megnyílnak. A kertekben leszedik a gyümölcsfákról az almát, körtét, őszi barackot, szilvát és a diót. A szőlőhegyeken szüretelik a szőlőt. A mezei munkák lassan befejeződnek. A nappalok rövidebbek, gyakran ködösek és kellemetlenek. Az éjszakák hűvősek. Az eső sokszor esik. A virágok elhervadnak, a falevelek megsárgulnak és lehullanak. A költöző madarak melegebb vidékre költöznek.

---

*Celsius fok átszámítása Fahrenheitre: $X\ C^{o} = \frac{9X}{5} + 32$

A tél december huszonegyedikén, karácsony táján kezdődik. Ekkor vannak a legrövidebb, legsötétebb nappalok. Délután négykor már esteledik. Hótakaró fed mindent. A patakok és tavak, néha a folyók is befagynak. Az utcákon hideg, csipős szél fúj. A természet a téli álmát alussza. De a gyerekek szeretik a telet. Vidáman szánkóznak, korcsolyáznak, vagy hóembert állítanak és hólabdáznak.

Szavak

nemigen	not very, not so
kedvező	favorable
fed	cover (v)
hőmérő	thermometer
fok, -a	degree
dacára (-nek)	in spite of, notwithstanding
mindenütt	everywhere, all over
természet, -e	nature
ébredés	awakening
jel, -e	sign
felébred	wake up
álom, álmot, álma	sleep, dream
költöző madár	migratory bird
visszatér	return
fészek, fészket, fészke	nest
fészket rak	build a nest
kibújik	emerge, come out
széle (valaminek)	edge
feltűnik	appear
szerény	modest, humble
ibolya	violet
méh, -e	bee
zümmög	buzz, hum
pillangó	butterfly

röpköd	fly about, around
csupa	all, mere, pure
illat, -a, -ja	fragrance, aroma, scent
rövid	short
érik	ripen, become ripe
aratás	harvest
szünidő	vacation, holiday
hőség	heat
üdül	rest and relax, take a holiday
beköszönt (idő)	begin, commence
megnyílik	open
leszed	pick
dió	walnut, nut
szőlő	grape
szüretel	vintage, harvest grapes (and other fruits)
befejeződik	come to an end, be completed
kellemetlen	unpleasant
elhervad	wither, fade
lehull	fall (v)
táj (idő)	towards, about, around
sötét	dark
takaró	cover (n)
csipős	biting, severe
vidáman	cheerfully
szánkózni	sleighing

Kérdések

1. Hány évszak van?
2. Melyik a legszebb évszak?
3. Mikor kezdődik a tavasz?
4. Meddig tart a tavasz?
5. Mikor éppen olyan hosszú a nappal, mint az éjszaka?
6. Milyen az időjárás?
7. Hány fokot mutat a hőmérő?
8. Mi fedi a földeket?
9. Milyenek az éjszakák?
10. Mit lehet már mindenhol látni?
11. Mi történik tavasszal?
12. Mit csinálnak a költöző madarak?
13. Mi tűnik fel az erdei utak szélén?
14. Milyenek a fák?
15. Mit csinalnak a méhek és a pillangók?

16. Mikor van a leghosszabb nap?
17. Mi kezdődik ekkor?
18. Milyenek az éjszakák?
19. Rövidek a nappalok?
20. Mi érik a fákon?
21. Mi érik a földeken?
22. Minek az ideje közeledik?
23. Az iskolában tanítás van?
24. Hova mennek az emberek a hőség elől?

25. Mikor köszönt be az ősz?
26. Mit csinálnak a kertekben?
27. Mit csinálnak a szőlőhegyeken?
28. Minek a kapui nyílnak meg?
29. Mik fejeződnek lassan be?
30. Milyenek a nappalok?

31. Milyenek az éjszakák?
32. Esik az eső?
33. Mi történik a virágokkal és a falevelekkel?
34. Hova költöznek a költöző madarak?

35. Mikor kezdődik a tél?
36. Mikor van karácsony?
37. Milyenek a nappalok télen?
38. Mikor esteledik?
39. Mi fed mindent?
40. Milyen szél fúj?
41. Mit csinál a természet?
42. Kik szeretik a telet?
43. Mit csinálnak télen a gyerekek?
44. Mik a téli sportok?
45. Melyik téli sportot szereti a legjobban?

Gyakorlatok

A. MODEL: A fa zöld. - A fa zöldül.

1. Az asszony haja fehér.
2. Az apám ősz.
3. A falevél sárga.
4. A gyerek haja sötét.
5. A lány szép.
6. Az élet drága.
7. A kocsi gyors.
8. Az ég tiszta.
9. A vonat lassú.
10. A nappalok rövidek.
11. A szél erős.
12. Az esték hűvösek.

B. MODEL: A madarak költöznek. - A költöző madarak...

1. A virágok hervadnak.
2. A gyerekek szánkóznak.
3. A méhek zümmögnek.
4. A pillangók röpködnek.
5. Az emberek szüretelnek.
6. A gyerekek üdülnek.
7. A madarak fészket raknak.
8. A vonat közeledik.
9. A gyerek ébred.
10. A lány alszik.
11. Az ember az utcán jár.
12. A falevelek hullanak.

C. MODEL: A vonat lassul. - A lassuló vonat...

1. Az erdő zöldül.
2. Az asszony szépül.
3. A férfi őszül.
4. A ház elsötétül.
5. A nappalok rövidülnek.
6. A kocsi gyorsul.
7. A falevél sárgul.
8. A víz kékül.
9. A szél erősül.
10. A beteg gyengül.
11. A búza drágul.
12. Az éjszaka hidegül.

D. MODEL: Szeptemberben _____ az ősz.
Szeptemberben beköszönt az ősz.

1. Mária és én őszibarackot_____.
2. Tavasszal a fák_____.
3. A hóvirág _____ a hó alól.
4. Már mindenütt_____.
5. A fákon _____ a gyümölcs.
6. Hó _____ a tájat.
7. A gyerek nyolc órat_____.
8. A madarak fészket_____.
9. Két gyerek az utcán hóembert_____.
10. Az emberek a hőség elől _____ mennek a hegyek közé.
11. Szeptemberben _____ az iskolák.
12. A természet _____ téli álmából.

felébredni
kibújni
szüretelni
fedni
szedni
érni
rakni
aludni
kezdődni
kizöldülni
állítani
üdülni
lehullani
<u>beköszönteni</u>

E. <u>Házi feladat</u>: Írja le a tavaszt Washingtonban.

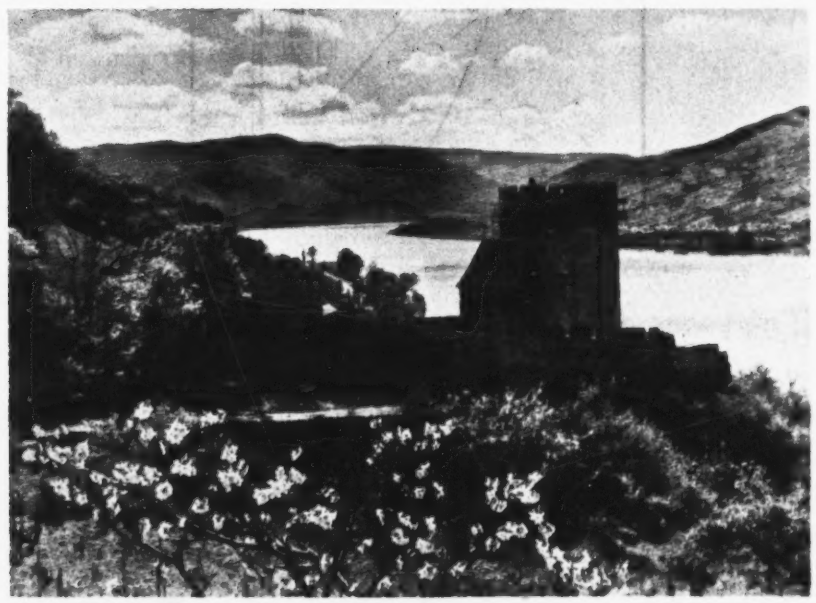

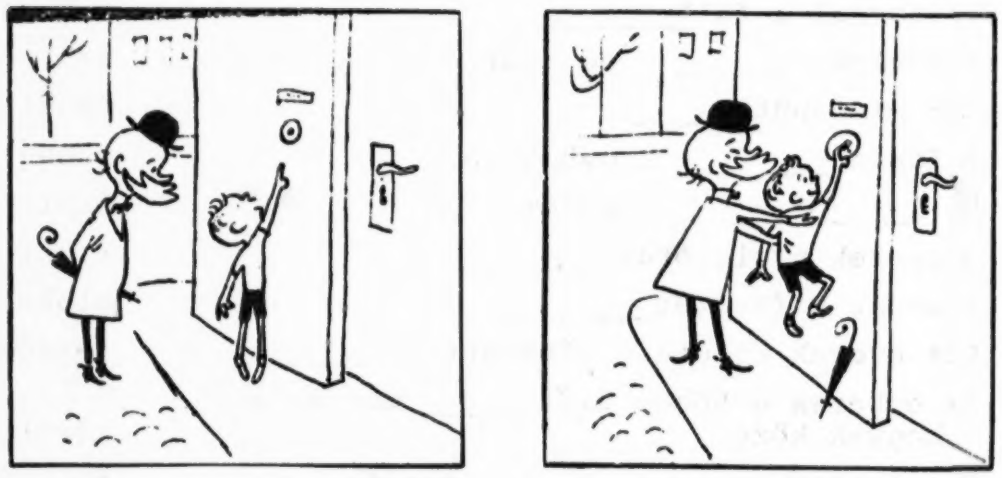

KÉP SZÖVEG NÉLKÜL

KATONÁÉK LAKÁSA

Katona családjával egy új, többemeletes bérházban lakik. Modern, hármoszobás lakásuk a hetedik emeleten van. Az ajtók, ablakok és falak fehérek, a gyerekszoba fala pedig világoskék. A szobák kényelmesek, tágasak, világosak és naposak. Az ablakok az egyik oldalon egy parkra, a másik oldalon az utcára néznek. Az ajtón névtábla van, az ajtótól jobbra a csengő. A küszöb előtt egy lábtörlő fekszik.

Az ajtó a lépcsőházból az előszobába vezet. Az előszoba hosszú és keskeny. Az ajtó mellett a falon van a fogas, mellette tükör. A padlót futószőnyeg borítja. Több ajtó nyílik az előszobából: jobbra a hálószoba, a gyerekszoba és a W.C. ajtaja. A fürdőszobába a hálószobából lehet bemenni. Balra van a dolgozószoba, mellette a konyha. A dolgozószobából ajtó vezet az erkélyre, ahol nyári bútorok állnak. Meleg estéken ott szoktak Katonáék üldögélni. A dolgozószoba egyik sarkában egy kis dohányzóasztal van, körülötte kényelmes fotelek. A másik sarokban egy íróasztal áll. Ott dolgozik Katona, ha munkát hoz haza a hivatalából. A fal mellett van egy nagy rekamié, mellette hangulatlámpa, szemben pedig a televíziós készülék. A rekamié fölött egy régi festmény függ. A harmadik sarokban van a rádió és egy növény. A mennyezeten csillár. A parkettet valódi perzsa szőnyeg borítja.

A konyha nagy és korszerűen van berendezve. A villanytűzhely mellett van egy asztal, tele háztartási gépekkel, mellette mosogatógép. Beépített szekrények és a hűtőszekrény van a másik oldalon. A sarokban egy nagy asztal székekkel: itt esznek mindig Katonáék. Az ablakban piros muskátli. Egy kis ajtó nyílik az éléskamrába, ahol polcokon állnak az élelmiszerek. Egy másik kis kamrában egy mosógép és szárítógép áll.

A hálószobában két ágy van, az ágyak mellett éjjeliszekrények. Az éjjeliszekrényeken olvasólámpák és az egyiken egy kis rádió áll. A fal mellett fiókos szekrény, fölötte nagy tükör, előtte egy kis szék. A sarokban egy divány, a divány mellett faliszekrény a ruháknak. Az ágyak előtt szőnyegek vannak. Családi képek függnek a falon.

A gyerekszoba padlóját linóleum borítja. A polcokon játékok sorakoznak szép rendben. A szoba közepén egy kis asztal van, körülötte székek.

A fürdőszoba falát csempe borítja. Gumiszőnyeg van a kád előtt. A mosdó felett kis faliszekrény. Katonáné itt tartja a gyógyszereit. A szekrény ajtaján tükör.

Állandó meleg víz és központi fűtés van a házban. A központi fűtés kazánja a pincében van, onnan vezetnek a csövek a lakásba.

Mindenütt szép szőnyegek, fehér függönyök, sok értékes festmény, kristályváza, kézimunka, terítő és virág van a lakásban, ami meleggé és barátságossá varázsolja Katonáék otthonát.

Szavak

kényelmes	comfortable
tágas	spacious, roomy, large
névtábla	nameplate
csengő	bell
küszöb, -öt, -e	threshold, doorstep
lábtörlő	doormat
sáros	muddy
előszoba	hall
vezet	lead
keskeny	narrow
futószőnyeg, -e	runner (carpet)
borít	cover, spread over

nyílik (vi)	open (v.)
üldögél	sit around
hangulatlámpa	floorlamp with subdued light
szemben	opposite
televíziós készülék, -e	television set
függ	hang
növény	plant (n)
mennyezet, -e	ceiling
csillár, -a	chandelier
valódi	real
korszerű	up-to-date, modern
tele (-vel)	full
háztartás	household
mosogatógép	dishwasher
hütőszekrény	refrigerator
muskátli	geranium
éléskamra	pantry
polc	shelf
szárítógép	dryer
éjjeli szekrény	bed table, night table
fiókos szekrény	chest of drawers, commode
faliszekrény	closet
sorakozni	to line up
rend, -je	order
csempe	tile
gumiszőnyeg	rubber bathmat
kád, -at, -ja	tub
mosdó	lavatory basin
állandó	permanent, constant
kazán, -ja	boiler
cső, csövet, csöve	pipe
értékes	valuable
kézimunka	needlework
teritő	tablecloth
varázsol (valamit valamivé)	change something (into sg. else) by magic

Kérdések

1. Hol laknak Katonáék?
2. Hány szobás lakásuk van?
3. Hányadik emeleten van a lakásuk?
4. Milyenek az ajtók és az ablakok?
5. Milyen a gyerekszoba fala?
6. Milyenek a szobák?
7. Hova néznek az ablakok?
8. Mi van az ajtón?
9. Mi van az ajtótól jobbra?
10. Mi van a küszöb előtt?
11. Hova vezet az ajtó a lépcsőházból?
12. Milyen az előszoba?
13. Hol van a fogas?
14. Mi van a fogas mellett?
15. Mi borítja a padlót?
16. Milyen ajtók nyílnak az előszobából?
17. A fürdőszobába is az előszobából lehet bemenni?
18. Honnan nyílik az ajtó az erkélyre?
19. Milyen bútorok vannak az erkélyen?
20. Hogy van a dolgozószoba berendezve?
21. Van televiziós készülék is?
22. Mi van a rekamié fölött?
23. Hol áll a növény?
24. Mi van a mennyezeten?
25. Mi van a parketten?
26. Hogyan van a konyha berendezve?
27. Mik vannak az asztalon?
28. Van mosogatógép és jégszekrény?
29. Mi van az ablakban?
30. Hol tartják az élelmiszereket?

31. Hol áll a mosógép és a szárítógép?
32. Hogy van a hálószoba berendezve?
33. Hol állnak a ruhák?
34. Mi van az ágyak mellett és az ágyak előtt?
35. Milyen képek vannak a falon?
36. Mi borítja a gyerekszoba padlóját?
37. Hol vannak a játékok?
38. Miből van a fürdőszoba fala?
39. Milyen szőnyeg van a kád előtt?
40. Hol tartja Katonáné a gyógyszereket?
41. Hol van a központi fűtés kazánja?
42. Mi varázsolja Katonáék otthonát meleggé és barátságossá?

Gyakorlatok

A. MODEL: A ház nagy. - A házak nagyok.

1. Az erdőben egy faház áll.
2. Jó színház van a városban.
3. Kovács testvére bérházban lakik.
4. A lépcsőházból nyílik az ajtó.
5. A barátom kórházban dolgozik.
6. Az országházban értékes festmény van.

B. MODEL: János szorgalmas diák. - János nem szorgalmas diák.

1. Szép élet a diákélet.
2. A diákévek gyorsan elszaladnak.
3. Itt laknak a diákfiúk.
4. A diáklányok a vendéglőben esznek.
5. Talán tudok diákjegyet szerezni a színházba.
6. Magyarország és Ausztria között diákcsere-egyezmény van.
7. Csak a diákok értik a diáknyelvet.
8. Péter diákotthonban lakik.

C. MODEL: A gyógyszer a kis szekrényben van.
A kis szekrényben van a gyógyszer?

1. Magyarországon sok gyógyfürdő van.
2. Ennek a víznek gyógyereje van.
3. A gyógyszertár a következő utca sarkán van.
4. A gyógyszerész régi jó barát.
5. Magyarország gyógyszerárut is exportál.
6. Sok gyógyszergyárat építettek.
7. A gyógyszeripar Amerikában igen fejlett.
8. Igyon egy csésze gyógyteát.
9. Ez egy gyógyszertan könyv, nem egy gyógytan könyv.
10. A gyereknek gyógytornát rendelt az orvos.

D. MODEL: A cső hosszú. - A csövek hosszúak.

1. A nyár meleg.
2. Madárfészek van a fán.
3. A kád kicsiny.
4. Az ősz rövid.
5. A patak gyorsan folyik.
6. A tél hideg és hosszú.
7. A tó nagyon mély.
8. A madár énekel.
9. A küszöb magas.
10. Az álom szép.
11. A falevél sárga.
12. A lakodalom hosszú.
13. Az emlékmű nagy.
14. A pohár piszkos.
15. A szobor szép.
16. A tükör nincs itt.
17. A teher nagy.
18. A cipősarok hamar kopik.
19. A szekér még nem érkezett meg.
20. A kamra piszkos.

Mi a helyes (proper) magyar szórend?

E. MODEL: Emeleten hetedik háromszobás van a lakásuk. -
<u>Háromszobás lakásuk a hetedik emeleten van</u>.

1. Lakik új egy családjával Katona házban
2. Körül ház magas a fák voltak
3. Fekszik küszöb a lábtörlő előtt
4. A dohányzóasztal sarkában egyik dolgozószoba áll
5. Nagy nyári bútor vezet sok erkélyre, ahol az ajtó áll
6. A központi állandó házban víz és meleg fűtés van
7. Mindenhol értékes ami barátságossá virág meleggé és festmény varázsolja és a sok lakásban van
8. Ahol a polcokon nyílik sok kis ajtó az éléskamrába áll egy élelmiszer
9. A leghosszabb évszak június kezdődik a nap ekkor legmelegebb huszonegyediken van a nyár
10. A szélén az erdei hóvirág feltűnik utak

F. <u>Házi feladat</u>: Írja le a maguk lakását.

Sorszám
25954

Számla - Note

U.S.A.

HOTEL SZABADSAG BUDAPEST
VII. Rákóczi út 90.
Telefon: 227—960
Telephone:
Táviratcím: Libertéotel
Télégramme:
Bank: MNB 47.
Banque:

Nom: KOVÁCS Péter
Név:

	Nap Szolgáltatás Szobaszám Date Consomation No. de Chambre	Terhelés Doit	Jóváírás Avoir	Egyenleg Solde
1	AUG 11A EGYI B749	2.00		2.00*
2				
3	AUG 11A ÉTTE 749	77.70		79.70*
4	AUG 11C ÉTTE 749	80.60		160.30*
5	AUG 11C SZOBA 749	68.00		228.30*
6				
7	AUG 12A EGYI 749	12.00		240.30*
8	AUG 12A ÉTTE 749	25.10		265.40*
9	AUG 12A SZOBA 749	68.00		333.40*
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				

SZABADSÁG SZÁLLODA Budapest VII, Rákóczi út 90. FIZETVE

Jelmagyarázat:
Notice:

Szoba — Szoba
Chambre

% — Reggeli Kàr
Petit dejeune Domage

Tel-rád — Interurbán
Távirat
Telegramm

Étte — Étel-ital. fogyasztás
Consommation

Egyéb I — Egyéb
Divers

Egyéb II — Mosás
Blanchissage

Port — Portáskiadás
Dépenses du concierge

Fszla — Átutalás
Virement

Kp — Készpénzfizetés
Paiement au comptant

CR — Követelés
Créance

Csak géppel írott számla érvényes
Seules les factures tapées à la machine sont valables

A pénztáros aláírása
Signature du caissier

61. X. — 5443 FNYV 15. L

5

A POSTÁN

Tegnap este hosszú levelet írtam egy külföldi ismerősömnek. Már régóta tartoztam neki egy levéllel, így most részletesen beszámoltam neki az életemről, munkámról és a családomról. A levélpapír mindkét oldalát sűrű, apró betűkkel teleírtam. Amikor kész voltam a levéllel, borítékba tettem, leragasztottam és megcímeztem. A borítékra ráírtam saját nevemet és címemet is. Nem volt nálam bélyeg, így nem tudtam bedobni a levelet a postaládába, hanem el kellett mennem a postára.

A mi kerületünk postahivatala nincs messze a lakásomtól. A postahivatal egy nagy emeletes épületben a földszinten van. A bejáratnál a kapu fölött függ egy felirat: MAGYAR POSTA - BUDAPEST 25. Beléptem a kapun. Balra egy sor ablak van. Az ablakok fölött feliratok jelzik, hogy hol lehet értékcikkeket venni, ajánlott és express leveleket, postautalványokat, táviratokat és csomagokat feladni. Az ablakok mögött dolgoznak a postahivatalnokok. Odamentem az egyik ablaknoz, ahol postai értékcikkeket - bélyeget, postai levelezőlapot, szállítólevelet, pénzesutalványt - lehet kapni. Sokan vártak az ablaknál, de hamar rám került a sor. Kértem egy 2 forint 60 filléres bélyeget. Odaadtam a hivatalnoknak egy tíz forintos bankjegyet és ő visszaadott nekem a tíz forintból. A bélyeget ráragasztottam a levélre és bedobtam abba a levélszekrénybe, amelyen LÉGIPOSTA felirás állt.

Az ablakokkal szemben vannak a telefonfülkék. Elhatároztam, hogy telefonálok az egyik barátomnak és megkérdezem, hogy akar-e holnap velem vacsorázni. Szerencsére volt nálam telefonérme. Bementem az egyik üres fülkébe, levettem a kagylót és tárcsázni kezdtem a barátom számát. Sajnos a szám "foglalt" volt, a barátom mással beszélt. Vártam pár percet és ismét tárcsáztam. Most már szabad volt a vonal és megbeszéltem a barátommal a másnap esti programot.

Amikor kifelé mentem, elhaladtam egy ablak mellett, ami fölé "Poste Restante" volt kiírva. Egy ember állt az ablaknál és kézzel-lábbal magyarázott valamit a postás-kisasszonynak. Nyilván külföldi volt, mert nem tudott jól magyarul és a kisasszony nem értette meg. Odamentem és tolmácsoltam neki. Egy finn diák volt, aki pár napja ösztöndíjjal érkezett Magyarországra. Remekül beszélt angolul. Amikor együtt mentünk kifelé, meghívtam hogy jöjjön velem egy expresszóba beszélgetni. Örömmel megtette. Sokat mesélt nekem Finnországról, én pedig neki Magyarországról. Nagyon kellemes estét töltöttünk együtt. Búcsúzásnál megbeszéltük, hogy máskor is fogunk találkozni.

Szavak

ismerős	acquaintance
tartozik (-vel)	owe (something)
részletesen	in detail
beszámol (-ről)	relate, give an account of
sűrű	thick, dense, close
apró	small, tiny
betű	letter (of the alphabet)
boríték, -a	envelope
leragaszt	seal, stick
megcímez	address (v)
bedob	throw, drop in
postaláda	mailbox
kerület, -e, -je	district
felirat, -a, -ja	inscription, heading, sign
belép	step in
sor, -a	line
jelez	indicate
értékcikk, -e	stamps, etc., issued by the post office
ajánlott levél	registered letter

express	special delivery
postautalvány	money order
távirat, -a, -ja	telegram
felad	mail (v.)
szállítólevél	bill of delivery
pénzesutalvány	money order
rá kerül a sor	it's his turn
bankjegy	banknote (paper money)
elhatároz (-t)	decide
telefonérme	telephone token or coin
kagyló	receiver
tárcsáz	dial (vt)
ismét	again, once more
vonal, -at, -a	line
másnap	next day
elhalad	pass by
kézzel-lábbal magyaráz	explain in sign language/with gestures
nyilván	evidently
tolmácsol	interpret
ösztöndíj, -at	scholarship

Kérdések:

1. Mit csinált tegnap este?
2. Mióta tartozott levéllel az ismerősének?
3. Miről számolt be részletesen?
4. Sokat írt a barátjának?
5. Mit csinált amikor kész volt a levéllel?
6. Mit írt a borítékra?
7. Miért nem tudta bedobni a levelet a postaládába?
8. Hova kellett elmennie?
9. Messze volt a posta?
10. Milyen épületben volt a postahivatal?
11. Hányadik emeleten volt a postahivatal?

12. Mi volt a bejárat fölött?
13. Mit látott a postahivatalban?
14. Hogyan lehet tudni, hogy mit hol lehet venni és feladni?
15. Hol dolgoznak a postahivatalnokok?
16. Sokan álltak sorba az ablakoknál?
17. Hamar magára került a sor?
18. Milyen bélyeget kért?
19. Hány forintos bankjegyet adott oda a postahivatalnoknak?
20. Mennyit adott ő vissza magának?
21. Mit csinált a bélyeggel?
22. Hova dobta be a levelet?
23. Mik állnak az ablakokkal szemben?
24. Kinek akart telefonálni?
25. Mit csinált, amikor bement a telefonfülkébe?
26. Lehet rendes pénzt használni Budapesten egy telefonfülkében?
27. Tudott mindjárt a barátjával beszélni?
28. Mit beszélt meg a barátjával?
29. Amikor kifelé ment a postahivatalból, milyen ablak mellett ment el?
30. Mit csinált az az ember, aki az ablak mellett állt?
31. Miért nem értette meg a postáskisasszony az embert?
32. Mit csinált maga?
33. Ki volt az az ember?
34. Miért jött az ember Magyarországra?
35. Mit csináltak miután kimentek a postahivatalból?
36. Miről mesélt magának a diák?
37. Maga miről mesélt neki?
38. Mit beszéltek meg búcsúzásnál?
39. Lehet táviratot feladni amerikai postahivatalban?
40. A telefon is a postához tartozik az Egyesült Államokban?

Gyakorlatok

A. MODEL: Levelet írok egy ismerősömnek.
Levelet írtam egy ismerősömnek.

1. A barátjának válaszol.
2. A feleségének telefonál.
3. Virágot küld a háziasszonynak.
4. Ajándékot vesz a gyereknek.
5. Megmutatja a fényképeket a családjának.
6. Visszaadja a könyvet a tanárjának.
7. Feladja a csomagot a fiának.
8. Péter nagyon örül a kocsinak.
9. A lakás tetszik a vejének.
10. A fiú köszön a nagynéninek.
11. Az unoka megköszöni az ajándékot a nagyapjának.
12. Az apám nem érzi magát öregnek.
13. János elmegy katonának.
14. Kit választanak meg elnöknek?
15. Jónak látja megmondani, hogy mi történt.
16. A megoldást nem tartja megfelelőnek.
17. A kalap jól áll a lánynak.
18. A gyerek betegnek érzi magát.

B. MODEL: A levélpapírt apró betűkkel teleírom.
A levélpapírt apró betűkkel teleírnám.

1. Tartozom neki öt forinttal.
2. Nem tartozik semmivel.
3. A reggeli vonattal Budapestre utazom.
4. Fehér is eljön a barátjával.
5. János elmegy a feleségével.
6. Ösztöndíjjal utazik külföldre.
7. Megállok a templommal szemben.
8. Az ajtóval szemben van a szekrény.
9. Kész vagyok mindennel.
10. A fiúk kezitcsókolommal köszönnek a lányoknak.
11. A templom előtt találkozom a barátommal.
12. Örömmel megyek magával.
13. Sok időt tölt a tanulással.
14. Kovács sok jót tett (= jó dolgot csinált) ezzel az emberrel.

C. MODEL: Beszámolnék neki az életemről.
Be kell számolnom neki az életemről.

1. Beszélnék neki a munkámról.
2. Mesélne nekem az utazásáról.
3. Írnánk a gyerekekről.
4. Kérdeznének az apjáról.
5. Olvasna egy könyvet a gazdasági életről.
6. Cikket írnak a drágaságról.
7. Visszajönnének jövő héten külföldről.
8. Tud valamit a gyerekekről.

D. Házi feladat: Csináljon mondatokat a következő kifejezésekkel (expressions):

1. rá kerül a sor
2. kézzel-lábbal magyaráz
3. varázsol (valamit valamivé)
4. beköszönt a tavasz

REGGEL

Kovács az ágyban fekszik és az igazak álmát alussza, amikor az ébresztőóra csengeni kezd. Reggel 7 óra van. Kovács felébred, kiugrik az ágyból és becsukja az ablakot. Tavasztól őszig mindig sarkig kitárt ablaknál alszik, télen pedig jól kiszellőztetett szobában. Aztán megkezdi a reggeli tornát. Minden nap 10-15 percet tornászik. A torna felfrissíti. Utána felveszi a papucsát, a házikabátját és bemegy a fürdőszobába.

A fürdőszobában vizet ereszt a kádba. Rendszerint minden reggel megfürdik. De ma meggondolja magát, mert tegnap kicsit megfázott. Elállítja a vizet a kádnál és a mosdóhoz megy. Ott langyos vízben szappannal jól megmosakodik. A törülközővel ledörzsöli a hátát, mellét és a karját. Törülközés után a fogkeféjére fogkrémet tesz. Megmossa a fogát és kiöblíti a száját. Aztán a tükör előtt megborotválkozik és megfésülködik. A hajkefével sokáig keféli a haját nehogy megritkuljon. Kovács hiú ember.

Kimegy a konyhába, felteszi a teáskannát vizet forralni. Ezután öltözködni kezd. Felveszi az ingét és az alsónadrágját, felhúzza a zokniját és a cipőjét. Kicsit gondolkodik, hogy melyik ruháját vegye fel. Kovács szeret szépen, elegánsan öltözködni. Végre a sötét ruha mellett dönt. Felveszi a ruhát; vörös nyakkendőt köt hozzá. A vörös nyakkendő illik a sötét ruhához.

Közben a víz felforr. Kovács megcsinálja a teát. Kiveszi a jégszekrényből a vajat, mézet és kenyeret pirít. Pont le akar ülni az asztalhoz reggelizni, amikor eszébe jut, hogy még nem hozta be a reggeli újságot. Kovács - mivel agglegény és egyedül él - szeret reggeli közben újságot olvasni.

A bejárat mellett van a levélszekrény. Kiveszi az újságot a levélszekrényből és beviszi. Ezután leül, kitölti a teát és lassan, kényelmesen reggelizni kezd.

Szavak

az igazak álmát alussza	sleep the sleep of the just
ébresztő óra	alarm clock
cseng (vi)	ring
becsuk	close
sarkig kitárt	wide open
kiszellőztet	ventilate, air
torna	gymnastics
felfrissít	refresh
felvesz	put on (clothing)
papucs	slippers
ereszt (vizet)	run (water)
meggondolja magát	change one's mind
elállít	stop
langyos	lukewarm, tepid
megmosakodik	wash oneself
törülköző	towel
dörzsöl	rub
mos	wash (v.)
öblít	rinse
megborotválkozik	shave oneself
megfésülködik	comb one's hair
nehogy	for fear that, so that... not
megritkul	become thin
hiú	vain, conceited
teáskanna	teapot
forral	boil (bring to a boil)
felhúz (cipőt)	put on (shoes)
gondolkodik, gondolkozik (-n)	ponder, consider, think about
elegánsan	smartly

öltözködik	get dressed
dönt	decide
vörös	red
illik (-hez)	go well (with), suit, match
forr	boil
méz	honey
pirít	toast
pont	exactly, precisely, just
eszébe jut	remember, come to mind
agglegény	bachelor
kitölt	pour out

Kérdések

1. Mit csinál Kovács?
2. Mit jelent az, hogy "az igazak álmát alussza"?
3. Kovács magától ébred fel, vagy valami felébreszti?
4. Kovács csukott ablaknál alszik?
5. Maga hogy alszik, nyitott vagy csukott ablaknál?
6. Mit csinál Kovács miután kiugrik az ágyból?
7. Maga is tornászik minden reggel?
8. Mit csinál azután Kovács?
9. Miért gondolja meg magát?
10. Maga hideg vagy langyos vízben szokott mosakodni?
11. Mit csinál Kovács mosakodás után?
12. Mit csinál törülközés után?
13. Maga otthon borotválkozik, vagy a borbélyhoz jár?
14. Maga is sokáig keféli a haját, vagy nem fél, hogy megritkul a haja?
15. Maga is hiú ember?
16. Milyen ruhát vett maga fel ma?
17. Milyen nyakkendőt kötött hozzá?
18. Maga agglegény vagy házas?
19. Ki csinálja magának a reggelit?
20. Mit szokott reggelire enni?
21. Maga is szeret reggeli közben újságot olvasni?
22. Hány órakor kell indulni a hivatalába?

Gyakorlatok

A. MODEL: A katona védi a hazát. = A katonák védik a hazát.
A katona védekezik. = A katonák védekeznek.

1. A borbély borotválja a férfit.
   A férfi borotválkozik.

2. Az anya megtörüli a gyerek kezét.
   A gyerek törülközik.

3. A lány fésüli a haját.
   A lány fésülködik.

4. A fiú mossa a lábát.
   A fiú mosakodik.

5. Kovács becsukja az ablakot.
   Az ablak becsukódik.

6. Az asszony betakarja a gyereket.
   A gyerek betakarózik.

7. A kormány emeli az árat.
   Az ár emelkedik.

8. Az apa neveli a fiát.
   A fiú iskolában nevelkedik.

9. Az ember befejezte a mezei munkát.
   A mezei munka befejeződik.

B. MODEL: Reggel világos van. - Reggel világosodik.

1. Télen korán sötét van.
2. A szél hűvős.
3. János bátyám már öreg.
4. A beteg már erős.
5. Az ember gazdag.
6. Az ég felhős.
7. A víz meleg.
8. Az idő hideg.

C. MODEL: A gyerek (mos). - A gyerek mosakodik.

1. Én reggel először (borotvál).
2. Azután langyos vízben (mos).
3. A gyerek fürdés után jól (megtörül).
4. A lányok tükör előtt (fésül).
5. Mi gyorsan (öltöz).
6. A tanítás reggel kilenckor (kezd).

D. MODEL: Kovács _____ a fiát. - Kovács neveli a fiát.

1. Kovács minden reggel_____.
2. Télen korán_____.
3. A falusi asszonyok a patakban ruhát_____.
4. Menjünk be, mert_____.
5. Az anya _____ a kislányát.
6. A felhők _____ az égen.
7. Reggel meleg vízben_____.
8. Virágok _____ a kertben.
9. Nyáron már reggel négykor_____.
10. Mit _____ erről az emberről?
11. Már megint _____ minden.
12. _____ van, nem fázik meg?
13. A lány a tükör előtt_____.

gondol
gondolkozik
fésül
fésülködik
borotvál
borotválkozik
mos
mosakodik
törül
törülközik
nevel
nevelkedik
un
unatkozik

14. A miniszter megigérte, hogy _____ az ügyön.
15. Milyen jó _____ van ennek a virágnak.
16. Meg kell _____ fürdés után.
17. A borbély gyorsan _____ a férfit.
18. Okos ember sohasem_____.
19. A fiú Angliában_____.
20. Az ember, amikor _____, _____ .

hűvös
hűvösödik
világos
világosodik
sötét
sötétedik
gazdag
gazdagodik
öreg
öregedik
illat
illatozik
drága
drágábbodik
nagyobbodik
változik

E. MODEL: vörös nyakkendő - sötét ruha
A vörös nyakkendő illik a sötét ruhához.

1. kék kalap - lány szeme
2. fehér blúz - fekete szoknya
3. kék ing - világos ruha
4. ez a lány - ez a fiú
5. sárga nyakkendő - kék ruha
6. fehér kalap - az asszony haja

F. Házi feladat: Mit csinált ma reggel?

7

AZ OKOS LEÁNY
(Népmese)

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy molnárnak egy lánya. Ez olyan okos volt, hogy hetedhétországra járt a híre. Hallott róla a király is. Üzent neki, hogy van neki a padláson százéves kendere és szeretné, ha a leány megfonná azt aranyfonálnak. A lány visszaüzent, hogy van nekik a padláson százéves fájuk, ha a király aranyorsót csináltat abból, akkor szívesen megfonja az aranyfonalat, mert azt csak nem kívánhatja a király, hogy aranyfonalat faorsón fonjon meg.

Tetszett a felelet a királynak. Üzent megint a lánynak, hogy van neki a padláson egy lyukas korsója, foltozza azt meg, ha tudja. Megint visszaüzent a leány, hogy szívesen megfoltozza a korsót, de a király először fordíttassa ki, mert még az öregapja sem látta, hogy valamit a színéről foltoztak volna meg.

Ez a felelet még jobban tetszett a királynak. Üzent megint a leánynak, hogy menjen is el hozzá a leány, meg ne is, vigyen is neki ajándékot, meg ne is. Erre a leány elkérte az apja szamarát és azon ment a király elé s egy galambot vitt magával. Mikor a király elé ért, egy szót sem szólt, csak meghajtotta magát, aztán elengedte a galambot. Így ment is, nem is, köszönt is, nem is, vitt is ajándékot, nem is.

A király úgy megszerette az okos leányt, hogy mindjárt elvette feleségül.

Szavak

népmese	folktale
hol volt, hol nem volt, volt egyszer	once upon a time there was
hetedhétország, -a	far away
hír, -e	news, fame, reputation
király	king
üzen	send a message, word
kender	hemp
fon	to spin, weave
aranyfonál, fonalat, fonala	golden yarn, thread
orsó	bobbin, reel, spindle
felelet, -e	answer
lyukas	with holes in it
korsó	jug
megfoltoz	patch, mend
kifordít	turn inside out
öreg apja sem = senki sem	
színe (-nek)	right side (of material)
(igen) is és ne is	yes and no
szamár, szamarat, szamara	donkey
galamb, -ja	pigeon
egy szót sem szólt	(he) didn't say a word
meghajtani magát	to bow
elenged	let go

Gyakorlatok

A. **Feladat**: Mondja el saját szavaival, hogy miről szól ez a népmese.

B. Hogy mondja más szóval?

MODEL: Az autóbusz a házunk előtt **jár**.
Az autóbusz a házunk előtt **megy**.

B.1
1. Éjfél után nem jár villamos.
2. A gyerek kerékpárral jár iskolába.
3. Szép idő van, sok ember jár a Dunaparton.
4. Mostanában a lányok kalap nélkül járnak.
5. Ez a diák nem tanul, csak a lányok után jár.
6. A férfi a dolga után jár.
7. A lány híre messze járt.
8. A fiú már négy év óta egyetemre jár.
9. János az általános iskolába jár.
10. Nappal dolgozom, ezért esti tanfolyamra járok.
11. Maga melyik templomba jár?
12. Az idén sokat járunk színházba.
13. Erre még a madár sem jár.
14. A vonat pontosan jár.

B.2
1. Hol járt ennyi ideig? (volt)
2. Mikor járt Olaszországban?
3. Az idő már későre járt, amikor hazaérkeztem.
4. Őszre járt az idő, amikor elutazott.
5. A barátom hatvan körül jár.
6. Maguk felé milyen idő jár?
7. Mostanában rossz csillagok (idők) járnak.
8. Vajon Péter merre jár?

B.3

1. A felvonó már két nap óta nem jár (működik).
2. Jól jár az órája?
3. Valami baj van a motorral, nem jár.

B.4

1. Mennyi jár a borért? (owes, is due)
2. Még száz dollár jár neki.
3. János mindent megkapott, ami járt neki.
4. Nyolcvan fillér jár vissza nekem.
5. Ami jár, az jár.
6. A katonáknak minden évben két pár cipő jár.

B.5

1. Hallotta, hogy jártam (mi történt)?
2. Használt kocsit vett, de jól járt vele (szerencsés volt).
3. Jól eladta az üzletet, senki sem járt rosszul (szerencsés volt).
4. Autókarambolban megsérült, de rosszabbul is járhatott volna (rosszabb lehetne).
5. Ez az ember nem csinál semmit, csak a szája jár (beszél).
6. Hol jár az esze (miért nem figyel)?
7. A beteg már a végét járja (meghal).
8. A lányok a táncot járják (táncolnak).
9. Megpróbált a főnöke kedvében járni, de nem sikerült (azt csinálni, amit a főnök akart).

C. Match each of the words in Column I with a suitable word in Column II.

(In some cases more than one choice is possible.)

MODEL: <u>lyukas</u> - <u>korsó</u>

	I		II
1.	erős	1.	ablakok
2.	egészséges	2.	anyag
3.	őszes	3.	arc
4.	illatos	4.	asszony
5.	napos	5.	barát
6.	ködös	6.	beszéd

7.	emeletes	7.	betegség
8.	kényelmes	8.	csésze
9.	fiókos	9.	diák
10.	ruhás	10.	emberek
11.	könyves	11.	eset
12.	barátságos	12.	ég
13.	teás	13.	élet
14.	kávés	14.	étel
15.	felhős	15.	férfi
16.	havas	16.	fiú
17.	családos	17.	föld
18.	férjes	18.	gyerek
19.	tollas	19.	ház
20.	virágos	20.	hölgy
21.	turós	21.	ital
22.	vajas	22.	járás
23.	mézes	23.	kabát
24.	lekváros	24.	kalap
25.	sínadrágos	25.	kanál
26.	szoknyás	26.	katona
27.	vöröses	27.	kenyér
28.	vizes	28.	kert
29.	tízéves	29.	kislány
30.	hatos	30.	korsó
31.	1848-as	31.	kutya
32.	hálás	32.	lakás
33.	hivatásos	33.	lány
34.	bajos	34.	napok
35.	igazságos	35.	nő
36.	férfias	36.	otthon
37.	mongolos	37.	palacsinta
38.	magyaros	38.	pohár
39.	franciás	39.	polc
40.	idegenes	40.	ruha

41. aranyos
42. fiatalos
43. öreges
44. szegényes
45. beteges
46. fűszeres
47. kopottas
48. fájdalmas
49. szokásos
50. poros

41. skót
42. szabadságharc
43. szavak
44. szekrény
45. szem
46. szoba
47. tanár
48. tészta
49. út
50. ügy
51. üveg
52. üzlet
53. vidék
54. villamos
55. virág
56. zene

8

A R C K É P

Kristóf Attila után

Ritkás gyöngyfogak, szeplők az orr tövében, napfény hamva a bőrön.

A hegyi gyerek hét esztendős, most kezd eszmélni a világra. Második elemibe jár; ma délután a negyvennyolcat kell elosztania hattal, ma délután hóembert kell építenie, fel kell mennie a hegyoldalon és lesiklani a szánkójával s ma délután velem beszélget, különféle dolgokról, mindarról, ami körülötte van, ma délután meg kell ismernem őt, hogy megismerhessék.

Ma délután szépen süt a nap és körülöttünk a hegyek szikráznak a fényben, és szelek jönnek délről, tavasz szagot hozva magukkal.

Beszélgetünk.

Mi mást tehetnék: leírom mindazt, amiről beszélünk, mert beszédünk nem jár egyenes ösvényen, nem tart semerre.

Íme:

- Itt születtél ebben a faluban?
- Nem. Orosziban. Nem messzire innen.
- Miért jöttetek ide?
- Itt élt nagyapám.
- Háza volt?
- Igen. Volt régi háza.
- Szeretsz itt lakni?
- Szeretek.
- Miért?
- Mert új házunk van.
- Mikor épült a ház?

- Nem sokkal aztán, hogy idejöttünk. Egy esztendeje. És innen az ablakunkból látni a hegyeket.

- Innen az udvarra látni.

- Az udvaron kezdődik a hegy.

- Miért szereted ezt a házat?

- Mert nagy ablaka van és szépek a falak, és igazi padlója van.

- Mi a nem igazi padló?

- A föld.

--Ha végzel a leckéddel, mihez kezdesz?-- --Sízni megyek.-- --Tudsz?-- --Tudok.-- --És felmégy a hegy tetejére?-- --Nem. Akkor elesnék. Csak onnan a fától indulok. És ide érek az udvarunkra.-- --Szereted, ha tél van?-- --Szeretem.-- --Sose fázol?-- --Csak akkor, ha odakint nagy a hideg. Az arcom fázik.-- --És ha átázik a cipőd?-- --Akkor felveszem a másikat.-- --Nyáron, amikor sízni és szánkózni nem lehet, mit csinálsz?-- --Biciklizek.-- --Biciklid is van?-- --Háromkerekű.-- --Az kisgyereknek való.-- --Édesanyám azt mondta, ha nyár lesz, vesznek nekem egy másikat.-- --Kétkerekűt?-- --Igen, kétkerekűt.-- --Az sok pénzbe kerül, nem igaz?-- --Nem tudom.-- --Milyen játékod van még?-- --Mentőautóm, vonatom és könyveim.-- --Az édesapád hol dolgozik?-- --Bányász.-- --Azt is tudod, melyik bányában?-- --Most árkot ás, nem megy a föld alá.-- --Miért?-- --Azért, mert fáj a szíve.-- --Fél?-- --Nem fél semmitől. Az a bánya messze van, és gyalog nem bírja az utat.-- --Miért nem megy biciklivel?-- --Mert ott meredek.-- --Te le mernél menni a föld alá?-- --Nem mernék.-- --Így hát nem is leszel bányász.-- --Orvos leszek.--

- Tudod-e, mi a pénz?

- Tudom.

- Ha valamit kérsz, meg szokták venni neked?

- Nem mindig. Kértem már olyat is, amit nem vettek meg.

- Mi volt az?

- Síléc.

- Hiszen síléced az van.

- Újat szeretnék. Azért nem vesznek újat, mert nem tudok nagyon.

- Erdőben szeretsz-e járni?

- Igen. Elmentünk sokszor és gombát szedtünk, meg gyümölcsöt, ami terem.

- Milyen állatokat ismersz?

- Malacot, tehenet, csirkét, kacsát, lovat.

- Vadállatot?

- Olyat még nem láttam. Csak képeskönyvben.

--Jártál már Pesten?-- --Kicsi koromban.-- --Emlékezel rá?-- --Nem emlékszem semmire.-- --Utaztál már vonaton?-- --Igen. Autón is és elmennnék repülőgéppel.-- --Szereted a gépeket?-- --A motort szeretem, a dömper is.-- --Hol láttál dömpert?-- --A bányánál.-- --Templomba szoktál-e menni?-- --Igen. Vasárnap.-- --Tudod-e, mi a háború?-- --Ott lövöldöznek, meg verekednek.-- --Jó dolognak tartod?-- --Rossz.-- --Te sohase szoktál verekedni?-- --De igen.-- --Hát akkor?-- --Azért, mert ott agyonlőnek.-- --Hol van most háború?-- --Vietnamban.-- --Sajnálod azokat, akik ott vannak?-- --Igen.-- --Miért?-- --Mert meghalnak.-- --Félsz-e a halottaktól?-- --Nem.-- --És a boszorkányoktól?-- --A boszorkányoktól félek.-- --Vannak ilyenek?-- --Vannak.-- --Hol?-- --Messze.-- --Mégis, merrefelé?-- --Pesten is.-- --Biztos?-- --Biztos. Azt gondolom, hogy ott vannak boszorkányok.-- --Én onnan jöttem. Nincsenek.--

A szeplős arc csodálkozva kitárul, a szemekben álmélkodás van.

--Pesten nincsenek boszorkányok? — kérdezi a gyerek. — Hát akkor hol vannak?-- --Sehol.-- --Csak a könyvekben?-- --Csak ott.-- --A televízióban is.-- --Sokszor nézed a televíziót?-- --Igen.-- --Ha egyedül vagy, mire szoktál gondolni?-- --Apukámra meg anyukámra.-- --Voltál-e már

úgy, hogy nem volt mit enned?-- --Igen.-- --Idehaza nálatok nincs mit enni?-- --Van. De nem mindig akarok olyat. Nem szeretem.-- --Mi az, amit nem szeretsz?-- --A tejet meg a csirkét.-- --És mi az, amit szeretsz?-- --A kolbászt, hurkát, narancsot meg a fagylaltot.-- --A csokoládét?-- --Azt is.-- --Sokat eszel?-- --Édesapám hoz, ha hazajön.-- --Szeretnél-e utazni?-- --Nagyon szeretnék.-- --Hová mennél legszívesebben?-- --Pestre.-- --Erős ember az édesapád?-- --Erős.-- --Mindenkinél erősebb?-- --Azt nem tudom.-- --És jó ember?-- (A szeplők felfénylenek.) --Nagyon jó ember.-- --Van nála jobb?-- --Nincs.-- --Szoktál-e beszélgetni nagyapáddal?-- --Igen. Mesélni szokott nekem a régről. Azt, hogy volt egy bácsi, öreg vakarcsnak hívták. Messzire jártak dolgozni, hazafelé urak voltak a vonatban és ők nem ülhettek le, mert nem akadt helyük. Akkor az öreg vakarcs elkezdett vakarózni és az urak elmentek onnan, mert féltek, hogy bolhát kapnak tőle.--

- Kik azok az urak?
- Nem tudom.
- Hol élnek?
- Azt se.
- Az urakról semmit se tudsz?
- Nem tudok semmit. Csak azt, hogy elfutottak az öreg vakarcstól, mert úgy hitték, hogy bolha van benne.

Kicsit szégyenkezve hajtja le a fejét, szégyenkezik, hogy az urakról semmit se tud, pedig már hétesztendős. A füzet fölé görnyed, s hogy megmutassa, mégsem olyan buta gyerek, mint amilyennek én most hiszem, a számtanpélda végére írja az eredményt: negyvennyolc osztva hattal, az nyolc.

(Megjelent a "Magyar Hírek" 1967. március 1. számában.)

Szavak

arckép, -e	portrait
ritkás (fogak)	widely spaced
gyöngy, -öt	pearl
napfény	sunlight
hamva	bloom
bőr, -e	skin, leather, hide
eszmél (-re)	become conscious
lesiklik	slide down
szikrázik	sparkle, gleam, glitter
szag, -a	scent, smell, odor
ösvény	path
nem tart semerre	lead / go to nowhere
ime	here it is
átázik	get soaked, drenched
árok, árkot, árka	ditch, trench
ás	dig
gyalog	on foot
bír	is able to take, endure
meredek	steep
mer	dare
síléc	ski
malac	piglet
lövöldöz	keep shooting
verekedik (-vel)	fight with
jó dolognak tartja?	you think it's a good thing?
agyonlő	shoot (somebody) dead
halott	dead (person)
boszorkány	witch
kitárul	open (out)
álmélkodás	amazement, wonder
hurka	sausage
vakarcs	runt, shrimp

nem akad hely	there's no place
vakaródzik	scratch oneself
bolha	flea
szégyenkezve	ashamed
lehajtja a fejét	bow (one's) head
füzet, -e, -je	copy book
görnyed	bend, lean over
példa	exercise for practice; example
eredmény	result, answer

Kérdések

1. Kiről szól ez az "arckép"?
2. Hol lakik a gyerek?
3. Hány éves?
4. Hányadik elemibe jár?
5. Mi a házi feladata?
6. Mit akar még csinálni akkor délután?
7. Abban a faluban született a gyerek?
8. Miért mentek oda lakni?
9. A nagyapjának milyen háza volt?
10. Nekik most milyen házuk van?
11. Mikor épült a ház?
12. Miért szereti a gyerek a házat?
13. Mit lehet látni az ablakukból?
14. Hol kezdődik a hegy?
15. Mit csinál a gyerek ha végzett a leckével?
16. Szereti a gyerek a telet?
17. Szokott fázni a gyerek?
18. Mit csinál, ha a cipője átázik?
19. Mit csinál nyáron, amikor nem lehet sízni?
20. Milyen biciklije van?
21. Milyen biciklit szeretne?
22. Mit mondott az édesanyja, mikor vesz neki kétkerekűt?

23. Milyen más játékja van még a gyereknek?
24. Hol dolgozik a gyerek édesapja?
25. Most is bányában dolgozik?
26. Miért nem dolgozik bányában?
27. A gyerek is bányász akar lenni?
28. Mindent megkap a gyerek, amit kér?
29. Miért nem vesznek neki új silécet?
30. Szeret a gyerek az erdőben járni?
31. Milyen állatokat ismer?
32. Látott már vadállatot?
33. Járt a gyerek Pesten?
34. Emlékezik rá?
35. Utazott vonaton?
36. Szeretne repülőgépen utazni?
37. Milyen gépeket szeret a gyerek?
38. Szokott templomba járni?
39. Jó dolognak tartja a háborút?
40. Miért nem tartja jó dolognak?
41. Fél a gyerek a halottaktól?
42. Fél a boszorkányoktól?
43. Azt hiszi a gyerek, hogy vannak boszorkányok?
44. Mit gondol, hol vannak boszorkányok?
45. Csodálkozik a gyerek, hogy nincsenek boszorkányok?
46. Mit szeret a gyerek enni?
47. Mit nem szeret enni?
48. Ki hoz neki csokoládét?
49. Erős ember az édesapja?
50. Jó ember?
51. Van jobb nála?
52. Miről szokott a nagyapja mesélni a gyereknek?
53. Mit csinál a gyerek, hogy megmutassa, hogy ő nem buta?
54. Mennyi negyvennyolc osztva hattal?

Gyakorlatok

A. MODEL: Odakint nagy hideg van. - Odakint nincs nagy hideg.
(Odakinn nagy hideg van.)

1. Idebent meleg van.
2. Odakint fagy.
3. Odafent szép kilátás van.
4. Már idefenn van mindenki.
5. Idekint hűvös van.
6. Odabent alszik a gyerek.
7. Csak egyedül vagyok idefent.
8. Odalent a vögyben kis templom van.
9. Idelent szoktam aludni.

B. MODEL: A huszár odakötötte a lovat a fához.
A huszár kösse oda a lovat a fához!

1. A postás odaadta a levelet Fehérnek.
2. A gyerek odaállt a ház elé.
3. Az asszony odaállította a növényt az ablak mellé.
4. A huszár odaért a patak mellé.
5. A gyereket odaengedték a király elé.
6. A kutya odafeküdt a macska mellé.
7. A fiú odaszaladt az anyja mögé.
8. A tanár odahívta a diákot.
9. A pincér odahozta az italokat az asztalhoz.
10. Kovács iderepült a beteg anyjához.
11. János mindennap idejár.
12. Nem lehet az utcáról idelátni.
13. Az elnök idekészül látogatni.
14. A lány is idetartozik.
15. Péter is idejön.
16. Johnsont idehelyezték az elnöki osztályra.
17. A diák mindig idehallgat.

18. Ideteszi a pénzt az újság mellé.
19. Odaviszi a gyereket is?
20. Odavezette a lovakat a patakhoz.
21. Odaajándékozta a házat a gyerekeknek.

C. MODEL: Az étel odaégett. - Az étel nem égett oda.

1. A termés odafagyott.
2. A kutya ideszokott.
3. A kacsa odasült.
4. A ház is odaveszett.
5. A gyerek késő éjszakáig odamaradt.
6. A fiú nagyon odanőtt a szívéhez.
7. Amikor New Yorkba mentem, odafelé találkoztam Évával.

D. MODEL: A biciklinek három kereke van.
A bicikli háromkerekű. - A háromkerekű bicikli...

1. A férfinak széles válla van.
2. A gyereknek nagy ereje van.
3. Fehérnek rövid nyaka van.
4. A kislánynak szőke haja van.
5. A fiúnak kék szeme van.
6. A széknek három lába van.
7. A katonának fél karja van.
8. Kovácsnak jó szíve van.
9. A gazdálkodónak barna arca van.
10. A madárnak kék tolla van.
11. A királynak nagy lelke van.
12. A háznak széles ablaka van.

E. MODEL: <u>Maga merre tart</u>? - <u>Maguk merre tartanak</u>?

E.1
1. A lány felém tart.
2. Kovács hazafelé tart.
3. Maga is velünk tart?
4. Az útjelző tábla azt mutatja, hogy balra tarts.

E.2
1. Jó dolognak tartja a háborút?
2. Jónak tartja az iskolát?
3. Mit tart a politikai helyzetről?
4. Szükségesnek tartja, hogy én is odamenjek?
5. Szigorúnak tartja a tanárt?
6. Egészségesnek tartja a napi tornát?
7. Minek tart ön engem?

E.3
1. Hol tart a munkában?
2. Maga is ott tart, ahol én?
3. Ez a tanuló körülbelül ott tart, ahol a másik tanuló?
4. A betegnek szigorú diétát kell tartania?
5. Az asszony rendet tart a gyerekek között.
6. Nem tudok lépést tartani magával.

E.4
1. Attól tartok, hogy eső lesz.
2. Attól lehet tartani, hogy ez a háború sokáig fog tartani.
3. Nem kell ettől az embertől tartani, ő jó ember.

F. <u>Házi feladat</u>: Hol volt és mit csinált maga hét éves korában?

9

EGYSZER VOLT BUDÁN KUTYAVÁSÁR
(Népmese)

Igazságos Mátyás idejében történt, hogy egy bánáti gazdag örmény juhait elhajtották a törökök, amikor azok a mezőn legeltek. Maga a juhász is alig menekült meg hat komondorával.

De az örménynek nem volt az vigasztalás, hogy a juhász megmenekült, ha a juhokat elvették. Kárpótlásul ő meg elvette a juhász házikóját, kinek aztán nem maradt semmije sem, csak a hat kutyája.

Mit tegyen már most a szegény ember? Ő bizony azt gondolta, hogy felviszi a kutyáit Budára, ott azokat eladja a királynak, maga meg majd beáll katonának.

E szándékkal felballagott Budára s a vár kapujában letelepedett a hat kutyájával.

A királynak feltünt a jóképű ember a hat fehér komondorral, s leküldte főembereit, hogy kérdezzék meg tőle, mi járatban van? Az ember elmondta, hogy a törökök elhajtották a juhokat, a gazdája ezért elvette a házát, ő tehát elhozta a kutyáit eladni Budára, maga meg majd katonának megy és visszaveszi a töröktől a juhait.

A királynak megtetszett az ember s rögtön leküldte főurait, hogy menjenek oda s vegyék meg jó áron a kutyákat. A szegény ember csak elbámult, mikor egyszerre körülfogta a sok fényes, hatalmas úr s elkezdtek a kutyákra licitálni, úgyhogy száz aranyon felül kelt el darabja.

Az ember megköszönte szépen a segítséget s visszament a falujába, ahol vett magának házat, nyájat s nem győzte dicsérni a budai jó urakat.

Az emberek legnagyobb része tudta, hogy ez esetben a király nagylelkűsége működött, de az örmény nem. Amint fülébe jutott neki egykori juhászának szerencséje, ki olyan jó vásárt csinált a komondorokkal, ő is eladta minden marháját, vagyonát. Kutyákat vásárolt s egész kutyanyájat hajtott fel Budára. Előre elképzelte, hogy mennyi pénzt fog azért kapni.

Hát amint felér Budára s be akar menni a kapun, jönnek a király emberei s kérdik tőle, hogy hova hajtja ezt a sok ebet? Ő azt felelte, hogy csak engedjék be a kapun, majd megveszik azt odabenn. De bizony elkergették onnan.

"Egyszer volt Budán kutyavásár" - mondták neki s szétkergették az ugató nyájat.

Az örmény kénytelen volt visszamenni falujába s most ő ment el egykori juhászához cselédnek.

Szavak

vásár, -a	fair, market
igazságos	just, fair(-minded), righteous
Bánát	part of Yugoslavia, formerly Hungary
örmény	Armenian
juh, -a	sheep
legel	graze, pasture
maga	himself
alig	hardly, barely, scarcely
juhász	shepherd
megmenekül (vi)	escape (v)
komondor, -a	Hungarian sheep dog
vigasztalás	consolation
kárpótlásul	for compensation
házikó	small house, cottage
mit tegyen	what should he do
beáll katonának	join the army

szándék, -a	intention
ballag	walk slowly, jog along
letelepedik	sit down, settle
feltünik	strike the eye
jóképű	good looking
mi járatban van?	what's he doing here?
főűr, urat, ura	aristocrat, lord, noble(man)
elbámul	gape in astonishment
körülfogta	surround
fényes	spendid, magnificent
hatalmas	mighty
licitál	make a bid
úgyhogy	so that
felül	over, above
elkelt	sold, went for
nyáj, -at, -a	flock, herd, drove
nem győzte dicsérni	couldn't praise enough
nagylelkűség	generosity
fülébe jut	come to his knowledge, hear about
egykori	former, onetime
jó vásárt csinál	make a good bargain, deal
marha	cattle, live-stock
vagyon, -a	property, fortune
eb, -e	dog
odabenn	inside, in there
elkerget	chase away
szétkerget	disperse, break up
kénytelen	is forced, bound, compelled
cseléd, -e, -je	servant, domestic

Kérdések

1. Kinek az idejében történt ez a mese?
2. Ki volt Mátyás?
3. Kinek a juhait hajtották el a törökök?
4. A juhász kutyáit is elhajtották a törökök?
5. A juhász megmenekült?
6. Örült az örmény, hogy a juhász megmenekült?
7. Kárpótlásul mit vett el az örmény a juhásztól?
8. Mije maradt a juhásznak?
9. Mit gondolt a szegény juhász, mit csináljon a kutyáival?
10. Kinek akarta eladni a kutyákat?
11. Ő maga meg mi akart lenni?
12. Mit csinált a juhász?
13. Hova telepedett le?
14. Kinek tünt fel a jóképű juhász?
15. Kiket küldött a király a juhászhoz hogy kérdezzék meg mi járatban van?
16. Megtetszett a királynak a juhász?
17. Mit mondott a király a főuraknak?
18. Csodálkozott a juhász, amikor a főurak elkezdtek licitálni a kutyákra?
19. Mennyiért vették meg a kutyákat?
20. Hálás volt a juhász a segitségért?
21. Hova ment és mit vett magának?
22. Kiket nem győzött dicsérni?
23. Tudták az emberek a faluban, hogy a király nagylelkűsége működött?
24. Mit csinált az örmény, amikor meghallotta a volt juhásza szerencséjét?
25. Hány kutyát vásárolt?
26. Hova vitte azokat?
27. Mit képzelt el előre?

28. Mi történt, amikor Budára ért?
29. Kik állitották meg és mit kérdeztek tőle?
30. Mit felelt az örmény?
31. Beengedték a király emberei az örményt a várba?
32. Mit mondtak az örménynek?
33. Mit csináltak a kutyákkal?
34. Hova ment az örmény?
35. Mit csinált a falujában?

Gyakorlatok

A.1 MODEL: Leküldte az urakat - (ők) megvenni a kutyákat.
Leküldte az urakat, hogy vegyék meg a kutyákat.

1. Elment az üzletbe - vásárolni.
2. Szóltam a lánynak - becsukni az ablakot.
3. Telefonáltam a gyerekeknek - (ők) otthon maradni.
4. Kérte az igazgatót - felemelni a fizetését.
5. Elküldtem a gyereket - újságot hozni.
6. Az orvos mondta a betegnek - nem inni semmit.
7. Az apám azt parancsolta - (mi) pontosan otthon lenni.
8. A főnököm azt várja - (én) többet dolgozni.
9. A feleségem azt akarja - új kocsit venni.

A.2 MODEL: Mit tesz most a szegény ember?
Mit tegyen most a szegény ember?

1. Mit csinál a szegény asszony?
2. Mit eszik most a gyerek?
3. Mit isznak a férfiak?
4. Mit veszünk ajándékba a gyerekeknek?
5. Mit teszek az asztalra?
6. Mikor kelnek fel?
7. Mikor borotválkozik meg?

8. Hol mosakodnak a gyerekek?
9. Hány órát alszunk?
10. Tükör előtt fésülködnek?
11. Adok magának egy tollat?
12. Elkergeti a kutyákat?

A.3 MODEL: Beengedik a kapun. - Csak engedjék be a kapun!

1. Visszajön egy órára.
2. Idead egy tollat.
3. Minden reggel tornászik.
4. Kiszellőzteti a szobát.
5. Sarkig kitárja az ablakot.
6. Meggondolja magát.
7. Felöltöznek elegánsan.
8. Kenyeret pirítanak.
9. Kitölti a teát.
10. Ledörzsölik a hátukat.
11. Üzen a feleségének.
12. Megnyílnak az iskolák.
13. Mindenütt szüretelnek.
14. Meglátogatja az unokáit.
15. Eltemetjük a halottainkat.
16. Leragasztja a borítékot.

B. Hogy mondja más szóval:

1. Mit tegyen a szegény ember?
2. A férfi letelepedett a kapuban.
3. A fiú beállt katonának.
4. János jóképű fiú.
5. A kutyákat jó áron megvették.
6. A szegény ember csak elbámult.
7. Nem győzte dicsérni az urakat.

8. Fülébe jutott a juhász szerencséje.
9. Tíz dolláron felül kelt el darabja.
10. A színházban ma estére minden jegy elkelt.

C. Mi a helyes magyar szórend?

1. kedvenc utcán Kovács ugatott kutyája az
2. Fehér újságot közben szeret olvasni reggeli
3. nyitott évben egész ablaknál alszik
4. az ébresztőóra fekszik amikor Kovács az ágyban csengeni kezd
5. bejött a levelet átadta a szobába a lány és
6. kezdtem a levélpapírost írni és elővettem
7. van az nincs keresztutcában a vendéglőtől a villamosmegálló messze első
8. bútorokat felé teherautó egy jön a a ház hozza
9. kell kapni jó sokat ha akarnak bizonyitványt tanulniuk
10. reggeli eszébe még jut hogy hozta be nem újságot a

D. Házi feladat:

Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. fülébe jutott
2. beállt katonának
3. jó vásárt csinált
4. jó dolognak tartja
5. igazak álmát alussza
6. elkelt

10

EGY KÜLFÖLDI KÖVET LEVELE MÁTYÁS KIRÁLY BUDAI KÖNYVTÁRÁRÓL

Fa-agó László és Dr. Vincze Sándor után

Kedves Barátom!

Ezt a levelet már Budáról küldöm, ahova szélcsendes időben érkeztünk meg.

Mátyás király székvárosának eddig még csak egy nevezetességét láttam, de azt hiszem, ennél csodálatosabbat már nem is láthatok. Megfogadtam a király tanácsát és először is a híres-nevezetes könyvtárába, a Korvinába látogattam el.

Ez a latin szó "Hollós"-t jelent. Mátyás király címerében egy fekete holló van, amely aranygyűrűt tart a csőrében. Innen származik az elnevezés. Címere után a királyt is szokták Hollós Mátyásnak, vagy Korvin Mátyásnak nevezni. A hollós címer sokfelé látható Visegrádon is, Budán is. Ennek a könyvtárnak minden könyvén ez a hollós címer hirdeti, hogy Mátyás király könyvtárából való.

Messze földet kellene bejárni, hogy párját találjuk a Korvina könyvtárnak. A terem nagyon világos, falai és mennyezete szép képekkel díszítettek. Körös-körül nyitott polcok és zárt szekrények állanak. Itt tartják a híres könyveket. Több mint 4000 kötet könyv sorakozik a polcokon!

A nagyterem közepén kényelmes heverő áll, puha bársony párnákkal. Itt szokott olvasni Mátyás király, ha Budán van. Egyébként, ha Visegrádon él, vagy bárhova utazik, mindig visz magával néhány könyvet.

De nemcsak a király olvas itt. A teremben az ablakok előtt magas asztaloknál komoly férfiak álltak, és az asztalra tett könyvekben lapozgattak. Megtudtam, hogy Mátyás tudósai és költői.

Egyik könyv gyönyörűbb, mint a másik. Minden lapjuk gondosan kifestett, a kezdőbetűk színesek. Van olyan könyv amelynek elkészítése több esztendeig tartott. Nem csoda, hogy némelyik könyv többe kerül, mint három falu. Mátyás király messze országokba küldi el megbizottait, hogy ahol szép könyvet látnak, vásárolják meg neki. Többet költ könyvekre, mint bárki más a most élő uralkodók közül. A könyvek kötése is művészi munka. A magyar könyvkötőket az egész világon híressé tette munkájuk. A könyveket részben selyembársonyba, részben aranyozott sötétvörös vagy fekete kecskebőrbe kötötték.

Mátyás király minden újdonságnak lelkes híve. Amint tudomást szerzett a könyvnyomtatásról, maga is felállított egy nyomtatóműhelyt Budán. Egy Hess András nevű német nyomtatómester készíti az újfajta könyveket. Egyet mutatott is a könyvtáros. Latin nyelvű, és a magyarok történetéről szól. "Budai Krónikának" nevezik.

Majd ha hazaérkezem, még sokat fogok mesélni arról, hogy miket láttam Mátyás király visegrádi palotájában és budai várában. De annyit már most is mondhatok, hogy aki láthatta Mátyás királyt, Visegrádot és Budán a Korvina könyvtárat, az soha életében nem felejti el.

Szavak

könyvtár, -ak, -a	library
szélcsendes	calm
székváros, -a	capital, town with a royal residence
a város nevezetessége	the sight of the town
nevezetes	notable, noteworthy, famous
csodálatos	wonderful, surprising
megfogadni a tanácsot	to take the advice
holló	raven
címer, -e	coat of arms
aranygyűrű	golden ring
csőr, -ök, -e	bill, beak
származik	originate
elnevezés	naming, name
sokfelé	in many different places, in many directions
hirdet	proclaim, tell, advertise
való	belonging to
terem, termet, terme	hall, large room
díszített	decorated
körös-körül	all around
nyitott	open
zárt	closed
kötet, -e	volume
heverő	couch, davenport
bársony	velvet
egyébként	otherwise
lapozgat	leaf (a book)
tudós	scientist
lap, -ja	page
gondosan	carefully
elkészités	preparation
esztendő	year

nem csoda	no wonder
némelyik	some of them
megbizott, -at, -ja	representative, delegate, agent
uralkodó	ruler
könyvkötő	bookbinder
selyem, selymet, selyme	silk
aranyozott	gilded
kecskebőr, -ök, -e	kid, goatskin
újdonság	novelty
lelkes híve	fervent admirer
tudomást szerez	get knowledge of something, come to hear of something
nyomtatás	printing
felállít	establish
műhely	workshop
mester, -e	master craftsman
készít	prepare, make, get (something) ready
fajta	type, sort, kind
palota	palace

Kérdések

1. Ki írta a levelet és kinek?
2. Miről szól a levél?
3. Honnan küldi a levelet?
4. Milyen időben érkezett oda?
5. Mit látott eddig a követ?
6. Kinek a tanácsára látogatott el oda?
7. Mi a könyvtár neve?
8. Honnan származik az elnevezés?
9. Hol látható ez a hollós címer?
10. Hogyan szokták Mátyás királyt a címere után nevezni?
11. Mátyás király idejében sok olyan könyvtár volt a világon?
12. Milyen a könyvtár terme, hogy van berendezve?

13. Hány könyv van a könyvtárban?
14. Mi van a nagyterem közepén?
15. Ki szokott ott olvasni?
16. Sokat olvasott Mátyás király?
17. Kik olvastak még a könyvtárban?
18. Milyenek a könyvek, színesek?
19. Abban az időben gyorsan készültek el a könyvek?
20. Mennyibe került néhány könyv?
21. Hol vette Mátyás király azokat a könyveket?
22. Sokat költött könyvekre?
23. A többi uralkodó is költött annyit könyvekre?
24. Milyen a könyvek kötése?
25. Milyen anyagba voltak a könyvek kötve?
26. Minek volt lelkes híve Mátyás király?
27. Mi volt újdonság abban az időben?
28. Mátyás király is felállított egy nyomtatóműhelyt?
29. Ki készítette ott a könyveket?
30. Látott a követ egy nyomtatott könyvet?
31. Milyen nyelvű volt a könyv?
32. Miről szólt?
33. Mit igért a levélben a követ a barátjának?
34. El lehet felejteni, amit ott látott?
35. Mikor kezdődött a könyvnyomtatás?

Gyakorlatok

A. MODEL: A szekrény, amit bezártak - A bezárt szekrény.

1. A ruha, amelyet kimostak
2. A bor, amit forraltak
3. A találkozó, amit megbeszéltek
4. Regény, amit elolvastak
5. Csirke, amit levágtak
6. Az emberek, akik messziről jöttek
7. A ház, amit kiraboltak
8. A pohár, amelyet eltörtek
9. Az eredmény, amelyet vártak
10. A szó, amit adtak
11. A szoba, amit bebútoroztak
12. A ház, amit elhagytak
13. A lakás, amit kitakarítottak
14. A levél, amelyet megírtak
15. A szó, amit kimondtak
16. A könyv, amit az asztalra tettek
17. Az emberek, akik tanultak
18. A falevelek, amelyek lehullottak
19. Az emberek, akik elfáradtak
20. A holmik, amit megvásároltak
21. A fiúk, akik kétségbeestek
22. A virágok, amelyek elhervadtak
23. A férfi, akit megborotváltak
24. Az asszonyok, akik szépen felöltöztek
25. Az évek, amelyek elmúltak
26. A konyha, amelyet korszerűen berendeztek
27. A ruhák, amelyek elkoptak
28. Az ablak, amit sarkig kitártak
29. A boríték, amelyet megcímeztek
30. A hely, amelyet elfoglaltak

Pótolja a hiányzó ragokat (i, ú, ű, -s)
(Add the appropriate suffixes.)

B. MODEL: idegen - beszéd - idegenes beszéd

1. hajnal - kirándulás
2. közgazdaság - egyetem
3. szegény - lakás
4. nyolc - autóbusz
5. víz - ruha
6. víz - madarak
7. kenyér - lány
8. alföld - emberek
9. újság - fiú
10. háromláb - szék
11. beszéd - ember
12. baj - ügyek
13. polc - szekrény
14. méz - szavak
15. kislány - mosoly
16. est - dal
17. virág - kert
18. akarat nélkül - ember
19. illat - virág
20. külföld - verseny
21. itten - hegyek
22. könyv - polc
23. reggel - újság
24. fiatal - járás
25. április - zivatar
26. dél - harangszó
27. jószív - ember
28. ma - gyerekek
29. nadrág - lány
30. utca - lakás
31. kéktoll - madár
32. város - emberek
33. Európa - utazás
34. sajt - tészta
35. hegy - utak
36. veszély - kanyar
37. jég - víz
38. ipar - tanuló
39. egyetem - hallgató
40. csillag - ég
41. eső - nap
42. láz - gyerek
43. földszint - ház
44. igazság - tanár
45. félláb - férfi
46. nátha - hölgy
47. becsület - ember
48. apa - szigorúság
49. sör - pohár
50. zsír - étel

C. Válaszoljon a lenti kérdésekre az alábbi szavakat használva:

könyvbarát	könyvkereskedelem	könyvnap	könyvtár
könyvel	könyvkereskedés	könyvnélkül	könyvtáros
könyvelés	könyvkereskedő	könyvnyomda	könyvtártan
könyvelő	könyvkölcsönzés	könyvnyomdász	könyvújdonság
könyvesbolt	könyvkölcsönző	könyvnyomtatás	könyvvitel
könyvespolc	könyvkötés	könyvpiac	könyvviteltan
könyvgyűjtő	könyvkötészet	könyvpolc	könyvvizsgálat
könyvszekrény	könyvkötő	könyvsiker	könyvvizsgáló

1. Hogy hívjuk azt az embert, aki
   a) a könyveket szereti?
   b) könyveket gyűjt?
   c) könyveket kölcsön ad?
   d) könyvet köt?
   e) könyveket vizsgál?
   f) könyvekkel kereskedik?
   g) könyvtárban dolgozik?

2. Hol dolgozik egy
   a) könyvelő?
   b) könyvkereskedő?
   c) könyvtáros?
   d) könyvnyomdász?
   e) könyvkötő?

3. Mit tanul, aki
   a) könyvtáros akar lenni?
   b) könyvelő vagy könyvvizsgáló akar lenni?

4. Ki dolgozik egy
   a) könyvesboltban?
   b) könyvüzletben?
   c) könyvkereskedésben?
   d) könyvtárban?
   e) könyvkölcsönzőben?
   f) nyomdában?

5. Hol vesz könyveket egy a) könyvbarát?
   b) könyvgyűjtő?
   c) könyvkereskedő?

6. Mit csinál egy a) könyvelő?
   b) könyvbarát?
   c) könyvgyűjtő?
   d) könyvkereskedő?
   e) könyvkölcsönző?
   f) könyvkötő?
   g) könyvnyomdász?
   h) könyvtáros?
   i) könyvvizsgáló?

7. Vannak könyvnapok Washingtonban?
8. Mi az hogy "könyvsiker"?
9. Hol állnak a könyvek egy lakásban?
10. Mikor kezdődött a könyvnyomtatás?
11. Mit jelent az, hogy "könyvnélkül" tudni valamit?
12. Hol használnak könyvitelt?

D. <u>Házi feladat</u>: Beszéljen Amerika legrégibb könyvtáráról.

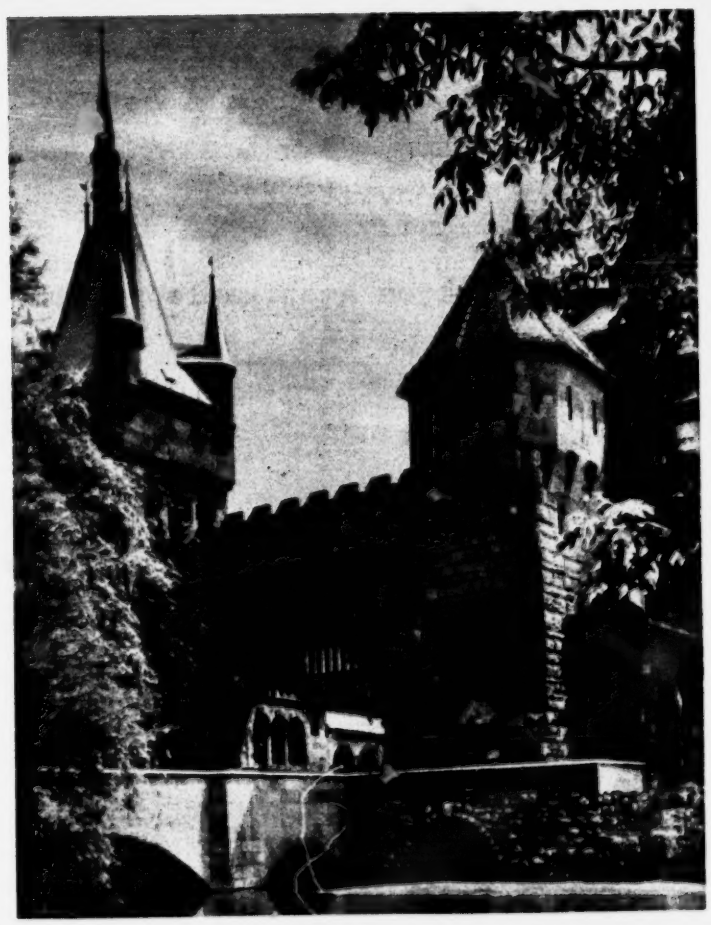

11

OROSZ ASSZONY
(Novella-részlet)

- Galambos Lajos -

Odakint gyönyörű idő volt, sütött a nap, halványsárga fénybe öltözött az egész város, ki kellett gombolnom a kabátomat, olyan jó idő volt, s nagyot lélegzeni a tiszta levegőből.

Amikor hazaértem, Tánya nem volt otthon, nem nagyon izgatott, vittem haza valami munkát, nekiültem azonnal. Fél nyolc felé jött meg kipirulva, kérdeztem tőle, hol voltál?

- Varrónőnél - mondta.

- Már megint?

- Találtunk egy pompás anyagot. Ha kész lesz, majd meglátod. Megszereted biztosan.

Folytattam tovább a munkámat.

- Haragszol érte?

- Ugyan, dehogy haragszom.

Ledobta a táskáját, levetette a kabátot, lerúgta a cipőjét, s kinyújtóztatta a lábait.

- Mit fogunk vacsorázni? - kérdeztem.

- Jaj - mondta -, teljesen kiment a fejemből. Hogy én milyen buta vagyok. Most mit csináljak gyorsan?

- Tojás van itthon?

Kiszaladt a konyhába, hallottam, hogy benyitott a spájzba, aztán visszatért, és azt mondta, hogy nincs, de még kenyér sincsen, le kell szaladni a boltba.

- El is mehetünk valahová vacsorázni - mondtam.

- Nem - mondta -, eleget költöttünk már ebben a hónapban, ha mindig így elszórjuk a pénzt, nem fogunk jutni semmire. Leszaladok én, és hozok hideget.

- Hozhatsz egy üveg bort is.

- Hogyisne - mondta.

Dúdolva öltözött fel újra, s míg nyújtózkodott, a harisnyáját igazgatta, nekem eszembe jutott az a pityókos éjszaka, amikor azt kiabálta az utcán, hogy "mi díszhalak vagyunk".

- Komolyan mondtad te azt? - kérdeztem.

- Mit?

- Hogy úgy érzed, mintha díszhal lennél.

- Mikor mondtam én ezt?

- Akkor éjszaka.

Tudta, mit jelent ez az akkor, elhúzta a száját, belebújt a cipőjébe, és azt mondta:

- Nem emlékszem rá.

Odamentem hozzá, és megcsókoltam az arcát.

- Siess vissza.

- Jó - mondta.

- És siess egyébként is, mert nyolckor bezár a bolt.

- Szaladok - mondta.

Kiszellőztettem, és lehúztam az ablakra a redőnyt. Bekapcsoltam a rádiót, kimentem a konyhába, leterítettem az asztalt, kistányérokat raktam ki, kést, villát, mindent. Egy pohár bor mégiscsak jólesne, gondoltam, ha van egy kis szív Tányában, hoz fel. Kimentem az előszobába, hogy megölelhessem mindjárt, ha visszatér. Nem gyújtottam fel a villanyt, gondoltam, megijesztem egy kicsit: "hamm". Rettenetesen meg tudott ijedni, aztán meg kacagott magán, hogy a könnye is kibuggyant. Hát vártam ott, aztán azt gondoltam: ejnye, az istenit, de soká marad.

Visszamentem a konyhába, megigazítottam a két tányér mellett a kést meg a villát. Rápillantottam az órára. Negyed kilenc elmúlt. Lehet, hogy már nem találta nyitva az itteni boltot, és elment az erdősarkiba? Az kilencig tart nyitva. A fene egye meg, az itteni mindig hamarabb zár, nem várja ki a munkaidő végét, lehúzza a rolót. Szegénykém, trappolhat most az erdősarki bolttól vissza, csak le ne szólítsa valami suhanc, különben lélek nélkül ér majd haza.

Eléje menjek?

Á, hiszen nincs még olyan sötét, sokan járnak még ilyenkor az utcákon.

Mért is nem mentem vele? Éppen csak a kabátot kellett volna magamra kapnom.

Leültem a fotelba, elővettem az újságot, és rágyújtottam egy cigarettára. De nem tudtam olvasni. A szívem hevesen kezdett kalapálni, nem ízlett a cigaretta sem, mi van velem, gondoltam, már azt se tudom kivárni, hogy hazaérjen?

Mintha csöngettek volna, szaladtam ajtót nyitni. Ó, Tánya, Tánya, hát hol jártál ennyi ideig? De nem csöngetett senki, és nem is volt az ajtó előtt senki. Rápillantottam az órára.

Akkor már elmúlt kilenc.

Szavak

halvány, halovány	pale
kigombol	unbutton
lélegzik	breathe
levegő	air
izgat	excite, upset
nekiül (a munkának)	sit down to start (to work)
kipirul	blush, flush
pompás	splendid
haragudni (valamiért valakire)	to be angry
ugyan, dehogy	there, of course not
dob	throw
rúg	kick
kinyújtózik	stretch oneself
kiment a fejemből	(the thought) escaped me, I have forgotten
benyit	enter, step in
spájz	pantry, larder
elszórni a pénzt	to squander money
hogyisne	nothing of the sort
dúdol	hum (a tune)
igazgat	arrange, adjust
pityókás	tipsy, tight
kiabál	shout
dísz	decoration, ornament
komolyan	seriously
elhúzta a száját	pursed her lips
belebújik	get into
egyébként	otherwise, on the other hand
lehúz	pull down
redőny, -ök	shutter
leterít	cover
rak	put

jólesik	it's pleasant, good, nice, pleasing
megölel	embrace
megijeszt	frighten
rettenetesen	terribly
kacag	laugh (v)
könny	tear (n)
kibuggyan	stream forth
ejnye	damn it!, dash it!, what a pity
az istenit	goodness gracious, damn it
megigazít	set right, put right
pillant	glance at
fene egye meg	damn it, blast it
roló	window shade, venetian blind
trappol	trot
leszólít	make a pass at
suhanc	youngster, lad
különben	otherwise
lélek nélkül ér haza	gets home very frightened
eléje megy (valakinek)	go to meet (someone)
magára kap (ruhát)	put, slip on (one's clothes)
hevesen	violently
kalapál	hammer
csönget, csenget	ring the bell

Kérdések

1. Milyen idő volt az elbeszélésben?
2. Miért kellett kigombolni a kabátot?
3. Milyen volt a levegő?
4. Otthon találta Tányát, amikor hazaért?
5. Mihez kezdett mindjárt, amikor hazaért?
6. Mikor érkezett meg Tánya?
7. Hol volt Tánya?
8. Miért volt a varrónőnél?
9. Mit csinált Tánya, amint hazaérkezett?

10. Mi után érdeklődött a férfi?
11. Készített vacsorát az asszony?
12. Volt ennivaló otthon?
13. Miért kellett a boltba szaladnia?
14. Miért nem akart az asszony elmenni vendéglőbe vacsorázni?
15. Mit kért a férfi, hogy mit hozzon még a boltból?
16. Mit csinált Tánya mialatt öltözködött?
17. Mi jutott a férfinek eszébe?
18. Mit kiabált az asszony azon az éjszakán?
19. Mit mondott az asszony, emlékszik rá?
20. Mit mondott a férfi, amikor megcsókolta az asszonyt?
21. Mit csinált a férfi miután elment az asszony?
22. Hol terítette meg az asztalt?
23. Mit tett az asztalra?
24. Mit gondolt, mit hoz Tánya, ha van egy kis szíve?
25. Hol várt Tányára?
26. Gyújtott villanyt?
27. Miért nem gyújtott villanyt az előszobában?
28. Meddig várt az előszobában?
29. Meddig van nyitva a közeli bolt?
30. Mit gondolt, hogy miért kellett Tányának az erdősarki boltba mennie?
31. Aggódott, hogy hol van Tánya?
32. Eléje ment?
33. Miért nem ment eléje Tányának?
34. Sokan járnak még ilyenkor az utcán?
35. Mit gondolt, mit kellett volna csinálnia?
36. Hova ült le és mit csinált?
37. Tudott olvasni?
38. Ízlett neki a cigaretta?
39. Miért kalapált a szive?
40. Miért szaladt ajtót nyitni?
41. Volt valaki az ajtó előtt?
42. Hány óra volt akkor?

Gyakorlatok

A. MODEL: Kimentem a konyhába, hogy megöleljem.
Kimentem a konyhába, hogy megölelhessem.

1. Odamentem hozzá, hogy megcsókoljam.
2. Kimentem az előszobába, hogy megijesszem.
3. A juhász felment Budára, hogy eladja a kutyáit.
4. Megálltunk a közlekedési lámpánál, hogy a rendőr fel ne írjon minket.
5. Tíz órakor lefekszünk, hogy 8 órát aludjunk.
6. Leült a fotelba újságot olvasni.
7. Szaladtam ajtót nyitani.
8. Éva elment az üzletbe vásárolni.
9. A gyerekek hazamentek, hogy tanuljanak.
10. Útlevelet szereztem, hogy Európába tudjak utazni.
11. Vizet viszünk magunkkal, hogy inni tudjunk.
12. Az apa pénzt adott a gyereknek könyvet venni.
13. Az asszonyok megfőzték előre az ebédet, hogy délután teniszezni tudjanak.
14. Kölcsönkérem az írógépet levelet írni.
15. A diplomaták magyarul tanulnak, hogy Magyarországon magyarul tudjanak beszélni.

B. Hogy mondja más szóval?

1. nekiül a munkának
2. pompás
3. spájz
4. visszatér
5. eleget költ
6. nem jutunk semmire
7. hogyisne
8. redőny
9. rettenetesen
10. kacag
11. rápillant
12. trappol
13. magamra kapni
14. ennyi ideig

15. nevezetes
16. zárt
17. eb
18. körülfogta
19. apró
20. belép
21. mesél
22. ösvény
23. fotel
24. gyógyszer
25. terem

C. MODEL: ő - benyit - spájz - Benyitott a spájzba.

1. mi - talál - szép - anyag
2. én - folytat - munka
3. én - leül - fotel - elővesz - újság - rágyújt - cigaretta
4. mi - sokat költ - ez a hónap
5. ő - rápillant - az óra
6. ők Buda - szép idő - megérkezni
7. én - megfogad - tanács
8. ez a könyvtár - minden könyv - címer van
9. az asztalok - férfiak - áll - és lapoz - a könyvek
10. a könyv - elkészítés - több esztendő - tart
11. a király - messze országok - elküld - megbizottak - könyvek - vásárol
12. az ember - megköszön - segítség - és visszamegy - falu

D. Házi feladat: Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. kimegy a fejéből
2. nekiül a munkának
3. elszórja a pénzt
4. eléje megy (valakinek)
5. magára kap (valamit)
6. megfogadni a tanácsot
7. tudomást szerez
8. lelkes híve

PESTI MADARAK

- Heltay Jenő -

BESZÉLGETÉS A GÖRLLEL

A görl bejött a szobába, és átadta a levelet. Protekciós levél volt, Oszkár írta:

- Ha tehetsz valamit a kislány érdekében... ügyes, csinos... előre is köszönöm... hálás híved.

Hálás híved! Annyi hálás híve van az embernek... ki tudja valamennyit nyilvántartani? Megkérdeztem a görlt:

- Oszkár kicsoda?
- Vezérigazgató.

Nyugodtan, közönyösen mondta, és ártatlan, tiszta szemmel nézett rám. Kék szeme volt a görlnek, égszínű. Veszedelmes szín ez, mennyországot keres mögötte az ember, de többnyire levegőt talál csak. Nagyon csinos volt a görl, magas, karcsú, bolondos hajú szőke. Finom orra alatt furcsán, mozgott rúzsos pici szája. Azt hittem, cukrot majszol.

- Mi van a szájában? Bonbon?
- Gumit rágok.
- Miért?
- Adták.
- Többen?
- Nem. Artúr.
- Artúr kicsoda?
- Vezérigazgató.
- Ilyen szép lánynak nem szabad gumit rágni. Nem gondol arra, hogy valaki megcsókolja?
- Nem gondolok rá. Annak mindig ki van téve az ember.

És kivette szájából a gumit. Nyugodtan, egykedvűen. Úgy, ahogy bevette. Habozás nélkül engedelmeskedett annak is, aki rábírta, annak is, aki lebeszélte róla. Elővette kis arany cigarettatárcáját. Megkínáltam a magaméval. Visszautasította:

- Köszönöm. A másikat jobban szeretem. Nekem csinálják.

- Hol?
- Nem tudom. Lajos csináltatja.
- Lajos? Vezérigazgató?

A görl ragyogni kezdett:

- Az. Tetszik ismerni?
- Nem, nem ismerem...

Rágyújtottunk. Egy-két pillanatig csöndben cigarettáztunk. A görl az íróasztal előtt álló karosszékben, jobb lábát átvetette a bal térdén. Szép lába volt, remek harisnyája, nagyszerű cipője. Mereven nézett maga elé. Az íróasztalt nézte, irataimat, leveleimet. Protekciós levele mellet egy amerikai levél borítéka feküdt; majd fölfalta szemével. Véget vetettem a csöndnek.

- Mit tehetek magáért, kisasszony? Színház?
- Isten ments! Nem vagyok bolond, hogy fillérekért ugráljak...
- Tisztességes kenyérkereset... és ha az ember tehetséges...
- Esti két-három pengő? Annyit szobadísznek is megérek.
- Hát akkor?
- Filmre szeretnék menni. Tessék engem elhelyezni...
- Nem olyan egyszerű az, kisasszony... A gazdasági helyzet... alig gyártanak ma filmet... kevés a szerep és sok a jelentkező...
- Kérem, ha azt tetszik gondolni, hogy ez a protekció kevés, hozhatok jobbat is...
- Jobbat? Kitől?

- Károlytól.
- Károly kicsoda?
- Vezérigazgató.

Ennyi bájnak és őszinteségnek nem tudtam ellenállni. Elővettem a levélpapirost és írni kezdtem:

- Ha tehetsz valamit a kislány érdekében... ügyes, csinos... előre is köszönöm... hálás híved...

A görl összehúzott szemöldökkel figyelte munkámat:

- Kinek teszik írni?
- Egy... egy vezérigazgatónak.

Nagyot lélegzett. Fölállt:

- Akkor jó. Köszönöm.

De nem ment el. Megállt az íróasztal előtt, és megbűvölten bámult az amerikai levélre.

- Miért érdeklődik úgy az iránt a levél iránt?
- Nem a levél...
- Hát?

Könyörgőn nézett rám:

- A bélyeg. Ha nincs rá szüksége... tessék nekem adni... Kislány korom óta gyűjtök bélyegeket.

És én felületes megfigyelő azt hittem, hogy vezérigazgatókat!

Szavak

protekciós levél	letter of recommendation
csinos	nice looking, pretty
hálás híve	faithfully yours
kicsoda	who(ever)
vezérigazgató	managing director
közönyösen	indifferently, uninterestedly
ártatlan	innocent, guiltless
veszedelmes	dangerous
mennyország, -a	heaven
többnyire	mostly
karcsú	slim
bolond	crazy
finom	fine
furcsán	strangely, oddly
mozog (vi)	move
rúzs	lipstick
majszol	munch, nibble
rág	chew, bite
ki van téve az ember (-nek)	one is exposed to, runs the risk of
egykedvűen	indifferently
habozás nélkül	unhesitatingly
engedelmeskedik (-nek)	obey
rábír (-re)	induce somebody to do something
lebeszél (-ről)	talk out of (something)
cigarettatárca	cigarette case
megkínál	offer (v)
visszautasít	refuse
ragyog	glitter, shine
pillanat	moment
csönd, csend, -je	silence
átvet	fling over

térd, -e	knee
mereven néz	stare at
irat, -a, -ja	document, paper
majd	almost, nearly
fölfalja a szemével	devour with one's eyes
véget vet (-nek)	end
Isten ments	heaven forbid
ugrál	jump around
tisztességes	honest
tehetséges	talented
szobadísz	room decoration, ornament
megér	is worth
gyárt	manufacture, produce
szerep, -e	role
jelentkező	applicant, candidate
báj	charm
őszinteség	sincerity, frankness
ellenállni (-nek)	resist
összehúz	draw together
szemöldök, -öt, -e, -je	eyebrow
nagyot lélegzik	breathe freely
megbűvölten	spellbound
iránt	about
bámul	gaze at, stare at
könyörgő	begging, beseeching
gyűjt	collect
felületes	superficial, trivial
megfigyelő	observer

Kérdések

1. Ki jött be a szobába és mit adott át?
2. Milyen levél volt?
3. Kitől volt a levél és mit kért?
4. Emlékezett az író Oszkárra?
5. Ki volt Oszkár?
6. Milyen szemmel nézett rá a lány?
7. Milyen színű szeme volt a lánynak?
8. Miért veszedelmes a kékszínű szem?
9. Milyen színű haja volt a lánynak?
10. Szép volt a lány?
11. Mit majszolt a lány?
12. Miért rágta a gumit?
13. Kitől kapta a gumit?
14. Mit mondott az író, hogy egy szép lány miért ne rágjon gumit?
15. Mit válaszolt a lány?
16. Tovább rágta a gumit?
17. Nehéz volt rábírni, hogy ne rágja a gumit?
18. Mit vett elő a lány?
19. A lány elfogadta a cigarettát az írótól, amikor az megkínálta?
20. Mit mondott, miért szereti a saját cigarettáját?
21. Ki csináltatja neki?
22. Lajos is vezérigazgató?
23. Meddig ültek csönben cigarettázva?
24. Mit csinált a lány a lábával?
25. Szép cipője és harisnyája volt a lánynak?
26. Mit nézett mereven a lány?
27. Mit kérdezett végre az író?
28. Miért nem akart a lány színházban szerepelni?
29. Mit szeretett volna a lány csinálni?
30. Könnyű valakit elhelyezni a filmnél?
31. Miért nem könnyű?

32. Mit mondott a lány, hogy mit hozhat még ha ez a protekció nem elég?
33. Kitől akart a lány jobb protekciót hozni?
34. Ellen tudott állni az író a kérésének?
35. Miért nem tudott ellenállni?
36. Mit csinált az író a lány érdekében?
37. Kinek írt?
38. Örült a lány, amikor megtudta, hogy kinek ír?
39. Elment a lány, amikor megkapta a protekciós levelet?
40. Mit bámult megbűvölten?
41. Miért érdeklődött az amerikai levél iránt?
42. Mit kért el a lány?
43. Az író mit hitt, hogy mit gyűjt a lány bélyeg helyett?
44. Maga is gyűjt bélyeget?
45. Maga jó megfigyelő vagy felületes megfigyelő?

Gyakorlatok

A.1 MODEL: Hogy van? - Hogy tetszik lenni?

1. Ismeri Lajost?
2. Budapestre megy?
3. Hány órára jön haza?
4. Mikor ebédel?
5. Hol lakik?
6. Merre megy?
7. Mit iszik?
8. Azt gondolja, hogy ez nem elég?
9. Megveszi a ruhát?
10. Meglátogatta Kovácsékat?
11. Elviszi a gyerekeket?
12. Kitakarítja a lakást?
13. Rágyújt?
14. Idehozza a virágokat?
15. Lefekszik?

A.2 MODEL: Legyen szíves adja nekem. - Tessék nekem adni.

1. Legyen szíves helyezzen el engem.
2. Legyen szíves kínáljon meg.
3. Legyen szíves öltözködjön fel.
4. Legyen szíves vetközzön le.
5. Legyen szíves borotválkozzon meg.
6. Legyen szíves siessen.
7. Legyen szíves szellőztesse ki a szobát.
8. Legyen szíves húzza le a redőnyt.
9. Legyen szíves kapcsolja be a rádiót.
10. Legyen szíves írja alá itt.

A.3 MODEL: Ne menjen oda! - Ne tessék odamenni!

1. Ne haragudjon!
2. Ne utasítsa vissza!
3. Ne maradjon sokáig!
4. Ne menjen eléje!
5. Ne csöngessen még!
6. Ne nyissa ki az ablakot!
7. Ne zárja be az ajtót!
8. Ne késsen el!
9. Ne erre a villamosra szálljon fel!
10. Ne szóljon hozzá!

B. MODEL: én - nagy ház. - Nekem nagy házam van.

1. juhász - 6 kutya
2. örmények - juhok
3. huszárok - szép lovak
4. ezek a gyerekek - sok játék
5. ő - galamb
6. ők - szamár

7. mi - öreg szülők
8. senki - bélyeg
9. ki? - levélpapír
10. Kovácsék - televiziós készülék
11. ők - nem jó telefon
12. ez a lány - szép szem
13. Kovács - három vő
14. én-szép álom volt
15. főnök - semmi idő
16. szomszéd - sok bokor
17. ők - elég
18. mi - ellenfél
19. ez a levél - semmi értelem
20. gyerek - sok ész
21. az elnök - hatalom
22. én - nem sok jövedelem
23. ők - üres poharak
24. templom - régi torony
25. lányok - nagy tükör

C. Mi a helyes magyar szórend?

1. kis cigarettatárcáját arany elővette
2. ennyi ellenállni tudtam bájnak és nem őszinteségnek
3. levelet bejött átadta szobába és görl a a a
4. az a van a templom iskola mellett mellett
5. beszélni tanulnak hogy magyarul magyarul Magyarországon tudjanak
6. vehessen gyereknek pénzt a könyvet hogy az apa adott
7. az íróasztal megállt és levélre előtt a lány bámult az amerikai
8. egy cigarettára leültem elővettem a fotelba és rágyújtottam az újságot

9. a felirás légiposta a levélszekrénybe állt amelyen bedobtam abba levelet
10. beszélgetni expresszóba finn velem egy diákot jöjjön egy meghívtam hogy
11. gazdag juhait örmény egy elhajtották amikor törökök legeltek a azok a mezőn
12. bekapcsoltam a kistányérokat asztalt kést villát rádiót mindent a konyhába leterítettem kiraktam kimentem az

D. <u>Házi feladat</u>: Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. ki van téve az ember (valaminek)
2. habozás nélkül
3. mereven néz
4. nagyot lélegzik
5. rábír (valakit valamire)
6. lebeszél (valakit valamiről)
7. visszautasít (valamit)

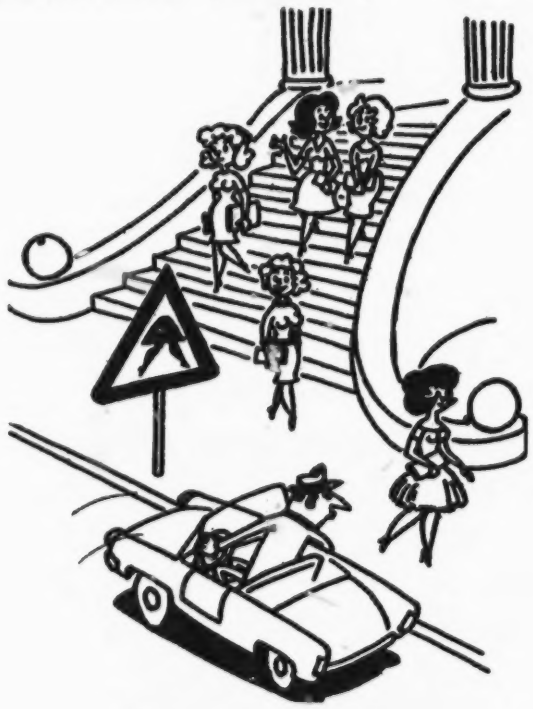

Kép szöveg nélkül

13

A VÁNDORLÓ KÖNYV

- Móra Ferenc után -

A történet úgy kezdődött, hogy 1923-ban, Petőfi születésének 100. évfordulójára egy első kiadású Petőfi-verseskönyvet kaptam ajándékba. Mivel ismertem a könyv értékét, mindjárt tudtam, hogy nem tartom meg magamnak. Szegény ember vagyok én ahhoz, hogy ekkora kincset őrizgessek a könyveim között. Hát elhatároztam, hogy odaadom a szegedi városi könyvtárnak.

Kikészítettem egy csomó más könyvvel a jégszekrény tetejére, s mivel éppen el kellett utaznom, telefonon meghagytam a könyvtárszolgának, hogy vigye el. Persze én Jánost kértem meg, János meg Andrásnak adott rá parancsot, András Imrének adta tovább az utasítást, s a vége az lett, hogy senki sem jött el a könyvért.

Amikor hazaérkeztem, a könyveket mind ott találtam a jégszekrényen, csak a Petőfi-könyv nem volt ott közöttük.

- Ki vitte el? - kérdeztem a ház népétől. Mindenki a vállát vonogatta, csak Boris néni, a mi mindentudó Borisunk gyanakodott valakire:

- A "varas-béka" járt itt egy reggel, az tehette - mondta.

Varas-békának azt a kis újságos fiút nevezte el Borisunk, akivel a télen keveredtünk barátságba. A szegény gyerek karácsonykor is mezítláb hordta az újságot. Adtunk neki egy pár rossz cipőt. Negyednapra megint csak mezítláb járta a havat, jeget.

- Hát te, hova tetted a cipőt?

- Jani bátyámnak adtam. Gyárba jár, neki jobban kell. Kerítettünk még egy pár rossz cipőt. Aztán jobb szomszédunktól is koldultunk egy párt, majd a bal szomszédunktól is, de hiába,

csak nem tudtunk a gyereken segíteni. Annyi bátyja, nénje van neki, hogy azt az egész utca nem győzné cipővel. Így aztán ha már fölruházni nem tudtuk a fiút, hát legalább tápláljuk. De amit kap tőlünk, azt a helyszínen kell megennie, mert különben azt is az atyafiságnak vinné haza.

Harmadnapra a kapuban találkoztam a varas-békával. Pattogatott kukoricát evett egy papírzacskóból. A zacskó abból a papírosból készült, amelybe a Petőfi-könyvet csomagoltam.

- Nini! hát ezt hol vetted?

- Maguknál találtam a jégszekrényen. - Eszébe sem volt tagadni.

- Hát a könyv, amely benne volt?

- A könyv? Szép versek voltak benne, elolvastam, aztán két kifliért odaadtam a péknek, aki a sarkon árul, hadd olvassa el ő is.

A pékkel még aznap este beszéltem, csakhogy a könyv már nála sem volt. Eladta a sógorának, a cipőpucolónak kétszáz koronáért.

- Ejnye, de sietett tőle megszabadulni!

- Hát amikor láttam, hogy olyan szép versek vannak benne, gondoltam ez jó lesz a sógornak, aki igen tanult ember, nótákat is szerkeszt.

Mindjárt gondoltam, hogy ezzel a "nótaköltővel" baj lesz. Lett is, mert csak egy hét múlva sikerült beszélnem vele, akkor is kocsmában, borközi állapotban.

- Ezer koronát adott a könyvért egy vasúti hordár. A nevét nem tudom, de megtalálhatja a vasútnál.

Egy hét múlva megkerült a hordár is. Azt mondta, hogy ötezer koronáért adta el a könyvet egy paprikás gazdának. Felkerestem a gazdát, nagyon jó szívvel volt hozzám, de a

könyvet ő sem tudta előadni.

- Verka lányomnak vettem meg, mert nagyon szereti a verseket, amióta az iskolából kimaradt.

- No - mondom -, most hallgassuk meg Verkát! A leány elvörösödött. Mindjárt láttam, hogy valami nincs rendben. Ismer egy városi írnokot, neki adta emlékbe.

Az írnok urat már a hivatalban kerestem fel.

- Szeretnénk összeházasodni - kezdte -, de még egy tisztességes ruhám, nyakkendőm sincs. Itt a hivatalban olvasta valaki az újságban, milyen nagy ára van most a régi Petőfi-könyvnek. Hát eladtam kérem, pedig majd elsüllyedtem szégyenemben. Harmincezer koronát kaptam érte, abból ruházkodtam fel.

- Kinek adta el?

- A paprikás Bergernek.

Mindjárt gondolhattam volna! A paprikás Bergernek pénze is van, meg szíve is hozzá. Nagy gyűjtőszenvedély van benne, aminek a szegedi könyvtár és múzeum is hasznát látta. Hozzá nem ronthattam be ajtóstul.

Másnap hivatali munkatársaimmal tanakodtunk az ügyről, amikor kopognak az ajtón. Ahogy kimegyek, a paprikás Berger nyújtja felém a hetek óta kergetett kincset, a Petőfi-kötetet.

- Igazgató úr, vettem valamit a könyvtárunknak! Egy első kiadású Petőfit.

Így került a Petőfi-verskötet a városi nagykönyvtárba, miután megitatta szépségével úr, paraszt, proletár, iparos, kereskedő és mezítlábas gyermek lelkét.

Szavak

vándorló	wandering
évforduló	anniversary
kiadás	edition, publication, issue
kincs	treasure
ekkora	as large as this
őriz	watch, guard, take care of
kikészíteni	to put out, prepare
csomó	a number of, lot, bunch
tető, teteje	top
meghagyni	order, direct
szolga	servant
utasítás	command, order, instruction
vállat von	shrug (the shoulders)
néni	aunt
gyanakodik	suspect (somebody)
varas-béka	toad
barátságba keveredni	get friendly, make friends with
mezítláb, -at	barefoot
hord	carry
kerít	get, obtain
koldul	beg
néne, nénje	elder sister
nem győzi (-vel)	is not able to afford, provide
fölruház	provide with clothes
táplál	nourish, feed
helyszínen	on the spot / site
atyafiság, -a	kinship, relations
pattogatott kukorica	popcorn
zacskó	(paper) bag
nini	look!
eszébe sem volt	it did not occur to him
tagad	deny

kifli	roll, crescent
pék, -e, -je	baker
árul	sell
pucoló	cleaner
ejnye	what a pity, shame; well
megszabadul (valamitől)	to get rid of something
nóta	song
szerkeszt	construct, compose
kocsma	saloon, tavern
borközi állapotban	intoxicated
megkerül	is found, turns
gazda	farmer
elvörösödik	blush
írnok, -a	clerk
emlék, -e	souvenir, keepsake
tisztességes	adequate, proper
elsüllyed szégyenében	he is so ashamed he wishes the earth would swallow him up
gyűjtőszenvedély	mania, passion for collecting
hasznát látja (-nek)	gain by, profit from
berohan ajtóstul (valakihez)	burst in on (someone) unexpectedly, barge in on (someone)
tanakodni	to consult, confer, discuss
nyújt (valamit)	pass, hand
kerget	hunt, pursue, chase
iparos	craftsman
kereskedő	merchant
lélek, lelket, lelke	soul

Kérdések

1. Milyen évforduló volt 1923-ban?
2. Mit kapott az író ebből az alkalomból?
3. Értékes ajándék volt?
4. Miért nem akarta megtartani a könyvet magának?
5. Mi volt az író terve a könyvvel?
6. Volt több könyv is, amit oda akart adni a könyvtárnak?
7. Hova tette a könyveket?
8. Kit kért meg, hogy vigye el a könyveket?
9. Miért nem tudta az író maga elvinni a könyveket?
10. János kinek adta tovább az utasítást?
11. András meg kinek adta tovább a parancsot?
12. Végül is mi történt, elvitték a könyvet?
13. Mit talált az író a jégszekrényen, amikor hazaérkezett?
14. Minden könyv ott volt?
15. A ház népe tudta, hogy ki vitte el a könyvet?
16. Kire gyanakodott Boris néni?
17. Minek nevezte Boris néni a kis újságos fiút?
18. Miről volt nevezetes a fiú?
19. Adtak neki egy pár cipőt?
20. Mit csinált a gyerek a cipővel?
21. Sikerült felruházni a fiút?
22. Hogy probáltak segíteni a gyereken?
23. Miért kell a helyszinen megenni a gyereknek, amit kap?
24. Mikor és hol találkozott az író a fiúval?
25. Mit evett a gyerek?
26. Mibe volt csomagolva a pattogatott kukorica?
27. Mit kérdezett az író?
28. Mit mondott a gyerek, hogy kinek adta a könyvet és miért?
29. Megtalálta az író a könyvet a péknél?
30. Kinek adta el a pék a könyvet és miért?
31. Mivel foglakozik a pék sogóra a cipőpucoláson kívül?
32. Mikor sikerült as írónak beszélnie a "nótaköltővel"?

33. Hol találta meg a "nótaköltőt" és milyen állapotban?
34. Nála volt a könyv?
35. Kinek adta el és mennyiért?
36. Megtalálta az író a hordárt?
37. A hordárnál volt a könyv?
38. Kinek és mennyiért adta tovább a hordár a könyvet?
39. Elment az író a gazdához?
40. Hogyan fogadta a gazda az írót?
41. Nála volt a könyv?
42. Ő kinek adta a könyvet és miért?
43. Mit csinált vele Verka?
44. Hol kereste fel az író az írnokot?
45. Mit mondott az írnok, miért adta el a könyvet?
46. Honnan tudta, hogy nagy ára van a Petőfi könyvnek?
47. Mennyit kapott a könyvért?
48. Mit csinált a pénzzel?
49. Kinek adta el az írnok a könyvet?
50. Ki a paprikás Berger?
51. Ki látja hasznát az ő gyűjtőszenvedélyének?
52. Hozzá is elment az író?
53. Kivel tanakodott másnap az író a hivatalban?
54. Ki kopogott az ajtón?
55. Ki állt az ajtóban és mit nyújtott feléje?
56. Kik olvasták és élvezték a könyvet, mielőtt az a könyvtárba került?

Gyakorlatok

A. MODEL: egy / könyv / kap / ajándék /
Egy könyvet kaptam ajándékba.

1. egy / vers / könyv / kap / ajándék
2. ismer / a könyv / érték / így / nem / akar / megtart / magam
3. elhatároz / hogy / odaad / a könyv / a város / könyvtár
4. kikészít / a könyv / a jégszekrény / tető / egy / csomó / más / könyv
5. elutazni / kell / így / megmond / a könyvtárszolga / hogy / elvinni / a könyvet
6. de / senki / sem / eljön / a könyv
7. amikor / hazaérkezik / a vers / könyv / nincs / ott
8. senki / se / tud / ki / elvisz / a könyv
9. Boris néni / az újság / fiú / gyanakodik
10. kapu / találkozik / a fiú
11. megkérdez / a fiú / hogy / hol / van / a könyv
12. a fiú / azt / mond / hogy / két kifli / odaad / a pék / mert / szép vers / vannak / a könyv
13. a pék / sem / van / a könyv / mert / elad / sógor / a cipőpuculó / kétszáz korona
14. a cipőpuculó / ezer korona / kap / egy hordár / a könyv
15. a hordár / ötezer korona / elad / a könyv / egy paprikás gazda

16. a gazda / a lánya / veszi / a könyv / mert / a lány / szeret / a versek
17. a lány / egy írnok / ad / a könyv / emlék
18. az írnok / harmincezer korona / kap / a könyv / paprikás Berger
19. paprikás Berger / sok pénz / van / és gyűjt / könyvek
20. másnap / valaki kopog / az ajtó
21. paprikás Berger / áll / ott / és nyújt / a könyv
22. vesz / valami / a (mi) könyvtár / mond / egy Petőfi könyv
23. így / kerül / Petőfi könyv / a város / nagykönyvtár

B. MODEL: <u>Odaadta</u> a könyvet két kifliért.
<u>Odaadhatná</u> a könyvet két kifliért.

1. Eladta a cipőpuculónak kétszáz forintért.
2. Ezer koronát adott a könyvért egy vasúti hordár.
3. Százötven forintot fizettem a vacsoráért.
4. Tartoznak nekem az ebédért.
5. Kár ezért a gyerekért.
6. Az asszony könyörgött a fiáért.
7. Elküldtem a gyereket újságért.
8. Mindent megtesz a családjáért.
9. Elmegyek a maga kedvéért.
10. Nem haragszunk a késésért.
11. Az üzletbe szaladnak élelmiszerért.
12. A katonák meghalnak a hazájukért.

C. <u>Házi feladat</u>: Beszéljen a kedvenc költőjéről.

PETŐFI
KÖLTEMÉNYEI

A KÖLTŐ SZÜLETÉSE SZÁZADIK ÉVFORDULÓJÁNAK EMLÉKÉRE KIADJA BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZÖNSÉGE

A KÖLTŐ ARCKÉPÉVEL.

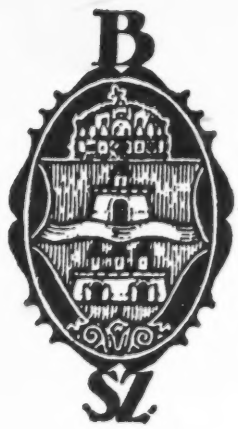

· BUDAPEST · 1923 ·

AMI MEGÉRTHETETLEN

- Móricz Zsigmond után -

Kéz a kézben mentek az utcán, Valika és Pannika. Hazafelé mentek az iskolából. A kis utca sarkán el szoktak válni s onnan Pannika ment a kis utcába, Valika meg a nagy utcába.

De most Valika nem eresztette el Pannika kezét, hanem húzta maga után.

- Na gyere, na gyere, nálunk fogsz ebédelni!
- Nem...
- A tanító néni megmondta, muszáj.
- De neem...

Valika nem törődött Pannikával, vitte magával. Erősebb volt, kövérebb és bátrabb. Pannika tudta, hogy a tanító néni megmondta Valikának, hogy kérje meg az apukát, hogy adjanak enni egy kis, szegény társnőnek, Pannikának, akivel úgyis jóba volt. És mégsem akart Pannika Valikával ebédelni menni. Nem tudja, mért, csak nem akart.

Valika azonban tudta, hogy ma Pannika az övé, s nem engedte volna a világért, hogy elköszönjön tőle. Erősen fogta, húzta, vitte. Büszke volt és alig várta, hogy a nagy vaskapun bemenjenek, akkor már Pannika nem tud megszökni.

- Anyuka, anyuka! - rohant előre s kiabálta anyukájának: - Pannika ezután nálunk fog ebédelni húsvétig, a tanító néni mondta.

Az anyuka nevetett és megcsókolta a kislányát. Nagyon boldog volt, hogy Valika olyan kedves, aranyos és egészséges.

- A tanító néni mondta? No, az a tanító néni...

Még egyszer megcsókolta a kislányát, akkor megnézte a másik kislányt, akit magával hozott.

- Igaz ez, kislány?

De a kislány egy szót sem szólott, csak lesütötte a szemét.

Valika azonban tovább beszélt.

- Mert ő szegény gyerek és minden szegény gyereknek el kell menni valahova ebédelni. A tanitó néni mondta.

Mindjárt le is vette a kis táskát a hátáról, s abból kikeresett egy levelet, amit a tanító néni küldött anyukának.

Anyuka elvette, elolvasta és azt mondta:

- Na, jól van, kislány, akkor csak tedd le a holmidat te is kint az előszobában, aztán menjetek be a fürdőszobába és jól mosd meg a kezedet.

Beküldte őket a fürdőszobába, ő is bement, megeresztette a csapot és jól megmosta Valika kezét. Azután azt mondta a kislánynak:

- Na, most te is mosd meg a kezedet, de jól!

És elment az ebédlőbe, hogy a szobalánynak megmondja, hogy még egy terítéket tegyen az asztalra. Aztán azt mondta a lánynak:

- Menjen, Rózsi, a fürdőszobába s mossa meg annak a kislánynak a kezét, de jól. A nagyságos úr nagyon kényes arra, hogy a gyerekek az asztalnál tiszta kézzel üljenek.

Rózsi bement a fürdőszobába. Jó volt, hogy bement, mert Pannika még most se tette bele a kezét a vízbe. De ő megfogta a kislányt s jó erősen megmosta a kezét, az arcát is jól megmosta, s aztán kivette a hajából saját fésüjét s azzal meg is fésülte.

- Na - mondta megelégedetten.

Most Valika és Pannika visszamentek az ebédlőbe. Éppen jókor, mert jött a nagyságos úr s mindjárt azt kérdezte:

- Ki ez a kislány?

Valika nyakába ugrott az apukájának s azt mondta:

- Nálunk fog ebédelni húsvétig minden nap!
- Ejha!
- A tanító néni mondta.

Anyuka röviden elmagyarázta a dolgot és megmutatta a levelet. Pannika ezalatt ott állott, lesütött fejjel és várt.

- Na, hogy hívnak, kislány? - mondta csöndesen az apuka.
- Pannika - kiáltotta Valika.
- Nem tőled kérdeztem - mondta apuka.
- Mondd csak meg szépen.
- Pannika - mondta erre Pannika.
- Nagyon jó. Hát apádat, hogy hívják?
- Édesapámnak - mondta Pannika.
- Te úgy hívod, de más hogy hívja?
- Kendnek - mondta Pannika.
- Más nevét nem tudod?... Varga János?... Vagy Kovács Mihály... Csak van valami neve. No! Mi a másik neve?

- Nem tudom.

- Ejnye, a te apád még arra se tudott megtanítani... Hát téged hogy hívnak? - fordult a kislányához.

- Valika - felelte Valika.

- Jó, jó, hát engem hogy hívnak?

- Apukának.

- Aj, de szamár vagy, kis csacsi! Hát mások hogy hívnak engem?

- Nagyságos úrnak.

- Ajaj, te is ettől tanulsz már... Mondom, hogy nem jó ez a közös iskola. Elbutítja az ilyen kis csacsi gyereket. Hát most gyerünk ebédelni, mert éhes vagyok.

Leültek az asztalhoz. Valika a helyére ült. Pannikának egy székre a szobalány párnát tett és arra ültette fel s nevetett rajta.

Az asztalra fehér abrosz volt terítve, s fehér tányérok voltak, és fehér tál a középen. Minden tányéron arany karika volt belül, de Pannika tányérján nem volt karika, de az is szép volt, azért.

Anyuka szedett Valikának, azután szedett apukának, azután szedett saját magának, azután szedett Pannikának is.

- Szereted a levest? kérdezte tőle, de Pannika nem felelt.

Mikor apuka megette a levesét, azt kérdezte Valikától:

- Hát igazán nem tudod a nevemet?
- Doktor Vadkerti Antal - mondta Valika.
- Na látod, mindenkinek van neve. Minden embernek, de ez a te barátnőd, ez nem tudja az apja nevét se.

Pannika lehajtotta a fejét.

Leves után húst ettek mártással. Az anyuka felvágta a húst apró darabkákra s a Pannikáét is felvágta és azt mondta neki:

- Villával kell enni.

Pannika nézte a villát s megpróbált vele enni, de a hús nem akart megállni rajta.

- Hadd egye csak kanállal, ahogy ő szokta - mondta apuka.

Így Pannika már könnyebben meg tudta enni a húst és a mártást. Kenyeret is aprított bele, de amikor ezen Valika nagyon nevetett, akkor elpirosodott és újra lesütötte a fejét.

Azután tésztát kaptak. Szép fehér tésztát, túró volt rajta. Pannikának megengedték, hogy ezt is kanállal egye.

- De aztán meg kell tanulnod, hogy kell enni. Látod, Valika milyen szépen eszik.

Mikor az ebédtől felállottak, apuka azt mondta:

- No kislány, most eredj szépen haza és mondd meg apádnak, hogy jöjjön el, mert beszélni akarok vele.

Pannika abban a percben kereste a felső ruháját, felvette és ment.

- Megállj csak, hát köszönni is kell! Szépen meg kell köszönni az ebédet, és aztán mikor az ember elmegy valahonnan, akkor köszön szépen mindenkinek...

De Pannika csak állott s nem szólott semmit.

- No, majd megtanulja - mondta apuka. - Húsvétig lesz ideje megtanulni.

Ezt az apuka nagyon szépen mondta s nevetett is, nem haragudott, de azért Pannika csak újra lehajtotta a fejét és elment.

Valikát nem engedték ki, hogy meg ne fázzon.

Apuka akkor lefeküdt s egy óráig aludt, mikor felébredt, már itt is volt az ember. Kiment hozzá a tornácra.

Egy szegény napszámos ember állott a tornácon, nagyon rongyos ruhában s várt. Mikor a nagyságos úr kilépett a tornácra, levette a kalapját s úgy állott előtte. A nagyságos úr nagy, kövér ember volt, a másik az kicsi, sovány és rossz arcú.

- Hogy hívják kendet?

- Takaró János.

- Jól van... Hát a kislánya itt fog nálunk ebédelni húsvétig mindennap. Megértette?

Az ember nem szólott, csak megbiccentette a fejét.

- Ha jól viseli magát, megkapja a kislányom régi ruháját és cipőjét. Mindent kap, ami kell neki, csak jól viselje magát. Kend miből él?

- Munkanélküli vagyok.

- Mióta?

- Aratás óta.

A nagyságos úr nézte és hallgatott. Az ember is hallgatott s a kalapját a kezében tartotta.

- Akkor miből él?

Az ember a vállát vonta s tovább hallgatott.

- Hány gyereke van?

- Hat.

- Hat?... Hm... Hogy mer maga hat gyereket vállalni, ha nem tud nekik keresni? No, mindegy... Hát nézze csak, barátom, a lányát elvállalom. Húsvétig mindennap hazajön a kislányommal és nem kell érte semmit se fizetni, érti?... De nem akarom, hogy maga úgy érezze, hogy ingyen tartom, hát valamit fog érte csinálni. Ott van a favágó szín... - és megmutatta az udvaron a színt. - Menjen oda és vágjon fát. Vág egy kis fát és rendben van a dolog.

Ezzel megfordult és bement a házba.

Az ember is megfordult, feltette a kalapját, és elment az udvaron keresztül a színig, s megkereste a fejszét. Két óráig vágta a fát s akkor elment. Nem szólott senkinek, csak Rózsi, a szobalány jött be alkonyat felé s mondta, hogy az ember már elment.

- Nem baj - mondta a nagyságos úr -, ha elment, elment, pedig akartam adni neki egy pohár pálinkát.

Másnap a kislány nem ment iskolába s nem jött ebédelni Valikával.

Valika sírt, hogy nincs Pannika.

- Majd eljön holnap.

De Pannika nem jött többé.

Pár nap múlva el is felejtették.

De egy napon a nagyságos úr a városháza előtt meglátta s megismerte az embert. Ott állott a munkanélküliek közt és sötéten nézett. Megszólította:

- Kend az a Takaró János?

- Én.

- Hát hol a kislánya? Miért nem jön ebédelni?

Az ember nem felelt, csak hallgatott. Sok sürgetésre aztán mogorván mondta:

- Nem szeretem én, ha azt kérdezik, hogy a szegény miből él!

A nagyságos úr csodálkozva nézett rá s csak annyit mondott:

- Megérthetetlen. Hát nem sajnálja, hogy a kislánya koplal és éhezik? Hát micsoda emberek maguk, az megérthetetlen!

Az ember nem válaszolt, csak elfordult és mogorván nézett maga elé.

Szavak

elválik	part, separate
elereszt	let go
muszáj	must, have to
törödik (-vel)	care about
bátor, bátrat	brave
apuka	dad
társnő	female companion / partner
mégsem	not... after all, still not
elköszön	say good-bye
megszökik	escape, get away
rohan	run, rush, hurry
húsvét	Easter
aranyos	charming, dear, darling
nevet	laugh
lesüti a szemét	cast one's eyes down
holmi	somebody's things / belongings
csap, -ja	tap, faucet
teríték, -e	table setting
nagyságos úr	obsolete middle-class form of address in Hungary, corresponding to Mr.
kényes (-re)	fussy, sensitive (to)
megelégedett	satisfied, pleased
ejha	well, you don't say
csöndesen, csendesen	softly, quietly
kend	you
szamár, szamarat, szamara	ass, fool, donkey
csacsi	silly, foolish; young donkey
közös	public, common
elbutít	make stupid / silly, stupefy
abrosz	tablecloth
tál, -at, -a	dish

karika	circle, ring
de azért	still, yet, nevertheless
szed (ételt)	help, take (food)
mártás	sauce, gravy
aprít	break into small pieces
eredj	go!
tornác	porch
napszámos	laborer, dayworker
rongyos	ragged
megbiccenti a fejét	nod
vállal (-t)	take, assume (the responsibility)
mindegy	doesn't matter
favágó szín, -ek, -e	woodshed
megfordul	turn around
keresztül	through
fejsze	axe
vág	cut
sír	cry
többé	(no) more, (no) longer
megszólít	speak to, address
sürgetés	urging, pressing
mogorva	sullen, sour, cross
csodálkozva	surprised
koplal	starve, endure hunger
éhezik	hunger, starve

Kérdések

1. Honnan jött Valika és Pannika és hova mentek?
2. Meddig szoktak együtt menni?
3. Mi történt most, most is elváltak?
4. Miért nem eresztette el Valika Pannika kezét?
5. Valika törödött avval, hogy Pannika nem akart menni?
6. Mit mondott a tanító néni Valikának?
7. Pannika is tudta ezt?
8. Szívesen ment Pannika Valikával?
9. Mi történt, amikor bementek a nagy vaskapun?
10. Mit mondott az anyukájának?
11. Hogyan fogadta Anyuka a hírt?
12. Mit mondott Anyuka a másik kislánynak?
13. Mit küldött a tanító néni anyukának?
14. Mit kellett a gyerekeknek ebéd előtt csinálniuk?
15. Mit csinált anyuka a fürdőszobában?
16. Mit mondott azután a másik kisleánynak?
17. Miért ment az ebédlőbe anyuka?
18. Mit mondott azután a szobalánynak?
19. Mi történt amikor a szobalány bement a fürdőszobába?
20. Ki jött, amikor a gyerekek bementek az ebédlőbe?
21. Mit kérdezett Apuka?
22. Mit csinált Valika és mit válaszolt az apukájának?
23. Ki magyarázta meg a dolgot azután?
24. Mit kérdezett Apuka a kislánytól?
25. Tudta a gyerek a nevét?
26. Mit kérdezett azután a saját kislányától?
27. Mit válaszolt a kislánya?
28. Tetszett az apjának a felelet?
29. Mit tett a székre Pannikának a szobalány?
30. Hogy volt az asztal megterítve?
31. Milyenek voltak a tányérok?
32. Milyen volt Pannika tányérja?

33. Mit csinált Anyuka az asztalnál?
34. Mit ettek először?
35. Mit kérdezett meg Apuka Valikától?
36. Most mit válaszolt a kislány?
37. Mit mondott erre Apuka?
38. Mit ettek leves után?
39. Kinek vágta fel Anyuka a húst?
40. Pannika tudott enni villával?
41. Milyen tésztát ettek utána?
42. Pannika ezt is kanállal ette?
43. Mikor felálltak ebéd után mit mondott Apuka Pannikának?
44. Pannika megköszönte az ebédet és köszönt mindenkinek?
45. Haragudott Apuka, hogy Pannika nem köszönt?
46. Mit csinált azután Apuka?
47. Kit talált a tornácon, amikor felébredt?
48. Milyen ember volt Pannika apja?
49. Mit mondott neki Apuka?
50. Válaszolt az ember?
51. Volt az embernek rendes munkája?
52. Hány gyereke volt neki?
53. Mit szólt az úr, amikor meghallotta, hogy hány gyereke van és nincs munkája?
54. Mit mondott neki, hogy mit csináljon amiért Pannika náluk ebédel?
55. Meddig vágta a fát az ember?
56. Ki vette észre, hogy már elment?
57. Mit mondott az úr?
58. Jött másnap Pannika ebédelni?
59. Hol látta egyszer az úr Pannika apját?
60. Ki után érdeklődött az úr az embernél?
61. Válaszolt rögtön az ember?
62. Mit válaszolt sok sürgetésre?
63. Mit mondott erre az úr?

Gyakorlatok

A. MODEL: A kisgyerek buta. - A közös iskola butítja a kisgyereket.

1. A fiú bátor. Az apa _____ a fiút.
2. Az asszony fiatal. - A szépítőszer _____ a nőket.
3. A cipő fényes. - A cipőpuculó cipőt _____.
4. A tudás hasznos. - Az ember _____ a tudását.
5. Az ember boldog. - A béke _____ az embereket.
6. Az ágynemű fehér. - Az asszony ágyneműt _____.
7. A szoba sötét. - Az ápoló el-_____ a betegszobát.
8. A ruha tiszta. - A lány ki-_____ a ruhát.
9. A szoknya rövid. - A varrónő szoknyákat _____.
10. A gyerek erős. A vitamin _____ a gyereket.
11. Az autó gyors. - A vezető _____ az autót.
12. A falevél sárga. - Az ősz _____ a faleveleket.
13. Az anya öreg. - A fekete ruha _____ az anyát.
14. A szerződés új. - Magyarország meg- _____ a kereskedelmi szerződését.
15. Az áru drága. - Az üzletek _____ az árukat.
16. Az étel meleg. - Az asszony ételt _____.

B. MODEL: A hideg fürdő. - A hideg fürdő frissít.

1. A pénz nem _____, mondják.	frissül	- frissít
2. Az élet napról-napra_____.	sárgul	- sárgít
3. A vezető _____ a kocsit.	kitisztul	- kitisztít
4. A beteg egyre _____.	elsötétül	- elsötétít
5. Tavasszal minden _____.	kékül	- kékít
6. Az asszony _____ az ágyneműt.	boldogul	- boldogít
7. A nappalok ősszel _____.	lassul	- lassít
8. A hosszú ruhát _____ kell.	kiöldül	- kiöldít
9. Az ablakok _____.	drágul	- drágít

10. A lányok _____.
11. Vihar után az ég _____.
12. Szürke ruha _____ a nőket.
13. A falavelek _____.
14. A barátom nagyon _____.
15. Az élet tempója mindig _____.

gyengül - gyengít
vénül - vént
gyorsul - gyorsít
rövidül - rövidít
szépül - szépít

C. <u>Házi feladat</u>: Írjon mondatokat a következő kifejezéseket használva:

1. törődik valamivel vagy valakivel
2. vállal valamit
3. megszólít valakit
4. büszke valamire vagy valakire
5. nem győzi valamivel
6. fölruház valakit
7. barátságba keveredni
8. eszébe sem volt
9. elsüllyed szégyenében
10. megtart valamit magának
11. gyanakszik valakire
12. meghagy valakinek valamit
13. hasznát látja valaminek
14. emlékbe ad valakinek valamit
15. jó szívvel van valakihez

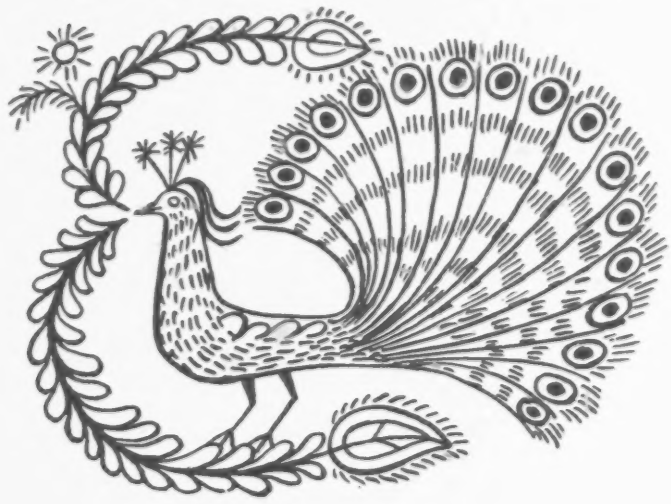

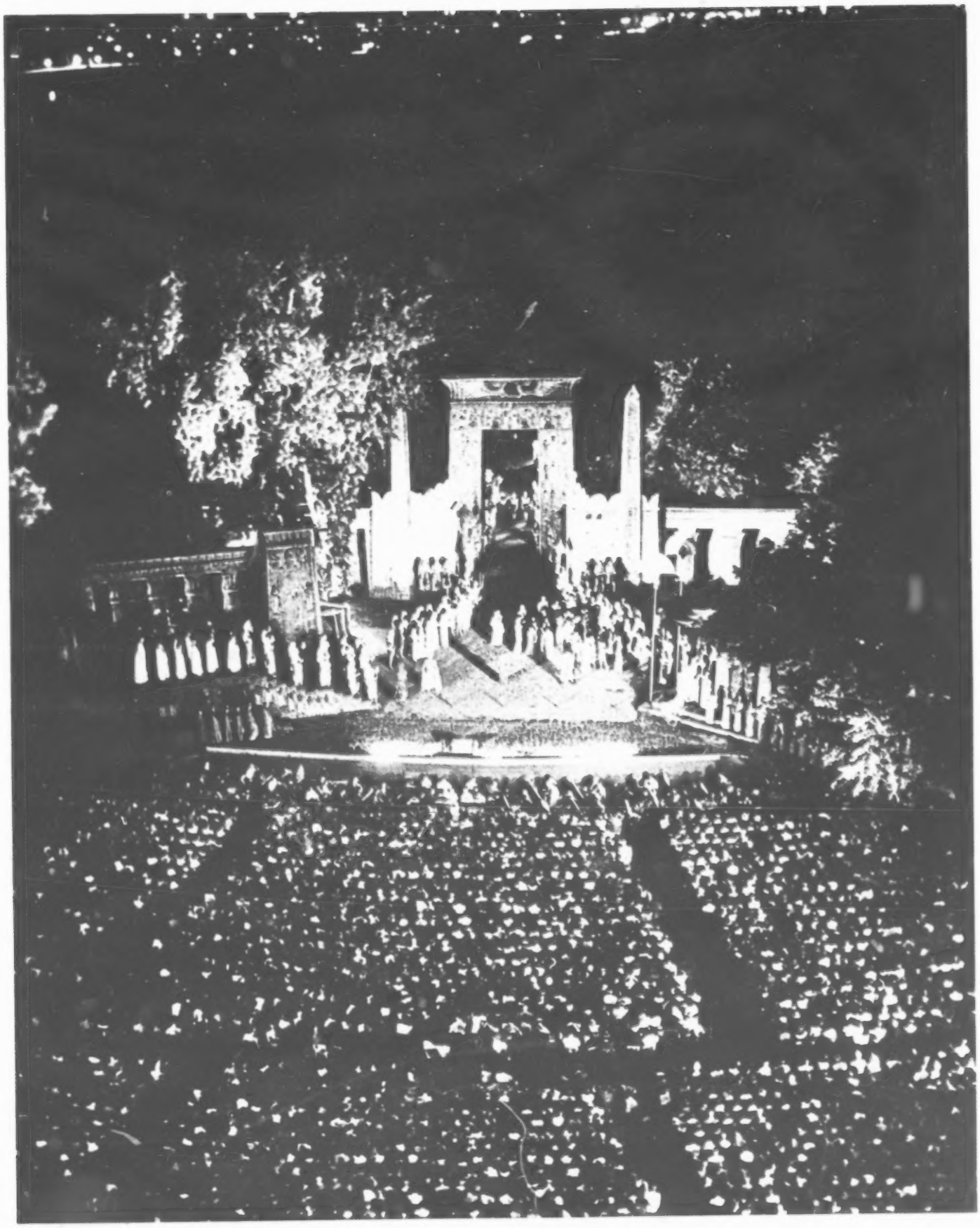

MOSTAN SZÍNES TINTÁKRÓL ÁLMODOM

(Részlet)

- Kosztolányi Dezső -

Mostan színes tintákról álmodom:

Legszebb a sárga. Sok-sok levelet
e tintával írnék egy kislánynak,
egy kisleánynak, akit szeretek.
Krikszkrakszokat, japán betűket írnék
s egy kacskaringós, kedves madarat.
És akarok még sok másszínű tintát,
bronzot, ezüstöt, zöldet, aranyat,
és kellene még sok száz és ezer
és kellene még aztán millió: ...
És akarok még égő-pirosat,
vérszínűt, mint a mérges alkonyat
és akkor írnék, mindig-mindig írnék,
kékkel hugomnak, anyámnak arannyal:
arany-imát írnék az én anyámnak,
arany tűzet, arany szót, mint a hajnal.
És el nem unnám, egyre-egyre írnék
egy vén toronyban, szünes-szüntelen.
Oly boldog lennék, Istenem, de boldog,
kiszínezném vele az életem.

ÉJJEL A TISZÁN

- Gárdonyi Géza -

Feljött a hold a Tiszára.
Csend borult a fűre, fára,
Szeged alatt a szigetnél
áll egy ócska halász-bárka.

Holdvilágnál fenn a bárkán
halászlegény ül magában:
ül magában s furulyál:
furulyál az éjszakában.

A Tiszára a sötétség
gyászfátyolként terül hosszan:
gyászfátyolon a csillagok
csillogdálnak gyémántossan.

Talán épp a bárka alatt
lenn a vízben, lenn a mélyben
fekszik egy nagy halott király,
halott király réges-régen.

Koporsója arany, ezüst,
s vasból van a burkolatja.
És a hármas koporsóban
a király a dalt hallgatja.

Szavak

panasz	complaint
tinta	ink
álmodik (-ról)	dream (v)
krikszkraksz	scrawl, scribble (n)
kacskaringos	full of flourishes
bronz	bronze
mérges	angry
alkonyat, -ja	twilight, dusk
ima	prayer
szó, szavak, -k, szót, szava	word
hajnal	dawn
un (-t)	be tired of, bored (with)

7

torony, tornyot, tornya	tower
szünes-szüntelen	unceasingly, uninterruptedly, continuously
kiszínez	color (v)
csend borul	silence falls
fű, füvet, füve	grass
ócska	old, worthless
hárka	bark
legény	lad, young man
furulyál	play the flute
gyászfátyol, fátylak, fátylat fátyolt, fátyla	black veil for mourning
terül	spread, stretch out
csillogdál	keep glittering
gyémántosan	like a diamond
halott	dead
réges-régen	very long ago
koporsó	casket, coffin
burkolat, -ja	cover, wrapper

MELYIKET A KILENC KÖZÜL?

- Karácsonyi elbeszélés. -

- Jókai Mór után -

Élt egyszer egy szegény cipész a nagy Pestvárosban, aki semmiképpen sem tudott munkájából meggazdagodni.

Nem azért, mintha az emberek nem viseltek volna cipőt és nem is azért, mintha a törvény megparancsolta volna, hogy ezentúl a cipőket feleáron kell adni, a cipőket is nagyon jól csinálta, maguk a vevők panaszkodtak, hogy nem tudják elszakítani amit ő egyszer megvarr, volt is elég munkája, fizették is, egy sem ment el kifizetetlen számlával - és János gazda mégis - mégis nem tudott zöld ágra vergődni.

Azért nem tudott meggazdagodni, mert másfelől az Isten olyan különösen megáldotta, hogy minden esztendőben született neki egy gyermeke, hol egy fiú, hol egy lány és az olyan egészséges volt, mint a makk.

- Ó én Istenem! - sóhajtott gyakran János mester minden újabb számnál, amint lett hat, hét, nyolc - mikor lesz már a hosszú sor után punktum?

Egyszer aztán eljött a kilencedik, az asszony meghalt, és azután ott volt a punktum. János mester egyedül maradt a kilenc gyermekkel a világon. Hej, sok van azzal mondva.

Kettő, három már iskolába járt, egyet, kettőt járni kellett tanítani, másikat vinni, kit etetni, kinek főzni, emezt öltöztetni, amazt megmosdatni és valamennyire keresni. Bizony édes atyámfiai, ez nem kicsi hivatal, próbálja csak meg valaki.

Mikor cipőt kellett varrni, egyszerre kilenc cipőt. Mikor kenyeret kellett vágni, egyszerre kilenc darabot.

Mikor ágyat kellett vetni, egyszerre ajtótól ablakig az egész szoba ágy lett, tele kisebb, nagyobb, szőke, barna emberforma fejekkel.

- Ó, én Uram és Istenem, de megáldottál engemet - sóhajtozott magában amikor éjfélen túl is ott ült munkával a kezében, hogy ennyi gyereknek kenyeret keressen. - No, de hála érte az Úr Istennek, még nincsen ok panaszra, mind a kilenc egészséges, szép is, jó is, épkézlábbal és gyomorral megáldva, s inkább kilenc darab kenyér mint egy orvosságos üveg, inkább kilenc ágy egymás mellett mint egy koporsó közötte.

Nem is volt János mester gyermekeinek semmiféle szándékuk a meghalásra, az már el volt határozva, hogy ők mind a kilencen keresztül dolgozzák magukat az életen és nem engedik át helyüket senkinek, nem ártott azoknak sem az eső, sem a hó, sem a száraz kenyér.

Egy karácsony estén János mester későn ment haza a nagy szaladgálásból, mindenféle kész munkát vitt haza, kevés pénzt kapott érte, ami a napi ennivalóra kellett. Hazafelé futtában minden utcasarkon aranyos, ezüstös cukorbabákkal tele asztalokat látott. János mester egy-egy helyen meg is állt, talán venni kellene belőle. Micsoda? Mind a kilencnek? Az sok volna. Egynek vegyen? Nem, majd ad ő nekik más karácsonyi ajándékot, szépet és jót is, ami el sem törik s aminek valamennyi örülhet mégsem veheti el a másiktól.

- No gyerekek, egy, kettő, három, négy... mind itt vagytok - szólt hazaérkezve kilencfejű családja körébe. - Tudjátok-e azt, hogy ma van karácsony estéje? Ünnep ám ez. Nagyon nagy ünnep. Ma este nem dolgozunk semmit, hanem örülünk valamennyien.

A gyerekek nagyon örültek annak, hogy örülni kell.

- Megálljatok csak, megtanítalak arra a nagyon szép énekre, amit én tudok. Nagyon szép éneket tudok ám; erre a napra tartottam karácsonyi ajándéknak.

Szépen sorba állította őket, mint az orgonasípokat. A két legkisebb az apja térdére és karjára jutott.

- Most csend legyen. Majd én előbb elénekelem, ti pedig aztán utánam. - Aztán elkezdte János mester azt a szép éneket, ami így kezdődik: "Krisztus Urunknak áldott születésén".

A nagyobb fiúk és lányok az első hallásra megtanulták a dallamot, több baj volt a kisebbekkel, de végre azok is tudták, és az volt aztán a nagy öröm, mikor mind a kilenc egyszerre elkezdte énekelni azt a szép dalt, amit maguk az angyalok énekeltek azon az emlékezetes éjszakán, s talán még most is éneklik , amikor hallják a gyermekek énekét, mert bizonyára a gyermekek énekének örülnek ott fenn az égben.

Hanem annál kevésbé örülnek odafenn az első emeleten. Ott egy gazdag nőtlen úr lakik egyedül kilenc szobában; egyikben ül, a másikban alszik, a harmadikban pipázik, a negyedikben ebédel, - ki tudja mire használja a többit?

Ennek sem felesége, sem gyermeke, hanem van annyi pénze, hogy maga sem tudja mennyi. Ez a gazdag úr éppen nyolcadik szobájában ült ez este és azon gondolkozott, hogy miért nincs az ételnek íze, miért nincs az újságokban semmi érdekes, miért nincs a nagyszobában elég levegő, miért nincs a puha ágyban csendes álom, amikor János mester földszinti szobájából elkezdett előbb lassan, aztán mindig erősebben hallatszani föl hozzá ama vidám ének.

Először nem akart rá figyelni, azt hitte, hogy majd vége lesz, hanem amikor már tizedszer is újra kezdték, lement hálókabátban a cipész lakására.

Amikor benyitott hozzájuk, János mester tisztelettel kelt fel a nagy úr előtt a háromlábú székéről.

- Maga János mester, a cipész, ugye? - kérdi tőle a gazdag úr.

- Igenis kérem, nagyságos uram, parancsol egy pár fényes cipőt?

- Nem azért jöttem. De sok gyereke van Magának!

- Van bizony, nagyságos uram, kicsiny is, nagy is. Sok száj, amikor enni kell adni.

- Még több száj, amikor énekelnek. Hallja János mester, én magát szerencsés emberré akarom tenni. Adjon nekem egyet ide a gyermekei közül, én azt fiammá fogadom, eljár velem utazni külföldre, lesz belőle úr, a többieket is segítheti.

János mester nagyon csodálkozott. Nagy szó volt ez. Egy gyereket úrrá tenni. Miért ne adná? Persze, hogy odaadja! Hiszen ez nagy szerencse.

- No válasszon közülük hamar egyet, aztán menjünk.

János mester hozzákezdett a választáshoz.

- Ez Sándorka. No ezt nem adom. Ez jól tanul, ebből papnak kell lenni. A második ez leány, leány nem kell a nagyságos úrnak. A Ferencke, ez már segít nekem, e nélkül nem lehetek el; a Jánoska, ez meg a nevemre van keresztelve, nem adhatom oda. A kis Józsi, ez meg egészen az anyja, mintha csak őt látnám, ez ne lenne többet a háznál? No most megint leány következik, ez semmi, azután itt van Palika. Ez volt az anyjának a legkedvesebb, ó szegény asszony, megfordulna a koporsójában, ha ezt idegennek adnám. No ez a kettő még nagyon kicsiny, mit csinálna velük a nagyságos úr?

Már a végére ért és mégsem tudott választani. Azután alulról kezdte fölfelé, de csak az lett akkor is a vége, hogy ő bizony nem tudja melyiket adja oda, mert ő valamennyit szereti.

- No gyerekek! Válasszatok magatok, melyik akar elmenni, nagy úr lenni, kocsiban járni? Szóljatok, álljon elő aki akar.

A szegény cipész majdnem elkezdett sírni amikor ezt mondta. A gyerekek azonban nem álltak elő, hanem megfogták az apjuk kezét, lábát, hogy a nagy úr ne tudja elvinni őket.

János mester elkezdett sírni, a gyerekek pedig vele együtt.

- Nem lehet nagyságos uram, nem lehet. Kérjen tőlem akármit a világon, de gyermekemet egyiket sem adhatom senkinek, ha már az Úr Isten nekem adta őket.

A nagy úr pedig azt mondta, hogy annyit tegyen meg, hogy ne énekeljen többet gyermekeivel itt alatta és fogadjon el tőle ezer pengőt ezért.

János mester soha még kimondva sem hallotta ezt a szót "ezer pengő" és most a kezében érzi.

A nagyságos úr megint felment a szobájába unatkozni. János mester pedig elcsukta az ezer forintost a nagy ládájába, a kulcsot a zsebébe tette és elhallgatott. Hallgattak a gyerekek is. Nem volt szabad énekelni. A nagyobb gyerekek rosszkedvűen ültek a széken, János mester pedig hallgatva járt fel és alá a szobában.

Aztán leült és elkezdett dolgozni. Egyszerre azon vette észre magát, hogy elkezd dudolni. "Krisztus Urunknak áldott születésén." Először a szájára ütött, hanem aztán megharagudott. Felugrott a székről, kinyitotta a ládát, kivette az ezer forintost, s futott fel az emeletre a nagyságos úrhoz.

- Nagyságos jó uram! Vegye vissza a pénzt, hadd ne legyen az enyém, hadd énekeljek én mikor nekem tetszik, mert az több ezer forintnál.- Azzal letette az asztalra a pénzt és futott vissza övéihez, sorba csókolta valamennyit, sorba állította őket, közéjük ült az alacsony székre és rákezdték tiszta szívből újra: "Krisztus Urunknak áldott születésén."

S olyan-olyan jókedvük volt, mintha övék volna az a nagy ház.

Akié pedig volt az a nagy ház, nagyegyedül járt kilenc szobáján keresztül, s gondolkozott magában, hogy vajon mi örülni valót talál más ember ebben a nagy unalmas világban.

Szavak

elbeszélés	short story
meggazdagodni	to get rich
visel	wear
ezentúl	from now on
vevő	buyer, customer
elszakít	tear
gazda	master
zöld ágra vergődni	to prosper, make a success of something
különösen	strangely, peculiarly, oddly
megáld	bless
hol egy fiú, hol egy lány	once a boy, once a girl (once upon a time there was a boy and a girl)
egészséges, mint a makk	fit as a fiddle, in tiptop health
sóhajt	sigh (v)
punktum	there is an end to it
eme	this
atyámfia	brother
ágyat vetni	to make a bed
egyszerre	at once, suddenly
forma	form, shape
épkézláb, -at, -a	able-bodied, sound, healthy
árt	hust
száraz	dry
futtában	while running
ezüstös	silvery
baba	doll
mester, -e	master craftsman
micsoda	what on earth?
eltörik	break
kör, -ök, -e	circle
orgonasíp, -ot, -ja	organ pipe
áldott	blessed
dallam, -a	melody, tune

angyal, -a	angel
emlékezetes	memorable
bizonyára	no doubt, without a doubt, in all certainty
kevésbé	less
nőtlen	unmarried man
pipázik	smoke a pipe
étel, -e	food
hallatszik	be heard
vidám	gay
figyel	pay attention
tisztelet, -e	respect, reverence, esteem
fiammá fogadom	I adopt him
keresztel	baptize
idegen	stranger
alul	at the bottom
előáll	step forward
elfogad	accept
fel és alá	up and down
azon vette észre magát	suddenly discovered himself (doing something)
üt	slap, beat, strike, hit

Kérdések

1. Kiről szólt az elbeszéles?
2. Hol élt a cipész?
3. Gazdag ember volt?
4. Milyen cipőket csinált?
5. Milyen áron adta el őket?
6. Mit mondtak a vevők?
7. Kifizették a vevők a számláikat?
8. Miért nem tudott meggazdagodni a cipész?
9. Milyenek voltak a gyerekei?

10. Hány gyereke volt János gazdának?
11. Mi történt, amikor a kilencedik megszületett?
12. Ki segitett Jánosnak a gyerekekkel?
13. Mi mindent kellett János mesternek csinálni a gyerekekkel?
14. Könnyű feladat volt ez?
15. Hány cipőt kellett egyszerre varrnia?
16. Hány szelet kenyeret kellett vágnia?
17. Hány ágyat kellett vetnie?
18. De azért hálás volt Istennek a sok gyerekért?
19. Mit csinált egy karácsony este János?
20. Miért kellett szaladgálnia?
21. Mit látott az utcán, amikor hazafelé szaladt?
22. Mire gondolt, amikor egy-egy helyen megállt?
23. Végül is vett valamit?
24. Mit kérdezett a gyerekektől, amikor hazaérkezett?
25. Minek örültek a gyerekek?
26. Mire tanította meg őket János mester?
27. Hogy állította őket sorba?
28. Hova jutott a két legkisebbik?
29. Könnyen megtanulták a gyerekek a dalt?
30. Miről szólt a dal?
31. Kik énekelték ezt amikor Krisztus született?
32. Örülnek az angyalok a gyermekek énekének?
33. Ki nem örült a gyermekek énekének?
34. Hány szobában lakott ez a gazdag úr?
35. Voltak gyermekei?
36. Mit csinált a kilenc szobájában?
37. Mit csinált, amikor nem akart vége lenni az éneknek?
38. Mit csinált János mester, amikor az úr benyitott hozzájuk?
39. Mit mondott az úr János mesternek, mit adjon neki?
40. Mit fog csinálni a gyerekkel?
41. Örült először János mester az ajánlatnak?
42. Tudott János mester választani a gyerekei közül?
43. Mit kérdezett a cipész a gyerekeitől, amikor ő nem tudott választani?

44. Melyik gyerek akart elmenni a gazdag úrral?
45. Mit mondott János mester az úrnak?
46. Mit kért erre az úr és mit adott ezért János mesternek?
47. Nagy pénz volt ezer pengő Jánosnak?
48. Mit csinált ezután az úr?
49. Mit csinált János mester a pénzzel?
50. A gyerekek örültek, hogy nem volt szabad énekelni?
51. Mit csinált János mester?
52. Egyszerre csak min vette észre magát?
53. Mit csinált ekkor?
54. Mit mondott az úrnak, mi több ezer forintnál?
55. Mit csinált azután a gyerekeivel?
56. Milyen kedvük volt nekik?
57. Mit csinált az, akié volt a ház és min gondolkozott?

Gyakorlatok

A. MODEL: Szerencsés emberré teszi őt.
Tegye őt szerencsés emberré!

1. Az egyik gyereket fiammá fogadom.
2. Egy szegény fiút úrrá teszünk.
3. Amit rosszul csináltunk, jóvá tesszük.
4. Boldoggá teszik a családjukat.
5. A gyerek nem megy világgá.
6. Kettő vágom ezt a papírt.
7. A fiatalságot szakemberekké képezik.
8. Elnökké választották Kovácsot.
9. Ez a város világvárossá fejlődik.
10. Mindenki számára jobbá teszik az életet.
11. Engem nem tesz bolonddá!

B. MODEL: Kifizetett számla.- Kifizetetlen számla.

1. művelt ember
2. forralt tej
3. fejlett ipar
4. várt vendég
5. bútorozott lakás
6. kitakarított szoba
7. írott törvény
8. tanult ember
9. borotvált arc
10. berendezett ház
11. hívott vendég
12. használt edény
13. mosott ruha
14. töltött revolver
15. festett falak
16. fűtött vonat
17. járt utak
18. lakott terület
19. ismert ember
20. nevelt gyerek
21. befejezett zenemű
22. meggondolt tett
23. aláírt levél
24. beváltott csekk
25. büntetett előéletű
26. fésült kislány
27. vasalt ruha
28. gondozott kert
29. szokott óra
30. kivilágított város
31. megelégedett ember
32. meghatározott időben
33. megoldott probléma
34. mért gabona
35. begyűjtött termés
36. renovált ház
37. teljesített igéret
38. vetett ágy
39. szervezett diákság
40. számolt pénz

C. Házi feladat: 1. Meséljen el egy karácsonyt a gyermekkorából.
2. Ismer egy karácsonyi történetet?

17

ANYUKA

- Herczeg Ferenc után -

Sárkány István a hajnali vonattal megérkezett Királyfüredre. Három órát aludt reggelig, aztán felöltözött. Kékszínű inget vett magára és föléje a fehér nyári ruháját vette. Nem volt nagyon meleg, de Sárkány tudta, hogy ez a ruhája igen tetszik a nőknek, mivel jól illik barna arcához. Most úgy tervezte, hogy Editéket, a menyasszonya családját, reggelinél fogja meglepni. Nagyon örült a viszontlátásnak, mivel szívből szerette a menyasszonyát, de kissé félt is tőle, mivel nem tudta, hogy mit mondjon Editnek, ha azt kérdezi tőle, hogy letette-e az utolsó szigorlatát. Pedig bizonyos, hogy Editnek ez lesz az első kérdése. Amikor utoljára látták egymást, becsületszavára megigérte a leánynak, hogy legközelebb már mint kész orvos-doktort fogja viszontlátni. Hanem aztán közbejött sok minden, - hogy mi, azt bajos volna elmondani, - szóval, Sárkány még mindig nem volt doktor. Éppen azon gondolkozott, hogy nyugtathatná meg menyasszonyát, amikor megnyilt a szoba ajtaja és belépett rajta a kis Anyuka.

Anyuka az Edit huga volt, egy tizennégy vagy tizenöt esztendős, igen vékony és igen komoly arcú kisleány. Az igazi neve Mariska volt, az Anyuka nevet Edit adta neki, mert egészen a régi jó világból való gazdaasszonyokra emlékeztetett. Csodálatosan komoly, munkás és okos gyermek volt. A cselédek közt, akik Editet nem vették komolyan, már két esztendő óta Anyuka tartott rendet. Reggel Anyuka volt legkorábban talpon és mindenről ő gondoskodott. Ha valami baj volt a gazdaságban, akkor őt szidták, az Anyuka nevet pedig azért adták neki, hogy megjutalmazzák gondosságáért.

Anyuka egy kis csomagot hozott Sárkánynak.

- Ezt Edit küldi magának, - mondta komolyan.

- Hát tudja Edit, hogy megérkeztem? - csodálkozott Sárkány.

- Tudja.

- És mi van a csomagban?

- Nézze meg! Én most elmegyek, egy kis dolgom van a fűszeresnél, de egy negyedóra múlva megint itt leszek. Megvár, ugye?

- Hogyne, Anyuka!

A kisleány azzal elment. Sárkány fölbontotta a kék szalaggal lekötött csomagot és egy levelet vett ki belőle. Edit írása volt.

"Mellékelve visszaküldöm a kétszáztizenhat levelet, amelyet nekem harmadfél esztendő óta írt. Ha megőrizte az én leveleimet, adja át azokat Anyukának. Egyszersmind arról értesítem, hogy tegnap este jegyet váltottam Katona Bertalan dr. fürdőorvos úrral. Edit."

Sárkány István nagyot nyelt.

- Jól van! - mondta magában. Nagyon jól van! - Zsebre tette a leveleket, amelyeket Edit visszaküldött neki, aztán zsebre tette a töltött revolverét is és kiment az erdőre. A templom mögött egy kis kaszálón kellett átmennie, hogy elérje az erdő szélét. Egy szénaboglya tövében hosszú oláh legény aludt, egy igen csinos parasztleány mellette térdepelt és fűszállal csiklandozta a fülét. Sárkány azonban rájuk sem nézett, hanem bement az erdőbe. A vén bükkfák ünnepi zúgással köszöntötték. Egy kis forrás mellé telepedett Sárkány. Három esztendővel ezelőtt, egy nyári kirándulás alkalmával, itt beszéltek először Edittel a szerelmükről és az utolsó orvosi szigorlatról.

Sárkány előszedte a leveleket, amelyeket azóta Editnek írt és sorra nézegette őket. A szerelem és a szigorlat szó sűrűn szerepelt bennük. Félretette a leveleket, és egy papírra a következő sorokat írta:

"Önként halok meg, mivel nem bírom tovább az életet. A halálomról értesítsék a testvérbátyámat, aki Budapesten lakik. Utolsó kívánságom, hogy a tárcámban levő női arcképet és hajfürtöt tegyék a szívemre."

A teleírt papírt a melltűjével odatűzte egy vén bükk tövéhez. Aztán cigarettára gyújtott és lefeküdt a fűre. A feje fölött sárgarigó szólt.

- Hiába, minden hiába, meg kell halnom, - mondta magában.

Aztán kivette zsebéből Edit arcképét és hosszan elnézte. Csinos leány volt, de tulajdonképen inkább érdekes, mint szép.

- Meg kell halnom! -

Ekkor gyorsan közeledő neszt hallott. Valaki jön. Ha ő volna! Sárkány lehúnyta a szemét és mozdulni se mert.

- Pista bácsi!

A kis anyuka szólt hozzá.

- Mit akar Anyuka?

- Beszélni szeretnék magával.

Kis kosár volt a leány karján, a kezében egy csomó erdei virágot tartott. Leült Sárkány mellé a kőre, közbe pedig gyorsan ránézett a bükkfán függő papírlapra és a revolverre, amely ott feküdt Sárkány keze mellett.

- Én tudom ám, hogy mit akar maga, Pista bácsi, - mondta a kisleány. - Agyon fogja magát lőni. Ugye, azt fogja tenni?

Nyugodt hangon beszélt, ami kissé meglepte Sárkányt.

- Hát maga mit akar itt, Anyuka? - kérdezte.

- Erdei epret szedek, - válaszolt a kisleány. - Vendégünk van ma ebédre. Katona Bertalan ebédel nálunk, az Editke új vőlegénye.

Sárkány keserűen elnevette magát.

- És ezt nekem mondja?

- Miért ne mondjam?

Anyuka hidegvére sértette Sárkányt. Új cigarettára gyújtott és kis szünet után így szólt:

- Anyuka, ugye maga nem hiszi, hogy megteszem? Pedig lássa, maga igen okos leány, de annyi esze még sincs, hogy engem eltérítsen az elhatározásomtól.

- Én azonban nem akarom eltéríteni az elhatározásától, sőt a maga helyében talán én is ugyanazt tenném.

- Igen, - mondta Sárkány, - én nem élhetek tovább.

- A maga helyében azonban eszembe jutna, hogy nekem a halálom előtt van még egy becsületbeli kötelességem, - folytatta Anyuka.

- És mi az? - kérdezte Sárkány.

- Megmondom. Edit azért bontotta föl az eljegyzést, mivel meg van róla győződve, hogy magából soha sem lehet doktor. Ha most megöli magát, akkor Edit is, az egész világ is azt fogja mondani: Szegény Sárkány Pista megölte magát, mert nem tudta letenni a szigorlatát. - Én a maga helyében nem ölném most meg magamat, hanem elmennék Budapestre, éjjel-nappal tanulnék és letenném a doktorátust. Ha megvan a diploma, akkor küldje el szó nélkül Editnek, aztán lőjje főbe magát. Edit akkor azt fogja mondani: Szegény Sárkány Pista megölte magát, mert nem bíztam benne. - Ha férfi volnék, így tennék.

- Igaza van, Anyuka, - mondta határozott hangon, - így kell tennem! Így fogok tenni! Be fogom bizonyítani Editnek, hogy férfi vagyok.

A kisleány tovább szedte az epret. Sárkány pedig a harmadik cigarettára gyújtott.

- Ott is van egy szép eper, - mondta később halkan.

Mivel Anyuka nem látta meg, maga szakította le és beletette a kisleány kosarába.

- Ez is szép! Hát még ez!

A kosárka megtelt.

- Most haza kell mennem, - szólt Anyuka. - Itt ne felejtse a melltűjét!

Sárkány darabokra szakította a papírlapot, amelyre a végrendeletét írta, a tűt pedig beletűzte a nyakkendőjébe. Amikor ketten áthaladtak a templom mellett levő kaszálón, a csinos oláh leány nevetve szaladt el mellettük, a hosszú legény pedig utána dobta a süvegét.

Szavak

menyasszony	fiancée
szigorlatot letenni	pass a university examination
becsületszó	word of honor
bajos	difficult, troublesome, delicate, awkward
szóval	in short, briefly
megnyugtat	calm, soothe, set at rest
vékony	thin, slim
igazi	real, true, genuine, authentic
gazdaasszony	housekeeper
talpon van	is on one's feet, up and about
gondoskodik (-ról)	take care, look after
szid	scold, chide, reprimand
megjutalmaz	reward
bont	untie
szalag, -ja	ribbon
mellékelve	enclosed
egyszersmind	at the same time
értesít	inform, notify, let (you) know
jegyet vált (valakivel)	become engaged (to somebody)
nyel	swallow

töltött revolver, -e	loaded revolver
kaszáló	grassland, hayfield
szénaboglya	hayrick, haystack
tő, tövet, töve	foot, stock
oláh	Wallach, Wallachian
térdepel	kneel
fűszál, -at, -a	leaf of grass
csiklandoz	tickle
bükk, -öt, -je	beech tree
zúgás	rustle, humming
telepedik	settle down, sit down
előszed	take out
sűrűn szerepelt	often appeared
félre	aside
következő	following
önként	of one's own free will
tárca	purse, pocketbook
hajfürt, -öt, -je	lock of hair
melltű	tiepin
tűz	stick (v)
sárgarigó	Baltimore oriole, golden oriole
minden hiába	nothing can be done, all is in vain
tulajdonképpen	really, strictly speaking
nesz	noise
lehúnyja a szemét	close one's eyes
kő, követ, köve	stone, rock
agyonlővi magát	shoot oneself
vőlegény	fiancé, bridegroom
keserű	bitter
sért	offend, insult
szünet, -e, -je	pause, stop, break (n)
eltéríť	divert, dissuade
becsületbeli kötelesség, -e	duty of honor
fölbont, felbont (eljegyzést)	break off (an engagement)
meg van győződve	is convinced

ől	kill (v.)
főbe lövi magát	shoot oneself, put a bullet through one's head
bízik (valakiben)	trust (someone)
bizonyít	prove
halkan	softly, in a subdued voice
szakít	pick, tear
süveg, -e	high (fur) cap

Kérdések

1. Mikor és hova érkezett meg Sárkány István?
2. Meddig aludt s mit csinál aztán?
3. Milyen inget és ruhát vett fel és miért?
4. Kiket akart meglepni?
5. Örült a viszontlátásnak?
6. Miért félt egy kicsit a menyasszonyát látni?
7. Mit igért a menyasszonyának, amikor utoljára együtt voltak?
8. Miért nem tartotta be a szavát?
9. Min gondolkozott?
10. Ki jött be a szobájába?
11. Ki volt anyuka és mi volt az igazi neve?
12. Ki adta neki az anyuka nevet és miért?
13. Milyen volt anyuka?
14. Mit csinált anyuka reggeltől-estig?
15. Mit hozott anyuka Sárkánynak?
16. Miért volt Sárkány meglepetve?
17. Mivel volt átkötve a csomag?
18. Mit vett ki belőle Sárkány?
19. Mit írt neki Edit és mit kért vissza?
20. Hogy fogadta Sárkány ezt az újságot?
21. Mit csinált Sárkány?
22. Hol ment keresztül?
23. Mit látott a kaszálón?
24. Milyen fák voltak az erdőben?

25. Hova telepedett le Sárkány?
26. Mi jutott az eszébe?
27. Mit csinált Sárkány Edit leveleivel?
28. Mit csinált miután végigolvasta a leveleket?
29. Kit kell értesíteni a haláláról?
30. Mi volt az utolsó kívánsága?
31. Mit csinált a teleírt papírlappal?
32. Mit vett ki a zsebéből?
33. Mit mondogatott magában?
34. Mit hallott egyszerre csak?
35. Mit gondolt Sárkány, ki jön?
36. Ki jött?
37. Miért jött a kislány?
38. Hova ült le és mit vett észre a kislány?
39. Mit mondott a kislány Sárkánynak?
40. Milyen hangon beszélt?
41. Mit kérdezett Sárkány tőle?
42. Kit vártak ebédre aznap?
43. Mi sértette Sárkányt?
44. Mit kérdezett Sárkány a kislánytól kis szünet után?
45. El akarta a kislány Sárkányt téríteni attól a szándékától, hogy megölje magát?
46. Mit mondott a kislány Sárkánynak, hogy halála előtt milyen kötelessége van még?
47. Mit mondott a férfinek, hogy Edit miért bontotta fel az eljegyzését vele?
48. Ha most megöli magát, mit fog az egész világ mondani?
49. Mit tanácsolt a férfinek, mit csináljon először?
50. Mit csináljon aztán, ha meg van a diplomája?
51. Mit fog akkor Edit mondani?
52. Megfogadta Sárkány a kislány tanácsát?
53. Mit akart Sárkány bebizonyítani Editnek?
54. Mit csinált ezután a kislány?
55. Ki segített neki epret szedni?

56. Mit csinált Sárkány a papírlappal, amire a végrendeletét írta?
57. Ki szaladt el mellettük, amikor a réten átmentek?
58. Mit csinált az oláh legény?
59. Maga mit gondol, Sárkány agyonlőtte magát Edit miatt?

Gyakorlatok

A. MODEL: A hivatalnok félretette a levelet. -
A hivatalnokok félretették a leveleket.

1. A gyerek félreállt az útból.
2. A vezető félreállította a kocsit.
3. Félreértettem, amit mondott.
4. A ház nagyon félreesik a főúttól.
5. A lány félrefordítja a fejét.
6. Félrehívtam a gyereket.
7. Sajnos nagyon félreismertem Annát.
8. A diák félremagyarázta, amit a tanár mondott.
9. Félrenevelte ezt a gyereket.
10. A rendőr éppen félrenézett, amikor átmentem a piros lámpán.
11. Maga miért ült félre a sarokba?
12. Ne vezesse félre a gyereket.
13. A gyerek félreugrott, amikor a ló arra szaladt.
14. Félre tette nekem a könyvet, amit igért?

B. MODEL: Előszedte a pénztárcáját, hogy fizessen.
Nem szedte elő a pénztárcáját, hogy fizessen.

1. A gyerek előadta a kulcsot, amit kerestem.
2. A rendőrség előállította a bűnöst.
3. A törvény pontosan előírja a bevándorlási szabályokat.
4. Tessék előjönni.
5. A bíró előkérte a régi iratokat.
6. Készítsék elő az útleveleket.

7. Aki bűnösnek érzi magát, lépjen elő.
8. János elősietett a másik szobából.
9. A fiú előugrott a bokorból.
10. A kutya előmászott az ágy alól, amikor hívták.
11. Johnson elővette az útlevelét.
12. Éppen most hívjuk elő a fényképeket.

C. Hogy mondja más szóval?

1. szívből szerette
2. szigorlat
3. nem tudta letenni a szigorlatot
4. gazdaasszony
5. talpon van
6. fűszeres
7. harmadfél
8. esztendő
9. hajnal
10. kaszáló
11. sorra nézte
12. sűrűn szerepelt
13. értesít
14. melltű
15. testvérbátyám
16. sárgarigó szólt
17. hosszan elnézte
18. nesz
19. agyonlő
20. éjjel-nappal
21. emez
22. atyámfiai
23. hazafelé futtában
24. nőtlen

25. csodálkozik
26. elcsukta
27. muszáj
28. koplal
29. borközi állapotban
30. csacsi

D. <u>Házi feladat</u>: Írjon mondatokat az alábbi kifejezéseket használva:

1. talpon van
2. jegyet vált valakivel
3. meg van győződve valamiről
4. zöld ágra vergődni
5. egészséges, mint a makk
6. épkézláb
7. szünes-szüntelen
8. réges-régen
9. csend borul
10. árt valakinek valami

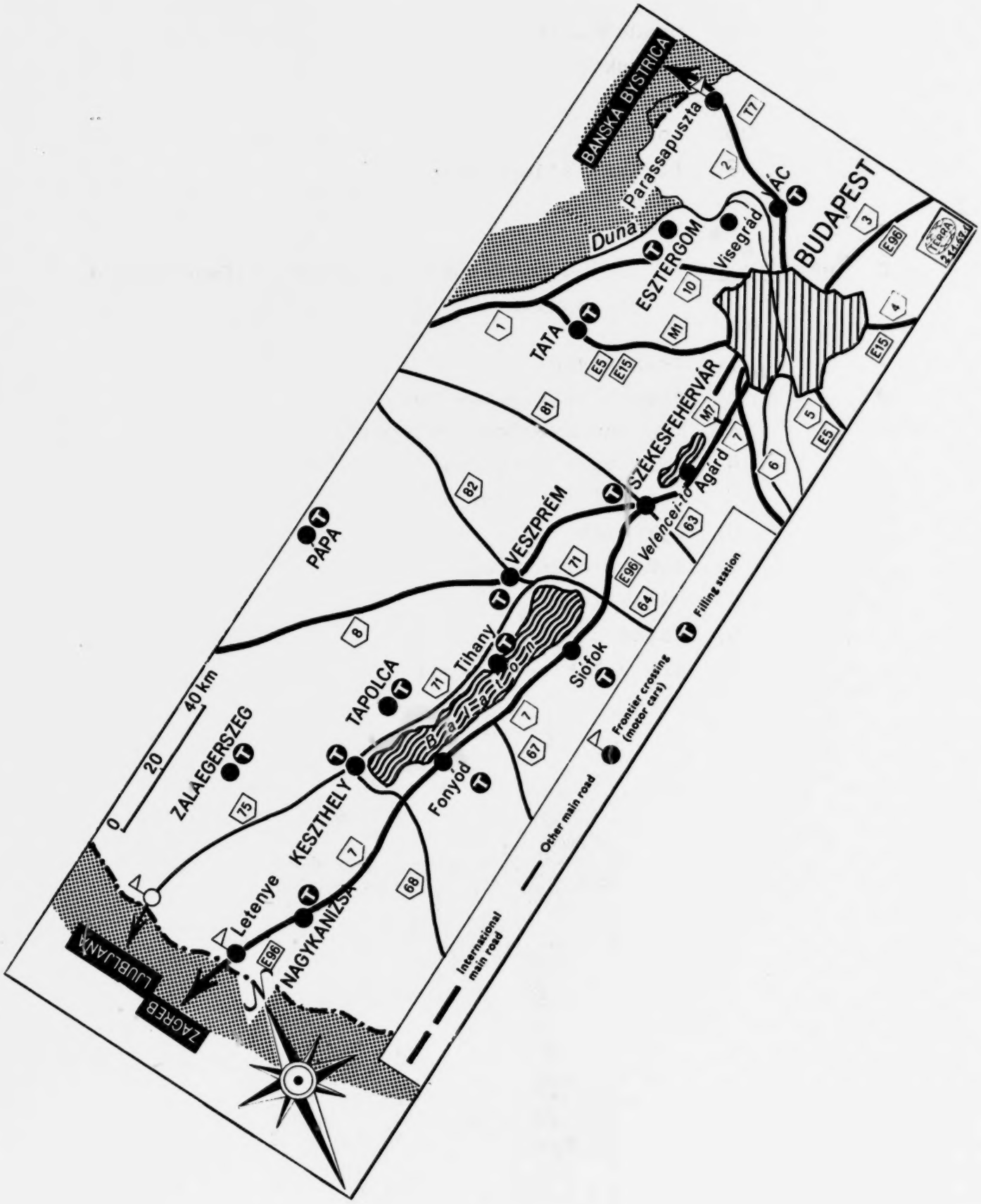
BANSKA BYSTRICA
Parassapuszta
Duna
ESZTERGOM
Visegrád
BUDAPEST
TATA
SZÉKESFEHÉRVÁR
Agárd
Velencei-tó
VESZPRÉM
PÁPA
Tihany
Siófok
TAPOLCA
ZALAEGERSZEG
KESZTHELY
Fonyód
Letenye
NAGYKANIZSA
ZAGREB
LJUBLJANA
0
20
40 km
Filling station
Frontier crossing (motor cars)
Other main road
International main road

A BALATON

Az egyes számú műúton hajtva Budapesttől kb. 100 km.-re fekszik Közép-Európa legnagyobb tava, a Balaton, amelyet "Magyar Tenger" néven ismernek széltében-hosszában Magyarországon.

A tihanyi félsziget két részre osztja a 77. km. hosszú, több mint százezer holdnyi vizet. A tó partján körös-körül egymás mellett sorakoznak a híres fürdő- és üdülőhelyek.

A Balaton vizét a természet is a fürdőzőknek szánta. A víz nyáron könnyen felmelegszik mert a legtöbb helyen alig mélyebb három méternél. A tó simogató meleg vize, bársonyos homokja gyógyító hatással van a fáradt, vérszegény, gyenge idegzetű emberekre.

Ha körbe megyünk a Balatonon és megállunk egy-egy híresebb fürdőhelyen, az első állomás a déli parton Siófok lesz, ahol közel száz üdülőház, modern szálloda, barátságos nyaraló várja a vendégeket. Hatalmas, 2000 személyt befogadó szabadtéri színpada is van. Itt nyílik a Dunába vezető Sió csatorna és itt van a balatoni hajózás központja. Forgalmas kikötőjéből sűrűn indulnak kiránduló- és átkelőhajók a többi fürdőhely felé. A kikötő mólója népszerű sétahelye a fiataloknak, akik felhőtlen nyári éjszakákon szeretik elnézni, amint a hold ezüsthidat épít a vízre.

A következő nagyobb állomás - a tihanyi félszigettel csaknem szemben - Balatonföldvár, a déli part legszebb pontján épült. Nevét az egykori kelta földvártól kapta. Sétányairól gyönyörű kilátás nyílik a tihanyi hegyekre. Zárt öblében egész nyáron át vidám sportélet folyik.

Balatonföldvár után kedvesebbnél kedvesebb kis üdülőhelyek következnek és szinte egyetlen összefüggő üdülőhelyet képeznek. A gyermekek igazi paradicsoma ez, akik egész nyáron át játszhatnak a napsütötte homokban és sekély vízben.

A Balaton kanyarulatában fekszik Keszthely; történelmi látnivalókban gazdag, kedves kis város. Környékén régi várromok találhatók. Keszthelytől 6 km.-re van a híres Hévizi tó. Hihetetlen bőségű melegvízű forrás táplálja a tavat, amely a tó fenekén levő iszappal együtt gyógyító hatással van izületi fájdalmakra. Messzi vidékről járnak oda betegek. A víz tükrén lévő indiai vörös lótusz furcsa virágai egzotikus tájakra emlékeztetnek.

Keszthely után az északi parton, néhány apróbb fürdőhely mellett elhaladva, százados faóriások között Szigligetre érkezünk. A vadregényes várhegyről az egész tapolcai medencét lehet látni a körülötte levő szőlővel borított hegyoldalaival és évszázados harcokról mesélő várromokkal. Badacsony hírét remek borai vitték szerteszét a világban, melyeket már a római időkben is jól ismertek és szerettek. A XIX. században Kisfaludy Sándor költészetében is híressé tette e helyet. Ki ne tudná Magyarországon, hogy egy badacsonyi szüreten ismerkedett meg Szegedi Rózával, a "Kesergő-" és "Boldog Szerelem" ihletőjével?

Akác- és jegenyefák között hajtva érjük el Tihanyt. A hegytetőről gyönyörű kilátás nyílik a hatalmas víztükörre, ahol vitorlások, gőzhajók és halászok járják a vizet. A XI. században letelepedett barátok híres barlangkolostora még ma is teljesen ép. Az 1055-ben alapított tihanyi apátság altemploma az ország legszebb románkori műemléke. Az alapító királyi oklevél a legrégibb magyar nyelvemlék.

A szomszédos Balatonfüred az egyik legrégibb fürdőhelye az északi Balaton-partnak. Ez a szívbetegek Mekkája. Legnagyobb kincse a 11 szénsavas forrás. A források vizét két évszázada használják szívbetegek gyógyítására. Gyönyörű négyszeres nyárfasorát a múlt században ültették. Híres a százéves parkja is, ahol tizenhat féle hársfa követi egymást virágzásban. Évszázados szilfák, egzotikus kínai és japán fák és egy sziklakert teszi színessé és változatossá a parkot. Jókai Mór, Blaha Lujza és sokan mások törzsvendégek voltak nyaranta Füreden,

Rabindranath Tagore pedig 1926-ban egy hársfát ültetett el a sétányon. A minden évben megrendezett hagyományos Anna-bálok és vitorlás-versenyek még ma is országos eseményszámba mennek.

Nincs rá időnk, hogy megnézzük a Füred után következő fürdőhelyeket is, de álljunk meg egy pillanatra Balatonalkarattyán és pihenjünk meg pár percre a több mint 400 éves vén szilfa árnyékában. A néphit szerint ez Rákóczi-fája. Állítólag itt tartott egyszer országgyűlést a fejedelem.

És itt mondjunk búcsút a Balatonnak, amely Eötvös Károly szerint "ábránd és költészet, történelem és hagyomány, édes-bús mesék gyűjteménye, különös emberek ősi fészke, büszkeség a múltból, s ragyogó reménység a jövendőre".

Szavak

műút, utat, útja	highway
széltében-hosszában	far and wide, everywhere
félsziget, -e	peninsula
fürdőző	bather
szán (valamit)	intend, mean, destine for
simogató	caressing, stroking
homok, -ja	sand
gyógyító	curing, healing
hatás	effect, influence
idegzet, -e, -je	nerves, nervous system
körbe menni	to go around
nyaraló	villa, cottage
befogad	hold, accommodate
csatorna	canal
forgalmas	busy
kikötő	harbor
átkelőhajó	ferry, ferryboat
móló	pier, mole
csaknem	nearly, almost
öböl, öblöt, öble	bay

szinte	almost, nearly, practically
egyetlen	single, only, sole
összefüggő	connected
képez	form, constitute, compose
sekély	shallow
rom, -ja	ruin (n)
bőség	abundance, plenty
forrás	spring
fenék, feneket, feneke	bottom
iszap, -ja	mud
izület, -e, -je	joint
furcsa	strange
táj, -at	region, land
óriás	giant
vadregényes	romantic
medence	basin
szerteszét	all over, in every direction
költészet, -e, -je	poetry
kesergő	grieving, lamenting
ihlető	inspiring, giving inspiration
akác	acacia
jegenye	poplar
vitorlás	sailboat
gőzhajó	steamer
barátok	monks
barlangkolostor, -a	cave monastery
ép	intact, unharmed
alapított	established
apátság, -a	abbey
műemlék, -e	art memorial / relic, ancient memorial
oklevél	document, deed, charter
szénsav, -at, -a	carbonic acid
nyárfa	poplar
ültet	plant

hársfa	lime tree, linden tree
szilfa	elm tree
szikla	rock (n.)
változatos	varied, diversified
törzsvendég, -e	habitual visitor
hagyományos	traditional
eseményszám, -a	event
árnyék, -a	shadow
állítólag	supposedly
fejedelem, fejedelmet, fejedelme	reigning prince
búcsút mond	say good-bye
ábránd, -ja	fantasy
ősi	ancestral, ancient

Kérdések

1. Mi a Balaton?
2. Milyen néven ismerik még a Balatont Magyarországon?
3. Hol fekszik?
4. Mi osztja két részre a tavat?
5. Milyen nagy a Balaton?
6. Mik vannak a tó partján?
7. Milyen a Balaton vize?
8. Kikre van gyógyító hatással a Balaton vize és homokja?
9. Melyik a déli part egyik legnagyobb üdülőhelye?
10. Mi minden van Siófokon?
11. Mi nyílik innen?
12. Minek a központja van itt?
13. Milyen hajók járnak a forgalmas kikötőjéből?
14. Mi a fiatalok népszerű sétahelye?
15. Mit szeretnek ott nézni felhőtlen nyári éjszakákon?
16. Mi a következő nagyobb állomás?
17. Hol fekszik, mivel szemben?
18. Honnan kapta a nevét?
19. Mi folyik egész nyáron át a zárt öblében?

20. Nagy fürdőhelyek következnek Földvár után?
21. Kiknek az igazi paradicsoma a sok kis üdülőhely és miért?
22. Hol fekszik Keszthely?
23. Miben gazdag ez a város?
24. Hogy hívják a Keszthely közelében lévő gyógyfürdőt?
25. Mi táplálja a tavat?
26. Mi van a tó fenekén?
27. Milyen fájdalmakra van gyógyító hatással?
28. Milyen virágok vannak a víz tükrén?
29. Mire emlékeztetnek ezek a virágok?
30. Keszthely után az északi parton hova érkezünk?
31. Mit lehet látni a hegyről?
32. Mi borítja a hegyoldalakat?
33. Miről híres Badacsony?
34. Mióta híresek a badacsonyi borok?
35. Ki tette költészetében híressé a helyet?
36. Ki volt Szegedi Róza?
37. Mi van Tihanyban?
38. Hányadik századból való a barlangkolostor?
39. Mikor alapították a tihanyi apátságot?
40. Mit lehet látni a hegytetőről?
41. Balatonfüred miről híres?
42. Mióta használják a források vizét szívbetegek gyógyítására?
43. Mi van a százéves parkjában?
44. Milyen a sétánya?
45. Ki ültetett hársfát a sétányon?
46. Kik voltak törzsvendégek Balatonfüreden a múlt században?
47. Mik mennek még ma is országos eseményszámba?
48. Hol állunk meg még egy pillanatra?
49. Hány éves a szilfa?
50. Kinek a fája ez a néphit szerint és miért?
51. Mit mondott Eötvös Károly a Balatonról?
52. Ki volt Jókai Mór?
53. Ki volt Blaha Lujza?

Gyakorlatok

A. MODEL: Felhős éjszaka - felhőtlen éjszaka

1. hatásos beszéd
2. ismerős arc
3. fás terület
4. árnyékos sétány
5. családos ember
6. nős férfi
7. kendős asszony
8. kalapos ember
9. erős napsugár
10. hálás diák
11. eredményes munka
12. igazságos itélet
13. gyermekes asszony
14. barátságos ember
15. rendes szoba
16. törvényes gyerek
17. fűszeres étel
18. poros út
19. jogos kérelem
20. sós leves

B. Válaszoljon a kérdésekre az alábbi szavakat használva.

I.

mű	műgyűjtő	műcsarnok
művész	műkritika	műemlék
művészet	műkritikus	műkincs
művészettörténelem	műélvezet	műremek
művészettörténész	műértő	remekmű
művésznév	műízlés	festőművész
műterem	műkereskedés	szobrászművész
műbarát	műkereskedő	életművész

1. Ki egy a) művész?
   b) műgyűjtő?
   c) műkritikus?
   d) műértő?
   e) műbarát?
   f) műkereskedő?
   g) müvészettörténész?
   h) festőművész?
   i) szobrászművész?
   j) életművész?

2. Hol lehet látni a) műemlékeket?
   b) műkincseket?
   c) műtárgyakat?
   d) műremekeket?
   e) remekműveket?

3. Mit lehet látni a a) műcsarnokban?
   b) műkereskedésben?
   c) műteremben?

4. Mi egy a) mű?
   b) művésznév?
   c) műkritika?
   d) műízlés?

B. MODEL: Nagyon szeretem Shakespeare _____.
Nagyon szeretem Shakespeare <u>műveit</u>.

II.
1. Washingtonban sok _____ van.
2. Budapesten a _____ vannak modern képkiállítások.
3. Aki képeket fest az egy _____.
4. Aki szobrokat csinál, az egy _____.
5. Aki jól tud élni, az egy _____.
6. Aki sokat olvasott és sokat tud a művészetről az egy _____.
7. Aki művészettörténelmet tanít, az egy _____.

8. Aki nagyon szereti a műtárgyakat az egy _____.
9. Ha sok pénze van egy műbarátnak, megveszi a műtárgyakat, akkor _____ lesz belőle.
10. A festőművész egy _____ fest.
11. Ennek a műkereskedőnek nagyon jó _____ van.
12. Ez a szobor egy igazi _____.
13. Egy gyönyörű koncertot hallottam, nagyon élveztem, igazi _____ volt részem.
14. Amerikai múzeumokban nagyon sok _____ van.
15. Olvasta Petőfi Sándor _____?
16. Ez nem az igazi neve ennek a művésznek, ez egy _____.

C. Magyarázza meg a következő szavakat:

műanyag, műbőr, műfog, műfogsor, műgumi, műhímzés, műjégpálya, műhold, műjég, műszem, műláb, műkéz, művirág, műút, műselyem

C. MODEL: Ez nem igazi selyem, ez _____.
Ez nem igazi selyem, ez <u>műselyem</u>.

II.
1. Ez a ruha _____ van.
2. Öreg embereknek _____ van.
3. Nyáron _____ korcsolyázunk.
4. Ennek az embernek csak félszeme van, a masik _____.
5. Ez nem igazi bőr, hanem _____.
6. Egyik fogam kitörött, most _____ van.
7. _____ nem lehet szaladni.
8. Ezt a teritőt nem kézzel hímezték, ez _____.
9. A _____ tovább tart, mint a rendes jég?
10. A katona elvesztette a háboruban a kezét, most _____ van.
11. Amerikának kitünő _____ vannak.
12. Nem lehet tudni, hogy melyik az igazi virág és melyik a _____.

D. <u>Házi feladat</u>: Irjon le egy tavat az Egyesült Államokban.

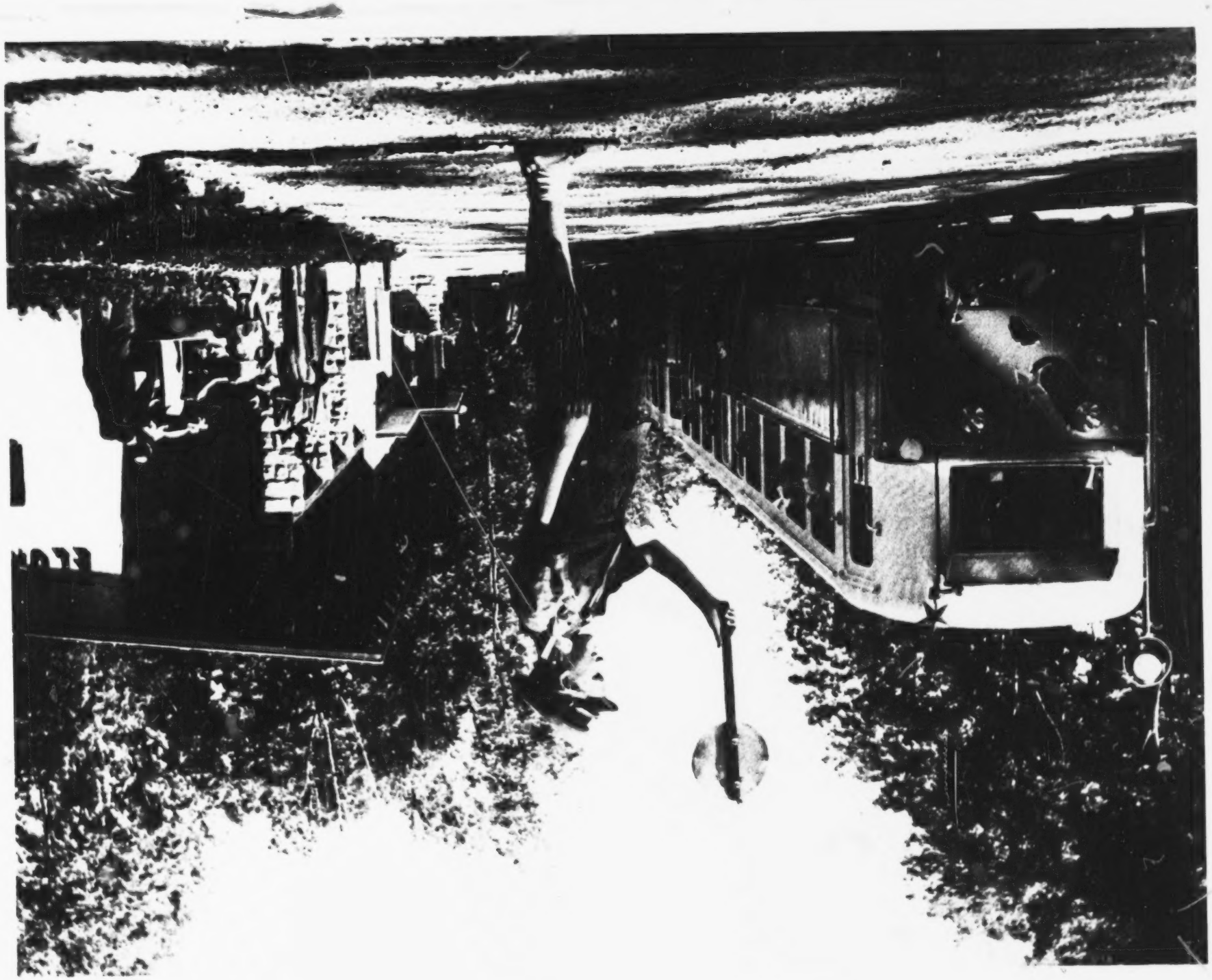

19

BÖLCSŐTŐL A KOPORSÓIG
(Részlet)

- Kosztolányi Dezső után -

Pista

(Régi barátom. No nem is olyan régi, hiszen az egész ember össze-vissza még csak tíz éves. Negyedik elemista. 29 kiló, 136 centiméter magas. Fölfelé fésült diákhaja, vékony karocskája, verébmelle részvétet kelt bennem. Még támogatásra szorul. Egyedül, magára hagyatva elpusztulna a földön. Kétéves korában kiállt egy tüdőgyulladást, ötéves korában egy csunya vörhenyt. Fehér gyermekszobájában fogad. Villanycsillár, gőzfűtés. Vaságy, melyben este héttől reggel hétig egyfolytában alszik. Kalitka, kanárival, üvegtál, aranyhalakkal. Ozsonnára van terítve, kettőnknek. Csokoládét kapunk tejszínhabbal, kuglófot harapdálunk hozzá.)

- Honnan jöttél?

- A fülorvostól. Ez a fülem folyik. (A vörhenytől.) Nem is egészen jól hallok rá. (Alig kezdődött el és máris.)

- Mi a lecke holnapra?

- Három oldalt írni, földrajzból. És az egész vers kívülről. "Nyári napnak alkonyulatánál..."

- Szeretsz iskolába járni?

- Hogyne. (Amikor először vezették az iskolába, hátan a kistáskával, nekidőlt a falnak. "Inkább meghalok" -- ezt mondta.)

- Mit csinálsz, ha megtanultad a leckéd?

- Olvasok. Tegnap fejeztem be egy könyvet.

- Mi volt benne?

- Kaland. A kalózok elsüllyesztettek egy hajót, aztán jöttek a búvárnaszádok, aztán leereszkedtek a tenger fenekére, aztán ott találták őket mind, leláncolva, aztán...

- Melyik költőt szoktad olvasni?

- Pósa Lajost. Gyönyörű verseket ír.

- Szereted őt?

- (Vállat von.) Nem ismerem. (Szeretni csak azt lehet, akit személyesen ismerünk.)

- Lásd, én még ismertem.

- Igazán? (Úgy néz rám, mint egy szellemóriásra.)

- Mi szeretnél lenni, ha nagy leszel?

- Még nem tudom biztosan. (Maga elé néz.) Tavaly gépkocsis akartam lenni.

- És az idén?

- Hajóskapitány.

- A Dunán?

- A tengeren. Különben nem tudom biztosan.

- Milyen játékaid vannak?

- Hajó, vonat.

- Játszol velük?

- Már csak ritkán. (Jaj de szomorú ez.)

- De azért néha mégis játszol?

- Ha eljönnek a barátaim.

- Mit játszotok?

- Bolt-kereskedést.

- Hát az mi?

- Kasszát csinálunk és papírpénzt.

- Ki a kereskedő?

- Mi mindnyájan.

- És kik a vevők?

- Azok nincsenek. (Akár a felnőtt bolt-kereskedőknél.) Csak elképzeljük.

- Sok barátod van?

- Rengeteg. (Ki mondhatja el ezt magáról?)

- Ki a legjobb barátod?

- Gyurka.

- Miért?

- Mert már első gimnazista és mindent meg tud mutatni.

- Például?

- Hogy csinálják a csúzlit. Ő tanított meg rá. És... (Más érveket nem tud fölhozni. Goethe és Schiller barátsága kétségtelenül szilárdabb szellemi alapokon nyugodott.)

- Jártál már külföldön?

- Ausztriában, a nyáron.

- Mi vagy te?

- (Nem érti.)

- Magyar vagy. Nem vagy magyar?

- De igen.

- Nem foglakozol politikával?

- Mi az?

- Hát mi a szerelem?

- Azt se tudom, hogy micsoda.

- Mégis Pista.

- (Mosolyog.) Az, ha a fiúk csókolják a lányokat.

- Na látod... Akkor miért mondtad az előbb, hogy nem tudod?

- (Letérdel a földre és csúszkálni kezd az asztal körül.) Azért, mert a lányok rondák.

- Te nem nősülsz majd meg egyszer?

- Ilyesmin én sohase gondolkozom. (Soha: mindig.) Másra gondolok.

- Mire?

- Arra, hogy mit kapok Mikulásra.

- Mit kívánnál?

- Csokoládét.

- Mi a legjobb étel?

- A torta.

- És a legrosszabb?

- A sóska.

- Szenvedtél már?

- (Mintha nem hallotta volna.) Tessék?

- Azt kérdezem, búsultál-e, sírtál-e már?

- (Halkan.) Erre nem emlékszem.

- Az emberek, amikor már nagyon öregek, meghalnak. Mi lesz velük?

- (Elmosolyodik.) Azt én nem tudom. (Reménykedve néz rám, hátha én tudom s mert én hallgatok, ő folytatja.) Meghalnak és nem tudnak semmit.

- Semmit?

- Ők maguk nem tudnak semmit. Csak mi tudjuk, hogy már meghaltak. (Gyorsan.)Az nem fáj. Nem szenvednek többet. Csak a rosszak.

- Kik a rosszak?

- (Csillogó szemmel.) Akik gyilkolnak.

- És mi történik ezekkel?

- (Mint az iskolában.) A pokolba jutnak. (Megereed a szava.) Én úgy szeretnék meghalni, amint az újságokban olvastam: egyszerre lefordulni a székről.

- Hát te szoktál újságokat olvasni? Mi érdekel bennük?

- A gyilkosságok és halálos szerencsétlenségek. ((A kisebb szerencsétlenségeket - a kartörést, a lábficamítást - továbblapozza.)

- Félsz valakitől?

- Csak amikor kicsi voltam. Akkor a mumustól féltem. De nincs mumus. (Kacag azon, hogy nincs mumus.)

- Ki a világ legokosabb embere?

- (Csodálkozva tájékozatlanságomon.) Hát az apuka.

- És kit szeretsz legjobban?

- Hát az anyukát...

(Átölelem a fejét. Szívesen marad így. Szereti a szeretetet, mint minden élőlény. Jó szíve van. Amikor ötéves korában magyarázta neki az édesanyja, hogy a jó Isten mindenütt jelen van, de nem látható, sírvafakadt. Sajnálta a jó Istent, akit -- mivel láthatatlan -- a villamos is elgázolhatja. Apja, aki orvos, fölvilágosította a születés rejtélyeiről. De lelkére kötötte, hogy ezt senkinek sse mesélje el az iskolában. Pista becsülettel állja a szavát. De gyakran mondja szüleinek, hogy azok a szerencsétlen fiúk, akiknek az apjuk nem orvos, sohase tudhatják meg ezt, akkor sem, ha majd megöregszenek, sőt ha nem lesz családjukban orvos, sem az ő fiaik, sem ezeknek a fiai nem értesülhetnek erről az életbevágó titokról. Nézem síma homlokát, szemének

tükrét. (Készülődöm.) Ő tartóztat. Nem, fiam, neked három oldalt kell írnod s nekem is írnom kell, több mint három oldalt. No szervusz.)

Szavak

össze-vissza	altogether
veréb, verebet, verebe	sparrow
részvétet kelt	enlist sympathy
támogatásra szorul	needs assistance
magára hagyatva	left alone
elpusztul	perish, die, is destroyed
vörheny	scarlet fever
fogad	receive
egyfolytában	uninterruptedly, continuously, without a break
kalitka	bird cage
ozsonna	afternoon meal
tejszínhab, -ja	whipped cream
kuglóf, -ja	coffee cake
harapdál	keep on biting, nibble
máris	already
kívülről (tudni valamit)	(know something) by heart
nekidöl	lean against
befejez	finish
kaland, -ja	adventure
kalóz	pirate
elsüllyeszt	sink, scuttle
búvárnaszád	submarine, U-boat
leereszkedik	descend
leláncol	tie with a chain
személyesen	personally, in person
szellemóriás	genius
kapitány	captain
ritkán	rarely

kasszát csinál	balance the cash
rengeteg	lot
csúzli	slingshot
érv, -e	reason, argument
szilárd	firm, solid; strong
szellemi alap, -ja	intellectual foundation
nyugodni	to rest, be based on
foglalkozik	deal with, care for
szerelem, szerelmet, szerelme	love (v.)
mosolyog	smile (v)
csúszkál	slide about
ronda	ugly
nősül	he's getting married
Mikulás	Santa Claus
sóska	(common) sorrel (a spinach-like plant)
búsul	grieve, mourn, sorrow (v)
reménykedik	keep hoping
csillogó	gleaming, sparkling
gyilkol	kill, murder
pokol, poklot, pokla	hell
megered a szava	become talkative
lefordul	fall from
szerencsétlenség, -e	accident
ficamítás	sprain
mumus	bogy
tájékozatlanság	lack of information, ignorance
élőlény	living being
jelen van	be present
sírva fakad	start to cry
elgázol	run over
rejtély	mystery, secret, riddle
lelkére köt	make it his duty
értesül (-ről)	hear about, come to know of

életbevágó	vital
titok, titkot, titka	secret
homlok, -a	forehead
tartóztat	detain, keep(back)

Kérdések

1. Ki volt Pista?
2. Hány éves volt és mekkora?
3. Hányadikba járt?
4. Mi keltett részvétet az íróban?
5. Mi történne vele, ha magára hagynák?
6. Milyen betegségei voltak már?
7. Hol fogadta az írót?
8. Milyen volt a szoba?
9. Hány órát szokott egyfolytában aludni?
10. Mire volt terítve és hánynak?
11. Mi volt ozsonnára?
12. Honnan jött Pista?
13. Miért volt az orvosnál?
14. Sok leckéje van Pistának holnapra?
15. Szeret iskolába járni?
16. Mikor először vitték az iskolába, mit mondott?
17. Mit csinál Pista, amikor megtanulta a leckét?
18. Miről szeret főleg olvasni?
19. Melyik költő verseit szereti?
20. Ismeri Pista Pósa Lajost?
21. Mi akar Pista lenni, ha nagy lesz?
22. Tavaly mi akart lenni?
23. Milyen játékai vannak?
24. Kikkel szokott játszani?
25. Mit szoktak játszani?
26. Sok barátja van Pistának?
27. Ki a legjobb barátja és miért?
28. Járt már Pista külföldön?

29. Tudja Pista, hogy mi a politika?
30. Tudja azt, hogy mi a szerelem?
31. Gondol már a nősülésre és lányokra?
32. Mire gondol Pista?
33. Mit szeretne kapni Mikulásra?
34. Mi a kedvenc étele és mi az amit nem szeret enni?
35. Szenvedett-e már és sírt-e már Pista?
36. Mi történik az emberekkel, ha öregek lesznek és meghalnak?
37. Kik szenvednek a haláluk után?
38. Hogy szeretne Pista meghalni?
39. Honnan hallott erről?
40. Mi érdekli Pistát az újságokban?
41. Fél-e valamitől Pista?
42. Kit tart a világ legokosabb emberének?
43. És kit szeret legjobban?
44. Mi jut az író eszébe, mialatt Pistát átöleli?
45. Miért sajnálta Pista a jó Istent?

Gyakorlatok

Csináljon kérdő mondatokat!

A. MODEL: játék - sok - lenni = Sok játékja van?

1. hol - jönni
2. járni - iskola - szeretni
3. lecke - mi - holnap
4. ha - mit - megtanulni - csinálni - lecke
5. könyv - mi - lenni
6. költő - olvasni - szokni - melyik
7. sok - lenni - barát
8. legjobb - ki - barát
9. járni - külföld - már
10. politika - foglalkozni
11. mi - lenni - emberek - meghalni - ha
12. mi - gyilkol - történik - akik - azok

13. világ - ember - ki - legokos
14. étel - szeretni - mely - legjobb
15. Balaton - milyen - fürdőhelyek - lenni
16. tihanyi félsziget - mi - lenni - szemben
17. hol - központ - lenni - hajózás - Balaton
18. megismerkedni - Kisfaludy - hol - Szegedi Róza
19. alapítani - apátság - tihanyi - mikor
20. magyar - legrégi - mi - nyelvemlék

B. MODEL: Emlékszem erre. - Nem emlékszem erre.

1. Felnézek a csillagos égre.
2. Mára vártuk a vendégeket.
3. Holnap reggelre esőt mondtak.
4. Az idő nagyon esőre áll.
5. Leesett a váza és darabokra tört.
6. Az asszony rámosolyog a gyerekre.
7. Ez az ember betegre dolgozza magát.
8. Három órát vártam magára.
9. Maga mindig rosszat mond Kovácsra.
10. Sok jót mondtak magára.
11. Hallgatni kell a jó szóra.
12. Hallgasson a barátjára.
13. Kovácsra biztam a gyereket.
14. Az elnök mindjárt tárgyra tért.
15. Haragszik a gyerekre?
16. Meg akarom kérni magát valamire.
17. Magyar tanár tanította magát magyarra?
18. Feleljen erre a kérdésre.
19. A lány megtetszett neki az első látásra.
20. A fiú hasonlít az apjára.

21. El vannak készülve a legrosszabbra?
22. Paprikás csirkét főzött ebédre?
23. Péter megérkezett nagy örömömre.
24. A diák nagyon készül a vizsgára.
25. Iszom az egészségére.
26. Mire való ez a szerszám?
27. Megszomjaztam egy sörre.
28. Lecsökkentették a termelést a felére.
29. Nagyon rászokott a dohányzásra.
30. Mostanában minden jóra fordult.

C. <u>Házi feladat</u>: Mesélje el, hogy mit csinált maga tíz éves korában, mit szeretett olvasni, mivel játszani, kik voltak a barátai, gondolt-e már lányokra és nősülésre, stb.

Szép Ernő verseiből.

GYERMEKJÁTÉK

Mikor én kis fiú voltam,
Kis lovon nem lovagoltam,
Nem volt nekem ponnilovam,
Ponnilovam,
Ponnilovam,
Pedig de szép mikor rohan.

Ponnilovon sose ültem,
Kis biciklin se repültem,
Nem volt szép kis kerékpárom
Kerékpárom,
Kerékpárom,
Pedig de jó rajta nyáron.

Nem volt nékem mesékönyvem,
Nem volt csak iskoláskönyvem,
Pedig de jó otthon este,
Otthon este,
Otthon este,
Lapozni ábrát keresve.

Sohase volt cifra kockám,
Kis kastélyom meg tornyocskám,
Kis hajócskám, kis vasútam,
Kis vasútam,
Kis vasútam,
Elutazni sose tudtam.

Én nem kaptam kardot, csákót,
Sárgarézből messzilátót,
Sose vittek hippodromba,
Hippodromba,
Hippodromba,
Jó, hogy lyukas volt a ponyva.

Az a ponyva szétment régen,
Elmúlt az én gyermekségem,
Én már régen felserdültem,
Felserdültem,
Felserdültem,
A nagyok közé kerültem.

Én játékot már nem kérek,
A sok gondtól rá se érek,
De meghalok én is egyszer,
Én is egyszer,
Én is egyszer,
S a mennyországba megyek fel.

Kiállok majd a tejútra
Arra visz az Isten útja,
Az újjamat majd felnyújtom,
Majd felnyújtom,
Majd felnyújtom,
Ha elsétál a tejúton.

Észrevesz az Isten engem,
Megszólalok szépen, csendben:
"Kérem én még nem játszottam
Nem játszottam,
Nem játszottam,
Játszani szeretnék mostan."

Megfogja majd a kezemet,
Angyalok közt maga vezet
Szegény gyerek otthonába,
Otthonába,
Otthonába,
Mennyei gyerekszobába.

Megkapom ott kardom, csákóm,
Sárgarézből messzilátóm,
Képeskönyvem, cifra kockám,
Cifra kockám,
Cifra kockám,
Lesz kastélyom meg tornyocskám.

Ami nem volt, lesz ott jócskán,
Kis vasútam meg hajócskám,
Beültetnek hippodromba,
Hippodromba,
Hippodromba,
Én élvezem azt magamba.

Hogyha kedvem abban telik,
Ponnilovam megnyergelik,
Kis biciklim előhozzák,
Előhozzák,
Előhozzák,
Úgy járom a mező hosszát.

Égmezőben alkonyatban
Szép pillangot fogok ottan,
Újjamon lesz arany pora,
Arany pora,
Arany pora,
Le nem mosom róla soha.

IMPRESSIO

A fák: a férfiak
A bokrok: az asszonyok
A virágok: a gyermekek

A reggel: a születés
A dél: a szerelem
A csillagos est: a halál

Szavak

lovagol	ride (a horse)
ponniló - póni	pony
ábra	illustration, picture
cifra	showy, ornamented
kocka	block, cube, die
kastély	castle
kard, -ja	sword
csákó	shako, kepi (military cap)
sárgaréz, rezet, reze	brass
messzilátó	telescope, fieldglass
ponyva	canvas
szétmegy	go apart, go to pieces
felserdül	grown up into a man or woman
gond, -ja	trouble, worry, anxiety
ráér (-re)	have time for something
mennyország, -a	heaven
ujjat felnyújt	raise the hand
jócskán	pretty much
élvez	enjoy (sg.)
kedve telik (-ben)	find pleasure / delight in
megnyergel	saddle (v)

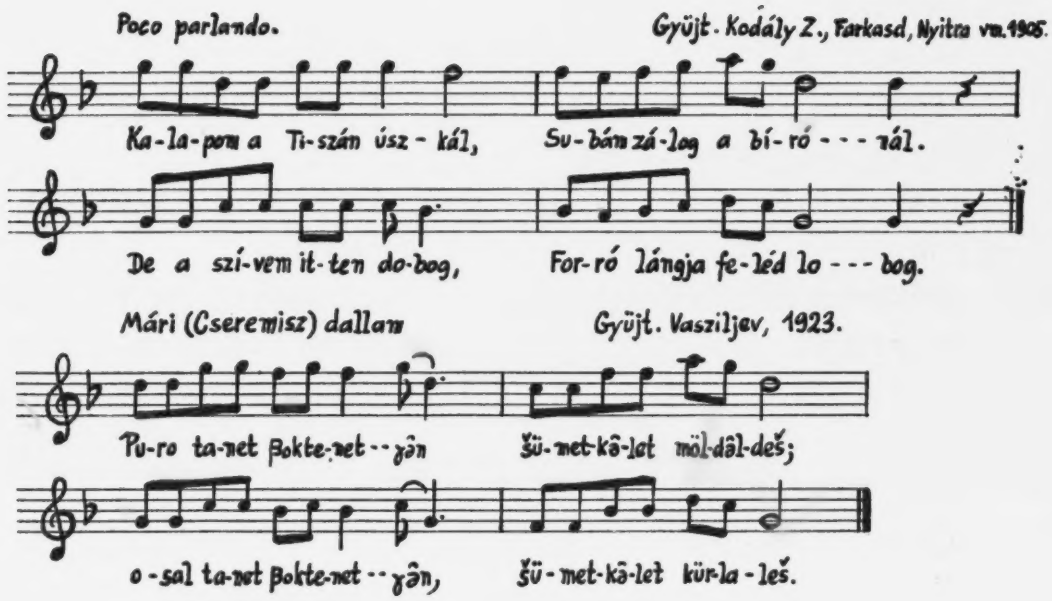

Kalapom a Tiszán uszkál, Subám zálog a bírónál.
De a szivem itten dobog, Forró lángja feléd lobog.
(De a szivem, stb.)

Puro tanet boktanet-gan, Sümet-kalet möldaldes,
Osal tanet boktanet-gan, sümet-kalet kürlales.

My hat floating in the Tisza, My sheepskin cloak in judge's keeping.
But my heart beats strong and truly, Fev'rish heart beats searching for you.
(But my heart beats, etc.)

TIZENHÁROM ALMAFA
(Regényrészlet)

- Vass Albert -

A puska

Hajnalban bezörgetett egy őrjárat Mózsihoz a házba.

- Hé! Maga az a Táncos Mózes?

- Úgy ismernek.

- De fene zsidó neve van, hallja!

Erre már megnézte Mózsi is jobban a katonát. Háromcsillagos legényke volt. Olyan vékonyra volt vágva a bajusza, mint a cérnaszál. Megnézte jól, aztán csak ennyit felelt neki:

- Krisztus is zsidó volt.

Nevettek a katonák ezen, nevetett a háromcsillagos is. Aztán elmondta miért jött.

- Magánál lőfegyver van!

- Nálam-e? - Csodálkozott Mózsi.

- Magánál hát. Elő vele.

- Minek kellene?

- A hadapród úr parancsára.

- Hát az ki?

- Az olyan őrmester, aki civilben is úr.

- Aha - bólogatott Mózsi - s annak kellene a puska?

A háromcsillagos úgy nézett rá, mint egy gyerekre a tanító.

- Dehogyis. Minden lőfegyvert be kell szolgáltatni, az a parancs. Nem hallott róla?

- Hallani hallottam - vallotta be Mózsi - de az már régen volt. Félesztendeje.

- Az más - mondta a keskenybajuszú - az a románok dolga volt. Most újra be kell szolgáltatni.

- És most is csak a magyaroktól veszik el? - kíváncsiskodott Mózsi.

- Mindenkitől egyformán.

- Az szép.

Aztán csak álltak az ajtóban.

- Na apafej, hát hol az a fegyver? - türelmetlenkedett a háromcsillagos.

- Miféle fegyver? - kapta fel a fejét Mózsi.

- Ne hülyéskedjék! - szólt rá szigorúan a katona - hát ami magánál van!

- Ami nálam van? Olyan fegyver nincsen - rázta Mózsi a fejét.

- Hát nem maga a vadőr itten?

- De bizony.

- Aztán micsoda vadőr maga, ha puskája sincsen?

- Székely.

Részvéttel nézett rá a háromcsillagos.

- Aztán mi lett a puskájával? Elvitték a románok?

- Azt alig hinném - húzta be Mózsi a nyakát.

- Nem adta be nekik?

- Nem ettem gombát.

- Hát mit csinált vele?

- Eltettem.

- Hova?

- Oda ni, az erdőbe.

De már erre elvörösödött a katona arca.

- Hallja, mit viccel velünk? Hiszen akkor van puskája!

- Vanni van - vallotta be Mózsi ezek után.

- Miért mondta akkor, hogy nincs?

- Én, kérem, olyat nem mondtam.

- Ne beszéljen! - kiabált rá a háromcsillagos - hiszen az előbb tagadta le!

- Én? Tőlem csak azt kérdezte, hogy van-e nálam fegyver? Hát nálam aztán nincsen, az szentigaz!

- Jól van apám - nevetett a háromcsillagos - látom, hogy megszokta a románoknál a csavarosságot. Hanem most egy-kettő, elő avval a puskával!

Megvakarta Mózsi a fejét.

- Az nem olyan egyszerű - mondta.

- Miért nem egyszerű?

- Mert fenn van az nagyon messze, a hegyen.

- Hát akkor jöjjön, menjünk érte.

- Azt lehet - sóhajtott Mózsi. Aztán vette a kalapját, a botját s elindultak. Elől Mózsi, mögötte a katonák. A háromcsillagos még vigasztalta is, mert nagyon látszott rajta, hogy szomorú.

- Ne búsuljon semmit, ha vadőr marad, visszakapja.

- Vissza-e?

- Ez biztos.

- Akkor hiba nincsen.

Mentek. Meredek hegyoldalon felfelé, sűrű, nagy erdőben. Egy idő múlva újra megszólalt a katona.

- Aztán mióta van elrejtve az a puska?

- Tavasz óta - vallotta meg Mózsi - mióta a románok még a vadászpuskától is félteni kezdték az országukat.

Nevettek ezen a katonák. Aztán csak mentek, mentek.

- Sok van még odáig? - kérdezte újra egy idő mulva a főkatona, amikor már nagyon fáradt volt.

- Csak most kezdődik - vigasztalta Mózsi.

Hát kezdődött is. Akkora csúnya sziklák emelkedtek mindenfelé, hogy nézni is rossz volt. Meg is állt a háromcsillagos minden percben és törülgette a homlokát.

- Maga hova való? - kérdezte egy ilyen megállásnál Mózsi.

- Budapesti vagyok - felelte az büszkén.

- Az nagy dolog.

- De ilyen sziklák még a Gellérthegyen sincsenek, hallja!

- Azt elhiszem.

Fújtak a katonák erősen, nehezükre esett a mászás. Csak éppen az egyik, egy kis barnaképű bírta jól. Az mindenre figyelt, s ha valami nyomot látott, majdnem megszagolta, annyira örült neki. Látta Mózsi mindjárt, hogy rendes ember.

- Hát maga honnan jött? - kérdezte meg tőle.

- Én a Bakonyból - felelte az.

- Hát az mi?

- Az? Hegy, meg erdő.

- Nana. Akkor jó. Medve van-e sok?

- Az nincsen, de szarvas annál több.

- Az is valami - mondta Mózsi. És attól kezdve egészen másképpen nézett rá.

Alig értek a végére a sziklának, olyan sűrű bokrok következtek, hogy alig lehetett megmozdulni. Káromkodott is a budapesti.

- De a búbánatát! Maga aztán jól elrakta azt a puskát!

- Hasze (hiszen) jól - mondta Mózsi.

Végül megérkeztek egy fához. Öreg bükkfa volt, s jó magasan akkora lyuk volt rajta, ahova egy ember is befért volna.

- Na - állt meg Mózsi a fa alatt - ez az.

Megnézték a katonák a fát.

- Hát ilyet lentebb nem kaphatott volna? - bosszankodott a háromcsillagos.

- Ilyet nem - mondta Mózsi.

- No, akkor szedje csak elő gyorsan s menjünk, mert dél lesz mindjárt.

- Jójó, de fel is kell mászni a fára.

- Hát másszék!

- Másszom már, másszom már, de tartsa a vállát valaki.

A háromcsillagos rámutatott a barnaképűre, de Mózsi rázta a fejét.

- Igen kicsi. A másik sem elég. Ejnye, hiszen maga a leghosszabb ... minek tiszteljem?

- Szakaszvezető - huzta ki magát a háromcsillagos.

- Hát ha az, akkor álljon ide, hadd álljak a hátára, különben nem érünk fel sohasem.

Morgott a szakaszvezető, de azért odaállt a fa alá. Mózsi pedig felmászott a hátára s onnan a vállára a szeges bakancsával.

- Ne mozogjon már annyit, ember!

- Hiszen nem mozgok én, csak fene magasan van ez a nyílás itt.

Azért valahogy csak elérte. Elérte s belenézett. Forgatta a fejét.

- Siessen már! - sürgette a szakaszvezető - széttöri a vállamat!

Megütögette Mózsi a fát. Szólt, mint az üres hordó. De a következő pillanatban már ugrott is le a szakaszvezető válláról.

- Hij, a kutya teremtésit!

- Na mi-a? Megvan a puska?

- Megvanni megvan az biztosan... de egyéb is van.

- S az mi?

- Vadméh.

- Hol?

- Ott ni, a lyukban.

Jöttek bizony a méhek a lyukon olyan zümmögéssel, hogy hallani is rossz volt.

- Hát most mi lesz? - nézett a szakaszvezető a fára és a méhekre.

- Én nem tudom - mondta Mózsi.

- Pedig a puskát csak ki kell vegyük.

- Vegye, ha tudja... de vigyázzon, mert húsz ilyen méh ha megszúrja, belepusztul még egy bika is, nem egy szakaszvezető.

Nézték a katonák tanácstalanul a fát. Meg is rugdosták, hogy lássák mennyi a méh benne. Hát volt ott elég. Sokkal több a húsznál. Egyik egyenesen belerepült a szakaszvezető arcába.

- Hű, a ménkőbe! - kapott az arcához szegény - de megszúrt! Gyerünk innen gyorsan, emberek!

Mentek is, nem kellett kétszer mondani. Mózsi ment utánuk.

- Na, szegény drága puskám.

- Méz lesz belőle - nevetett az egyik katona.

Mózsi ránézett csúnyán, de nem szólt. A szakaszvezető az arcát fogta, amelyik már kezdett dagadni.

- Nem baj - vigasztalta lefelé menve Mózsit - majd azt jelentjük, hogy ellopták a fegyvert. Úgy se jön ide fel senki, hogy utánanézzen.

Nagyot sóhajtott Mózsi.

- Hát ez igaz. Nem tehetünk mást.

Ahogy lefelé haladtak, szótlanul, a kis barnaképű lassan Mózsi mellé igyekezett. Nézte a szeme sarkából egy darabig, aztán odasúgta halkan, hogy ne hallja a többi:

- Hát ezekkel a méhekkel szerencséje volt.

Mózsi visszanézett rá, aztán bólintott.

- Nekem is van ám puskám odahaza - súgta tovább a bakonyi - éppen egy ilyen fában.

- Akkor jó helyen van.

Mentek egy darabig, kissé el is maradtak a többitől. Újra a bakonyi szólalt meg.

- De hallja, én nem vittem volna őket ahhoz a fához, amelyikben a puskám van. Vittem volna egy másikhoz s azt mondtam volna, hogy ellopták!

Még mosolygott is, hogy ő milyen ravasz ember. De erre Mózsi is elmosolyodott s csak ennyit szólt:

- A vadméh, az jobb.

A bakonyi csóválta a fejét.

- Hogy éppen oda költöztek! Mintha előre kiszámította volna.

- Kiszámítottam én azt már gyerekkoromban.

- Hogyhogy?

- Hát csak úgy, hogy már akkor is vadméh volt ebben a fában.

Erre már a bakonyi is bámult.

- Akkor hogy tehette oda a puskáját?

- A puskát? Azt maga ne féltse. Van itt lyukas fa annyi, mint pap a pápa temetésén.

Ettől már jó kedve lett a bakonyinak is. Vidáman nevetett Mózsi mellett, ahogy lefelé másztak a meredek sziklákon. De nagyon kíváncsi lehetett, mert később megint megkérdezte:

- Aztán vadméh csak ebben az egyben van?

- Nem, de ez volt a legmesszebb, tudja.

Ettől aztán a bakonyinak olyan jókedve lett, hogy fütyülni kezdett.

- Nekem ez nem jutott volna az eszembe, hallja! - vallotta be becsületesen.

Tetszett Mózsinak az egyenes beszéd. Meg is jegyezte:

- Azért még élhetnek emberek a Bakonyban is.

Csak a szakaszvezető fogta elől nagy szomorúan a dagadt arcát.

- A Gellérthegyen nincsenek méhek, ugye? - kérdezte Mózsi, amikor kiértek az erdőből. De nem is felelt rá szegény.

Szavak

puska	gun
bezörget	knock at, rap on (door)
őrjárat, -a	patrol
zsidó	Jewish, Jew
bajusz	moustache
cérnaszál, -at, -a	thread
lőfegyver, -e	firearm
hadapród, -ja	cadet
őrmester, -e	sergeant
bólogat	keep nodding
beszolgáltat	hand in
vall	admit
kíváncsiskodik	be inquisitive
egyformán	alike, equally, in the same way
apafej	old boy / man
türelmetlenkedik	get impatient, show signs of impatience
ne hülyéskedjen	stop fooling about, don't be silly
vadőr, -ök, -e	game keeper, ranger
székely	Magyar of Eastern Transylvania; Székler
részvét	sympathy
nem ettem gombát	I'm not a fool. I'm not crazy
csavaros észjárás	devious mind
vakar	scratch
bot, -ja	stick, cane
hiba	mistake, fault, error
elrejtve	hidden
emelkedik	ascend, slope up, rise
nehezére esik	it is hard for him, he has difficulty doing it
jól bír (valamit)	endure (sg.) well
megszagol	smell (v)
nana	well; not so fast

medve	bear (n)
szarvas	deer, stag
káromkodik	swear, curse
búbánat	sorrow
elrak	put away
végül	finally
befér	can get in, find room in (sg.)
bosszankodik	be annoyed
szakaszvezető	lance sergeant
morog	grumble, murmur
szeges	nailed, studded
bakkancs	high boot
nyílás	opening
széttör	break into pieces
hordó	barrel
kutya teremtésit	damn it, confound it
vadméh, -e	wild bee
megszúr	sting, bite
bika	bull
tanácstalanul	undecidedly, helplessly
hű, a ménkőbe	confound it
dagad	swell (v)
jelent	report (v)
utánanéz	examine, check, go into the matter
igyekezik	head for
súg	whisper
bólint	nod
mentek egy darabig	they went for a while
elmarad	fall behind
ravasz	sly, cunning
csóválja a fejét	shake the head
kiszámít	calculate, figure, reckon
fütyül	whistle
megjegyez	remark (v.)

Kérdések

1. Mire ébredt hajnalban Mózsi?
2. Ki volt az őrjárat vezetője?
3. Milyen rangja volt?
4. Mit kerestek Mózsinál?
5. Tudta Mózsi, hogy mi az a hadapród?
6. Odaadta Mózsi a puskát?
7. Hallotta Mózsi, hogy a lőfegyvereket be kell szolgáltatni?
8. Félesztendővel azelőtt kiknek kellett beszolgáltatni a fegyvert?
9. Mit akart megtudni Mózsi, hogy most is csak kiktől veszik el fegyvert?
10. Meg volt Mózsi elégedve a válasszal?
11. Odaadta erre a puskát?
12. Volt nála fegyver?
13. Mi volt Mózsi foglalkozása?
14. Vadőröknek szokott fegyverük lenni?
15. Mózsinak miért nem volt fegyvere?
16. Mit mondott Mózsi hova tette a fegyverét?
17. Elindultak megkeresni a puskát?
18. Milyen volt az út ahol mentek?
19. Mik emelkedtek mindenfelé?
20. Könnyen ment a mászás a katonáknak?
21. Ki bírta jól a mászást?
22. Honnan való volt az a katona?
23. Tetszett Mózsinak ez a katona?
24. Mi következett a sziklák után?
25. Mit csinált a budapesti?
26. Végül is hova érkeztek?
27. Hol volt a lyuk a fán?
28. Mit mondott a háromcsillagos Mózsinak?
29. Mit mondott, hogy ki tartsa a vállát, hogy felmászhasson?
30. Odaállt a szakaszvezető a fa mellé?
31. Elérte Mózsi a lyukat?
32. Mit csinált Mózsi, amikor elérte a lyukat?

33. Mik jöttek ki a lyukból?
34. Kit szúrt meg az egyik méh?
35. Mit mondott a szakaszvezető?
36. Mi történt a szakaszvezető arcával?
37. Amikor lefelé mentek, ki igyekezett Mózsi mellett menni?
38. Mit súgott Mózsinak a kis barnaképű katona?
39. Mit mondott a katona, hogy hol van az ő puskája?
40. Mit mondott a katona, hogy ő hova vitte volna a katonákat, ha a puskáját kérték volna tőle?
41. Mi volt Mózsi válasza?
42. Mit mondott Mózsi, hogy mióta vannak vadméhek abban a fában?
43. Mit kérdezett erre a bakonyi?
44. Odatette Mózsi a puskáját?
45. Csak abban az egy fában voltak vadméhek?
46. Miért vitte Mózsi oda őket, ha máshol is voltak vadméhek?
47. Mit csinált és mit mondott erre a bakonyi?
48. Tetszett Mózsinak ez a beszéd?
49. Ki volt szomorú a katonák között?
50. Mit kérdezett Mózsi a szakaszvezetőtől?

Gyakorlatok

A. Válaszoljon a kérdésekre az alábbi szavakat használva:

I.

vad	vadalma	vadász
vadőr	vadkörte	vadászik
vadember	vadvirág	vadászpuska
vadidegen	vadrózsa	vadászfegyver
vadállat	vadgalamb	vadászkés
vaddisznó	vadméh	vadászkutya
vadmacska	vadszőlő	vadászkalap
vadkacsa	vadregényes	vadászház
vadliba	vadnyugat	vadászenegedély
vadhús	vadházasság	vadászterület
vadnyom		vadászrepülőgép

1. Van sok vad az Egyesült Államokban?
2. Hol él egy vadember?
3. Mit csinál a vadőr?
4. Ki egy vadidegen?
5. Látott már vadállatot?
6. Vannak vaddisznók és vadmacskák Virginiában?
7. Hol vannak vadlibák és vadkacsák?
8. Szereti maga a vadhúst?
9. Milyen vadhúst szeret?
10. Ment maga már vadnyom után?
11. Mit csinál a vadász?
12. Szokott maga vadászni?
13. Milyen vadászpuskája van?
14. Van magának vadászkése?
15. Mire használja a vadászkését?
16. Van vadászkalapja?
17. Mit tűz a vadászkalapja mellé?
18. Mit csinál egy jó vadászkutya?
19. Hol van a vadászház?
20. Kinek kell vadászengedély?
21. Vannak jó vadászterületek Marylandban?
22. Sok vadászrepülőgépe van az Egyesült Államoknak?
23. Hol van a "vadnyugat"?
24. Vadregényes a vadnyugat?
25. Látott maga már vadregényes vidékeket?
26. Milyen vadvirágot szeret?
27. Meg lehet enni a vadalmát és a vadkörtét?
28. Szép a vadrózsa?
29. A vadszőlőnek jó a gyümölcse?
30. Látott már vadgalambokat?
31. Hol vannak vadméhek?
32. Hogy mondják angolul vadházasság?

II. 1. A _____ egy erdőben lakik egy kis _____.

2. A ház körül _____ nyilnak.

3. Minden reggel a vállára teszi a _____, füyül a _____ és vele együtt végigjárja a _____.

4. Ha _____ találkozik, akik valamilyen _____ _____, elkéri tőlük a _____.

5. Mikor egy _____ bokor mellé ér, előveszi a _____, levág egy _____ és azt a _____ mellé tűzi.

6. Megy a _____ erdei utakon a virágzó _____ és _____ fák között.

7. A _____ körül _____ zümmögnek.

8. Egyszerre csak az ismerős vidéken egy _____ ember kerül a szeme elé.

9. Ez az ember egy _____ követett, amiről azt hitte, hogy _____ nyoma.

10. Elmesélte, hogy _____ élt, ahol sok _____ van, főleg _____.

11. Együtt mentek a folyóhoz, ahol sok _____ és _____ röpködött.

12. Leültek a partra és láttak egy szerelmes _____ párt.

13. A hegy felöl egy _____ repült az ő irányukban.

14. Meghivta az idegent vacsorára, mert a felesége valami jó _____ készített.

B. <u>Házi feladat</u>: Meséljen el egy erdei kirándulásukat.

CSOSZOGI, AZ ÖREG SUSZTER

(Részlet)

- József Attila után -

Csoszogi, az öreg suszter, ott ül háromlábú székecskéjén az ablak mellett, hogy jobban lásson. Az ablak ugyan éppen nem mondható tisztának, a hideg is behúz már rajta - de mit tesz az Csoszoginak, az öreg suszternek, aki ha azt mondja, hogy a cipő meg lesz estére, akkor azt úgy lehet tekinteni, mintha maga az újonnan talpalt cipő nyikorogna az ember lábán. Igaz, hogy Csoszoginak, az öreg suszternek fűtenivalója sem igen volt, de meg ki hallott olyat, hogy egy szegényember októberben begyújtson a háromlábú kis vaskályhába. A kályha ilyenkor még a padláson van, még előbb le kell hozni és lekefélni a vasporos kefével. Csoszogi, az öreg suszter tehát az ablak mellett ült, az alacsony asztalka előtt, amelyen keresgélni szokott, mert hisz nem lehet olyan könnyen eligazodni a rengeteg szögletes skatulya meg kerek pléhdoboz között. Nagyon sok a lapos skatulya, a szoba is az. Alacsony mennyezetű, mintha görnyedt volna, mint maga Csoszogi, az öreg suszter.

Csoszogihoz, az öreg suszterhez, most egy gyerek állított be. Kiskabátját nagy emberre szabták, nem kisgyerekre, de nagy ember nemigen hordhatja ekkora foltokkal a könyökén. A kabát alatt lógott a nadrág. És a cipő. Igen, a cipő. Igen, a cipő. Azt már javítani hozta a gyerek.

- Jó napot! - mondta, amikor belépett. Olyan hangon szólt, mintha még nem döntött volna egészen, hogy nagyon bátor legyen-e vagy nagyon félénk. Csoszogi, az öreg suszter csak a szemével nézett oda, meg sem mozdította a fejét.

- Mit akarsz? - morogta, mint aki nem akar egészen goromba lenni.

- A mama küldött, hogy tessék kijavítani a cipőmet - felelte a gyerek. - A mama mondta, hogy egy foltot kell rátenni és akkor tart még.

- Hol a cipő?

- A lábamon - hangzott a világ legtermészetesebb hangján.

Csoszogi, az öreg suszter, hallgatott és működött tovább. A gyerek meg némán állt. Csoszogi únta meg hamarább.

- Talán a lábadhoz varrjam a foltot?

- Nem, nem, minjárt levetem - lélegzett fel a gyerek. Azzal úgy, állva, lerántotta egymás után a cipőt. Nagy tisztelettel akarta átnyújtani, tehát alig fogta és kétszer leejtette. Végül Csoszogi kirántotta a kezéből. De adta is vissza.

- Ezen a cipőn nincs mit javítani.

- Tessék?

- Ezen a cipőn nem lehet segíteni!

- De a mama mondta, csak egy foltot kell rátenni. A mama mondta.

- Nem lehet. Nem állja a varrást.

A gyerek vádló, könyörgő, reménytelen hangon megszólalt:

- De így nem lehet benne járni.

- Ne járjon a szád! - morogta Csoszogi. - Nincs olyan rossz cipő, amiben ne lehetne járni. Amelyikben nem lehet járni, az már olyan rossz, hogy azt csinálni se lehet.

A gyerek halkan, kétségbeesetten mondta:

- De a mama küldött, amikor elment a moziba, hogy hozzam el a Csoszogi bácsihoz, majd meg tetszik csinálni. Ideadta a pénzt is mindjárt.

- Csoszogi erre kemény és hajthatatlan lett.

- Úgy, amikor a moziba ment, mondta az anyád, hogy hozd a Csoszogi bácsihoz! Hát mondd meg az anyádnak, azt üzeni a Csoszogi bácsi, vigye a cipődet a moziba, majd ott megcsinálják!

A gyerek erre, ha lehet, még jobban megijedt és majdnem siránkozni kezdett.

- Nem a moziba ment a mama, hanem az Újpesti Moziba takarítani!

Csoszogi hallgatagon tett-vett, dolgozott. Aztán mégis csak megszólalt, mintha csak társalogni akarna.

- Te vagy annak a Vanicseknénak a fia?

- Én

Megint hallgattak.

- Neked van öcséd is?

- Van. Meg egy húgom is.

- Az öcséd is olyan csirkefogó, mint te, mi?

A gyerek nem tudott mit válaszolni. Megint hallgattak. Végre Csoszogi megszólalt.

- Hol van az a cipő? - kérdezte, mintha csak most hallana róla először.

Nézte, forgatta, nyomogatta. Aztán se szó, se beszéd, hozzálátott. Óriási darab foltokat tett az oldalára meg a talpára, különböző elhasznált bőrökből. A gyerek közben hallgatagon letelepedett az egyik kis székecskére. Végre, vagy másfél óra után ismét lábbelinek lehetett használni a mestermüvet.

- Nesze, itt van.

A fiú, örülve a cipőnek, de az óriási foltoktól meglepetten mondta:

- Köszönöm! - És már húzta is fel. Aztán félénken feltette a kérdést:

- Mit kell fizetni?

Csoszogi hallgatott. A gyerek második kérdésére odadörmögött:

- Húsz fillér. - Aztán meg a maga számára hozzámorogta: Elég olcsó.

- Tessék, Csoszogi bácsi! - és egy ötvenfillérest tett Csoszogi kemény markába. Csoszogi megnézte, elővette pénztárcáját, beleejtette, majd darabonként olvasva, lassan gondolkozva, gondosan kiszedett nyolcvan fillért és belenyomta a gyermek kinyújtott tenyerébe.

- Itt van vissza.

A gyerek számolni kezdett. Elpirult, látszott, hogy küszködik magával. Végül megszólalt:

- Csoszogi bácsi, többet tetszett visszaadni.

- Nem adtam én.

- Én nem tudom, Csoszogi bácsi. Én ötvenfillérest adtam, a Csoszogi bácsi meg pengősből adott vissza.

Csoszogi, az öreg suszter rátámadt a szegény gyermekre. Egyre feljebb vitte a hangját, míg végül mintha egészen dühbe gurult volna.

- Ötvenfillérest adtál, én meg pengősből adtam vissza? Annyira a csirkefogáson jár az eszed, hogy azt sem tudod, mit adsz ki a kezedből? Hát azt hiszed, hogy csak úgy lopja az a szerencsétlen anyád a pengősöket? Semmirevaló kölyök! Fogod mindjárt azt a pénzt, te csibész! Széthasítlak, ha meghallom, hogy az anyádat is be akarod csapni, ha neki is csak ötven fillérből adsz vissza! Nem mész mindjárt?

A gyerek megijedt, kihátrált és becsapta maga mögött az ajtót. De Csoszogi, az öreg suszter, még sokáig morgott magában, mintha valóban nagyon haragudna.

Szavak

suszter, -e	shoemaker
behúz	draw / pull in
úgy lehet tekinteni	can be regarded / considered
talpal	resole
nyikorog	creak, squeak
kályha	stove
eligazodni	find one's way
rengeteg	lot
skatulya	box
pléh, -e	tin
lapos	flat
görnyedt	bent, bowed, stooping
beállít (valaki)	drop in, arrive, turn up
szab	cut, tailor (v)
hord	wear
folt, -ja	patch (n)
könyök, -öt, -e	elbow
félénk	shy, timid
mozdít	move
goromba	rude
némán	speechlessly, silently, mutely
levet (cipőt)	take off
fellélegzik	breathe freely (at last)
leránt	pull off
egymás után	one after the other
átnyújt	hand over
leejt	let fall, drop
kiránt	pull out violently
reménytelen	hopeless
kétségbeesett	desperate
hajthatatlan	unyielding, firm
siránkozik	lament, wail, moan

hallgatagon	silently
tesz-vesz	keep busy, employ oneself
társalog	converse
csirkefogó	rascal
forgat	turn something around
nyomogat	keep pressing
se szó, se beszéd	without a word
hozzálát	start to do something
óriási	huge, immense, giant
talp, -at, -a	sole
bőr, -ök, -e	leather
lábbeli	footwear
nesze	take it / this, here (you are)
dörmög	mutter, mumble
marok, markot, marka	(hollow of the) hand
pénztárca	purse, wallet
belenyom	press / force something into something
küszködik	struggle
támad	attack (v)
dühbe gurul	get into a fury, fly into a rage
kölyök, kölyköt, kölyke	kid
csibész	rascal
széthasít	split (in two)
becsap (valakit)	swindle, cheat
kihátrál	back out
becsap (valamit)	slam, bang
valóban	actually, truly, indeed

Kérdések

1. Ki volt Csoszogi?
2. Hol szokott ülni?
3. Miért szokott ott ülni?
4. Milyen volt az ablak?
5. Hideg volt Csoszogi szobájában?
6. Volt fűtenivalója Csoszoginak?
7. Hol volt még mindig a kályha?
8. Be szokta tartani az öreg suszter az igéretét?
9. Mi állt az ablak mellett?
10. Mi minden volt az asztalon?
11. Könyen meg tudta Csoszogi találni a dobozokban, amit keresett?
12. Milyen volt a szoba, magas vagy alacsony mennyezetű?
13. Milyen volt maga Csoszogi?
14. Ki jött most az öreghez?
15. Hogyan volt öltözve a gyerek?
16. Milyen hangon köszönt a gyerek?
17. Mit morgott az öreg suszter?
18. Mi volt a gyerek kérése?
19. Ki küldte a gyereket?
20. Hol volt a gyerek cipője?
21. Mit kérdezett Csoszogi a gyerektől?
22. Mit csinált erre a gyerek?
23. Mit mondott Csoszogi, miután megnézte a cipőt?
24. Mit mondott a gyerek, hogy mit mondott az anyja mielőtt elment a moziba?
25. Mit válaszolt Csoszogi, miután meghallotta, hogy a gyerek anyja moziba ment?
26. Mit mondott erre a gyerek, hogy mit csinál az anyja a moziban?
27. Mit csinált Csoszogi, miután meghallotta, hogy a gyerek anyja a moziban dolgozik?
28. Mit tett a cipőre?

29. Meddig tartott, amig elkészült a cipővel?
30. Örült a gyerek a cipőnek?
31. Mit mondott Csoszogi, hogy mit kell fizetni a cipőért?
32. Milyen pénzdarabot tett a gyerek Csoszogi kemény markába?
33. Mit csinált erre Csoszogi?
34. Észrevette a gyerek, hogy többet kapott vissza mint amennyit adott?
35. Mit mondott a gyerek Csoszoginak?
36. Mi volt erre Csoszogi válasza?
37. Mit mondott a gyerek Csoszoginak, hogy ő mennyit adott és Csoszogi mennyiből adott vissza?
38. Mit csinált erre az öreg?
39 Mit mondott, hogy mit csinál a gyerekkel, ha nem adja oda a pénzt az anyjának?
40. Mit csinált erre a gyerek?
41. Maga mit gondol, Csoszogi akarattal adott vissza többet a gyereknek?

Közmondások

Aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.
Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát.
Amilyen az anya, olyan a lánya.
Egyszer volt Budán kutyavásár.
Többet ésszel, mint erővel.

Gyakorlatok

A. Tegye helyes szórendbe a következő mondatokat:

1. Csoszogi - háromlábú - ablak - ül - mellett - székecskéjén
2. mondható - ablak - ugyan - tisztának - nem
3. ablakon - is - behúz - hideg
4. öreg - fütenivalója - sem - suszternek - volt

5. ilyenkor - padláson - még - kályha - van
6. öreg - gyerek - most - beállított - egy - suszterhez
7. gyerek - cipőt - hozta - javítani
8. kijavítani - mama - hogy - küldött, - tessék - cipőmet - mondta
9. akkor - foltot - tart - rátenni - és - egy - még - kell
10. mit - ezen - nincs - javítani - cipőn
11. lehet - így - járni - de - nem - benne
12. azt - járni, - amelyikben - megcsinálni - se - lehet - lehet - nem

B. MODEL: Száll az ének (<u>szájról</u>-<u>szájra</u>)

1. Csoszogi hallgatagon _____. édes-bús
2. Csak _____ ember ment hazafelé. tett-vett
3. _____ a párjával táncolt. körös-körül
4. _____ megtanulunk magyarul. nőttön-nő
5. A tó partján _____ üdülőhelyek vannak. egytől-egyig
6. Ez már egy _____ történet. tűzön-vízen
7. A főutcán _____ nyílnak az akácvirágok. egy-egy
8. A lány _____ maradt a világon. várva-várja
9. A tömeg a templom előtt _____. egyes-egyedül
10. A szél _____. jönnek-mennek
11. A gyerek _____ az apját, hogy vegyen neki egy lovat. ki-ki
12. Kovácsék _____ a fiukat, hogy hazajöjjön a háborúból. réges-régi napról-napra
13. Ez a lány _____ szépül. áznak-fáznak
14. A madár száll _____. irulva-pirulva

15.	_____ lakunk a templommal.	lassan-lassan
16.	A lányok _____ későn mentek az iskolába.	véges-végig
17.	Ha esik az eső, a madarak _____.	fogyton-fogyott
18.	Az emberek _____ a kis faluban.	szemtől-szembe
19.	A lány _____ elmondta, hogy mi történt.	kérve-kérte
20.	Leesett a korsóm és _____ törött.	ágról-ágra
21.	_____ át sietett haza.	élnek-halnak
22.	_____ át vitt az utam.	dirib-darabra
23.	Vonatok _____ az éjszakában.	hegyen-völgyön
24.	_____ meséket hallgattunk.	szájról-szájra

ELLOPOM A KABÁTOMAT

- Gábor Andor után -

Vidékre kellett utaznom tegnap hajnalban. Vidéken hideg van, vidéken nem lehet városi télikabátban járni. Megállapodtunk a barátommal, akivel utaztam, hogy reggel félhatkor találkozunk a Csésze-kávéházban. Ő odahoz magával egy szép kurta bekecset, azt veszem fel és úgy megyek vidékre. Hozta is a barátom a bekecset, föl is vettem, indulni is akartunk, mikor fölmerült a kérdés, hogy mit csináljunk a városi télikabátommal. Haza már nem vihetjük, arra már nincs időnk, de majd betesszük a ruhatárba és este, ha megérkezem, bejövök érte a kávéházba és hazaszállítom.

Azonban reggel félhatkor nincs még ruhatár a Csésze kávéházban. Sebaj, odaakasztom a kassza mellé a télikabátot, szólok a kasszáskisasszonynak, hogy néha nézzen oda, megvan-e még, majd bejövök érte. Elutaztunk vidékre, jól éreztük magunkat vidéken és este bementem a Csésze-kávéházba a kabátomért. Odamentem a kassza mellé, leakasztottam a szegről, feldobtam a vállamra és menni akartam vele.

- Nana - mondta a hátam mögött egy hang.

Megfordultam. Egy pincér volt.

- Hova viszi azt a kabátot?

- Hazaviszem.

- Maga csak úgy leakaszt egy kabátot a fogasról és el akarja vinni? Ez jó.

- Hát persze, hogy el akarom vinni. Az én kabátom.

- A maga kabátja? Magán már van egy kabát, barátom. Tegye csak le szépen azt a kabátot és gyerünk, gyerünk. Én nem csapok lármát, én jó ember vagyok.

- De tessék megérteni: reggel hagytam itt a kabátomat.

- Ne vicceljünk. Most az egyszer nem sikerült. Ennyi az egész. Próbálja meg másutt.

- Ejnye na! Csak elvihetem a saját kabátomat!

- Hogyne, ha elkéri attól, akinek adta reggel. De fiatal a mese.

A kassza felé fordulok. Ott most egy másik nő ül. Megnézem a főpincért. Az is más. Mindenki más, mint reggel volt.

- Az Isten áldja meg magát. Hogy jutok én a kabátomhoz?

- Nézze. Ha igaz, amit mondott - de leteszem rá a főesküt, hogy nem igaz - akkor bejön holnap reggel fél hatkor és megkapja a kabátját. De most ide a kabátot, mielőtt szólok a rendőrtisztviselő úrnak. Látja, ott ül a sarokban. Jobb ha gyorsan meglép; a rendőrtisztviselő úr biztosan ismeri már magát. Nem az első kabátja ez magának.

Ezen nincs mit gondolkodni. Visszaadtam a kabátomat és szép csendesen kimentem a Csésze-kávéházból.

Beállítottam a vekkert tegnap ötre, de mikor felébresztett, alig néhány órai alvás után, úgy gondoltam: képtelenség ötkor felkelnem a saját, jól megérdemelt kabátom miatt. Nevetséges. Csak hozzá tudok jutni másképp is. Hiszen az én kabátom!

Aludtam tovább.

Délután lementem a kávéház elé. Benéztem a nagy tükörablakon át. Megint a másik személyzet. Ott lóg a kabátom, a kassza mellett. De ott forog az a pincér is, aki tegnap "elcsípett". Ahogy reggel lehetetlennek éreztem, hogy meg ne kapjam a saját kabátomat, úgy éreztem most annak a lehetetlenségét, hogy megkapjam.

A kávéház előtt állt egy kissé kopottas fiatalember. Csak úgy zakóban játszotta a novembert.

Szóltam neki:

- Akar egy forintot keresni?

- Akár kettőt is.

- Látja azt a télikabátot a kassza mellett? (És mutattam.)

- Látom. Jó kabát.

- Kap egy pengőt, ha kihozza.

- Tip-topra itt leszek.

Az ifjú bement, kicsit lézengett a kávéházban, aztán, mikor senki se nézett oda, felakasztotta a kalapját a kabátom fölé, aztán megint lézengett egy kicsit, majd intett egyik pincérnek, a fogas felé mutatott és láttam a szája mozdulatán, hogy mondja:

- A kalapomat, meg a kabátomat.

A pincér hozta, ráadta, az ifjú öt krajcárt nyomott a markába. És jött kifelé.

- Köszönöm - mondtam neki.

- Odább, odább! - felelte az ifjú. - Csak nem gondoltad, hogy egy pengőért lopok neked egy kabátot?

És jóizűen nevetett. És ment a sarok felé. És közben beszélt:

- Gyere ki a Teleki térre, ott majd osztozunk.

- De barátom...

- Ne maszlagolj. Gyere ki. Húsz pengő neked is jut belőle. Jó kabát. De ha murizol, szólok a rendőrnek.

Makogtam. Nem akartam elhinni, hogy a fordulat komoly.

A villamos éppen indult. Az ifjú felugrott. Én utána. Ő azonban hátrabökött a könyökével:

- Nem látod, hogy teli van?

Visszaökkentem a kövezetre. A villamos elment.

Konflison mentem ki a Teleki térre. Így megelőzöm. Az igaz. De a Teleki tér nagy, sok a ruhásbolt.

Egy óra múlva akadtam rá a kabátomra. Hatvan forintot kértek érte és ezt mondták:

- Uraságodnak még életében nem volt ilyen nagyszerű kabátja. Ez a szilszkin-gallér, ez maga megér rajta negyven pengőt - békében! Hát még most! Tessék elhinni, direkt ingyen kapja uraságod ezt a ragyogó darabot.

És ötven forintért ideadta.

Most már elhiszem, hogy jó kabát. Olyan jó, hogy ezentúl vidékre is magammal viszem.

Szavak

megállapodni	to agree
kurta	short
bekecs	fur-lined short overcoat
fölmerül, felmerül	arise, come up
ruhatár, -ak, -a	cloakroom, checkroom
sebaj	does not matter
kassza	pay desk, cashdesk
szeg, -e	nail
nana	not so fast, well...
lárma	noise
fiatal a mese	lame excuse, you don't think I believe it
eskű	oath
tisztviselő	clerk
meglép	slip away
vekker	alarm clock
képtelenség	absurdity, impossibility
megérdemelt	well deserved
nevetséges	ridiculous
személyzet, -e, -je	employees, staff

elcsip	catch, get hold of
kopottas	rather shabby
tip-top	right away
lézeng	linger, loiter, loaf
krajcár, -ja	penny
markába nyom	thrust (sg.) into somebody's hand
jóízűen nevet	laugh heartily
osztozni	to divide
maszlagol	bluff (v)
murizik	kick up a row
makog	mutter, mumble
bök	poke, butt
visszazökken	jerk / jolt / fall back
kövezet, -e	pavement
konflis	hanson cab
ráakad (valamire)	come across
uraság, -a	lord, nobleman
szilszkin	sealskin

Kérdések

1. Hova kellett az írónak utaznia?
2. Milyen idő van vidéken?
3. Elég meleg ott a városi télikabát?
4. Miben állapodott meg a barátjával?
5. Mit hozott a barátja a kávéházba?
6. Mit csinált az író a saját télikabátjával?
7. Volt ideje hazavinni?
8. Nyitva volt korán reggel a ruhatár?
9. Hova akasztotta a kabátját?
10. Kit kért meg, hogy vigyázzon a kabátjára?
11. Hogy telt az idő vidéken?
12. Mi történt este, mikor visszament a kávéházba a kabátjáért?
13. Ki szólt rá - és mit kérdezett tőle?
14. Miért nem hitte el a pincér, hogy az az ő kabátja?

15. A kasszában ugyanaz a nő ült, mint aki reggel ott volt?
16. Volt valaki a reggeli pincérek közül ott?
17. Mit mondott a pincér, hogy hogyan kaphatja meg a kabátját?
18. Mit mondott, hogy kit hiv, ha nem megy el rögtön?
19. Visszaadta erre az író a kabátját?
20. Mit csinált, amikor hazaérkezett?
21. Felkelt reggel, amikor a vekker csengett?
22. Mit csinált az író délután?
23. Látta a kabátját az ablakon keresztül?
24. Melyik személyzet volt megint a kávéházban?
25. Mit érzett az író, amikor meglátta a tegnap esti pincért?
26. Ki állt a kávéház előtt?
27. Volt a fiatalemberen télikabát?
28. Mivel szólította meg az író a fiatalembert?
29. Elvállalta a fiatalember, hogy kihozza a kabátot?
30. Mit csinált a fiatalember?
31. Kinek intett, hogy hozza a kalapját és a kabátját?
32. Hozta a pincér a kabátot és odaadta a fiatalembernek?
33. Mit nyomott a pincér markába a fiatalember?
34. Odaadta az írónak a kabátot?
35. Hova indult a fiatelember?
36. Mit mondott, hogy miért nem adja oda a kabátot és mit csinál a kabáttal?
37. Mit csinált a fiatalember, amikor felugrott a villamosra?
38. Hogyan ment ki az író a Teleki térre?
39. Megtalálta ott a fiatalembert?
40. Megtalálta a kabátját?
41. Mennyit kértek a kabátjáért?
42. Végül is mennyiért vette meg a kabátját?
43. Mit gondolt az író, hogy ezentúl mit csinál a kabátjával?

Gyakorlatok

A. 1. Vidék / kell / (én) utaz / tegnap / hajnal /.

2. Vidék / hideg van /, ott / nem lehet / város / télikabát/ jár/.

3. Megbeszél / a barát / hogy / reggel / félhat / találkozik / a kávéház/.

4. Ő / odahoz / egy bekecs / az / (én) felvesz / úgy / megy / vidék/.

5. A barát / hoz / a bekecs / (én) felvesz / és / indul / akar / de / nem / tud / mit / csinál / a város / télikabát/.

6. Haza / már / nem / vihet / de / betesz / a ruhatár/.

7. De / reggel / félhat / a ruhatár / a kávéház / nem / nyit/.

8. Sebaj / odaakaszt / a kassza / mellett / a télikabát/.

9. (Én) szól / a kasszáskisasszony / hogy / néha / néz / ott / s majd / bejön / a kabát/.

10. (Mi) elutaz / vidék / jól érez / (mi)/.

11. Este / bemegy / a kávéház / a kabát/.

12. (Én) odamegy / a kassza / mellett / leakaszt / a kabát / a szeg / feldob / a váll / és / megy / akar/.

13. Nana / - mond / egy hang / a (én) hát / mögött. - Hol / visz / az a kabát/.

14. Hazavisz /. - Ez az / én kabát/.

15. A maga / kabát ?/Maga / már / van / egy kabát.

- (Maga) letenni / az a kabát/.

16. Csak / (én) elvihet / a saját / kabát/?

17. Hogyne, / ha elkér / az / aki / reggel / ad/.

18. A kassza / felé / fordul / ott / egy / más / nő / ül/. Mindenki / más / mint / reggel ___/.

19. Hogy / jut / én / a kabát/?

20. Ha igaz / ami / mond / akkor / bejön / holnap / reggel / félhat / és megkap / a kabát/.

21. De most ad / itt / a kabát / mielőtt / szól / a rendőr/.

22. (Én) visszaad / a kabát / és kimegy / a kávéház/.

23. Beállít / a vekker / öt óra/.

24. Mikor / felébred / az / gondol / nevetséges / felkel / a saját / kabát / miatt/.

25. Délután / lemegy / a kávéház / előtt / és benéz / az ablak / át/.

26. Megint / a más / személyzet / és / a pincér / ki / tegnap este / elfog/.

27. A kávéház / előtt / áll / egy / szegény / fiatalember. / (Én) Mond / a fiatalember/:

28. Akar / egy forint / keres/?

29. Kettő / is / mond / a fiatalember.

30. Lát / az a télikabát / a kassza / mellett? / kap / egy pengő / ha / kihoz / a kabát/.

31. A fiatalember / bemegy / és / felakaszt / a (ő) kalap / a (én) kabát / fölött / és leül / egy asztal/.

32. Aztán / int / egy pincér / a fogas / felé / mutat / és mond / kérem / a (én) kalap / meg / a (én) kabát/.

33. A pincér / hoz /, ráad / és az ifjú / kijön / a kávéház/.

34. Köszön / mond / én / az ifjú/.

35. Csak / nem gondol / hogy / egy / pengő / lop / egy kabát/. Kijön / Teleki tér / ott elad / és / osztoz/.

36. Az ifjú / felugrik / a villamos / és / a villamos / elmegy/.

37. Konflis / (én) kimegy / a Teleki tér/.

38. A Teleki tér / nagy /, csak / egy óra __ / megtalál / a (én) kabát/.

39. Ötven / forint / fizet / a kabát/.

40. Most már / (én) elhisz / hogy / jó / kabát. Olyan jó / hogy vidék / is mindig / magam / visz/.

B. <u>Házi feladat</u>: Írjon mondatokat az alábbi kifejezéseket használva:

1. jóízűen nevet
2. ráakad valamire
3. se szó se beszéd
4. dühbe gurul
5. nehezére esik
6. össze-vissza
7. magára hagyatva
8. támogatásra szorul
9. megered a szava
10. életbevágó
11. széltében-hosszában
12. búcsút mond
13. lelkére köt
14. szán valakinek valamit
15. kedve telik
16. jól bír valamit
17. utánanéz valaminek
18. beállít valaki valahova
19. tesz-vesz
20. markába nyom

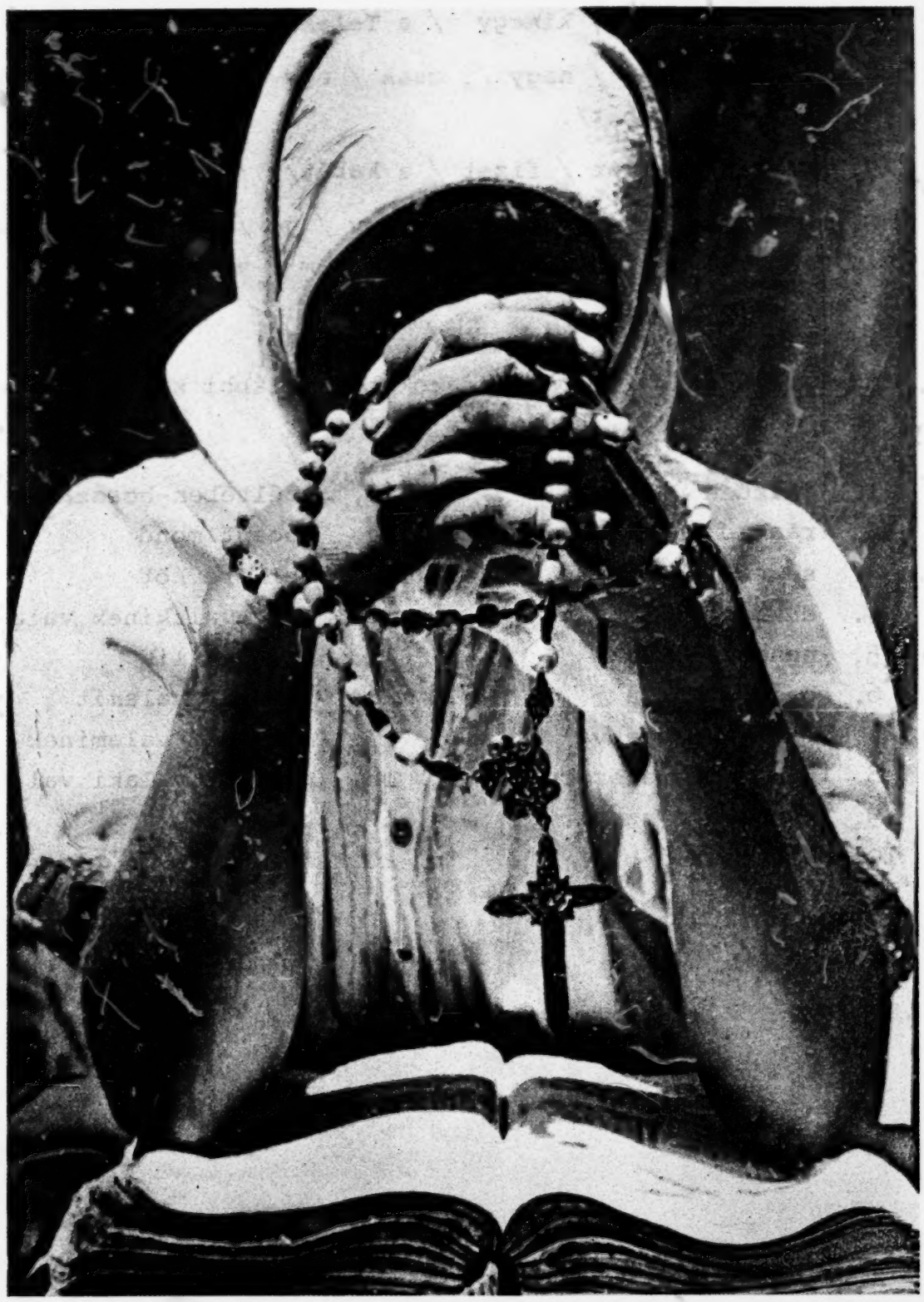

BEDE ANNA TARTOZÁSA

- Mikszáth Kálmán után -

Mind együtt ültek a bírák. A teremben nehéz, fojtott levegő volt, a legfelső ablaktáblán csak lassan forgott a ventillátor.

A bírák fáradtan ültek székeiken. Az elnök izzadó homlokát törölte kendőjével. Kegyetlen szürke szemei hidegen néztek az ajtóra.

- Van-e még odakinn valaki? - kérdi hideg hangon a szolgától.

- Egy leány - mondja a szolga.

- Hadd jöjjön be az a leány!

Az ajtó kinyílt és a lány belépett. Friss légáramlat jött be vele, amely szeliden megsimogatta az arcokat.

Szép egy teremtés! Fekete szemei lesütve; megjelenésében, mozdulataiban báj.

- Mi járatban vagy gyermek? - kérdi az elnök közönyösen.

A lány megigazítja fekete kendőjét a fején és mély sóhajjal feleli:

- Nagy az én bajom, nagyon nagy.

Hangja bársonyos és szomorú. A bírák arca nem olyan mogorva többé. A király képe, meg az országbíróé is barátságosan integet neki a néma falról, hogy csak beszélje el azt a nagy bajt.

Ott az írás, elmondja az. Csakhogy azt még meg kell keresnie... Az elnök nagy, kövér kezét kinyújtja az írás felé.

- Egy végzés - morogja, amint szeme átszalad az iraton. - Bede Annát felhívják, hogy félévi fogházbüntetését mai napon megkezdje.

A lány szomorúan bólint a fejével, s az arca, amely fehér liliom volt előbb, olyan most a szégyentől, mint a bíbor.

- Ma egy hete kaptuk az írást - Maga a bíró uram hozta, meg is magyarázta az értelmét, édesanyám pedig így szólt, szegény: "Eredj lányom, a törvény törvény, nem lehet vele tréfálni." Hát én el is jöttem, hogy megkezdjem a félesztendőt.

Az elnök kétszer is megtöröli a szemüvegét. Hideg tekintete fölkeresi a kollegák arcát, az ablakot, a padlót, a nagy vaskályhát és azt morogja önkéntelenül: "A törvény törvény".

Majd újra meg újra végigolvassa a végzést, de bizony az azt mondja, hogy Bede Anna orgazdaság vétsége miatt félévi fogságra van ítélve.

A ventillátor őrült sebességgel kezd forogni. Biztosan szél támadt odakinn, rázza is már az ablaktáblákat, s mintha valakinek a hazajáró lelke volna, besüvít a nyílásokon: "A törvény törvény."

Az elnök megrázza a csengettyűt a törvény-szolgának:

- Kisérje ön el Bede Annát a fogházi felügyelőhöz!

A szolga átveszi az iratot. A lány némán fordul meg, de pici piros szája mintha szavakat keresne.

- Talán valami mondanivalód van még?

- Semmi... semmi; csak az, hogy én Erzsi vagyok, Bede Erzsi, mert tetszik tudni, a testvérnéném, az az Anna. Ma egy hete temettük szegényt.

- Hisz akkor nem te vagy elítélve?

- Oh, édes Istenem! Hát miért ítélnének el engem? Nem vétek még a légynek sem!

- De hát akkor minek jössz ide, te bolond?

- Hát úgy volt az kérem, hogy mialatt "ez a dolga" a király tábláján járt, meghalt. Mikor ott feküdt a virágos kamrában, akkor jött ez a parancsolat a "félesztendő miatt". Oh, mennyire várta! De jó, hogy nem bírta kivárni. Nem ezt várta... Amint ott feküdt mozdulatlanul, becsukott szemekkel, örökre elnémulva, megígértük neki az anyámmal, hogy mindent jóvá teszünk, amit a szeretője miatt elkövetett. (Mert nagyon szerette azt a Kártony Gábort, miatta tette.) Azt gondoltuk hát...

- Mit gyermekem?

- Azt, hogy legyen meg a teljes nyugodalma a haló porában. Ne mondhassa senki, hogy adósa maradt: édesanyám a kárt fizeti ki, én meg elszenvedem helyette azt a félesztendőt.

A bírák egymásra néztek mosolyogva: "Milyen naiv lány!" Az elnök arca is mintha nem volna már olyan hideg. Sárga kendőjével nem is annyira a homlokát törli, talán lejjebb valamit...

- Jól van lányom, - szólt halkan és szeliden, - hanem megállj csak, most jut eszembe...

Széles tenyerét homlokára teszi, úgy tesz mintha gondolkozna.

- Igen, igen, nagy tévedés van a dologban. Hibás írást küldtünk hozzátok...

Nagy szemeit élenken emeli fel a lány az öregre és halkan szól közbe:

- Lássák, lássák!

Olyan fájós szemrehányás van a hangjában, hogy az öreg elnök megint a zsebkendőhöz nyúl. A kegyetlen ember egészen el van érzékenyülve.

Odalép a lányhoz, megsimogatja a hollófekete haját a fején.

- Odafönn máskép tudódott ki az igazság. Eredj haza lányom, tisztelem édesanyádat, mondd meg neki, hogy Anna nénéd ártatlan volt.

- Gondoltuk mi azt! - mondta halkan s kis kezét szívéhez szorította.

Szavak

tartozás	debt, liability, owing money
fojtott	suffocating, stifling
ablaktábla	windowpane
forog	turn round, go round
kérd = kérdez	
kegyetlen	cruel, inhuman, heartless
légáramlat, -ja	breeze, air current
szeliden	gently, softly
teremtés	person, creature
megjelenés	appearance, look
mi járatban vagy	what are you doing here?, what has brought you here?
integet	wave (v)
csakhogy	but, however, only that
végzés	order, decree
szégyen, -e	shame
bíbor	scarlet
értelem, értelmet, értelme	meaning
tekintet, -e	glance, look
önkéntelen	involuntary, unintentional
orgazdaság	receiving and concealing stolen goods
vétség, -e	offense, mild crime
őrült sebességgel	at a terrific speed

támad	arise, come into being
ráz	shake
besüvít	howl, orar
csengettyű	hand bell, small bell
felügyelő	supervisor, inspector
kisér	escort
légy, legyet, legye	fly (n)
nem vét még a légynek sem	wouldn't hurt a fly
tábla	court of appeal
örökre	for good, forever
elnémul	become silent, be silenced
jóvá tesz	make up for, set right
szerető	lover
elkövet	commit (a crime)
nyugodalom, nyugodalmat, nyugodalma	peace, rest, quiet
adós,	debtor, be in debt
kár, -a	damage, loss
egymás	one another, each other
lejjebb	further down, lower
megállj csak	wait a bit
élénken	lively
közbeszól	interrupt
szemrehányás	reproach
nyúl (-ért)	reach for, put one's hand out, touch
elérzékenyülve	deeply touched, moved
máskép, másképpen	differently, in a different way
kitudódik	come to light, become known
szorít	press (v)

Kérdések

1. Hol van a történet színhelye
2. Kik vannak a teremben?
3. Milyen a levegő a teremben?
4. Milyenek voltak a bírák?
5. Mit csinált az elnök?
6. Milyen szemei voltak az elnöknek?
7. Mit kérdezett a szolgától?
8. Ki volt még odakinn?
9. Milyen volt a lány, aki belépett az ajtón?
10. Mi jött be a lánnyal a terembe?
11. Mit kérdezett az elnök a lánytól?
12. Mit válaszolt a lány?
13. Milyen volt a lány hangja?
14. A bírák arca még mindig mogorva volt?
15. Mit keresett a lány?
16. Ki nyújtotta ki a kezét, hogy az írást átvegye a lánytól?
17. Mit mondott az elnök, amint szeme átszaladt az iraton?
18. Mit mondott a lány, mikor kapták az írást?
19. Ki hozta el nekik az írást és ki magyarázta meg, hogy mi az?
20. Mit mondott a lány édesanyja?
21. Mit morog az elnök, mialatt a szemüvegét törölgeti?
22. Miért van elitélve Bede Anna?
23. Mennyi időre van elitélve?
24. Kinek csenget az elnök és mit mond?
25. Mit kérdez a lánytól az elnök?
26. Mit mond a lány, ő ki?
27. Mi történt Bede Annával?
28. Miért jött Erzsi a nénje helyett?
29. Mit gondoltak az édesanyjával?
30. Mit csináltak a bírák, amikor Erzsi beszélt?
31. Mit törölgetett az elnök?

32. Mit mondott az elnök, amikor Erzsi elhallgatott?
33. Mit mondott Erzsi és milyen volt a hangja?
34. Milyen hatással volt ez az elnökre?
35. Mit üzent az elnök Erzsi édesanyjának?
36. Mit válaszolt erre Erzsi?

Gyakorlatok

A. MODEL: Az elnök / int / a szolga / = Az elnök int a szolgának.

1. Az elnök / kérd / a szolga
2. Az elnök / mond / a szolga
3. Az elnök / beszélget / a szolga
4. Az elnök / beszél / Párizs
5. Az elnök / beszél / a szolga
6. Az elnök / hív / a szolga
7. Az elnök / kér / az irat / a szolga
8. Az elnök / elküld / a gyerek / a szolga

B. Feleljen a kérdésekre:

1. Kit kérdezett az elnök: magát vagy a szolgát?
2. Maguknak mondta az elnök, hogy hallgassanak, vagy nekem?
3. Tőlem kérte az elnök a születési bizonyitványt vagy a gyerekektől?
4. Magukért üzent az elnök, vagy értük?
5. Nekem magyarázott az elnök vagy maguknak?
6. Magukra is szüksége van az elnöknek vagy csak ránk?
7. Magánál vacsorázik holnap az elnök?
8. Rám nézett az elnök, vagy magukra amikor beszélt?
9. Magukkal találkozott az elnök tegnap este?
10. Magát is elitélték orgazdaság miatt, vagy csak a lányt?
11. Csak a lánynak van valami mondanivalója, vagy maguknak is?
12. Magukra is mosolygott a lány vagy csak az elnökre?

13. Magát is megsimogatta az elnök, vagy csak a lányt?
14. Hozzájuk is beszélt az elnök vagy csak a lányhoz?
15. Tőlük is megijedt a leány vagy csak az elnöktől?
16. Rólam beszélt az elnök vagy róluk?
17. Nálam marad a gyerek vagy náluk?
18. Neki van bajusza vagy magának?
19. Maguknál van az irat vagy náluk?
20. Maguktól veszik el a puskát vagy csak a magyaroktól?
21. Mózsiért jönnek a katonák vagy magukért?
22. Magára is hallgat a gyerek vagy csak az anyjára?
23. Magukat is meghívta az elnök?
24. Vele vacsorázott az elnök vagy magukkal?
25. Magától is várt a pincér borravalót?
26. Magukon is segitett az elnök vagy csak a lányon?
27. Rajta is fekete ruha van vagy csak magán?
28. Kovácsékról mondtak csak rosszat vagy magáról is?
29. Magukban is megbizott az elnök vagy csak a lányban?
30. Az elnöknél van az irat vagy magánál?

C. <u>Házi feladat</u>:

I. Mesélje el, hogy hogyan folyik itt egy bírósági tárgyalás.

II. Volt már magának bírósági ügye?

FELESÉG

- Illyés Gyula -

Veled jó, veled jó
a mező, a folyó,
meg a szél, meg az éj,
meg minden, ami él.

Ha fele nem tiéd,
ízetlen az ebéd,
a nap, a letűnő,
a harag, a jövő.

Amihez csak érek,
válik ketté rögtön,
két részre a földön:
egybefűzni véled.

Ha fele nem tiéd,
kevés a föld, az ég,
meg a nyár, meg a tél,
meg a dél, meg az éj,

a múlt, a kikelet,
a kisgyerek.

HÁROM ŐSZI KÖNNYCSEPP

- Ady Endre -

Őszi délben, őszi délben
Óh, be nehéz
Kacagni a leányokra.

Őszi éjben, őszi éjben
Óh, be nehéz
Fölnézni a csillagokra.

Őszi éjben, őszi délben
Óh, be könnyű
Sírva, sírva leborulni.

MÉG ALIG VOLT REGGEL....

- Petőfi Sándor -

Még alig volt reggel, már megint este van.
Még alig volt tavasz, már megint itt a tél.
Még alig, Juliskám, hogy megösmerkedtünk,
S már feleségem vagy, már rég azzá lettél.

Még alig hogy játszánk apáink térdén, s már
Maholnap ott alszunk nagyapáink mellett...
Csak annyi az élet, mint futó felhőnek
Árnya a folyón, mint tükrön a lehellet.

TISZTA SZÍVVEL

- József Attila -

Nincsen apám, se anyám,
se istenem, se hazám,
se bölcsőm, se szemfedőm,
se csókom, se szeretőm.

Harmadnapja nem eszek,
se sokat, se keveset,
Húsz esztendőm hatalom,
húsz esztendőm eladom.

Hogyha nem kell senkinek,
hát az ördög veszi meg.
Tiszta szívvel betörök,
ha kell, embert is ölök.

Elfognak és felkötnek,
áldott földdel elfödnek
s halált hozó fű terem
gyönyörűszép szívemen.

Szavak

ízetlen	tasteless, flavorless
letűnő	disappearing, vanishing
ér	touch (v)
kettéválik	divide into two
rögtön	right away
egybefűz	interweave
kikelet, -e, -je	spring (n)
könnycsepp	teardrop
leborul	throw oneself down, fall on one's knees
megösmerkedni, megismerkedni	to make somebody's acquaintance
maholnap	sooner or later, before long
árny, -at	shadow
lehelet	breath
bölcső	cradle; birthplace
szemfedő	shroud, winding sheet
ördög, -öt, -e	devil
elföd, elfed	cover (v)

KÉPTELEN TERMÉSZETRAJZ

(Részlet)

- Nagy Lajos -

A kutya

A kutya háziállat. Három főrészből áll, úgymint: fej, törzs és végtagok. Ha ezen részek bármelyikét a kutyából elvesszük, akkor a kutya elromlik, és többé sem nem szalad, sem nem ugat, egyáltalában nem működik tovább.

Különféle kutyák vannak, úgymint: pulikutya, komondor, vizsla, agár, szentbernáthegyi, újfundlandi kutya, öleb, mopszli, kis kutya, nagy kutya, tarka kutya, Sajó kutyám. (A kutyuskám az nem kutya, hanem, amint egy igen kiváló természettudós földerítette, egy nő.)

A kutya igen hű állat. Ha a gazdája megrúgja, akkor meglapul, és nyalogatja a cipőjét. Ha pedig meghal a gazdája, akkor a kutya nagyon szomorú lesz, sőt van olyan kutya is, amelyik a gazdája halála után nem eszik, nem ugat, lefekszik és ő is meghal, nem úgy, mint például a zsebóra, amely a gazdája halála után is közönyös ketyegéssel jár tovább, amiért is a zsebóra egy hűtelen kutya.

A kutya örömének azáltal ad kifejezést, hogy a farkát csóválja. Ha pedig a farkát levágják, akkor a fejét csóválja.

A kutya valamennyi állat közt a legértelmesebb. Igen tanulékony, például rövid néhány esztendős fáradozás után már megérti a saját nevét, s ha azt hangosan kiáltják, a kutya dühösen ugatni kezd, ami azt jelenti, hogy hagyják már békén. De a kutya nemcsak szellemileg fejlett, hanem lelkileg is, némelyik annyira mély lélek, hogy emlékeztet a lirai költőkre, ugyanis ezek a költői lelkű kutyák, ha feljön a hold és az ég tetején szépen ragyog, szintén ugatni kezdenek.

A kutyának veszedelmes betegsége a veszettség, ami igen ragadós nyavalya, az ember is megkaphatja, és harapás által terjed, mégpedig úgy, hogy vagy a veszett kutya harap meg egy embert, vagy a veszett ember harapja meg a kutyát.

A kutyának a veszettségen kivül legföbb ellensége a sintér. Ez egy olyan úriember, aki drótkarikával jár az utcán, s ha meglát egy kutyát, utánaszalad, a drótot a nyakába veti, és elkezdi a kutyát húzni, mire a kutya vonítani kezd, a kutya gazdája pedig két pofont ad a sintérnek, a gazdát a rendőr fölírja, s utcai botrány miatt fizet húsz korona bírságot. A bírság lefizetésének napján a gazda a kutyának két rúgást ad, mikor pedig a gazda ebéd után elmegy a kávéházba feketézni, a felesége úgynevezett vigasz-cvikipuszit ad a kutyának, ami, ha öreg és csúnya az asszony, még csak fokozza és betetézi a szegény kutya szenvedéseit.

A veszettség ellen Pasteur nevű francia orvos kitűnő szérumot talált föl, de a sintér és a cvikipuszi ellen ő sem tudott még semmit kitalálni. A veszettségen kivül még nagy baja a kutyának az elveszettség, ami ellen az apróhirdetések s a megtaláló fejére kitűzött illő jutalom szolgál.

A kutyáról szóló eme tanulmány keretein belül meg kell még emlékeznünk az ebzárlatról, amit plakátokon tesznek közhírré a városban. A plakátok arra valók, hogy azt a kutyák elolvassák, és pontosan betartsák. Azért helyezik el rendszerint az utcasarkokon.

A kutyát házőrzésre, a szoba bepiszkitására, mások zavarására, a háziúr és házmester bosszantására használják, tehát igen hasznos állat, csontjából rongyot készítenek, húsát városostromok alkalmával eszik.

Szavak

természetrajz	natural history
törzs	trunk
végtag, -ja	limb, extremity
elromlik	get ruined, spoiled
egyáltalában	altogether, at all
vizsla	retriever, pointer, setter
agár, agarat, agara	greyhound
bernáthegyi	St. Bernard dog
öleb, -e	lap dog, pet/toy dog
mopszli	pug dog
tarka	multicolored
kiváló	outstanding
földerít	find out, clear up
hű	faithful, loyal, devoted
rúg	kick
meglapul	lurk
nyal	lick
ketyegés	ticking
kifejezést ad	express, give expression
farok, farkot, farka	tail
csóvál	wag
értelmes	intelligent, clear-headed
tanulékony	teachable, docile
fáradozás	trouble, effort
hangosan	loudly, aloud
dühösen	angrily
hagyják békén	leave him alone
lelkileg	spiritually
emlékeztet (-re)	remind (of sg.)
veszettség	rabies, madness (of the dog)
ragadós, ragályos	contagious, epidemic
nyavalya	disease, sickness
harapás	bite, biting

terjed	spread, expand
sintér, -je	dogcatcher, poundmaster
drótkarika	wire hoop
vet	throw, cast, toss
vonít	howl
pofon, -ja	slap in the face, box on the ear
botrány	scandal
vigasz	comfort, consolation
cvikipuszi	a kiss given on the lips while pinching both cheeks
csunya, csúf	ugly
betetéz	top, complete, add the last straw
föltalál, feltalál	discover
elveszik	get lost
apróhirdetés	classified ad
kitüzött	set, offered
illő	proper, fitting, due, suitable
jutalom, jutalmat , jutalma	reward, prize
ebzárlat	muzzling order
plakát, -ja	bill, poster
közhírré teszik	notify the public, make known to the public
betart	observe, keep, comply with
zavar	distrub, molest, trouble, bother
bosszant	annoy, irritate, vex
csont, -ja	bone
ostrom, -a	siege
keret, -e	framework, range, scope

Kérdések

1. Mi a kutya?
2. Hány főrészből áll a kutya?
3. Milyen kutyák vannak?
4. Maga milyen kutyákat ismer?
5. Melyik a kedvenc kutyája?
6. Milyen állat a kutya, hű?
7. Tudja maga azt, hogy a kutya volt az első állat, amit az ember megszeliditett és magához szoktatott?
8. Mit csinál a kutya, ha a gazdája rosszul bánik vele?
9. Mit csinál a kutya, ha a gazdája meghal?
10. Milyen veszedelmes betegsége van a kutyának?
11. Megkaphatja az ember is a veszettséget?
12. Hogyan terjed a veszettség?
13. A veszettség ellen ki talált fel orvosságot?
14. Ki volt Pasteur?
15. Mit csinál a sintér?
16. Van sok sintér az Egyesült Államokban?
17. Szabadon járhatnak a kutyák a városban?
18. Mire használják főleg a kutyákat?

Gyakorlatok

A. Keresse meg a baloldalon levő szavak ellenkezőjét (antonym) a jobboldali rovatban (column).

MODEL: hajnal = este

1. képtelen	1. születik
2. háziállat	2. biztosan
3. hű	3. ott marad
4. jár	4. felnyitja
5. öröm	5. előre megy
6. tanulékony	6. elhallgatják

7.	szellemileg	7.	vőlegény
8.	ellenség	8.	bátor
9.	fokozza	9.	lehetséges
10.	közhirré teszik	10.	simogat
11.	lemenő	11.	könnyű
12.	kikelet	12.	vad
13.	leborul	13.	próza
14.	bölcső	14.	csend
15.	ördög	15.	vadállat
16.	cifra	16.	felmászik
17.	ráér	17.	elszegényedni
18.	kegyetlen	18.	testileg
19.	sebes	19.	egyszerre
20.	lejjebb	20.	fekszik
21.	kurta	21.	hűtlen
22.	városi	22.	hosszú
23.	meglép	23.	tető
24.	félénk	24.	hallgat
25.	szelid	25.	ül
26.	egymás után	26.	ismerős
27.	társalog	27.	mély
28.	óriási	28.	feljebb
29.	nehezére esik	29.	gyakran
30.	káromkodik	30.	barát
31.	súg	31.	külön álló
32.	elmarad	32.	emelkedő
33.	ozsonna	33.	nedves
34.	befejez	34.	kicsi
35.	leereszkedik	35.	búbánat
36.	ritkán	36.	szomorú
37.	rengeteg	37.	távol van
38.	ronda	38.	imádkozik
39.	pokol	39.	egyszerű
40.	jelen van	40.	feláll

41.	összefüggő	41.	visszatesz
42.	sekély	42.	gyönyörű
43.	fenék	43.	jó
44.	költészet	44.	jól bírja
45.	állítólag	45.	menyország
46.	menyasszony	46.	koporsó
47.	bajos	47.	csökkenti
48.	talpon van	48.	azelőtt
49.	bont	49.	hangosan mond
50.	előszed	50.	jobban
51.	nesz	51.	elkezd
52.	lehunyja	52.	buta
53.	meggazdagodni	53.	vidéki
54.	ezentúl	54.	dolga van
55.	száraz	55.	kevés
56.	kevésbé	56.	lassú
57.	vidám	57.	ősz
58.	idegen	58.	megköt
59.	út	59.	reggeli
60.	meghal	60.	angyal

B. <u>Házi feladat</u>: Meséljen el egy "kutya történetet".

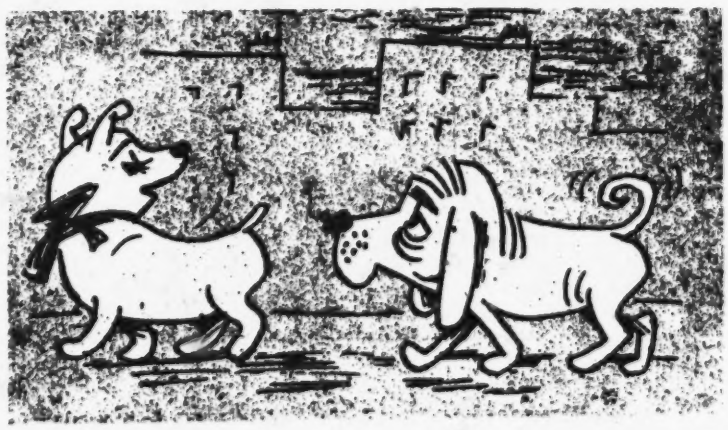

-- Mondtam már, fiatalember, hogy utcán nem ismérkedem!

BARABBÁS

- Karinthy Frigyes után -

A harmadik nap alkonyán pedig kilépett a bolt keskeny kapuján, és csendesen megindult az úton. Kétoldalt feketén füstölögtek a romok. Lent, a kiszáradt árok fenekén találta meg az elsőt azok közül, akik Pilátus háza előtt kiáltozták Barabbás nevét.

Megállt előtte, és csendesen így szólt:

- Itt vagyok.

Az pedig felnézett rá és zokogni kezdett.

- Rabbi! Rabbi! - zokogott.

És a mester szelíden folytatta:

- Ne sírj. Állj fel és jöjj velem. Mert visszamegyek Jeruzsálembe, Pilátus háza elé, és új törvényt kérek magamra és reátok, akik Barabbást választottátok, s akikkel ezt mívelte Barabbás.

A nyomorult pedig feltápászkodott, és az ő öltönyét megragadta.

- Mester! - kiáltott elfulladva és könnyek között. - Ó, mester, jövök! Mondd meg, hogy mentsem meg magam! Mondd meg, mit mondjak!

- Semmit - mondta ő szelíden -, csak azt, amit három nap előtt kellett volna mondanod, mikor Pilátus megállt a tornácon, és megkérdezett titeket: "Kit engedjek hát el közülük, Barabbást, a gyilkost vagy a názáretit?"

- Ó, én bolond - kiáltott a nyomorult, fejét öklével verve -, ó, én bolond, aki Barabbást kiáltottam! Barabbást, aki ide juttatott!

- Jól van - folytatta szelíden a mester -, most hát jöjj velem Pilátus háza elé, ne törődj semmivel, ne figyelj semmire, csak rám, és amikor én intek neked, kiáltsd egész szivedből és egész tüdődből: "a názáretit!", mintha azt kiáltanád: "az életemet!"

Az pedig követte őt.

És találtak útközben másik nyavalyást, akinek Barabbás elvette házát és feleségét és gyermekét, és szemeit kiszúratta.

És ő homlokát érinté csendesen kezével, és így szólt:

- Én vagyok az. Jöjj velem Jeruzsálembe, és amikor én kezemmel érintelek, kiáltsad: "a názáretit!", mintha azt kiáltanád: "a házamat! a gyermekemet! a szemem világát!"

Az pedig felzokogott és követte őt.

És találtak még másikat is, kinek kezei és lábai kötéllel voltak összekötve, őt magát pedig arccal lefelé mocsárba nyomta le Barabbás, tetvek és csúszómászók közé. És odament hozzá és megoldotta kötelékeit, és így szólt:

- Ismerlek téged. Te költő voltál, aki a lélek repülését hirdetted. Jöjj velem, és amikor intek, kiáltsd: "a názáretit!", mintha azt kiáltanád: "a szabadságot! a léleknek és gondolatnak szabadságát!"

Az pedig megcsókolta az ő saruját, és csak a szemével könyörgött, mert a szája még tele volt sárral.

És így mentek tovább, és egyre több béna és sánta és nyomorult bélpoklos csatlakozott hozzájuk, akiket Barabbás tönkretett. És mindegyik külön-külön zokogva verte mellét, és könyörgött neki, hogy intsen majd, ha kiáltani kell: "a názáretit!", mintha azt kiáltanák: "békesség! békesség! békesség e földön!

Estére pedig megérkeztek Jeruzsálembe, Pilátus háza elé.

Pilátus a tornácon ült, és estebédjét költötte Barabbással, a gyilkossal. Kövéren és fénylő arccal ültek ott, nehéz borokat ittak és drága ételeket ettek arany edények fenekéről.

A názáreti pedig, élén a sokaságnak, mely követte őt, a tornác elé járult, és felemelvén átszegezett kezeit, szelíden szólni kezdett:

- A pászkák ünnepe nem múlt még el, Pilátus. Törvény és szokás, hogy húsvétkor egyikét az elítélteknek elbocsássad, úgy, ahogy a nép kívánja. A nép Barabbást kívánta, s engem megfeszítettek - de vissza kellett térnem halottaimból, mert láttam, hogy a nép nem tudta, mit cselekszik. E sokaság mögöttem megismerte Barabbást, és most új törvényt akar - kérdezd meg őket újból, amint az törvénykönyveinkben meg van írva.

Pilátus pedig gondolkodott, aztán vállat vont, s kiállván a tornác szélére, csodálkozva nézett végig a sokaságon és szólt:

- Hát kit bocsássak el mármost, Barabbást vagy a názáretit?

És ekkor ő intett nekik.

És ekkor zúgás támadt, mint a mennydörgés zengett fel a sokaság. És a sokaság ezt kiáltotta: "Barabbást!"

És rémülten néztek egymásra, mert külön-külön mindegyik azt kiáltotta: "a názáretit!"

A mester pedig halovány lett, és megfordulván végignézett rajtuk. És külön-külön megismeré mindegyiknek az ő arcát, de e sok arcból egyetlen arc lett az esti homályban, óriási fej, mely ostobán és gonoszul és szemtelenül vigyorgott az ő arcába, véres szemei hunyorogtak, és torkából úgy bömbölt rekedten: "Barabbás!", mintha azt hörögné: "halál! halál! halál!"

Pilátus pedig zavartan lesütötte az ő szemeit és mondá neki: "Te látod!..."

Ő pedig bólintott fejével, és csendesen felmenvén a lépcsőn, kinyújtotta kezeit a hóhér felé, hogy kötözze meg.

Szavak

füstölög	emit smoke, smolder
kiszáradt	dried-up
zokog	sob, blubber
mível, művel	do, act
nyomorult	miserable, pitiable, wretched
feltápászkodik	struggle to one's feet
öltöny, -ök	suit (of clothes)
megragad	grasp, seize
elfulladva	suffocated, choked
megment	save
ököl, öklöt ökle	fist
követ	follow
nyavalyás	miserable, wretched
kiszúrja a szemét	put (gouge) out his eye
érint	touch
szeme világa	(eye) sight
kötél, kötelet, kötele	rope, cord
mocsár, mocsarat, mocsara	swamp
tetű, tetvek, -je, tetve	louse
csúszómászó	crawler, creeping insect
megold	untie
kötelék, -e	tie, bond
hirdet	preach, proclaim
saru	shoe, sandal
béna	lame, crippled
sánta	lame, limping
bélpoklos	leper, leprous
csatlakozik	join
tönkretesz	ruin
békesség	peace
estebédet költi	eat dinner (evening meal)
fénylő	shining
élén (valaminek)	at the head of...

sokaság	crowd, multitude
járul (valaki elé)	go, appear
átszegezett	nailed through
pászka	Passover cake
elbocsát	set free, release, liberate
megfeszít	crucify
cselekszik	do
mennydörgés	thunder
zeng	sound, rang
rémült	terrified, horrified
külön-külön	separately, one by one
homály	twilight, dusk, dark ess
ostobán	stupidly
gonoszul	wickedly, viciously
szemtelenül	impertinently, impudently, insolently
vigyorog	smirk, smile derisively
hunyorog	blink
bömböl	roar, howl, bellow
rekedten	hoarsely, harshly
hörög	rattle (in throat)
zavartan	embarrassed, perplexed, troubled
hóhér, -a	hangman, executioner

Kérdések

1. Kiről szól a történet?
2. Mikor játszódik le a történet?
3. Mit csinált a Mester?
4. Mi füstölgött két oldalt?
5. Kit talált a kiszáradt árok fenekén?
6. Mit csinált a Mester és mit mondott?
7. Mit csinált az ember?
8. Mit mondott a Mester hova megy és mit akar Pilátustól?
9. Vele ment az ember?

10. Mit kért az ember, mit mondjon meg neki a Mester?
11. Megbánta az ember, hogy Barabbás nevét kiáltozta?
12. Mit mondott a Mester neki?
13. Kit találtak azután?
14. Mit csinált evvel az emberrel Barabbás?
15. Mit mondott ennek is a Mester?
16. Ez az ember is követte őt?
17. Kit és hogyan találtak ezután?
18. Mit csinált vele a Mester?
19. Mit mondott neki is a Mester?
20. Kik csatlakoztak azután hozzájuk?
21. Mit csinált mindegyik?
22. Miért könyörögtek a Mesternek?
23. Mikor érkeztek meg Pilátus háza elé?
24. Kivel ült és vacsorázott Pilátus?
25. Mit csinált a Názáreti?
26. Mit mondott, mi a törvény és szokás húsvétkor?
27. Miért kellett visszatérnie halottaiból?
28. Mi van megírva a törvénykönyveikben?
29. Teljesítette Pilátus a kérést?
30. Mit kérdezett Pilátus a sokaságtól?
31. Mit csinált ekkor a Názáreti?
32. Mit kiáltott a tömeg?
33. Miért néztek az emberek rémülten egymásra?
34. Mit csinált a Mester?
35. Megismerte külön-külön mindegyiknek az arcát?
36. Mi lett a sok arcból az esti homályban?
37. Milyen volt ez az arc?
38. Mit bömbölt rekedten a tömeg, mintha mit hörögne?
39. Hogyan állt ott Pilátus és mit mondott?
40. Mit csinált Krisztus?

Gyakorlatok

A. MODEL: <u>Felmenve</u> a lépcsőn kinyújtotta a kezeit. -
<u>Felmenvén</u> a lépcsőn kinyújtotta a kezeit.

1. Megfordulva végignézett rajtuk.
2. Felemelve kezeit szólni kezdett.
3. Felnézve rá zokogni kezdett.
4. Kilépve a kapun megindult az úton.
5. Megállva előtte így szólt.
6. Nem törődve semmivel, elment.
7. Odamenve hozzá megoldotta kötelékeit.
8. Mellét verve könyörgött neki.
9. Kiállva a tornácra végignézett a sokaságon.
10. Felszállva a vonatra helyet keresett.

B. 1. a) (ő) kilép / a bolt kapu / és megindul / az út
b) (ő) kilép / a bolt keskeny kapu / és csendes / megindul / az út
c) A három / nap alkony / kilép (see above)

2. a) az út két oldal / füstölög / a romok
b) az út két oldal / fekete / füstölög / a romok
c) Kétoldal / fekete / füstölög / a romok.

3. a) az árok fenék / (ő) talál / az első ember
b) a kiszáradt árok fenék / talál / az első
c) Pilátus ház / előtt (ők) kiáltoz / Barabbás neve
d) A kiszáradt árok fenék / talál / az első / azok között / akik Pilátus ház / ... see above

4. a) (én) visszamegy / Jeruzsálem / és új törvény / kér
b) visszamegy / Jeruzsálem / Pilátus ház / előtt / és új törvény / kér / magam / és ti
c) új törvény / kér / magam / és ti+ / akik Barabbás / választ
d) új törvény / kér / magam / és ti+ / akik / ez / művel / Barabbás

e) új törvény / kér / magam / és ti+ / akik Barabbás / választ / s akik / ez / művel / Barabbás

f) Visszamegy / Jeruzsálem / Pilátus ház / előtt / és új törvény / ...see above

5. a) most hát (te) jön / velem Pilátus ház / előtt

b) (te) ne törödik / semmi

c) (te) ne figyel / semmi / csak én+

d) amikor én int / (te) kiált / "a názáretit!"

e) amikor én int / (te) kiált / egész szív / és egész tüdő / "a názáretit!", mintha az / (te) kiált / "az (én) élet."

f) Most hát (te) jön / velem Pilátus ház / előtt, / (te) ne törödik / semmi / ne figyel / semmi / csak én+ /, és amikor én int / te+/, kiált ...see above

6. a) (ők) talál / még másik

b) (ő) kezek / és lábak / összeköt / van

c) (ő) kezek / és lábak / kötel / van / összeköt

d) őt pedig arc / mocsár / lenyom / Barabbás tetvek és csúszómászók között

e) És talál / még másik / is, ki+ / kezek / és lábak / kötél / van / összeköt /, őt maga / pedig arc / lefelé mocsár / ...see above

C. <u>Házi feladat</u>: Meséljen el egy történetet Krisztus életéből.

EGRI CSILLAGOK

(Regényrészlet)

- Gárdonyi Géza után -

A patakban két gyermek fürdik: egy fiú, meg egy leány. Nem illik tán, hogy együtt fürödnek, de ők ezt nem tudják: a fiú alig hét esztendős a leányka két évvel is fiatalabb.

Az erdőben jártak, patakra találtak. A nap tüzesen sütött.

Először csak a lábukat mártogatták bele, azután beleereszkedtek térdig. Gergelynek megvizesedett a gatyácskája, hát ledobta. Aztán az ingét is ledobta. Egyszercsak ott fürdött meztelenen mind a kettő.

Fürödhetnek: nem látja ott őket senki. A pécsi út odább van, túl a fákon. Az erdőben nem jár senki. Ha valaki meglátná őket, lenne is nemulass! Mert a fiúcska csak hagyján, - az nem úrfi; de a leányka a tekintetes Cecey Péter úrnak a leánykája, - kisasszony, - és úgy ment el hazúlról, hogy senki se látta.

Még így is látszik rajta, hogy úri galambka: fehér, mint a tej. Ahogy ugrándozik a vízben, két kis szöszke hajfonata röpköd a nyakán.

- Derdő, - nevet a fiúnak, - uttyunk.

A Gergőnek nevezett vékony barna fiú háttal fordul. A leányka belekapaszkodik a nyakába. Gergő megindul a partnak.

Azonban, hogy a parthoz érnek, Gergő aggodalmasan néz körül.

- Jaj, a szürke!

Kilép a vízből és körülfutkoz, vizsgálódik a fák között. Szemlél a földre is: merre látja a nyomokat?

- Várjon, Vicuska, - kiáltja a leánynak, - várjon, mingyárt jövök!

S azon meztelenen szalad a nyomokon a pécsi út felé.

Néhány perc múlván egy vén szürke lovon tér vissza.

A gyerek szótlanul csapkodja a lovat egy gallyal. Az arca ijedtsápadt. Vissza-visszatekint. Hogy odaér a fürdőhelyre, a lónak a nyakába kapaszkodik, s lecsúszik, leugrik róla.

- Bújjunk el! - Bújjunk el! Török jön!

A lovat fához köti. Felkapkodja a földről a ruháját. S fut a két meztelen kis gyermek egy bokornak. Megbújnak, meglapulnak a bokor mögött.

Abban az időben nem volt ritkaság a török az utakon. S te, kedves olvasóm, ki azt gondolod, hogy az a két gyermek most ezen a nyáron fürdött a patakban, bizony csalódol. Hol van már az a két gyermek, hol? És hol a török és mindazok az emberek, akik ebben a könyvben eléd jönnek, mozognak, cselekszenek, beszélnek, nevetnek vagy jajgatnak? Por az mind.

Hát csak tedd félre az idei kalendáriumot tisztelt olvasóm, és vedd elő gondolatban az 1533-ikit. Annak az évnek a májusában élsz te mostan. S vagy János király az urad, vagy a török, vagy I. Ferdinánd.

Az a kis falu, ahova a két gyermek való, a Mecsek egy völgyében van. Valami harminc vályogház, meg egy nagy kőház mindösszesen. A kis falut erdei fák veszik körül, s a lakók azt gondolják, hogy a török sohase talál oda. Hogy is találna? Az út meredek, szekérnyom nincs. Torony sincs. Az emberek élnek, halnak a kis faluban, mint az erdei bogarak.

Gergő gyereknek az apja kovács volt Pécsett, de már meghalt. Az asszony Keresztesfalvára húzódott az apjával, egy ősz öreg paraszttal aki harcolt még a Dózsa György lázadásában. Azért is talált menedéket a falu uránál, Ceceynél.

Az öreg néha lement az erdőn át Pécsre, hogy kolduljon. Abból éltek télen is, amit az öreg koldult. Az uraság házából is csöppent az asztalukra.

Hát azon a napon is a városból jött meg az öreg:

- Legeltesd meg a szürkét, - mondotta az unokájának, - nem evett szegény reggel óta. Itasd is meg a patakban.

Igy indult ki Gergő a lóval az erdőszélre. Útközben, ahogy elment az uraság háza mellett, a kis Éva kibújt a kertajtón:

- Derdő, Derdő, hadd menjek veled!

Gergő nem merte mondani a kisasszonynak, hogy maradjon odahaza. Leszállt a lováról, és vezette Évát, merre az kívánt menni. Éva arra kívánt menni, amerre a pillangók. A pillangók befelé röpültek az erdőnek, hát ők is arra futottak. Végre, hogy a patakot meglátták, Gergő fűre engedte a lovat. Igy kerültek ők az erdei patakba, és a patakból a bokor mögé.

Lapulnak. Reszketnek most a töröktől.

És a félelmük nem árnyékból való. Egynéhány perc mulván ropogás hallatszik és mingyárt rá egy fehér töröksüveg jelenik meg a fák alatt, meg egy barna lófej.

A török szétnézeget, forgatja a fejét. A szeme megáll a szürkén. A maga kis lovát kantáron vezeti.

Most már látni, hogy a török csontos-arcú barna ember. A vállán diószín barna köpönyeg. A fején tornyos fehér süveg. A félszeme be van kötve fehér kendővel. A másik szeme a fa mellé kötött szürkét vizsgálja. Nem tetszik neki, látszik as arcán. De azért eloldja.

Jobban tetszene neki a gyerek, akit a lovon látott. A konstantinápolyi rabvásáron háromszor annyit is adnak érte. De a gyerek nincs sehol.

A török megnézi egynéhány fának a hátát, és felvizsgálódik a lombokra is.

Azután magyar szóval kiált:

- Hol vagy fiúcska? Gyere elő, kis pajtás! Fügét adok! Csak gyere elő!

A gyerek nem jelentkezik.

- Gyere elő, te! Ne félj, nem bántalak! Nem jössz? Ha nem jössz, elviszem a lovadat!

És összefogja egykézbe a két ló kantárát és viszi magával el a fák között.

A két gyerek némán és sápadtan hallgatta eddig a törököt. Hanem mikor azt mondta a török, hogy elviszi a szürkét, Gergő gyerek megmozdult. Ránézett Évicára, mintha tőle várna tanácsot.

A szürkét viszik! Mit szólnak otthon, ha ő a szürke nélkül tér haza?

A kis Éva mindezekre a gondolatokra nem felelt.

Azonban a szürke ment. Gergő hallotta a lépéseit. Nagy lépései vannak a szürkének. Hát viszi a török, csakugyan viszi.

- A szürke... - mondja Gergő síró szájjal.

És fölemeli a fejét.

Megy a szürke, megy.

De most már megfeledkezik Gergő a félelméről: fölugrik és utána szalad azon meztelenen a szürkének.

- Bácsi! - kiáltja reszketve, - török bácsi!

A török megáll és elvigyorodik.

Jaj de csúnya ember! Úgy vigyorog, mintha harapni készülne.

- Bácsi, a szürke, mondja sírva Gergő, - a szürke a miénk...

És megáll vagy húsz lépésnyire.

- Gyere hát, ha a tietek, - feleli a török, - nesze. S elengedi a kezéből a szürke kantárát. A gyerek most már csak a szürkét látja. Ahogy a szürke megindul odaugrik és megkapja a kantárát.

Ebben a pillanatban ő is fogva van. A török nagy, erős ujjai átfogják gyönge, kis meztelen karját, s ő felrepül a másik lóra, annak a nyergébe.

Gergő sivalkodik.

- Csitt! - mondja a török.

Gergő azonban tovább kiabál:

- Vicuska! Vicuska!

A török arra fordítja a fejét, amerre a fiú.

Persze amint a másik kis meztelen gyerek fölemelkedik a fűből, a török elmosolyodik.

- Gyere, gyere, - mondja, - nem bántalak. S megindul a két lóval a leányka felé.

Gergő le akar ereszkedni a lóról. Gergő hátán nagyot csattan a török tenyere. Gergő tehát sír és ülve marad, a török meg otthagyja a két lovat, és fut a kislány után.

A szegény kis Vica menekülne, de aprók a lábak és magas a fű. Elesik. Csakhamar ott rúgódozik és sivalkodik a török ölében.

- Csitt! - csitt, mert mingyárt megeszlek, ha el nem hallgatsz! Ham - ham!

A kislány elhallgat. Csak a szívecskéje ver, mint a marokba fogott verébé.

Azonban, hogy a lovakhoz érnek, kiszakad belőle a sikoltás:

- Apuska! Apa!

Mert a kétségbeesés azt gondolja, hogy elhallatszik a kiáltása minden messzeségre.

Gergő is sír. Az öklét a szemén forgatva, sírja:

- Haza megyek - Haza akarok menni!

- Hallgass, - mordul rá a török, - mingyárt kétfelé hasítlak!

És rázza az öklét Gergőre.

A két gyerek elhallgat.

És mennek.

Kiérnek az erdőből. Gergő látja, hogy a Mecsek útján fölfelé török nép lovakon ülve, szállingózik. Pécs felé.

Az a csoport, amelyik előttük megy, valami tíz megrakott kocsit és szekeret kísér. A szekereken fehér ágynemű, szekrények, ágyfák, hordók, székek, vadbőrök, gabonás zsákok rendetlen összevisszaságban. A szekerek mellet megláncolt lábú, hátrakötözött kezű bús rabok ballagnak.

A janicsárok nevetve fogadják a két gyereket, meg a szürkét. Mit beszélnek törökül? Gergő nem érti. Róluk beszélnek, meg a lóról, látszik rajtuk. Mikor őrá néznek, meg Vicuskára, mosolyognak. Mikor a lóra néznek, úgy integetnek, mint mikor valaki legyet űz el.

A török feldobja a két gyereket a kocsira, az ágynemű tetejére. Egy kövér leány ül ott, megláncolt lábú rableány, arra bízza őket. Azután egy zsákból mindenféle ruhát húzkod ki. De az mind gyermekruha. Van közte kis szoknya, kis szűr, mellény, sapka, kalap, kis csizmák. A török előválaszt két kis inget meg egy kis szűrt és feldobja a szekérre.

- Öltöztesd fel őket, - mondja a félszemű.

A leány körülbelül tizenhét éves. Parasztleány. Ahogy öltözteti a két gyermeket, megöleli és megcsókolja őket. Könnyes a szeme.

- Hogy hívnak, angyalkám?

- Vicuska.

- Hát téged, lelkecském?

- Gergő.

- Ne sírjatok, kedves. Velem lesztek.

- De én haza akarok menni, - sírja Gergely.

- Én is, - sírja a leányka, - haza...

A rableány magához öleli őket mind a két kezével:

- Majd hazavezet a jó Isten, csak ne sírjatok.

Szavak

nem illik	isn't proper
tüzes	blazing-, burning-hot
mártogat	dip (v)
gatya	drawers, shorts
meztelen	naked
lenne is nemulass	would be in for a hot time
csak hagyján	isn't so bad (but the other...)
úrfi	young gentleman
tekintetes	honorable
ugrándoz	jump about, around
szöszke - szőke	
hajfonat, -a, -ja	pigtail, plait of hair
kapaszkodik	cling to
aggodalmasan	worriedly, uneasily
szemlél	look around, view, gaze at

csapkod	keep beating, lashing
gally, -at	twing, branch
sápadt	pale
elbújni	to hide
lecsúszik	slide down
kapkod	gather something hastily together
lapul	lurk, lie flat
jajgat	wail, moan; complain
vályog, -ja	sun-dried, unburnt brick
bogár, bogarat, bogara	bug, insect, beetle
húzodik	withdraw to, hide in, retire to
lázadás	revolt, rebellion, mutiny
menedék, -e	refuge, shelter
uraság, -a	lord, nobleman
csöppen, cseppen	drop
reszket	tremble
félelmük nem árnyékból való	their fear is not groundless, unfounded: not without reason
ropogás	cracking, crunching
megjelenik	appear
kantár	bridle
csontos	bony
köpönyeg	cloak, coat
elold	untie
Konstantinápoly	Istanbul
rab, -ja	prisoner
lomb, -ja	foliage, leaves
füge	fig
jelentkezik	present oneself, make one's appearance
bánt	hurt (v)
lépés	step
ujj, -at, -a	finger
nyereg, nyerget, nyerge	saddle
sivalkodik	scream
csitt	hush!

csattan	clap, crack
rúgodózik	keep kicking
öl, -e	lap
sikoltás	scream, shriek, squall, squeak
mordul (-re)	snarl at, turn on
hasít	split
szállingózik	go one by one
megrakott	loaded
csoport, -ja	group, troupe
összevisszaság	disorder, mess, confusion
bús	sad
légy, legyet, legye	fly (n)
űz, elűz	chase, drive away
szűr, -ök, -e	long, embroidered, felt cloak of Hungarian shepherd
mellény	vest
sapka	cap
csizma	(top) boots

Kérdések

1. Mikor és hol játszódik le ez a történet?
2. Kikről szól?
3. Mit csinálnak a gyerekek?
4. Hány évesek?
5. Mit csinált Gergely, amikor vizes lett a ruhája?
6. A kislány is levetette a ruháját?
7. Látja őket valaki fürdeni?
8. Miért nem látja?
9. Mi történne, ha meglátnák őket meztelenül fürdeni?
10. Kinek a lánya a leányka?
11. Mit akar a kislány a vizben?
12. Mi történik, amikor a parthoz érnek?

13. Mit keres a fiú?
14. Megtalálja a lovat?
15. Mit mond, amikor visszajön a lóval?
16. Kit látott, amikor a ló után ment?
17. Mit csinál most a két gyerek?
18. Ezen a nyáron fürdött a patakban a két gyerek?
19. Mi volt akkor Magyarországon?
20. Honnan való a két gyerek?
21. Nagy a falu, ahova a két gyermek való?
22. Miért gondolják a falusiak, hogy a török sohasem talál oda?
23. Ki volt Gergely apja?
24. Ki Gergely nagyapja? Miből él?
25. Mit mondott az unokájának aznap az öreg paraszt?
26. Mi történt amikor az uraság háza előtt ment?
27. Gergő miért nem merte azt mondani Évának, hogy maradjon otthon?
28. Mit csinált Gergő?
29. Merre akart Éva menni?
30. Mit csinált Gergő a lóval, amikor a patakhoz értek?
31. Hol vannak most és miért lapulnak?
32. Mi jelenik meg egyszerre a fák között?
33. Mit lát meg a török?
34. Tetszik neki a ló?
35. Mi tetszene neki jobban és miért?
36. Milyen nyelven hívja a gyereket és mit igér neki?
37. Mit mond, mit csinál, ha nem jön elő a gyerek?
38. Mit csinál Gergő, amikor a török elindul a lóval?
39. Mit csinál a török, amikor meglátja Gergőt és mit mond Gergőnek?
40. Mit csinál a kisfiú, amikor a török elengedte a kantárt?
41. És mit csinál a török?
42. Kinek a nevét kiabálja, amikor a török felülteti a lóra?
43. Előjön Vicuska is a hívásra?
44. Mit csinál a török?
45. Mi történik, amikor Vicuska próbál menekülni?

46. Mit mond a török hogy mit csinál, ha nem hallgatnak el?
47. Mit lát Gergő, amikor kiérnek az erdőből?
48. Mivel vannak a szekerek megrakva?
49. Kik ballagnak a szekerek mellett?
50. Mi van a rabok lábán és mit csináltak a kezükkel?
51. Mit csinál a török a két gyerekkel?
52. Kire bízza őket?
53. Honnan vesz ki ruhákat nekik?
54. Mit mond a lánynak?
55. Mit csinál a lány, ahogy öltözteti őket?
56. Mit mond a lány a két gyereknek, amikor azok azt mondják, hogy haza àkarnak menni?

Gyakorlatok

A. MODEL: Először csak lábukat <u>mártották</u> a vízbe.
Először csak a lábukat <u>mártogatták</u> a vízbe.

1. Kovácsék sokat utaznak.
2. Ne rajzoljon mindig.
3. A ház előtt fel és alá jár.
4. A férfiak egy kis bort isznak.
5. Az öreg asszonyok a kertben ülnek.
6. A diákok a magyar nótákat dalolják.
7. Sokáig kell hívnunk a gyerekeket.
8. A madár ágról - ágra röpül.
9. A kacsák úsznak a tavon.
10. Ne ugorjon a lépcsőn.
11. Éva a konyhában főz.
12. Az urak a bort kóstolják.
13. János udvarol Máriának.
14. A diák felel a tanár kérdésére.

B. MODEL: A <u>fiú</u> csak hagyján! - A <u>fiúcska</u> csak hagyján!

1. A leány az kisasszony!
2. Nem volt nekem kis hajóm.
3. Egy patakra találtak.
4. Az erdőben egy kis ház volt.
5. Bement az ajtón.
6. A szoba közepén egy asztal állt.
7. Az asztalon tányérok, kések, villák, kanalak és poharak voltak.
8. Kovácsné már öreg.
9. A ló füvet evett.
10. A nap még gyengén süt.

C. MODEL: A pécsi út odább van. - <u>A pécsi utak odább vannak</u>.

1. Fáradjon beljebb.
2. Kicsit jöjjön idébb.
3. A fiú menjen hátrább.
4. A lány meg üljön arrább.
5. A virágot tegye kijjebb.
6. Nem jönne egy kicsit előrébb?
7. Adja az üveget idébb.
8. Kötözze a virágot összébb.
9. Kovács egy emelettel feljebb lakik.
10. Engedje lejjebb a függönyt.
11. Tegye a korsót odébb.
12. Arrébb megyek a gyerekkel.

D.1 MODEL: Nem <u>illik</u> a folyóban meztelenül fürdeni.
Nem <u>való</u> a folyóban meztelenül fürdeni.

1. Nem illik a templomban hangosan beszélni.
2. Nem illik a lábát az asztalra tenni.
3. Nem illik a papírt a földre dobni.
4. Vörös nyakkendő nem illik ehhez a ruhához.
5. Nem illik ez az asztal ebbe a szobába.
6. Nem illik rosszat mondani az ember háta mögött.
7. Ez az ember nem tudja, hogy mi illik és mi nem.

D.2 MODEL: A követ meghivott, <u>illik</u> elmennem.
A követ meghivott, el <u>kell</u> mennem.

1. Régen láttam a nagyanyámat, illik már meglátogatnom.
2. Szép ajándékot kaptam, illett megköszönnöm.
3. Ha valaki köszön, illik visszaköszönnie.
4. Ha meghívják vacsorára, pontosan illik érkeznie.

E. <u>Házi feladat</u>: Írjon mondatokat az alábbi kifejezéseket használva:

1. jóvá tesz
2. újra meg újra
3. maholnap
4. kifejezést ad
5. békén hagy
6. közhírré teszik
7. emlékeztet valakire vagy valamire
8. szeme világa
9. nem illik

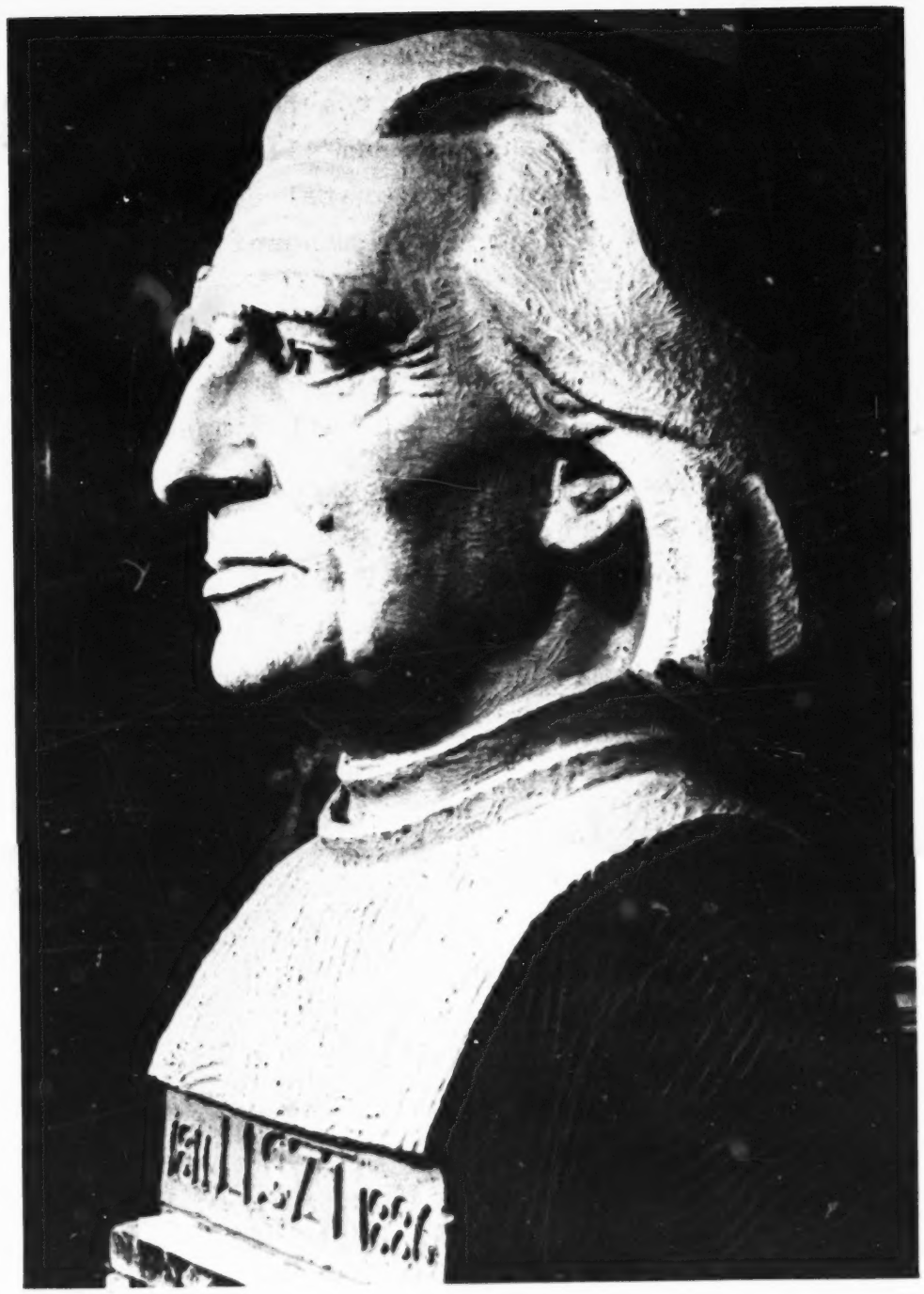

AMIT A GYERMEK LÁTOTT
(Memoár-részlet)

- Bohuniczky Szefi -

Játékot ritkán kaptunk. Karácsonykor megtelt babaszobánk, húsvétra már kevés ép darab maradt belőle. Először babáink haltak meg. Kíváncsiak voltunk, mi lehet a hasukban és mit rejthet szép selyemhajuk? Kis lyukat fúrtunk, erre hasukból kiömlött a fűrészpor, a baba összeesett. Ágyba fektettük, pontosan úgy ápoltuk, ahogy bennünket betegségünkben a nagyok. Végül meguntuk és megnéztük: mi van a selyemhaj mögött. Mielőtt eltemettük halottunkat, hangosan sirdogáltunk. Színjátékainkat teljes önállósággal találtuk ki. Érzelmeink is önálló élményeinkből fejlődtek. Babáink halála után rongybabákkal kárpótoltak bennünket. A lehető legegyszerűbb módszerrel dajkánk készítette és sima vászonarcára apám rajzolt szemeket, szájat és húzott egy hosszú vonallal orrot. Haj helyett fejét bekötöttük. Ezeket éppen úgy dédelgettük, dajkáltuk, mint a legdrágább beszélő, alvóbabákat. Ha Csoórékhoz mentünk látogatóba, rongybabáinkkal így beszélgettünk: - Most meglátogatjuk Irmuskát és a babáit, csak aztán szépen viselkedjetek, mert másképpen sarokba fogtok állni. - Irmuska Janka néniék fogadott kislánya volt, velem egyidős. Egy húsvét délután Irmuska gyönyörű beszélő és alvóbabát tartott a karjában, és kinevette ünneplőbe öltöztetett rongybabáinkat. A csodababát Janka néni fivére, Mihályfi Ákos bácsi hozta Pestről, Irmuska büszkén sétált vele és egy percre sem adta oda nekünk. Rongybabáinkkal szomorúan jártunk-keltünk Csoórék gyümölcsöskertjében, s mintha sírnának, csitítottuk, csókolgattuk őket. Irmuska kicsúfolt bennünket. Nekirontottunk és babáinkkal együtt verekedtünk. Lármánkra jöttek a nagyok, rendet tettek és hamarosan kocsira ültünk. Otthon, mint nagybetegeket, ágyba fektettük babáinkat és csókolgattuk, beszéltünk nekik, becéztük őket. Édesanyám később mondogatta: - Már a gyermeklányban jelentkezik az anyai érzés: a csúnya és kicsúfolt babájukat jobban szerették, mint a drága szépet.

De nekünk nem babáink voltak igazi játékaink, hanem a puszta. A többi gyerekkel együtt loptuk a gyönge kukoricát, Rácz Jancsi valahol tüzet csinált, parázsra raktuk a csöveket és faltuk a füstös, félig sült kukoricát. Jobban ízlett, mint otthon a sütemény. Aztán felmásztunk a magas szalmakazalra, meglöktük egymást és legurultunk. Ha csúszás közben pottyantunk és ütést kaptunk, sírás nélkül talpra ugrottunk. Ez a talpraugrás öregségemig megmaradt. Panasz nélkül, jól viselem ütődéseimet. S volt még egy pompás játék: lefeküdtünk többen, gyerekek, a dombszélre és egymást meglökve hömpölyögtünk lefelé a völgybe. Az otthoni verés már nem használt, egyre fokoztuk szabad életünket, és kezdtünk kételkedni a nagyok igazságaiban. A nagyoktól hallott mesékhez kezdtünk mi is kitalálni apró történeteket. Édesanyámnak több dolga volt, s talán már idegenebbnek érzett bennünket, mint egész apró korunkban. Nem engedte, hogy csókolgassuk. - Már elég nagyok, ne szokják meg, akkor talán később se lesznek csókolódzok - mondta Janka néninek. Most visszaemlékezve, tudom, hogy szigorú, kissé elfogult erkölcs uralkodott a házban. Hírbejött asszony nem léphette át a küszöböt. Gyermekkoromban tanultam ezt a közmondást: - a híres asszonyt messziről kell nézni.

S mert a felnőttek távolabb toltak bennünket maguktól, új játékot találtunk ki: őket utánoztuk. Egymáshoz látogatóba mentünk, és ahogy hallgatódzásaink közben megtanultuk, pontosan úgy pletykáltunk, mint ők. Anyám, amikor észrevette, ijedten kiabált: - Azonnal hagyjátok abba, ezt nem szabad játszani! Még a végén pletykába kevertek! - Este, ugy gondolta, alszunk már, hát elmesélte apámnak.

- Ne a gyerekeket szidja, hanem maguk szokjanak le a pletykáról - vélte apám. Apám nem tűrt emberszólást, jelenlétében soha nem lehetett senkiről rosszat mondani.

Anyám szigorúbban vigyázott, hogy ne hallgatózzunk a nagyok között, pedig nekünk ez egyre érdekesebb lett. Olyanok lettünk, mint a szobából kidobott kutyák, nem mentünk messze,

észrevétlenül visszabújtunk. Akkoriban hozta a Budapesti Hírlap a Drakula rémregényt. Hallgattuk, hogy tárgyalja anyám Janka nénivel a borzalmat keltő történetet. Még nagyobb izgalom lett a japán-orosz háború. Mert Japán volt a kisebb, s mert 1848-ban a cári hadsereg verte le a magyar forradalmat, mindenki a japánok győzelméért imádkozott. Mikor elesett Port-Artur, látva a felnőttek lelkességét, mi gyerekek is örömmámorban úsztunk. Aztán hamarosan orosz szimpátia éledt. Tolsztoj magyarra fordított regényei idegen nevekkel népesítették be otthonunkat. Anyám és Janka néni oly lázzal tárgyalták a két regény hőseit, hogy Emmike babáját Natasára kereszteltük, az enyémet Szonjára. A két barátnő megsiratta Karenina Annát és egyetértettek abban, hogy Bovárine rossz nő volt, de Kareninát a szenvedés megtisztította. Tolsztoj regényeinek olvasása egészen közelükbe hozta az orosz életet, és csodálatukban elfelejtették a negyvennyolcas sérelmet. Később visszaemlékezve gondoltam: mennyit használhat egy nagy író nemzetének és mennyit árthat annak a rossz politika!

*

(Megjelent a "Látóhatár" 1966. márc.-ápr. számában.)

Szavak

megtelt	got filled up
ép	intact, whole, unbroken
has, -at,	belly, stomach
fúr	drill, bore a hole
ömlik	pour, flow
fűrészpor, -a	sawdust
sírdogál	keep crying (softly)
színjátek, -a	drama, play
önállóság	independence
kitalál	invent, devise, concoct

érzelem, érzelmet, érzelme	sentiment, feeling, emotion
élmény	experience, adventure
fejlődik	develop
rongybaba	rag doll, moppet
kárpótol	compensate, make up
módszer, -e	system
dajka	nurse, maid
vászon	linen
dédelget	fondle, pamper
dajkál	nurse a child
ünneplő	Sunday cloth, best cloth
jár-kel	come and go; w nder about
csitít	silence, hush (v)
kicsúfol	make fun of somebody, mock
nekiront	dash into somebody, fall on
becézni	fondle, call by a pet name
puszta	ranch, farmstead
parázs, parazsat, parazsa	glowing embers
(kukorica) cső, csövet, csöve	corncob
fal	eat ravenously, devour
füstös	smoky, full of smoke
szalmakazal, kazlat, kazla	strawstack
meglök (-t)	knock against, jostle
gurul	roll
csúszás	sliding, slipping
pottyan	fall, slop, flop, plump
ütődés	knock, shock
hömpölyög	roll on
verés	beating
fokoz	increase
kételkedik (-ben)	doubt
csókolódzó	kissing, the person who kisses
elfogult	prejudiced, partial
erkölcs, erkölcsöt	moral
uralkodik	rule, dominate

hírbejött	talked about, disreputable
tol	push (v)
utánoz	imitate, mimic, copy somebody
hallgatódzás	listening, eavesdropping
pletykál	gossip
kever	mix, stir, involve
vél	think, believe, reckon, guess
tűr	tolerate
emberszólás	malicious gossip
jelenlétében	in his presence
észrevétlen	unobserved, unnoticed
rémregény	horror story, blood and thunder story
borzalmat kelt	produce / create horror
izgalom, izgalmat, izgalma	excitement
cár, -ja	czar
hadsereg, -e	army
lever	beat, defeat, put down, suppress
imádkozik	pray
örömmámorban úszni	to be in an ecstasy of joy, overjoyed
éled	revive, come to life again
hős, -ök	hero, principal figure / character
egyetért (-vel)	agree
sérelem, sérelmet, sérelme	injury

Kérdések

1. Mikor telt meg mindig a babaszoba?
2. Mi maradt belőle húsvétra?
3. Miért? Mi történt a babákkal?
4. Mit csináltak a babákkal, amikor teljesen szétestek?
5. Hogy temették el a "halott" babákat?
6. Milyen babákat kaptak azután?
7. Ki csinálta nekik azokat?
8. Hogy beszélgettek a babákkal, amikor látogatóba készültek?

9. Ki volt Irmuska és milyen babája volt?
10. Mi történt a látogatás alkalmával?
11. Mit mondott az írónő édesanyja később?
12. Mi volt az igazi játékuk a gyerekeknek?
13. Mit csináltak a többi pusztai gyerekkel együtt?
14. Mi volt a kedvenc szórakozásuk?
15. Sírtak, amikor elestek?
16. Mi maradt meg az öregségéig?
17. Miben kezdtek a gyerekek kételkedni?
18. Milyen erkölcs uralkodott a házukban?
19. Ki nem léphette át a küszöbüket?
20. Milyen új játékot találtak ki?
21. Mit csinált az anyjuk, amikor észrevette, hogy pletykálnak?
22. Mit mondott az apjuk, amikor az anyjuk elmesélte ezt neki?
23. Mit nem tűrt az apa?
24. Milyen rémregényt hozott akkoriban a Budapesti Hirlap?
25. Mi keltett még nagyobb izgalmat?
26. Miért imádkozott mindenki a japánok győzelméért?
27. Majd milyen szimpátia éledt fel?
28. Kinek a magyarra fordított regényeit olvasták akkoriban?
29. Kit siratott meg a két barátnő?
30. Tolsztoj regényei mit felejtetett el az emberekkel?
31. Később visszaemlékezve mi volt az író véleménye, hogy mi árthat és mi használhat egy nemzetnek?

Közmondások

Kutyaugatás nem hallatszik az égig.
Amelyik kutya ugat, nem harap.
Egy fecske nem csinál tavaszt.
Májusi eső aranyat ér.
Türelem rózsát terem.
Ép testben ép lélek.

Gyakorlatok

A.1 MODEL: Karenina Anna sír.
A két barátnő megsiratta Karenina Annát.

1.	A papír ég.	- A gyerek
2.	A ló ugrik.	- A férfi
3.	A gyerek fürdik.	- Az asszony
4.	A kisbaba alszik.	- Az anya
5.	A beteg fekszik.	- Az orvos le-
6.	A ló iszik.	- A gazdálkodó meg-
7.	A gyerek nevet.	- A lányok meg-
8.	A kutya fut.	- A fiú
9.	A kisfiú eszik.	- Az apa
10.	Az apám emlékezik.	- Én
11.	A diák megbukik.	- A tanár
12.	A hivatalnok előlép.	- Az igazgató
13.	A minisztérium megszünik.	- A kormány
14.	Az értekezlet folyik.	- Az elnök
15.	A kutya megszokik.	- A fiú

A.2 MODEL: Levelet írok. - Levelet íratok az apámmal.

1. Labdát dobok.
2. Pénzt adok.
3. Madarat lövök.
4. Ceruzát kérek.
5. Ruhát mosok.
6. Autót tartanak.
7. Lámpát gyújtunk.
8. Cigarettát hoz.
9. Házat néznek.
10. Kávét főzünk.
11. Hajat vágnak.
12. A gyereket felébreszti.

A.3 **MODEL:** A diák magyarul olvas. -(én)
Magyarul olvastatok a diákkal.

1. A gyerek virágot visz. - ők
2. Az apám házat vesz. - mi
3. A lány mindent elhisz. - a fiú
4. Az anyám tortát süt. - a gyerekek
5. A nővérem ruhát köt. - Kovácsné
6. A feleségem ebédet készít. - én
7. A kislány libákat őríz - az anya
8. Az asszony takarít. - mi
9. A férfi befűt. - ők
10. A gyerek a könyvét keresi. - A tanár
11. A fiú cipőt tisztít. - mi
12. Az apám bekapcsolja a rádiót. - az anyám

B. Mi a helyes magyar szórend?

1. érzés már anyai az megvan a gyermeklányban
2. a gyerekkel többi együtt kukoricát a loptuk
3. regény barátnőjével a hőseit tárgyalta anyám
4. orosz Tolsztoj az regényei közelükbe életet hozta egészen
5. történeteket mi apró kitalálni kezdtünk is
6. húsvétra kevés karácsonykor megtelt belőle babaszobánk, már de volt
7. elestünk, ha ugrottunk nélkül talpra sírás
8. de játékaink nem nekünk babáink voltak igazi
9. kitaláltunk, a új felnőtteket játékot utánoztuk
10. egy nagy politika rossz író sokat nemzetének sokat árthat és használhat

C. Házi feladat:
Meséljen el egy gyerekkori emlékét.

MAGYAR NÉPKÖLTÉSZET

A népköltészet - népdal, népmese, népballada - rendesen ismeretlen szerző, vagy szerzők közös alkotása. Egy dalt a paraszti közösség valamelyik tagja elkezd énekelni és minden éneklő száján új alakot nyerhet. Igy ugyanazt a dalt többféle formában, változatban találhatjuk meg vidékek szerint. A népdalok rendszerint a természeti környezet, paraszti élet, munka és főleg a szerelem motívumait foglalja ritmusba. A népköltészetben szerző és közönség nincsen élesen elválasztva egymástól. Gyakran valamelyik költő műdala kerül a nép közé, s ezt a dalt aztán szabadon alakítva, megváltozott formában éneklik.

Erdélyi János szerint a népköltészet egyik főérdeme: a valóság. Amit benne találunk, az mind igaz tény. Ha valami benne történetre vonatkozik, az történet, ha erkölcsre, az erkölcs, ha ízlésre, az ízlés. Ott minden betű adat, s minden kis adat a múltból gyökerül szolgál egy új virágnak a jövőben.

I

NÉPBALLADÁK.

Megöltek egy legényt.

Megöltek egy legényt
Hatvan forintjáért
A Tiszába bévetették
Piros pejlováért.

Tisza be nem vette,
Partjára kitette,
Arra ment egy halász legény,
Hajójába tette.

Oda ment az anyja,
Költi, de nem hallja:
- Kelj fel, kelj fel édes fiam,
Borulj a nyakamba.

Oda ment az apja,
Költi, de nem hallja:
- Kelj fel, kelj fel édes fiam,
Gyere velem haza.

Oda ment babája,
Költi, meg is hallja:
- Kelj fel, kelj fel édes rózsám,
Gyere velem haza.

- Csináltatsz-e nékem
Diófa koporsót?
- Csináltatok, csináltatok
Márványkő koporsót!

Megsiratsz-e engem
Három leány előtt?
- Megsiratlak, megsiratlak
Egész világ előtt!

Egyszer egy királyfi.

Egyszer egy királyfi
Mit gondolt magába:

Föl kéne öltözni
Kocsisom-ruhába,

El kéne most menni
Szoda városába,

Meg kéne kéretni
Szolgabíró lányát.

- Jóestét, jóestét,
Szolgabíró lánya!

- Jóestét, jóestét,
Szegény kocsislegény!

Üljön le minálunk
Festett kanapéra.

- De nem azért jöttem,
Hogy én itt leüljek,

Hanem azért jöttem:
Jössz-e hozzám, vagy nem?

- Nem menek, nem menek
Szegény kocsislegény:

Van a szomszédunkban
Kosárkötő lánya!

- Jóestét, jóestét,
Kosárkötő lánya!

- Jóestét, jóestét,
Szegény kocsislegény!

Üljön le minálunk
Hófehér padkára.

- De nem azért jöttem:
Hogy én itt leüljek,

Hanem azért jöttem:
Jössz-e hozzám, vagy nem?

- Elmenek, elmenek,
Szegény kocsislegény. -

Egyszer egy királyfi
Mit gondolt magába:

Föl kéne öltözni
Királyi ruhába,

El kéne most menni
Szoda városába,

Meg kéne kéretni
Szolgabíró lányát.

- Jóestét, jóestét,
Szolgabíró lánya!

- Jóestét, jóestét,
Király őfölsége!

Üljön le minálunk
Zöld-selyem dívánra.

- De nem azért jöttem,
Hogy én itt leüljek,

Hanem azért jöttem:
Jössz-e hozzám, vagy nem?

- Elmenek-elmenek,
Király őfölsége.

- Kellesz a fenének,
Annak is a vénnek:

Van már nékem egy más,
Kosárkötő lánya.

- Jóestét, jóestét,
Kosárkötő lánya!

- Jóestét, jóestét,
Király őfölsége!

Üljön le minálunk
Festett kanapéra.

- De nem azért jöttem,
Hogy én itt leüljek,

Hanem azért jöttem:
Jössz-e hozzám, vagy nem?

- Nem menek, nem menek,
Király őfölsége,

Van már nékem egy más,
Szegény kocsislegény.

- Én vagyok az a más,
Csókoljuk meg egymást.

II

NÉPDALOK.

Elindultam szép hazámbul.

Elindultam szép hazámbul,
Hires kis Magyarországbul,
Visszanéztem fél útambul,
Szememből a könny kicsordul.

Bú ebédem, bú vacsorám,
Boldogtalan minden órám.
Nézem a csillagos eget,
Sírok alatta eleget.

Jaj istenem, rendelj szállást,
Mert meguntam a bujdosást,
Idegen földön a lakást,
Éjjel-nappal a sok sírást.

Amott egy kis madár.

Amott egy kis madár
Elhagyta az ágát,
Ágról-ágra repül,
Keresi a párját.

Én is egy ideig,
Elhagyom falumat,
Mint a vándormadár,
Keresem páromat.

Mint a vándormadár
Messze, messze szállok,
Idegen helyeken
Egyedül megállok.

Adjon Isten minden jót.

Adjon Isten minden jót,
Bort, pecsenyét, olcsó sót,
A lengyelnek sok borsót,
Ellenségnek koporsót.

Adjon Isten egészséget,
Magyarok közt békességet,
Bő szüretet, eleséget,
Szép asszonyt, jó feleséget.

Pántlikás kalapom.

Pántlikás kalapom
Fujdogálja a szél;
Köszönöm galambom,
Hogy eddig szerettél.

Míg engem szerettél
Piros cipőt viseltél,
De mióta nem szeretsz
Mezitláb is elmehetsz.

Mikor én még legény voltam.

Mikor én még legény voltam,
A kapuba kiállottam;
Egyet-kettőt kurjantottam,
Mindjárt tudták, hogy én voltam.

De mióta házas vagyok,
A kapuba kiállhatok,
Akárhányat kurjanthatok,
Még sem tudják, hogy én vagyok.

Kilencet ütött az óra

Kilencet ütött az óra, este van,
Haza mennék, jaj, de nagyon setét van!
Kedves rózsám, gyújtsál gyertyát,
Mutasd meg az ország útját,
Merre van.

Nyisd ki rózsám zöld leveles kapudat,
Hadd vezessem be elfáradt lovamat,
Adjál neki szénát, zabot,
Úgy sem tölt itt három napot,
Te-nálad.

Kinyitottam zöld leveles kapumat,
Vezesd hát be daruszőrű lovadat;
Adok neki szénát, zabot,
Tölthet nálam két hónapot
A lovad.

Az én babám tejbe mosdik.

Az én babám tejbe mosdik, nem vízbe,
Törülközik tiszta piros kendőbe!
Két orcája fehérebb is a hónál,
Pirosabb is a szép bazsarózsánál!

- Petőfi Sándor -

Befordultam a konyhába.

Befordultam a konyhába
Rágyújtottam a pipára.
Azaz rágyújtottam volna,
Hogyha már nem égett volna.

A pipám javában égett,
Nem is mentem én a végett!
Azért mentem, mert megláttam,
Hogy odabenn szép leány van.

Tüzet rakott eszemadta,
Lobogott is, amint rakta.
Jaj, de hát még szeme párja,
Annak volt ám nagy a lángja!

Én beléptem, ő rám nézett,
Aligha meg nem igézett!
Égő pipám kialudott,
Alvó szívem meggyúlladott.

Temetésre szól az ének.

Temetésre szól az ének
Temetőbe kit kisérnek?
Akárki! már nem földi rab,
Nálam százszorta boldogabb.

Itt viszik az ablak alatt;
Beh sok ember sírva fakadt!
Mért nem visznek engemet ki?
Legalább nem sírna senki...

1/5

Szavak

szerző	author, writer, composer
alkotás	creation, composition
közösség	community
alak, -ja	form (n.)
nyer	get, obtain, win
változat, -a	version, variation
környezet, -e	environment, surroundings
ritmusba foglal	put into rhythm
közönség, -e	public, audience
elválaszt	divide, separate
műdal, -a	song (by known author, as opposed to folksong)
érdem, -e	merit
valóság	reality
vonatkozik (-re)	concern, refer, relate (to sg.)
gyökerül szolgál	serves as root, serves as a basic contribution
bevet = bedob	throw in
pej	bay, (horse) chestnut
költ, kelt	wake, revive
borulj a nyakamba	put your arms and head on my shoulders (fall on my neck)
babája	sweetheart
rózsám	my love, sweetheart
márványkő, követ, köve	marble(stone)
királyfi	prince, son of a king
kéne = kellene	
kocsis	coachman, driver
megkéretni = megkérni	propose (marriage to a girl)
szolgabíró	chief magistrate of a Hungarian administrative district (before 1945)

kanapé	davenport
jössz-e hozzám	are you marrying me?
menek = megyek	
kosárkötő	basketmaker
padka	small bench
őfölsége, őfelsége	his majesty
kell a fenének	hell needs it
könny kicsordul	tears come to the eyes
bú	sorrow
szállás	lodging
bujdosás	hiding, wandering
pecsenye	roast (n)
ellenség, -e	enemy
bő	rich, plentiful, abundant
eleség, -e	food
pántlika	ribbon
kurjant	shout (with joy)
setét = sötét	
széna	hay
zab, -ja	oat
daruszőrű	iron-grey horse
mosdik = mosakodik	
orca	cheek
bazsarózsa	peony

javában	at its height
tüzet rak	make / build a fire
eszemadta	darling, sweet
lobog	flame, blaze (v)
láng, -ja	flame
megigéz	bewitch, charm
aligha	scarcely, hardly
kialszik	cease burning, go out
meggyullad	catch fire, burst into flame, blaze up
temetés	funeral
temető	cemetery

PALÓC LEGÉNY

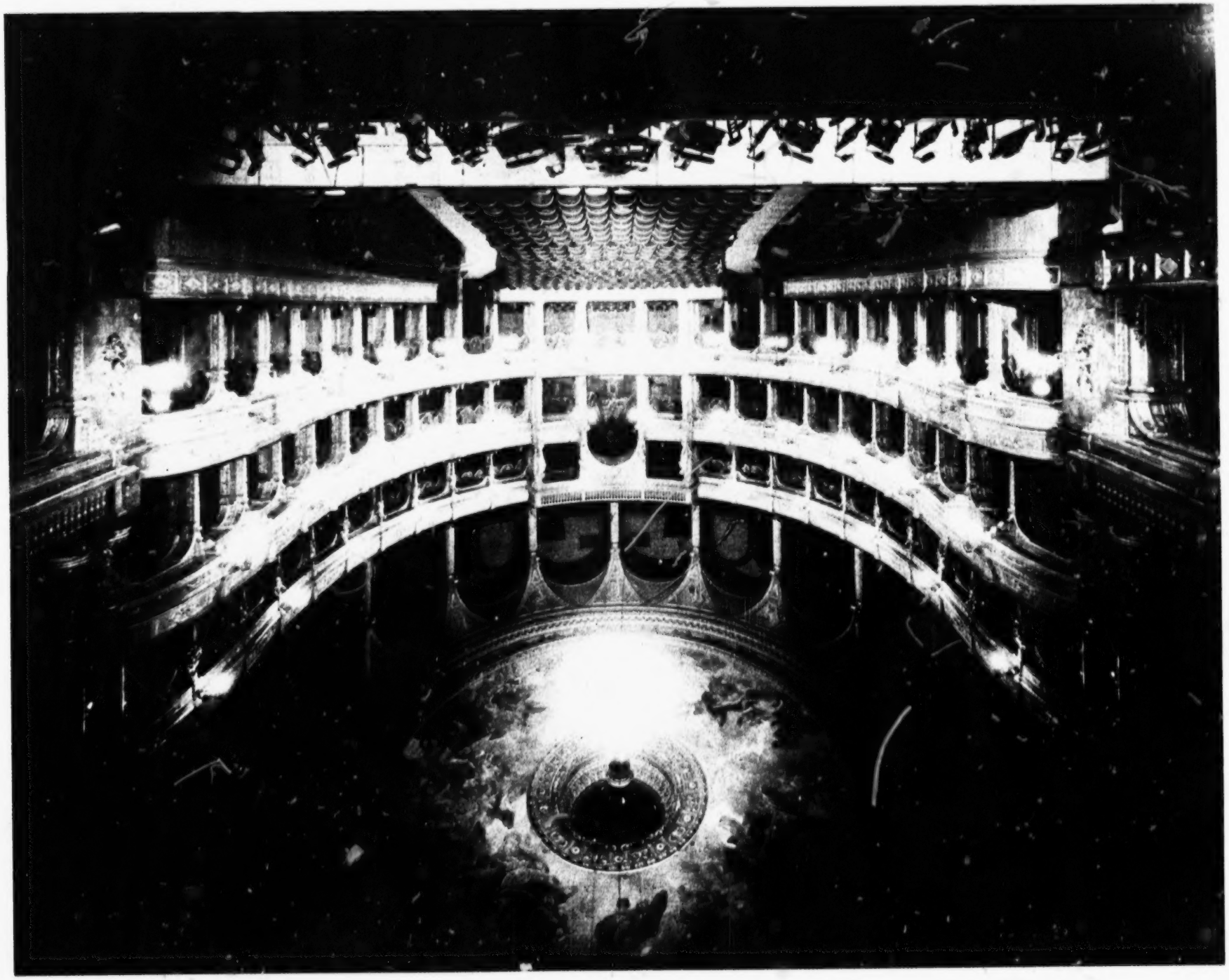

AZ ŐZ

(Regényrészlet)

- Szabó Magda -

A tojást akkor loptam, mikor egyszer annyira szegények voltunk, hogy nem tudtunk mit adni apámnak vacsorára. Nem volt otthon más, csak száraz bab meg száraz borsó, s azt nem tudta emészteni. Akkor délután egy parasztasszony tévedt be hozzánk. Csak betévedt, mert hozzánk csak véletlenül jöttek ügyfelek. A kosár tojást, kinn hagyta a konyhában. Kiloptam belőle ötöt. Apám, persze nem vállalta a pört, az asszony elment. Én este előadtam a tojásokat. Anyám elpityeredett, de feltörte, megsütötte rántottának. Imádtuk az apámat.

A martoniak eleinte egyáltalán nem érintkeztek velünk, aztán amikor már nagyon lesírt rólunk a szegénység, mégis megpróbáltak segíteni, de olyan formában, hogy nem lehetett elfogadni. Béla nagybátyám hozott valami munkát, de apa kizavarta a házból. Nem tudom, mit csinált a nagybátyám, erről soha nem esett szó, valami hivatali visszaélés lehetett, a megyénél szolgált, a főispáni hivatalban. Apám sose vállalt el semmit, aminek a jogosságáról nem volt meggyőződve, hát jóformán nem keresett semmit. Talán egy évig laktunk a Sugárúton, aztán átköltöztünk a Deák Ferenc utcába.

Nálunk vidéken nagy szégyen volt a költözés, csapások, elúszott vagyonok, válás, valami botrány kocogott mindig a bútorszállító kocsi nyomában. Vendég nemigen járt hozzánk, aki vizitbe jött, városi vagy megyei úr, nem ismételte meg a látogatást: apám tagja volt ugyan az Úri Kaszinónak meg az Ügyvédi Kamarának, de egyik helyre se járt, unta a tagokat, a beteg tüdeje miatt sem innia, sem cigarettáznia nem volt szabad.

A Deák Ferenc utcából a Muzsaly utcába kerültünk, onnan a Templom-kertbe, onnan jöttünk aztán a Kőgátra. Minden lakásban otthagytunk valamit, először a szobalányt, aztán a szakácsnőt, aztán a bútorok egy részét, utoljára még a konyhafelszerelést is, mert a Kőgáton alig fér el valami, szerencsére nemigen volt már mit hoznunk. Apám ritkán ment ki az utcára a házból, ahol állott vízzel locsolgatta a virágait, és nagy botanikus-könyveket fürkészett. Az irodaablak üvege mögül elővillogó délszaki növények meg-megállították a járókelőket. Ha egy-egy ritka példány bimbója kifeslett, apám nem mozdult el mellőle, mint az orvos a gyerekágyas aszszony mellől, simogatta a virág kelyhét, s ha felpattant, megdicsérte. Egy télen, emlékszem, éppen karácsonytájt nyílt ki az Ephyllium keskeny, porcelánfényű virágai alábuktak, mint egy vörös zuhatag. Apám egész este nem mozdult el a cserép mellől, bámulta és dalolgatott neki.

Sosem esett rosszul, hogy világ szégyene voltunk miatta. Hírünk volt a városon: mi voltunk a bolond ügyvéd. Apámról anekdotákat gyártottak a Kamarában az ügyvéd ismerősei. Ha megszólalt a kapucsengő, szívszakadva hallgatóztam, ki tért be hozzánk, s ha meghallottam az ügyfél ötölő-hatoló hangját, csak legyintettem. A hangja csengéséből hallottam már, hogy apa ingyen ad neki jogi tanácsot, aztán szelíden elküldi azzal, hogy úgyse nyernék meg a pert, nem érdemes megindítani. "Nem is tetszik megpróbálni?" - kérdezte csalódottan az ügyfél, s én orditani tudtam volna a kétségbeeséstől, hogy megint visszaviszi a libát vagy a kappant, amely oly megadóan ült összekötözött lábán a kosarában. Aztán felderültem megint, mert mikor elment, apa kisétált az udvarra, elmorzsolt egy kenyérdarabot a hangyáknak, s egyre soványodó, kedves arcán olyan béke és szelíd öröm ült, hogy akkor már a kappant se bántam, csak sóhajtottam egyet, visszafordultam a konyhába. Mikor meghalt, egy pillanatig sem volt az az érzésem, hogy

az apámat vesztettem el. Megszakadó szívvel, egy anya keservével álltam a koporsója mellett, mintha elragadták volna a gyermekemet.

Szavak

őz, -ök	deer
emészt	digest
betéved	stray / go in by mistake
ügyfél, -felet, -fele	client
nyomatékos	emphatic, weighty
pör, -ök, -e	legal action, lawsuit
elpityeredik	start crying
rántotta	scrambled eggs
imád	adore
eleinte	at first, in the beginning
egyáltalán - egyáltalában	at all
érintkezik	be in contact
lesír a szegénység valakiről	very poor in appearance
kizavar	drive / chase out
szó esik (-ről)	it is mentioned, the question comes up
visszaélés	abuse, misuse
megye	county
főispán	high-sheriff of a county
jogosság	rightfulness
meggyőződve	convinced
jóformán	practically, virtually
csapás	calamity, misfortune, disaster
elúszik (pénz, vagyon)	lost (in enterprise, etc.)
válás	divorce
kocog	trot, jog along
megismétel	repeat
szakácsnő	cook
elfér	find / have enough room (in something)

locsol	sprinkle
fürkész	search, probe
villogó	glittering, shining, sparkling
délszaki	tropical, southern
járókelő	passer-by
példány	specimen, sample; copy
bimbó	bud
kifeslik (virág)	open, unfold
mozdul	move
(virág) kehely, kelyhet, kelyhe	flower cup, calyx
felpattan	burst open, spring open
alábukik	droop, submerge
zuhatag, -a	waterfall
(virág) cserép, cserepet, cserepe	(flower) pot
dalolgat	hum little tunes, sing
szívszakadva	desperately, most anxiously, longingly
hallgatózik	keep listening
betér	drop in
ötöl-hatol	beat about the bush
legyint	make a discouraged gesture with the hand, wave one's hand sadly
csalódottan	disappointed, disillusioned
ordít	shout, scream
kappan, -ja	capon
megadóan	in a resigned manner
kötöz - köt	tie, fasten
felderül	cheer up
elmorzsol	crumble (v)
hangya	ant
megszakadó	breaking
keserv, -e	grievance
elragad	take / tear away

Gyakorlatok

A. MODEL: Unja a tagot? = Unta a tagokat.

1. Nagyon sajnálom ezt a szegény gyereket.
2. Meghallgatjuk az író előadását.
3. Nincs kedvem folytatni a beszélgetést.
4. Nehéz lépést tartani Kovácsal.
5. Megvárom a vonat érkezését.
6. A hivatalnok naponta 8 órát dolgozik.
7. A férfi jóízűt nevet a viccen.
8. Az ember nem változik semmit sem.
9. Végigjárom a parkot.
10. Meglátogatom a tanáromat.

B. 1. tojás / (én) akkor lop / mikor egyszer annyi / (mi) szegény / volt /, / hogy nem tud / mi / ad / (én) apa / vacsora /.

2. egy parasztasszony a kosár tojás / kinn hagy / a konyha /, / (én) kilop / a kosár / öt

3. este (én) előad / a tojások /, / (én) anya / sír / de megsüt / rántotta

4. (én) apa / soha / elvállal / semmi / ami / a jogosság / nem van / meggyőződ

5. vendég nemigen jár / (mi) hoz /, /aki vizit / jön / nem megismétel / a látogatás /.

6. (én) apa / tag / volt az Úri Kaszinó / meg az Ügyvédi Kamara / de egyik hely / nem / jár /, / (ő) un / a tagok /, /a beteg tüdő / miatt nem / inni /, /nem cigarettáz / nem volt szabad.

7. (én) apa / ritka / kimegy / az utca / a ház /; a ház / víz / locsol / a (ő) virágok / és nagy botanikus-könyvek / olvas /.

8. Mikor (ő) meghal / egy pillanat / nem van / az az (én) érzés /, hogy az apám / elveszít /.

9. megszakad / szív / (én) áll / a (ő) koporsó / mellett, mintha elragad / volna a (én) gyermek /.

C. <u>Házi feladat</u>: Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. lesír a szegénység valakiről
2. eluszik a pénz
3. tüzet rak
4. javában
5. csítít valakit
6. nekiront valakinek
7. kételkedik valakiben, valamiben
8. nem tűr valamit
9. jelenlétemben
10. örömmámorban úszni
11. nyakába borul
12. kicsordul a könnye

EMBER ÉS A NAGYVÁROS
(Részlet)

- Szecskő Tamás után -

Robbanás vagy kenyértészta?

Az angol--amerikai szakirodalom "urban explosion"-nak, "városi robbanás"-nak nevezi az utóbbi évtizedek városi fejlődését: mind nagyobbra duzzadnak a városok, míg végül szétpattannak, elszórnak egy-egy magot, ami önálló létre kap, növekedni kezd az "anya-város" árnyékában, s előbb-utóbb összeolvad vele. Persze, nyugodtan használhatnánk a népmesei hasonlatot is: egy anyóka a kemence mellett felejti a kenyértésztát, amit kelleszteni odatett; a tészta kikél a kosárból, bosszúból betölti az egész szobát, áthömpölyög a küszöbön, magáévá teszi az udvart, a kertet... A későbbiekből kitűnik, hogy mindkét hasonlat a nagyváros egy-egy növekedési modelljére utal, itt csupán azt kell leszögeznünk, hogy e "robbanások" korunkban szünet nélkül hallhatók, s a "kenyértészta" már átlépte a küszöböt.

Néhány bizonyítékot csupán. Magyarországon 1949 és 1960, tehát az utolsó két népszámlálás között az összlakosság 8,4 százalékkal, Budapest lakossága viszont 14 százalékkal növekedett. Ez ismert tény, az viszont már kevésbé, hogy egyes vidéki városokban a növekedés üteme a budapestinek 2-3 szorosa volt. Zalaegerszeg lakossága például ugyanebben az időszakban 48 százalékkal nőtt, Ózdé 38 százalékkal, Székesfehérváré 35 százalékkal, Szolnoké 34 százalékkal, Miskolcé pedig 31 százalékkal. Gyöngyös, Pécs és Kaposvár növekedése azonos volt a 11 év során: 30 százalék. Beszédesek a legutóbbi népszámlálási adatok másutt is. A Szovjetunióban 1926-ban 31 városnak volt 100 ezernél több lakosa; 1960-ban 148 ilyen szovjet város volt. Párizs népessége 8 év során

5,8 millióról 6,5 millióra nőtt. Itt is szembetűnő a vidéki városok előretörése: ugyanebben az időszakban Toulouse lakossága 20, Rennes-é 24, Grenoble-é pedig 36 százalékkal szaporodott. Egy "kis" vidéki város vezet az Egyesült Államokban is: a texasbeli Houston lakossága 1950 és 1960 között majdnem megduplázódott, és így az USA városainak ranglistáján a 14. helyről a 7. helyre ugrott. A régebben oly nyugodt "örök város", Róma évente 80 ezer lakossal növekszik, és már 1956-ban átlépte a 2 milliós nagysághatárt.

A többi világrész térképén még gyorsabban tűnnek fel a legalább 100 ezer főt számláló városokat jelző piros körök. 1937-ben Egyiptomnak három ilyen városa volt, jelenleg tizenkettő. Japán adatai megdöbbentőek: a viszonylag kis területű szigetországnak 115 nagyvárosa van az előbb említett nagyságrendben. Indiában mammutvárosok formálódnak. 1941 és 1960 között Bombay lakossága 1,7 millióról 4,9 millióra, Kalkutta népessége 3,5 millióról 5,9 millióra nőtt. Delhi ugyanezen idő alatt 659 ezer lakosú nagyvárosból majdnem két és fél milliós metropolissá bővült.

A ritkábban lakott Latin-Amerika sem marad le ebben a modern versenyfutásban. Mexikóban az 1940. évi négyről tizennyolcra nőtt a 100 ezer lakosnál többet számláló városok száma. A venezuelai Caracas népessége 1941 és 1959 között megháromszorozódott, Rio de Janeiro-é pedig kétszeresére nőtt, és ma már három milliósnál nagyobb város.

Magyarországon 1869-ben minden 100 ember közül csak 25 élt városban, 1930-ban 34, jelenleg pedig már 42. A Szovjetunióban 1960-61-ben a mérleg átbillent a városi lakosság javára. Az 1961. január 1-i demográfiai becslések szerint a Szovjetunió összlakossága 219,7 millió volt, és ebből 111,8 millió a városi ember.

A világ lakosainak száma a múlt század elejétől a XX. század közepéig háromszorosára nőtt, a városi lakosság száma ezzel szemben hússzorosára növekedett.

(Megjelent a "Gondolattár" sorozatban, Budapest, 1966.)

Szavak

robbanás	explosion
utóbbi	latest, latter
duzzad	swell, budge
szétpattan	splinter, chip
előbb-utóbb	sooner or later
mag, -ja	seed, grain
önálló	independent
növekedik, növekszik	grow, expand, increase
összeolvad	become absorbed in, merged into
anyóka	little old woman
kemence	oven
kelészteni (tésztát)	raise (dough) (v)
kikel (tészta)	overflow, spring out
bosszú	revenge
magáévá teszi	make its own, take over
kitűnik	appear, be evident, clear
utal (-re)	refer to, relate to
leszögez (-t)	make one's point of view unmistakably
bizonyíték, -a	proof, evidence
népszámlálás	(national) census
egyes	certain, some, single
ütem, -e	pace, beat, time
azonos	similar
beszédes	meaningful, talkative, communicative
adat, -a	fact, datum
másutt - máshol	somewhere else
szembetünő	striking, conspicuous
előretörés	sudden advance, pushing forward
szaporodik	propagate, reproduce itself, grow

-beli	of, belonging or pertaining to, dating from
megduplázódik	double
rang, -ja	place, standing, status, rank
fő, -t, fejet, feje	head
jelenleg	presently
megdöbbentő	startling, shocking, appalling
viszonylag	comparatively, relatively
formálódik	take form / shape
bővül	widen, increase, grow
számlál	count (v)
mérleg	balance, scale
billen	tilt, tip over
a mérleg (vm) javára billent	the scales tipped in (sy's) favor
becslés	estimation

Kérdések

1. Hogy nevezik az angol-amerikai szakirodalomban a nagyvárosok mai fejlődését?
2. Mi történik a nagyvárosokkal?
3. Mi történik az elszórt magokkal?
4. Mihez hasonlítják ezt a folyamatot?
5. Mi történik a kemence mellett felejtett kenyértésztával?
6. Ezek a "robbanások" ritkán vannak, vagy állandóan?
7. Magyarországon 1949 és 1960 között hány százalékkal nőtt a lakosság?
8. Ugyanebben az időben hány százalékkal nőtt Budapest lakossága?
9. Vidéki városok lakosságának növekedése kisebb volt vagy nagyobb?

10. A Szovjetunióban 1926-ban hány városnak volt több mint 100.000 lakosa?
11. És 1960-ban?
12. Mi történt Párizsban 8 év alatt?
13. Melyik amerikai "kis" vidéki várost említi meg az író?
14. Mennyivel növekszik évente az "örök város"?
15. Mi Rómának a mai lakossága?
16. Mivel jelzik a térképen a 100 ezernél nagyobb városokat?
17. Hány ilyen városa van Japánnak?
18. Mik formálódnak Indiában?
19. Mi történt Bombayban?
20. S mi történt Delhiben?
21. Mi van Latin-Amerikában?
22. Hányszorosára nőtt Caracas népessége 20 év alatt?
23. És Rió de Janeiró-é?
24. Hányszorosára nőtt a világ lakosainak száma a múlt század elejétől a XX. század közepéig?
25. És ugyanezen idő alatt a városi lakosság száma?
26. Mi lesz a világ lakosainak száma ennek a századnak a végén?
27. Mi volt az Egyesült Államok népessége a század elején?
28. Mi a lakosság száma most?
29. Mi lesz a század végén?
30. Milyen ütemben fejlődnek itt a nagyvárosok?

Gyakorlatok

A. 1. Mit csinál egy
a) népbarát?
b) népköltő?
c) népművész?
d) népzenész?
e) néptanító?
f) népkutató?
g) népvezér?
h) népképviselő?
i) népbíró?
j) népügyész?

2. Mi egy
a) népmese?
b) népballada?
c) népdal?
d) népének?
e) népköltészet?
f) népművészet?
g) népzene?
h) népkultura?
i) néphagyomány?
j) népszokás?
k) népnyelv?
l) népviselet?
m) népszínmű?

3. Hol van egy
a) népköztársaság?
b) népállam?
c) népkormány?

4. Mit nevez maga
a) népvagyonnak?
b) néptulajdonnak?
c) népképviseletnek?
d) néppártnak?
e) népjognak?

f) népbíróságnak?
g) népakaratnak?
h) népforradalomnak?
i) népmozgalomnak?
j) néphitnek?
k) népvándorlásnak?

5. Mikor szokott lenni a) népszavazás?
b) népszámlálás?

6. Mit neveznek a) népiskolának?
b) népfőiskolának?
c) népoktatásnak?
d) népművelésnek?
e) néptudománynak?

7. Kell-e fizetnie annak, aki a) népbüfében étkezik?
b) népkonyhán eszik?
c) népfürdőben fürdik?
d) népkönyvtárt használja?

8. Mivel foglalkozik a) a népegészségügy?
b) a népjólét?

9. Hol gyártanak népautót?
10. Ismer egy jó néplapot?
11. Volt már népszínházban?
12. Mi volt régen a népbetegség és mi ma?
13. Hol folytatnak népbutítást?
14. Mi a magyar és mi az amerikai népeledel?
15. Volt már népünnepélyen?

16. Mondjon egy népszerű sportot?
17. Ki népszerűtlen?
18. Mikor néptelenek az utcák Washingtonban?
19. Melyik a legnépesebb város a világon?
20. Mi a világ népessége?
21. Maga melyik néposztályhoz, népcsoporthoz és népfajhoz tartozik?

B. Egészítse ki a következő mondatokat egy összetett szóval amiben a "nép" szó előfordul.

1. Aki a népet szereti az egy _____.
2. Falukban _____ tanítják a népet.
3. A _____ a nép eredetét kutaja.
4. Magyarország egy _____.
5. A futball egy _____ sport Magyarországon.
6. A világ _____ nőttön-nő.
7. A második világháború után nagy _____ volt.
8. A _____ ingyen kapnak as emberek ebédet.
9. Magyarországon a legszebb _____ egyike a matyó.
10. Ismeretlen szerzők közös alkotása a _____.
11. A népköltészetnek három ága van: _____, _____ és a _____.
12. Reméljük, hogy megmaradnak a régi szép _____.
13. Minden négy évben _____ van.
14. Fehérnek _____ családja van.
15. Amerikában sok _____ van.
16. Az egyik fő gondja a kormánynak a _____.
17. A gulyás egy magyar _____.
18. Washingtonban este az utcák _____.
19. Sopron az első világháború után _____ utján maradt Magyarországé.
20. A második világháború után sok embert halálra ítélt a _____.

C. <u>Házi feladat</u>: Beszéljen Amerika lakosságáról, a lakosság növekedéséről az első településektől a mai napig.

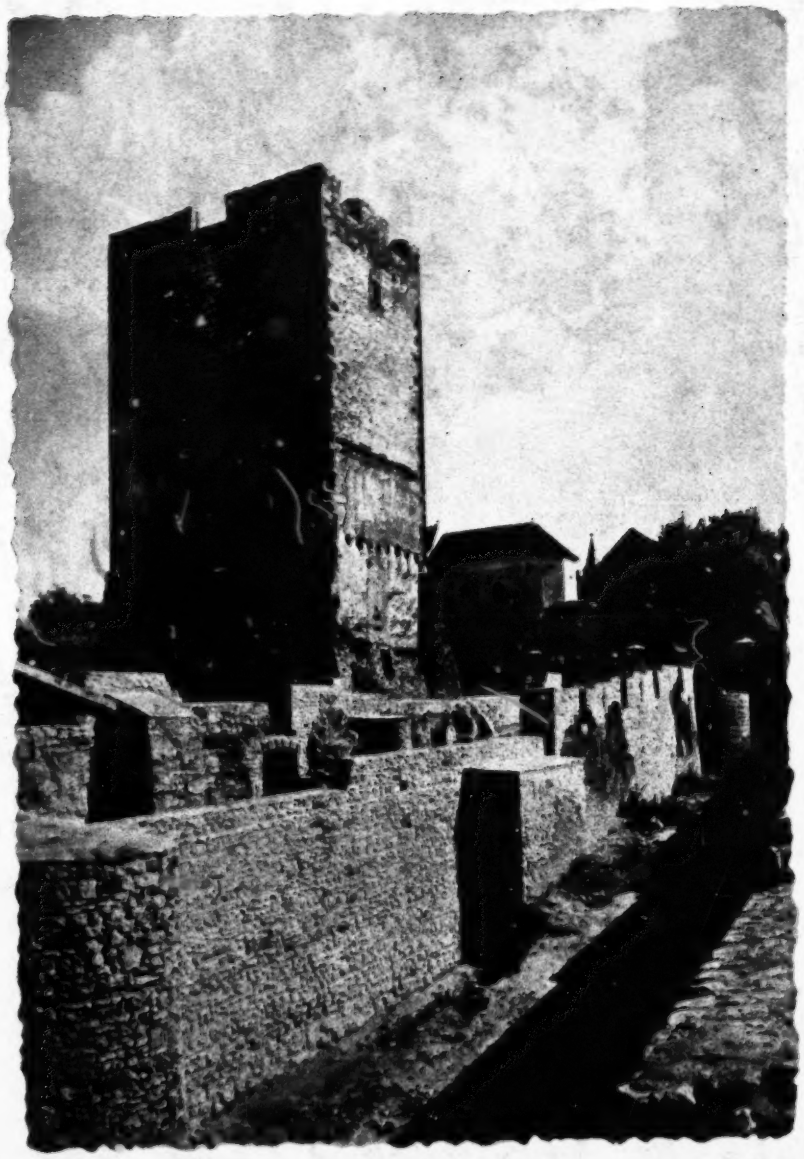

MONPTI

(Regényrészlet)

- Vaszary Gábor -

Azt mondják, a munka nemesit. Viszont ezt azok mondják, akik nem dolgoznak. Nem tudom elképzelni, hogy például egy vasmunkás a hétvégen így szóljon a feleségéhez:

- Na, anyjuk, már megint nemesebb vagyok egy héttel és még fizetnek is ezért. Mit szólsz te ehhez?

A vasmunkás egészen mást mond, amikor lecsapja a fizetését az asztalra.

Dolgozni!

Ebben az ötletben van valami izgatóan újszerű, valami perverz.

Szóval, dolgozni fogok.

Milyen munkát keressek? Semmihez sem értek. Megjegyzem, ez részben megnyugtató, mert így nincs megkötve a kezem, szabadon érdeklődhetem minden irányban.

A párizsi magyarok nagy része mind olyasmivel keresi a kenyerét, amihez sohasem értett azelőtt.

Bátran jelentkeznek valahol.

- Ért maga ehhez?

- Mi az, hogy!

Csinálnak maguknak stemplis munkaigazolványt és minden elképzelhető munkára vállalkoznak. Öt helyen kidobják őket, a hatodiknál már konyitanak valamelyest a dolgokhoz a tizedik helyen pedig már szakértők.

Az asztalom biceg és ezért az egyik lába alá öt darab réz-soust szoktam tenni, hogy megszilárdítsam. A huszonöt centimest most kiveszem alóla és veszek rajta egy Le Journal-t; abban sok a hirdetés.

A következőkről van szó: Kifutófiút keresnek. Csomagolót. Gyereknek apát. Liftes fiút. Színházigazgatót tőkével. Könyvkötőt. Zsákhordót. Egy hirdetésben szolid búvárokat is keresnek. Jelentkezni itt és itt.

Ez eddig a legkomolyabb hirdetés.

Az utána következő pedig egyenesen szíven ütött:

"Kérjük mindazokat, akik sürgősen meg akarnak gazdagodni, hogy saját érdekükben jelentkezzenek a Pacsirta ucca 1. szám alatt. "Út a boldogság felé egyesület."

A legszerencsétlenebb embernek is kedvez egyszer életében a szerencse. Ilyenkor aztán cselekedni kell és nem sokat gondolkozni.

- Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát... - mondja a közmondás.

* * * * * *

A Pacsirta ucca csak két házból áll. A rettenetesebbik az egyesszámú. A ház oldalán a pincelejárat felett lóg a tábla:

"Út a boldogság felé."

Nagyban feszegetem a pinceajtót a boldogság felé, amikor az egyik ablakból lekiált egy nő:

- Mi az, meghozták a szenet?

- Nem kérem, én az "Út a boldogság felé" egyesületet keresem.

- Ez ma a tizedik marha - mondja egy mély férfihang valahonnan.

Ezekután lebocsátkoztam a pincébe, de előbb rendbeszedtem a gondolataimat.

A pince mélyén koromsötétség és sehol egy ajtó. Negyedórai fel-alá botorkálás után - már azt szerettem volna csak tudni, tulajdonképpen hol jöttem én be? - kiugrik értem valahonnan egy úr és bevezet egy szobába.

A fal mellett öreg dívány, kiálló rúgókkal. Odébb rozoga asztal; föléje nagyon sovány fiatalember hajol és valamit kapar.

- Tessék leülni - mondja aki bevezetett és eltűnik.

Márhogy a díványra.

Ravasz és gyors mozdulattal sikerült két rúgó közé beszorulnom.

Rémes.

Csend.

Rémes csend.

A sovány fiatalember időnként felnéz és tovább kapar. Már félórája nézem, hogy kapar, mintha az életéből akarna egy nagy, sötét foltot kikaparni. Csak ülök csendben a díványon szenvedve és érzem hogy hasonlíthatok Fra Angelico egyik mellékalakjára.

Hirtelen benyit a szobába egy szőke kisasszony.

- Ki van soron?

A másik szobának, ahová bevezettek, szintén nem volt ablaka. A szoba közepén pedig kis öreg úr izgatottan papírszeletkéket szortírozott.

Nevek voltak. Akik már meggazdagodtak, vagy akik most vannak előjegyzésben? Vaj' ki tudja?

- Ah, tehát ön? - mondja, felém sem fordulva.

- A hirdetés miatt... - mondom bizonytalalanul.

- Na igen - mondja ő. - Hát mivel akar meggazdagodni?

- Kérem... talán... mivelhogy...

- Na, ezek csak formaságok, uram, merő formaságok, amiket csak úgy megkérdezek öntől, aztán rögtön el is felejtem. Diszkréció biztosítva.

(Hány évi fegyház jár ezért?)

- Miért akar meggazdagodni?

- Istenem, családi vonás... úgy gondolom, hogy mégis jobb lenne...

Nem hagy kibeszélni.

- Milyen gazdag óhajt lenni?

A kis ember hirtelen felém fordul, kezeit kitárva, mintha meg akarna áldani. Csak késő ne legyen már. Ha nem őrült, akkor precíz ember; pont, akire szükségem van.

- Kérem a legnagyobb számú gazdagságot, ugyanis nem akarok mégegyszer visszajönni.

- A legnagyobbat? Várjon csak... igen, az kitesz mindennel együtt negyvenkilenc frank kilencvenöt centimest.

- Csak ennyit kapok?

- Nem, csak ennyit fizet. Ennek fejében viszont kap ötleteket. Uram, micsoda ötleteket fog ön kapni, ön el lesz ragadtatva...

Önök ötleteket nem vesznek?

Nem is hallgat rám, már annyira örül neki, hogy rajtam is segíteni fog.

- Ezért az összegért az összes füzetek, tudnivalók és üzleti tanácsok rendelkezésére állanak. Ezekben felsorolom és megmagyarázom önnek a gyors meggazdagodás számtalan eshetőségeit.

- Ó, igen - mondom elhaló hangon.

- Van olcsóbb is uram. Csak nem csüggedni. Tizenkilenc frank és kilencvenöt centimes... de csak havi ezer frank eshetőségig. Maga abból ki se jön.

- Szóval, ezeket csak át kell olvasni, aztán mindjárt...

- Nono! - mondja ő. - Figyeljen! A dolog nagyon egyszerű, ha valakiben megvan a hozzávaló tehetség...

- Hogy lehet ezt megtudni?

- Például... az egyik bizonyítéka... ön itt van már. Ön próbálkozik. Ön fizet negyvenkilenc frank kilencvenöt centimes-t és...

- És ki a tehetségtelen?

- Az, aki még a mi útbaigazításaink alapján sem tud boldogulni. Ám, fiatalember, az ütődöttekkel nem foglalkozom. Jó Isten, mennyi baja van annak, aki csak jót akar.

Azt hiszem, én már mehetek is haza.

- Tessék csak nyugodt lenni, majd postán elküldöm a pénzt.

Szavak

nemesít	ennoble, refine
lecsap	throw down
-szerű	like
olyasmi	something like
stempli	(rubber) stamp
konyit = ért	
vállalkozik (-re)	undertake (sg.)
biceg	be lop-sided, wobble, limp
kifutófiú	errand boy
tőke	capital

zsákhordó	sack carrier
szolid	serious minded, sober, reliable
búvár, -a	diver
pacsirta	lark
egyesület, -e	association, society
szerencse kedvez (-nek)	is lucky
feszeget	try to open by force
kiált	shout, cry out loud
marha	fathead, idiot
lebocsátkozik	descend
rendbeszed	put straight, put in order
koromsötétség	pitch dark
botorkál	stagger, grope one's way
rúgó	spring (n)
rozoga	broken down, shaky
kapar	scrawl, scratch
eltűnik	disappear
márhogy	that is
ravasz	sly
beszorul	get stuck, be forced into
rémes	dreadful
folt, -ja	spot, stain
mellékalak, -ja	accessory figure, character of minor importance
hirtelen	suddenly
szortiroz	sort, classify
előjegyzés	reminder, enrollment note, registration
bizonytalanul	uncertainly, vaguely
mivelhogy	since, because
formaság, -a	formality
merő	mere, pure
családi vonás	family characteristic
őrült	mad, lunatic, crazy
ennek fejében	in return for this

elragadtatva	delighted, enraptured
rendelkezésre áll	is at disposal, available
felsorol	enumerate, list
eshetőség, -e	possibility
elhaló hangon	in a faint voice
csügged	despair
tehetség	talent
útbaigazítás	information
boldogul	prosper, succeed
ám	yet, though
ütődött	goofy, loony, stupid

Kérdések

1. Milyen mondást említ az író?
2. Szerinte ezt kik mondják csak?
3. Mit nem tud az író elképzelni?
4. Milyen munkát akar keresni az író?
5. Mihez ért?
6. Azt gondolja, hogy az jó, hogy nem ért semmihez?
7. A párizsi magyarok nagy része mivel keresi a kenyerét?
8. Mit csinálnak maguknak?
9. Mi történik, amikor dolgozni kezdenek?
10. Mikor lesznek szakértők?
11. Miért tett az író az asztal lába alá pénzdarabot?
12. Mit csinál most a pénzdarabbal?
13. Miért vett újságot?
14. Milyen állásokat ajánlanak az újságban?
15. Melyik hirdetésen akadt meg a szeme?
16. Mit gondol az író, kiknek kedvez a szerencse egyszer életükben?
17. Milyen közmondás jut az eszébe?
18. Hány házból áll a Pacsirta utca?
19. Milyen volt a ház, amit keresett?

20. Hol van kiírva az egyesület neve?
21. Ki kiált le az emeletről és mit?
22. Mit mond egy férfihang az író válaszára?
23. Milyen volt bent a pince?
24. Megtalálta az ajtót?
25. Végre mi történt?
26. Milyen volt a szoba berendezése, ahova bementek?
27. Milyen a fiatalember aki az asztal mellett ül és mit csinál?
28. Hova ültették le az írót?
29. Meddig kellett várnia?
30. Ki nyitott be a szobába és mit kérdezett?
31. Kit talált a másik szobában, ahova bevezették?
32. Mit kérdezett a kis öreg úr tőle?
33. Mit válaszolt ő neki?
34. Miért akarta a legnagyobb számú gazdagságot?
35. Mennyit kért az öreg a meggazdagodási ötleteiért?
36. Mit ajánlott ezért az összegért?
37. Mit mondott ezekből az ötletekből mindjárt meg lehet gazdagodni?
38. Mi a bizonyítéka az öreg szerint, hogy valaki tehetséges?
39. Kik a tehetségtelenek?
40. Mivel búcsúzik az író az öregtől?

Gyakorlatok

A.1 MODEL: (én) milyen - munka - keresni?
Milyen munkát keressek?

1. (ő) milyen - kenyér - venni?
2. (mi) milyen - nyelv - tanulni?
3. gyerekek - hova - menni - nyaralni?
4. Péter - hány - könyv - olvas?
5. (én) mit - felsorolni?
6. Kovácsék - mire - vállalkozni?
7. (én) mit - lecsapni - asztalra?
8. (mi) hova - lebocsátkozni?

A.2 MODEL: Haza megyek, hogy az ebédet (megfőzni).
Haza megyek, hogy megfőzzem az ebédet.

1. Az asztal lába alá teszek valamit, hogy (megszilárdítani).
2. Vizet öntök a pohárba, hogy (inni).
3. A gyerekre ráadom a kabátot, hogy (nem megfázni).
4. Beviszem a virágokat a házba, hogy (nem megfagyni).
5. Korán lefekszünk, hogy (kialudni) magunkat.
6. Templomba mennek, hogy (imádkozni).
7. Sietek az iskolába, hogy (nem elkésni).
8. Behívják a gyerekeket, hogy (bemutatni) őket Kovácséknak.

A.3 MODEL: Kovács leül. - Kovács üljön le!

1. A lány kézen fogva vezeti a gyereket.
2. A férfi sok nyelven beszél.
3. Farkas június elején megy Magyarországra.
4. A nyár közepén haza jönnek.
5. Keresztül hajt a városon.
6. A vonat minden állomáson megáll.
7. A vendég feljön a lépcsőn.
8. A folyón túl építik a házat.
9. Napokon át ülnek a szobában.
10. Gondolkoznak azon, amit mondtam.

B. Hogy mondja más szóval:

1. Ebben az ötletben van valami újszerű.
2. A ház várszerűen volt építve.
3. Az új törvény nagyon időszerű.
4. Az izraeli hadseregnek korszerű felszerelése van.
5. Máriáék találkozása egészen meseszerű volt.
6. A folyót ezen a helyen mesterségesen kiszélesítették tószerűre.

7. A főnök elvszerűen járt el.
8. Ennek a háznak kapuszerű bejárata van.
9. A vázának pohárszerű formája van.
10. Ez egy egészen álomszerű történet volt.
11. Ésszerű lenne mielőbb elmenni.
12. A kosárlabda népszerű sport Amerikában.
13. A gyerek sportszerűen viselkedett.
14. A miniszter célszerűnek tartja a követség személyzetét kicserélni.

C. <u>Házi feladat</u>:

I. Volt Párizsban? Ha igen, írja le mikor volt, mit látott és mit csinált.

II. Volt már pénztelenül? Mit csinált akkor, hol és milyen állást keresett?

Kép szöveg nélkül

MAGYARORSZÁG HELYZETE
- Szabó László után -

Ha tiszta, felhőtlen éjszakán a magasba tekintünk, az égbolton többezer ragyogó csillagot látunk. Úgy tűnik, mintha ez a rengeteg égitest egy-egy parányi fénylő pont lenne csupán, amely nagy összevisszaságban, mozdulatlanul meredne ránk, a Földön élő emberekre.

Mindez persze csak megtévesztő látszat. A szabadszemmel látható égitestek legtöbbje sokkal - némelyik ezerszer, milliószor - nagyobb Földünknél, és ezek az óriások sem állanak egyhelyben, hanem a természeti törvények szigorú rendje szerint mozognak az égbolt végtelen térségében. Az égitestek között van a mi Napunk is, amelyet csak azért látunk oly nagynak, mert Földünk közel van hozzá. Közel vagyunk egymáshoz, és közel is maradunk! A Nap vonzóerejével magához láncolta a Földet. Nem engedi elszáguldani a végtelen térben, hanem arra kényszeriti, hogy 8 többi bolygótársával együtt körülötte keringjen.

Ez a mi szerencsénk! A Föld nem tud elröppenni az iszonyúan hideg Világmindenségbe, hanem a Nap közelében marad, és így eljuthatnak hozzánk melegítő sugarai. Ezeknek a napsugaraknak köszönhetjük, hogy Földünkön élet fakadhatott, beboríthatta a növényzet, benépesíthették a különféle állatok, és megjelenhetett a legfejlettebb élőlény, az ember.

Ámde a Nap nem melegíti fel egyenletesen Földünk minden területét. Az Északi és Déli Sarkvidéken, az év egy időszakában, egyáltalán nem kel fel a Nap. Amikor pedig felkel, csak a látóhatár pereme felett jár, és sugarai alig melegítenek. A Sarkvidék az örökös tél, a jég birodalma.

Az Egyenlítő táján éppen fordított képet látunk. Ott az év minden szakában magasan jár a Nap, sugarainak forrósága alig enyhül: itt a tél ismeretlen, állandóan nyár van.

Európa és így Magyarország területe is az északi félgömbön, a Sarkvidék és az Egyenlítő között, ezektől majdnem egyenlő távolságban alakult ki.

A Földnek ezt az övezetét mérsékelt égövnek nevezzük. Valóban találó ez az elnevezés. A mérsékelt égövön nincs örökös tél vagy nyár, hanem négy évszak: a tél, a tavasz, a nyár és az ősz váltogatják egymást. Telünk sem olyan zord, mint a sarkvidékeken. Ott a lehullott hó nyáron sem olvad el, hanem évről évre halmozódik, átjegesedik. Amerre a kutatók szeme ellátott, mindenütt jégmezők borították a tájat. Nyarunk meleg, de távolról sem oly forró, mint az Egyenlítőn. A Földnek azon az övezetén a Nap sugarai perzselő hőséget árasztanak. A régi görög tudósok azt hitték, hogy a nagy meleg miatt az Egyenlítő táján nem is élhet emberi lény.

Magyarországon sarkvidéki hideg vagy egyenlítői forróság soha nincsen, tehát valóban a mérsékelt égövön fekszik.

Előnyös Magyarországnak Európa területén elfoglalt helyzete is. A földrész - idegen szóval: a kontinens - középső részén fekszik. Európa keleti és nyugati határa majdnem egyenlő távolságra van Magyarországtól, s így mintegy összeköti Nyugatot a Kelettel.

Európa kis földrész (10 millió km^2), csak Ausztrália kisebb nála. Nem is különálló földterület. Kelet felé Ázsiában folytatódik, tehát voltaképpen csak egyik része, nyugati félszigete Földünk legnagyobb kontinensének, Ázsiának. Európa és Ázsia különválasztása az ókorban történt. A föniciaiak az Égei-tengert tekintették központnak és ami attól keletre volt, azt Ázsiának, ami nyugatra, azt Európának nevezték. Ma már ennek az elkülönítésnek nem sok értelme van, ezért a földrajztudósok a két földrészt egynek tekintik és Eurázsiának nevezik. Amikor tehát Európáról beszélünk, földrajzi szemmel mindig Eurázsia nyugati félszigetét lássuk magunk előtt.

Eurázsiát tengerek, óceánok veszik körül. Innen indulnak el a szelek szárnyán azok a nedves levegőtömegek, amelyek csapadékkal öntözik a szárazföld területét.

Magyarországhoz legközelebb a Földközi-tenger alakult ki. Budapesttől a Földközi-tenger kb. 450 km távolságra van. Az Atlanti-óceán távolsága nagyobb, kb. 1200 km, óriási víztömegének hatása mégis jelentősebb, mint a közeli, de kis Földközi-tengeré. Az Északi Jeges-tenger felől - bár több mint 2600 km-re van - gyakran érkeznek hideg szelek, zimankós "léghullámok". A távoli Csendes- és Indiai-óceán hatásai nem jutnak el Magyarországig.

A tengerek közül a Fekete-tengerrel van legjobb kapcsolata Magyarországnak. Ezt az összeköttetést a Duna teremti meg, amelynek víziútján a hajók eljutnak a Szovjetunióba, valamint a közbeeső délkeleti országokba, Jugoszláviába, Romániába, Bulgáriába. A Duna köti össze Magyarországot Csehszlovákiával, Ausztriával és Németországgal is.

Összefoglalva az elmondottakat; Magyarország az északi félgömb mérsékelt égövén, Eurázsia nyugati részén, Európa közepén fekszik.

Szavak

égbolt, -ja	sky, firmament
úgy tűnik	it appears
parányi	tiny
összevisszaság	disorder, confusion
mered	stare
látszat	appearance
végtelen	infinite, endless
térség, -e	space
elszáguld	run away, shoot past
kényszerít	force
bolygó	planet

kering	circle, revolve
iszonyúan	dreadfully, awfully
világmindenség, -e	universe
sugár, sugarat, sugara	ray, beam
fakad	arise, blossom out
benépesít	populate
megjelenik	appear
ámde	yet, however, nevertheless
egyenletesen	evenly
sarkvidék (északi)	arctic region
sarkvidék (déli)	antarctic region
perem	border, edge
Egyenlítő	Equator
fordított	reverse
enyhül	grow milder
gömb, -öt, -je	globe, sphere
egyenlő	equal
kialakul	form (v)
övezet, -e	zone, area, sphere
égöv, -e	zone
valóban	really, truly, indeed
találó	appropriate, apt, proper
váltogat	keep changing
zord	severe
halmozódik	accumulate, pile
kutató	researcher, scientist, explorer
perzselő	torrid, scorching
áraszt	radiate, send forth
előnyös	advantageous
mintegy	practically
voltaképpen	actually, as a matter of fact
különválasztás	separation, segregation
ókor	ancient times
Egei-tenger	Aegean Sea

elkülönítés	separation
szárny, -at	wing
szárazföld, -je	mainland, continent
jelentős	important, significant
Földközi-Tenger	Mediterranean Sea
Északi Jeges-tenger	Arctic Ocean
zimankós	sleety
lég, leget, lege	air, atmosphere
hullám, -a	wave
Csendes-Oceán	Pacific Ocean
kapcsolat, -a	contact, connection, relation
összeköttetés	connection, contact
megteremt	create, produce
közbeeső	intermediate, in between
összefoglal	summarize

Kérdések

1. Felhőtlen éjszakákon mit lehet látni az égbolton?
2. Hogy tűnik ez a sok égitest?
3. A valóságban mekkorák ezek az égitestek?
4. Egy helyben vannak vagy mozognak az égitestek?
5. Mi van az égitestek között?
6. Miért látjuk a napot olyan nagynak?
7. A nap mivel láncolta magához a földet?
8. Hány bolygó kering a nap körül?
9. Miért szerencse az, hogy a Föld nem tud elröppenni a Világmindenségbe?
10. Mit köszönhetünk a napsugaraknak?
11. Mi minden van a Földön, mert a Nap sugarai melegítik?
12. Egyenletesen melegíti a Nap a Földet?
13. Milyen a Nap melegítő hatása a sarkvidékeken - és miért?
14. Milyen a Nap hatása az Egyenlítő táján?
15. Milyen ott az időjárás?
16. A földgömb melyik részén van Európa és így Magyarország is?
17. Milyen távolságra van Magyarország a Sarkvidéktől és az Egyenlítőtől?

18. Minek nevezzük ezt az övezetet?
19. Találó ez az elnevezés?
20. Hány évszak van a mérsékelt égövön?
21. Milyen a tél a sarkidékhez hasonlítva?
22. A nyár olyan forró, mint az Egyenlítőn?
23. Mit hittek a régi görög tudósok az Egyenlítő tájáról?
24. Hol fekszik Magyarország Európában?
25. Európa nagy földrész?
26. Európa különálló földterület?
27. Európa és Ázsia különválasztása mikor történt?
28. A főniciaiak mit tekintettek központnak?
29. Az Égei-tengertől keletre eső területet minek nevezték?
30. És a nyugatra eső területet?
31. Ma a földrajztudósok minek nevezik a két földrészt?
32. Mik veszik körül Eurázsiát?
33. Mit hoznak a szelek a tengerekről?
34. Melyik tenger van legközelebb Magyarországhoz?
35. Milyen távolságra van az Atlanti-óceán?
36. Melyik tenger hatása nagyobb Magyarországra?
37. Milyen messze van az Északi Jeges-tenger?
38. Van hatással Magyarország klímájára?
39. Hát a Csendes- és Indiai-óceán?
40. Melyik tengerrel van a legjobb kapcsolata Magyarországnak?
41. Mi teremti meg az összeköttetést a Fekete tengerrel?
42. Mely országokkal köti össze a Duna Magyarországot?
43. Hol fekszik Magyarország?

Gyakorlatok

A. MODEL: A legtöbb égitest ezerszer nagyobb a Földünknél.
Nem ezerszer nagyobb a legtöbb égitest a Földünknél?

1. Kovács tízezer forintnál is többet keres.
2. Egyik gyerek kisebb volt a másiknál.
3. Budapesten szebbnél szebb lányokat láttam.
4. New Yorkban jobbnál jobb áruházak vannak.

5. Mostanában rosszabbnál rosszabb mozikat láttam.
6. Ezer forintnál kevesebbet fizettem ezért a kocsiért.
7. Mennél többet tanul, annál többet tud.
8. Péter sokkal öregebb Jánosnál.
9. János orránál fogva vezette az apját.
10. Kovács nagy tiszteletben áll a barátainál.
11. A beteg még magánál van.
12. A gépelésnél eszembe jutott, hogy a másik könyv. otthon maradt.
13. Hajánál fogva húzta a lányt.
14. Tízezer forintos megrendelésnél öt százalékot kapok.

B. MODEL: A csillag mozdulatlan.
A csillag (mozdulatlanul) mered ránk.

1. A férfi borotválatlan.
Nem lehet hivatalba menni _____.

2. A termés begyűjtetlen.
Ha a termést _____ hagyják, elromlik.

3. A probléma megoldatlan.
_____ hagyták a problémát.

4. Váratlan vendéget kaptunk.
A vendég _____ jött.

5. Mosatlan ruha volt a kosárban.
A ruhát _____ hagytam.

6. Bútorozatlan lakást kaptam.
A lakást _____ adtam ki.

7. Az időjárás szokatlan.
_ _____ korán érkezett az iskolába.

8. Az ember büntetlen előéletű.
   Ezt a cselekedetet nem lehet _____ hagyni.

9. A zenemű befejezetlen.
   A zenemű _____ maradt.

10. Az ember néha meggondolatlan.
    Nem szabad _____ cselekedni.

11. Vetetlen ágy volt a szobában.
    Reggel _____ maradt az ágy.

12. A ház lakatlan.
    Sokáig _____ hagyták a házat.

13. Az élet céltalan.
    _____ nem lehet élni.

14. A férfi hazátlan.
    _____ bolyongott a nagyvilágban.

15. Az asszony barátságtalan volt hozzám.
    Az asszony _____ nézett rám.

16. A ház nagyon rendetlen.
    Siettem, _____ maradt a ház.

17. A kislány bátortalan.
    A kislány _____ állt az ajtóban.

18. Az asszony boldogtalan.
    _____ élt éveken át.

19. A gyerekek szótlanok voltak.
    A gyerekek _____ ültek.

20. A férfi udvariatlan volt.
    A férfi _____ leült.

C. <u>Házi feladat</u>: Írja le az Egyesült Államok földrajzi fekvését és klímáját.

REGGEL

- Erdélyi József -

Egy szép reggelre gondolok
És mosolygok és meghalok...

Kéklett az ég, sütött a nap,
Mentem sötét fenyők alatt.

Kezemet fogta jó apám.
Sárgarigó fütyült a fán.

Sárgarigó, huncut rigó,
Azt fütyülte, hogy élni jó.

Hogy élni jó, hogy élni szép,
Ha fogják az ember kezét.

Jó lenni nagynak, kicsinek.
Mindennek és mindenkinek.

Sárgarigónak legkivált,
Nagy kertben élni nyáron át.

Fenyőre szállni rangosan,
Fütyülni szépen, hangosan.

Hirdetni vígan, szerteszét,
Hogy élni jó, hogy élni szép.

Hogy élni jó, hogy élni szép,
Ha fogják az ember kezét...

Egy szép reggelre gondolok
És mosolygok és meghalok.

Kék lesz az ég, ragyog a nap,
Megyek sötét fenyők alatt.

Kezemet fogja holt apám.
S megszólal egy rigó a fán.

Azt mondja majd az a rigó,
Hogy élni szép, hogy élni jó.

De halni szebb és halni jobb...
S én mosolygok és meghalok.

MILYEN VOLT...

- Juhász Gyula -

Milyen volt szőkesége, nem tudom már,
de azt tudom, hogy szőkék a mezők,
ha dús kalásszal jő a sárguló nyár
s e szőkeségben újra érzem őt.

Milyen volt szeme kékje, nem tudom már,
de ha kinyílnak ősszel az egek,
a szeptemberi bágyadt búcsúzónál
szeme szinére visszarévedek.

Milyen volt hangja selyme, sem tudom már,
de tavaszodván, ha sóhajt a rét,
úgy érzem, Anna meleg szava szól át
egy tavaszból, mely messze, mint az ég.

HANGSZEREK

- Reményik Sándor -

Van költő, kinek lelke hegedű
És játszik rajt' egy lány,
A hegedűt kis álla alá tartja,
És játszik rajta, ahogy kedve tartja,
Van költő, kinek lelke hegedű
És játszik rajt' egy lány.

Van költő, kinek lelke kürt
És riadót az Idő fúj bele,
És hangját szikla-lelkek verik vissza,
És hangjával egy ország lesz tele,
Van költő, kinek lelke kürt.

S van költő, kinek lelke aeolhárfa,
És nem nyúl hozzá kéz,
Csupán a szél, mely végtelenből jő,
És végtelenbe vész.
Van költő, kinek lelke aeolhárfa.

TANÁR AZ ÉN APÁM

- Kosztolányi Dezső -

Tanár az én apám. Ha jár a vidéki
városban, gyermekek köszöntik ősz fejét,
kicsinyek és nagyok, régi tanítványok,
elmúlt életükre emlékezve, lassan
leveszik kalapjuk. Mint az alvajárók,
kik másfelé néznek. Hentesek, ügyvédek,
irnokok, katonák s olykor egy országos
képviselő is. Mert nagy az én családom.

Nagy az én családom. Kelettől nyugatig,
nyugattól keletig. Nagy a mi családunk.
Mikor vele megyek, fogva öreg karját,
vezetve az úton, a szívem kitágul
s szivek közt énekel elhagyatott szivem.
Az én édesapám az emberek apja
s én az embereknek testvére vagyok.

Szavak

fenyő	pine
huncut	waggish, impish, roguish
kivált	especially, above all
rangos	dignified, proud
vígan	gayly, cheerfully
holt, -at, -ja	dead
dús	opulent
kalász	ear of corn
bágyadt	faint, tired, weary, languid
réved	daydream
hangszer, -e	musical instrument
hegedű	violin
kürt, -öt, -je	trumpet, horn
riadó	alarm
visszaver (hangot)	reverberate (sound)
hárfa	harp
aeolhárfa = finom hangszer	
vész = elveszik	
tanítvány	student
hentes	butcher
kitágul	expand, extend, broaden
elhagyatott	abandoned, lonely

ARANYLÁNC

- Tamási Áron után -

Egy őszi reggelen belépett hozzánk az új tanító. Abban a percben mind felugrottunk a padokból és zúgva dícsértük neki Jézus Krisztust.* Szó helyett csak intett nekünk a tanító, majd a kalapját a szegre akasztotta. Utána megállott velünk szemben. Erős fiatal úrnak látszott, a két lábát egy kicsit széjjeltette, de különben nem mozdult. S csak nézett minket nagydarab barna szemével, amiben leginkább parancsolat s talán egy kis kegyelem volt.

Ahogy mertük, mi is néztük őt az óriási csendben.

S akkor felállott lassan Kelemen, aki éppen előttem ült a második padban, s az egyik lábát a padból kitette. Minden szem Kelement nézte s félelem szállott meg minket, mert nem tudtuk, hogy mit akarhat. Talán önkéntes követnek tekinti magát, olyant is gondoltunk, s most fel akarja a harmadik osztály neviben köszönteni a tanítót! Vagy csak felállni akar, s azután ismét visszaereszkedik.

Isten tudja.

De né, megindult Kelemen s egyenesen odament a tanítóhoz. Amikor elérkezett hozzá, szembeállott véle s a két lábát ő is széjjeltette egy kicsit.

Egy vagy két percig is így álltak egymással szemben.

- Mit akarsz? - kérdezte akkor a tanító.

Kelemen így szólt:

---

*NOTE: A második világháboru előtt Magyarországon a gyerekek papnak és tanítónak "Dicsértessék a Jézus Krisztus" -al köszöntek.

- Csak meg akartam mutatni, hogy én nem félek magától.

Ha nem a nyakán lett volna, rögtön leesett volna a feje a tanítónak, de így csak billent egyet hátrafelé, majd a következő pillantásban elnevette magát. Ezt jól tette, mert utána nevethettünk mi is, akik féltünk odáig. Csak egyedül Kelemen nem nevetett.

Hát ilyen fiú volt Kelemen.

S későbben sem változott meg, amint az cselekedeteiből is látszani fog. Sőt éppen a merészsége és a nagyra való törekedése véle együtt nőtt s el lehet gondolni, hogy mi szelíd barátai mily nagyon bámultuk őt. Példaképünk és vezérünk volt mindvégig az iskolás esztendők alatt s amikor később nem láthattuk napról-napra, akkor is érdeklődtünk utána, sőt igen gyakran felkerestük, mint az eget a csillagok.

Azt hiszem, a legnagyobb hódolója én voltam Kelemennek. Igaz viszont, hogy ő is gyakran eljött hozzám és intett, hogy kövessem. Ilyen alkalomkor mindig otthagytam a dolgot s bár apám gyakran haragudott miatta, mégis vakon követtem. Elmentünk a rétre, vagy éppen olyan messze is, ahol már nagy erdőt találtunk. De akár a rétre mentünk, akár az erdőbe, Kelemennek az volt a szokása, hogy húzódjunk a folyó mellé, mert sehol nem tudta olyan jól érezni magát, mint víznek a közelében. Én is szerettem azt a kedves és szőke folydogáló vizet, amelyet azon a vidéken nekünk rendelt az Isten, s így kétszeres örömmel követtem Kelement a folyó partjára, valahányszor úgy óhajtotta. Itt aztán úgy töltöttük rendesen az időt, hogy ő leült a partra, engemet pedig magához közel és olyan helyre állított, hogy fáradság nélkül láthasson és beszélhessen velem.

Álltam és figyeltem.

Nagy tervekről beszélt folyton, sőt egyízben így szólt:

- Te!

- Mit parancsolsz? - hajoltam feléje.

- Elszántam magamat, - mondta Kelemen.

- Tudod, mire szántam el magam? - folytatta.

- Nem tudnám kitalálni - feleltem.
- Messzeföldön a leghíresebb ember akarok lenni.

- Az Isten segítsen! - bólintottam.

Erre felugrott Kelemen. Azért ugrott fel, hogy az Istenre és minden szentekre fogadkozzék, hogy ő meg nem nyugszik, amíg célját el nem éri. S a nagy esküdözés után olyan fogadalmat vett ki belőlem, hogy én őt soha el nem hagyom, hanem tűzön és vízen keresztül követni fogom. A fogadalmat letettem előtte, bár tudtam, hogy nem kisded játék, amire vállalkoztam.

Másnap azzal keresett fel, hogy öltözzem a legtartósabb ruhámba s élelemmel is úgy szereljem fel magamat, hogy este útnak indulunk s egy hamar nem fordulunk meg. Akkor már tizenhat esztendősök voltunk, de én annyira az igézete alatt voltam Kelemennek, hogy a tizenhat esztendőből még egyetlenegynek sem vettem hasznát. Úgy cselekedtem tehát, ahogy ő elrendelte nekem. Vagyis felvettem a legjobb ruhámat, magamhoz loptam a tarisnyát s azt megtöltöttem élelemmel s mind olyannal, amit Kelemen legjobban szeretett. Este aztán, mikor a hold és a csillagok feljöttek, kimentem a szülői házból és a falu végén megvártam Kelement, aki nemsokára meg is érkezett.

- Hát akkor menjünk! - mondtam Kelemennek.

Elindultunk s mentünk, amerre mutatta a szerencsecsillag. Keresztül a mezőkön s fel az erdőbe. Lehetett már éjfél, amikor a nagy fáradtság miatt bátorságot vettem és arra kértem Kelement, hogy pihenjünk le. Kelemen azt mondotta, hogy indítványt tenni, bármifélét, csak egyedül neki van joga. De azért a pihenést elrendelte.

Csak napkeltéig aludtunk s akkor tovább mentünk.

Alkonyatig nem fordult elé semmi, amit különösebben említhetnék, akkor olyan dolog történt velünk, amit nehezen hinnék el, ha részem nem lett volna benne. Ugyanis ahogy mendegéltünk egy erdei tisztáson, egyszerre fénylő nyírfát pillantottam meg. Láttam én már máskor is nyírfát eleget s

tudtam, hogy szokott halványan s ezüstösen csillogni, de ez valósággal fénylett, pedig alkonyati idő volt s a nap nem is süthette. Remegni kezdett a szemem a fénytől s ha egyéb miatt nem, hát e miatt is megállottam volna.

- No, mozdulj! - szólt rám nemsokára Kelemen.

Se mozdulni, se szólani nem tudtam; s még inkább, mint az előbb, mert a fénylő nyírfa mellett mintha valami emberféle állott volna. Felemeltem a karomat és arra mutattam. Kelemen mellém húzódott s az ujjom után nézni kezdte a nyírfát.

- Valaki ott áll mellette - mondta végre.

Bátran odamentünk s hát csakugyan egy ember állott a fénylő nyírfa mellett; de biztosan nem teljes jószántából álldogált ottan, mivel oda volt kötve a fához, a kezénél fogva s jó hosszú lánccal. Különös ember volt, amilyent én sem azelőtt, sem azután nem láttam soha. Termetre inkább kicsi volt, mint közepes, de a feje olyan nagy, hogy még egy óriásnak is csak gondolkozás után tette volna fel az ember. Nagy szakálla neki, melyet nem tudom, hogy ezüstösnek mondjak-e, vagy pedig fehérnek. De a legkülönösebb a szeme volt mégis: nagy, mély és kékszínű, mint a búzavirág.

- Maga mit csinál itt? - kérdezte tőle Kelemen.
- Töltöm az időt - felelte az öreg.
- S így megkötözve?
- Így.

Nem volt valami okos beszéd, amit Kelemen folytatott véle; s az öreg is gondolhatta ezt, mert derűsen mosolygott, mint az elnéző bölcsek.

- Pénze van-e? - kérdezte ismét Kelemen.
- Nincsen - felelte az öreg.
- S ki láncolta ide?
- Akik szabadon akarnak járni.

Rámnézett Kelemen, de én jobbnak láttam, ha nem szólok semmit.

- Gyere, ne avatkozzunk a más dolgába! - mondta Kelemen, de alig mehettünk tíz lépést, én egyszerre megállottam, pedig nem is akartam. Kelemen mogorván tekintett rám, mivel parancsot a megállásra nem adott.

- Ennek a te megállásodnak mi a magyarázata? - kérdezte.

- Ne haragudj, - szóltam szelíden - de én azt gondolom, hogy oldjuk el az öreget.

- Oldjuk el, azt mondod?

- Azt.

Szépen néztem rá s megmondtam neki bátran, hogy érzésem szerint csak hasznunk és jutalmunk lehet abból, ha megszabadítjuk az öreget. Olyan szerencsésen találtam beszélni, hogy Kelemennél meghallgatásra találtam. Visszamentünk hát és a láncot leoldottuk az öreg kezeiről.

- Remélem, a hála nem marad el - szólott akkor Kelemen, mire az öreg bólogatva nevetett. Utána csendben mendegéltünk, mert hármunk közül egyik sem volt valami beszédes. Később Kelemennek megtetszett egy sziklás tájék s azt mondta, hogy reggelig ott húzódjunk meg. Az egyik helyen barlang volt a szikla alatt s ott vertünk szállást. Jó tüzet raktunk s szalonnát sütöttünk. Kelemennek akkor jött meg a szava. Ilyenformán az öreg is hamar megtudta, hogy nemsokára ő lesz messzeföldön a leghíresebb ember. Azt hittem, hogy a különös szakállas ember csak meghallgatja Kelement s azzal készen is leszünk. De nem így történt, mert a végén odafordult az öreg Kelemenhez és azt kérdezte tőle:

- Nem tudnád egészen pontosan megmondani, hogy mit akarsz?

- Egész pontosan?

- Ugy.

Gondolkozni kezdett Kelemen, nehogy valamit kifelejtsen azok közül, amit akart. Össze is szedte jól az eszét, mert nagy meggondolás után így szólt:

Először - is sok pénzt akarok; másodszor világszép feleséget; harmadszor pedig nagy hatalmat.

Az öreg meg volt elégedve, úgy bólogatott; de én még jobban meg voltam elégedve azzal, hogy a beszédet elvégezték s álomra lehetett bújni. Ki is pihentük jól magunkat s másnap délebédre egy városkába érkeztünk, amely arról volt nevezetes, hogy tizenhárom milliomos ember lakott benne. Nagyon örvendettünk, amikor nagyfrissen bementünk a város piacára, de az örömünk nem sokáig tartott, mert különös és szomorú híreket kellett nemsokára hallanunk. Az öreg ugyanis, aki ismerős volt ebben a városban, elvitt egy patikushoz minket, aki olyan gazdag volt, hogy a tizenhárom milliomos közé tartozott. Amikor beléptünk ennek a gazdag embernek a házába, síró családot találtunk s egy szép vetett ágyat, melyben a patikus halálos betegen feküdt. Biztosan azt gondolta a patikus felesége, hogy a nagyszakállú öregember valami csodadoktor, mert ahogy megpillantotta, mindjárt térdre esett előtte és kérni kezdte, hogy az urát gyógyítsa meg.

- Ha a vagyonát nekem adja, akkor az egészségét én is visszaadom - felelte az öreg.

Nagy szó volt, amit a szakállas mondott, de mégis gondolkozás nélkül neki ígérték a rengeteg pénzt. Akkor az öreg mind kiküldött minket a szobából s valamit csinált négyszemközt a patikussal, egy negyed óra mulva nagy éneklés zengett ki a házból s amikor bémentünk, hogy ez micsoda dolog, hát a patikus ott ül az asztal mellett, egy liter bor előtte s úgy énekel.

A patikusné mindjárt nekiállott s olvasni kezdte le az öregnek a sok pénzt. Estére került az idő, mire a számolással készen voltak. Akkor az öreg rámutatott a rengeteg pénzre, majd Kelemenhez így szólt:

- Vedd magadhoz, mert ez mind a tiéd.

Kelemennek rögtön leesett örömében az álla, de a másik percben már visszakapta. Zsákot kért s abba mind belérakta a pénzt, s eszébe nem jutott, hogy nekem is adjon valamit belőle. De amikor a zsákot békötötte, abban a percben elfehéredett. Hamar lefektettük s éppen abba az ágyba, amelyből felkelt a patikus. Mellette maradtunk reggelig, de akkor már olyan rosszul volt, hogy a pénzt elfelejtette s az öregnek könyörögni kezdett.

- A pénzről lemondasz-e? - kérdezte az öreg.

- Le - felelte rögtön Kelemen.

- S mit kívánsz helyébe?

- Egészséget - nyögte.

A szakállas ismét kiküldött minket a szobából s hát nemsokára úgy vígad Kelemen, hogy a szobában törik össze minden. Hagytuk egy jódarabig, hadd mulassa ki magát, de akkor ismét útnak eredtünk. Menetközben találgatni kezdtem magamban, hogy vajjon most hova vezérel minket az öreg. Gondoltam, hogy most a világszép feleség következik. Másnap estefelé egy szegényes kis házikóra vezetett rá minket az öreg, s annak az ajtaján három nagyot és három kicsit egymásután koppintott. Az utolsóra kinyílott az ajtó s mi oda beléptünk. De valahányszor erre a pillanatra emlékszem, mai nap is elfog a gyönyörű kábulat engemet, olyan szépet és csodálatosat láttam akkor. Bent a kicsi házikó szobája olyan volt, mint egy óriási kibontott rózsa, minek a levelein a világ legszebb pillangója pihegett, vagyis a lány, akit kerestünk. Ahogy rápillantottam, egyszerre megforrósodott körülöttem a világ és egy perc alatt a pokol minden kínja összegyűlt a szívemben, amiért Kelemen volt a szerencsés, nem pedig én.

- Vedd birtokodba! - szólott Kelemennek az öreg, mire az én kevély és vitéz barátom örömében térdre esett. Nem volt azért a leggyengébb legény, mert négykézlábra állott és úgy kezdett mászni a világszép lány után. Az öreg mosolygott, amikor ezt látta, majd így szólt:

- Mi most elmegyünk s csak három nap mulva jövünk vissza.

Ketten csakugyan el is mentünk onnét, de ha egészen igazat akarok mondani, akkor menésnek csupán az öreg távozását lehetett mondani, mivel én csak vánszorogtam. Talán belé is pusztultam volna, ha a jóságos apó olyan figyelmesen gondomat nem viselte volna. De jó szállásra vitt, ennem és innom adott s csodálatos történeteket beszélt nekem.

Amikor harmadik nap estefelé megindultunk, hogy boldog Kelement meglátogassuk, már dalolva mentem de azért amikor ismét kopogtatott hatot az öreg és kinyílott az ajtó, a szememet hirtelen béfogtam, hogy a világ legszebb pillangóját ne is lássam.

- Hogy vagy, Kelemen? - kérdeztem.

Csak nyöszörgés felelt szavamra, de abban felismertem a Kelemen hangját. Nagyon megrémültem, mert arra gondoltam hirtelen, hogy valami nagy baj találta az én barátomat. Lekaptam hát két kezemet a szememről, de abban a percben felkiáltottam és sírni kezdtem, mert Kelemen csontig aszalódva feküdt a rózsa-szobában s az arcája is olyan volt, mint egy aszalt öreg körte. S mellőle mosolyogva tekintett rám a leány, aki még szebb és még csodálatosabb volt most, mint három nappal ezelőtt.

Az öreg bölcsen és mosolyogva állott, majd újból megkérdezte Kelement:

- Kívánsz valamit, édes fiam?

Nehezen, de valahogy mégis kinyögte Kelemen, hogy szabadulni kíván a feleségétől; s ha lehetséges, azt is kívánná, hogy feleség helyett erős lehessen. Az öreg beléegyezett ebbe, majd megfogtuk ketten Kelement, felemeltük és kihoztuk a paradicsomból. A lábánál én fogtam s a fejénél az öreg, s úgy vittük a szállásunkra, mert menni nem tudott szegény. Sok időbe telt, amíg visszanyerte emberi formáját és erejét, de az is elkövetkezett.

Akkor ismét útnak indultunk hárman.

- Hát a hatalmat akarod-e? - kérdezte az öreg.

Kelemen gondolkozni kezdett, hogy vajjon szélnek eressze-e ezt a harmadik kívánságát, vagy pedig nem. Bár eleget tanult a másik kettőből s nem a legjobbakat, mégsem tudta legyőzni magát s azt felelte, hogy akarja a hatalmat. Az öreg bólintott és ismét egy városba vezetett minket. Ott elmentünk egyenesen a polgármesterhez, akit azonban nem találtunk otthon. Megkérdeztük a feleségétől, hogy hol és miképpen találhatnánk meg, mire azt a választ kaptuk, hogy menjünk egyenesen a város főterére. Megfordultunk és a főtérre mentünk. Nagy sokaságot találtunk ottan, rettentő ordítozásban. Odamentünk s hát a nép egy óriási sárga szőnyeget vett körül s azon a sárga szőnyegen két férfiú küzdött, derékig meztelenül. Nem értettem a dolgot s azért megkérdeztem egy mellettem lévő embert:

- Hát ezek mért küzdenek?

- A polgármesteri hatalomért - felelte az ember.

Amíg én ennyit megtudtam, azalatt az öreg többet csinált, mert Kelement felvétette a birkózók közé. Kelemen olyan erős volt, hogy sorra mindegyiket a földhöz verte. Egy óra sem telt belé s már hirdették mindenütt a városban, hogy Kelemen lett a polgármester. Először fitymáltam egy kicsit a dolgot de amikor megtudtam, hogy ebben a városban s ősi szokás szerint elevenek és holtak felett egyedül ítél és parancsol a polgármester, akkor így szóltam:

- Az már más.

Azon az este korán lefeküdtünk, mert Kelement másnap reggel jókor avatták belé a hivatalba s mi ott akartunk lenni. Amíg az ünnepség tartott, ott állottam az öreg mellett az első sorban; s nagyon tetszett nekem minden, csak éppen a végén csodálkoztam egy kicsit. Az történt ugyanis, hogy amikor vége lett az ünnepségnek, három fej salátát hoztak s amúgy nyersen

odatették Kelemen elé. Szegény Kelemen nem tudta hogy mitévő legyen a salátával, de a tanácsosok hamar megmagyarázták neki, hogy azt a három fej salátát meg kell enni, mert ősi szokás szerint minden reggel három fej salátát eszik a polgármester s egyebet semmit.

- Hát délebédre? - kérdezte Kelemen.

- Délebédre három murkot - mondták a tanácsosok.

- Hát vacsorára?

- Vacsorára egy szál tormát levelestől.

A dolognak ez a fele nem tetszett Kelemennek, de azért nem mondott le a hatalomról, hanem ette a salátát és reggeltől estig ítélkezett elevenek és holtak felett. S amíg ő ezt cselekedte, addig az öreg engemet maga mellé vett s minden tekintetben gondomat viselte. Jó szálláson laktam véle együtt, nem dolgoztam semmit, hanem jártam véle a vendéglőket s ettük a kolbászt s a jó tokányt. De Kelement minden nap meglátogattuk s megkérdeztük őt az egészsége felől.

Történt azonban, hogy úgy három hét mulva, éppen egy látogatásunk alkalmával, váratlanul így szólott Kelemen:

- Nem kell a hatalom!

- Hát mi kell helyette? - kérdezte az öreg.

- Szabad élet - felelte Kelemen.

Ennél több szó nem esett, hanem leszállott Kelemen az ítélőszékből és elmentünk a vendéglőbe, hogy tokányt ehessünk. Ettünk is, amennyi kellett; majd utána búcsút vettünk a várostól és ismét útnak eredtünk. Az öreg és én jókedvűen mendegéltünk, de Kelemen szomorúan lógatta a fejét.

- Mért búsúlsz? - mondtam neki. - Hiszen mindent elértél, amit akartál!

Kelemen nem felelt erre hanem tovább duzzogott. Ahogy telt az idő, ő egyre erősödött a rengeteg saláta után s velünk már úgy bánt, mint ellenségeivel. Végre megsokalta az öreg a dolgot és feltette egyenesen a kérdést:

- Hát szólj, mit akarsz?

Kelemen azt felelte, hogy van még egy negyedik akarata is, amihez köti magát. Ez pedig abból áll, hogy vissza akar menni a nyírfához, ahonnét elindultunk.

Nagyon csodálkoztam, hogy egy eszes embernek ilyen haszontalan kívánsága legyen. De azon még jobban csodálkoztam, hogy ezt a csekélységet csak nehezen ígérte meg az öreg. Hamarosan kiderült azonban, hogy Kelemennek és a bölcs szakállasnak igaza volt, mert amikor visszaérkeztünk a fához, az én barátom így szólt:

- No öreg, tiszteljük meg a múltat!

Azzal vette Kelemen a láncot és a kedves öreget visszakötötte a fához. De ezzel nem elégedett meg, sok szidalmat, zúdított az öregre. Én egy darabig ámultam, de amikor azt is hallanom kellett, hogy az öreg megcsalta a pénzzel, a feleséggel és a hatalommal, akkor odakiáltottam a barátomnak:

- Te pokolba való.

Abban a pillanatban reám akart ugrani Kelemen, hogy az életemet vegye, de én gyorsan futni kezdtem. Tudott azonban ő is futni, mert egyre közelebb s közelebb került hozzám. Nagy rémületemben nem tehettem egyebet, hanem az Istenre gondoltam, hogy ő segítsen meg. S ezzel eltaláltam a legjobbat, mert abban a pillantásban megrázkódott a nagy természet, mint Krisztus halálának idején. A föld megrepedett s onnét szél zúgott elő, s megrepedett az ég is, de onnét fényesség zuhogott.

Amikor magamhoz tértem, a nagy fényességben és a föld repedésének szélén már egyedül állottam. S abban a percben,

mintha írást láttam volna magam előtt, olyan biztosan tudtam, hogy a repedésen keresztül a pokolba esett Kelemen. Mosolyogtam s elindultam visszafelé, hogy az öreget eloldjam a láncról. De amikor visszatértem a nyírfához, nagy csodálkozásomra már nem láttam senkit, akit felszabadíthattam volna. Egyedül a láncot találtam ott, de az is arannyá változott.

S ahogy ott állottam, egy tűnő pillanatra az jutott eszembe, hogy az a bölcs öreg talán maga az Isten volt... De a másik percben már arra gondoltam, hogy leoldom a láncot és elviszem haza apámnak. Ez volt a legjobb gondolatom, mert amikor meglátta apám az aranyláncot, egy cseppet sem haragudott reám, amiért olyan hosszú ideig voltam el.

(Megjelent az Erdélyi Helikon 1937. évfolyamában.)

Szavak

zúg	rumbling, roar
széjjeltesz	put apart
billen	tilt, tip over, topple
merészség	daring, audacity
nagyra való törekedés	ambitious
példakép, -e	ideal, example, model
hódoló	admirer
vakon	blindly
folydogál	flow slowly
ízben	occasion, time
elszánja magát	make up one's mind, resolve, determine
fogadkozik	vow, promise (v)
esküdözés	swearing repeatedly (to do something)
kisded	small

igézet	spell, fascination, enchantment
tarisnya - tarisznya	satchel, bag
inditvány	proposition
tisztás	clearing, ope ing
nyírfa	birch tree
remeg	tremble
jószántából	of one's own free will
termet, -e	figure, stature
szakáll	beard
derűsen	cheerfully
elnéző	indulgent, lenient
beleavatkozik	interfere, meddle
megszabadit	liberate, free
szállást ver	dig a shelter
szalonna	bacon
összeszedi az eszét	concentrate on (sg.), rack one's brain, think hard
örvend = örül	
patikus	druggist
négyszemközt	in private, between the two of them
leesett az álla	stood gaping
nyög	moan, groan
vigad	have a good time, amuse oneself
útnak ered	start off (to go)
találgat	try to guess, keep guessing
kábulat	gaze, stupor
piheg	pant, gasp
pokol minden kínja	all the suffering of hell
birtokba vesz	take possession of
vitéz	brave, valiant
négykézláb	on all fours
vánszorog	self, crawl along

figyelmes	attentive, mindful, thoughtful, considerate
gondját viseli valakinek	take care of somebody
nyöszörgés	whine, whimpering, wailing
csontig aszalódva	shriveled to the bones, dried, withered
megrémül	be frightened
szélnek ereszt (-t)	let go
polgármester, -e	city mayor
derék, derekat, dereka	waist, hip
fitymál	belittle, turn up one's nose at
avatni	initiate into something, inaugurate
egy szál	one single piece
torma	horseradish
tokány	a kind of
duzzog	sulk
megsokall	have enough of
köti magát	insist upon something
haszontalan	useless
csekélység	bagatelle, trifle, littleness
szidalom, szidalmat, szidalma	abuse (n.)
kiderült	came out
zúdít	pour
ámul	be surprised, amazed
megrepedt	cracked
tünő pillanatra	for a (vanishing) moment

Kérdések

1. Hova lépett be az új tanító?
2. Mit csináltak a gyerekek?
3. Hogyan köszöntek a gyerekek az új tanítónak?
4. Hogyan fogadta a köszöntést az új tanító?
5. Aztán mit csinált a tanító?
6. Mit csináltak a gyerekek?
7. Mit csinált akkor Kelemen?
8. Mit gondoltak a gyerekek, hogy mit akar Kelemen csinálni?
9. Hogyan állt szemben egymással a két ember?
10. Mit felelt Kelemen a tanító kérdésére, hogy mit akar?
11. Hogyan fogadta a tanító ezt a választ?
12. Az osztály is nevetett?
13. Kelemen is együtt nevetett az osztállyal?
14. Miért bámulták a gyerekek Kelement?
15. Hogyan néztek rá az iskolatársai?
16. Ki volt a legnagyobb hódolója?
17. Mit csinált ő gyakran Kelemennel?
18. Örült az apja ennek?
19. Egy nap mit közölt Kelemen a barátjával?
20. Milyen igéretet vett ki Kelemen a barátjától?
21. Másnap mit mondott Kelemen a barátjának?
22. Hány évesek voltak ebben az időben a fiúk?
23. Miért követte vakon Kelement a barátja?
24. Megcsinálta azt, amit Kelemen rendelt?
25. Hol találkoztak és mikor?
26. Merre mentek?
27. Mi történt éjfélkor, amikor a barát pihenni akart?
28. Mikor folytatták az utjukat?
29. Mit láttak meg alkonyatkor?
30. Mi volt szokatlan a nyírfában?
31. Kit láttak a nyírfa mellett?
32. Hogy nézett ki ez az ember?
33. Milyen beszélgetés folyt le Kelemen és az öreg között?

34. Mit mondott Kelemen a barátjának?
35. Mit csinált a barát pár lépés után és mit mondott Kelemennek?
36. Kelemen megcsinálta azt, amit a barátja kért?
37. Mit csináltak azután?
38. Hol vertek szállást és sütöttek szalonnát?
39. Mit mesélt Kelemen az öregnek szalonna-sütés közben?
40. Mi volt Kelemen három kívánsága?
41. Hova érkeztek másnap délben?
42. Miről volt nevezetes a város?
43. Milyen szomorú hírt hallottak?
44. Mit találtak a milliomos patikus házában?
45. Mit csinált a patikus felesége?
46. Mit mondott az öreg, hogy mit kér azért, hogy meggyógyítsa a patikust?
47. Elfogadta az asszony az öreg ajánlatát?
48. Mi történt ezután?
49. Kinek adta az öreg a pénzt, miután megkapta az asszonytól?
50. Mi történt Kelemennel, amikor a pénzt eltette?
51. Hova fektették Kelement?
52. Mi történt reggel, miért könyörgött Kelemen?
53. Miről kellett Kelemennk lemondani, hogy megint egészséges legyen?
54. Meggyógyította az öreg Kelement is?
55. Hova érkeztek másnap estefelé?
56. Ki volt a szobában?
57. Milyen volt a lány?
58. Mit mondott az öreg Kelemennek?
59. Hogyan fogadta ezt Kelemen?
60. Mit mondott az öreg, hogy mikor fognak visszajönni?
61. Mit csinált az öreg Kelemen barátjával?
62. Mit csináltak három nap mulva?
63. Milyen volt Kelemen, amikor meglátták?
64. Mi volt Kelemen kérése, amikor az öreg megkérdezte, hogy mit kíván?

65. Mennyi időbe került, amig visszanyerte Kelemen az erejét?
66. Mit válaszolt Kelemen, amikor az öreg megkérdezte, hogy a hatalmat akarja-e?
67. Hova mentek akkor és hol találták meg a polgármestert?
68. Mi folyt a főtéren?
69. Miért küzdöttek az emberek?
70. Mit csinált az öreg Kelemennel?
71. Ki nyerte meg a küzdelmet és mit nyert meg vele?
72. Milyen hatalommal rendelkezett ebben a városban a polgármester?
73. Mi történt másnap reggel?
74. Mit tettek az ünnepség végén Kelemen elé és miért?
75. Mit kell a polgármesternek minden délben és minden este ennie?
76. Tetszett ez Kelemennek?
77. Mit csinált az öreg és Kelemen barátja, mialatt Kelemen polgármester volt?
78. Mi történt három hét múlva?
79. Hova mentek legelőször, mielőtt elhagyták a várost?
80. Milyen kedvük volt, amikor az úton mentek?
81. Mit kérdezett az öreg Kelementől?
82. Mi volt Kelemen válasza?
83. Az öreg könnyen beleegyezett, hogy visszamenjenek ahhoz a nyírfához?
84. Mi történt, amikor visszaérkeztek oda?
85. Mi mindent mondott Kelemen az öregnek?
86. Tetszett-e ez a barátjának és mit kiáltott Kelemennek?
87. Mit csinált Kelemen erre?
88. Hogyan próbált menekülni Kelemen elől?
89. Kire gondolt és kinek a segítségét kérte, amikor Kelemen egyre közelebb ért?
90. Mi történt ekkor?
91. Mit gondolt a barátja, hova esett Kelemen?
92. Ezután hova indult vissza a gyerek?
93. Talált valakit megláncolva a nyírfánál?
94. Milyen volt a lánc, amivel az öreg meg volt láncolva?

95. Mi jutott eszébe egy tűnő pillanatra?
96. Mire gondolt a másik percben?
97. Jó gondolat volt ez?
98. Miért volt ez jó gondolat?
99. Miért nem haragudott az apja, hogy olyan sokáig távol volt hazulról?

Gyakorlatok

A. MODEL: Itt van egy <u>murok</u>. - Ma egy <u>murkot</u> ettem.

1. Az élet <u>álom</u>.
   Szép _____ volt az éjjel.

2. Az út mellett egy <u>árok</u> van.
   Átugrottam az _____.

3. Nincs otthon <u>cukor</u>.
   Egy kiló _____ kell vennem.

4. Ez nem egy jó <u>dolog</u>.
   Sok _____ van.

5. Virágzik a <u>bokor</u> a kertben.
   _____ ültettem a kertbe.

6. Amerika <u>nagyhatalom</u>.
   A _____ tárgyalnak egymással.

7. Ez jó <u>alkalom</u> lesz.
   Nem volt _____ találkozni vele.

8. A gyerek <u>bátor</u> volt.
   _____ a győzelem.

9. Régen ez római <u>birodalom</u> volt.
   Szent István _____ alapított.

10. Bizalom az alapja mindennek.
Nem volt _____ az emberhez.

11. A magyar forradalom 56-ban volt.
A magyarok _____ nem sikerült.

12. A városban nagy a forgalom.
A város _____ nagy.

13. Halál az nagy fájdalom.
Nem érzi a _____ a kezében.

14. A nagyteremben van a gyűlés.
Takarítják már a _____.

15. Az ökör teherbíró állat.
Szép _____ vannak Kovácsnak.

16. Fogytán van az élelem.
_____ kell vennem.

17. Ezer ember volt ott.
_____ voltak ott.

18. Rákóczy fejedelem volt.
Ma nincsenek _____.

19. Félelem szorította a szívét.
A gyerek nem ismer _____.

20. Ez az ötödik aranyérem.
Öt _____ nyertek.

21. Egy madárfészek van a fán.
Ez a királyok ősi _____.

22. A gyerek szemében értelem volt.
Az egésznek nincs semmi _____.

23. Nem volt benne semmi <u>érzelem</u>.
Kiölt minden _____ a lányból.

24. Nagy <u>teher</u> van a kocsin.
A kocsi nem bír több _____.

25. Nagy volt az <u>izgalom</u>.
Nekem nem volt semmi _____.

26. A <u>jutalom</u> ezer forint volt.
_____ adtak a gyereknek.

27. Ezt mindenki tudja, nem <u>titok</u>.
Mondok egy nagy _____ magának.

28. Szól a <u>lélek</u>-harang.
A lánynak szép _____ van.

29. Az <u>öbölben</u> állt a hajó.
Nem láttam még az _____.

30. Ez az első <u>szerelem</u>.
Ez a lány volt az első _____.

B. <u>Hogy mondja más szóval?</u>

1. Reggel négykor volt a napkelte - csak addig aludtunk.
2. A Balaton partján néztük a napnyugtát.
3. Anyám főztje mindenkinek ízlik.
4. Hazafelé futtában egy-egy helyen megállt.
5. A madarakat reptükben lelőtték.
6. A betegnek jártányi ereje sincsen.
7. A tanító megérkeztekor felálltak a diákok.
8. Kovács diplomata volta nagyon imponált a barátainak.
9. Fogytán van már a cseresznye a piacon.

10. Az elnök jöttekor elhallgattak az emberek.
11. A kutya fektében ugatott.
12. A bizottság ottlétekor a miniszterelnök ebédet adott tiszteletükre.
13. A katonák mentükben elaludtak.
14. A vendégek távoztakor a lány előhozta a kabátokat.

C. <u>Házi feladat</u>: Írjon mondatokat a következő kifejezéseket használva:

1. elszánja magát
2. jószántából
3. összeszedi az eszét
4. leesett az álla
5. tünő pillanat
6. összevisszaság
7. a szerencse kedvez
8. koromsötét
9. rendelkezésre áll
10. útba igazít
11. előjegyzésbe venni
12. ennek fejében
13. vállalkozik valamire
14. gondját viseli
15. köti magát
16. látszat
17. a mérleg a javára billen
18. leszögez valamit

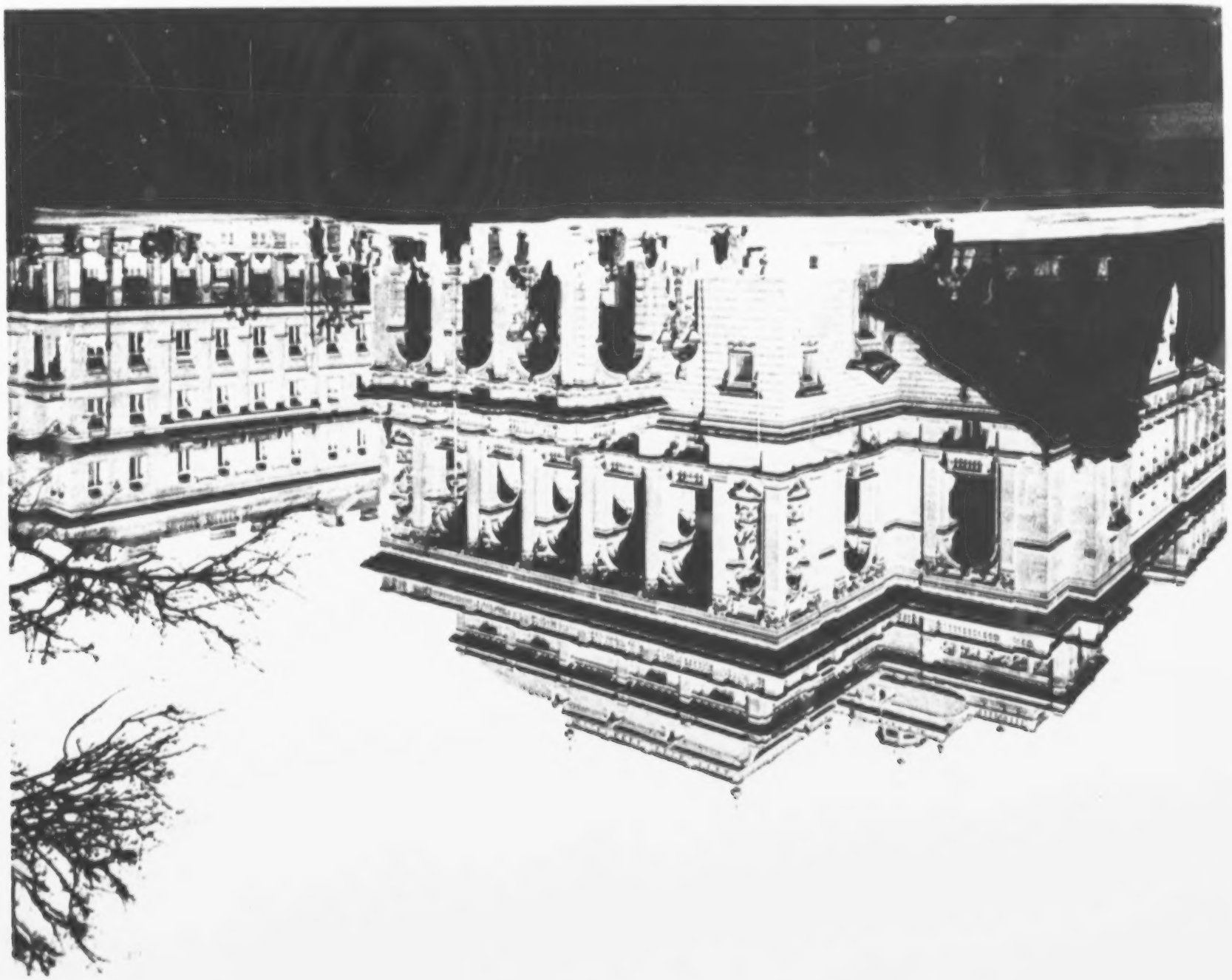

A JÓÍZLÉS KÖVETEI

- Dutka Mária után -

Sok minden belefér a használati eszköz fogalmába; mindaz a tárgy, amit az ember otthonában, munkahelyén használ: az evőeszköz, a golyós toll, az írógép, a kalapács, a gépek és mindenfajta munkaeszköz. Ezeknek a mindennapi tárgyaknak esztétikai kialakítása, korszerűsítése világszerte foglalkoztatja az iparművészetet.

Bizonyos, hogy az ősembernek előbb volt ruhája, mint kése, villája, kanala (hiszen állítólag hozzánk nápolyi Beatrix hozta az első villát gazdag kelengyéjében). Ruhánk is, de lakásunk szőnyegei, takaróink, plédjeink, bútoraink huzatai, függönyeink, konyhánk ékességei - mind-mind a textiltervező hatáskörébe tartoznak. A jó ízlés követeit küldi a textiltervező az ember otthonába.

Az iparművészetek között, a többihez viszonyítva, a textiltervezés a legszervezettebb. Textilgyárainkban ma már 180 - 200 iparművészeti főiskolát végzett fiatal tervező dolgozik. E jól felkészült tervezők feltehetően korszerűen gondolkodnak, éreznek, terveznek; nagy szerep vár rájuk az általános ízlés kialakításában.

Melyik az az imparművészeti ág, mely a legszorosabb, nélkülözhetetlen kapcsolatban van az emberrel? Kétségtelenül a lakás-textil.

A magyar lakás-textil - mondja egy tehetséges tervező - nem nagymúltú iparág. Az államosítások után keletkezett. Mondhatnánk: a nulla pontról indultunk el. Elsősorban a kellő talajt kellett megteremtenünk. Nem sok útravalót kaptunk. Nem voltak olyan tanáraink, akiknek gyakorlatuk lett volna a nagyipari termelésben. Mi talán át tudunk majd

adni valamit az utánunk következőknek. Tulajdonképpen az előkészítés korszakában vagyunk.

- Nagyipari keretek között dolgozunk, szükségünk van társakra; mérnökökre és közgazdászokra. A mérnök áll jót a sorozatok minőségéért, a közgazdász a piac, a kereskedelem, a nyersanyag ismeretében elvégzi a kalkulációs műveleteket. A tervező viszont a lelke a gyártásnak. Esztétikailag ő a felelős. S a felelősség nem is csekély, hiszen hét és fél millió méter árut termelünk évente, s ennek 37-38 százaléka export.

Melyik textilágazatban lát a tervező fejlődést, s melyik az, amelyet nem lehetett még kimozdítani a régi kerékvágásból?

- A régi ízléshez képest az úgynevezett kommersz szőnyeg fejlődött a legtöbbet. A kereskedelem 60 százalékában már áttért az új árusítására. Hozzá kell szoktatnunk a közönséget ahhoz a gondolathoz, hogy géppel is lehet színvonalas textíliát, szőnyeget készíteni.

- De a csatát még nem nyertük meg - fejezi be.

A textiltervezőnek valóságos stratégiai terv alapján kell dolgoznia, hogy meggyőződésének, esztétikai igényességének polgárjogot szerezzen, míg azon munkálkodik, hogy a régi rossz, az ízléstelen, a helytelen kikopjon a divatból, a közízlésből. Meg kell győznie a kereskedelmet, a különböző illetékes osztályokat és bizottságokat az igazáról. Vagyis nemcsak tervez, hanem harcol is. De lehet-e fiatal, eredményeket elért tehetség számára méltóbb feladat, életcél, mint amit így foglalhatunk össze: "Csak jót csinálni, s a rosszat kiűzni!"

(Megjelent a Tükör 1966. május 24. számában.)

Szavak

belefér	can get in, find room in (sg.)
használati eszköz, -ök	consumer goods / tools / instruments
fogalom, fogalmat, fogalma	concept, idea
kalapács	hammer
kialakítás	forming, shaping, developing
iparművészet, -e	applied arts, industrial arts
ősember, -e	prehistoric man, caveman
kelengye	trousseau
pléd, -je	traveling rug
bútorhuzat, -a	cover (n)
ékesség	decoration, ornament
tervező	designer, planner
hatáskör, -ök, -e	sphere of authority
feltehetően	presumably
szoros kapcsolat, -a	close / tight connection
nélkülözhetetlen	indispensable
kétségtelenül	undoubtedly
államosítás	nationalization
keletkezik	come into being
kellő	proper, due, right, adequate
talaj	ground, soil, earth
jót áll (-ért)	guarantee
sorozat, -a	series
minőség, -e	quality
művelet, -e	operation, action
gyártás	manufacturing, production
felelős, -ért	responsible
csekély	small
kerékvágás	routine
képest (-hez)	compared with, considering
áttér	switch to something else
színvonalas	high level

megnyerni a csatát	win the battle
befejez	finish (v)
valóságos	real, genuine, veritable
igényesség	demanding much care; high level
divat	fashion
munkálkodik (-n)	work hard at, be active
illetékes	competent
meggyőzi az igazáról	convince somebody that he is right
méltó	worthy
kiűzni	drive out

Kérdések

1. Mit nevezünk használati eszközöknek?
2. Mit akarnak az iparművészek a használati eszközökkel kapcsolatban?
3. Mi tartozik a textiltervező hatáskörébe?
4. Melyik a legszervezetebb ága az iparművészetnek?
5. Hogyan kell az iparművészeti főiskolát végzett tervezőknek gondolkozniuk, érezniük és tervezniük?
6. Milyen szerep vár rájuk?
7. Melyik iparművészeti ág áll a legszorosabb kapcsolatban az emberrel?
8. A magyar lakástextil régi iparág?
9. Mikor keletkezett?
10. Mit kellett elsősorban megteremteniük?
11. Voltak megfelelő tanáraik, akiknek gyakorlatuk volt a nagyipari termelésben?
12. A lakástextil milyen korszakában vannak most?
13. A nagyipari keretek között kikre van szükségük?
14. Miért felelős a mérnök?
15. Mit csinál a közgazdász?
16. Mit csinál a tervező és miért felelős?

17. Mennyit termelnek évente?
18. Mennyi megy ebből exportra?
19. A régi ízléshez képest mi fejlődött a legtöbbet?
20. Mihez kell hozzászoktatni a közönséget?
21. Mi a feladata a textiltervezőnek?
22. Min kell munkálkodnia?
23. Kiket kell meggyőznie az igazáról?
24. Csak tervez?
25. Mi az életcéluk?

Közmondások.

Aki a kicsinyt nem becsüli, a nagyot nem érdemli.
Ki dolgozni nem szeret, nem érdemel kenyeret.
Barátot a szükségben ismered meg.
Kutyából nem lesz szalonna.
A jó tanács aranyat ér.
Ami késik, nem múlik.
Aki mer, az nyer.

Gyakorlatok

A. Magyarázza meg a következő szavakat, hogy ki egy:

1. munkás - munkásember - munkásasszony - munkásnő - munkáslány - munkásifjú - munkásgyermek - munkáshallgató - munkásigazgató munkaadó - munkavállaló - munkavezető - munkatárs - szakmunkás - vasmunkás

2. Hol van a maga munkahelye?
3. Ki a munkaadója?
4. Kik a munkatársai?
5. Mi a munkaköre?
6. Mi a munkaterülete?
7. Milyen munkaterv vagy munkamódszer alapján dolgozik?

8. Mikor kezdődik a munkaideje?
9. Milyen a munkatempó maguknál?
10. Jó munkaerő maga?
11. Hány napból áll egy munkahét az Egyesült Államokban?
12. Hány órából áll egy munkanap?
13. Van sok munkaalkalom vagy munkalehetőség az Egyesült Államokban?
14. Van-e munkahiány Amerikában?
15. Van-e munkanélküliség az Egyesült Államokban?
16. Mit kapnak a munkanélküliek az Egyesült Államokban?
17. Milyenek a munkafeltételek Amerikában?
18. Hol vannak munkatáborok?
19 Hol van munkakényszer?
20. Van-e munkaügyi minisztérium az Egyesült Államokban?
21. Van-e munkajog és munkavédelem itt?
22. Mikor kezdődött a munkásvédelem?
23. Mikor kezdődtek a munkásmozgalmak?
24. Van-e sok munkássztrájk?
25. Van-e munkáshiány?
26. Hol van nagy munkástömeg?
27. Van-e jó munkásbiztosítás?
28. Hol vannak munkásbíróságok?
29. Hol laknak a munkáscsaládok?
30. Milyenek a munkásnegyedek az Egyesült Államokban?
31. Hol vannak munkásotthonok, munkásszállók, vagy munkásszállások?
32. Melyek a munkásállamok?
33. Nevezzen meg egy munkás-paraszt államot!
34. Hova küldik a munkásságot a munkásállamokban üdülni?
35. Vannak szép munkásházak az Egyesült Államokban?
36. Hogy keresnek a munkások az Egyesült Államokban?
37. Milyen az életszinvonala az amerikai szakmunkásnak?
38. Milyen az életszinvonala egy magyar szakmunkásnak?
39. Mi az hogy "munkásdemokrácia"?
40. Hol van egy munkásarisztokrácia?

B. Model: Az Egyesült Államokban a _____ pénzsegélyt kapnak.

A Egyesült Államokban a munkanélküliek pénzegélyt kapnak.

1. Kovács _____ a Szabó gyárában.
2. Amerikában 8 órából áll egy _____.
3. Ha nincsen elég munka, akkor _____ van.
4. Ha van elég munka, nincsen _____.
5. A dolgozó a _____ és a gyáros a _____.
6. Ha a gyárnak nincsen elég munkása _____ van.
7. Kovács és Fehér _____ a Szabó gyárában.
8. A gyárban a _____ hatkor kezdődik.
9. New Yorban több _____ van, mint egy kis városban.
10. Amerikában egy _____ 5 napból áll.
11. A városnak az a része ahol a munkások laknak a _____.
12. A _____ igen magas szinvonalon élnek Amerikában.
13. A gyárak közelében nagy _____ laknak.
14. Fehér és Kovács főnöke a _____.
15. Ha a munkástömegek nem akarnak dolgozni _____ van.
16. A tervezői osztályon az új _____ szerint dolgoznak.
17. Kovács új _____ keres, ahol többet fiezetnek.
18. A _____ kötelező a gyárakban.
19. Az irógép _____ a titkárnő számára.
20. A dolgozók munkafeltételeit a _____ irányítják.

C. Házi feladat: Textilgyárak Amerikában.

KÜCSÜK

- Kosztolányi Dezső után -

- A keleti villámvonaton utaztam - mesélte Esti Kornél - hazafelé, forró nyáron.

Abban az elsőosztályú, elfüggönyzött fülkében, melyben ültem, kivülem még három nő utazott, három török nő, három ízig-vérig török nő, fátyol és előitélet nélkül: az öreganya, az anya és egy tizenöt éves kislány, akit Kücsük-nek hívtak, vagyis Kicsinek, Kicsikének.

Sokáig gyönyörködtem ebben a bájos családban. Az öreganya, az anya s a kisleány úgy került itt össze, egymás szomszédságába, mint némely alpesi hegyeken a Tél, a Nyár és a Tavasz.

Öreganyó egy nyolcvanéves, matrona, fekete ruhában aludt, nyakán óriás fekete gyöngyökkel. Álmában törökül beszélt. Kezét néha idegesen arcára emelte, hogy eltakarja vele, mert ő az élete nagyobb részében még fátyolt hordott, s még álmában is érezhette, hogy arca meztelen.

Annál modernebb volt az anya. Haját, mely valaha hollófekete lehetett, szalmasárgára festette. Közvetlen volt. Egyik cigarettáját a másik után szívta. A kalauzzal aki belépett - demokratikusan - kezet fogott. Egyébként Paul Valéry legújabb könyvét olvasta.

Kücsük olyan volt, mint egy mézes, rózsaszínfehér cukrászsütemény. Rózsaszín selyemruhát viselt, s arcocskája olyan fehér volt, mint a tejhab. Az ő haja is festett volt, szalmasárga. Minden tekintetben az anyja tanítványának látszott. Majdnem szégyellte, hogy török. Csak a piros bőrpapucsa árulta el ezt, melyet föl vett a vonaton, meg az a rengeteg rózsacsokor, melyet magával hozott, az a sok

égőpiros, vérző konstantinápolyi rózsa, mely hajnal óta illatozott ebben a fülkében, mint egy kertben, aztán az angoramacskája, mely alá török szőnyeget tett, a kékszemű, süket angoramacskája, melynek álmát őrizte.

Nekem Mohamed jutott eszembe, az ő jóságos prófétájuk, aki egy ízben, mikor macskája elaludt a köpenyén, inkább levágta köpenye csücskét, semhogy kedvenc cicáját fölébressze.

Bécsbe igyekeztek, onnan Berlinbe, onnan Párizsba, onnan Londonba. Műveltek voltak. A leány a B- és C-vitaminról beszélt, az anya Jung-ról és Adler-ről.

Minden nyelvet tökéletesen tudtak. Franciával kezdték, a legtisztább irodalmi nyelvvel, majd némettel keverték a szót - de közben angolul is csevegtek. Ezzel egyáltalán nem hivalkodtak. Csak örültek, mint a gyermekek, akik a nyugat-európaiak felnőtt társaságában is megértetik magukat s mindenütt otthonosan mozognak, érvényesülnek. Azt akarták, hogy komolyan vegyék őket és nyugat-európaiaknak tartsák.

Megmutattam nekik nyolc töltőtollam, melyet állandóan a zsebemben tartok, két aranyfogam, melyet szintén állandóan a szájamban tartok, s elhencegtem, hogy magas vérnyomásom van, ötlámpásos rádióm, kezdődő vesekövem, s hogy több rokonomnak kivették a vakbelét. Mindenkivel úgy beszélek, amint kell.

Ez rendkívül hatott.

Kücsük mosolygott, bámult rám a sötét tündérszemével, oly becsületes, nyílt őszinteséggel, hogy zavarba hozott. Nem tudtam, mit akar tőlem. Eleinte azt hittem, hogy gúnyol. Később azonban megragadta mindkét kezemet, s szívéhez szorította. Egy galamb támadhat így meg egy héját.

Mindebben nem volt semmi kacérság. Azt hitte, hogy művelt, haladott nyugat-európai lányok így viselkednek azokkal a férfiakkal, akikkel először találkoznak a

vonaton. Így én is igyekeztem úgy viselkedni, amint művelt, haladott, nyugat-európai férfiak hasonló esetben viselkednek.

Édesanyja látta ezt, de nemigen törődött velünk. Ő - amint említettem - Paul Valéryt olvasta.

Kimentünk a folyosóra. Ott kacagtunk, szorongattuk egymás kezét. Később kikönyököltünk a vonatablakba. Így udvaroltam neki:

- Te vagy az első török leány - mondtam, mert már tegeztem is -, a legelső török leány, akivel találkoztam. Kücsük, Kicsi, Kicsikém, szeretlek. Hajdan, az iskolában a mohácsi vészről tanultam. Tudom, hogy őseid az én őseim vérét ontották, s másfél évszázadig tartottak bennünket szégyenletes rabságban. Mégis, újabb százötven évig lennék a rabod, a cseléded, az adófizetőd, édes kis ellenségem, édes napkeleti rokonom. Tudod mit? Kössünk békét. Én sohase haragudtam a te népedre, mert tőle kaptuk legszebb szavainkat, azokat a szavakat, melyek nélkül boldogtalan volnék. Költő vagyok, a szavak szerelmese, bolondja. Ti adtátok nekünk ezt a szót: gyöngy, és ezt a szót: tükör, és ezt a szót: koporsó. Te gyöngy, mely lelkem tükrében tündöklösz, koporsóm zártáig. Érted-e, ha ezt mondom: gyűrű, gyűszű, búza, bor? Már hogyne értenéd, hiszen ezek is a ti szavaitok, s a betű is az írás is, amelyből élek. Gyűrűm te, gyűszűm te, tápláló búzám, részegitő borom te. Háromszázharminc legékesebb szavunkat nektek köszönhetem. Régóta kerestem már valakit, egy törököt, akinek kifejezhetném érte el nem múló hálámat, s legalább részben visszafizethetném ezt a szóköltcsönt, letörleszthetném ezt a nyelvtörténeti adósságot, mely azóta annyit, de annyit kamatozott nekem...

Így beszéltem, amikor hirtelen egy sötét alagútba futott be vonatunk. Kücsük lágyan felém hajolt. Én pedig - gyorsan csókolni kezdtem a száját.

Ha jól emlékszem, pont háromszázharminc csókot adtam neki.

Szavak

ízig-vérig	thoroughgoing
fátyol, fátylak, fátylat / fátyolt, fátyla	veil
előítélet, -e	prejudice
közvetlen	unreserved, informal, free and easy
szív (cigarettát)	smoke (a cigarette), inhale
minden tekintetben	in all respects
elárul	give away, disclose, betray, reveal
csokor, csokrot, csokra	bouquet, bunch
süket	deaf
jóságos	good, kind hearted
köpeny	cloak, overcoat
csücsök, csücsköt, csücske	corner
cica	pussycat
művelt	educated, cultured
tökéletesen	perfectly, faultlessly
hivalkodik	make a show of, display ostentatiously
érvényesül	succeed, get on
henceg	brag, boast
vakbél, vakbelet, vakbele	appendix
rendkivül	extraordinarily, extremely, most
hat	impress
tündér, -e	fairy
zavarba hoz	embarrass
gúnyol	ridicule, make fun of, mock
héja	hawk
kacérság, -a	coquetry
könyököl	lean on one's elbow
tegez	use the familiar form of address
vész	disaster
ont	shed, pour

hajdan	in olden times
tündöklik	glitter, sparkle, glisten
gyűrű	ring
gyűszű	thimble
letörleszt	pay off (a debt)
adósság, -a	debt
kamatozik	yield interest
alagút, utat, útja	tunnel
lágyan	softly

Kérdések

1. Miről mesél az író?
2. Hol és mikor utazott?
3. Kik ültek még abban a fülkében, ahol ő ült?
4. Mihez hasonlította a három nőt?
5. Hogy hívták a legfiatalabbat?
6. Mit jelent az magyarul, hogy Kücsük?
7. Mit mesélt az öreganyóról?
8. Miért tette a kezét néha az álmában is az arca elé?
9. Milyen volt az anya?
10. Természetes színe volt a hajának?
11. Hogyan viselkedett?
12. Mit olvasott?
13. Milyen volt Kücsük?
14. Hogyan volt öltözve?
15. Kire hasonlított?
16. Büszke volt arra, hogy ő török?
17. Mi árulta el, hogy ő török?
18. Az alvó macskát nézve, mi jutott az elbeszélő eszébe?
19. Mit csinált Mohamed, amikor a macskája aludt a köpenyén?
20. Hova utazott a három nő?
21. Műveltek voltak?
22. Miről beszélgettek?
23. Milyen nyelveken beszélgettek?

24. Jól beszélték a nyelveket?
25. Mit akartak mutatni?
26. Mit akartak, hogy minek tartsák őket?
27. Mit mutatott meg az elbeszélő nekik?
28. Mivel hencegett nekik?
29. Miért csinálta ezt?
30. Hatott ez rájuk?
31. Mit csinált Kücsük?
32. Volt a viselkedésében kacérság?
33. Mit hitt Kücsük, kik viselkednek így?
34. Hogy viselkedett az elbeszélő?
35. Törődött velük az anya?
36. Mit csináltak a folyosón?
37. Hogy udvarolt Kücsüknek az elbeszélő?
38. Mit csináltak a lány ősei az ő őseivel?
39. Mit akart kötni vele?
40. Miert nem haragudott ő soha a lány népére?
41. Miért keres már régóta egy törököt?
42. Mit akart visszafizetni vagy letörleszteni?
43. Hova futott be hirtelen a vonat?
44. Mi történt az alagútban?
45. Hány csókot adott a lánynak?

Gyakorlatok

A. Hogy mondja más szavakkal?

1. Az emberek csendben maradtak, amíg az elnök beszélt.
2. Kovácsnak kedve telik a vitorlázásban.
3. Hagyja békében a gyereket!
4. Kelet és Nyugat szemben áll egymással.
5. Mi járatban volt Kovácséknál?
6. Éva jegyben jár Pállal.
7. Az az üzlet csak nagyban ad el.

8. Fehérék a házukat készpénzben fizették ki.
9. Nagyék látatlanban vettek egy házat.
10. Nem volt jogában eladni a földet.
11. Nem tudtak megegyezni ebben a kérdésben.
12. Jóban van a tanárjával?
13. A gyerekek rosszban vannak egymással.
14. Nem tudták megakadályozni az utazásban.
15. A fiú bűnös volt a betörésben.
16. Magyarország gazdag termőföldekben.
17. Nem vagyok hibás ebben a dolgoban.
18. Sokáig válogatott a nyakkendőkben.
19. Gyönyörködtem ebben a bájos családban.

B.

1. cigarettát szív
2. művelt
3. rendkívül
4. hajdan
5. matrona
6. egy ízben
7. kisded
8. jószántából
9. bölcs
10. útnak ered
11. köti magát
12. tűnő pillanatra
13. újszerű
14. rozoga
15. ennek fejében
16. elhaló hangon
17. ütődött
18. vállalkozik valamire
19. parányi
20. valóban
21. jelentős
22. növekedik
23. jelenleg

C. <u>Házi feladat</u>: Írjon le egy úti kalandját.

KESERŰ LAPU
(Novella-részlet)

- Galambos Lajos -

KOPOTTABB ruhája volt, mint a többieknek, s a blúza sem volt olyan hófehér. A tornateremben várakoztak zajongva, hogy mi lesz. Erzsi a bordásfalnak támaszkodott, és nézte a lányokat meg a fiúkat, izgatottak voltak:

- Mit gondolsz, felvettek?

Erzsi elveszett a tömegben szürkén és jelentéktelenül. Nyugodt volt. Érettségin, ha fizikából is megkapja az ötöst, kitüntetéssel érhetett volna. De hát nem érdekelte. Mást mindent szeretett, még a tornát is. A bordásfalat különösen szerette, ott igazán jól érezte magát, a gyűrűtől és a nyújtótól félt egy kicsit. Vékony volt a karja nagyon. Csak a szeme volt nagy.

Bejött a bizottság, és kihirdették, kiket vettek fel.

Ő nem volt a felsoroltak között.

Először nem hitte, várt még valamit, hogy talán nincsen vége a névsornak, ő nagyon is hátul van: Virrasztó, biztosan tovább fogják még mondani, de hát nem mondták tovább. Elszorult a szíve, mi lesz most ővele? Haza kell menni szépen, végig a városon, az új házak mellett befordulni a Törpe utcába, és hogyha odaér, akkor mi lesz?

Úgy emlékezett, hogy jól felelt, nagyon is. Történelemre meg magyarra jelentkezett.

Nem volt a felsoroltak között.

Történelemből az első világháború gazdasági okait kérdezték tőle. Ő erről vagy akármilyen témáról órákig tudott volna

beszélni szépen, és azt hiszi, komolyan, de elég volt belőle tizenöt perc. A bizottsági tagok bólogattak, mosolyogtak, ő érezte, hogy megfelelt, és különösen magyarból, Ady Endrét kapta, a kedvencét, hát hogyne tudott volna?

Már az ajtónál tolongtak a többiek mind, ő csak állt a bordásfalnál, nem tudta elképzelni, hogyan lehetséges ez, s hogyan maradhatott ki?

A bizottság tagjai rágyújtottak, összeszedték az iratokat, beszélgettek, nevetgéltek. Erzsi nézte őket, Látta, hogy elindul a bizottság is a diákok után kifelé.

Akkor ő odament hozzájuk.

- Nem tudom elképzelni - mondta.

Valaki megkérdezte:

- Mit, kislány?

- Nem olvastak fel - mondta.

A férfiak elnéző mosollyal néztek össze.

- Biztosan nem felelt meg.

- Megfeleltem - mondta Erzsi.

Megint összenéztek, megint mosolyogtak, s az, aki egyáltalán szóba állt vele, megkérdezte:

- Hogy hívják?

- Virrasztó Erzsi. Nekem az édesanyám is tanítónő.

A férfi kinyitotta az egyik dossziét, kereste a nevét, megtalálta, visszanézett rá.

- Tényleg megfelelt - mondta.

- Hát akkor?

- Tizenkétszeres létszám jelentkezett - mondta. - Mit csináljunk? Nem gumi ez az épület se.

És elsietett a többiek után.

Erzsi még nézett utána, látta, hogy a folyosón megrohanják a bizottság tagjait, ő már nem akart a közelükbe sem kerülni: merre menjen ki?

A tornaterem hátsó ajtaja nem volt nyitva. Tudta, hogy az udvarra visz az az ajtó, egyszer, harmadikos korában szerepelt ebben a teremben, de hát arra sem tud kimenni.

Szeretett volna sírni, de valahogyan nem voltak könnyei. Onnan van, gondolta, hogy ez az egész tán nem is igaz. Ha igaz lenne, tudnék sírni.

Amikor kiürült a folyosó, kiment ő is. Senki sem várta meg, senki sem kérdezte meg tőle, hogy hát téged felvettek-e? Pedig a volt osztályából is voltak itten néhányan. Úgy látszik, nem volt fontos senkinek.

A folyosó végén megnézte magát a levélszekrény tükröző üvegében. A haja hátra volt simítva, ahogy mindig is hordta. Az arca egy kicsit kipirult. Egészen jól állt neki a pirosság. Szemét egészen tágra nyitotta, így aztán igazán helyes volt. Nem kellene mindig lesütött pillákkal járni, gondolta.

Kiment az utcára, s felment a korzóig. Életében mindössze egyszer ment végig fiúval a korzón. Koltai Jenci vitte el moziba, a szomszédjuk fia, s akkor volt ez. Nagyon jól érezte magát, de Jenci többször nem hivta. A moziban is csak egyszer fogta meg a kezét, ő elhúzta, aztán a fiú nem nyúlt többé érte. Lehet, hogy nem kellett volna elhúzni?

Kihúzta magát a korzón, úgy ment. Mintha büszke lenne. Valaminek biztosan kell történni velem, gondolta, hiszen még csak szomorú sem vagyok. A szíve dobogott erősen, és persze nagyon piros volt az arca. Két fiú utánanézett. Hallotta, mit beszélnek.

- Helyes, nem?

- Az a, hallod.

Bement a cukrászdába, és kétforintos fagylaltot kért tölcsérbe. Amikor megkapta, észrevette, hogy a két fiú utánajött. Soha nem mentek még utána, nem is nagyon fordultak meg utána. Talán el kellett volna mennem a fodrászhoz, gondolta. Nagyon sima a hajam. Egyszer akart már menni fodrászhoz, régen, de az édesanyja azt mondta, nem futja rá a pénz. Azután nem is kérte.

Kiment az utcára megint, s nyalogatta a fagylaltot. A két fiú követte. Valahonnan ismerem őket, gondolta, talán főiskolások. Közelebb is jöhetnének.

De a két fiú gyáva volt, betartották az öt lépés távolságot. Azonban még a Kossuth tér után is követték őt.

Lassan ment. Megállt megnézegetni a plakátokat. A fiúk is megálltak hátrébb. Persze, nem lehetett túlságosan hosszúra nyújtani az időt, ebéd már régen elmúlt, s anya ott ül a konyhában és vár. Öcsi meg rendetlenkedik.

Valóságosan érezte az éhséget.

Mit is főzött anya?

Húst mondott reggel, és lehet, hogy csirkét vett vagy kacsát, ha futotta rá a pénz. Ilyesmire nem nagyon szokott jutni. Apa is csak ezernégyszázat keres, anya is. Apa tíz éve, az ötvenegyes áremelés óta várja, hogy rendezni fogják a fizetését a telekkönyvnél.

A kapuban megállt, nagyon elkezdett dobogni a szíve megint. Aztán mégis lenyomta a kilincset, és lassan ment be.

Erre kinézett az anyja.

Te vagy?

Én.

- Gyere már, hányszor melegítsem az ételt?

Bement a konyhába, úgy kérdezte:

- Húst főzött?

- Mondtam.

- Csirkét?

- Ugyan, csirkét! Jó kis karajt kaptam a hentesnél, nagyon finom. Akkor hozták frissen.

Ő leült a hokedlire, s öcsi az ölébe telepedett azonnal. Pedig nagy kamasz volt már, másodikba járt, nyolcéves elmúlt a tavaszon. Le akarta tenni az öléből!

- Jaj, ne gyötörj már - mondta neki.

- Hallod, anya? - mondta öcsi a mamának. - Hát gyötröm én? Csak az ölébe ültem.

Anya kiszedte a levest, és egy kanál tésztát tett bele. Meg is kavargatta, úgy kérdezte:

- Elég lesz?

- Persze.

- Van még, jut bőven.

Egy kis borsot is szórt a leves tetejére, s enni kezdett.

- Milyen piros vagy - mondta a mama. - Örülsz?

- Nem - mondta Erzsi.

- Még nem is örülsz? - nevetett a mama.

- Nem vettek fel - mondta Erzsi.

A mama megállt egy kicsit, elszürkült az arca.

- Bolondok azok? - mondta - Tudják azok egyáltalán, hogy kiket kell felvenni?

Délután sírt a mama, de Erzsi akkor sem érezte, hogy üres lenne belül. Valaminek történni kell velem, gondolta, valami majd csak lesz velem. Apa oly súlyosan ült a széken, meg sem mozdult. Cigarettája szívatlanul égett a hamutartóban.

Erzsi nézte őket.

Szavak

lapu	road weed, plantain
zajong	noisy
támaszkodik	lean against
jelentéktelen	unimportant, insignificant
kitüntetés	honor, distinction
nyújtó	horizontal bar
kihirdet	announce, publish
hátul	at the back, behind
elszorul a szíve	her heart sank
téma	subject, theme, topic
megfelel	meet the requirements
tolong	push (oneself forward)
lehetséges	possible
összeszed	gather, pick up
felolvas	read aloud
szóba áll (-vel)	speak to, engage (sy) in conversation
létszám	(appointed) number (of people)
megrohan	beset
hátsó	rear, back
kiürül	become empty
simít	smooth, even
tágra nyitotta	opened wide
helyes	cute, nice
pilla	eyelash
korzó	promenade
kihúzta magát	straightened one's back
tölcsér	cone, funnel, filler
nem futja a pénz	have insufficient money (for that)
nyalogat	lick
gyáva	coward, cowardly
hátrébb, hátrább	further back
túlságosan	excessively, (far) too

nyújt	stretch, prolong
rendetlenkedik	is up to mischief
valóságosan	practically, actually
ilyesmi	such a thing, the like of it
telekkönyv, -e	real-estate register
kilincs	doorhandle
karaj	(pork) chop
hokedli	kitchen stool
kamasz	adolescent, boy in the awkward age
gyötör	torture, torment
kavargat	keep stirring
jut bőven	there's plenty of it

Kérdések

1. Mire vártak a gyerekek a tornateremben?
2. Ki állt a bordásfalnak támaszkodva?
3. Milyen volt a ruhája?
4. Miért volt nyugodt Erzsi?
5. A bizottság felsorolta az ő nevét is?
6. Elhitte először, hogy őt nem vették fel?
7. Miért szorult el a szíve?
8. Milyen tárgyakra jelentkezett?
9. Jól felelt ezekből a tárgyakból?
10. Mit kérdeztek tőle történelemből?
11. Mit kérdeztek tőle magyarból?
12. Tetszett a felelete a bizottság tagjainak?
13. Mit mondott most a bizottságnak?
14. Milyen választ kapott erre?
15. Elfogadta a feleletet, amikor azt mondták, hogy biztosan nem felelt meg?
16. Mit mondtak, amikor megnézték a nevét a névsorban?
17. Miért nem vették fel Erzsit?
18. Mit szeretett volna csinálni?
19. Megvárta valaki az osztályából?

20. Mit gondolt, kinek fontos ő?
21. Hol nézte meg magát?
22. Hogy nézett ki?
23. Mi jutott eszébe, amikor a korzóra érkezett?
24. Milyen volt az arca az izgatottságtól?
25. Kik néztek utána az utcán?
26. Hova ment és mit vett?
27. Mit vett észre, amikor megfordult?
28. Követték Erzsit az utcán is a fiúk?
29. Megszólították Erzsit a fiúk?
30. Miért kellett hazamennie?
31. Mit mondott az anyja, hogy mit fog főzni?
32. Futotta mindig a pénz húsra?
33. Mennyit keresett az apja?
34. És mennyit keresett az anyja?
35. Hol dolgozik az apja?
36. Mióta várja az apja, hogy emelni fogják a fizetését?
37. Miért állt meg a kapuban?
38. Mivel fogadta az édesanyja?
39. Mit csinált az öccse, amikor ő leült?
40. Hány éves volt öcsi?
41. Mit kérdezett az anyja, amikor látta, hogy milyen piros Erzsi arca?
42. Hogyan fogadta Erzsi válaszát a mama - és mit mondott rá?
43. Mit érzett Erzsi, amikor látta, hogy az anyja sír?
44. Milyen hatással volt az apjára a hír?
45. Mit csinált Erzsi?

Gyakorlatok

A. Hogy mondja más szavakkal?

1. Van elég hús, jut bőven.
2. Nem volt elég kenyér, nem jutott mindenkinek.
3. Kevés fizetése van, a hónap végén nem jut húsra.
4. Sokan voltak a villamoson, nem jutott hely nekem.
5. A tárgyaláson nem engedték Kovácsot szóhoz jutni.
6. Egész este csak Péter beszélt, senki más nem jutott szóhoz.
7. Senkinek sem jutott eszébe kabátot hozni, olyan meleg volt.
8. Arra a gondolatra jutott, hogy egy új kocsit vesz.
9. Tudomására jutott, hogy a gyerek rossz társaságba jutott.
10. Nem tudott bejutni a külügyminiszteriumba.
11. A lány korán árvaságra jutott.
12. Az asszony özvegységre jutott.
13. Háború után sokan nehéz sorsra jutottak.
14. Nem jutott időm semmire, igy nem jutottam semmire.
15. Nem tudom hogy jutottam eddig.

B. Csináljon mondatokat az alábbi szavakkal:

1. többiek - kopott - (ő)ruha - olyan - blúz - hófehér - nem - mint
2. zajong - lesz - tornaterem - hogy - várakoz - mi
3. lányok - fiúk - Erzsi - bordásfal - néz - támaszkod - és
4. felvesz - kihirdet - bejön - kik - bizottság
5. között - ő - felsorolt - nem
6. első - történelem - világháború - tőle - gazdaság - kérdez - okok
7. bizottság - kifelé - (ő) lát - után - hogy - diákok - elindul
8. egyik - név - kinyit - keres - megtalál - visszanéz - egyik - férfi - dosszié - és
9. felvesz-e - megvár - megkérdez - senki - senki - hogy
10. kilincs - kapu - bemegy - megáll - lenyom - lassan - és

C. Házi feladat: Mesélje el a felvételi vizsgáját az egyetemre.

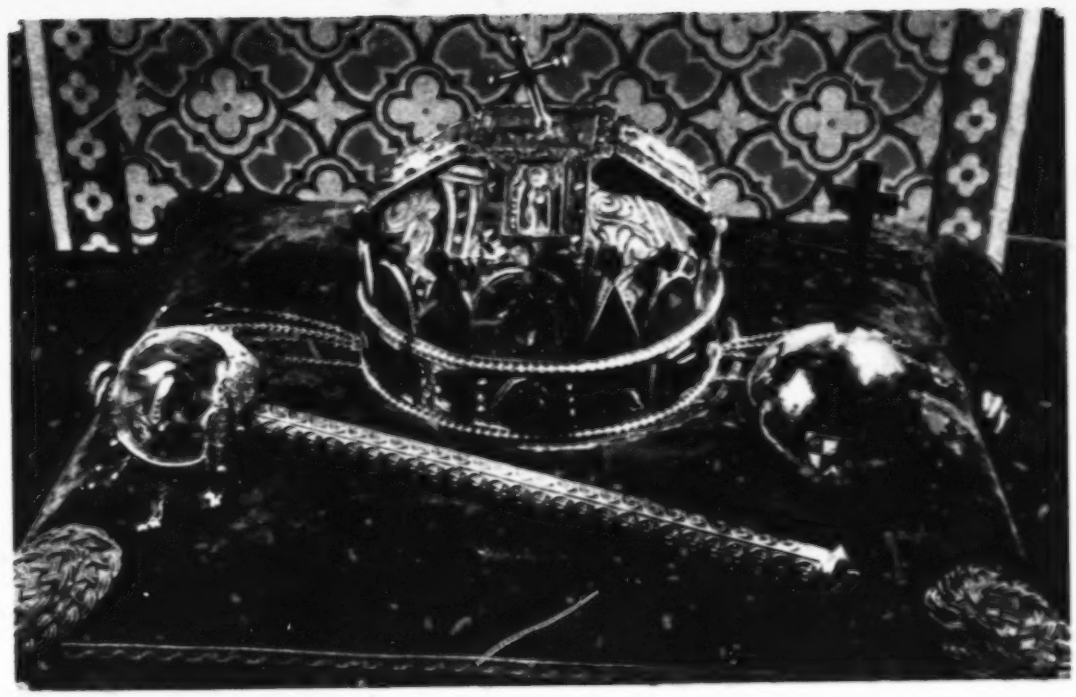

Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyujts felćje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Balsors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A multat s jövendőt!

O my God, the Magyar bless
With Thy plenty and good cheer!
With Thine aid his just cause press,
Where his foes to fight appear!
Fate, who for so long did'st frown,
Bring him happy times and ways
Atoning sorrow hath weighed down
Sins of past and future days.

(Hungarian National Anthem
by F. Kölcsey, 1823.)

IMAKÖNYVEM

- Reviczky Gyula -

Aranykötésű imakönyvet
Hagyott rám örökül anyám.
Kis Jézus, ingben, glóriában
Van a könyv első oldalán.
Sok év előtt egyik sarokba
Beirta jó anyám nevét,
Lehajtom a betűkre főmet,
Hogy felidézzem szellemét.

Nekem úgy tetszik, hogy csak egyszer,
Fehér ruhában láttam őt.
Tavasz volt épp, a kedves ákác
Virágozott a ház előtt.
A lemenő nap fénysugára
Reszketett ajkán, zárt szemén,
Apám ott állt a ravatalnál
És velem együtt sirt szegény.

Hogy elmosódtak a betűk! Mily
Sárgák s kopottak e lapok.
Rég volt, midőn ez imakönyvből
Még az anyám imádkozott.
Két selymszállal összekötve
Van itt hajambul egy kevés;
Aranyos fürteimhez akkor
Nem illett még a szenvedés.

Irott imádság töredéke
Mellett van az anyám haja.
Emitt egy szentnek vézna képe
S egy régi, halvány Mária.
Elnézem... Éppen igy viselt meg
A sors azóta engemet.
Sokszor szeretnék sirni, hogyha
Nem szégyelném a könnyeket.

Az Úr imádságát ütöm fel,
(Kisérőm a nehéz uton)
S vigasztalást vegyit a kínhoz
A te imád, óh Jézusom!
Imádság kell a szenvedőnek,
Akit a sors árván hagyott:
Uristen, én nem zúgolódom,
Legyen a te akaratod!

Föl nem panaszlom a világnak,
Csak szellemednek, jó anyám,
Milyen kopár volt ifjúságom,
S hogy mennyi bánat szállt reám.
Tűrtem, reméltem, megalázva
Idegenek közt éltem én;
De azt a régi imakönyvet
S emléked' szentül őrizém.

1886

SZÜLŐFÖLDEM SZÉP HATÁRA

- Kisfaludy Károly -

Szülőföldem szép határa!
Meglátlak-e valahára?
Ahol állok, ahol megyek,
Mindenkor csak feléd nézek.

Ha madár jön, tőle kérdem,
Virulsz-e még szülőföldem?
Azt kérdezem a felhőktül,
Azt a suttogó szellőktül.

De azok nem vigasztalnak,
Bús szivemmel árván hagynak.
Árván élek bús szivemmel,
Mint a fű, mely a sziklán kel.

Kisded hajlék, hol születtem,
Hej, tőled be távol estem!
Távol estem mint a levél,
Melyet elkap a forgószél.

1828

SZERETNÉLEK MÉG EGYSZER LÁTNI

- Gyulai Pál -

Szeretnélek még egyszer látni
A kertben, ott a fák alatt,
Hallgatni édes csevegésed,
Mint gyermek, úgy örülni véled,
Szakitva a virágokat.

Szeretnélek még egyszer látni
Homályos őszi délután,
Kandallónál a karosszéken,
Ha mintegy elringatva, ébren
Alszol, s álmodva nézsz reám.

Szeretnélek még egyszer látni,
Midőn úgy várod jöttömet,
Megismersz immár a távolból,
S bár ajkad olyan hidegen szól,
Elárul néma örömed.

Szeretnélek még egyszer látni,
Szép csöndes nyári estvelen,
Holdfénynél az akácok árnyán,
Midőn fejed keblemre hajtván,
Igy suttogsz: még maradj velem!

Szeretnélek még egyszer látni,
A vén udvarház csarnokán,
S ha elhangzott az isten-hozzád,
Még visszanézni utólszor rád
S először sirni igazán.

Szeretnélek még egyszer látni,
Meggyógyitna egy pillanat.
Mit szenvedtem, feledni tudnám,
S még egyszer örömest feldulnám
Éretted ifjúságomat!

1854

Szavak

örökül hagy	leave by will, bequeath
glória	halo, aureole
felidéz	revive, recall
szellem, -e	spirit
nekem úgy tetszik, hogy...	it seems to me
ravatal, -a	bier, catafalque
elmosódik	become blurred, indistinct
selyemszál, -at, -a	silk thread
fürt, -öt, -je	curl, lock of hair
töredék, -e	fragment, portion, fraction
vézna	thin, puny, sickly, peaky
megvisel (vm. vkt)	wear down, weaken; try
sors	fate

szégyeli	feel ashamed
felüt (könyvet)	open (a book)
vegyít	mix, combine
kín, -ok, -ja	pain, torture, torment
zúgolódik	complain, grumble
kopár	barren, bare, bleak
tűr	endure with patience
megalázva	humiliated
szentül őriz	guard firmly
virul	flower, bloom (v)
suttog	whisper
szellő	breeze
kel	sprout, spring, come up
hajlék, -a	home, shelter, cover
be	how... what...
forgószél	whirlwind, tornado

csevegés	chat, small talk
homályos	dim, dark
kandalló	fireplace
elringat	rock to sleep
ébren	awake
midőn	when
immár	already
ajak, ajkat, ajka	lip
elárul	betray, give away, disclose
estvelen - estén	
kebel, keblet, keble	bosom, breast
udvarház, -at	manor house, country house
csarnok	vestibule, hall
elhangzott az Isten-hozzád	the good-bye is over
örömest	gladly, willingly, with pleasure
feldúl	ruin, destroy, upset, devastate
ifjúság, -a	youth, days of youth

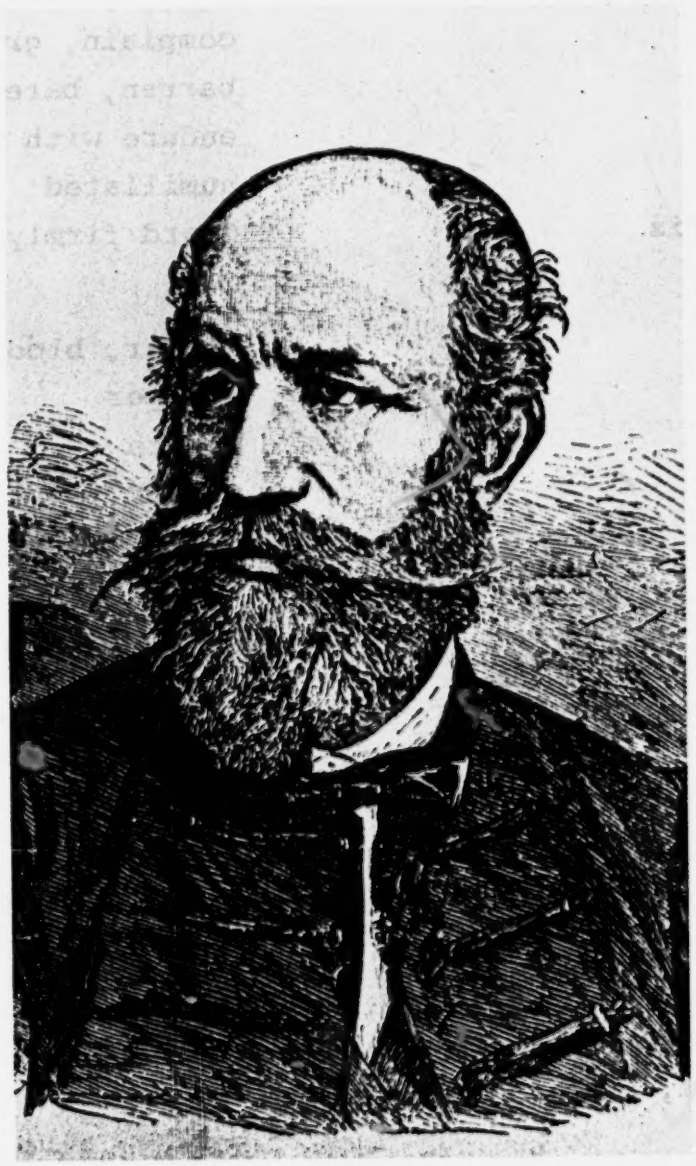

Gyárfás

JÓKAI MÓR
(1825 - 1904)

("Az Ezeréves Magyarország" - ban megjelent cikk után.)

Legnagyobb, legnépszerűbb regényeit három-négy hónap alatt írta. Négy részre vágott egy sima papírívet - mondja Mikszáth Kálmán - elkezdett írni még hajnalban, kényelmes, szürke hálókabátjában. Azután írt mindaddig, amíg csak reggelizni nem hívták; reggeli után ismét visszaült íróasztalához és írt egész nap. Lágy tollából folytak a mondatok, sokasodtak a hősök, fogytak az üres papírívek. Tizenkilenc éves volt, amikor megírta a "Hétköznapok"-at, hetvenkilenc, amikor az "Ahol a pénz nem Isten"-t, Közel hatvan évig írt ilyen alázatosan, szorgalmasan, a derű boldog mosolyával.

Közben volt Petőfi és 1848 márciusa, volt Debrecen és trónfosztás, bujdosott a Bükkben, elvonult a Svábhegyere, megélte az elnyomást és a kiegyezést, megélte egy királyfi barátságát, s mint a délibáb, néhány pillanatra feltűnt a szerelem, minisztert buktatott a terézvárosi képviselővá-lasztáson,volt Bajza-utcai műterem és hódolók udvara, s elkövetkezett a menekülés is ebből az udvarból, - de közben mintha mindez nem is vele történt volna, az élet távol zúgott, ő ült íróasztala mellett és írt.

Az olvasók szívdobogva hajoltak könyveibe, az újságoktól ezer forintot kapott egy regényért, kritikusok azt mondták, hogy Jókai nem becsüli meg tollát, nincs alapos műveltsége, [illegible]verekes, olyan mint a vadember - csillogó üveggyöngyökért ka[illegible]kod. Arany János elolvassa a "Szegény gazdagok"-at és csendesen megjegyzi a Szépirodalmi Figyelőben: "A prózában Jókaié az elsőség, mintha újra tanulnánk tőle a kedves anyai nyelvet." És Jókai? Megint csak Mikszáth Kálmánt idézhetjük: többet kapott az istenektől, mint amennyit tanult a kritikusoktól.

Mi volt Jókai titka? A mese. Nem amolyan egyszerű, akármilyen mese, de egy káprázatos, széditő, ritka virág: a keleti mese. Annak minden bősége, gazdagsága, fűszere, illata. Úgy mérgezte magát a legkülönlegesebb mesékkel, mint ismeretlen, erős ópiumfajtákkal, - ettől lett olyan álomszerű a lírája. Az ébrenlét ritka percei lophatták mondataiba a világ fölötti csodálkozást: a humort. És ezekkel az édes, alattomosan erős mesékkel kábította olvasóit is: altatta, álmokkal telítette őket. Nem regényeket olvastak, de ópiumot szívtak. Nem földi tájakon jártak, de valószínűtlen rózsaszüreteken vettek részt. Jókai Mór a legbőkezűbb magyar író: olvasói számára teremtett egy külön magyar glóbuszt, felejthetetlen tájakkal, térképen sehol fel nem található valósággal, aranyporos múlttal, tüneményes hősökkel, andalító legendákkal, lágyujjú tragédiákkal, - teremtett nekik új földrészeket, új világvárosokat, új csodákat, külön világürt-, megtette az idővel a legnagyobb csodát: kihasított belőle akkora darabot, mint egy kontinens, s ott csak ő maga, hősei és olvasói élnek. Jókait olvasni most is annyit jelent, mint elemelkedni a földtől, kiesni a valóságból, belezuhanni álombeli, idegen csillagokba.

Száz és százezrek zuhantak Jókai csillagaiba. Mindannyian megjártuk azokat az álmokat, messzi tartományokat, azt a különös időt, amely Jókai halk és szelíd szavaiból párázott fel. Magyarország elkábult Jókaitól. Sok mindent nem vett észre, nem hallott meg és elmulasztott megtenni írója bűvöletében. De a magyar glóbuszon sok híve úgy őrzi magában Jókait, mint élete legelső, legnagyobb élményét: ifjúságát.

Ez a csodálatos író, aki legapróbb írásait is felékesítette tündöklő mesékkel, saját életét olyan egyszerűnek és meztelennek hagyta, amilyen egy fűszál lehet csak. Életrajza? Alig van. Életrajza talán legszebb regénye - az "Aranyember". Egy ember, akinek minden sikerül. Szerencséje azonban mintha láthatatlan, megválthatatlan szomorúságot takarna. Hőse, Timár Mihály,

eljutott a Senki szigetére, Jókai azonban itt maradt, itt élt közöttünk, s írt szinte halála napjáig. Hangja sohasem változott meg, álmait mindig ugyanabból a kelméből szabta. Az indulás "Magyar nábob"-ja vagy "Kárpáthy Zoltán"-ja ugyanolyan valószínűtlen, magyar valóság, mint az utolsó évek "Sárga rózsá"-ja. A "Fekete gyémántok"-at és a "Lélekidomár"-t húsz év választja el egymástól, de akár ugyanabban az évben jelenhettek volna meg, ikertestvérpárként. A "Törökvilág Magyarországon" ugyanaz a történelmi legenda, mint a "Politikai divatok", bár egészen távoleső századok orgonasípjai szólalnak meg bennük.

Jókai akkor tudott mesélni, ha csend volt körülötte. Az egész hangos események is lábujjhegyen lépkedtek el mellette. Hetvenkilenc évet élt. Úgy halt meg, hogy nem is volt beteg. Utolsó estéjén látogatói névjegyzékét olvasta műértő gyönyörködéssel, majd zsebóráját húzta fel és percenként füléhez tette - jár-e? Azután egyszerre az óra hangja magára maradt.

* * * * *

A Magyar regény története tragikus küzdelem a műfajjal. Jókai kitért a harc elől. Ő sohasem akart "problémákat" írni, teljesen kielégítette, hogy mesélhet. És gazdagabb meséket - mint Arany írta: "anyai nyelvünkön" - senki nem mondott nála.

Szavak

papírív, -et, -e	sheet of paper
lágy	soft
sokasodik	multiply, increase (in numbers)
alázatosan	humbly
derű	serenity, cheerfulness
trónfosztás	dethronement, deposition
elvonul	withdraw, retire
elnyomás	oppression
kiegyezés	compromise, accord
délibáb, -ja	mirage
szívdobogva	with beating heart
megbecsül	respect, esteem
alapos	deep, profound, thorough
kapkod	try to catch, grab
elsőség	superiority, priority
próza	prose
káprázatos	dazzling, astounding
idéz	quote
mérgez	poison (v)
különleges	special, particular
ébrenlét	wakefulness
alattomos	sneaking
kábít	daze, narcotize
valószínűtlen	improbable, unlikely
bőkezű	generous, open-handed
tüneményes	phenomenal
andalító	lulling, soothing, enchanting
világűr, -je	(interplanetary) space
zuhan	plunge, fall swiftly down
tartomány	dominion, land, territory
párázik	steam, emit, send forth
elmulaszt	fail to do
bűvölet, -e	charm, spell

tündöklő	brilliant, splendid, gleaming
megválthatatlan	unredeemable
kelme	material, fabric
lebegő	floating, vibrating, wavering
gyémánt, -ja	diamond
idomár, -a	tamer, trainer
akár	might as well
megjelenik	be published, come out
távoleső	far off, remote, distant, out of the way
lábujjhegyen	on tiptoe
névjegyzék, -e	list of names
felhúz (órát)	wind up (the clock)
küzdelem, küzdelmet, küzdelme	fight, struggle
műfaj	(artistic/literary) form / genre
kitér	avoid, elude
kielégít	satisfy

Kérdések

1. Ki volt Jókai Mór?
2. Általában mennyi ideig tartott Jókainak egy-egy regény megírása?
3. Mikor kezdett írni minden nap?
4. Meddig írt egyfolytában?
5. Reggeli után folytatta az írást?
6. Hány éves volt, amikor megírta az első művét?
7. Hány éves volt amikor megírta "Ahol a pénz nem Isten" című regényét?
8. Hány évig tartott írói munkássága?
9. Milyen fontos politikai események történtek ezen idő alatt?
10. Mik voltak az ő személyes élményei?
11. Voltak ezek az élmények hatással rá?
12. Befolyásolták őt ezek az írásban?
13. Tetszett az olvasóinak amiket írt?

14. Mennyit kapott az újságoktól egy-egy regényéért?
15. Mi volt a kritikusok véleménye Jókairól?
16. Mit mondott Arany János Jókairól, miután elolvasta a "Szegény gazdagok"-at?
17. Mit mondott Mikszáth Kálmán Jókairól?
18. Mi volt Jókai sikerének a titka?
19. Milyen volt a meséje?
20. Milyen volt a humora?
21. Milyen hatással voltak ezek a regények az olvasókra?
22. Mit teremtett az olvasói számára Jókai?
23. Jókait olvasni mit jelent?
24. Sokan kerültek Jókai könyveinek varázsa alá?
25. Hogyan emlékezik sok ember Magyarországon Jókai könyveire?
26. Jókai élete is ilyen csodálatosan szép volt?
27. Melyik regényéhez hasonlítható Jókai életrajza?
28. Az "Aranyember" hősének szerencséje mit takar?
29. Hova jutott el Timár Mihály?
30. Jókai is eljutott a Senki szigetére?
31. Változott a regényeinek hangja?
32. Mikor tudott Jókai mesélni?
33. Hogyan mentek el mellette a hangos események?
34. Észrevette a hangos eseményeket?
35. Hogyan halt meg?
36. Mit csinált az utolsó estéjén?
37. Miről nem akart soha Jókai írni?
38. Mi elégítette ki Jókait?
39. Mit mondott róla Arany János?
40. Ki volt Arany János?

Gyakorlatok

A. MODEL: Vér - Vérez

1. méreg
2. cukor
3. tükör
4. kanál
5. olaj
6. kávé
7. bor
8. sör
9. fagylalt
10. fekete
11. idő
12. ülés
13. ágy
14. vitorla
15. hajó
16. tenisz
17. korcsolya
18. labda
19. fénykép
20. fal
21. alap
22. jövedelem
23. engedély
24. cím
25. kör
26. bácsi
27. néni
28. maga
29. te
30. ön
31. úr
32. pohár
33. tányér
34. fék
35. tea
36. kő
37. fél
38. víz
39. zsír
40. vaj
41. szalonna
42. kenyér
43. ruha
44. élelem
45. szem
46. lárma
47. levegő
48. gyöngy
49. por
50. levél

Pótolja a hiányzó szavakat az előző oldalon előfordulókkal:

B.1 MODEL: Az ópium _____. - Az ópium méreg.

1. Kovács az eszpresszóban _____.
2. A boritékon nincs _____.
3. Meg kell _____ a levelet.
4. Sokat _____ a Balatonon.
5. Columbus körül akarta _____ a világot.
6. Gyerekek _____ a befagyott folyón.
7. Az _____ gyorsan múlik.
8. Egy lyuk volt a falon, de be _____.
9. Amit mondott, annak nincs semmi _____.
10. Meg kell _____ a gyermek jövőjét.
11. A fizetésén kívül nincs más _____.
12. Az üzlet nem nagyon _____.
13. Repülőgépek _____ a város fölött.
14. A fűszerüzletbe megyek _____ venni.
15. A háború alatt nehéz volt _____ a katonákat.
16. Nem vagyok még öreg, ne _____ engem.
17. A kocsin rossz a _____.
18. A szomszéd udvarban a gyerekek mindig _____.
19. Már régen volt eső, az út nagyon _____.
20. A fának szép _____ vannak.
21. Tavasszal a fa _____.
22. Sok levéllel tartozom, mert nem szeretek _____.
23. Izzadság _____ a homlokán.
24. A sütemény nem elég édes, meg kell _____.
25. Az asszonyok minden délután összeülnek beszélgetni és _____.
26. A férfiak meg szeretnek a vendéglőben _____.
27. Az ágy nincs megvetve, meg kell _____.
28. Egy öreg _____ jött ide.
29. Idősebb hölgyek nem szeretik, ha _____ őket.
30. Az elnök nincs itt, mindig _____.

31. Jó barátok _____ egymást.
32. Idegeneket _____ vagy _____ szokták.
33. A külföldieket a magyarok _____.
34. A minisztérium nem _____ az utazást.
35. A gyerek _____ kért az apjától, hogy elmehessen.
36. Nagyon meleg van itt, kimegyek a kertbe _____.
37. A bor gyenge és nem jó, azt hiszem meg _____.
38. Az ajtó nehezen nyilik, meg kell _____.
39. Egy hetet _____ a tengerparton.
40. Az angolok minden délután _____.

B.2 MODEL: Az ópium méreg. - Opiummal mérgezte magát.

1. Kanállal eszi a fagylaltot.
2. Olajat kell tenni a kerékre.
3. Cukrot teszek a süteményre.
4. Az orvos tükörrel nézi a vesét.
5. Az asszonyok kávét isznak.
6. A férfiak a vendéglőben sört isznak.
7. Egy kis időt töltöttem a tengerparton.
8. A szobalány megvetette az ágyat.
9. Idős férfiaknak bácsit kell mondani.
10. Öreg asszonyoknak nénit szoktak mondani.
11. Az elnök mindig ülésen van.
12. Ne mondja, hogy "maga", mondja, hogy "te".
13. A férfiak szeretnek bort inni.
14. A gyerekek a parton fagylaltot esznek.
15. Ez az ember mindenkinek "ön"-t mond.
16. A gyerekek labdával játszanak.
17. Sok fényképet csináltam.
18. Még a címet kell ráirni a levélre.
19. Az asszony vajat tesz a kenyérre.
20. Engedélyt adtak az utazásra.

Patolja a hiányzó szavakat a jobbodalon levő szavakból.

C. MODEL: A park színes és _____. - A park színes és <u>változatos</u>.

1. Még nem kaptam _____ a levelemre.
2. Ez az ember nagy dologra _____, amikor elhatározta, hogy körülutazza a világot.
3. Az Egyesült Államokban minden négy évben van elnök _____.
4. Az idő melegről hidegre _____.
5. Nem tudom, hogy kit _____ meg az iskola elnökéve.
6. Hallotta, hogy Johnson _____ a feleségétől?
7. Ezt a _____ múlt évben alapították.
8. Még mindig nem _____ a meghívásra.
9. A háború után nagy _____ állt be mindenki életébe.
10. Kovács _____, hogy elviszi a gyerekeket.
11. A _____ költségei nagyon nagyok voltak.
12. Nem tudom, hogy lesz-e elég pénz erre a _____.

választás
válasz
vállalat
vállalkozás
válás
változás
válaszol
választ
vállal
vállalkozik
válik
változik
<u>változatos</u>
változat

D. <u>Házi feladat</u>:

1. Irja le egy nagy amerikai regényíró életét.
2. Csináljon mondatokat a következő szavakkal:

lármázni - felezni - vizezni - fékezni - urazni - tányérozni - feketézni - levelezni - poharazni - vitorlázni - levelezni - leveledzeni

EMLÉKEZÉSEK ÉS MAGYARÁZATOK
(Részlet)

- Horváth Béla -

ÉVENKÉNT 18.000 REGÉNY JELENIK MEG A VILÁGON, vagyis naponta ötvenhat. Valamikor, nem is olyan régen, az én ifjúkoromban, harminc-negyven éve, még joggal hihettük, hogy ismerjük valamennyire a világirodalmat. Majdnem mindent elolvastunk, a régieket, a klasszikusokat mindenesetre, az újakat pedig számontartottuk és ismertük, legalábbis tudtunk róluk. Ma ez lehetetlen. A nagy számok törvényét figyelembe véve, majdnem bizonyos, hogy a 18.000 regény között kiváló munkák, sőt remekművek is vannak, de sohasem fogjuk megtudni, hogy melyik, mert ennyi könyvet nem lehet megvizsgálni, egy kutató egész élete kellene egy év terméséhez.

Ez a szám még emelkedni fog, mert szakértők szerint az elbeszélő irodalom termékei mértani arányban növekednek és nemsokára évenként 1.000.000 regény fog megjelenni. Tehát ez lesz az irodalom vége. Eugenio Montale már többizben fejtegette, hogy az új közlési módok (hang és kép) elterjedése véget vet az írott szónak. Ilyesmit éreztem én is, midőn közvetlenül a háború előtt (1939. nyarán) egy nyegle könyvvel kapcsolatban azt írtam, hogy "a könyvnyomtatás sajnálatos elterjedése megölte az irodalmat." A könyvnyomtatás sajnálatos elterjedése lehetővé tette, hogy kinyomtassák a színes szemetet is. Dante sohasem látta nyomtatásban a Komédiát. Boccaccio huszonnyolcszor másolta le és megküldte a korszak legkiválóbb embereinek. Nyomtatás nélkül is hatott, mert a szónak, mint közlési módnak, megvolt még az értéke. Az új nemzedék már alig idézi a klasszikusokat. Az elmélyedő tanulmányra egyre kevesebb az idő, mert ezrével meg ezrével jelennek meg az új

írások és azokat kellene figyelni, ha lehetne. A nemzetközi könyvtermésnek ezt az elképesztő emelkedését senki sem látta előre. Ez természetesen összefügg a világ népességének szaporulatával. Jelenleg majdnem annyi ember él a világon, mint amennyi összesen eddig élt, mióta az ember megjelent a földön. Most az embernek egyre több a szabad ideje, egyre tovább él, egyre egészségesebb. Többet tanulhat, többet elmélkedhet, és ez nagyban szaporíthatja a művészi termékeket. Az ember, amint a tudósok mondják, egyre értelmesebb lesz. Jean Rostand és Bertrand Russel szerint Shakespeare oly magasan áll a ma élő átlagos ember fölött, mint majdan Shakespeare fölött a jövendő korszak lángelméi.

Ezt, persze, nem lehet bizonyítani, lehet, hogy ez csak reménykedés, mások - mint Julian Huxley - aggódnak a népesség szertelen növekedése miatt.

„Az élettani adatokat elemezted?
Megmondta Huxley is, hogy nincs nagyobb baj, mint a sűrű születés."

Ami a szabad időt illeti, a társadalomtudósok legnagyobb gondja, hogy az embereket megtanítsák szabad idejük emberhez méltó eltötésére. Heine ezt igen egyszerűen intézte el. Szerinte a szabad időt csak az érdemli meg, aki tudja, hogy mit kezdjen vele.

Nem sok újságot olvasok. Egy olasz, egy német, két magyar napilapot, négy olasz hetilapot, és magyar havi folyóiratokat. Fiatal koromban sokkal több sajtóterméket olvastam. Most ez a csökkentett olvasmány is, csak az újságok olvasása, napi három órámba kerül, néha többe is. Ezenkívül szótárakat olvasok, ez a legkedvesebb foglalkozásom. Történeti, bölcseleti, elméleti könyveket olvasok, emlékiratokat és verseket. (Régieket és ismeretleneket vagy elfeledetteket is.) Így hát nagyon sok időt szánok az olvasásra, de képtelenség lépést tartanom az idővel. Valamikor az volt a vágyam, hogy mindenről tudomást szerezzek, ami ki van nyomtatva. Erről már szó sem lehet. Ha még élek egy darabig, még megérem, hogy száz meg száz új író fog föllépni, száz meg százezer példányban fognak megjelenni nagyszerű könyveik, de

én azokról semmit sem tudok majd, mert csak egy nagyon kis részüket lesz időm elolvasni. Esetleg eljut hozzám egy könyv és talán el is tudom olvasni és ez olyan lesz, mint a palackposta.

És milyen különös, hogy nemcsak a könyvek száma emelkedik, hanem terjedelme is. Az írók nem tudnak röviden írni. Mintha Balzac korában lennénk, 78.000 oldalas regényeket írnak, holott meg lehetett volna írni 160 oldalon is. Szerintem a modern regénynek rövidnek kell lennie, rövidnek és világos szerkezetűnek, csak a szükségeset mondva, dehát ez a legnehezebb. Az olvasó figyelmét ma túlságosan sok olyan dolog tereli el, ami régente nem is volt a világon. Tehát úgy kell beszélni, hogy mindig odafigyeljen, hogy szavunk érdekesebb és kedvesebb legyen neki, mint a modern világnak tömérdek más szórakozása.

(Megjelente a "Látóhatár" 1966. márc. - ápr. számában.)

Szavak

számontart	keep in evidence
figyelembe véve	taking into consideration
elbeszélő	narrative, epic
mértani arány	arithmetical / geometric proportion
fejteget	analyze, explain, discuss
közlési mód, -ja	method of communication
elterjedés	spreading; general use
közvetlenül	directly, immediately
nyegle	insolent, arrogant
sajnálatos	regrettable, sad
szemét, szemetet, szemete	trash
lemásol	copy (v)
hat	impress, affect, influence, move
elmélyedő	immersed, profound

elképesztő	astounding, stupefying
összefügg	connected with, related to
szaporulat	increase, growth
elmélkedik (-ről)	meditate, contemplate
szaporít	increase, multiply, augment
átlagos	average, ordinary
majdan	some day, some time
lángelme	genius
szertelen	uncontrolled, unrestrained, immoderate
élettani	biological, physiological
elemez	analyze
megérdemel	deserve, earn
napilap	daily paper
havi folyóirat	periodical, review, monthly
sajtótermék	publication, printed matter
elfeledett	forgotten
időt szán	devote time
példány	copy
esetleg	may be, possibly, by chance
palack, -ja	bottle
terjedelem, terjedelmet terjedelme	size, extent, dimension
holott	although
szerkezet, -e	structure, composition
dehát	still, however
elterel	distract, divert, drive off
tömérdek	innumerable, countless

Kérdések

1. Hány regény jelenik meg évente a világon?
2. Hány regény jelenik meg naponta?
3. Elképzelhető, hogy valaki ma ismeri a világirodalmat?
4. Hogy volt ez régen? Ismerték a világirodalmat?
5. Mit olvasott el majdnem mindenki?

6. Tudtak régen az új regényekről?
7. Ma is vannak jó regények és remekművek?
8. Miért nem fogjuk soha megtudni hány jó regény van a ma megjelent könyvek között?
9. Emelkedni vagy csökkenni fog a megjelent regények száma?
10. Milyen hatással lesz ez az irodalomra?
11. Mit fejtegetett Eugenio Montale?
12. Mit mond az író a könyvnyomtatás elterjedésével kapcsolatban?
13. A mai fiatalság olvassa és idézi még a klasszikusokat?
14. Miért nincs idő az elmélyedő tanulmányokra?
15. A könyvtermelés emelkedése mivel függ össze?
16. Ma mennyi ember él a világon?
17. Mivel magyarázható a művészi termékek szaporodása?
18. A tudósok szerint a mai ember értelmesebb, mint a régi?
19. Mi a mai társadalomtudósok legnagyobb gondja?
20. Heine ezt hogyan intézte volna el?
21. Milyen újságokat olvas a cikk írója?
22. Mennyi időbe kerül ezeknek a napi-, hetilapoknak és havi folyóiratoknak az olvasása?
23. Mi a legkedvesebb olvasmánya?
24. Milyen más könyveket olvas még?
25. Lépést tud tartani a mai irodalommal?
26. Ha még él egy darabig, mit élhet meg?
27. Mihez hasonlítja az író, ha esetleg egy-egy könyv eljut hozzá és el tudja olvasni?
28. Csak a könyvek száma emelkedik?
29. Mi annak az oka, hogy a könyvek terjedelme is növekedik?
30. Az író szerint milyennek kellene a modern regényeknek lenniük?
31. Miért nem tudja lekötni ma egy regény az olvasó figyelmét?
32. Mi kell ahhoz, hogy a mai olvasó figyelme le legyen kötve?

Gyakorlatok

A. MODEL: szem -(üveg) = szemüveg

1. kor	1. cipő
2. könyv	2. kép
3. sajtó	3. vér
4. cipő	4. rajz
5. kép	5. kor
6. mű	6. őr
7. ipar	7. könyv
8. rajz	8. sajtó
9. sziget	9. szoba
10. tanár	10. baba
11. vér	11. sziget
12. kő	12. tanár
13. baba	13. mű
14. szoba	14. kő
15. őr	15. ipar
16. remek	16. nyomtatás
17. társadalom	17. választás
18. papír	18. öv
19. képviselő	19. szak
20. vad	20. szüret
21. rózsa	21. jegyzék
22. föld	22. igazolvány
23. élet	23. szál
24. név	24. művészet
25. ég	25. nyomás
26. sark	26. asszony
27. fél	27. irodalom
28. levegő	28. ország
29. vas	29. angyal
30. munka	30. darab

31.	ima	31.	lány
32.	selyem	32.	ház
33.	polgár	33.	polgár
34.	textil	34.	mester
35.	cukrász	35.	sütemény
36.	bőr	36.	tervezés
37.	év	37.	század
38.	vese	38.	szekrény
39.	levél	39.	biztosítás
40.	hamú	40.	ember
41.	paraszt	41.	vidék
42.	kenyér	42.	tömeg
43.	csoda	43.	tartó
44.	gyermek	44.	nő
45.	szak	45.	termék
46.	világ	46.	munkás
47.	tér	47.	rész
48.	test	48.	szelet
49.	rend	49.	tár
50.	gyöngy	50.	terem
51.	alma	51.	virág
52.	állam	52.	fa

B. <u>Házi feladat</u>: Beszéljen arról, hogy maga mit olvas, hány órát tölt naponta az olvasással, mi a kedvenc olvasmánya, írója, stb.

MESE A HÁLÁS SZARVASRÓL
- Lipták Gábor után -

Valamikor réges-régen a keszthelyi láprétségben derék pásztorember legeltette nyáját. Abban az időben nagyon kevés gazdag nagyúr és nagyon sok szegény ember élt ezen a vidéken. A mi pásztorunk is olyan szegény volt, hogy annál nem is lehetett volna szegényebb. Sokszáz birkát legeltetett, de neki nem volt egyetlen árva báránykája sem.

Mégis igen elégedett volt ez a szegény pásztor, mert, kedves vidám felesége és hét szép gyermeke várta otthon. Nekik faragott pásztorkodás közben fából olyan remek játékokat, hogy a királyfi se játszott azoknál szebbekkel fent a budai várban. És mert derű és békesség lakozott szivében, a pásztor nemcsak elégedett, de boldog emberként élt s ha lefeküdt a rezi cser valamely óriás fája alá és elnézte az égen kergetőző bárányfelhőket, nem cserélt volna az urasággal sem.

Igaz, hogy azt nem is igen látta, csak távolról néha, amikor az urak vadászni jöttek a környékbeli erdőkbe. A derék pásztor ilyenkor kétségbeesve nézte, miként pusztítják az erdő vadjait, az ő kedves barátait. A vadászat után meg útrakelt s ahol tört szárnyú madarat, ellőtt lábú nyulat lelt, összeszedte mind s vitte haza gyermekeinek, akik nagy gyönyörűséggel gyógyítgatták a szegény állatokat.

Így történt, hogy egy hosszú vadászat után a pásztor sebesült fiatal szarvasra talált. Amikor a szegény állat megpillantotta, megpróbált felállni és menekülni, de nem volt hozzá ereje. Aztán pedig, amikor az ember tiszta kék szemében az ég szelíd fényét látta megcsillanni, bizalommal várta, hogy mit művel vele a pásztor.

Az meg mindenekelőtt megsimogatta az állat fejét s néhány megértő szót mormogott, amire a vad teljesen megnyugodott s tűrte, hogy megvizsgálja sebeit. A pásztormesterséghez úgy

hozzátartozik a gyógyítótudomány, akár a bot, vagy a pulikutya. Mit is kezdene a sok sánta, törtlábú juh nélküle. A mi barátunk most sem habozott: levágott két, egyenes faágat s azok közé kötözte az állat eltört lábát. A szarvas könnyes szemmel tűrte a kemény fájdalmat s hagyta azt is, hogy a pásztor gyógyfüvekkel bekötözze vérző sebeit. Mielőtt pedig elment, még néhány vigasztaló szót súgott a sebesült állat fülébe.

- Lásd, ha mi betegek vagyunk nem segít rajtunk se orvos, se patika. Szegény ember, szegény állat, úgy segít magán, ahogy tud. Légy hát türelemmel, s ne mozdulj innen. Holnap újból eljövök.

A szarvas, mintha minden szavát megértette volna, ott maradt mozdulatlanul fekve, másnap délig, amikor jótevője újra eljött hozzá. A pásztor most már sebgyógyitó kenőcsöt is hozott s ami még ennél is fontosabb: friss füvet. S igy ment ez napról napra, amig csak eljött az az idő is, amidőn a szarvas már a maga lábára tudott állni. A pásztor vele tette meg az első lépéseket s aztán egyik reggel ragyogó arccal látta, meggyógyult betegét elébefutni a fák között.

És mert a mi pásztorunk nemcsak jó, de igen bölcs ember is volt, jól tudta, hogy a szarvas és ember között nem szövődhet minden időkre szóló barátság. Még azon a napon magára is hagyta hát védencét, mielőtt az nagyon hozzászokott volna. A pásztor visszatért juhaihoz, a szarvas meg annak rendje-módja szerint a rengetegbe s úgy látszott meg is feledkezett megmentőjéről.

Múltak az évek s a derék pásztorból ősz öreg ember lett, de másként aztán nem is változott semmi körülötte. Éppen olyan szegény maradt, mint annakelőtte, csak a gyerekei nőttek embersorba s a fia helyett már unokája bojtárkodott a nyáj körül. S éppen olyan elégedett lett volna a sorsával is, ha szegénysége mellett egészsége is a régi maradt volna. Dehát küzdelmes élete most megbosszulta magát, hiszen kölyök kora

óta hajnaltól napestig járta a nedves réteket s hajnali harmat, téli fagy és őszi eső láthatatlanul is lerakta csontjaiba az öregség fájdalmait. A kenyér azonban kellett s az öreg titkolta, amennyire bírta, nyomorúságát. Reggelente amikor kihajtott, megemberelte magát: kihúzta fájó derekát, de aztán ha senki sem látta, bizony botjára támaszkodva, megrokkanva és sántikálva járt a nyáj után.

Akkor történt, hogy egy szép nyári napon, amikor a határban legeltet, gyönyörű öreg szarvasbika dugta ki koronás fejét az ágak közül. A vén juhász elcsodálkozott az állat bátorságán s alaposan megbámulta ritka szép agancsát, amelyen kereken huszonkét ágat számlált. Aztán bámulva látta, hogy a szarvas néma méltósággal, de hátsó lábára bicegve haladt át a réten.

Az öreg juhász nem értette sem merészségét, sem betegséget. Hiszen a szarvasok ezen a vadászterületen messze elkerülték az embert, ha meg beteg vagy sérült az öreg bika, ugyan kétszeres oka van rá, hogy elrejtőzzék. Ez meg úgy sétál itt előtte, bicegve, mintha csak büszkélkedni akarna magával vagy nyomorúságával.

Így aztán az öreg most már kíváncsian követte a gyönyörű állatot a fák közé s akkor csodálkozott el igazán, amikor észrevette, hogy a szarvasnak egyáltalán nincsen ellenére az ő kísérete. Sőt időnként hátra-hátra pillantott, mintha csak biztatni akarná s csaknem hívogató tekintettel nézegette az öreget.

A pásztor észre sem vette, hogy közben megváltozott körülötte a vidék. A fű térdükig ért, szine most nyár derekán is tavaszi friss zöldet mutatott, fa, virág, bokor dúsabban nőtt mint máshol. A levegő párás lett s mintha mocsárba jutottak volna, a hatalmas fák között szinte hullámzott lépteik alatt a lápos, puha talaj. Végül ámulva látta, hogy pár lépésnyire előttük furcsa, zöldes vizű tó csillogott. Partján, szokatlan színű dús virágok nyíltak és színét is elborította széles leveleivel a vizinövények sokasága.

A szarvasbika a partra érve egy pillanatra megállt, nyugodtan körülnézett s megvárta amíg öreg kisérője is utoléri. Akkor aztán belépett a vízbe, jól látszott miként verik fel karcsú lábai a barna iszapot. Néhány percig állt a vízben, amely visszatükrözte fejedelmi alakját, majd lassan megfordult és kilépett a partra. Aztán rápillantott az öregre, mintha csak azt akarta volna mondani: - Most idenézz!!! - s aztán bicegés nélkül, könnyed, gyors és gyönyörű szökkenésekkel eltűnt a sűrűben.

Az öreg pásztor megcsóválta fejét. - Mikor idejött még alaposan sántított gondolkozott a pásztor magában. A vénség esett ennek is a csontjába, vagy vadászaton sérült meg? - Mikor idáig ért gondolataiban, hirtelen eszébe jutott a fiatal szarvas, amelyet réges-régen gyógyítgatott. - Hogy is csak?! - Hány éve lehet? Húsz, huszonegy... huszonkettő!... Akár az ág az agancsán - morogta magában. Hát persze! Vénségére bizonyára feltámadt a törés helyén a fájdalom... aztán megtalálta ezt a vizet, amely úgy látszik meggyógyította!... Most meg eljött megmutatni nekem is!

És mert az öreg pásztor egyszerű szivű ember volt, cseppet sem csodálkozott azon, hogy ez a derék állat, most így hálálja meg a jóságát. Azzal már húzta is le bocskorát és sietett be az iszapba, ahol előbb a szarvasbika álldogált. Már az első fürdő után is jobban, könnyebben érezte magát, aztán meg amikor mindennap lejárt a tóhoz, valósággal megfiatalodott. Öreg csontjaiból úgy elszállt a fájdalom, akár a könnyű pára a tó vizéről.

A faluban hamarosan híre ment a pásztor csodálatos gyógyulásának s ettől kezdve, akinek fájdalom volt a csontjaiba eljárt fürödni a tó vizébe, amely azóta is gyógyítja a beteg embereket.

A jószívű öreg pásztor pedig még azt is megérte, hogy dédunokája őrizte nyáját, amíg ő maga - még mindig a hálás szarvas nyomát követve - fürödni járt a hévizi tóba.

(Megjelent a Kincses Kalendárium 1966. évfolyamában.)

Szavak

láprétség, -e	swampy area, moor
derék	honest, straight, brave
pásztor, -ja	shepherd
legeltet	graze, pasture
birka	sheep
bárány	lamb
farag	carve
lakozott = lakott	
bárányfelhő	fleecy cloud
pusztít	destroy, annihilate
útrakel	leave for, start out for
nyúl, -at, -a	rabbit
lel	find
sebesült	wounded
megpillant	catch sight, glimpse
megcsillan	gleam, glow
habozik	hesitate
türelem, türelmet, türelme	patience
jótevő	benefactor
kenőcs, -öt	ointment
ragyogó arc	happy face
barátság szövődik	become intimate, friendly
védenc	protégé
annak rendje-móndja szerint	as proper and fitting
rengeteg	vast forest; huge, enormous
megmentő	lifesaver
bojtárkodik	be a shepherd boy

küzdelmes	hard, laborious
megbosszulja magát	brings its own punishment, there is a heavy price to be paid for it
nedves	wet
harmat	dew
titkol	hide, conceal
nyomorúság	misery
megembereli magát	screw up one's courage, pull oneself together
megrokkan	become invalid
sántikál	limp, walk with a halt
határ, -a	outskirts
szarvasbika	stag
agancs	antlers
kereken	exactly
méltóság	dignity
elkerült	keep away, avoid
elrejtőzik	hide
biztat	encourage
nyár dereka	middle of the summer
utolér	catch up with
szökkenés	leap (n)
vénség	old age
feltámad	start again, rise again
meghálál	show one's gratitude
bocskor, -a	moccasin
megérte	lived long enough
dédunoka	great grandchild

Kérdések

1. Ki legeltette nyáját valamikor réges-régen a keszthelyi láprétségben?
2. Milyen emberek éltek akkoriban azon a vidéken?
3. Hány birkát legeltetett a pásztor?
4. Abból hány volt az övé?
5. Elégedetlen volt a pásztor?
6. Milyen élete volt a pásztornak?
7. Kik várták otthon?
8. Mit csinált pásztorkodás közben és kiknek csinálta?
9. Miért nem cserélt volna az urasággal sem?
10. Mikor látta ő csak az uraságot?
11. Örült, amikor az urak vadásztak?
12. Miknek tartotta az erdő vadjait?
13. Mit csinált, amikor végetért a vadászat?
14. Kik gyógyítgatták a sebesült állatokat?
15. Mit talált egyszer egy vadászat után?
16. Miért nem szaladt el a szarvas, amikor a pásztor odament hozzá?
17. Mit csinált a pásztor a szarvassal?
18. Mi minden tartozik a pásztormesterséghez?
19. Mit csinált a szarvas törött lábával?
20. Mit hozott másnap a pásztor?
21. Ott találta a szarvast?
22. Meddig járt a pásztor a szarvashoz?
23. Mi történt egy reggel?
24. Miért mondja az író, hogy bölcs ember volt a pásztor?
25. Mi történt az évek során?
26. A fiai helyett kik bojtárkodtak a juhok mellett?
27. Elégedett ember maradt a pásztor?
28. Mi baja volt az öregnek?
29. Mi bosszulta meg magát?
30. Bevallotta az öreg, hogy nem egészséges?
31. Mi történt egy szép nyári reggelen?

32. Milyen volt a szarvas, amit megpillantott?
33. Hány éves volt a szarvas?
34. Honnan tudta a pásztor, hogy hány éves a szarvas?
35. Min csodálkozott az öreg?
36. Mit csinált a szarvas?
37. Követte az öreg a szarvast?
38. Egyszerre csak hova értek?
39. Mit csinált a szarvas, amikor a tóhoz értek?
40. Mit csinált a vízben?
41. Mi történt mikor kilépett a szarvas a vízből?
42. Min kezdett gondolkozni a pásztor?
43. Mi jutott az eszébe?
44. Mit gondolt a pásztor, miért jött a szarvas?
45. Mit csinált a pásztor?
46. Jobban érezte magát az első fürdő után?
47. Milyen gyakran járt a tóhoz fürdeni?
48. Milyen hatással volt a tó vize rá?
49. Mi történt, amikor híre ment a pásztor gyógyulásának?
50. Meddig élt még az öreg pásztor?
51. Mi a tó neve?

Gyakorlatok

A. MODEL: A <u>környékbeli</u> gyerekek a házunk előtt játszanak.
A gyerekek, akik a <u>környéken laknak</u>, a házunk előtt játszanak.

1. A környékbeli erdőkben vadásztak.
2. A falubeli lányok vasárnap szépen felöltözve templomba mennek.
3. A megyebeli urak összejöttek a város főterén.
4. Az utcabeli gyerekek a házam előtt verekednek.
5. A helybeli labdarúgó csapat megnyerte a versenyt.
6. A házbeli emberek elhatározták, hogy nem fizetik ki a lakbért.
7. A texasbeli Houston lakossága megduplázodott.

8. A newyorkállambeli Albany fölött két repülőgép összeütközött.
9. Az Egyesült Államok szovjetunióbeli nagykövete hazautazott.
10. Sok egyesültállamokbeli autót lehet Európában látni.
11. A lány régi jó középosztálybeli családból származik.
12. A férfinek volt még egy becsületbeli kötelessége halála előtt.
13. A gyerek észbeli képessége nem a legjobb.
14. Az emberek közt ízlésbeli különbségek vannak.
15. Az ünnepélyen mindkét nembeli ifjúság szerepelt.
16. Kovácsnak még nem volt mesterségbeli tudása.
17. Az esküvőre levélbeli meghívást kaptam.
18. Írásbeli és szóbeli vizsgát kell tenniük.
19. A múzeumban XV. Lajos korabeli bútorok voltak.
20. Jókai múltszázadbeli nagy magyar író.
21. Mostanában sok kőkorszakbeli emléket találnak.
22. Még nem tudni, hogy milyenek lesznek a jövőbeli közlekedési eszközök.
23. A férfi az én korombeli.
24. Csak a hivatalbeli kötelességét teljesítette.

B. Mi az alábbi szavak ellentéte?

1. művelt
2. egy ízben
3. parányi
4. növekedik
5. elégedett
6. elkerül
7. vénség
8. születik
9. felnyitja
10. vőlegény
11. ismerős
12. mennyország
13. jól bírja
14. távoleső
15. kitér
16. élet
17. vége
18. több
19. nedves
20. bátor
21. beborul
22. suttog
23. ébren
24. tanítvány
25. lakatlan
26. nyár dereka

C. Házi feladat: Beszéljen arról, hogy hol vannak gyógyvizek Amerikában, és hogy milyen betegségekre van gyógyító hatással a víz.

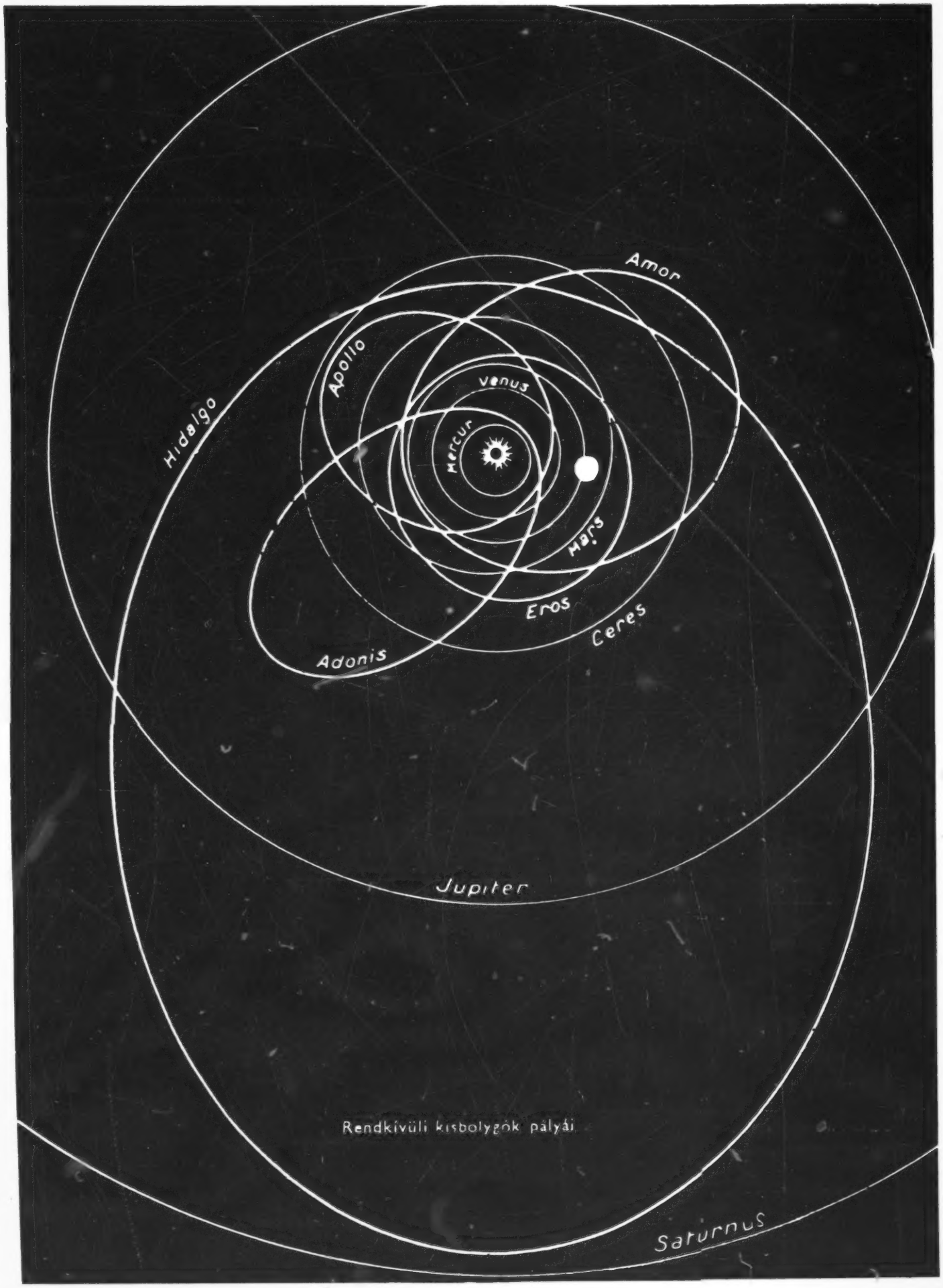
Amor
Apollo
Hidalgo
Venus
Merkur
Mars
Eros
Ceres
Adonis
Jupiter
Rendkívüli kisbolygók pályái
Saturnus

IDEGEN VÍZTÜKÖR

(Regényrészlet)

- Fehér Klára után -

Barátság s Szaturnuszon

Öten voltunk felnőttek - ötvenen voltak a gyerekek.

Mi felnőttek nagyszerűen mulattunk, a tízéves férfiak annál komolyabban viselkedtek.

Az "Ifjú Földrajztudósok Szakköre" hívott meg minket vitára; egy fizikust, egy meteorológust, egy geológust, egy csillagászt meg egy írót. Az író voltam én.

A rövid nadrágos földrajztudósokat a legegyszerűbb kérdések érdekelték: milyen lesz a közlekedés száz év múlva? lesz-e folyó a Szaharában? lesz-e szabályozott éghajlat? atomenergiával vagy napenergiával fognak-e működni a gépek? mennyi lesz az átlagos életkor? lesz-e rendszeres közlekedés a föld, a hold és a többi bolygó között?

A kréta és tintaszagú osztályterem falán képek és a világrészek térképei lógtak, a terem végében az "élősarok", néhány cserép virág és egy akvárium - a táblán egy megoldott számtanpélda. A számtanpélda meglehetősen bonyolult volt, mi ilyet nem oldottunk meg a negyedikben. A szövegben viszont két kövér helyesírási hiba volt. Ez kissé megnyugtatott. Az új nemzedék se tud mindent.

A jelenlevő csillagász - szőke, magas, sovány fiatalember homolokán verítékcseppek voltak. A gyerekek aziránt érdeklődtek, hogy hogyan lehet levegőt telepíteni a bolygókra. A csillagász elmagyarázta, hogy a Vénusz, Mars tömege kisebb a föld tömegénél, így a gravitációs viszonyai is mások. Ha

telepítenének is légkört, a laza gázmolekulák elsurrannának a világűrben, amint ez már nyilván meg is történt egyszer.

- Hát akkor változtassuk meg a gravitációs viszonyokat - javasolja egy kisfiú.

- Na, azért az mégsem olyan egyszerű...

- Hát miért? Vagy a bolygó tömegét kellene növelni... például úgy, hogy nagy mágnessel odavonzanák a kozmikus port... vagy... mondjuk... úgy, ahogy a föld középpontjában sokkal nagyobb fajsúlyú anyagok vannak, mint a felsőbb rétegekben...

- Ugyan - kiáltott közbe az egyik kisfiú-, ott nem fajsúlykülönbségről van szó, hanem nyomáskülönbségről. Ha például lefúrunk a föld középpontjába...

Rájöttem, hogy a vitából nem értek semmit. Úgy látszik, csillagászunk is egy kicsit belezavarodott, mert letörülte a számtanpéldát, és három kisfiú és a szaktudós együttes erővel rajzolt parabolákat és hiperbolákat a táblára...

A kisfiú, aki a Mars gravitációs viszonyait óhajtja megváltoztatni, most egy jókora görögdinnyét rajzolt a táblára, azon keresztül egy elipszist és köré tíz vizes-zsemlyényi karikát.

- Lássuk például a Szaturnuszt...

Elnevettem magam.

A gyerekek nem nevettek. Amikor én tízéves voltam, a fél falu kiszaladt, ha egy rozoga Ford ment a főutcán. Most meg akarják változtatni a Mars vonzerejét. Van egy négyéves unokaöcskösöm, aki úgy használja a "televízió, diavetítő, konnektor, sztreptomicin, tárcsázás, antenna, tetanusz-injekció" szavakat, mint én annak idején a cicát vagy a tejbekását. Modern férfiú, moziba jár, felhívja telefonon az öregapját, és amikor egy gyerekújság fedő-lapján látott egy képet, hogy a Mikulás helikopterrel

száll le a jó gyerekekhez elégedetten felkiáltott: "Végre értem az egészet... én mindig tudtam, hogy az butaság, hogy a Mikulás bácsi a kéményen bújik be, meg tűzoltó-létrán mászik -hát hogy is bírná azt a sok mászást egy olyan öreg ember. Helikopteren jön - világos."

- Lássuk például a Szaturnuszt - mondta ismét a kisfiú és szigorúan rám nézett. Most tűnt csak fel, milyen arányos, csinos gyerek. Barna szemét hosszú, szinte kislányos pilla árnyékolta be, magas, értelmes homlokába engedetlen hajfürt hullott. - A csillagász bácsinak azt tetszett mondani, hogy a Mars tömege kicsi... de a Szaturnuszé csak elég? Hiszen annak a tömege hétszázhetvenszer annyi, mint a mi földünké.

A csillagász letette a krétát.

- Ezt meg honnan tudod?

- Szoktam könyveket olvasni.

- Például mit?

- Kopernikusz életét. Meg a föld körülhajózását.

- Honnad veszed a könyveket?

- Otthon vannak.

- Édesapád mondja melyiket olvasd?

A kisfiú elhallgatott.

Egyszerre tíz gyerekhang kiabálta:

- Balázsnak nincs apukája.

A kisfiú arca bíborvörösre vált. Nagy, dióbarna szeme megtelt könnyel, és elkeseredetten kiáltotta.

- De van apukám. - És letette a krétát.

A geológus - szakállas, barátságos képű bácsi, hogy megoldja a kínos csöndet, felállt, megsimogatta a kisfiú arcát.

- Hogy hívnak, fiacskám?

- Ifjú Ádám Balázs.

- Ifjú Ádám Balázs? Ádám Balázs... ejha... véletlen névrokonság?

Alig vártam, hogy befejeződjék a Szaturnusznak és tíz holdjának átalakítása, és az ifjú földrajztudósok hazafelé induljanak. Beszélni akartam ifjú Ádám Balázzsal.

Amikor a "tudományos" értekezlet véget ért, intettem neki.

- Gyere csak, kisfiam. Van otthon lexikonod?

- Van. Révai.

- És Vernétől az Utazás a holdba?

- Megvan. A Grant kapitány is. A rejtelmes sziget is. A falu a levegőben is.

- De csillagászati térképed nincs?

- Milyen csillagászati térkép?

- Amin rajta van az égbolt. A déli égbolt is, az északi is.

- A Dél keresztje is rajta van?

- Rajta. Szeretnéd látni?

- Persze.

- Kérdezd meg anyukádat, mikor engedné meg, hogy eljöjj hozzám.

- Nem kell engedély. Mehetek én most mindjárt.

- Most? Este fél nyolckor?

- Tizenegyig jár az autóbusz.

- De anyukád keresni fog.

- Nem, nem fog. Õ ma színházba megy. Ha elérem az utolsó buszt, akkor semmi vész.

- De hát nem félsz? Egyedül mászkálni?

- Mitől féljek?

- Persze, butaság. Semmitől se kell félned. De mégis, rossz érzés lehet, egyedül mászkálni, késő este.

- Megszoktam.

- Hogy-hogy megszoktad?

A kisfiú vállat vont. Elindultunk egymás mellett a hosszú iskolafolyosón. A gyerek nem beszélt. Nyilván azt mérlegelte, mennyit meséljen ennek az idegennek.

- A néni ugye ir a gyerekeknek?

- Igen.

Megint hallgatás.

- Olvastam egy könyvét. Egész jó.

- Hálás köszönet.

- Este mindig olvasni szoktam. Vagy rádiózni. Anyu nem szereti, ha nem vagyok otthon. Tetszik tudni, itt van a lakáskulcs.

- Hol?

Kinyitotta az ing-gallérját. Keskeny szalagon lógott a kulcs, mint egy nyaklánc.

- Hogy el ne veszítsem.

- Amikor én iskolás voltam, a radírt akasztottuk így a nyakunkba. Meg az óvodásoknak akasztják fel így a kesztyűt.

- Igen, persze, én is láttam. Tetszik tudni, négyéves korom óta van így.

- Hogyan így?

- Egyedül megyek haza... aztán kinyitom az ajtót és jól bezárom kulcsra... és megmelegítem az ebédemet és utána anyukának telefonálok, hogy minden rendben van.

- És ki vigyáz rád?

- Nem kell rám vigyázni.

- Most talán már nem. De amíg kisebb voltál.

- Á, én vigyáztam magamra.

- Gázon melegítetted meg az ebédedet?

- Persze.

- Négyéves korodban?

- Mozart négyéves korában már zenét szerzett.

- Igen, de attól nem lehet harmadfokú égési sebet kapni.

Most megint úgy nevetett, mint egy kisfiú. Mint egy egészen kis kisfiú.

- Mondd, te honnan veszel ilyeneket? - jutott hirtelen eszembe.

- Milyeneket?

- Hát: megváltoztatni a Szaturnuszt... meg, hogy Mozart négyéves korában zenét szerzett. Te csak komoly dolgokkal foglakozol?

Hallgatás.

- Játszani nem szeretsz?

- Dehogynem. Focit.

- Szoktál?

Hallgatás. Azután egy bátortalan kérdés:

- Nem tetszik megmondani a nagypapának?

- Nem ismerem a kedves nagypapádat. Különben sem szoktam árulkodni.

- Nem?

- Nem.

Megint gondolkozott.

- De ha a nagypapa megkérdezné, akkor se mondaná meg?

- Nézd, én nem mondanám meg, azért, mert feltételezem, hogy te magad amúgy is mindent elmondasz.

- Nem, én nem mondok el neki semmit.

- Miért?

- Mert neki nem lehet.

- Gyakran látod?

- Minden vasárnap oda kell menni.

- De szeret téged.

- Nem tudom.

- Hát mit mond neked? Azt, hogy isten hozott kincsem, virágom. Nem? És megcsókol? Ugye?

- Nem.

- Hát.

- Csak úgy. Kezet nyújt és azt mondja: "Jó napot, Balázs."

- Tréfából mondja.

- Nem. Komolyból mondja. És utána azt kérdezi: hányas volt a számtan dolgozatod? És aztán le kell ülni és rajzolni. Szabadkézit. Azután körzővel. Nagypapa megnézi és tetszik tudni, ha nem csinálom jól, akkor legyint és bemegy a dolgozószobájába. A nagypapám főmérnök, vasutat épít a hegyekbe és otthon is dolgozószobája van.

- És ha jó a rajz?

- Akkor kiválaszthatok a polcról egy könyvet és hazavihetem.

- Milyen könyveket?

- Például, hogy Utazás a rejtelmes Tibetben. Meg a Gyermek Mozart.

- Értem.

- És egyszer, amikor sírtam és nem akartam rajzolni, a nagypapa odaugrott hozzám, megrázta a galléromat és rám kiabált: "Majd én megmutatom, hogy rendes ember leszel... hogy mérnök leszel, nem úgy, mint az a csavargó apád."

- És mi van a focival? - mondtam gyorsan.

- Focizni csak titokban szoktunk... mert focizni nekem nem szabad, mert az durva sport. És korcsolyázni se, mert eltörhetem a csuklómat. De különtornára járok és úszni is a fedettbe, úszótanfolyamra.

- Szeretsz tornázni?

- Utálok.

- Pedig a torna jó. Izmossá, arányossá, rugalmassá tesz. A torna nagyon hasznos, ha az ember világutazónak készül.

A Malinovszki fasorban mentünk, jószagú fák alatt. Fények villantak a távoli hegyoldalon, és a hold hatalmasnak és közelinek látszott.

Ifjú Ádám Balázs megállt.

- Honnan tetszik tudni?

- Mit?

- Azt, hogy világutazónak készülök.

- Gondoltam.

- De ez is titok.

- Bízhatsz bennem.

- Még öt évig várok...

- Persze. A tizenöt éves kapitány is tizenöt éves volt.

- Ahá. És akkor megkeresem az apukámat.

- Hol van az apukád?

- A tengeren.

- Ki mondta?

- Nem mondta senki, de én tudom. Az én apukám hajóskapitány vagy felfedező.

- Mikor láttad utoljára?

- Nagypapa azt mondja, hogy sohase láttam... hogy meghalt. Anyu is azt mondja. De én tudom. Én láttam is egy pillanatra. Három évvel ezelőtt... karácsonykor. Biciklit hozott nekem. Én tudom. A hangját is hallottam. De tessék megesküdni, hogy soha nem tetszik megmondani nagypapának.

- Kezet adok rá.

- Az én szobámban díszítették a karácsonyfát. Ne tessék félni, én már akkor is tudtam, hogy nem a Jézuska hozza... és hallottam, hogy anyu azt mondta: "Vigye el innen a biciklit és tűnjön el." Akkor azt mondta az én apukám: "A fiamnak hoztam, jogom van látni a fiamat." Akkor anyu azt mondta: "Beleegyezett, írásba adta"... és én még hallottam apu hangját, azt kiabálta, hogy más is kell egy gyereknek, nemcsak parancsolgatás, maguk biztosan sose mesélnek neki este és nem csókolják meg, és anyu még valamit kiabált... és akkor a kulcslyukon még láttam, hogy a fürdőszobaajtón kimennek, mert úgy is ki lehet jutni nálunk az előszobába. Én futottam ahogy csak bírtam, de mire kiértem a folyosóra, anyu volt csak ott és rám kiabált, hogy azonnal menjek be. Én megkérdeztem, hogy apu volt itt? Anyu azt mondta, micsoda butaság, tudod, hogy apuka meghalt. A Jézuska volt itt, gyere, nézd, mit hozott. És bementünk a szobába és kerestem a biciklit és sírtam, hogy adják ide a biciklimet, de azt mondták, csak álmodtam, nem volt biciklim. És nagypapa azt mondta, szó se lehet bicikliről, annyi biciklista megy neki az autóbuszoknak. És Veronika azt mondta, hogy igenis, az apukám volt itt.

- Ki a Veronika?

- Ő takarított a nagymamáéknál, amikor még egy házban laktunk.

- És miből gondolod, hogy apukád tengeren van?

- Mert nagymama azt mondta nagypapának, hogy annyi hajó süllyed el a tengeren, egyszer elsüllyedhetne az is.

- Biztosan rosszul értetted.

Most megint konokul hallgatott. De könnycsepp fénylett a szeme sarkán.

- Barátocskám, most már igazán haza kell menned. Nem vagy éhes?

- Nem

- Mondd csak, igazán nem szoktak neked mesélni?

- Nem szoktak. De én kitaláltam egy mesét, azt mesélem magamnak. Drumról és Dromról, a két tevéről.

- Mikor találtad ki?

- Nem tudom. Nagyon régen. Talán még amikor meg se születtem.

- És mikor meséled magadnak?

- Amikor lefekszem... mert... mert... akkor egy kicsit félni szoktam.

- Te mondtad, hogy nincs mitől félni.

- Igen... de a sötétben úgy morog a vízvezeték és az olyan rossz. Olyankor szeretném, ha apukám itt volna. És olyankor imádkozom érte, hogy ne süllyedjen el.

- Hogyan imádkozol?

- Van egy vitorláscsónakom és azt odavisszem az ágyba és magamhoz szorítom, hogy a jóisten megértse, hogy hajóról van szó, ha esetleg nem tud magyarul... És olyankor azt mondom, hogy ne süllyedjen el apukám hajója, amíg én fel nem növök és el nem megyek hozzá.

- És most mondd meg, merre kísérjelek haza.

- Csak a busz megállóig tessék.

A busz megállónál hirtelen világosság gyúlt agyamban. A be nem fejezett sor a levélben: " Csókolja meg helyettem!"

Csakhogy tízéves férfiemberek semmit sem utálnak jobban, mint ha nyalják, falják őket. Egy pillanatig gondolkoztam, azután megsimogattam hullámos haját, és megcsókoltam az arcát.

A kisfiú mindkét karjával átölelt, és nem akart elengedni.

Szavak

csillagász	astronomer
kréta	chalk
szag, -a	smell, odor
meglehetősen	rather, fairly
bonyolult	complicated
szöveg, -e	text
jelenlevő, -e	person present
veríték, -e	perspiration
tömeg, -e	mass, body
gravitációs	gravitation
viszony	proportion, relation
légkör, -ök, -e	atmoshpere
laza	loose, slack
elsurran	get away, fly away
mágnes	magnet
fajsúly	specific gravity, weight
különbség	difference
nyomás	pressure
belezavarodik	get confused
letörül	wipe off
jókora	fair
görögdinnye	watermelon

vizeszsemlye	roll of bread
elnevettem magam	I started to laugh
rozoga - rossz	
diavetitő	slide projector
injekció	shot, injection
cica	pussycat
kása	cornmeal mush
fedőlap, -ja	cover page
kémény	chimney
tűzoltó-létra	fire-ladder escape
engedetlen	disobedient
elkeseredett	bitter, desperate
kínos	embarrassing, awkward
véletlen	accidental
névrokon, -a	namesake
átalakít	transform
rejtelmes	mysterious
semmi vész - nincs semmi baj	
mászkál	stroll about
mérlegel	consider, ponder, weight
radír, -ja	eraser
-fokú	degree (adj.)
foci	soccer
bátortalan	timid
árulkodik	squeal
feltételez	suppose
körző	compass
csavargó	tramp, loafing
durva	rough
csukló	wrist
utál	detest
izmos	strong muscled
rugalmas	supple, flexible
villan	flash, twinkle
felfedező	discoverer, explorer

megesküdik (-re)	swear (on)
eltűnik	disappear
konok	stubborn
teve	camel
vízvezeték, -e	water pipe
nyal-fal	bill and coo

Kérdések

1. Hányan vettek részt az összejövetelen?
2. Mind felnőttek voltak?
3. Kik rendezték a vitát?
4. Kik voltak a felnőttek, akik részt vettek a vitán?
5. Mi érdekelte a rövid nadrágosokat?
6. Milyen szag volt a teremben?
7. Mik lógtak a falon?
8. Mi volt a táblán?
9. Mi volt a szövegben?
10. Milyen volt a csillagász?
11. Mit kérdeztek tőle a gyerekek?
12. Mit magyarázott a csillagász?
13. Mit javasolt erre egy kisfiú?
14. Ki szólt még bele a vitába?
15. Értette az író a vitát?
16. És a tudós? Mit csinált?
17. Mit csinált a csillagász és három kisfiú?
18. Kik vették komolyabban a dolgot, az író vagy a kisfiúk?
19. Mi jutott az író eszébe a gyerekkorából?
20 Milyen szavakat használ a négyéves unokaöccse?
21. Milyen a mai modern gyerek?
22. Milyen magyarázatot fogadott el, hogy hogyan jön a Mikulás?
23. Mit mondott az a kisfiú, aki szigorúan ránézett az írónőre?
34. Hogy nézett ki ez a gyerek?
25. Mit mondott a Szaturnusz és a Mars tömegéről?
26. Mit kérdezett a csillagász?

27. Honnan tudta a kisfiú ezeket a dolgokat?
28. Mi történt, amikor a csillagász megkérdezte, hogy az apja adja-e neki a könyveket?
29. Mit csinált a kisfiú?
30. Mit csinált a geológus, hogy megtörje a csöndet?
31. Mi volt a gyerek neve?
32. Mikor a vita befejeződött, mit kérdezett az írónő a fiútól?
33. Mire figyelt fel nagy érdeklődéssel a gyerek?
34. Hova hívta az írónő a gyereket?
35. Kellett a gyereknek engedélyt kérni, hogy elmehessen az írónőhöz?
36. Mit mondott, milyen autóbuszt kell elérnie?
37. Nem fél késő este a gyerek egyedül mászkálni?
38. Mit kérdezett Balázs az írónőtől?
39. Mivel szokta Balázs az estéit tölteni?
40. Hol van a lakáskulcsa?
41. Hány éves kora óta nem vigyáz a gyerekre senki?
42. Mit mondott a gyerek Mozartról?
43. Mit szeret a gyerek játszani?
44. Kinek nem szabad erről tudnia?
45. A gyerek miért nem mond el semmit sem a nagyapjának?
46. Hogyan fogadja Balázst a nagyapja és mit kérdez tőle?
47. Mit kell aztán csinálnia a nagyapjánál?
48. Mit csinálhat Balázs, ha jó a rajz?
49. Mikor szokott focizni Balázs?
50. Milyen sportot szabad űznie?
51. Mi szeretne lenni, ha felnő?
52. Miért készül világutazónak?
53. Hol van most az apja?
54. Ki mondta neki, hogy hol van az apja?
55. Mit mesél el titokban a gyerek?
56. Mit hozott az apja neki egy karácsonykor?
57. Megkapta az ajándékot?
58. Mit mondott az anyja, amikor az apja után érdeklődött?
59. Kitől hallotta, hogy tényleg az apja járt ott?

60. Ki az a Veronika?
61. Milyen mesét talált ki a gyerek saját magának és mikor találta ki?
62. Miért szokta ezt mesélni magának?
63. Mitől fél a gyerek?
64. Miért imádkozik és hogyan?
65. Mivel magyarázza, hogy a csónakot az ágyába viszi?
66. Meddig kiséri az írónő a gyereket?
67. Mire gondol az írónő hirtelen?
68. Tízéves férfiak szeretik, ha megcsókolják őket?
69. Mi történt, amikor az írónő megsimogatta és megcsókolta a gyereket?

Gyakorlatok

A. 1. (mi) öt / volt / felnőttek - ötven / volt / a gyerekek.

2. Mi felnőtt / nagyszerű / mulat /, a tízév / férfiak annál komolyabb / viselked

3. Az "Ifjú Földrajztudósok Szakkör / " meghív / minket vita /; egy fizikus /, egy meteorológus /, egy geológus /, egy csillagász / meg egy író

4. Az író volt / én

5. A rövid nadrág / földrajztudósok / a legegyszerű / kérdések érdekel /

6. Lesz-e folyó a Szahara /? Lesz-e szabályoz / éghajlat? atomenergia / vagy napenergia / fog / működni a gépek?

7. A kréta és tintaszag / osztályterem fal / képek és világrészek térképek / lóg /; a tábla / egy megold / számtanpélda

8. A számtanpélda bonyolult /, mi ily / nem megold / a negyedik

9. A gyerekek az / érdeklőd /, hogy hogyan lehet levegő / telepít / a bolygók /

10. A csillagász elmagyaráz /, hogy a Vénusz, Mars tömeg / kisebb a föld tömeg / így a gravitációs viszonyok / is más /

11. Hát akkor (mi) megváltoz / a gravitáció / viszonyok / javasol / egy kisfiú /

12. (én) rájön / hogy a vita / nem ért / semmi

13. Van egy négyév / (én) unokaöccs / aki úgy használ / ezek / a szavak / mint én az a kor / a cica / vagy kutya /

14. Modern férfiú, felhív / telefon / a öregapa / és amikor egy kép / lát / hogy a Mikulás helikopter / leszáll / a jó gyerekek /, elégedett / felkiált /: végre ért / az egész /

15. (én) mindig tud / hogy az buta / hogy a Mikulás kémény / bebúj /, meg létra / mász /

16. hogy bír / az / a sok mászás / egy öreg ember; helikopter / jön /, világos

B. <u>Házi feladat</u>: Írjon mondatokat a következő kifejezésekkel:

1. útra kel
2. barátság szövődik
3. ragyogó arc
4. figyelembe véve
5. Isten-hozzád
6. elszorul a szíve
7. időt szán valamire
8. örökül hagy
9. szóba áll
10. jut bőven
11. annak rendje-módja szerint
12. nem futotta a pénz
13. ízig-vérig
14. zavarba hoz
15. megbosszulja magát
16. számontart
17. megbecsül valakit vagy valamit
18. megnyeri a csatát
19. megesküdik valamire
20. hajdan

A CSILLAGÁSZATI TÁVCSŐ

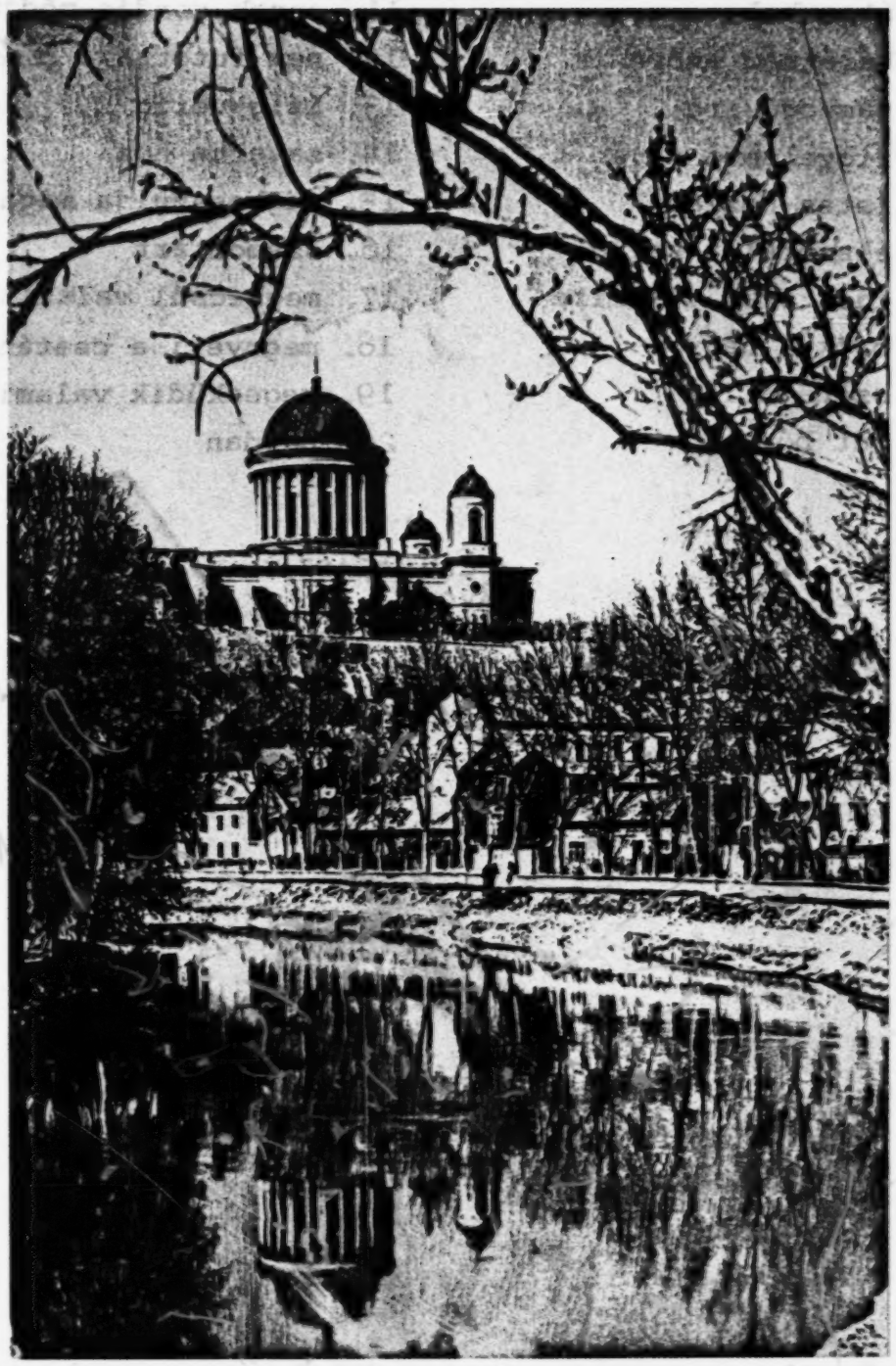

AZ ELFELEJTETT ARC

- Szabó Dezső után -

A nap meghajlott, de azért a faluban tovább is gonoszok voltak. Tovább káromkodtak, tovább csaltak, loptak, hamisan mértek, titkolóztak, elárultak. Mintha sohasem végződött volna be a nap. Jaj, pedig már közeledett az éjszaka.

Pedig a nap lehajlott már s a búzatenger túlsó kalászai már érintették a szélét. A falu közepén, a faluháza előtt, egy nagy téres hely volt. Köröskörül tizenkét kereszt állott, rajtuk a Megváltóval. Egyforma volt a tizenkét Megváltókép, szomorú és egyszerű mindenik és egyformák voltak a keresztek. Valaha valami gazdagember állította őket ide s ha már ott voltak, hát ott voltak. Legalább a biró igy verhette a mellét: - Nekem még a tizenkét Kirisztus sem parancsol! -

Embere és barma hazafelé jött a mezőkről. Az embere sötéten, morcosan, elégedetlenül. Gyülölettel a munka, a föld s egymás iránt. A barma szeliden, meghajolva. Körülállták a kútat s bámulták a szép világot. Már mint a barmok.

A holtmező felől egy ember jött a faluba. Magas volt, de meghajolt, szelíd volt az arca, de szomorú volt, és mégis mosolyogtak a szemei. Hosszú haja volt s nagy szőke szakálla. Meggörbedt vállán batyu volt, de üres, üres batyu.

Belépett a boltba és azt mondta! - Jó estét kivánok.

- Úgy mondta ezt ő, mint más emberfia. S valahogy mégis beljebb ment az emberbe az ő kivánsága.

A boltos éppen lisztet mért egy szegényasszonynak.

A mértéken alul ott volt a dugott vas, hogy kevesebb lisztet több lisztnek mutasson. De azért a boltos odaszólt a vendégnek: - Fogadj Isten, jó ember, üljön le minálunk.

Az idegen ráült egy zsákra és ránézett a boltosra. Nagyon-nagyon jó, világító szemmel nézett rá és szólt: - Bizony jó ember kend, boltos úr, hogy ilyen tetézve mér ennek a szegény asszonynak.

A boltoson átment az idegen hangja és nézése és összerázkódott: - Jaj, milyen fekete vagyok én belül! - mondta. Azzal nagy titkosan levette a pokol-vasát a mérték alúl s jól megtetézte a lisztet a szegény asszonynak. Az asszony elment s akkor a vendég is elköszönt. A boltos pedig kiállt a bolt ajtajába és azt mondta: - Milyen szép csendes este van ma. - Pedig ő már ezer ilyen estét látott és még sohasem mondta. Azután pedig így töprengett: - Hol láttam én ezt az arcot, hol láttam ezt az arcot?

A szomszéd házból kiabálás és nehéz sírás hallszott ki. Egy gonosz asszony verte a mostoháját. Fiatal volt még az asszony s fájt a mája a szép legényekért, akik a lányára néztek. Azért fonott kenderkorbáccsal verte a leányát. _ Nesze, te fehértestű, ne te nagyszemű, ne te ezüst kacagású!

Az idegen bement, eltakarta a lányt és szeliden odahajolt az asszony elé: - Üss engem, jó asszony, üss, amig kivered rajtam a haragodat. Úgy szánlak, hogy haragszol.

Az asszony nézte a meghajlott embert, a nagy szomorúságot és jóságot az arcán, meg a szelidséget. És belőle is sírás tört fel: - Jaj, de rossz vagyok, jaj de gonosz vagyok! - mondta.

Az idegen megfogta a lány kezét, az asszony kezébe tette és mondta: - Csókold meg a te jó anyádat, leányom, - és elment.

Az asszony magához ölelte a lányt, megcsókolta: - Ugye a Pistát szereted, hát légy boldog vele, vasárnap megtartjuk a kézfogót. És valami fájdalmat érzett, mint egy meleg

jólesést. Kérdezte a lánytól: - Hol láttam én ezt az embert? - A lány felelt: - Talán a városban, talán irott könyvben, de úgy az eszem alján van a képe.

A leggazdagabb gazda a tornácán vacsorált a családjával. Kövér főtt tyúkot ettek hófehér kenyérrel és vörös bort ittak hozzá. A szegény béres nép az udvaron ült. Penészes kenyérhajat rágcsáltak és sóhajtást nyeltek hozzá.

- Adjon Isten jó estét! - szólt az idegen.

- Az Isten, az adhat, amit akar, - szólt a gazda.

Az idegen csak nézi a gazdagot, ahogy eszik az övéivel s nézi a szegényeket, ahogy éheznek. Leveszi a batyuját, kinyitja s keresgélni kezd benne. De bizony az üres. Ő maga is sóhajtja: - Üres, üres.

Odaszól a gazdag emberhez: - Mit adsz az én hosszú hajamért? - Megér egy darab avas szalonnát, - kacagta a gazdag ember.

- Hát vágd le ezt az én hajamat és adj nekem egy darab avas szalonnát, hogy elégítsem meg ezeket a szegény embereket.

- Asszony, hozd ki a nagy ollót, - mondta a gazdagember.

Az asszony kihozta a nagy ollót. A gazdag félkezébe fogott az idegen hajából egy nagy tincset, másik kezével ráfogta az ollót. Hát az asszony felkiált: - Jaj, hogy a szivembe vágtál édes uram, vajjon mi fog még ma történni!

A gazdag ember csak néz, aztán megint ráfogja az ollót. Hát eladó lánya felkiált: - Jaj, hogy a szivembe vágtad, édes apám, az ollót, mi s mi fog holnap történni!

A gazdag ember harmadszor is ráfogja az ollót. Akkor kis fia kiáltja: - Édes apám, édes apám, jaj, hogy a szivembe vágtál, jaj, jaj, mi fog történni holnapután!

És akkor a gazdag ember látta, hogy ő csak gyűjt, gyűjt, de nem ügyel a vérei szívére, lelkére. És látta, hogy a mai

nap sem az övé és hogy a holnap és a holnapután leselkednek. Jaj, mi lesz az ő gonosz szivével! Odaszólt az asszonynak:

- Öld le a tiz legkövérebb tyúkot és add ezeknek a szegény embereknek.

Az idegen itt is elköszönt. A gazda szólt: - Milyen jó képűek ezek az én cselédeim, nézd anyjuk, az ott hasonlit a mi Jancsinkhoz. Azután megint szólt:

- Hol láttátok ezt az idegent, mert mérget veszek rá, hogy láttam már valahol. - - Talán mikor az orvosnál voltunk, - szólt a lány.

Bement a bíróhoz is az idegen. A bíró épen két ember között tett igazságot. Az egyik azt mondta:

- Az almafáig ér a földem. - A másik azt mondta:

- A körtefáig ér a földed. - Ezen aztán veszekedtek és a bíróhoz jöttek. Az egyik veszekedő a bíró veje volt, a másik veszekedő a bíró haragosa volt.

- Neked nincs igazad! - mondta a bíró a haragosának. - Az a darabka föld ezé itt ni! - És rámutatott vejére.

- Jaj! Jaj! Jaj! - kiáltott az idegen.

- Mi a bajod, idegen ember, kérdezte a bíró s a két másik.

- Oh, jó emberek, adjatok egy embernyi földet. Érzem, hogy mindjárt meghalok s nem szeretnék bitang földben nyugodni. Gazdag ember voltam, feleségem és gyermekeim voltak. A vagyonom elvették a rossz emberek, a családom elvette a jó Isten. Csak egy darabka földet adjatok ahol beszentelhetnek.

A bíró veje látta a halált, az igazságot és az itéletet, szólt: - Kérd azt a darabka földet ettől ni, mert övé a juss szerint. - És megmutatta a bíró haragosát.

Ez pedig szólt: - Neked adom azt szívemből, szegény idegen ember.

A bírónak eszébe jutott a föld kapuja, mely neki is megnyilik, meg a számadás is eszébe jutott és szólt a haragosához: - Bocsáss meg nekem, testvér.

Az idegen ember elment. A bíró átölelte a két embert: - Maradjatok ma nálam vacsorára. - Azután: - De hol láttam én ezt az ezt az embert? - Talán a katonaságnál, szólt az egyik. - Talán a Balog Péter lakodalmán, - szólt a másik.

És minden egyes házba betért az idegen. És mikor elment, az egész falu, emberek és asszonyok, mind a falu térségére siettek. - Olyan jó lesz most egymást látni, - mondották az emberek.

És a gyepes térség megtelt népekkel. Hát a bíró nagy fenhangon szólt: - Halljátok atyafiak, embernép és asszonynép, aki nekem megmondja, ki volt az az ember, tíz büntetését elengedem, mert bizony mondom, ismerős volt az orcája.

Fenhangon szólt a boltos is: - Hallják kendtek, falubéliek, aki megmondja, ki volt az a jó ember, annak én egy álló hétig ingyen mérek mit s mit nem kiván. Mert tudom én, hogy láttam már az arcát.

A gazdagember is: - Halljátok, földiek, rokonok és más emberek, aki nekem megmondja, ki volt az a dicsőséges jó ember, én annak száz zsák lisztet és egy kövér tehenet adok. Mert jól emlékszem én rá mind az egész családommal.

A Pironcsákné mezitlábas kis fia - Pironcsákné egy szegény szegény özvegyasszony volt - megfogta a bíró mögött egy malac farkát. A malac sivalkodni kezdett.

- Mész el onnan kölyök, mert bezzeg pofonteremtelek! - kiáltott a bíró és felemelte a kezét.

A gyermek egy nagyot ugrott s kis homlokával neki ütődött az egyik keresztnek. Felnézett, hogy mire haragudjék. És akkor felkiáltott: - Ni édes anyám, ni édes anyám, ez a bácsi segített ma anyámnak a zsákot vinni!

A népek felnéztek. Tizenkét keresztről nézett rájuk egyformán, szeliden, jóságosan, a világgá ment vendég.

Akkor háromszáz szív mélyén elsülyedt harang zűgni kezdett. És sírni kezdett a falu, sírni.

Szavak

meghajlik	bend, stoop
csal	cheat, swindle, deceive
hamisan	deceptively
mér	weigh (v)
tulsó	the other side, opposite
titkolózik (vi)	assume an air of secrecy, keep a secret
kalász	ear of corn
Megváltó	Saviour, Redeemer
barom, barmot, barma	cattle, livestock
morcos	sullen, sour, morose
gyülőlet	hate (n)
meggörbed	bent
batyú	bundle, pack
dugott	hidden
tetéz	heap up
összerázkódik	tremble, quiver, shake
töpreng (-n)	meditate, brood
fáj a mája (-ért)	itching for something
korbács	whip (n)
szán (-t)	be sorry for, pity
kézfogó	engagement
béres	farmhand

penészes	mildewy, mouldy, musty
kenyérhaj - kenyérhéj, -at	bread crust
rágicsál	keep chewing
avas	rancid
olló	shears, scissors
eladó lány	marriageable girl
tincs	curl, lock
ügyel	take care of
leselkedik	lie in waiting
mérget veszek rá	I could swear, I am quite sure
veszekedik	quarrel
haragosa	his enemy; be on bad terms with somebody
bitang	rascal, villain
beszentel	consecrate, bless
juss	somebody's right
számadás	account
gyepes	grassy
fenhangon - fennhangon	in a loud voice
orca = arca	
dicsőséges	glorious
pofon teremt - pofon üt	slap in the face

Kérdések

1. A nap melyik szakában kezdi az író a történetét?
2. Hogy írja le az embereket, milyenek voltak?
3. Mi volt a falu közepén?
4. Mi volt körös-körül a téren?
5. Ki volt a 12 kereszten?
6. Egyformák voltak a keresztek és a Megváltóképek?
7. Ki állította oda a keresztfákat?
8. Mit mondott a bíró a keresztekkel kapcsolatban?
9. Kik és mik jöttek haza a mezőről?

10. Hogy jöttek az emberek?
11. Hogy jöttek az állatok?
12. Mit csináltak a barmok?
13. Honnan jött egy ember a faluba?
14. Hogy nézett ki?
15. Mi volt a vállán?
16. A bolba belépve hogyan köszönt az ember és hogy hatott a köszönése?
17. Mit csinált éppen a boltos, amikor az ember belépett a boltba?
18. Mit mondott az embernek?
19. Mit válaszolt az idegen?
20. Milyen hatással volt ez a boltosra, mit gondolt magában?
21. Mit csinált ekkor a boltos?
22. Mit csinált a boltos, miután az asszony és vendég is elment?
23. Mi hallatszott a szomszéd házból?
24. Miért verte az asszony a mostoha-lányát?
25. Mivel verte?
26. Mit csinált az idegen?
27. Mi történt az asszonnyal, amikor az idegent nézte?
28. Mit mondott az idegen a lánynak?
29. Mit mondott az asszony a lánynak, miután az idegen elment?
30. Mit kérdezett aztán a lánytól?
31. Mit mondott a lány?
32. Mit csinált a leggazdagabb gazda a faluban?
33. Mit vacsoráztak?
34. A szegény béresek is ezt vacsorázták?
35. Mit csinált az idegen, amikor bement a gazdához?
36. Mit keresgélt a batyujában?
37. Milyen ajánlatot tett a gazdának?
38. Miért akarta eladni a haját?
39. Mit kiáltott a gazda felesége, amikor a gazda bele akart vágni az idegen hajába?
40. Ki kiáltott fel és mit kiáltott, amikor másodszor akart belevágni?

41. És mi történt, amikor harmadszor akart belevágni?
42. Mit látott meg ekkor a gazda?
43. Mit mondott a feleségének?
44. Mit kérdezett a gazda, miután az idegen elköszönt tőlük?
45. Mit mondott a lány?
46. Azután hova ment az idegen?
47. Mit csinált éppen a bíró?
48. Ki volt a két ember, akik között igazságot akart tenni a bíró?
49. Mit mondott a bíró a haragosának?
50. Mikor az idegen ezt hallotta, mit kért tőlük?
51. Mit szólt erre a bíró veje?
52. És a bíró haragosa?
53. Mi jutott eszébe a bírónak és mit mondott a haragosának?
54. Mit csinált a bíró, miután az idegen elment?
55. Tudták, hogy hol látták az idegent?
56. Hova ment ezután az idegen?
57. Mit csináltak az emberek miután elment az idegen a faluból?
58. Mit kérdezett és mit mondott a bíró?
59. Mit igért a boltos?
60. Mit igért a gazdaember?
61. Mit csinált egy szegény özvegyasszony kisfia?
62. Mi történt, amikor a bíró pofont igért a gyereknek?
63. Mit kiáltott a gyerek, amikor felnézett a keresztre?
64. Ki nézett a tizenkét keresztről egyformán rájuk?
65. Mi történt a falu népével, amikor felismerte a világgá ment vendéget?

Gyakorlatok

A. MODEL: A búzatenger túlsó kalászai...
A búzatenger <u>túloldalon levő</u> kalászai...

1. A hátulsó gyerek Kovácsék gyereke.
2. Az oldalsó fa egy tölgyfa.
3. Az innenső ház a sogoromé.

4. Az onnansó ház Kemények háza.
5. A szélső lány a legszebb.
6. Az elülső kocsi az enyém.
7. A túlsó kertben szép virágok vannak.

B. MODEL: Megköszöni szívből. - Köszönje meg szívből.

1. Még viccből sem lehet ezt mondani.
2. Meg kell csinálnia saját erejéből.
3. Az előadás két részből fog állni.
4. Nem szabad elkésnie az iskolából.
5. Még egy métert vesz abból az anyagból.
6. Nem lehet megkérdezni, hogy ki miből él.
7. Fel lehet használni az anyagot szükségből.
8. A gyerek megtanult németül saját akaratából.

C. MODEL: Hogy mondja más szóval?

1. gonosz
2. köröskörül
3. Megváltó
4. mező
5. bámul
6. töpreng
7. üt
8. kézfogó
9. ügyel
10. jóképű
11. megtelt
12. bátortalan
13. óhajt
14. mászkál
15. fut
16. bicikli
17. megpillant
18. nedves
19. nyár dereka
20. elrejtőzik
21. zuhan
22. érdeklődik
23. barom
24. őrült
25. apró

IDEGENFORGALMI KISLEXIKON

- Mogyoróhéjban -

- Pap Miklós után -

B A K O N Y

Magyarország vadregényes természeti szépségekben leggazdagabb vidéke? Igen. Mátyás király egykori vadászterülete? Igen. Régvolt betyárok búvóhelye? Igen. Csakhogy ez mind kevés. Magashegyvidéki tájai, festői sziklás romantikus patakvölgyei, őserdő-jellegű rengetegei, ódon várromjai, barokk városkái, geológiai látványosságai, szívet-lelket felüditő kirándulóhelyei, pompás és pillanatonként változó panorámája,hihetetlenül gazdag állat- és növényvilága, gyógyvizei, forrásai, tavai, hegycsúcsai és völgyei, építészeti emlékei, hagyományai és népszokásai -, mindmegannyi látványosság, élmény, felejthetetlen emlék, egy érdekes, változatos, külön kis világ. Mindent megnézni, mindenhová eljutni persze nem lehet. De legalább egy rövid látogatást, futó ismeretséget minden bizonnyal megérdemel: Várpalota, Mátyás hajdani sziklavárának emlékeivel; Zirc, ahol a cisztercita apátság ódon épületében az ország harmadik legnagyobb könyvtárát őrzik, ahol a világhírű finn-ugor nyelvész, Reguly Antal született és amelynek európai hírű védett arborétumában az ős-Bakony egy megmaradt darabja látható; Pápa, csodálatos kis barokk műemlékházaival, öreg iskoláival; Herend, a világhírű, kézifestésű porcelán szülőfaluja; Pannonhalma, a magyarországi bencésrend csaknem 8 évszázados apátságával Bakonybél, Bakonyszentlászló, Csetnek vára, Ajka, a bortermő Somló. És végül megnyugtatásul: a Bakonyban már rég nincsenek betyárok. A modern betyárok jobban szeretik a milliós nagyvárosokat.

G Y Ő R

Budapest és Bécs között, pontosan a fele úton, a Kisduna, Rába és Rábca találkozásánál terül el a Kisalföld fővárosa, északdunántúl iparának és kereskedelmének központja. Történelme meglehetősen mozgalmas, megtelepedtek itt a kelták, rómaiak, - sőt, az újkorban egy rövid időre a franciák is. A Belváros kicsiny dombocskáján, az úgynevezett Káptalan-dombon épült, több mint 900 esztendeje, a Püspökvár. Néhány bástyafala még ma is áll. Szemben, a püspöki székesegyház még az árpádkori formákat őrzi, de belseje tiszta barokk. A Belváros egyébként Győr műemléki központja. Nevezetesebb épületei: a bencés templom és rendház, az egykori Bezerédi-palota és a barokk ízlés különböző irányzatait tükröző, zárt sarokerkélyes polgári lakóházak.

P É C S

Dunántúl "fővárosa", az ország legjelentősebb gazdasági és kulturális gócpontja. 130.000 lakosának csaknem fele az iparban dolgozik, bányái évente közel 3 millió tonna szenet adnak. Csaknem 600 éves egyetemét még Nagy Lajos király alapította, ez volt Európa ötödik univerzitása. A szó betű szerinti értelmében urbánus-jellegű, tehát ez a település, Budapest után, talán a legvárosiasabb. Látnivalóit évente 3-400.000 látogató keresi fel. Elsősorban persze a 2.000 esztendős város műemlékeit: a négytornyú székesegyházat, a föld alatti ókeresztény temető-kápolnát, a festett sírkamrákat, a középkori várfalak és kerekbástyás kaputornyot; a finom ízlésű gótikus és barokk lakóépületeket,

Jakovali Hasszán dzsámiját és mellette a tizenkétszögű karcsú minaretet, Idrisz Baba türbéjét és a Széchenyi-téri török dzsámit, a régi papnevelő intézetet és mellette a Vármegyeházát, a káptalani levéltárat és a Jánus Pannonius Múseumot, meg a Mecsek oldalában meghúzódó festői Tettye-romokat.

S Z É K E S F E H É R V Á R

Az Árpádok idején Alba Regia-nak, Fehér Vár-nak hívták. A mohácsi vészig a magyar királyok koronázó és temetkező helye volt. 37 királyt koronáztak falai között és 17-et temettek el, elsőnek Szent Istvánt. Középkori szépségét és nagyságát ma már csak néhány műemlék jelzi, hiszen feldúlta a török, a tatár s a második világháború. Központja a Szabadságtér, itt áll a városi tanács barokk székháza, a copf-stílusú püspöki palota és az ugyancsak barokk ízlésű egykori Zichy-palota, valamint a ferences rendház. A pályaudvar felé vezető úton láthatók a Szent István által alapított román bazilika maradványai, mellette kőtár és Romkert-múzeum. Építészeti látványosság a barokk székesegyház, a gótikus Szent Anna-kápolna, a cisztercita templom és rendház, a régi Vármegyeháza és egy országszerte párját ritkító műemlék: a 200 esztendős patika rokokó-faragású berendezése.

A G G T E L E K I C S E P P K Ő B A R L A N G

Nem is egy barlang, hanem egész barlangrendszer. Legnagyobb és leghosszabb a "Baradla", csaknem 6 km. hosszú s átnyúlik Csehszlovákiába, ahol Domicának nevezik. A "földalatti országhatár" egy vasrácsos ajtó, amelyet 65 nyarán kinyitottak s azóta a magyar és csehszlovák turisták szabadon bebarangolhatják az egész barlangot. A Baradla cseppkövei világhírűek. Akad köztük 13-15 méter hosszú és ugyanolyan átmérőjű óriási képződmény. Több mint 250.000 esztendő kellett hozzá, míg kialakult. A Baradlának két bejárat van: az egyik Aggteleken, a másik Jósvafőn. A kettő közötti barlangi túra időtartama 5 óra! A barlang mélyén patak folydogál, ez a Styx. Ikertestvére egy másik patak: az Acheron.

(Megjelent a Kincses Kalendárium 1965. évfolyamában.)

Szavak

mogyoróhéj, -at	nutshell
betyár, -ja	outlaw, highwayman
búvóhely	hiding place
őserdő	virgin forest, jungle
jelleg	type, character
rengeteg	vast forest
ódon	old, ancient, antique
látványosság, -a	sight, spectacle
felüdítő	refreshing
mindmegannyi	all of them, a great number of them
futó ismeretség	superficial acquaintance
cisztercita	Cistercian
nyelvész	linguist
védett	protected

bencés-rend, -je	Benedictine Order
mozgalmas	lively
káptalan	chapter (of cathedral or collegiate church)
püspök, -öt, -e	bishop
székesegyház	cathedral
rendház	monastery, convent
irányzat	tendency, slant
polgári	middle class, civil
gócpont, -ja	center, junction
szó betű szerinti értelmében	literally
ó	ancient, old
kápolna	chapel
sír, -ja	grave (n)
dzsámi (mecset)	mosque
szög, -e	angle, angular
türbe (mausóleum)	mausoleum, tomb, grave
levéltár, -ak, -a	archives
székház, -at, -a	seat, center, headquarters
copf-stílusú	style of the age of Louis XVI in France
ferences	Franciscan
maradvány	relic, remains
párját ritkító	unmatched
cseppkőbarlang, -ja	stalactite / stalagmite cave
átnyúlik	extend over, stretch across
vasrács	iron bars, grill
barangol	wander, rove, ramble
átmérő	diameter
képződmény	formation, growth
időtartam, -a	length of time

Kérdések

1. Hol van a Bakony hegység?
2. Miben gazdag a Bakony?
3. Kinek volt egykor a vadászterülete?
4. Milyen a fekvése?
5. Vadregényes természeti szépségein kívül mi mindent lehet találni a Bakonyban?
6. Meg lehet nézni mindent rövid idő alatt?
7. Mi érdemel egy rövid látogatást?
8. Miről híres Várpalota?
9. Ki született Zircen?
10. Mi van Zircen?
11. Mi van Pápán?
12. Miről híres Herend?
13. Mi van Pannonhalmán?
14. Milyen régi az apátság Pannonhalmán?
15. Hol teremnek jó borok?
16. Vannak még betyárok a Bakonyban?
17. Hol vannak a modern betyárok?
18. Hol fekszik Győr?
19. Milyen folyók találkoznak ott?
20. Miért nevezik a Kisalföld fővárosának?
21. Milyen a város történelme?
22. Kik telepedtek itt meg?
23. Mikor épült a Püspökvár?
24. Mi van szemben és milyen építészeti formákat őriz?
25. Mik a nevezetesebb épületei Győrnek?
26. Minek a fővárosa Pécs?
27. Milyen jelentős gócpont?
28. Milyen régi egyetem van Pécsett?
29. Hányadik egyeteme volt ez Európának?
30. Milyen régi a város?
31. Mik a fontosabb látnivalói?
32. Milyen török megszállás korabeli emlékek vannak Pécsett?

33. Mi volt Székesfehérvár neve az Árpádok idejében?
34. Hány királyt koronáztak ott meg és hányat temettek el?
35. Hol van az Aggteleki Cseppkőbarlang?
36. Hány barlangból áll?
37. Milyen hosszú a leghosszabb barlangja, a Baradla?
38. Hova lehet itt átmenni?
39. Milyen nagyok a cseppkövek?
40. Mennyi idő kellett hozzá, hogy kialakuljon?
41. Mi van a barlang mélyén?
42. Hány bejárata van a Baradlának és meddig tart a bejáratok közötti túra?

Gyakorlatok

A.I BAKONY

1. Magyarország vadregény / természet / szépségek / leggazdag / vidék /? Igen.

2. Mátyás király egykor / vadászterület /? Igen.

3. Régvolt betyárok búvóhely /? Igen. Csakhogy ez mind kevés.

4. Magashegyvidék / tájak /, festő / patakvölgyek /, őserdő jelleg / rengetegek/, szív -lélek / felüdit / kirándulóhelyek /, hihetetlen / gazdag állat- és növényvilág / gyógyvizek /, források /, tavak /, hegycsúcsok / és völgyek /, építészet / emlékek /, hagyományok /, népszokások / mindmegannyi látványosság.

5. Nem lehet minden / megnéz / mindenhova eljut /.

6. De egy rövid látogatás / megérdemel: Várpalota, Mátyás hajdan / sziklavár / emlékek /; Zirc, az ország három / legnagy / könyvtár / a cisztercita apátság épület /; Herend, a világhír / kézifestés / porcelán szülőfalu /; Pannonhalma, a magyarország / bencés-rend csaknem 8 éveszázad / apátság /.

A. II. GYŐR

1. Budapest és Bécs köz /, pontos / a fél / út /, a Kisduna, Rába és Rábca találkozás / elterül / a Kisalföld főváros /, északdunántúl ipar / és kereskedelem / központ /.

2. Történelem / meglehetős / mozgalom /; megteleped / itt a kelták, rómaiak, - az újkor / egy rövid idő / a franciák is.

3. A Belváros kicsiny domb / épül / a Püspük-vár több mint 900 esztendő /

4. A Belváros Győr műemlék / központ /.

A. III. PÉCS

1. Dunántúl "főváros /", az ország legjelentős / gazdaság / és kultura / gócpont /.

2. 130.000 lakós / csaknem fél / az ipar / dolgoz /, bányák / év / közel 3 millió tonna szén / ad /.

3. Csaknem 600 év / egyetem / még Nagy Lajos király alapít /, ez volt Európa öt / egyetem /.

4. A szó betű szerint / értelem / urbán- / jelleg /, tehát Budapest után talán a legvárosias /.

5. Látnivalók / év / 3-400.000 látógató felkeres /.

6. Elsősor / persze a 2.000 esztendő /város műemlékek /: a négytorony / székesegyház /, a föld alatt / ókeresztény temető-kápolna /, a fest / sírkamrák / a középkor / várfalak és kerekbástya / kaputorony /.

IDEGENFORGALMI KISLEXIKON

(Folytatás)

D E B R E C E N

Kissé öreg város, most múlt 600 esztendős. Egyébként az ország harmadik legnagyobb városa, a Nagyalföld keleti felében, a Hajdúság szívében, roppant kiterjedésű pusztáktól körülvéve. 450 négyzetkilométernyi területével, 140.000 lakosával a Tiszántúl fővárosa, gazdasági és kulturális központja. Az idők folyamán számos többé-kevésbé ráillő névvel becézték, de polgárai csupán kettőre büszkék. Egyik a "Kálvinista Róma" jelző, a másik, hogy "Civis város". A legnevezetesebb látnivalói sorában első a református Nagytemplom, Debrecen jelképe. 1849. április 14-én itt mondta ki az Országgyűlés, - Kossuth javaslatára - a Habsburg-ház detronizálását. 1944 december 21-én pedig itt alakult meg Magyarország ideiglenes nemzeti kormánya. A Széchenyi utca sarkán álló Kistemplom várbástya-szerű tornyával - több, mint 200 éves műemlék. Fele annyi idős a Városi Tanács emeletes, klasszicista épülete. Az "Arany Bika" szálló országoshírű építészeti nevezetesség. A Református Kollégiumban diákoskodott Csokonai Vitéz Mihálytól kezdve Móricz Zsigmondig a magyar irodalom és költészet számos jelese. Az 1930-ban épült Déry-múzeum a város egyik büszkesége. A Nagytemplomnál kezdődő Péterfia-utcán át vezet az út a Nagyerdőbe, ahol 90 holdnyi területen épült fel a híres debreceni Orvosegyetem klinikai telepe. Közelében még egy magasrangú főiskola: a Kossuth Lajos Tudományegyetem. A Nagyerdő adott otthont a vidámság és a szomorúság intézményeinek

egyaránt: itt van a városi strandfürdő, a fedett uszoda, a csónakázó-tó, a sportstadion, az Állatkert és - az ország egyetlen krematóriuma.

E G E R

Budapesttől 140 kilométernyire, a Mátra és a Bükk között fekvő, 40.000 lakosú városka, "az iskolák, a műemlékek, a fürdők és a jó bor" városa. Neve a magyar történelem egyik legragyogóbb lapját díszíti. 1552 őszén Ali budai basa - miután elfoglalta a fél országot - 120.000 főnyi hadával fogta ostrom alá 12.000 török ágyú 38 napig törte a falakat, de Dobó István várkapitány és alig 2000 főnyi őrsége véres fejjel verte vissza az ostromlókat. A várban egy-két hatalmas öntöttvas kondér ma is látható, az egri asszonyok ilyenekben főzték a szurkot és az olajat, amit az utolsó napon, október 14-én a bástyákra felhágó janicsárok fejére zúdítottak. Egert nem tudta bevenni Ali basa. Csak 50 esztendővel később került török kézre s akkor közel 100 évig maradtak benne a hódítók. A történelmi levegőjű kis barokk város telistele műemlékkel. A legnevezetesebb természetesen maga a vár. A barokk-korban épült fel a gyönyörű érseki székesegyház, a minorita templom, a Pedagógiai Főiskola és sok-sok utcányi olasz ízlésű apró palota. A török hódoltság korára emlékeztet az Irgalmasok-temploma előtti téren 40 méternyire magasodó karcsú minaret. Az egykori érseki kert szélén épült az egri fürdőtelep. Ez a néhány hold az ország egyik leggazdagabb forrás-területe. A gyógyfürdőben 2, a gőzfürdőben 14, a sportuszodábar 23, a

strandfürdőben 8, a Népfürdőben 5, az Erzsébet-fürdőben 1, összesen tehát 50-nél is több 27-28 C fokos rádióaktív hévforrás tör a felszínre.

E S Z T E R G O M

Budapesttől mintegy 50 km-re, ahol a Duna csaknem derékszögben délnek fordul, fekszik az árpádházi királyok székvárosa, Nagy Károly frank-birodalmának keleti végvára. Hajdan "Oster ringun"-nak, keleti várnak nevezték, ebből lett a középkori latin Strigonium, majd elmagyarosodva: Esztergom. A Várhegy fennsíkjáról nyíló panoráma az ország legszebb tájképe. A hegy csúcsán az árpádkori palota feltárt és helyreállított maradványai. A fennsíkon Magyarország legnagyobb temploma: a Bazilika. Magassága 100 méter a 22 méter magas oszlopcsarnokot 8 korinthusi oszlop tartja. Lenyűgöző méretek! A vörösmárvány díszítésű templom főoltára mögött a világ egyik legnagyobb vászonra festett képe: a 13 méter magas, 6 és fél méter széles festmény Grigoletti velencei festő műve. A Bazilika baloldalán levő híres Bakócz-kápolna az ország egyetlen épen maradt reneszánsz műemléke. Esztergomi nevezetesség a Bazilika kincstára, a Keresztény Múzeum, a Vármúzeum, a Balassi Bálint Múzeum, a régi Bibliothéka, Vak Bottyán kuruc generális árkádos lábasháza és a Széchenyi-tér barokk, rokokó, copf és biedermeyer műemlék-együttese is.

Szavak

puszta	lowland plain, prairie
folyamán	during, in the course of
többé-kevésbé	more or less
ráillő	fitting, suitable
jelző	attribute
civis	well-to-do peasant living in town
jelkép, -e	symbol, emblem
javaslat, -a	proposal, suggestion, motion
ideiglenes	temporary
jeles	eminent, outstanding, excellent
telep, -e	settling, establishment, plant
intézmény	institution
egyaránt	alike, equally, both
fedett uszoda	indoor pool
had, -at, -a	army, troops, forces
ágyú	cannon, gun
őrség, -e	guard
öntöttvas kondér, -a	cast iron kettle / cauldron
szurok, szurkot, szurokja	pitch, tar
felhág	go up, ascend
janicsár	janizary (Turkish soldier)
hódító	conqueror
érsek, -e	archbishop
minorita	Franciscan
pedagógiai	pedagogic
hódoltság	foreign occupation, territory under enemy rule
(az) irgalmasok	the Brothers of Mercy
magasodó	rising
hév-	thermal-, heat-
felszín, -e	surface

derékszög, -e	right angle
végvár, -at	border fortress
fennsík, -ja	plateau
tájkép, -e	landscape, scenery, view
helyre állított	restored, repaired
oszlopcsarnok, -a	colonnade, portico
lenyűgöző	fascinating
oltár, -a	altar
kuruc	Hungarian insurrection in the 17th and 18th centuries

Kérdések

1. Milyen idős Debrecen?
2. Hol fekszik?
3. Milyen névvel becézik?
4. Mi a legnevezetesebb látnivalója?
5. Milyen történelmi események történtek a Nagytemplomban?
6. Mi a neve a híres szállójának és miért nevezetes?
7. Kik diákoskodtak a Református Kollégiumban?
8. Mi minden van a Nagyerdőben?
9. Hol fekszik Eger?
10. Miről nevezetes Eger?
11. Milyen történelmi eseményről nevezetes Eger?
12. Mikor fogta ostrom alá Eger várát Ali budai basa?
13. Ki védte a várat?
14. Hány főből állt Ali basa hada és hány főből állt a vár őrsége?
15. Hány napig tartott az ostrom?
16. Mi történt az utolsó napon?
17. Csak mikor került Eger török kézre?
18. Ki írt egy örökszép regényt az egri vár ostromáról?
19. Milyen műemlékek vannak Egerben?
20. Miben gazdag Eger?
21. Hány fürdője van összesen?

Gyakorlatok

A. MODEL: A Református Kollégiumban diák volt.
A Református Kollégiumban diákoskodott.

I. 1. Az unokája bojtár lett.
2. Sok magyar Oroszországban rab volt.
3. Ez az ember apostol szeretne lenni.
4. A fiú búvár szeretett volna lenni.
5. Péter tavaly katona volt.

II. 1. Az idő egyre langyosabb lesz.
2. A ruha egyre rongyosabb lesz.
3. A veréb egyre hangosabb lesz.
4. A szél egyre erősebb lesz.
5. Az élet egyre nehezebb lesz.
6. A felhők egyre feketébbek lesznek.
7. Az asszony egyre fiatalabbnak néz ki.
8. Az apám mindig öregebb lesz.
9. A tenger lassan csendesebb lesz.
10. Amerikában az emberek gazdagok lesznek.
11. Hamarosan tavasz lesz.
12. Az út jeges lesz.

B. Hogy mondja máskép:

1. 12.000 főnyi hadával ostromolta a várat.
2. Egerben sok-sok utcányi olasz ízlésű palota van.
3. Egy kosárnyi lisztet adott a szegény asszonynak.
4. Nagyon elfáradtam, egy lépésnyit sem megyek tovább.
5. Két ujjnyi széles szalagot akarok venni.
6. Tenyérnyi folt volt a gyerek ruháján.
7. Van még egy méternyi ebből az anyagból.
8. Csak egy pohárnyi tej van itthon.

C. 1. Eger / Budapest / 140 kilométer /, a Mátra és a Bükk között fek- / 40,000 lakós / városka.

2. (Eger) név / a magyar történelem egyik legragyogó / lap / díszít /.

3. a) 1552 ősz / Ali buda / basa 120.000 fő / had / fog / ostrom alá /.

b) 1552 ősz / Ali buda / basa - miután elfoglal / a fél ország / - 120.000 fő / had / fog / ostrom alatt /.

4. Dobó István várkapitány és alig 2000 fő / őrség / vér / fej / visszaver / az ostromlók /.

5. Csak 50 esztendő / késő / kerül / török kéz /.

6. Akkor közel 100 év / marad / _____ a hódítók /.

7. A történelem / levegő / kis barokk város telistele műemlék /.

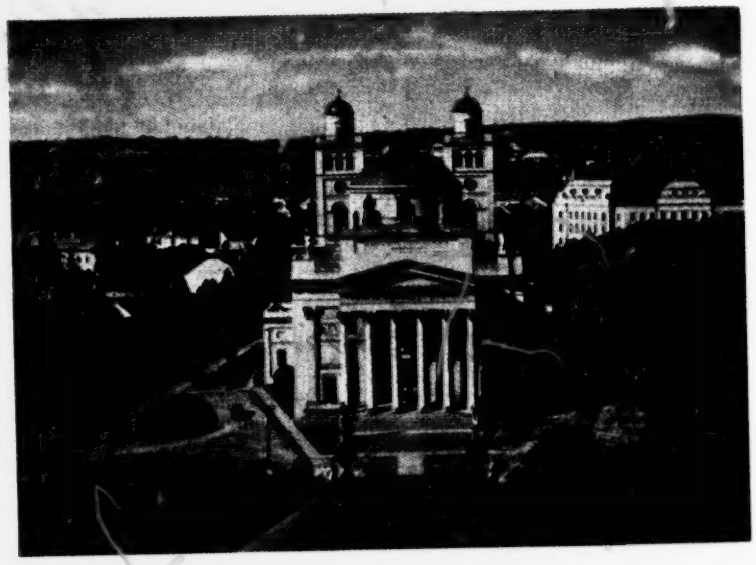

Petőfi Sándor

P E T Ő F I S Á N D O R

(1823 - 1849)

("Az Ezeréves Magyarország"-ban megjelent cikk után.)

Petőfiről sok arcképet próbáltak már írni. Megírták a szabadság lánglelkű dalosát, a tűzes és gyöngéd szerelmest, a magyar föld és magyar nép leghívebb tolmácsolóját, de azt, amit ezek együtt összeadnak, Petőfit az embert és a költőt, nem sikerült még senkinek sem megírni. Mert ki tudna akár csak egy pillanatfelvételt is készíteni az égen végigcikázó üstökösről?...

Valóban Petőfi pályafutása semmihez sem hasonlítható jobban, mint egy üstököshöz. Feltűnt a magyar égen, kezdetben halványan, hogy aztán mind fényesebben, mind sebesebben haladjon a zenit felé; a tetőponton káprázatos fényben ragyogott rövid ideig; s meredeken, szikrázva zuhant a semmibe. Tökéletes élet volt: mindent elért, amit elérhetett, s mikor életének értelme elveszett, vele együtt tűnt el ő is olyan nyomtalanul, hogy még a sírját sem ismeri emberfia.

Szilveszter éjszakáján, az Újesztendő küszöbén született egy kiskörösi házikóban. Édesanyja Hrúz Mária, szelid kis asszony, apja pedig Petrovics István, nehézéletű mészárosmester volt. Az Alföld szívében, a Duna és Tisza közti időtlen síkságon, a nagy parasztvárosok táján élte első éveit a vékony, fürgeeszű fiúcska. Itt ismerte meg és szerette meg a magyar tájat és a tájban élő népet, a törzsökös magyar parasztságot.

Első iskoláit az Alföld városaiban járta, később Selmecbányára került. Közben apja tönkrement s a fiatal fiúnak a saját lábán kellett életet próbálnia. Pesten statiszta lett a Magyar Színháznál, de nem sok sikert ért el ezen a pályán. Beállt katonának, de csak egy évig bírta a katonaélet fáradalmait. Fölmentették s a híres pápai kollégium diákja lett. Itt barátkozott meg Jókaival, s itt aratta első költői

sikereit is. Később ismét elkezdte a vándorlást. Pozsonyba, majd Debrecenbe ment s hónapokig a legmélyebb nyomorban volt. Akarata és fiatalsága legyőzte az akadályokat s 1844 telén gyalog elindult Pestre, a magyar irodalom ifjú fővárosába. Ekkor már kezdték Petőfit ismerni, több verse jelent meg az "Athenaeumban",

Pestet úgy hódította meg, mint a tisztító szélvihar. Első verskötete egy csapásra az ország leghíresebb költőjévé tette. Egyik középpontja lett az irodalmi társaságoknak s legalább ugyanannyi ellenséget szerzett magának, mint jóbarátot - ami a siker legbiztosabb jele.

Míg a politikai központ - az országgyűlés - Pozsonyban ülésezett, addig az írók Pesten csoportosultak s így a magyar szellem fővárosa Pest lett ebben az időben. Petőfinek és írótársainak márciusi fellépése tette aztán Pestet az ország politikai középpontjává, valódi fővárosává is.

A következő néhány év során a független író életét élte Petőfi. Több utazást tett a Felvidéken és Erdélyben. Egyik utazása alatt ismerkedett meg Szendrey Júliával. Ez a lázadó szellemű, bátor fiatal lány szembe mert szállni kora minden előítéletével s hosszú családi harcok után hozzáment a fiatal költőhöz. Óriási lépés volt ez akkor: egy nemesi lány hozzáment egy nem-nemes emberhez, akinek még csak vagyona sem volt. Minden kincse tolla és hírneve volt.

Ez az egy-két rövid esztendő Petőfi életének csúcspontja. Övé az osztatlan siker, amiben együtt van a közönség, irodalmi világ és a nép is. Övé az asszony, akit szinte erőszakkal ragadott magához. Biztos jövedelme van, folyóiratokat szerkeszt, ami kenyeret tudott nyújtani a pusztán mesterségéből élő írónak. S övé a jövő igérete, a magyarság szabad korszaka, amit színes álmokban festett maga elé az akkori fiatal magyar irodalom.

Petőfi az a költő, akiben az élet és költészet teljes egységbe olvad össze. Liraisága, szabadságvágya éppen úgy megnyilatkozik életében, mint forradalmi mivolta, egyéni bátorsága költeményeiben. Mikor az események a történelem élére sodorták, tisztán és egyenesen vezette híveit a szabadság forradalmába. Március tizenötödike az a dátum a világtörténelemben, amikor egy napig a költők diktatúrája uralta az országot. A következő idők zűrzavarában egyenesen és tisztán halad a költő útja. Szavát hallani a forradalom vívmányainak érdekében, s mikor a harc fegyverekkel folytatódik, ő is fegyvert fog s csatáról-csatára kiséri a küzdelmet. A másik nagy idealista szabadsághős, az ősz lengyel Bem tábornok mellett járja végig az erdélyi hadjárat véres útját. Különös, nemes barátság fejlődik ki a két ember között, akik egymást alig értik, de összeköti őket a közös cél, a szabadságküzdelem. S mikor a harc alkonyán elérkezik a vég, a segesvári fensíkon nemcsak Bem serege pusztul el, hanem vele együtt a költő is. A fáklya kilobbant, az üstökös lehullott. A költő holttestét jeltelen sír őrzi, - ott lett ismét eggyé a néppel, az egyszerű közkatonákkal, akikért küzdött és dalolt rövid, de teljes életében.

Petőfi Sándor az egész magyar nép költője. Dalait szerte énekelték a paraszti énekesek, a versei ma elevenebbek, mint valaha. Sikere és hírneve nem könyvek lapján él, hanem a szívekben. Míg kortársai közül sokan iskolás emlékké halványultak, őt még mindig idézik és olvassák. Ebben áll halhatatlansága: mert őszintén, természetesen és felülmulhatatlanul öntötte örök formába azt, amit a magyarság addig ki nem mondott gondolatok és érzések formájában álmodott.

Szavak

dalos	singer
leghívebb	most devoted
tolmácsoló	interpreter
pillanatfelvétel, -e	snapshot
cikázó	flashing
üstökös, -ök	comet, meteor
halad	proceed, advance
elért	attained
Szilveszter éjszaka	New Year's Eve
fürge	quick, lively, agile
törzsökös	pureblooded
tönkrement	became bankrupt, got ruined
statiszta	supernumerary
fölment	exempt (v)
nyomor	want, need, misery
akadály	obstacle
hódít	make a conquest, win the affection of
egy csapásra	suddenly, "overnight"
csoportosul	gather, assemble in a group
fellépés	action, behavior
független	independent
lázadó	revolting, rebellious
szembe száll	stand up against, oppose
nemes	of noble birth
osztatlan	undivided
erőszak	force, violence
ragad	seize, grasp
szerkeszt	edit
pusztán	merely, only
vágy, -at	desire
megnyilatkozik	manifest itself
forradalmi	revolutionary
mivolta	nature, character

zürzavar	confusion
vívmány	achievement
fegyver, -e	arms, weapon
hadjárat, -a	military expedition
cél, -ok, -ja	aim, purpose, goal
sereg, -e	army
fáklya	torch
kilobban	flicker / go out
jeltelen	unmarked
közkatona	private, common soldier
kortárs, -at	contemporary
halhatatlanság	immortality
felülmulhatatlan	unsurpassable

Kérdések

1. Ki volt Petőfi Sándor?
2. Pályafutása mihez hasonlítható?
3. Mikor és hol született?
4. Ki volt az apja?
5. Milyen volt az anyja?
6. Hol élt gyermekkorában Petőfi?
7. Mit ismert és szeretett itt meg?
8. Hol járt először iskolába?
9. Később hova került iskolába?
10. Mi történt az apjával?
11. Mit kellett a fiúnak probálnia?
12. Mit csinált Pesten először?
13. Sikere volt ezen a pályán?
14. Mit csinált azután?
15. Meddig volt csak katona és miért?
16. Hova ment tanulni?
17. Kivel barátkozott Pápán össze?
18. Mi történt a pápai kollégiumban?

19. Mit csinált később?
20. Hova ment és hogyan élt?
21. Mit csinált 1844 telén?
22. Hol jelentek meg már ebben az időben versei?
23. Mi történt, amikor megjelent az első verskötete?
24. Hol volt akkor az ország politikai központja?
25. Mi lett Pest ebben az időben?
26. Petőfi és írótársainak márciusi fellépése mivé tette Pestet?
27. Mit csinált a következő években?
28. Kivel ismerkedett meg egyik utazása alatt?
29. Milyen családból származott Szendrey Júlia?
30. Milyen volt ő maga?
31. Könnyű volt abban az időben egy nemesi lánynak hozzámenni egy nem-nemes emberhez?
32. Mivel kellett szembe szállnia Szendrey Júliának, hogy Petőfihez feleségül mehessen?
33. Milyen volt Petőfi élete egy-két évig miután elvette Szendrey Júliát?
34. Mi minden volt az övé?
35. Mi olvad Petőfiben össze?
36. Mi nyilatkozik meg életében és költészetében?
37. Mi történt 1848 március 15-én?
38. Mi történt azután?
39. Mi csinált Petőfi?
40. Kivel járta végig az erdélyi hadjáratot?
41. Mi kötötte a két ember össze?
42. Hol pusztult el [illegible]em serege és Petőfi?
43. Tudjuk, hogy hol van eltemetve Petőfi?
44. Miért mondjuk, hogy Petőfi az egész magyar nép költője?
45. Hol él sikere és hírneve?
46. Ő is, mint más költők, iskolás emlékké halványult?
47. Miben áll hallhatatlansága?
48. Mit öntött örök formába?

Gyakorlatok

A. MODEL: Petőfi pályafutása egy üstököshöz hasonlítható.
Hasonlítsa Petőfi pályafutását egy üstököshöz!

1. A diák bizalommal van a tanárhoz.
2. Nem vonzódik ehhez az emberhez.
3. Sok ideje van az olvasáshoz.
4. Ezt a háborút nem viszonyítja a múlt háborúhoz.
5. Hozzászokot a korai felkeléshez.
6. Az apa szigorú a fiához.
7. Közel mentek a folyóhoz.
8. Ragaszkodik a kutyájához.
9. Mához egy hétre színházba megyünk.

B. Mi a helyes szórend?

1. éjszakáján kiskörösi született Szilveszter egy házikóban Petőfi
2. apja kis asszony nehézéletű szelid mészárosmeter, anyja volt
3. a fürgeeszű parasztvárosok szívében, az Alföld éveit élte első táján a nagy
4. a magyar megismerte és az élő magyar népet, itt a parasztságot és megszerette ott tájat
5. első városaiban Selmecbányára az Alföld iskoláit járta, később került
6. a fiúnak lábán tönkrement, kellett saját apja életet s próbálnia
7. egy évig fáradalmait katonának, katonaéletet csak bírta de a beállt

8. pápai diákja azután a híres kollégium lett

9. és itt is itt aratta költői Jókaival, sikereit megbarátkozott első

10. fővárosába, 1844 magyar gyalog irodalom elindult a ifjú telén Pestre

11. egy leghíresebb költőjévé első ország az tette csapásra verskötete

12. irodalmi központja egyik társaságoknak az lett

C. <u>Házi feladat</u>: Írjon egy dolgozatot a kedvenc költőjéről.

49

E Z T A J Á N L J U K

(Népszabadság, 1966. dec. 11.)

Ilyenkor, az év utolsó hónapjában kezdődik a kereskedelem csúcsforgalma. Az újságok mind többet írnak arról, hogyan készültek fel az üzletek, áruházak a karácsonyi szezonra, esténként és a vasárnapokon pedig emberek ezrei állnak meg a szépen díszített kirakatok előtt, s nézik, válogatják, mit is vegyenek ajándékba. A legtöbben nem olcsóságokat; nem csupán játékot, vagy apróbb cikkeket akarnak venni, hanem már az év eleje óta értékesebb, hasznosabb fogyasztási cikkekre gyűjtöttek. Ezeknek kívánunk segítséget nyújtani, amikor körsétára invitáljuk őket a szaküzletekbe és az áruházak műszaki osztályaira.

Sokan költöznek új lakásba és a meglehetősen szűkre szabott konyhákba olyan sütőt kívánnak, amely kis helyet foglal el. Ilyen a pápai Elkthermax hőfokszabályzós sütője, amelynek hőmérséklete 50-300 fok között szabályozható. A sütőajtón hőálló üvegablak van, így egy pillantás alatt megállapítható, hogy mikorra készül el a hús vagy a sütemény. A kicsi és modern vonalú, zománcozott sütő 1250 forintba kerül és tetszés szerint használható 110, 150, 190 vagy 220 voltos áramkörre. Megállapítható, hogy mind nagyobb a tábora a korszerű gasztronómiának. Mind többen fogyasztanak gyorsan készült, ízletes ételeket s éppen ezért akad olyan sok vásárlója a különböző grill ételeknek. Eddig, ha valaki ilyen ételféleséget kívánt venni, annak valamelyik bisztrót vagy büfét kellett felkeresnie. Most a grill ételek "házhoz mennek". Elkészült és forgalomban van a henger alakú, modern vonalú, háztartási rostsütő, az Unigrill. Ez az ötletes készülék húsok, halak, kolbász- és gyümölcsféleségek grillezésére alkalmas. A nyárs tengelye függőleges és a sütést csőfűtőtest segíti elő. A készülék tetején levő, fedőszerűen lezáró jénai tál párolásra, melegítésre használható. A korszerű

lakás legújabb tartozéka 1.100 forint.

Ma már nem luxus az elektromos hűtőszekrény sem. Különösen ott van nagy jelentősége, ahol gyerekek vannak és az élelmiszerek frissen tartása okvetlenül szükséges. Sokan állnak meg azonban tájékozatlanul, hogy mit is vegyenek. Jelenleg az üzletekben három fajta hűtőgép található: a 70 és a 120 literes Lehel és a 80 literes Szaratov hűtőgép. A 70 literes Lehel 4200 forint, a 120 literesnek pedig 5200 forint az ára. A Szaratovot 5000 forintért árulják. Mindhárom készülék jó, megbízható, csúpán térfogatuk más.

Alig akad olyan háztartás, ahol ne lenne mosógép. Ahol nincs, vagy ahol már szükséges a régi kicserélése, ott azért gyűjtöttek, hogy karácsonyra mosógépet vegyenek. Ez természetesen nemcsak az asszonyok, a férjek munkáját is megkönnyíti. Figyelemre méltó, hogy amikor olyan népszerű a mosógép, még viszonylag kevés háztartásban található centrifuga. Pedig ez az okos szerkezet szoros tartozéka a mosásnak és amellett, hogy nagy fizikai erőkifejtéstől mentesít, kíméli a ruhát a rostok törésétől, az őszi-téli időszakban pedig megkönnyíti a szárítást is. A jelenleg forgalomban levő 402-es jelű, 1050 forintos centrifuga bizonyára kedves ajándék lehet a háziasszonyoknak.

Ujdonság a szaküzletekben a konyhában felszerelhető ötliteres villanyboyler is. A műanyag kivitelű, kis helyet elfoglaló és a vízcsap helyére szerelhető boyler az 5 liter vizet tíz perc alatt 85 fokra melegíti fel. S hogy mennyibe kerül? 1100 forint.

Eddig főként a főzéssel és a mosással kapcsolatos ajándékcikkekre hívtuk fel a figyelmet, de legalább ilyen hasznos és praktikus, ha valaki a karácsonyi vásáron televíziót, rádiót vagy zenegépet vesz.

Ezekben a hetekben gazdag választék található tv-készülékekből. Az Orion-gyár ismert típusain kívül ott sorakozik a polcokon a 12 csatornás, nagyképernyős Horizont, amely kiváló vételi lehetőségeket biztosít. (6100 forint). Még ennél is szebb és ugyancsak kellemes vételt biztosít az 59 centiméteres képernyőjű Sztár készülék. Ennek külalakja, színezése bármilyen lakásban megfelel és kiválóan alkalmazkodik a bútorzat színéhez is. Az 1965-ös Budapesti Nemzetközi Vásáron "Legszebb termék" címet nyert tv önálló lábakon áll és így bútordarabként is használható. (Ára 6650 forint.)

A kisebb lakásokba, ahol esetleg nem érvényesül a nagy készülék a kisebb, ugyancsak önálló bútorként kezelhető Favoritot ajánljuk. (Ennek 5500 forint az ára.)

A kereskedelem gondoskodott arról is, hogy a decemberi csúcsforgalomban minél több áru között válogathassanak a vevők. Ezért hoznak be Lengyelországból olcsóbb típusú, nagyképernyős tv-t. A lengyel Topáz külön érdekessége, hogy egy beépített fotocella segítségével a színkontraszt automatikusan alkalmazkodik a szoba világításához. A Topáz árát 5300 forintban állapították meg.

Nemcsak televízióból, rádióból is növekedik a vásárlás karácsony táján. A meglehetősen nagy választékból csupán kettőre hívjuk fel a figyelmet. Az egyik a szuper Pacsirta, a másik pedig ennek tovább fejlesztett változata az R 5700-as sztereo-készülék. A Pacsirta gyorsan fogalommá vált a rádió-kedvelők körében; leginkább sokoldalúsága miatt kedvelték meg. Két rövid, egy közép, illetve hosszú hullámsávon kívül URH-adások vételére is alkalmas. A hangszin, a hullámváltás 12 nyomógomb segítségével szabályozható. A rádió külakja szép: hajlított vagy szegletes formában készül. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy külön magnetofon, lemez-játszó és póthangszóró csatlakozása is van. A szuper Pacsirta ára 2800 forint, a szetereofonikus rádió 3300-ba kerül. A

beépített, kétcsatornás sztereo hangvégfokozattal ellátott rádiónak kitűnő az akusztikája és a hallgatóság számára tökéletes hangversenyélménnyel szolgál. Ez a készülék a karácsonyi vásár slágere. Sok olyan család akad, ahol szeretik a zenét, de szívesebben hallgatják otthon, mint a koncertteremben vagy a szórakozóhelyeken. Mások azt kívánják, hogy a rádió és a lemezjátszó egybe legyen. Mindkét tábor számára a legelőnyősebb a zeneszekrény. Néhány hete kiváló minőségű és formájú zeneszekrények jelentek meg a boltokban. Különösen sokan dícsérik a Koncert fél-sztereo zeneszekrényt. Ez a berendezés méreteiben és külalakjában jól illeszkedik a mai modern lakásokba. A készülék natur színű, diófurnírozású, így ápolása csak portörlésre szorítkozik. A kecskelábakon álló szekrényben egy sztereo végerősítővel ellátott rádió és egy ugyancsak korszerű sztereo lemezjátszó van. A Koncert nemcsak lakás, hanem kisebb klubhelyiségek, üdülők hangosítására is alkalmas. A GR 612 típusú zeneszekrény luxuskivitelű, sötétebb tónusú, inkább a sötétszínű bútorokhoz alkalmazkodik. Ebben a zeneszekrényben a Pacsirta típusú rádión kívül egy 10 lemezváltós, angol lemezjátszót is beszereltek, aljában pedig ízléses bárszekrény van. Körsétánk végére érkeztünk. Nagyjából mindent bemutattunk, amely a karácsonyi vásár érdekességei közé tartozik. S amit különösen figyelembe ajánlunk: a bemutatott áruk közül a legtöbb (például a centrifuga, a Lehel, a Szaratov, a Horizont és a Pacsirta) OTP kölcsönre is kapható.

Remélhetően sikerült néhány hasznos tanácsot adni, segíteni a vásárlásnál. (X)

Szavak

sz[illegible]zon, -ja	season
kör[illegible]éta	sightseeing
inv[illegible]ál - hí	invite
szűk[illegible] szab[illegible]t	limited (in space)
sütő	oven
[illegible]őfok [illegible]ábá[illegible]ozó	heat control, thermostat
[illegible]őmér[illegible]kle -e	temperature
[illegible]ő[illegible]álló	heatproof
[illegible]máncozo[illegible]	enamelled
[illegible]amkör, [illegible]k, -e	electric circuit
h[illegible]ger-a[illegible]kú	cylinder-like
ro[illegible]tsütő	broiler, grill
nyárs, -at	spit, broach
tengely	axle-, azis, arbor
függőleges	vertical
fedő	cover
tartozék, -a	belongings, accessories
térfogat, -a	capacity, volume, mass, bulk
centrifuga	cetrifugal machine
erőkifejtés	display of strength
mentesít (-t)	exempt / free from
rost, -ja	fibre
szárítás	drying
képernyő	telescreen
műanyag	artificial / plastic material
kapcsolatos	connected with, related to
készülék - e	apparatus, wireless set
kezelhető	treatable
fotocella	photoelectric cell
fogalommá vált	it has become a household word
kedvel	like, be fond of, care for
hullámsáv, -ja	wave band
váltás	changing
nyomógomb, -ja	press-button

külalak, -ja	exterior, outward form
hajlított	bent, curved
magnetofon	tape recorder
pót	supplementary, extra, additional
hangszóró	loudspeaker
akusztika	acoustics
sláger, -e	hit
illeszkedik	fit in
furnírozás	veneering
portörlés	dusting
szorítkozik (-re)	limited, restricted
kecskeláb, -at, -a	trestle, goat's foot
végerősítő	amplifier
klubhelyiség	clubroom
luxuskivitelű	deluxe quality
tónus	true, tint
lemezváltó	record changer
alj, -at	bottom, lower part
nagyjából	roughly, on the whole, by and large

Kérdések

1. Mikor kezdődik Budapesten a kereskedelem csúcsforgalma?
2. Miről írnak az újságok egyre többet?
3. Mit csinálnak az emberek?
4. Mit akar a legtöbb ember vásárolni?
5. Mit akar az újságíró csinálni?
6. Mit szeretnének azok, akik új lakásba költöznek?
7. Milyen a pápai Elekthermax sütője?
8. Mit kellett csinálniuk eddig azoknak, akik grill ételeket akartak enni?
9. Most mi készül el és mit lehet vásárolni?
10. Mi mindent lehet grillezni ebben a rostsütőben?
11. Luxus még az elektromos hűtőszekrény?

12. Hát a mosógép?
13. Mire gyűjtöttek most, ha már a mosógép régi volt?
14. A mosógép mellett mi hasznos egy háztartásban?
15. A villanyboyler mire való?
16. Miből van gazdag választék az üzletekben?
17. Milyen nagyságú televivíziók vannak?
18. Az 1965-ös Budapesti Nemzetközi Vásáron melyik televízió kapta a "legszebb termék" címet?
19. Mi a lengyel "topáz" televízió külön érdekessége?
20. Miből növekedik még a vásárlás karácsony táján?
21. Melyik két rádióra hívják fel a figyelmet?
22. Hány hullámsáv van rajta?
23. Mi van a szuper Pacsirtán?
24. Hogyan néz ki a Koncert fél-sztereo zeneszekrény?
25. Mi van a GR 612 tipusú zeneszekrényben a rádión kívül?
26. Csak készpénzre kaphatók ezek az áruk?
27. Magának milyen rádiója vagy zeneszekrénye van?
28. Van külön lemezjátszója, vagy együtt van a rádiójával?
29. A rádiója szetereofonikus?
30. Van magnetofonja?
31. Milyen televíziója van?
32. Milyen nagy a televíziójának a képernyője?
33. Hány csatornát tud fogni rajta?
34. Mi a kedvenc televízió programja?

Gyakorlatok

A. 1. a) Ilyen- / kezd / a kereskedelem csúcsforgalom /.
b) Ilyen- /, az év utolsó hónap / kezd / a kereskedelem csúcsforgalom /.

2. a) Az újságok mind több / ír- ____ /, hogyan felkészül / az üzletek, áruházak a karácsony / szezon /.
b) az emberek ezrek / megáll / a kirakatok _____ /, s néz /, válogat /, mi / is venni / ajándék /.

c) Az újságok mind több / ír- _____ /, hogyan felkészül / az üzletek, áruházak a karácsony / szezon /, (minden) este / és vasárnapok / pedig az emberek ezrek / megáll / a szép / díszít / kirakatok _____ /, s néz /, válogat /, mi / is venni / ajándék /.

3. a) A legtöbb (ember) / nem olcsóságok / akar / venni, hanem már az év eleje _____ / fogyasztás / cikkek / gyűjt /.

b) A legtöbb / nem olcsóságok /; nem csupán játék /, vagy apróbb cikkek / akar / venni, hanem már az év eleje _____ / értékes /, hasznos / fogyasztás / cikkek / gyűjt /.

4. a) Ezek / (mi) kíván / segítség / nyújt

b) körséta / (mi) invitál / ők / a szaküzletek / és az áruházak műszak / osztályok /.

c) Ezek / kíván / segítség / nyújt / ami- / körséta / invitál / ők / a szaküzletek / és az áruházak műszak / osztályok /.

5. a) Sok / költöz / új lakás / és oly / sütő / kíván /, _____ kis hely / elfoglal /

b) Sok / költöz / új lakás / és a meglehetős / szűk / szab / konyhák / oly / sütő / kíván /, _____ kis hely / elfoglal /.

6. A kereskedelem gondoskod / _____ is, hogy a december / csúcsforgalom / minél _____ / áru _____ (lehet) válogat / a vevők.

7. Nemcsak televízió /, rádió / is növeked / a vásárlás karácsony táj /.

8. Sok olyan család akad, ahol szeret / a zene /, de szívesebb /, hallgat / otthon, _____ a koncertterem / vagy a szórakozóhelyek /.

9. Néhány hét / kiváló minőség / és forma / zeneszekrények megjelen / a boltok /.

10. Remélhető / sikerül / néhány hasznos tanács / ad /, segít / a vásárlás /.

B. MODEL: <u>Minden este</u> emberek állnak a kirakatok előtt.
<u>Esténként</u> emberek állnak a kirakatok előtt.

1. Minden héten kaptam levelet.
2. Minden délelőtt úszni megyek.
3. A diákoknak minden mondatot le kell fordítaniuk a vezércikkben.
4. A szerződés minden pontját megvitatták.
5. Lassan megöregszik az ember.
6. Minden lóért 200 dollárt kértek.
7. Egy-egy tucat szappant vettem.
8. Minden államnak két képviselője van az országházban.
9. Kosárban adták el a tojást.
10. Minden darab árut megvizsgáltak.

C. MODEL: A Sztár tv. készülék <u>mint bútordarab</u> is használható.
A Sztár tv. készülék <u>bútordarabként</u> is használható.

1. A gyerek mint felnőtt férfi viselkedett.
2. Johnson mint követ ment Pestre.
3. Smith mint a Fehér Ház szószólója beszélt.
4. Mint barát mentem, de úgy fogadtak, mint ellenséget.
5. Péter, mint a diákok vezére ment a gyűlésre.
6. Az angol miniszterelnök, mint a Fehér Ház vendége, érkezett Washingtonba.
7. A küldöttség egy diákot használt mint tolmácsot.

D. <u>Házi feladat</u>: Írja le a múlt évi karácsonyi vásárlását.

SZÍNES VILÁGEGYETEM
(Részlet)

- Kulin György és Kolozsváry György után -

A világ, amelyben élünk.

Derült éjszakákon az égbolton minden irányban csillagokat látunk. Minden fényben a csillag anyaga jut el hozzánk, s ismereteink legnagyobb részét a világról a csillagok fényéből olvastuk ki. De mert messze vannak, a sok milliárd csillagrendszer összfénye együttvéve többezertrilliószorta kevesebb, mint amennyit a Naptól kapunk.

A föld a Nap energiájából él. Ez az energia adja a Föld felszínének fényét és melegét. Mérsékli ez a hő a tél hidegét is, hiszen a Nap nélkül - 273 C fok hideg uralkodna a Földön.

A Nap, a bolygók és a csillagok, valamint a csillagrendszerek nemcsak látható fényt sugároznak, hanem láthatatlan infravörös, ultraibolya és röntgenfényt is. Ezeken kívül rádiófrekvenciás sugárzásokat is küldenek felénk. Rádióforrás a Nap, a bolygók, a csillagok és a csillagrendszerek, valamint a ködök is. Ezek a sugárzások másfajta üzeneteket hoznak számunkra, mint amilyeneket a fénysugárból olvashatunk ki. A világtér tehát nem üres, a sugárzások számtalan fajtája hálózza be az egész teret, és a sugárzás is anyag.

A Napból kiáramló anyagi részecskék néhány száz - néhány ezer km/mp sebességgel mozognak. Az ugyancsak atomtöredékekből álló kozmikus sugárzás közel fénysebességű, ezért roppant nagy energiájú.

A világtér minden részéből jönnek. A fizikusok több új elemi részt fedeztek fel bennük. Vizsgálatukra újabban a mesterséges égitesteket is felhasználják.

Talán nem is gondolunk rá villámokkal tele zivataros időben, hogy a villámban is a Nap energiája szabadul fel. Az elektromosan töltött felhőt a Nap emeli a magasba. Sugárzása bontja szét a levegőt pozitív és negatív töltésű részekre. Itt már a sugárzó energia elektromos energia formájában nyilvánul meg, de eredetét a Nap sugárzó energiájában kell keresnünk. A villámlás nyomán keletkező tűz végeredményben a Nap tüze és dörejének hangenergiája is átalakult napenergia.

A természetet tehát a Nap varázsolja számunkra. olyanná, amilyennek megismertük.

Az a tény önmagában, hogy a Földnek légköre van, a Napnak köszönhető. Honnan veszi a pusztító orkán, a tájfun azt a roppant energiát, amellyel házakat dönt romba? Ugyanúgy a Nap adja energiáját, mint a csöndes szélnek, amely a szélmalom kerekét forgatja. A Nap nem egyenletesen melegiti fel az egész légkört. A megritkult felszálló légtömegek helyébe sűrűbb, hideg levegő áramlik és ennek mozgása a szél. Átalakult formában, mozgási energiában a Nap melege kel itt életre.

A föld kozmikus helyzetének megértéséhez tudnunk kell, hogy a Nap nélkül a Föld felszíne halott világ lenne, a világűr - 273 fokos hidegében semmiféle élet nem lenne rajta. Az élet keletkezésének és fennmaradásának feltételeit is a Nap adja számunkra. A Nap azonban nemcsak az élet kele*kezésének és fennmaradásának feltételeit biztosítja, hanem változásai, tevékenységei réven is beleszól a földi élet rendes menetébe.

Egy zúgó hegyi patak, egy lefelé áramló folyó roppant nagy energiát képvisel. A vizet a párolgás útján a Nap melege emeli a magasba és csapadék formájában rakja le a magasabb fekvésű helyekre. Az áramló vízben tehát azt az energiát kapjuk vissza a vízimalomban, vagy vízi hőerőműben, amit eredetileg a Nap sugárzása fektetett bele. Az egész földi élet nélkülözhetetlen eleme a víz. A víz körforgását a Nap sugárzó energiája biztosítja. A Nap nélkül kiszáradnának a források, elapadnának a patakok és folyók.

Közlekedésünk, iparunk gépei a szenet, az olajat és a földgázt, s a belőlük nyert villamosenergiát használják. A szén, földgáz és olaj a Föld terméke. De nem lenne egyik sem, ha a Földön évmilliárdok óta nem lett volna élet. A régen élt növények és állatok földbe temetett maradványal szenesedtek el, belőlük képződött a kőszén, az olaj és a földgáz. Minden lapát szén melegében tehát végeredményben azt a meleget keltjük életre, amely még akkor sütötte

a Földet, amikor az ember meg sem jelent rajta. A Nap elraktározott energiája hajtja tehát a vonatot, az autót, a munkagépeket s a Nap energiájával szeli át a hajó az óceánt, s repüli át a kontinenseket a repülőgép, de ez az energia hajtja a rakétákat is, amelyek a műszereket és az embert a Földön kívüli térségbe emelik.

Nem kétséges tehát, hogy az élelmet is a Nap adta számunkra, a belőlük felszabaduló energia mozdítja karunkat cselekvésre és agyunkat a gondolkodásra.

Szavak

anyag, -a, -ja	substance, material
ismeret, -e	knowledge
csillagrendszer, -e	planetary system
energia	energy
sugároz	radiant beam
behálóz	ensnare, enmesh
kiáramló	flowing out
részecske	particle, fragment
kozmikus	cosmic
mesterséges	artificial
égitest, -e	heavenly / celestial body
elektromos	electrical
szétbont	dissociate, decompose
megnyilvánul	manifest itself, appear
nyomán (-nek)	after, on the basis of
végeredményben	after all, final result
dörej	detonation
átalakul	transform, change
tény	fact
pusztító	destructive, destroying, ruinous

orkán, -ja	hurricane, tornado, high wind
romba dönt	ruin, destroy, knock out
szélmalom, malmot, malma	windmill
megritkul	become thin, scarce
áramlik	stream, flow (v)
mozgás	movement
életre kel	come into being
tevékenység révén	through activity, action
beleszól (-be)	interfere
menet, -e	course, current
párolgás	evaporation, exhalation
hőerőmű, -vet, -ve	thermal power station
elem, -e	element
körforgás	rotation, turning around
elapad	dry up, become dry
földgáz	natural gas
képződik	form, develop
lapát, -ja	shovel
elraktároz	store up
átszel	cut across, plough the waves
rakéta	rocket
kétséges	doubtful
élelem, élelmet, élelme	food

Kérdések

1. Mit látunk derült éjszakákon?
2. Mi az ami a csillag fényében eljut hozzánk?
3. Honnan olvassuk ki az ismereteink legnagyobb részét a világról?
4. Miért sokkal kevesebb a sok csillagrendszer összfénye, mint a Nap fénye?
5. A föld miből él?
6. Mit ad a Nap energiája a Földnek?
7. Mit mérsékel?

8. A Nap és a csillagok csak látható fényt sugároznak?
9. Milyen más sugárzásokat küldenek felénk?
10. Ezek a sugárzások ugyanazokat az üzeneteket hozzák, mint a fények?
11. A világtér üres?
12. Mi hálózza be az egész teret?
13. Mi a sugárzás?
14. Milyen gyorsan mozognak a Napból kiáramló anyagi részecskék?
15. Miből áll a kozmikus sugárzás?
16. Milyen gyors a kozmikus sugárzás?
17. Honnan jönnek ezek a sugárzások?
18. Mit fedeztek fel bennük a fizikusok?
19. Mit használnak újabban fel a vizsgálatukra?
20. Mi szabadul fel a villámban?
21. Mit csinál a Nap az elektromosan töltött felhővel?
22. A Nap sugárzása mit csinál a levegővel?
23. A villámlás nyomán keletkező tűz tulajdonképpen mi?
24. A Nap tehát mit csinál a természettel?
25. Mi minden köszönhető még a Napnak?
26. A Nap egyenletesen melegíti fel az egész légkört?
27. Hogyan keletkezik a szél?
28. A Nap nélkül lehetne élet a Földön?
29. Az élet keletkezésének és fennmaradásának feltételein kívül mit csinál a nap?
30. Mi a földi élet nélkülözhetetlen eleme?
31. A víz körforgását mi biztosítja?
32. Mi történne Nap nélkül a forrásokkal, patakokkal és folyókkal?
33. Mit használ a közlekedésünk és iparunk?
34. Hogyan képződött a kőszén, olaj és a földgáz?
35. Mi kellett ahhoz, hogy ezek legyenek?
36. Miden lapát szén melegében mit keltünk életre?
37. A Nap elraktározott energiáját mi mindenre használjuk?
38. Mi az a fontos dolog még, amit a Nap ad nekünk?
39. Minek köszönhetjük, hogy élünk, cselekszünk és dolgozunk?

8. A Nap és a csillagok csak látható fényt sugároznak?
9. Milyen más sugárzásokat küldenek felénk?
10. Ezek a sugárzások ugyanazokat az üzeneteket hozzák, mint a fények?
11. A világtér üres?
12. Mi hálózza be az egész teret?
13. Mi a sugárzás?
14. Milyen gyorsan mozognak a Napból kiáramló anyagi részecskék?
15. Miből áll a kozmikus sugárzás?
16. Milyen gyors a kozmikus sugárzás?
17. Honnan jönnek ezek a sugárzások?
18. Mit fedeztek fel bennük a fizikusok?
19. Mit használnak újabban fel a vizsgálatukra?
20. Mi szabadul fel a villámban?
21. Mit csinál a Nap az elektromosan töltött felhővel?
22. A Nap sugárzása mit csinál a levegővel?
23. A villámlás nyomán keletkező tűz tulajdonképpen mi?
24. A Nap tehát mit csinál a természettel?
25. Mi minden köszönhető még a Napnak?
26. A Nap egyenletesen melegíti fel az egész légkört?
27. Hogyan keletkezik a szél?
28. A Nap nélkül lehetne élet a Földön?
29. Az élet keletkezésének és fennmaradásának feltételein kívül mit csinál a nap?
30. Mi a földi élet nélkülözhetetlen eleme?
31. A víz körforgását mi biztosítja?
32. Mi történne Nap nélkül a forrásokkal, patakokkal és folyókkal?
33. Mit használ a közlekedésünk és iparunk?
34. Hogyan képződött a kőszén, olaj és a földgáz?
35. Mi kellett ahhoz, hogy ezek legyenek?
36. Miden lapát szén melegében mit keltünk életre?
37. A Nap elraktározott energiáját mi mindenre használjuk?
38. Mi az a fontos dolog még, amit a Nap ad nekünk?
39. Minek köszönhetjük, hogy élünk, cselekszünk és dolgozunk?

Gyakorlatok

A. MODEL: Az ember nélkülözhető. - Az ember nélkülözhetetlen.

1. Nem mindenki pótolható.
2. Az elem szétbontható.
3. A napsugár elraktározható.
4. A kocsi használható.
5. A ház lakható.
6. A víz iható.
7. A ruha mosható.
8. Az előadás élvezhető.
9. A gyerek megbizható.
10. Az út járható.
11. A hiba kijavítható.
12. Az irás olvasható.
13. A történet elmondható.
14. A változás látható.
15. Amit csináltak jóvátehető.
16. Az ablak nyitható.
17. Az autó zárható.
18. A folyó szabályozható.
19. A vasúti hálózat kibővíthető.
20. A hús ehető.
21. Az ajánlott eljárás alkalmazható.
22. A folyó hajózható.
23. A fogyasztás ellenőrizhető.
24. A történet elmesélhető.
25. A vagyon eloszthatő.
26. A fejlődés észrevehető.
27. Az ipar fejleszthető.
28. Az itélet fellebbezhető.
29. Ami történt megmagyarázható.
30. A probléma megoldható.

31. A múlt visszahozható.
32. A pénz kiutalható.
33. A teher könnyíthető.
34. A hiány megállapítható.
35. Az igazolvány megújítható.
36. A gyerek nevelhető.
37. Ez az ember hajlítható.
38. A létszám emelhető.
39. Ez a föld megművelhető.
40. A csata megnyerhető.

B. Mi az ellentéte a következő kifejezéseknek?

1. derült éjszaka
2. mérsékel
3. rész
4. szétbont
5. romba dönt
6. születik
7. futó ismeretség
8. mozgalmas
9. szűk
10. műanyag
11. hajlított
12. luxuskivitelű
13. szaporít
14. küzdelmes élet
15. elkerül valamit
16. vénség
17. unoka
18. bonyolult
19. jókora
20. utál
21. elfelejt
22. veszít
23. megőriz
24. fedett uszoda
25. újra meg újra
26. bővít
27. megmond
28. lejárt igazolvány
29. elhalaszt
30. távol

C. <u>Házi feladat</u>: Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. megadja magát
2. mérget vesz rá
3. futó ismeretség
4. párját ritkító
5. többé-kevésbé
6. egy csapásra
7. szembe száll valakivel
8. saját lábán
9. szűkre szabott
10. fogalommá vált
11. nagyjából
12. romba dönt
13. beleszól valamibe
14. tanácsot ad

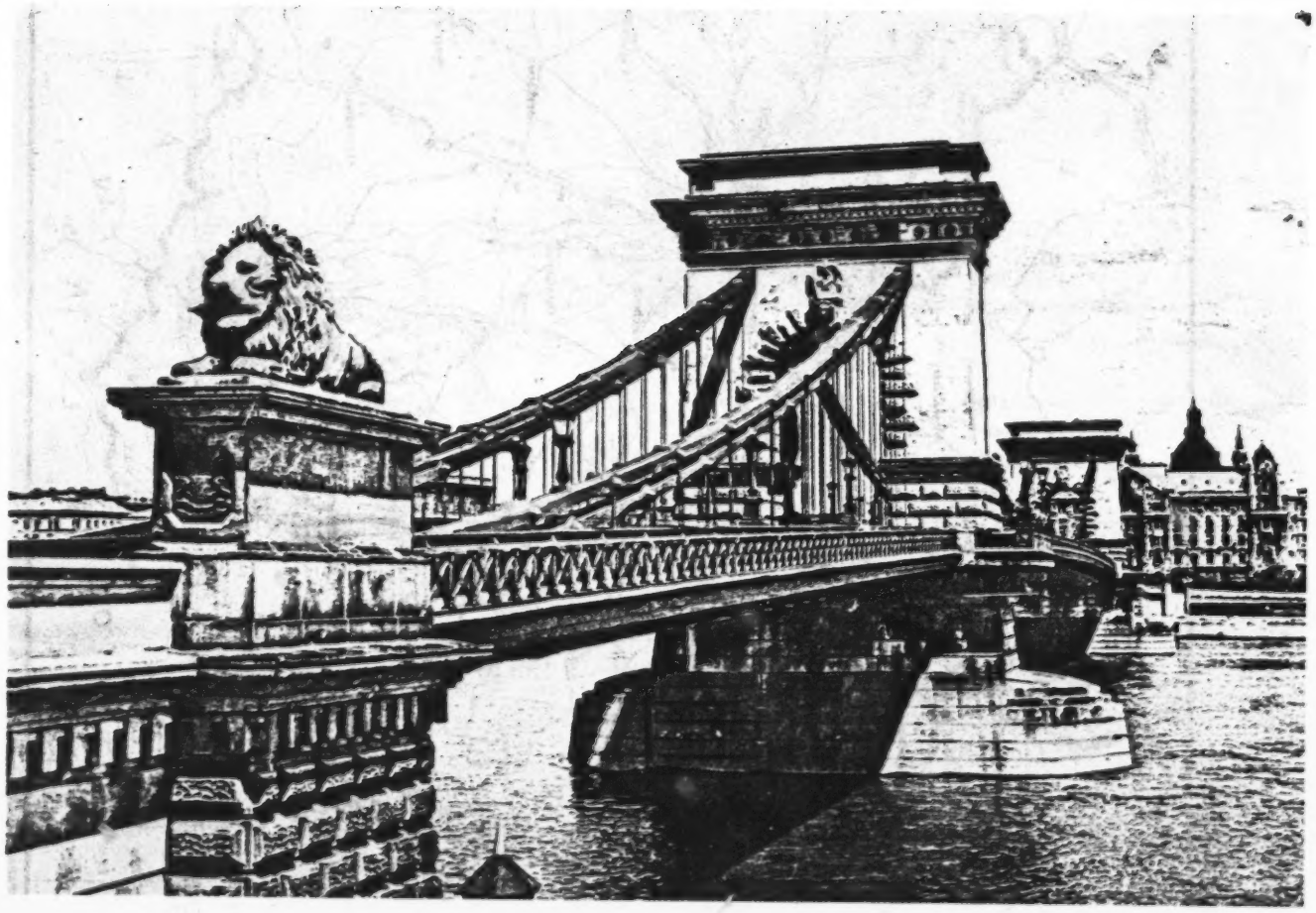

HUNGARY

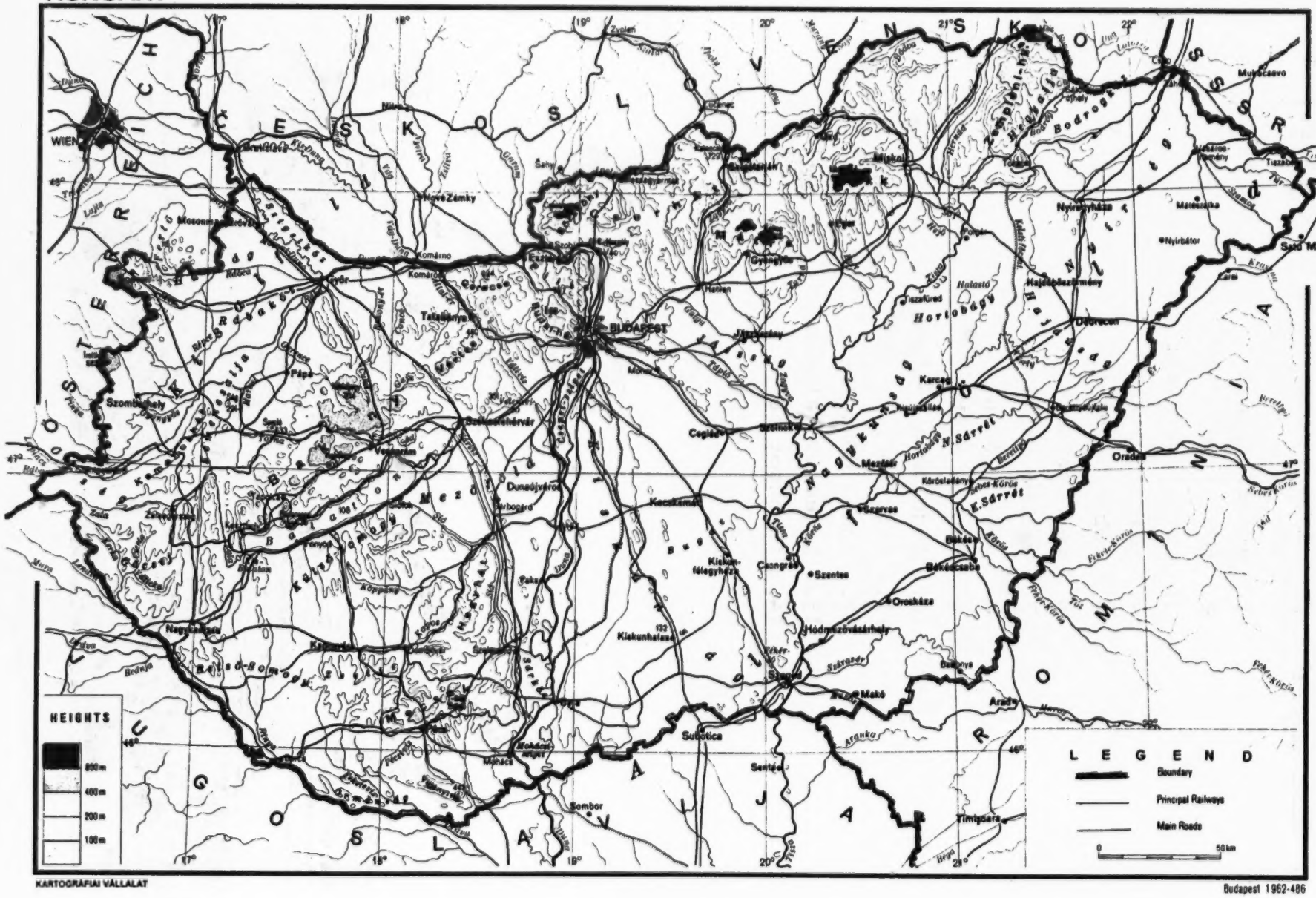
HEIGHTS
800 m
400 m
200 m
100 m
LEGEND
Boundary
Principal Railways
Main Roads
0
50 km
BUDAPEST
WIEN
Győr
Komárno
Nové Zámky
Szombathely
Szekszárd
Pécs
Dunaújváros
Kecskemét
Szeged
Subotica
Sombor
Timişoara
Arad
Debrecen
Nyíregyháza
Miskolc
Eger
Gyöngyös
Cegléd
Mezőtúr
Orosháza
Békéscsaba
Oradea
Satu Mare
Mukačevo
Tiszafüred
Hortobágy
Nagykőrös
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Hódmezővásárhely
Makó
Karcag
Nyírbátor
Mátészalka
Tiszalök
Sátoraljaújhely
Hajdúböszörmény
Berettyóújfalú
Szentes
Csongrád
Békés
Battonya
Senta
Ada
Kanjiža
Novi Sad
Zrenjanin
Vršac
Bečej
Titel
Bačka Palanka
Bačka Topola
Apatin
Mohács
Pécsvárad
Siklós
Barcs
Nagykanizsa
Keszthely
Tapolca
Veszprém
Tatabánya
Esztergom
Szentendre
Vác
Hatvan
Jászberény
Jászkiséd
Halasto
Horlobágy
Nagykunság
N. Sárrét
E. Sárrét
Bodrogköz
Zemplén-hegység
Hernád
Tisza
Duna
Sajó
Ipoly
Rába
Dráva
Mura
Zala
Sió
Körös
Maros
Fehér-Körös
Berettyó
Kraszna
Szamos
Bodrog
Latorica
Uzh
Laborec
Ondava
Torysa
Hornád
Slaná
Ipeľ
Váh
Nitra
Hron
Žitava
Ostrava
Košice
Prešov
Michalovce
Humenné
Zvolen
Banská Bystrica
Martin
Žilina
Trenčín
Trnava
Bratislava
Nové Mesto nad Váhom
Komárom
Esztergom
Salgótarján
Miskolc
Tokaj
Sátoraljaújhely
Mezőkövesd
Eger
Gyöngyös
Hatvan
Cegléd
Jászberény
Szolnok
Kecskemét
Dunaújváros
Székesfehérvár
Tatabánya
Veszprém
Tapolca
Keszthely
Nagykanizsa
Zalaegerszeg
Szombathely
Pápa
Sopron
Mosonmagyaróvár
Szentgotthárd
Kőszeg
Celje
Ptuj
Varaždin
Koprivnica
Osijek
Vukovar
Sremska Mitrovica
Šabac
Valjevo
Užice
Kraljevo
Kragujevac
Smederevo
Požarevac
Zaječar
Negotin
Turnu Severin
Caransebeş
Lugoj
Reşiţa
Moldova Nouă
Drobeta-Turnu Severin
Craiova
Slatina
Caracal
Roşiorii de Vede
Alexandria
Turnu Măgurele
Giurgiu
Zimnicea
Videle
Ploieşti
Târgovişte
Câmpulung
Piteşti
Curtea de Argeş
Râmnicu Vâlcea
Horezu
Târgu Jiu
Petroşani
Deva
Hunedoara
Orăştie
Sibiu
Făgăraş
Braşov
Sfântu Gheorghe
Târgu Secuiesc
Focşani
Buzău
Râmnicu Sărat
Brăila
Galaţi
Tulcea
Constanţa
Mangalia
Medgidia
Cernavodă
Slobozia
Urziceni
Fetesti
Călăraşi
Oltenia
Muntenia
Dobrogea
Transylvania
Banat
Bačka
Slavonia
Srem
Vojvodina
Baranja
Mecsek
Bükk
Zemplén
Tokaj
Matra
Cserhát
Börzsöny
Gerecse
Vértes
Bakony
Balaton
Velence
Mátra
Alföld
Hort

EMBER ÉS A NAGYVÁROS

(Részlet)

- Szecskő Tamás után -

Lassabban, mint a homokfutó.

Az átlagos budapesti lakos, az utca mindennapi embere évente 120 órát utazik a városban... minden évben közlekedéssel tölt el 15 munkanapot, vagyis körülbelül annyi időt, mint évi rendes szabadsága. "Jó, jó, de legalább gyalog menne, libasorban; --mozgás-szükségletét--a nap 24 órájára egyenletesen elosztva!" - sóhajt fel a közlekedés-tervező szakember, a városrendező meg azért fohászkodik, hogy végre egyszer már máshová is tülekedjenek az emberek, ne csak az általában régi építésű, tehát zegzugos, szűkre méretezett városközpontokba. Persze, jámbor óhaj ez csupán - ők sem gondolják komolyan. Szinte a tengerjárás természeti szükségszerűségével jelentkezik naponta többször a nagyváros ár-apály jelensége: a csúcsforgalom. Budapesten például a fontosabb "csúcs"-ok: a) a lakás és a munkahely közötti forgalom; reggel 5-8 óráig, délután 2-7 óráig; b) a lakás és az oktatási intézmény (iskolák, egyetemek) közötti forgalom; c) a szórakozással kapcsolatos (meccs, színház, látogatás) forgalom és végül d) a "zöldforgalom" (kirándulás, víkend) időszaka. A sorban természetesen a reggeli és délutáni "munkacsúcs" a legnagyobb. Úgy tűnik, mintha mindenki az utcákon lenne ilyenkor, s az utcatorkolatokban ember--autó--villamosdugók feszülnek mozdulatlanul.

Ilyenkor percekig ténylegesen áll a forgalom, de még ha nincs is "dugó", a nagyvárosi közlekedés akkor is egyre lassúbb. Egyik amerikai lap nemrégiben közölte egy hajdani angol úriember útibeszámolóját a 120 évvel ezelőtti New Yorkról. A régi útinaplóból kitűnik, hogy

a New York-i fiatalság könnyű homokfutókkal gyakran látogatott el a közeli Harlem városkába - jó lovakkal félóra út volt csupán. "Bezzeg most! - a legjobb Cadillackel is legalább egy óra, míg valaki a Wall Streetről Harlembe jut!" Más nagyvárosokkal kapcsolatban is gyakran tesznek ilyen meghökkentő összehasonlításokat, és a statisztikusok - bár kevésbé színesen - ugyanezt bizonyítják. A Magyar Építőművészek Szövetségének 1961-es közgyűlésén hangzottak el azok az adatok, amelyek szerint Budapesten az autóbuszok és trolik 16-17 kilométeres, a villamosok pedig 12-14 kilométeres óránkénti átlagsebességgel közlekednek. Lassabban, mint a poroszkáló homokfutók!

"Azok az erőfeszítések, amelyekkel azt igyekeztünk elérni, hogy városi életet éljünk, és ugyanakkor gépesítsük is mozgásunkat, egyrészt sikerültek, másrészt viszont kudarcot vallottak: ez a kombináció a városok előnyét szüntette meg. Ha a jelenlegi nagyvárosi káosz tovább bonyolódik, Amerika paradox helyzetbe kerül. A legmagasabb életszínvonal ugyanis nemcsak rosszabb közlekedési lehetőségeket, hanem kevésbé kielégítő életfeltételeket hoz majd magával, mint egyéb országokban" - a hartfordi közlekedési konferencián hangzottak el ezek a keserű szavak, öt évvel ezelőtt, az egyik amerikai küldött felszólalásában. Szóban vagy gondolatban a többi küldött hozzátette: "Nemcsak Amerika, hanem általában a nagyváros..." Az alap-paradoxon ugyanis az, hogy a nagyvárosi forgalom gyorsulva lassul.

Mind többen veszik igénybe a gyorsabb személygépkocsit, s így egyre lassabban érnek célhoz. 1950 és 1962 között a világ gépjárműállománya megkétszereződött. 1962-ben hozzávetőleg 169 millió gépkocsi futott az öt világrész útjain - ebből 94 millió Amerikában és 60 millió Európában. Szerényebb keretek között ugyan,

de nálunk is gyorsabb volt a gépkocsi állomány növekedése, mint amelyre előre számítani lehetett. 1957-ben az 1962-re várható személyautó állományt szakembereink 20 ezerre becsülték.

Valójában 1962 végén már 53 ezer személyautó volt Magyarországon is. A fejlődés emiatt egyrészt megváltoztatja a tömeges és az egyéni közlekedési eszközök közötti arányt. Londonban például 1952 és 1958 között 60 %-kal nőtt az egyéni járművek (autó, motorkerékpár, kerékpár) forgalma, míg a tömegközlekedési eszközöké csak 2-3 %-kal.

Persze, a perspektíva semmiképpen sem az, hogy a személyautónak teljesen ki kell szorítania a tömegközlekedési eszközöket a nagyvárosokból, hiszen 100 villamos vagy 200 autóbusz 30.000 embert is elszállít, s ugyanennek a tömegnek mintegy 10.000 személygépkocsira lenne szüksége. Persze új, korszerű tömegközlekedési eszközök és hálózat kiépítésére van szükség, de ezeket az újszerű megoldásokat maga a nagyváros termeli ki. A paradoxon ugyanis fordítva is igaz: a nagyvárosi lét új problémákat vet felszínre, de ezek megoldásának feltételei is a metropolisok falai között érnek.

A nagyvárosi forgalom jelenlegi zavarainak egyik legszomorúbb következménye a közlekedési balesetek számának növekedése. Európában tízszer nagyobb balesetkockázatot vállal az autó utasa, mint az az ember, aki vonatra vagy repülőre száll. Hazánkban ma már a a balesetek 75-80 százaléka lakott helyen történik s a százezer lakosra jutó baleseti mutató az 1952-es 77-ről 1960-ig 89-re emelkedett.

A "természetes" következmények azonban legalább ilyen súlyosak: az utazáshoz szükséges évi 120 órás budapesti átlag, az üzemanyag-fogyasztás többlete, a parkoló és garazsírozó helyek szűkössége és így tovább.

A budapesti tömegközlekedési eszközök a forgalom általános lassúlása miatt a motor teljesitőképességének csupán 1/3 - 1/4-ét veszik igénybe. Elképzelhető, hogy ez mennyire nem gazdaságos! Igaz ugyan, hogy egy városi közlekedési csomópont átépítése korszerű kétszintű kereszteződéssé 100-300 millió forintba, s egy kilométernyi útszakasz korszerűsítése 5-12 millió forintba kerül, de az is tény, hogy Moszkvában azzal, hogy a Park körutat kereszteződések nélkül építették fel, csupán üzemanyagban évi 4 millió rubelt takarítanak meg. A teendők tehát nemcsak a várostervezőt, a közgazdászt, hanem az utca emberét is sürgetik. Párizsban már gazdaságosabb nyugdíjas öreguraknak fizetni, hogy 60 percenként odébb vigyék a kocsit, mint a megszabott időn túli, magasabb parkolási tarifát leróni.

Úgy tűnik, ahhoz elég gyorsak a közlekedési eszközök, hogy minden várost s minden városi embert utolérjenek. Magyarországon 1963 és 1980 között a tehergépkocsi-forgalom háromszorosára, a személyautó-forgalom pedig 9-szeresére nő majd. 1980-ban Budapesten két-háromszáz ezer személyautó lesz. Vagy ez is túl szerény becslés lenne?

(Megjelent a "Gondolattár" sorozatban, Budapest, 1966.)

Szavak

homokfutó	buggy
libasorban menni	go in single file
rendező	organizer
fohászkodik	breathe a prayer, pray
tülekedik	jostle, shoulder (v)
zegzugos	zigzagging
szűkre méretezett	limited, tight-fitted
jámbor	pious, simple, meek
szükségszerűség	inevitability, necessity
ár-apály	ebb and flow
jelenség	occurrence, incident
utcatorkolat, -a	mouth of the street
dugó	bottleneck; cork
feszül	tighten
ténylegesen - tényleg	actually, really
napló	diary
bezzeg	to be sure, truly
meghökkentő	astonishing
statisztikus	statistician
közgyűlés	general assembly meeting
troli	trolley
átlagsebesség	average speed
poroszkáló	ambling, pacing
közlekedik	commute
erőfeszítés	effort
kudarcot vall	fail, be defeated
megszüntet	stop, discontinue
bonyolódik	become complicated
küldött	delegate, deputy
felszólalás	remarks, speech
igénybe vesz	make use of, take advantage of
hozzávetőleg	approximately, roughly
állomány	stock

valójában	actually, in reality
kiszorít	push, drive out
lét, -e	existence, life
következmény	consequence
kockázatot vállal	take the risk
mutató	index
üzemanyag, -a, -ja	fuel
többlet	surplus
szűkös	scant, tight
teljesítőképesség	efficiency, ability
csomópont, -ja	intersection, point of junction
szint, -je	level
kereszteződés	crossing, intersection
szakasz	section, part
megtakarít	save
lerónî	to pay off

Kérdések

1. Hány órát utazik évente a városban az átlagos budapesti lakos?
2. Hány munkanapot tölt el közlekedéssel évenként?
3. Miért fohászkodik a közlekedés-tervező szakember?
4. Hát a városrendező?
5. Komolyan gondolják ők ezt?
6. Mihez hasonlítják a csúcsforgalmat, hogyan jelentkezik?
7. Melyek a fontosabb csúcsforgalmak Budapesten?
8. Mi az a "zöldforgalom"?
9. Melyik a legnagyobb csúcsforgalom?
10. Mi történik ilyenkor?
11. Mit írt egy angol úriember útibeszámolójában a 120 évvel ezelőtti New Yorkról?

12. Mennyi idő alatt jutottak el New Yorkból Harlembe akkor homokfutókon?

13. És most, autókkal?

14. Más városokban is ez a helyzet?

15. Miért kerülnek paradox helyzetbe a nagyvárosok, ha ez a káosz tovább bonyolódik?

16. A magasabb életszínvonal mit hoz magával?

17. Hol és ki mondta ezeket?

18. Mit tett hozzá szóban vagy gondolatban a többi küldött?

19. Mi az alap-paradoxon?

20. Ha többen veszik igénybe a személygépkocsit, mi történik a forgalommal?

21. 1950 és 1962 között mi történt a világ gépjárműállományával?

22. Hány gépkocsi volt a világon 1962-ben?

23. Mennyi volt ebből Amerikában és mennyi Európában?

24. Magyarországon is növekedett a gépkocsi állomány?

25. Mi a perspektíva? A személyautók teljesen ki fogják szorítani a tömegközlekedési eszközöket a nagyvárosokból?

26. Miért?

27. Mire van szükség, minek a kiépítésére?

28. Miért mondjuk, hogy ez a paradoxon fordítva is igaz?

29. Mi a nagyvárosi forgalomnak egyik szomorú következménye?

30. Európában hány százalékkal nagyobb kockázatot vállal az aki autón utazik, mint aki vonaton vagy repülőgépen?

31. Mi más következményei vannak a nagyvárosi forgalomnak?

32. A teljes teljesítőképességét igénybe tudják venni a motornak a lassú közlekedés miatt?

33. Mi volna végeredményben gazdaságos?

34. Párizsban hogyan oldják meg, hogy ne kelljen a megszabott időn túli magasabb parkolási díjat fizetni?

35. Mindenhol probléma a közlekedési eszközök állományának növekedése?

36. Maga mennyi időt tölt el mindennap közlekedéssel?

37. Egy évben hány munkanapot tölt el?

38. Mikor van itt a csúcsforgalom?

39. Sok "dugó" van, amerre Maga közlekedik?

40. Mit akarnak Washington és környéke között építeni, hogy megoldják a tömeges közlekedét?

Gyakorlatok

A. Hogy mondja más szavakkal?

1. A ruha túl szűk.
2. Budapesten a diplomaták nagyon szűk körben élnek.
3. Amikor a gyerekek hazajönnek, nagyon szűken vagyunk, nincs elég helyünk.
4. A szabó túl szűkre szabta a ruhámat.
5. A városközpontokat túl szűkre méretezik.
6. A háború alatt szűkebb volt az áruellátás, mint most.
7. Mikor volt szűkebb hazájában?
8. Szűkebbre kell fognom a költségeket.
9. Kovács nagyon szűklátókörű.
10. A felesége meg szűkmarkú, sohasem ad pénzt jótékonyságra.
11. Szegény embernek csak szűkösen telik az ennivalóra.
12. Éváék szűkös viszonyok között élnek.
13. Kérem szűkítse meg a ruhámat, nagyon bő.

14. Sietnem kell, nagyon szűkreszabott az időm.
15. Szükségem van egy autóra.
16. Szükség esetén hívják el az orvost.
17. Sürgős szüksége van az orvosságra.
18. Baleset történt, nagy szükség van egy orvosra.
19. Egy évre volt szüksége, hogy megtanuljon magyarul.
20. Ehhez a pénzhez csak végső szükségben nyúlok.
21. Szükség törvényt bont.
22. Ázsiában sok ember szükséget lát.
23. A háború alatt sok mindenben szükséget szenvedtünk.
24. Megvannak az összes szükséges okmányai?
25. A megélhetéshez nem szükséges sok pénz.
26. Nem szükséges mondanom, hogy milyen nehéz nyelv a magyar.
27. A mai helyzet szükségessé teszi, hogy az országok megpróbáljanak mind együttműködni.
28. A háború alatt és után sok szükséglakást építettek.
29. Nemcsak testi, hanem lelki szükségletei is vannak az embernek.
30. Momentán csak egy szükségmegoldást találtak erre a problémára.

B. <u>Házi feladat</u>: Mik itt a közlekedési problémák a csúcsforgalomban? Hogyan próbálják megoldani ezeket a problémákat?

Kérdőív — Questionnaire

külföldiek részére, akik Magyarországra beutazni óhajtanak. A kérdőív rovatai lehetőleg írógéppel töltendők ki. Kézírás esetén az 1., 2., 3. és 4. rovatokat nyomtatott betűkkel kell kitölteni.

For foreigners who intend to travel to Hungary. The answers should be typewritten, if possible. In case of handwriting, please print the answers to questions 1, 2, 3 and 4.

Vízumszám: **Vízuma _____ napi tartózkodásra érvényes.**

1. Családi neve: ***Family name:***	**Keresztneve:** ***Christian name(s):***	
Előző ill. leánykori neve: ***Former, or maiden name:***		
2. Születési helye és ideje: ***Place and date of birth:***		
3. Anyja leánykori neve: ***Mother's maiden name:***		
4. Állampolgársága: ***Nationality:***		
5. Előző állampolgársága: ***Former nationality:***		
6. Ha jogellenesen hagyta el Magyarországot, mikor: ***If you left Hungary illegally, the date of leaving:***	**év** ***year***	**hó** ***month***
7. Foglalkozása: ***Occupation:***		
8. Munkahelye: ***Place of employment:***		
9. Pontos lakcíme: ***Home address:***		
10. Utazásának célja: **(Megfelelő rész aláhúzandó.)** ***The purpose of going to Hungary:*** ***(Please check the proper answer.)***	**turizmus — rokonlátogatás — üzleti — kulturális — tudományos — sport — egyéb** ***pleasure — visit to relatives — business — cultural — scientific — sport — other***	
11. Kihez utazik (név és cím): ***Destination (name and address):***		
12. Gépkocsi rendszáma: ***Registration number of car:***		
13 Útlevelének száma: ***Number of passport:***	**Útlevelének neme: diplomáciai — szolgálati — speciális — polgári — hontalan — konvenciós** ***Kind of passport: — diplomatic — official — special — civilian — alien's — conventional***	

Kelt _____
Date

19_____ _____

Sajátkezű aláírás — *Signature*

MEGJEGYZÉS: Minden vízumkérelemhez 3 részből álló, kitöltött űrlapot és két darab 3×3 cm-es, 6 hónapnál nem régibb fényképet kell mellékelni.

PLEASE NOTE: *Three different printed forms, duly completed, and two photographs (3×3 cm.) less than 6 months old, should be enclosed with every visa application.*

Pj 650735 1

KI MAGYAR ÁLLAMPOLGÁR?

- Dr. Faragó László után -

Az 1957. évi magyar állampolgársági törvény szerint magyar állampolgár: 1) a magyar állampolgár szülő gyermeke, 2) aki az állampolgárságot honosítás, vagy visszahonosítás útján megszerezte, 3) aki 1957 október hó 1-én magyar állampolgár volt, ha azt időközben el nem vesztette.

A fentiek szerint azok a külföldi nők, akik 1957 október 1. előtt magyar állampolgárhoz mentek feleségül még akkor is megszerezték, illetve megtartották magyar állampolgárságukat, ha időközben elözvegyültek, vagy elváltak az alábbi kivétellel:

Az 1953. január 1. és 1957 október 1 napja közt magyar és külföldi állampolgár között házasság a magyar jog szerint csak akkor érvényes, ha az Elnöki Tanács hozzájárult annak megkötéséhez. Mivel pedig magyar állampolgárság egyéb feltételek hiányában csak érvényes házasság útján volt szerezhető, nyilvánvaló hogy az olyan idegen állampolgárságú nők, akiknek magyar állampolgárral a fenti időben kötött házasságához az Elnöki Tanács nem adott engedélyt, nem szerezték meg a magyar állampolgárságot.

Mindaddig, amíg az ellenkezője be nem bizonyul, magyar állampolgárnak kell tekinteni azt, akinek személyi igazolványa vagy magyar útlevele van, a törvény hatálybalépése után azt is, aki Magyarország területén született, vagy mint ismeretlen szülőktől származót Magyarország területén találtak, ha ott is nevelkedett, vagy nevelkedik. Magyar állampolgár szülő gyermeke magyar állampolgár. Magyar állampolgárnak kell tekinteni a nem-magyar állampolgár szülő gyermekét is, ha másik szülőjét magyar állampolgárnak kell tekinteni.

Megszerezhető a magyar állampolgárság honosítás, illetve visszahonosítás útján, ha valaki a kérelmet megelőzően három éven át megszakítás nélkül Magyarország területén lakott és honosítása a magyar államérdekekre nem hátrányos.

Nincs szükség a három évi ottlakásra, ha a kérelmező a kérelem időpontjában Magyarországon lakik, vagy ott óhajt megtelepedni, ha felmenője magyar állampolgár volt vagy honosítását rendkívüli körülmények indokolják.

Tekintet nélkül arra, hogy Magyarország területén lakik-e, vagy ott óhajt-e letelepedni, kérelmére honosítható, 1) aki magyar állampolgárral érvényes házasságot kötött, 2) akinek gyermeke a magyar állampolgárságot megszerezte, 3) akit magyar állampolgár örökbe fogadni kíván.

Aki magyar állampolgárságát elevesztette, ugyanolyan feltételek mellett honosítható vissza, mint amilyenek a honosításra érvényesek. Amennyiben valaki magyar állampolgárságát elbocsátás, távollét vagy külföldi állampolgárságának honosítás útján való megszerzése miatt vesztette el, akkor is visszahonosítható, ha felmenője nem volt magyar állampolgár, vagy visszahonosítását más rendkívüli körülmény sem teszi indokolttá.

Aki magyar állampolgárságát házasságkötés, törvényesítés, apai elismerés, vagy apaság bírói megállapítása következtében vesztette el, visszahonosítható még akkor is, ha nem Magyarország területén lakik.

Elbocsátható a magyar állam kötelékéből az, aki adóval, vagy egyéb köztartozással nincs hátrálékban és aki ellen büntető eljárás nincs folyamatban, illetőleg nem áll büntető ítélet hatálya alatt. Továbbá igazolnia kell, hogy külföldi állampolgárságot szerzett, illetve ilyenre komoly kilátása van. Különösen méltányos körülmények

között, tehát ha az elbocsátást kérő külföldivel kötött házasságot, vagy ha kiskorú és egyik szülője külföldi állampolgár és külföldön nevelik, vagy ha a magyar állampolgárságot házasságkötés útján szerezte meg és a házassága megszünt, nem kell a külföldi állampolgárság megszerzését, vagy ennek valószínűségét igazolnia.

1957-ben hatályát vesztett törvény alapján elvesztette magyar állampolgárságát az a nő, aki külföldi állampolgárral kötött házasságot, feltéve, hogy ezzel megszerezte férje állampolgárságát. Ha ez nem történt volna meg, vagy a férj hontalan volt, a feleség nem vesztette el a magyar állampolgárságot.

Megfosztható magyar állampolgárságától az a személy, aki külföldön tartózkodik és a magyar törvények értelmében vétett a magyar állampolgársági hűség ellen, vagy súlyos bűncselekmény miatt magyar vagy külföldi bíróság elitélte.

A régebbi jogszabályok szerint elvesztette magyar állampolgárságát az a külföldön élő magyar állampolgár, aki 10 évig egyetlen napra sem tért vissza Magyarországra, vagy nem jelentette be a magyar diplomáciai képviselet előtt, hogy magyar állampolgárságát fenntartani kívánja.

Szavak

állampolgár, -a	citizen
honosítás	naturalization
illetve	respectively
elválik	divorce, part (v.)
kivétel	exception
házasságot köt	marry, get married
érvényes	valid
hozzájárul (-hez)	agree, assent
nyilvánvaló	evident
engedély	permission
ellenkező	contrary
bebizonyul	is proved
személyi igazolvány	identity card
hatályba lépés	coming into force
származó	descending, originating
megelőzően	prior to
megszakítás	interruption, break
hátrányos	disadvantageous
kérelmező	petitioner
felmenő	ancestry
körülmény	circumstance
indokol (-t)	give reason, grounds
tekintet nélkül	regardless, without respect
elbocsátás	release
távollét	absence
indokolt	justified
törvényesítés	legitimization
elismerés	acknowledgment, admission, recognition
megállapítás	establishing, establishment, ascertainment
következtében (-nek)	in consequence of, due to
kötelék, -e	bond
adó	tax

köztartozás	public debt
hátrálék, -a	remainder, residue
büntető eljárás	criminal procedure
folyamat, -a	process
hatály	force, effect
továbbá	furthermore
igazol	verify, prove the truth
kilátás	chance, possibility, prospect, outlook
méltányos	just, fair
megszünt	came to an end, stopped
valószinűség	probability, likelihood
hatályát veszti	become void, lapse
feltéve, hogy	presuming, providing
hontalan	stateless, homeless, exiled
megfoszt	deprive, divest, rob
tartózkodik	reside, stay
hűség	loyalty, fidelity
bűncselekmény	crime, felony
bejelent	announce
képviselet	representation

Kérdések

1. Melyik a legutóbbi magyar állampolgársági törvény?
2. Ennek a törvénynek az alapján ki magyar állampolgár?
3. Azok a külföldi nők, akik 1957 október 1. előtt magyar állampolgárral kötöttek házasságot, mind megtartották magyar állampolgárságukat?
4. 1953. január 1. és 1957 október 1. közt ha egy magyar állampolgár külföldi állampolgárral kötött házasságot az a magyar jog szerint érvényes volt?
5. Akinek magyar útlevele vagy magyar személyi igazolványa van, az magyar állampolgár?

6. Ha valakit Magyarország területén találtak és szülei ismeretlenek, az magyar állampolgár?
7. Hogyan szerezhető meg a magyar állampolgárság?
8. Mi kell a magyar állampolgárság megszerzéséhez?
9. Mikor nincs szükség arra, hogy a kérelmet megelőzően három éven át megszakítás nélkül Magyarország területén lakjon a kérelmező?
10. Aki elvesztette a magyar állampolgárságot, hogyan szerezheti vissza?
11. Ki bocsátható el a magyar állam kötelékéből?
12. Minden esetben igazolnia kell az elbocsátást kérőnek, hogy külföldi állampolgárságot szerzett vagy fog szerezni?
13. 1957 előtt, ha egy magyar nő külföldi állampolgárhoz ment feleségül minden esetben elveszítette a magyar állampolgárságát?
14. És ma - ma is elveszíti, ha külföldivel köt házasságot?
15. Kit lehet megfosztani magyar állampolgárságától?
16. Régebbi jogszabályok alapján ki vesztette el a magyar állampolgárságát?
17. Ki amerikai állampolgár?
18. Amerikai állampolgárok gyermeke ha külföldön született, amerikai állampolgár?
19. Ha egy amerikai állampolgár külföldi nőt vesz el feleségül, az azonnal megkapja az amerikai állampolgárságot?
20. Ha egy amerikai állampolgárnak külföldi állampolgárral kötött házasságából külföldön gyermeke született, az amerikai állampolgár?
21. Hogyan lehet megszerezni az amerikai állampolgárságot?
22. Hogyan lehet elveszteni az amerikai állampolgárságot?
23. Megfosztható valaki az amerikai állampolgárságától?
24. Le lehet mondani az amerikai állampolgárságról?
25. Ha valaki valamilyen módon elvesztette az amerikai állampolgárságát, hogyan szerezheti vissza?

Gyakorlatok

A. 1. a) Magyar állampolgár:

1) a magyar állampolgár szülő gyermek /.
2) _____ az állampolgárság / megszerez /.
3) _____ 1957 október 1- / magyar állampolgár ____ /.

b) Az 1957 év / magyar állampolgárság / törvény _____ magyar állampolgár:

1) a magyar állampolgár szülő gyermek /.
2) _____ az állampolgárság / honosítás, vagy vissza - / út / megszerez /.
3) _____ 1957 oktober 1- / magyar állampolgár _____ /, ha az / időköz / nem elveszít /.

2. a) ... az / a külföld / nők, _____ / magyar állampolgár / megy / feleség / még akkor is megtart / állampolgárság / ha özvegy / vagy elvál /.

b) A fentiek _____ / az / a külföld / nők, _____ 1957 oktober 1- előtt magyar állampolgár / megy / feleség / még akkor is megszerez /, illet / megtart / magyar állampolgárság /, ha időköz / özvegy /, vagy elvál / az alább / kivétel /.

3. a) .. házasság a magyar jog _____ / csak akkor érvényes, ha az Elnök / Tanács hozzájárul /.

b) magyar és külföld / állampolgár között köt / házasság a magyar jog _____ / csak akkor érvényes, ha az Elnök / Tanács hozzájárul / annak a megkötés /.

c) Az 1953 január 1. és 1957 oktober 1 nap / közt magyar és külföld / .... etc.

4. a) .. idegen állampolgárság / nők, akik / házasság / az Elnök / Tanács nem ad / engedély /, nem megszerez / a magyar állampolgárság /.

b) .. az olyan idegen állampolgárság / nők, akik / magyar állampolgár / a fent / idő / köt / házasság / az Elnök / Tanács nem ad / engedély /, nem megszerez / a magyar állampolgárság /.

c) .. magyar állampolgárság egyéb feltételek hiány / csak érvényes házasság út / (lehet) szerez.

d) Mi- / pedig magyar állampolgárság egyéb feltételek hiány / csak érvényes házasság út / szerez /, nyilvánvaló, hogy az olyan... (see b)

5. a) magyar állampolgár / kell tekint / az /, aki / személy / igazolvány / vagy magyar útlevél / van, aki Magyarország terület / szület /, vagy Magyarország terület / talál /.

b) .. a törvény hatálybalépés / után az / is, aki Magyarország terület / szület /, vagy mint (nem) ismert / szülők / származ / Magyarország terület / talál /, ha ott is nevelked /.

c) Mindaddig, _____ az ellenkező / nem bebizonyul /, magyar állampolgár / kell tekint / az /, aki személy / igazolvány / vagy magyar útlevél / van, a törvény ... (see b)

B. MODEL: Amerikai állampolgár örökbe fogadta a gyereket.
Nem fogadta örökbe amerikai állampolgár a gyereket.

1. Kovács fejébe tette a kalapját.
2. Tegnap este fejbe verték Kovácsot.
3. Eltévedtem, de útba igazítottak.
4. Sok időbe került, amíg megtanultam magyarul.
5. Az előadás belenyúlt az éjszakába.
6. A gyerek már lassan férfikorba lép.
7. Az ember hamar kétségbe esik.
8. A gyerek beleszólt a beszélgetésbe.
9. Lassan belenyugszunk a sorsunkba.
10. Füstbe ment az európai utazásom.
11. Az ember belehalt a sérüléseibe.
12. Az anya beleőszült a gyereke elveszítésébe.
13. Őszbe csavarodott a természet feje.
14. Látni lehetett mi ment benne végbe.
15. Eszembe jutott az ember neve.

C. Házi feladat: Mit jelent amerikai álampolgárnak lenni.

AZ ORVOS HALÁLA
(Regényrészlet)

- Fekete Gyula után -

Késő délután ébredt az öreg orvos. Ivott a konyhában fél pohár tejet, s a minap elkezdett regénnyel kiment a kertbe. Délelőtt napozott a felesége; a nyugágy a kerti út végében volt, egy orgonabokor mellett.

A nap a közeli hegycsúcson vöröslött, erőtlen sugarai nem melegítettek már. Felismerhetetlen árnyékok kúsztak a falon, rózsaszín volt a fal, mint az ég alján a bárányfelhők.

Kellemes szellő fújt, langyosmeleg és szelíd; alig mozgatta a leveleket a nyírfán.

Akácillatot lehelt a levegő.

Az öreg orvos elhelyezkedett a nyugágyon, s fölnyitotta a könyvet a jelzésnél. Beleolvasott, de vissza kellett lapoznia, hogy megértse; olyan ismeretlennek tűnt a szöveg, mintha sohasem olvasta volna. Most érezte meg az akácillatot, és fölfigyelt.

Olébe ejtette a könyvet, és hátradőlt a nyugágyon. Mélyen a tüdejébe szívta az illatos levegőt.

Bőszoknyás, idősebb asszony haladt el a kerítés mellett, az utcán.

Innen, a nyugágyból a nyírfa ritkás lombjai alatt éppen kilátott az utcára az öreg orvos; észrevette a bőszoknyás asszonyt. Sokáig, hosszú évtizedekig haragosa volt ez az asszony, a férje halálos ágyához is a szomszéd faluból hívatott orvost, csak újabban jár be a rendelésre ízületi bajaival, mióta biztosított tag a szövetkezet révén. Tulajdonképp az anyjától örökölte a haragot, mert javas-asszony volt az anyja, abban az időben, amikor az öreg

orvos - mint huszonöt éves fiatal diplomás - a faluba került. Följelentette a javasasszonyt, amikor egy béresgyerek a piszkos kenőcseitől tetanuszmérgezést kapott, innen eredt a harag.

Két iskoláslány jött, egymás szavába vágva, izgatottan tárgyaltak valamilyen - az ő számukra nyilván igen fontos - eseményről.

Nem ismerte meg a lányokat, pedig nyilván voltak már a keze alatt néhányszor tüdőgyulladással, bárányhimlővel, ezzel-azzal, vagy a kötelező védőoltások alkalmával legalábbis. Kevés gyereket ismert arcról, olyan gyorsan fejlődnek, változnak ezek a gyerekek, nem képes őket számon tartani.

Pár percig senki sem jött.

Most az utca túloldalán jött két legényember. Szótlanul lépkedtek egymás mellett, a járdán.. Mindketten szépen kiöltözve, várják őket valahol a lányok.

Az innensőnek tbc-s volt lánykorában az anyja, s sikerült kigyógyítania. Ezt a fiút viszont kis híján a diftéria vitte el - három-négyéves lehetett akkor a fiú, s őt kikérték a gettóból a szülei, mert nem volt más orvos a közelben. Kevés hiányzott az utolsó pillanathoz, már eszméletlen volt, s fuldoklott a gyerek. Erre az esetre tisztán emlékezett az öreg orvos, mert csendőrök kísérték a beteghez, és a konyhában vártak rá a vizit alatt.

Így tűnődött a nyugágyban. Figyelte az utcán jövő-menőket.

Orgonaillat áramlott, aztán megint akác.

Rekedt ordítozás hallatszott valamerről: hangjátékot közvetített a rádió.

Úgy is be lehetne ültetni a kertet, hogy mindig virágozzék valami. Hallott ő már olyan kertekről, amelyekben márciustól novemberig nyíltak a virágok. S gyümölcskertekről, melyekben a korai cseresznyétől a téli almáig sorra értek a gyümölcsök.

Gondozás nélkül a fák is megbetegszenek.

Beteg a fa, és a kertész megpermetezi vagy a metszőollóval megoperálja - az öreg orvos nem ismerte közelebbről a szakmát, de tudta, hogy a fák is megbetegszenek, s a kertész permetezni és metszeni szokott. Gyógyítja a fákat, átülteti, óvja a kártevőktől, azután meghal a kertész is, de tovább élnek a fái.

Csordás mindezt pontosan tudja, mikor és mi okból kell metszeni, oltani, permetezni; mesélte, hogy fákat is ültet. Emberi számítás szerint nem magának. Bár tíz-húsz esztendő alatt megnőnek a fák, s amilyen jól bírja magát Csordás, elélhet még annyi ideig; olyan az az ember, mint a százados tölgy.

"Nagyszerű ember, fákat ültet - gondolta az öreg orvos. - Miért nem lehettem én olyan."

Erősen alkonyodott már.

Alaktalan foltok mozogtak az utcán és a nyírfából is csak fehér törzse maradt, s a ritkás lombok sötét sziluettje - ilyenkor, az esti szürkületben, nagyon rosszul látott az öreg orvos. Megszokta már, hogy rosszul lát ilyenkor - ez is egyike volt azoknak a tüneteknek, melyekből öndiagnózisát összeállította -, és nemigen törődött vele. Gondolatok nélkül várta, hogy a szemei alkalmazkodjanak a sötéthez.

Érezte a bőrén, hogy erősödik a szél; suhogtak körülötte a lombok.

A káprázó homály, amely körülvette az előbb, kitisztult lassan. Elváltak egymástól a kerítés, a ház, a fák, a bokrok körvonalai. Magasan a nyírfa lombjai fölött már az előbb észrevette a Sarkcsillagot. Azóta innen is, onnan is átszúrta a csillagfény a sötétkék eget; a hold még nem jött fel vagy lenyugodott már.

Különös hangulat lepte meg az öreg orvost.

Együtt érezte most - egyetlen összefüggő egésznek - a világot, a nyírfát, a falut és önmagát is valamiképpen egynek az előtűnő csillagokkal; a Földnél milliószor nagyobb égitestek nesztelenül suhannak az űrben, a villám sebességével suhannak milliárd évek óta, izzó, lángoló, vakító fényű napok, mérhetetlen távolságra a legközelebbi szomszédjuktól, egyedül és látszólag örökre társtalanul, minden közeli és távoli naptól független, saját pályájukon. Látszólag. De a valóságban egyikük sem magános, nem külön világ egyik sem, csak parányi része a nagy Egésznek. Meghatározott pályán halad, s ugyanaz az erő-rendszer, mely a Sarkcsillagnak kiszabja az útját, fogva tartja a nyírfa levélkéit is. Fölrepül a fűszálról egy szúnyog, és kimozdul a pályáján a Föld, a Naprendszer és százmilliárd csillag; csak épp lemérni nem lehet, mennyivel.

Így tűnődött az öreg orvos, nézte a néma ragyogást, és elképzelte, hogy az izzó napok hézagai közt óriás, sötét égitestek suhannak, emberi szemnek örökre láthatatlanul: a <u>kihűlt napok</u>.

<u>Halott napok</u>, de éppúgy alkatelemei a mindenségnek, mint lobogó testvéreik; ugyanazzal az erővel hatnak ma is csillag-környezetükre, mint izzó gáznemű korukban. A nagy Egész szempontjából sem értelme, sem jelentősége az anyag <u>pillanatnyi</u> halmazállapotának és minőségének,

csupán atomjainak van szerepe a mindenséget összetartó erők rendszerében - az élőket és a halottakat pontosan egyforma erővel vonzza a Föld.

"Hatvannégy kiló anyag pillanatnyi minőségében és halmazállapotában... ez vagyok" - gondolta az öreg orvos. Ezt minden irónja nélkül gondolta, azzal a megfogalmazhatatlan, de bizonyos érzéssel, hogy a "pillanatnyi minőség" csak a tudatos lények számára fontos - önnön testük építőanyagának "pillanatnyi minősége" különösen fontos -, de ennek a megkülönböztetésnek semmi értelme a nagy mindenségben.

Persze fontoskodik az ember; idő- és arányérzékét rég elvesztette már. Lakályos mennyországokat gondol ki magának, valahol a csillagközi térben, márvány síremléket a szülőbolygóján, itt alant. Mindenáron örökké szeretne élni, hírében, nevében legalábbis. Kibernetikus gépeket szerkeszt, de ő maga nem gondolja végig, mit jelent a világmindenség idő-folyamában az a nagyon nagyon kevés százezer földi esztendő vagy az alig mérhetően több egymilliárd.

Végtelen kis számok százszoros értéke is végtelen kicsi: egy pillanat az élet, és a márvány síremlék kora sem több egy pillanatnál. Sok bajtól, illúziótól szabadulhatna az ember, ha fölmérné végre a pillanat tágítható, de áttörhetetlen korlátait.

No persze - gondolta az öreg orvos, már megszokott iróniával -, könnyebb fölmérni a korlátot annak, aki már tapogatja. Negyven évvel ezelőtt nem ilyesmivel töltöttem a nyári estéket..."

"Logikusan arra a következtetésre jutunk tehát, hogy az életnek egyetlen értelmes célja lehet: kihasználni a pillanatot, élni a mának... és semmi több. Viszont az olyan élet, amelynek csupán ennyi a célja - teljességgel értelmetlen és céltalan."

Emlékezett rá, hogy egy más alkalommal, más nyomon, hasonló következtetésig jutott el. De arra már nem emlékezett, mikor történt ez, és mi volt az az alkalom.

Fújt a szél, zúgtak a fák. Ragyogott a csillagmező. A langyos levegő jólesett a bőrének.

Lehet, elbágyadt egy kicsit, mert arra eszmélt, hogy már a közvetlen közelben roppan a kavics.

Nem mozdult, csak a szemét nyitotta fel.

Mariska ott állt, pár lépésnyire tőle, de nem jött közelebb, mereven nézett, mozdulatlanul, s az esti homályban is látszott a szemén az irtózat és a rettenés árnyéka.

Szavak

minap	the other day
orgonabokor	lilac bush
kúszik	creep, crawl
elhelyezkedik	take a seat, settle down
hátradől	lean back
kerítés	fence
révén	through
örököl	inherit
javasasszony	healer / medicine woman
diplomás	professional man, person possessing a diploma of a university degree
följelent, feljelent	report someone to the police
ered	originate, date, take its source
bárányhimlő	chickenpox
védőoltás	vaccination
képes	capable
járda	sidewalk

innenső	hither (side)
tbc.	tuberculosis
kishíján	nearly, almost
fuldokol	choke, suffocate, gasp, drown
csendőr, -ök, -e	gendarme
tünődik	muse, ponder, meditate
hangjáték	radio play
közvetit	transmit
megpermetez	spray, atomize
metszőolló	pruning shears
óv	protect, guard from
kártevő	harmful, causing damage, parasite
jól bírja magát	he bears himself well
tölgy	oak
szürkület	twilight
tünet	symptom, sign
alkalmazkodik (-hez)	adapt oneself
körvonal, -at	contour
hangulat, -a	mood
űr, -ök, -je	vacuum, void, empty space
izzó	glowing, red hot
vakító	blinding
látszólag	seemingly, apparently
magános	isolated, lonely, solitary
meghatározott	definite
kiszab	fix, set (v.)
szunyog, -ja	mosquito
hézag	gap, breach
alkat	structure
mindenség	universe
gáznemű	gaseous
halmazállapot, -a	state, physical condition
megfogalmazhatatlan	unable to put into words
tudatos	conscious
megkülönböztetés	differentiation, distinction

fontoskodik	be officious, look important / big, assume a knowing air
lakályos	cozy, comfortable
kibernetikus	pertaining to cybernetics
szerkeszt	construct, design, fabricate
tágítható	stretchable
korlát, -ja	barrier, bar
tapogat	feel one's way, finger
következtetés	conclusion, deduction
elbágyad	grow tired, droop
roppan	crack, make a cracking sound
kavics	gravel, pebble
merev	fixed
irtózat	dread, horror
rettenés	dread, fear, shrink back

Kérdések

1. Mit csinált az öreg orvos?
2. Miért volt a nyugágy a kerti út végében?
3. Milyen volt a nap, a fal és a bárányfelhők?
4. Milyen volt a szellő?
5. Mivel volt tele a levegő?
6. Mit csinált az öreg orvos a nyugágyban?
7. Értette, amit olvasott?
8. Ki ment el a kerítés mellett?
9. Mióta volt haragosa ez az asszony és miért?
10. Megismerte az orvos az iskoláslányokat, akik az asszony után jöttek?
11. Mivel kezelte őket?
12. Miért nem ismerte meg a lányokat?
13. Milyen volt a két legényember, akik aztán jöttek?
14. Miért emlékezett rájuk?
15. Min gondolkozott az orvos, hogy kellene ültetni a kertet?
16. Milyen kertekről és gyümölcsösökről hallott az orvos?

17. Gondozás nélkül mi történik a fákkal?
18. Mit csinál a kertész?
19. Ki él tovább, a kertész vagy a fák, amiket ültetett?
20. Az esti szürkületben jól látott az orvos?
21. Mit csinált ilyenkor?
22. Honnan tudta, hogy a szél erősödik?
23. Mit vett észre a nyírfa lombjai fölött?
24. Mit érzett az orvos most egyetlen összefügő egésznek?
25. A Földnél milliószor nagyobb égitestek hogyan és mióta suhannak az űrben?
26. Látszólag egyedül vannak, de a valóságban is magánosak?
27. Mije mindegyik a nagy Egésznek?
28. Mi szabja ki a Sarkcsillag útját és tartja fogva a nyírfa leveleit?
29. Min tünődött az orvos?
30. Mit képzelt el?
31. A kihűlt napok is alkatelemei a mindenségnek?
32. Most kisebb vagy nagyobb erővel hatnak a csillag-környezetükre, mint gáznemű korukban?
33. Az anyag pillanatnyi halmazállapotának és minőségének mi értelme és jelentősége van az Egész szempontjából?
34. Csupán minek van szerepe a mindenséget összetartó erők rendszerében?
35. Hogyan vonzza a Föld az élőket és halottakat?
36. Mit gondolt magában az öreg orvos, mi ő most?
37. A pillanatnyi minőség csak kiknek fontos?
38. Van értelme ennek a nagy világmindenségben?
39. Milyen mennyországokat gondol ki az ember magának és hol?
40. A szülőbolygóján pedig mit akar?
41. Hogy szeretne örökké élni?
42. Mit nem gondol végig az ember, amikor kibernetikus gépeket szerkeszt?
43. Mennyi a végtelen kis számok százszoros értéke?
44. Milyen hosszú az élet?

45. Mitől szabadulhatna meg az ember, ha fölmérné a pillanat áttörhetetlen korlátait?
46. Logikusan milyen következtetésre jut az ember?
47. Az olyan életnek, amelynek csak az a célja, hogy kihasználni a pillanatot, annak van értelme és célja?
48. Mire emlékezett az orvos?
49. Arra is emlékezett, hogy milyen alkalomból és mikor történt ez?
50. Mire eszmélt az orvos?
51. Ki állt ott és hogyan?
52. Mi látszott a szemén?

Gyakorlatok

A. MODEL: Azt akarom, hogy a kertben mindig <u>vírágozzon</u> valami!
Azt akarom, hogy a kertben mindig <u>virágozzék</u> valami!

1. Ha enni akar, dolgozzon.
2. Ha szomjas, igyon egy kis vizet.
3. Kívánom magának, hogy jól szórakozzon!
4. A gyerek siet, hogy el ne késsen az iskolából.
5. Ha nem jól érzi magát, feküdjön le!
6. A fiú ne ugorjon le a kocsiról!
7. Ne aggódjon miattam!
8. Csak aztán nehogy csalódjon benne!
9. Gondolkozzon egy kicsit ezen az ügyön.
10. Hoztam egy kis meleg vizet, hogy mosakodjon.
11. Vegyen fel meleg kabátot, hogy meg ne fázzon.
12. Ha fáradt, aludjon egy órát!
13. Ha drága a ház, alkudjon a házra!
14. Vigyázni kell, hogy a sebesült el ne vérezzen.
15. Emlékezzen vissza, hogy hol látta ezt az embert!
16. A lány a tükör elé megy, hogy fésülködjön.
17. Öltözködjön gyorsan, sietni kell!

18. Fürödjön meg maga először!
19. Azt kívánták hogy esküdjön meg, hogy igaz amit mond.
20. Ne cigarettázzon olyan sokat!

B. 1. a) Itt / kilát / az utca / az öreg orvos; észrevesz / a bőszoknya / asszony /.

b) Itt /, a nyugágy / a nyírfa ritka / lombok / alatt éppen kilát / az utca / az öreg orvos; észrevesz / a bőszoknya / asszony /.

2. a) Soká- /, hosszú évtizedek / haragos / volt ez az asszony,

b) a férj / halál / ágya / is a szomszéd falu / hívat / orvos /,

c) csak újabb / bejár / a rendelés / ízület / bajok /,

d) mióta biztosít / tag a szövetkezet _____.

e) Soká- /, hosszú.... (see a to d)

3. a) Tulajdonképp (ő) az anya / örököl / a harag /,

b) mert javasasszony volt az anya / ami- / az öreg orvos a falu / kerül /.

c) mert javasasszony volt az anya /, az az idő / ami- / az öreg orvos - mint huszonöt év / fiatal diploma / - a falu / kerül /.

d) Tulajdonképp (ő) az anya / örököl / a harag /, mert javasasszony ... (see c)

4. a) Följelent / a javasasszony /, itt / ered / a harag.

   b) Följelent / a javasasszony /, ami- / egy béresgyerek a piszkos (ő) kenöcsök / tetanuszmérgezés / kap /, itt / ered / a harag.

5. a) Két iskola / lány jönni /, izgatott / tárgyal / valami / esemény /.

   b) Két iskola / lány jönni /, egymás szó / vág /, izgatott / tárgyal / valami / - az ő szám- / nyilván igen fontos - esemény /.

6. a) Nem megismer / a lányok /, pedig nyilván volt/ már a keze alatt néhány- / tüdőgyulladás /, bárányhimlő /, ez- / az- /, vagy a kötelez / védőoltások alkalom / legalábbis.

7. a) (ő) Kevés gyerek / ismer / arc /, olyan gyors / fejlőd /, változ / ez / a gyerekek, nem képes ők- / szám / tart /.

C. <u>Házi feladat</u>: Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. libasorban menni
2. zegzugos
3. szűkre méretezett
4. kudarcot vall
5. igénybe vesz
6. kockázatot vállal
7. hozzájárul valamihez
8. hatályba lép
9. jól bírja magát
10. alkalmazkodik valamihez vagy valakihez

MAGYAR IRODALOM
(Részlet)

- Babits Mihály -

Az első jellemvonás, melynek gyökereit már föntebb megmutattuk, a magyar nép józan és objektív realizmusa; most még arra hívjuk fel a figyelmet, hogy e realizmus nem praktikus jellegű, mint pl. az angolé, hanem szemlélődő. A látás realizmusa ez: s a magyar éppen az az ember, aki lustán kiáll a kapuba, pipázva, nézelődni. A látás fölényes, tiszta, nyugodt: nem tűr semmi homályt, semmi miszticismust, metafizikumot; s mondtuk, ilyesmi a magyar irodalomban nem is igen van. De éppen a sokat-és tisztánlátás közönyössé tesz a cselekvés iránt: bizonyos intelligenciát és szkepszist nevel ez, amely mélyebb, mint hogyha tisztán észbeli, gondolkodásbeli volna: ez látványokból, élményekből szűrődött s legtöbbnyire egyáltalán nem is tudatos: de annál erősebbek az érzésbeli gyökerei.

A magyar nem tudatosan szkeptikus a cselekvés értékével szemben: de keleti flegmájában mégis kifejlett valami nemtörődöm, valami minden mindegy filozófia, erősen keleti nehézkesség, élesen elválasztva fürgébb európai népek jellemétől. Költészetünk egyik fő jellemvonása ez a rezignált, kissé mélabús nézelődés, egyik főtémája ez a cselekvésben való nehézség, mely éppen a legfajbelibb költője, Arany époszainak hőseit áthatja, sőt hamleti lirájában is gyakran fájdalmas iróniával panaszkodik:

Nem dolgozom, csak ha valami hajt:
Egyébkor lusta mélabú temet
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
S nem tagadom meg a keleti fajt...

Vörösmarty hazafias költeményeiben ugyanez a motívum vezet (l. Az unalomhoz, Mit csinálunk, A sors és a Magyar ember stb.) - s előfordul, bár kevésbbé lírai módon, inkább kívülről rajzolva, még a nyugtalanabb szláv vérű Petőfinél is (Pató Pál, Magyar nemes, Ebéd után stb.), akinek kitünő megfigyelése honfitársain elsősorban épp ezt a vonást figyelte meg. A magyar epikában is nem annyira cselekvéseket, mint inkább történéseket kapunk: vagy álomszerű kiszámíthatatlansággal, mint Jókainál, vagy sorsszerű végzetességgel, mint Keménynél: s talán evvel függ össze a cselekvést kívánó drámai műfajnak szegénysége is irodalmunkban.

Valóban, a magyar történetében sem mutatta magát soha a cselekvések emberének: s talán ezért nem tudott (mert igazában nem is akart) nemzetével a nagyvilágban érvényesülni. A magyar viszontagságos multú nép, annyi dolgokon keresztülment, nem nagyon nagyba veszi már a dolgokat: és nem keresi a kalandokat, mert ismeri őket; fantáziája tele van velük, nem veti meg őket, a nagy dolgokat, mesélgeti szívesen, gyonyörködik is bennük, de nem érintik már nagyon és akaratát kitartóan fel nem buzdítják: sokkal okosabb. Legfeljebb pillanatokra: mert hiszen temperamentum van benne. Szkepszise nem cinizmus, hanem józanság. Nem cinikus keserűség, hanem józan, jóindulatú, fölényes humor. A híres magyar humor, irodalmunk egyik fővonása: tulajdonképpen ilyen flegmatikus parasztbölcsesség: a nyugodt szemlélődőnek fölénye a cselekvővel szemben. Nem csúfolódik, nem is irigykedik, mint más népek humora; sokat látott, tudja, hogy sok minden --nem érdemes--: de azért csak szeretettel mosolyog a világon, azokon, kik törik magukat: mint a tapasztalt férfi a bohó gyermeken.. Nem blazírtság ez, hanem edzettség. "Katonadolog" -mondja ez a humor a bajokra - láttam én már különbet is! És a cselekvést -: a cselekvést nem veti meg, sőt gyönyörkodik benne; néha, egy pillanatra maga is elragadtatja magát valami nagy dologra: hogy erejét megmutassa: nem is bánja meg aztán, mert semmit sem érdemes megbánni; de könnyen

abbahagyja: mert a kitartó cselekvés nem kenyere. A magyar tudós típusa Bolyai, hosszú tétlenségeivel, hirtelen zseniális nekibuzdulásaival; a magyar költőé Arany sok töredékével.

Az ily karakter, mondom, nem nagyon érvényesül, mert nem akar igazán és nem igen érzi érdemesnek: otthon pipázik inkább és jobban fogja szeretni földjét, mely leköti, családját környezetét, mint a nagyvilágot, és a nagy cselekedeteket. A családias érzés a magyar költészet egyik főmotívuma, sokkal nagyobb mértékben, mint bármely más európai népnél és Petőfiben valóban klasszikus kifejezőjét találta meg. A magyar nép szeret mesélgetni kukoricafosztáskor az egyszeri királyfiról, aki --elment szerencsét próbálni--; de maga nem igen szeret szerencsét próbálni: a vándorló iparoslegények nem a magyar faj típusai. A magyar restebb és okosabb: csak képzeletben járja az operenciákat s ha külön kényszer, a katonaság, messze utakra viszi is a magyar legényt, János vitéz vagy az obsitos megtér ismét a falujába, ezer kalandok után is. A magyar hazaszeretetnek is ez a konkrét lokálpatriotizmus az alapja, ez as okos otthon- és családszeretet; nem misztikus presztízzsel fellépő politikai frázisok, mint más népeknél.

(Alszeghy: A magyar irodalom kincsesháza.)

Szavak

jellemvonás	characteristic
józan	sensible, sound, sober
praktikus	practical
jellegű	of... character / nature
szemlélődő	spectator, onlooker
lusta	idle, lazy
fölényes	superior, preponderant, surpassing
cselekvés	act, action, deed
szkepszis	skepticism
látvány	spectacle, sight, view

szűrődik	filter
élményből szűrődik	crystallize / come through / emerge from experience
flegma	imperturbability, coolness, self-possession
kifejlik	develop, grow
nehézkesség	difficult (character)
jellem, -e	character
rezignált	resigned
mélabús	melancholy
faj	race
áthat	penetrate, react, influence
megtagad	deny, repudiate
előfordul	occur, happen
nyugtalan	restless
honfitárs, -at	compatriot
vonás	characteristic, trait
végzetesség	fatality
viszontagságos	vicissitudinous, full of ups and downs
nem veszi nagyba	doesn't take it seriously
nem veti meg	he is not above
buzdít	encourage
jóindulat	good will, well meaning
fővonás	main characteristic
csúfolódik	mock, make fun of
töri magát	overwork, slave, exert, overwork oneself
tapasztalt	experienced
bohó	silly
különb	superior
elragadtatja magát	get carried away
kitartó	persistent, persevering
zseniális	brilliant
nekibuzdul	redouble one's zeal
kifejező	expressive

kukoricafosztás	cornhusking
rest	lazy, slothful, sluggish
képzelet, -e	imagination, fantasy
obsitos	discharged soldier, veteran
presztizs	prestige
frázis	catch-phrase, cliché

Kérdések

1. Mi az a jellemvonása a magyar népnek, melyről Babits már előzőleg beszélt?
2. Ez a realizmus praktikus jellegű vagy szemlélődő?
3. Minek a realizmusa ez?
4. Milyen ez a látás?
5. Mit nem tűr ez a látás?
6. Van miszticizmus vagy metafizikum a magyar irodalomban?
7. A sokat- és tisztánlátás mi iránt teszi közönyössé?
8. Mit nevel ez?
9. Miből szűrődik le ez?
10. Tudatos?
11. A magyar tudatosan szkeptikus a cselekvés értékével szemben?
12. Milyen filozófia fejlődött ki keleti flegmájában?
13. Mi a magyar költészet egyik fő jellemvonása?
14. Mi a költészet egyik főtémája?
15. Megtaláljuk ezt minden nagy magyar költő költeményeiben?
16. A magyar epikában mit kapunk, cselekvéseket vagy történéseket?

17. Milyen ez a történés Jókainál?
18. A magyar a cselekvések emberének mutatta magát a történetében?
19. Mi az oka annak, hogy a nemzetével nem tudott a nagyvilágban érvényesülni?
20. A magyar milyen múltú nép?
21. Nagyba veszi a dolgokat?
22. Miért nem keresi a kalandokat?
23. Megveti a nagy dolgokat?
24. Mesélget róluk és gyönyörködik bennük?
25. Felbuzdítják őt a nagy dolgok?
26. Miért?
27. Milyen a szkepszise, cinizmus vagy józanság?
28. Milyen a humora?
29. Milyen a híres magyar humor az irodalomban?
30. Csúfolodik és irigykedik mint más népek humora?
31. Miért tudja, hogy sok minden "nem érdemes"?
32. Hogyan mosolyog a világon, azokon, akik törik magukat?
33. Blazírtság ez vagy eddzettség?
34. Mint mond ez a humor a bajokra?
35. Megveti a cselekvést?
36. Miért ragadtatja el magát néha mégis nagy dolgokra?
37. Megbánja azután, hogy elragadtatta magát?
38. Nehezen hagyja abba?
39. Ki a magyar tudós típusa és miért?
40. Ki a magyar költőé?
41. Miért nem érvényesül az ilyen karakter?

42. Mit csinál inkább?

43. Mi az amit jobban szeret a nagyvilágnál és a nagy cselekedeteknél?

44. Mi a magyar költészet egyik főmotívuma?

45. Ki volt a klasszikus kifejezője ennek?

46. Miről szeret mesélgetni a magyar nép kukoricafosztás közben?

47. A magyar maga is elmegy szerencsét próbálni?

48. Miért nem megy?

49. Hogy járja csak az operenciákat?

50. Mi az alapja a magyar hazaszeretetnek?

Gyakorlatok

A. MODEL: Éva a tükör előtt áll és _____.
Éva a tükör előtt áll és festi magát.

1. Mária hangosan _____, amikor meglátta barátnője új hajviseletét.
2. Péter _____ a kis szobában.
3. Az anya _____, hogy a gyermekét mindennel ellássa.
4. A gyerekek könnyen _____.
5. Éva nagyon _____, nem látszik rajta, hogy már nagymama.
6. Ideje már, hogy _____ és munkát keressen!
7. A katonák _____ a túlerőnek.
8. János _____, hogy magasabbnak látsszon.
9. A férfi _____, amikor megtalálták nála a lopott holmit.

10. A küzdelmes élete öregkorban _____ és beteg lett.

11. Mária férhez akart menni, de _____ és nem ment férjhez.

12. Az amerikai diplomáták _____ Budapesten.

13. _____, amikor a királynő elment előttünk.

14. Beszélgettek az úton és egyszerre csak _____ hogy már otthon vannak.

a) töri magát
b) megadja magát
c) megbosszulja magát
d) megemberli magát
e) meggondolja magát
f) meghajtja magát
g) meghuzza magát
h) jól érzi magát
i) jól bírja magát
j) kihuzza magát
k) agyonlövi magát
l) festi magát
m) elnevette magát
n) elragadtatja magát
o) azon vette észre magát, hogy

B. 1. a) a magyar (ő) történet / nem mutat / maga / soha a cselekvések ember /:

b) s talán ez- ____ / nem tud / nagyvilág / érvényesül /

c) s talán ez _____ / nem tud / - mert igaz / nem is akar / - (ő) nemzet / a nagyvilág / érvényesül /

d) Való /, a magyar (ő) történet / nem mutat / maga / soha a cselekvések ember /:
s talán ... (see c)

2. a) A magyar viszontagság / múlt / nép,

b) annyi dolgok / keresztülmegy /,

c) nem nagyon nagy / vesz / már a dolgok /: és

d) nem keres / a kalandok /, mert ismer / ők /;

e) fantázia / tele van _____ /,

f) nem megvet / ők /, a nagy dolgok /,

g) mesélget / szíves /, gyönyörköd / is _____,

h) de nem érint / már nagy / és akarat / kitartó / nem felbuzdít /;

i) (mert) sok / okos /.

j) A magyar (see the rest a-i.)

3. Legfelj / pillanatok /; mert hiszen tempramentum van _____ /.

4. Szkepszis / nem cinizmus, hanem józan /.

5. Nem cinikus keserű /, hanem józan, jóindulat /, fölény / humor.

6. a) A híres magyar humor, (mi) irodalom / egyik fővonás /;

b) tulajdonképpen ilyen flegmatikus parasztbölcses /;

c) a nyugodt szemlélődő / fölény / a cselekvő / szemben.

d) A híres magyar humor (see the rest above)

7. a) Nem csúfolódni /, nem is irigykedni /, mint más népek humor /;

b) sok / lát /, tud /, hogy sok minden "nem érdemes":

c) de azért szeretet / mosolyogni / a világ /, azok /, kik tör / maguk /:

d) mint a tapasztalt férfi a bohó gyermek /.

e) Nem csúfolódni / (see the rest above)

8. Nem blazírt / ez, hanem edzett /.

9. a) Katonadolog - lát / én már különb / is.

b) Katonadolog - mond / ez a humor a bajok / - lát / én már különb / is.

10. a) a cselekvés / nem megvet /, sőt gyönyörköd / ____ /;

b) néha, egy pillanat / maga is elragadtat / maga / valami nagy dolog /: hogy (ő) erő / megmutat /;

c) nem is bán / meg aztán, mert semmi / _____ érdemes megbán /;

d) de könnyű / abbahagy /; mert a kitart / cselekvés nem kenyér /,

e) És a cselekvés / -: a cselekvés / (see a to d above)

C. <u>Házi feladat</u>: Az amerikai nép és irodalom jellemvonásai.

Ú J S Á G C I K K E K

I.

MA: ELNÖKVÁLASZTÁS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Ma tehát sor kerül az amerikai alkotmány értelmében az új elnök megválasztására. Ma nemcsak elnököt és alelnököt választanak, hanem újra választják az egész képviselőházat, a szenátus egyharmadát és az államok kormányzóinak egy részét is.

Az elnökválasztás kétfokozatú: először államonként megválasztják az elektorokat (ez a popular vote), majd ezek megválasztják az elnököt és alelnököt (ez az electoral vote).

Az elektorok száma annyi, ahány szenátora és képviselője az illető államnak a washingtoni kongresszusban együttesen van. A képviselőház jelenleg 435 tagú, a szenátorok száma kereken 100. Ez összesen 535 elektort jelent, amelyhez ebben az évben először járul a District of Columbia (a főváros közigazgatási elnevezése) három elektora. Összesen tehát 538 elektort választanak a popular vote-on, az elnök megválasztásához szükséges többség tehát 270 elektori szavazat. Noha az elektorok már december 14-én szavaznak a jelötre, csak január 6-án kerül nyilvánosságra, a képviselőház és szenátus együttes ülésén, hogy kit választottak elnökké. Ez azonban csak formaság. Az elektorok ugyanis szinte minden esetben pártjuk jelöltjére szavaznak, s ezért gyakorlatilag már a popular vote ismeretében tudni lehet, hogy ki lesz az elnök.

Az új elnök január 20-án lép hivatalba, a szenátus és a képviselőház pedig már január 3-án.

A mai napon megválasztják a képviselőház 435 tagját is, valamint 25 állam kormányzóját. A pártok megoszlása a képviselőházban eddig a következő volt: Demokrata Párt 256, Köztársasági Párt 177 (2 mandátum üresen állt).

A mai elnökválasztás a 45. elnökválasztás az Egyesült Államok történelmében. Az új elnök az Egyesült Államok 37. elnöke lesz. Johnson 1963. november 22-én 36. elnökként lépett a meggyilkolt Kennedy helyére.

(Népszava, 1964. nov. 3.)

Szavak

I.

az alkotmány értelmében	in compliance with / according to the constitution
kormányzó	governor, regent
fokozat	degree, grade
illető	thing or person in question
együttesen	jointly
járul (valami valamihez)	add to this
többség	majority, greater part
jelölt	candidate, nominee
együttes ülés	joint session
megoszlás	division, distribution
meggyilkolt	assassinated, murdered

II.

a. U THANT ÚJABB ÖT ÉVRE VÁLLALTA A FŐTITKÁRI TISZTET

A Biztonsági Tanács - magyar idő szerint a kora délutáni órákban - zárt ülést tartott, s ezen egyhangú döntést hozott, amelynek értelmében ajánlja a közgyűlésnek, hogy U Thantot újabb ötéves időtartamra válassza meg a világszervezet főtitkárának.

Nem sokkal a Biztonsági Tanács zárt ülése után U Thant hivatalos formában bejelentette, hogy eleget tesz a felhívásnak és elvállalja újabb öt évre a főtitkári tisztséget.

(Népszava, 1966. dec. 3)

b. MAGYAR - OLASZ IPARI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS MŰSZAKI MEGÁLLAPODÁS

A múlt évben kötött magyar - olasz ipari együttműködési és műszaki megállapodás alapján Rómában 1966. december 12-től 14-ig vegyesbizottsági tárgyalások folytak a két fél között. Ennek eredményeként jegyzőkönyvet írtak alá, amely szerint az élelmiszeripar, a gépipar, az aluminiumipar és a vegyipar területén tervezik a széles körű gazdasági együttműködést a két ország érdekelt szervei, illetve vállalatai között. A jegyzőkönyvet magyar részről Udvardi Sándor, a Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezető-helyettese, olasz részről G. Parboni, a külkereskedelmi minisztérium vezérigazgató-helyettese írta alá. (MTI)

(Népszava, 1966. dec. 17.)

c. MAGYAR-CSEHSZLOVÁK ÁRUCSERE

Az 1966-70. évekre vonatkozó hosszú lejáratú árucsere-forgalmi és fizetési egyezmény alapján 1966. december 2-án Budapesten, a Külkereskedelmi Minisztériumban aláírták a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság közötti, 1967. évre szóló árucsere-forgalmi és fizetési jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv keretében szállításra előirányzott áruk összértéke 3,5 milliárd devizaforint és mintegy 13 százalékkal haladja meg az 1966. évi várható árucsere-forgalmat.

(Népszava, 1966. dec. 3.)

d. SZOVJET-MAGYAR KÜLKERESKEDELMI TÁRGYALÁSOK MOSZKVÁBAN

Nyikolaj Sz. Patolicsev szovjet és dr. Bíró József magyar külkereskedelmi miniszter Moszkvában megvitatta a szovjet-magyar kereskedelmi kapcsolatok egyes kérdéseit.

Megállapították, hogy kedvezőek a feltételek az ötéves kereskedelmi egyezmény megvalósítására. Várható, hogy a közeli napokban a hosszú lejáratú egyezmény keretében aláírják az 1967-re szóló kölcsönös áruszállítási jegvzőkönyvi megállapodást. (TASZSZ)

(Népszabadság, 1966. nov. 16.)

Szavak

II.

a.	újabb	further, subsequent, repeated, renewed
	tiszt, -et	office, function, duty
	biztonsági tanács	security council
	egyhangú	unanimous
	hivatalos formában	officially
	eleget tesz	fulfill, keep (a promise), do
	felhívás	request
	elvállal	accept, take on
	tisztség, -e	office, charge, function
b.	vegyesbizottság, -a	joint / mixed commission
	fél, felet, fele	client, customer, party
	jegyzőkönyv, -e	minutes of meeting, report
	széles körű	wide ranging, large
	érdekelt	interested
c.	megvalósítás	implementation, realization
	szóló	valid, be (good) for
d.	árucsere-forgalom	barter-trade
	mintegy	approximately

III.

a. FELLŐTTÉK A GEMINI 12-T

Péntek délután kezdetét vette az újabb amerikai űrkísérlet: magyar idő szerint 20 óra 08 perckor fellőtték a Kennedy-fokról azt az Atlas-rakétát, amely Föld körüli pályára juttatja a Gemini 12. űrhajó számára az űrrandevú során célpontként szolgáló Agena mesterséges holdat.

Pénteken - magyar idő szerint a késő esti órákban - a Kennedy-fokról James Lovell és Edwin Aldrin űrhajósokkal felbocsátották a Gemini 12. űrhajót, amelynek a tervek szerint a Föld körüli pálya harmadik fordulója során űrrandevút kell lebonyolítania a korábban fellőtt célrakétával.

A Gemini 12. űrrepülését 94 és fél órára tervezik. A Gemini 12. repülése alatt újabb űrsétát terveznek.

A legújabb jelentések szerint a Gemini 12. rátért Föld körüli pályájára. (MTI)

(Népszabadság, 1966. nov. 12.)

b. KÉTÓRÁS ŰRSÉTÁT HAJTOTT VÉGRE A GEMINI 12. EGYIK UTASA

Vasárnap a Gemini 12. amerikai űrhajó egyik utasa, Aldrin, kilépett az űrbe. Két óra tíz perces "űrsétája" során különböző manővereket hajtott végre. Hétfőn ugyancsak ő derékig kiemelkedett az űrkabinból, hogy fényképezzen. Ezzel az űrutazás legfontosabb programpontjait teljesítették.

Az űrhajósok Ausztrália felett voltak, amikor a földi központból utasítást kaptak arra, hogy csökkentsék

a belső nyomást a kabinban, majd pedig nyissák ki az űrhajó fedelét. Aldrin, aki a kabinban bal oldalt helyezkedik el, kinyitotta az űrhajó fedelét, kidobálta az összegyűlt hulladékot a semmibe, majd a Csendes-óceán felett 16 óra 33 perckor (magyar idő szerint) kimászott a világűrbe. Aldrint "köldökzsinór" kötötte az űrkabinhoz.

Miután két órát, kilenc percet és huszonöt másodpercet dolgozott, sétált, beszélt és pihent a világűrben, Aldrin vasárnap este visszatért a Gemini 12. belsejébe.

Aldrin végrehajtotta a programban előírt tizenhét különböző feladatot, közben az űrben lebegve másfélszer megkerülte a Földet.

Az űrhajós a Gemini 12-höz erősített és az összeköttetést biztosító vezetékeket tartalmazó fénylő 25 méteres köldökzsinór végén óvatosan végigtapogatta az Agena rakétát, amelyhez már korábban hozzáerősítették a Gemini 12-t. Aldrin egy 30 méter hosszú zsinórt erősített a rakétához.

Aldrin az űréjszaka 36 perces időszakában behúzódott a Gemini 12. egyik hajlatába, majd a pihenés után folytatta a munkát. A földről megállapították, hogy szívverése rendkívüli nyugalomról tanúskodott - legalábbis a körülményekhez képest. Mielőtt visszatért volna az űrkabinba, Aldrin kívülről megtekintette, amint társa, Lovell, megindította azt a két segédrakétát, amely korábban csődöt mondott és tapasztalta, hogy a működés némi jelét mutatják. Ezután a kapaszkodásra szolgáló karfa egyik darabját eldobta a semmibe.

Lovell és Aldrin hétfő délelőtt kísérletet tett arra, hogy a Szahara fölött lefényképezzenek egy mesterséges felhőt, amelyet egy francia rakéta bocsátott ki. A két űrhajós azonban "vakon" kattogtatta fényképezőgépét: nem látták a nátriumgőzfelhőt, amelynek színe hasonló a Szahara homokjához. Aldrin különleges szemüveget is felrakott, de hiába.

Ugyancsak tegnap Aldrin, magyar idő szerint 15.53 órakor kinyitotta az űrkabin csapóajtaját és derékig kiemelkedett az űrbe. Ötvenkét percen át, ilyen álló helyzetben fényképfelvételeket készített a viszonylag fiatal csillagokról. (MTI)

(Népszabadság 1966. nov. 15)

Szavak

III.

a.	kezdetét veszi	commence, begin
	űrkísérlet, -e	space test / experiment
	célpont, -ja	aim, mark, target
	felbocsát	let off, send up
	forduló	orbiting, turning
	űrhajós	astronaut
b.	kiemelkedik	rise, emerge
	fedél, fedelet, fedele	roof
	összegyűlt	accumulated, piled up
	hulladék, -a	garbage, waste
	köldökzsinór, -ja	umbilical cord
	megkerül valamit	go around
	tartalmaz	contain
	zsinór, -ja	string
	behúzódik	withdraw
	hajlat, -a	bend, curve, hollow
	tanúskódik (-ről)	give proof / evidence
	segéd, -je	auxiliary, subsidiary, reserve
	csődöt mond	fail, prove a fiasco
	tapasztal	learn, find, discover, experience
	némi	some
	kapaszkodásra szolgáló	serving for holding on to

karfa	railing, support
kibocsát	send out, pour out
kattog	clock
nátrium	sodium
csapóajtó	swing door, flap door

Gyakorlatok

A. 1. Beszéljen arról, hogyan történik az elnökválasztás az Egyesült Államokban.

2. Beszéljen a Gemini programról.

B. 1. a) Az űrhajósok utasítás / kap / hogy csökkent / a belső nyomás / a kabin /,

b) Az űrhajósok Ausztrália _____ / volt /, ami- / a föld / központ / utasítás / kap / arra, hogy csökkent / a belső nyomás / a kabin /, majd pedig / kinyit / az űrhajó fedél /.

2. a) Aldrin kinyit / az űrhajó fedél / majd kimász / a világűr /.

b) Aldrin, _____ a kabin / bal oldal / elhelyezked / kinyit / az űrhajó fedél /, kidobál / az összegyűl / hulladék / a semmi /, majd Csendes-óceán ___ 16 óra 33 per / kimász / a világűr /.

3. a) Aldrin / "köldökzsinór" kötöt / az űrkabin /.

4. a) Az űrhajós óvatos / végigtapogat / az Angena rakéta /

b) Az űrhajós a 25 méter / köldökzsinór vége / óvatos / végigtapogat / az Angena rakéta /.

c) Az űrhajós a Gemini 12 - / erősít / 25 méter / köldökzsinór vége / óvatos / végigtapogat / az Angena rakéta /.

d) Az űrhajós a Gemini 12- / erősít / és az összeköttetés / biztosít / vezetékek / tartalmaz / fényl / 25 méter / kölödkzsinór vége / óvatos / végigtapogat / az Angena rakéta /, amely - / már korább /hhozzáerősít / a Gemini 12- /.

5. a) Aldrin behúzód / a Gemini 12. egy- / hajlat /

b) Aldrin az űréjszaka 36 per / időszak / behúzód / a Gemini 12. egy- / hajlat /, majd pihenés ____ / folytat / a munka /.

6. a) ... Aldrin kívül- / megtekint /, amint társ / megindít / a két segédrakéta /.

b) Mielőtt visszatér / volna az űrkabin /, Aldrin kivül- megtekint /, amint társ /, Lovell, megindít / az / a két segédrakéta /, amely korább / csőd / mond / és tapasztal / hogy a működés némi jel / mutat /.

7. Lovell és Aldrin hétfő délelőtt kisérlet / tenni / arra, hogy a Szahara ____ / lefényképzni / egy mesterséges felhő /, amely / egy francia rakéta kibocsát /.

C. MODEL: Meglátogattam Kovácsék (at).

1. Novemberben sor kerül a választások ___.
2. Az emberek a pártjuk jelöltje ____ szavaznak.
3. A tervező jót áll a minőség _____.
4. Péter a gyerek lelke ____ kötötte, hogy ne menjen el.
5. Az arabok és az izeraliták szemben állnak egymás ___.
6. Nehezére esett a férfi ____ felkelni.

7. Nagyon jó vásárt csináltam az autóm ____.
8. A szerencsétlenség mindenki _____ részvétet keltett.
9. Nem esett semmi szó a fizetés emelés _____.
10. A kocsimat a rendelkezésére bocsátottam Éva _____.
11. Remélem a szerencse kedvezni fog Kovács ____.
12. Máriának kedve telik az öltözködés ____.
13. Nem tudom ki fogja gondját viselni a gyerek ____.
14. Mária házasságot kötött Pál _____ .
15. Mária férjez ment Pál _____.
16. Pál elvette Mária _____.
17. Nem lehet jóvá tenni ezt a cselekedet _____.
18. Remélem hasznát fogja látni a magyar nyelvtudás ____.
19. Nem akarok szóba állni maga _____.
20. A követ tudomást szerzett a titkos gyűlés _____.
21. Este csend borul a város _____.
22. Most van a nap lemenő _____.
23. Nagyon belefáradtam a vezetés _____.
24. Nem akarok elkésni az opera _____.
25. Szigorú a gyerekei _____?
26. Mária segített a gyerek _____.
27. Maga az amerikai külügyminisztérium ____ dolgozik?
28. Válaszoljon már Mária levél _____.
29. Leszokott egészen a dohányzás _____?
30. Ez az ember nagyon rászokott az ivás _____.
31. Szeretnék elbúcsúzni maga _____.
32. Megbeszélte a vacsora _____ Kovácsékkal?
33. Meg vagyok bízva a könyv megírás _____.
34. Miért nem hallgat az apja _____?
35. Lassan vége lesz már az iskolaév _____.
36. Tegnap nem beszéltem senki _____.
37. Gondolkozzon egy kicsit az eset _____.
38. Majd gondoljon mi _____ is, és írjon egy lapot.
39. Igazán nem tudom, hogy maga most ki ____ gondol.
40. Változások történtek az iskolá _____.
41. Kovács meghalt szívbaj _____.

42. Személyesen vagy látás ____ ismeri a minisztert?
43. Veszek még egy darabot az anyag _____.
44. Magának nincs joga a pénz _____.
45. Találkozott már az új titkár _____.
46. Nem tudott ellenállni az aszony varázs _____.
47. Nagyon számítottam a pénz _____.
48. Maga is a villamos _____ várja?
49. Maga is villamos _____ vár?
50. Elment a kedvem az úszás _____.

A NAGYOBB IGAZSÁG

- Makkai Sándor -

Jó, hogy az idén is van Karácsony. Ebben a sötét decemberben néha már attól remegtünk, hogy a béke angyala ebben az évben nem fog leszállani a földre, talán mert nincsenek "jóakaratú emberek", akiknek "nagy örömöt" hirdessen.

A félelemre és megfélemlítésre alapított világrendben nem is lehet csodálkozni azon, ha az ember nem bízik az angyal eljövetelében. De azért az angyal mégis eljött és szállást keres az emberek szomorú szívében az isteni Gyermek számára. A Karácsony itt van. Lehet, hogy csak hangulat, csak külsőség: mégis nagyon nagy és áldott alkalom, talán az utolsó alkalom arra, hogy mélységes igazságára ráébredjünk és a hangulatból valóságot, a külsőségből lelkiséget teremtsünk.

Alig volt Karácsony, amely érdemtelenebb emberiséghez jött volna, mint a mostani. Végzetesen hiányzik korunk egész közszelleméből, kormányzatából, neveléséből és kultúrájából az a lelkiség, mely föl tudná fogni a Szeretet valóságát. Nem lehet szomorúbbat elképzelni, mint azt a tényt, hogy a mai ember nem akarja megérteni és elfogadni azt, ami az övé és ami érette jött e világba.

Az a nagy bizalmatlanság, amellyel nemzet nemzetre néz, az a vak sovinizmus, mely nemzetet nemzet ellen bőszít, az a sötét önzés, amellyel a nagy a kicsit meg akarja enni, az ellentétek serege, melyek miatt egy nemzeten belül is százfelé szakadnak az emberek, csüggesztő bizonyítékai annak, hogy a világ nem akar, nem tud az ijesztgetés, fenyegetés és büntetés módszeréből a nagylelkű bizalom és engesztelő szeretet szabad, boldog, útjára térni.

Pedig az utóbbi években minden nemzet olyan súlyos megpróbáltatásokon ment át, hogy az emberiség jövőjének útja minden mélyebben gondolkozó ember előtt sötétségbe borult és mindenki érzi, hogy maga a legnagyobb érték, az ember méltósága és önmagába vetett bizalma rendült meg az egész világon. Mindenki várva-várja, hogy történjék valami nagy-és áldott fordulat, ami visszadja azt a hitet, hogy lehetséges és érdemes embernek lenni s hogy az életnek van értelme és célja.

De a Karácsony éppen azt hirdeti nekünk, hogy minden külső változásnak lelki feltételei is vannak s belső változás nélkül igazi eredményt várni nem lehet. A népek lelkületében kell a jobb igazságnak kifakadnia ahhoz, hogy jobb világrend szülessék.

Lehetséges-e ez?... Legalább most, a szent ünnep hangulatában próbáljunk gyermeki bizalommal igent mondani reá. Az evangéliumnak egykor megvolt a belső, lelki hatalma ahhoz, hogy nagyon egyszerű emberek áthevült lelkén keresztül egészen új világot teremtsen a földön. Ma ne volna meg ugyanaz a belső ereje és igazsága? Hiszen az igazság tegnap és ma és mindörökké ugyanaz.

De mi is ez az igazság?... Nem a jog, az érdem és az az érdek igazsága. A karácsonyi evangélium ezeknél sokkal nagyobb igazságot jelent. Ez az igazság abban nyilvánult ki, hogy az isteni Szeretet önként leszállott a gyűlölet világába, eljött megváltani azokat, akiknek ehhez semmiféle joguk nem volt, akik ezt egyáltalán nem érdemelték meg, sőt éppen az ellenkezőjét érdemelték volna. Eljött, hogy meggyógyítsa és megbocsássa a bűnt, hogy megbéküljön azokkal, akik őt megbántották és kitaszították a világból. A Szeretet ingyenvaló, nem jogszerinti, nem érdemet jutalmaz.

Nem érdekeket szolgál. Ajándék, kegyelem.

Ez a nagyobb igazság ma a templomi szószékek igazsága s talán még ott is egyre ritkábban és halkabban hangzik fel. Éppen ez mutatja az emberiség igazságainak belső hazugságát, hogy kettéválasztották az egyetlen és oszthatatlan életet, templomra és piacra, kegyes szólamokra és kegyetlen cselekedetekre.

Pedig ez a nagyobb, azaz valóságos igazság az élet, a gyakorlat számára született, s ma, ránknézve azt a létparancsot jelenti, hogy az emberi viszonylatokat csak egy módon lehet igazán és gyökeresen megjavítani: a kölcsönös nagylelkűség és méltányosság lelki hatalmával.

A keresztyén világközösségnek, mely annyi nemzetet és felekezetet foglal magába, csak éppen igazán és őszintén kellene keresztyénnek lennie ahhoz, hogy a külső módokon elképzelhetetlen megoldás bekövetkezzék és meginduljon, mint a földet elborító meleg áramlat, a lelki megengesztelődés és kibéküles új érája nemzetek és nemzetek, emberek és emberek között.

De ez az igazság őszinte lelkeket keres minden nemzetségből és ágazatból. Az őszinteség az, ami leginkább hiányzik ma a világból és amire a legnagyobb szükségünk van. Csak az őszinte lelkek lehetnek elég bátrak ahhoz, hogy ősi, egyszerű tényeket, a lélek természetes alapmeggyőződéseit szembe merjék szegezni az emberi életet megrontó hazugságok seregével. Az őszinte lelkek vannak hivatva arra, hogy a Karácsony szent, ősi, gyermekies igazságát, mely elrejtetett a bölcsek elől, de megjelentetett a kicsinyeknek, ismét az élet fundamentumává tegyék.

És a nagyobb igazság, nem törődve semmi emberi igazsággal, megszólal: Mihelyt lélek keresi a lelket, a találkozás békességben és szeretetben fog megtörténni.

Sem emberek, sem nemzetek között, soha nem vezetett és nem is vezethet a kölcsönös nagylelkűség és méltányosság szelleme egyébre, mint békességre és jobb életre.

A jóakaratú megismerés vágya mindíg testvérre talált a másikban.

A nemzetek emberekből állanak, akik valamennyien rá vannak szorulva a bocsánatra és valamennyien képesek a szeretetre.

Ha a szeretet zörget, az ajtót mindíg testvérkéz nyitja meg.

.. Nehéz ezt az igazságot befogadni a külső világban annyi csalódástól megsebzett és elidegenített lelkeknek. Nehéz, de nem lehetetlen és mindenek felett szükséges. Nem fog varázsszóra, egyszerre menni, az bizonyos. De ahol megpróbálják és állhatatosan követik, ott megtermi csodálatos gyümölcseit.

Kétségtelen, hogy az út, melyre a Karácsony fénye esik, lelki és egyéni.

A világ pedig egyetemes rendezéseket vár és sürget. Az a felfogás vált úrrá a nemzeteken, hogy az egyetemes megoldásokat csak terrorral és tömegekkel lehet elérni. A nagyobb igazság világosságában ez szomorú tévedés. Egyetemesen rendezni valamit, mindíg azt jelenti: lelkileg és egyénileg rendezni. A lélek és az egyéniség az egyetlen egyetemes kategória. A bizalmat, mely minden közeledés alapja, nem lehet parancsszóra, erőszakkal és tömegesen kikényszeríteni. Erre a jóakarat önként megindúló emberei, lelkek, egyéniségek kellenek. Ilyenek minden oldalon sokkal többen vannak, mint ahogy a látszat csüggesztő hatása alatt gondolni mernők. Sőt egészen biztos, hogy lénye legmélyén minden ember ilyen.

A maga helyén, hatáskörében és módján mindenki lehet és legyen is a jóakarat embere, akinek a karácsonyi angyalok a békességet hirdették.

A Karácsony szimbólikusan is, hagyományosan is a gyermekek ünnepe. A nagy, bölcs és erőszakos felnőttek ilyenkor megajándékozzák a kicsinyeket és bár előzetesen ezt az ajándékot mindenféle feltételhez kötötték, végre is nem különböztetnek jó rossz gyermekek közt, mindenik megkapja az angyalfiát. Talán eszükbe se jut az ajándékozóknak, hogy ebben van a Karácsony nagyobb igazsága az emberi igazságokkal szemben.

Az emberek és a nemzetek tovább fogják vitatni jogaikat és igazukat, hivatkozva érdemeikre és létérdekükre mindenféle kis és nagy fórum előtt. De amelyik ember, amelyik nemzet mindezek dacára is a nagylelkű kibékülés és a fáradhatatlan építőmunka útját választja a maga jövendője útjául, azé lesz a nagyobb igazság és a győzhetetlen élet.

(Megjelent a "Fagyöngy" című
könyvben 1937 karácsonyán.)

Szavak

megfélemlítés	terrorization, intimidation
jövetel, -e	coming, arrival
külsőség	appearance, formality
lelkiség	spirituality, mentality, state of mind
érdemtelen	undeserving, unworthy
emberiség	mankind, humanity
végzetesen	fatally
közszellem	public spirit
fölfogni, felfogni	comprehend, grasp
érette = érte	
bizalmatlanság	distrust, mistrust

sovinizmus	chauvinism
bőszít	make furious, enrage
önzés, -e	selfishness, egotism
ellentét	conflict, difference, antagonism
sereg, -e	lots of, heaps of, any number of
csüggesztő	discouraging
ijesztegetés,	frightening
fenyegetés	threat
nagylelkű	large minded, kind hearted, generous
engesztelő	appeasing, conciliating
megpróbáltatás	trial
sötétségbe borul	plunged into darkness
önmagába vetett bizalom	have trust or faith in oneself
megrendül	shake, flinch, waver
lelkület, -e	spiritual complexion, character
kifakad	blossom out, bloom
evangélium, -a	gospel
áthevült	inflamed, become heated up
mindörökké	for ever and ever
kinyilvánul	manifest, reveal
megvált	save, redeem
megbánt	offend / hurt / wound(sy's) feelings
kitaszít	expel, throw (somebody) out
szószék, -e	pulpit
szólam, -a	phrase
viszonylat, -a	relation
méltányosság	fairness, reasonableness
felekezet, -e	denomination
magába foglal	include, contain
áramlat, -a	trend, tendency, current
megengesztelődés	conciliation
alap meggyőződés	basic conviction
szembe szegez	contrast, compare with, weigh one thing against an other

megrontó	ruining, damaging
hivatva van	destined for, qualified for
mihelyt	as soon as
rászorulva (-re)	have need of
varázsszó	magic word
álhatatosan	persistently, with perseverance
egyetemes	universal, general
rendezés	arrangement, organization
úrrá vált az a felfogás	became the general opinion
közeledés	nearing
egyéniség	individuality, personality, character

mernők - mernénk	
erőszakos	aggressive, insistent
előzetesen	previously
különböztet	discriminate, make a difference
angyalfia	Christmas present
vitat (-t)	debate, argue
hivatkozik (-re)	refer (to sy)

Kérdések

1. Mit mond az író, miért remegünk néha decemberben?
2. Miért nem száll le talán a béke angyala?
3. Miért nem lehet csodálkozni azon, hogy az emberek nem bíznak az angyal eljövetelében?
4. Hol keres az angyal szállást és kinek a számára?
5. Miért nagy és áldott alkalom ez?
6. A mostani emberiség megérdemli az angyalt és a karácsonyt?
7. Mi hiányzik korunk közszelleméből, kormányzatából, neveléséből és kulturájából?
8. Mit nem akar a mai ember megérteni?

9. Az író szerint bizalommal néz nemzet a nemzetre?
10. Mi az ami nemzetet nemzet ellen bőszíti?
11. Miért akarja a nagy nemzet a kicsit megenni?
12. Miért szakadnak nemzeten belül is százfelé az emberek?
13. Mindezek mire bizonyítékok?
14. Miért mondja az író, hogy az emberiség útja sötétségbe borult?
15. Mit érez mindenki, hogy mi rendült meg a világon?
16. Mit vár mindenki?
17. Mit hirdet a karácsony, mi kell a külső változásokhoz?
18. Mi kell ahhoz, hogy jobb világrend szülessék?
19. Lehetséges-e ez?
20. Mihez volt meg az evangéliumnak egykor a belső, lelki hatalma?
21. Az igazság változik?
22. Miben nyilvánul ki az igazság?
23. Miért jött el az isteni Szeretet a gyűlölet világába?
24. A szeretet jogszerinti és érdemeket jutalmaz?
25. Hogyan lehet az emberi viszonylatokat gyökeresen megjavítani?
26. Mi kellene ahhoz, hogy a külső módokon elképzelhetetlen megoldás bekövetkezzék?
27. Mi történne akkor, ha ez a megoldás bekövetkezne?
28. Milyen lelkeket keres az igazság?
29. Megvan ma az őszinteség a világban?
30. Mire vannak hivatva az őszinte lelkek?
31. Mit mond a nagyobb igazság ha a lélek keresi a lelket a találkozás hogy fog megtörténni?
32. Mire vezet a kölcsönös nagylelkűség és méltányosság szelleme?
33. Mire talál a jóakaratú megismerés vágya a másikban?

34. Mire vannak az emberek rászorulva?

35. Mi történik, ha szeretet zörget az ajtón?

36. Nehéz elfogadni ezt az igazságot?

37. Mi történik ott, ahol megpróbálják?

38. Mit vár és sürget a világ?

39. Milyen felfogás vált úrrá a nemzeteken?

40. Mi a közeledés alapja?

41. A bizalmat lehet parancsszóra kényszeríteni?

42. Mi kell a bizalomhoz?

43. Vannak ilyen emberek?

44. Lehet mindenki a jóakarat embere?

45. Mit hirdetnek a karácsonyi angyalok?

46. A karácsony kiknek az ünnepe hagyományosan és szimbólikusan?

47. Mit csinálnak a bölcs felnőttek?

48. Különböztetnek jó és rossz gyerekek között?

49. Mi nem jut az eszükbe se talán?

50. Mit csinálnak az emberek és nemzetek tovább?

51. Mire és mi előtt fognak hivatkozni?

52. Melyik emberé és nemzeté lesz a nagyobb igazság és a győzhetetlen élet?

Gyakorlatok

A. MODEL: romba - lő - dönt - keres - vesz = romba dönt

1. szállást - vall - borul - keres - visel
2. szembe - tör - szegez - foglal - veszít
3. hatályát - veszi - teszi - veszti - hallja
4. kockázatot - vállal - hall - vall - áll
5. igénybe - tesz - vesz - hisz - visz
6. lelkére - főz - keres - köt - főtt
7. kezdetét - veszi - teszi - viszi - eszi
8. nehezére - eszik - esik - iszik - hiszik
9. rendelkezésre - áll - borul - kelt - fárad
10. részvétet - kellett - kelt - felelt - szelt
11. kudarcot - néz - vall - áll - száll
12. gondját - hordja - viszi - viseli - kéri
13. hasznát - ássa - látja - teszi - töri
14. házasságot - kiköt - beköt - köt - tölt
15. jóvá - tesz - vesz - visz - hisz
16. jó vásárt - vesz - tesz - csinál - költ
17. jó dolognak - vart - tart - várt - zárt
18. közhírré - viszik - hiszik - veszik - teszik
19. libasorban - enni - hinni - menni - tenni
20. ötöl - számol - hatol - pótol - telel
21. kedve - illik - kéklik - telik - vedlik
22. sírva - fakad - akad - szakad - kellett
23. a szerencse - nedves - kedvez - tervez - boroz

24. szélnek - terjeszt - fejleszt - ereszt - fúj
25. szó - eszik - esik - veszik - hiszik
26. szóba - száll - jár - áll - vár
27. szigorlatot - levesz - letesz - megvesz - feltesz
28. tudomást - szerez - szerel - terjeszt - vet
29. útra - kell - hall - kel - ver
30. vállat - von - fon - tol - húz
31. véget - kezd - kel - vet - akad
32. zavarba - néz - vesz - húz - hoz
33. önmagába vetett - hatalom - alkalom - bizalom - forradalom
34. nagyra való - törekedés - járás - igazság - forrás
35. füstbe ment - idők - szén - terv - fa
36. futó - rokonság - ismeretség - hegység - tisztaság
37. ízíg - hatig - testig - vérig - várig
38. kicsordul a - gyöngye - könnye - rongya - kincse
39. béke - távolság - villám - angyala - sorba
40. fülébe - futott - jutott - huzott - hozott
41. annak rendje-módja - miatt - által - végett - szerint
42. csend - gurul - borul - derül - beborul
43. dühbe - gurul - jut - megy - ér
44. eladó - asszony - fiú - férfi - lány
45. elszorul a - feje - szive - keze - szeme
46. életre - kel - fel - lel - szel
47. szégyenében - elesik - elfelejt - elsüllyed - elvet

B. Hogy mondja más szavakkal?

1. Az új kórházat közadományból építették.
2. Washingtonban a közbiztonság nem túl jó.
3. A közkedvelt énekes szerződését közkívánatra meghosszabbították.
4. A baleset áldozatait a közkórházban kezelik közköltségen.
5. Közfeltünést keltett a közhasználati cikkek minőségének romlása.
6. A közgyűlés közhangulata pártellenes volt.
7. Az új hídat közmegelégedésre a közadóból építik.
8. A háborús bűnösök közkegyelmet kaptak.
9. A közkézen forgó új képeslapok köztetszést arattak.
10. Közhírré tették, hogy a közutak építését megkezdték.
11. A közművelődés terjesztésére közkönyvtárakat építettek.
12. Köztudomású, hogy a köztisztaság nincs valami magas színvonalon.
13. A közfigyelem központjában a köztisztviselők fizetésének rendezése áll.
14. Téves az a közhit, hogy Kovacs gazdag ember.
15. A közigazgatás egyik feladata a közjólét és a közrend biztosítása.
16. Éva lelkesen dolgozik a közügyekért.
17. A közoktatás fejlesztése fontos feladata a közoktatásügyi minisztériumnak.
18. Az állami tisztviselő egy közalkalmazott.
19. A villamos közművek javítás alatt vannak, igy áram-közszolgáltatás szünetel.

20. Közszokásoknak megfelelően, közmegegyezés alapján a temetés idejére megszüntették a közforgalmat.

21. A régi műemlékek az ország közkincsei.

22. Kedvenc közmondásom: "Hallgatni arany".

23. Az új igazgató nemcsak közszeretetnek örvend, de köztiszteletben is áll.

24. A TV. új műsora a közízlésnek megfelelő.

25. Közfelfogás szerint ez a képtár közgyűjtemény.

26. Az utóbbi években nagyon leromlottak a közerkölcsök.

27. Közérdekből megszavazták az új iskola építését.

28. Közakarattal megválasztották Jánost polgármesternek.

29. A közállapotok nem kielégítőek a fővárosban.

30. Az új kórház egy közalapítvány.

31. Szegény embereket a köztemetőben temetnek el.

32. Az elnök közölte, hogy a közös cél miatt a mielőbbi megegyezés az ellenféllel kívánatos.

C. <u>Házi feladat</u>: Csináljon mondatokat az alábbi kifejezésekkel:

1. nem veszi nagyba
2. nem veti meg
3. töri magát
4. elragadtatja magát
5. ehhez járul
6. elegett tesz
7. kezdetét veszi
8. csődöt mond
9. magába foglal
10. szembe szegez
11. úrrá vált az a felfogás
12. hivatkozik valamire vagy valakire

MAGYAR RÖVIDÍTÉSEK

beh.	behozatal	import, imports
Belker.Min.	Belkereskedelmi Minisztérium/ Miniszter	Ministry/Minister of Domestic Trade
B I V	Budapesti Ipari Vásár	Budapest Industrial Fair
B N V	Budapesti Nemzetközi Vásár	Budapest International air
B.ú.é.k. BÚÉK	Boldog újévet kíván (kívánok, kívánnak)	Happy New Year
C	Celsius	Celsius, centigrade
cs. sz.	csekk-számla	bank account, checking account
db.	darab	piece
d. e.	délelőtt	morning, midmorning
dev.	deviza	foreign exchange
DIMÁVAG	Diósgyőri Vas-, Acél- és Gépgyár	Diósgyőr Iron, Steel and Machine Factory
D N P	Demokrata Néppárt	Democratic People's Party
É I D S Z S Z	Élelmezési Ipari Dolgozók Szabad Szakszervezete	Free Union of Food Industry Workers
E K G Y	Elektromos Készülékek Gyára	Electrical Appliances Factory
elág.	elágazás	junction
E N Sz	Egyesült Nemzetek Szövetsége	United Nations Organization
E O	Egészségügyi Osztály	Health Department
F G M	Fővárosi Gázművek	Capital Gas Works
F M D P	Független Magyar Demokrata Párt	Independent Hungarian Democratic Party
fogl.	foglalkozás	occupation
folyt.köv.	folytatása következik	to be continued
G H	Gazdasági Hivatal	Accounting Office
G Y O S Z	Gyáriparosok Országos Szövetsége	National Association of Manufacturers
hat.	hatóság	public authority
hds.	hadsereg	army
H I S Z Ö V	Háziipari Szövetkezetek Országos Központja	National Center of Home Production Cooperative Enterprises
H M	Honvédelmi Minisztérium/ Miniszter	Ministry/Minister of Defense
honv.	honvéd	private soldier, army, military
HUNGAROVOX	Sajtó, Rádió és Televizió Tudósító Iroda	Press, Radio and Television News Agency
i. h.	idézett helyen	loco citato
ill.	illetékes	authoritative
K A S Z	Közalkalmazottak Szakszervezete	Union of Government Employees

HUNGARIAN-ENGLISH WORD LIST

A

ablaktábla	windowpane
ábra	illustration, picture
ábránd, -ja	fantasy
abrosz	tablecloth
acélosod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	get hardened, harden/steel oneself
adat, -ja	fact, datum
adó	tax (n)
adós	debtor; in debt
agancs	antlers, horn
agár, agarat, agara	greyhound
agglegény	bachelor
aggodalmasan	worriedly, uneasily
agy, -at, -a	brain
ágyat vet	make a bed
agyonlő (-tt, -jjön)	shoot somebody dead
agyonlővi magát	shoot oneself
ágyú	cannon, gun
ajak, ajkat, ajka	lip
ajánlott levél	registered letter
akác	acacia
akad (-t, -jon)	occur, is to be found
akadály	obstacle
akár	might as well
akusztika	acoustics
alábbi	undermentioned, following
alábuk/ik (-tam, -ott, -jon, -jék) vi.	droop, submerge
alagút, -at, -ja	tunnel
alak, -ja	form, shape (n)
alakul (-t, -jon) vi.	form (v)
alakulóban lévő	in the process of formation
alapított	established
alap meggyőződés	basic conviction
alapos	thorough, deep, profound
alattomos	sneaking
alázatosan	humbly
áldozat, -ja	victim
álhatatosan	persistently, with perseverance
alig	hardly, barely, scarcely, just
aligha	scarcely, hardly
alj, -at	bottom, lower part
alkalmazkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék) vi. (-hez)	adapt / adjust / attune oneself
alkat, -ja	structure
alkonyat, -ja	twilight, dusk
alkotás	creation, composition
alkotmány értelmében	in compliance with / according to the constitution

áll, -at — chin
államosítás — nationalization
állampolgár, -a — citizen
állandó — permanent
állitólag — supposedly
állja a szavát — keeps his word
állomány — stock, substance
álmélkodás — amazement, wonder
álmod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék) — dream
álom, álmot, álma — dream, sleep
általában — in general, usually
alul — at the bottom, below, under, underneath

alvajáró — yet, though
ama — that
ámde — yet, however, nevertheless
ámul (-t, -jon) vi — marvel, stand amazed, gape

andalító — astonishment
angyal — lulling, soothing, enchanting
angyalfia — angel
annak rendje-módja szerint — Christmas present
anyag — as proper and fitting
anyagi körülmény — material, substance
anyóka — economic situation
anyós — little old woman
apátság — mother-in-law
aprít (-ani, -ott, -son) vt — abbey
apró — cut/chop up
apró hirdetés — small, tiny
apuka — classified advertisement
áramkör, -ök, -e — dad
áramlat, -ja — electric circuit
áraml/ik (-ani, -ott, ..moljon) vi — trend, tendency, current

arany, -at — stream, flow
arány — gold
aranyfonál, fonalat, fonala — proportion, dimension, rate
aranygyűrű — golden yarn, thread
aranyos — golden ring
ár-apály — charming, dear, darling, gilded
áraszt (-ani, -ott, árasszon) — ebb and flow
aratás — radiate, send forth, emit
arisztokrata — harvest
árkádos — aristocrat
árny, -at — arcaded
árnyék, -a — shadow, shade
árok, árkot, árka — shadow
árt (-ani, -ott, -son), (nek) — ditch, trench
ártatlan — hurt, harm, injure
árucsere-forgalom, forgalmat, forgalma — innocent, guiltless, harmless

barter-trade

árulkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék) vi	squeal, play the informer
ás (-tam, -ott, -son, -d)	dig
ásó	spade
átad	hand over
átalakít (-ani, -ott, -son)	transform
átalakut (-t, -jon) vi	transform, change
átáz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék) vi	get soaked drenched
átes/ik (-tem, -ett, -sen, -sék) vi	get over
áthat (-ott, hass, hasson)	penetrate, react on, influence
áthevült	become heated up, inflamed
áthidalhatatlan	irreconcilable, insuperable
átjáróház	house with a passageway leading through it
átkelőhajó	ferry, ferryboat
átlagos	average, ordinary
átlagsebesség	average speed
átmenet	transition
átmérő	diameter
átnyújt (-ani, -ott, -son)	hand over, pass
átnyúl/ik (-t, -jon, -jék)	extend over, stretch across
átszegezett	nailed through
apafej	old boy/man
átszel (-et, -jen)	cut across, plough the waves
áttér (-t, -jen) vi (-re)	switch to something else
átvet (-ett, vessen)	fling over
atyafiság	kinship, relations
atyámfia	brother
aula	assembly hall
avas	rancid
avat (-tam, -ott, avasson)	inaugurate, initiate
az istenit	goodness gracious, damn it
áz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék) vi	get wet, soak
azonos	similar
azon vette észre magát	suddenly discovered himself (doing sg.)

B

baba	doll
babája	sweetheart
bágyadt	faint, tired, weary, languid
báj	charm
bajos	difficult, troublesome, delicate, awkward
bajusz	moustache
bakkancs	high boots
ballag (-tam, -ott, -jon) vi	walk slowly, jog along

balzsamos	balsamic, balmy
bámul (-t, -jon)	gaze at, stare at, admire
bánat	sorrow
Bánát	part of Yugoslavia
banda	band, gang
bankjegy	banknote (paper money)
bánt (-ani, -ott, -son)	hurt, harm
barangol (-tam, -t, -jon) vi	wander, rove, ramble
bárány	lamb
bárányfelhő	fleecy cloud
bárányhimlő	chickenpox
barátok	monks
barátságba keveredik (-vel)	get friendly, make friends with
barátság szövődik	became intimate friendly
barbárság	barbarism
bárka	bark
barlang, -ot, -ja	cave
barlangkolostor	cave monastery
barom, barmot, barma	cattle, livestock
bársony	velvet
basa	pasha
bátor	brave
bártortalan	timid
batyú	bundle, pack
bazsarózsa	peony
be	how..., what...
beáll katonának	join the army
beállít (valaki)	drop in, arrive, turn up
bebizonyul	is proved
becéz (-tem, -ett, -zen)	fondle, pet, call sy by a pet name
becsap (valakit), (-tam, -ott, -jon)	swindle, cheat
becsap (valamit)	slam, bang, close with a bang
becslés	estimation
becsuk (-tam, -ott, -jon)	close, shut
becsül (-t, -jön)	estimate, value; esteem, appreciate
becsület, -e	honor
becsületbeli kötelesség	duty of honor
becsületszó	word of honor
bedob (-tam, -ott, -jon), (-be)	drop / throw in
befejez (-tem, -ett, -zen)	finish, end, terminate
befejeződ/ik (-ött, -jön, -jék) vi	end, be completed, terminate
befér (-t, -jen) (-be) vi	will/can go in, find room (space) in sg.
befogad (-tam, -ott, -jon)	accommodate, receive into, admit to
befolyást gyakorol (-re)	influence, have influence over

behálóz (-tam, -ott, -zon)	ensnare, enmesh, cover with a network
behúz (-tam, -ott, -zon)	pull/draw in, drag in
behúzód/ik (-tam, -ott, -jon, -jék) (-be) vi	withdraw
beiktatás	inauguration
bejelent (-eni, -ett, -sen)	announce, give notice of, make known
béka	frog
bekecs	fur-lined short overcoat
békesség	peace
beköszönt (idő)	begin, commence
beleavatkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék) (-be) vi	interfere, meddle in, intervene
belebúj/ik (-t, -jon, -jék), (-be) vi	get into
beleegyez/ik (-tem, -ott, -zen, -zék), (-be) vi	agree/assent to, approve of
belefér (-t, -jen) (-be) vi	go into, find room in
belenyom (-tam, -ott, -jon) (-be) vi	press, force something into sg.
belenyúl/ik (-t, -jon), (-be) (-be) vi	reach as far as, stretch into, dip the hand into
belép (-tem, -ett, -jen), (-be)	step in, enter, walk in
belerak (-tam, -ott, -jon), (-be)	put in
beleszól (-t, -jon), (-be) vi	interfere, interrupt
belezavarodik/ik (-tam, -ott, -jék) (-be) vi	get confused
-beli	of, belonging or pertaining to, dating from
bélpoklos	leper, leprous
béna	lame, crippled, paralized
bencés rend	Benedictine Order
benépesít (-eni, -ett, -sen)	populate
benyit (-ott, nyisson)	enter, step in
béres	farm hand
berohan ajtóstul	burst in unexpectedly, barge in on him
beruházás	investment
besüvít (-eni, -ett, -sen) vi	howl, roar
beszámol (-t, -jon), (-ről)	give/render an account of, relate, report on
beszédes	communicative, talkative, expressive, meaningful
beszentel (-t, -jen)	consecrate, bless
beszolgáltat	hand in
beszorul (-t, -jon) vi	be forced into, get stuck
betart (-ani, -ott, -son)	observe, keep, comply with
betelt a pohár	the cup is full
betér (-t, -jen) vi	drop in

betetéz (-tem, -ett, -zen)	top, complete, add the last straw
betéved (-tem, -ett, -jen) vi	stray/go in (by mistake)
betű	letter (of the alphabet)
betyár	outlaw, highwayman
bevándorló	immigrant
bevet (-ett, vessen)	throw in
bevezetés	introduction, establishment
bezörget (-tem, -ett, zörgessen) vi	knock at, rap on (door)
bezzeg	to be sure, truly
bíbor	purple, scarlet
biceg (-tem, -ett, -jen)	limp, hobble, hitch, be lopsided
bika	bull
billen (-t, -jen) vi	tilt, tip over
bimbó	bud
bír (-t, -jon)	is able to take, endure
birka	sheep
birtokba vesz (valamit)	take possession of
birtokol (-t, -jon)	possess, have, own
birtokos	proprietary, owner
bitang	rascal, villain
bizalmatlanság	distrust, mistrust
bizalmi	confidential
bíz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék), (-ben)	trust/have confidence in
bizonyára	no doubt, without a doubt
bizonyít (-ani, -ott, -son)	prove, verify
bizonyíték, -a	proof, evidence
bizonytalanul	uncertainly, vaguely
bizonyul (-t, -jon) vi	prove (to be), turn out (to be)
biztat (-re)	encourage, reassure, allure
biztonsági tanács	security council
biztosít (-ani, -ott, -son)	insure, assure
biztosítva	assured, insured
bocskor	moccasin
bogár, bogarat, bogara	bug, insect, beatle
bohó	silly
bojkottál (-t, -jon)	boycott
bojtárkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	act as a shepherd boy
boka	ankle
boldogul (-t, -jon) vi	prosper, succeed, make one's way in life
bolha	flea
bólint (-ani, -ott, -son)	nod
bologat	keep nodding
bolond, -ja	crazy, mad, insane
bolygó	planet
bonbon	candy

bont (-ani, -ott, -son)	untie, undo, take apart
bonyolód/ik (-tam, -ott, -jék) vi	become complicated, get mixed up (in)
bonyolult	complicated
bordásfal	wall bars
borít (-ani, -ott, -son)	cover, spread over (with)
boríték (-ot, -a)	envelope, cover, wrapper
borközi állapotban	intoxicated
borotválkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	shave oneself, get a shave
borul a nyakába	fall on sy's neck
borzalom, -..lmat, ..lma	horror, dread, terror
borzalmat kelt	produce/create horror
boszorkány	witch
bosszankod/ik (-tam, -ott, -jon) vi	be annoyed, be vexed
bosszant (-ani, -ott, -son)	annoy, vex, irritate
bosszú	revenge, retaliation
bot, -ja	stick, cane, clug
botorkál (-t, -jon) vi	stagger, grope one's way
botrány	scandal
bő (-vet, -ven)	rich, plentiful, abundant, wide, large
bőkezű	generous, open-handed
bölcs	wise man; wise
bölcső	cradle, birth place
bölcsőde	day nursery
bömböl (-t, -jön)	roar, howl, below, thunder
bőr, -ök	skin, leather, hide
bőség	abundance, plenty
bőszít (-eni, -ett, -sen)	make furious, enrage, madden
bővül (-t, -jön)	widen, grow wider, expand, increase, grow
bronz	bronze
bú	sorrow, grief, distress
búbánat	sorrow, grief, distress
búcsút mond (-nek)	say good-bye, bid farewell
bujdosás	hiding, wandering
búj/ik (-t, -jon, -jék)	hide, conceal oneself
burkolat, -ja	cover, wrapper
bús	sad, sorrowful, mournful
búsúl (-t, -jon) vi	grieve, mourn, be depressed
bútorhuzat	furniture cover
búvár, -a	diver
búvárnaszád	submarine, U-boat
búvóhely	hiding place
buzdít (-ani, -ott, -son)	encourage, animate, stimulate
bükk, -öt, -je	beech, beech tree
bűn, -ök, -e	sin (n); crime, offense, felony
bűncselekmény	crime, felony, criminal offense
büntetőeljárás	criminal procedure
bűvölet	charm, spell, witchcraft

C

cár	czar
cél, -ok, -ja	aim, purpose, goal, mark, object, target
célpont, -ja	mark, target, aim
centrifuga	centrifugal machine
cérnaszál, -at, -a	thread
cica	pussy cat
cifra	ornamented, adorned, showy, flashy
cigarettatárca	cigarette case
cikázó	flashing
címer, -e	coat of arms
ciprus	cypress
cisztercita	Cistercian
civ'is	well-to-do peasant living in town (in Eastern Hungary)
copf, -ja	plaited hair
copfstílus	style of the age of Louise XVI in France
cvikipuszi	a kiss given on the lips as a gentleman pinches a lady's cheeks
csacsi	young donkey, silly, foolish
csak bízzátok rám	leave that to me
csak hagyján	this is not so bad
csakhogy	but, however
csaknem	almost, nearly, just, all but
csákó	shako, kepi
csal (-t, -jon)	cheat, deceive, swindle
családi vonás	family characteristic
csalás	swindle, cheating
csalétek, étket, étke	lure, allurement, bait, decoy
csalódottan	disappointed, disillusioned
csap, -ja	tap, faucet, switch
csapás	blow, stroke, hit, calamity, disaster, misfortune
csapkod (-tam, -ott, -jon)	beat (about), lash, flap
csapóajtó	swing door, flap door
csarnok, -a	hall, vestibule
csata	battle
csatlakoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék) (-hez)	join, attach oneself to
csatorna	canal
csattan (-t, -jon) vi	clap, crack, bang
csavargó	tramp, vagabond, loafer, loafing
csavaros észjárás	devious mind
csekély	small, little, negligible
csekélység	bagatelle, trifle, a mere nothing
cseléd	servant, domestic
cseleksz/ik (cselekedni, cselekedtem, cselekedett, cselekedjen, cselekedjék)	do, act

cselekvés	act, action, deed, operation
csempe	tile, wall tile
csend, -je	silence, stillness, quietness
csendes	still, quiet, peaceful, silent
csend borul	silence falls
csendesen	softly, quietly
Csendes-óceán	Pacific Ocean
csendőr	gendarme
cseng (-eni, -tem, -ett, -jen) vi	ring, jingle, tinkle
csenget	ring the bell
csengettyű	hand bell, small bell
csengő	bell
csepp, -je	drop, drip; tiny, very small
cseppen (-t, -jen) vi	drop, drip
cseppkőbarlang	stalactite/stalagmite cave, dripstone cave
cserél (-t, -jen) (valakivel)	change (places with somebody)
cserép (virág), cserepet, cserepe	(flower) pot
csevegés	chat, small talk
csibész	rascal
csiklandoz (-tam, -ott, -zon)	tickle
csikó	foal, colt
csillagász	astronomer
csillagrendszer	planetary system
csillár, -a	chandelier
csillog (-tam, -ott, -jon) vi	shine, glitter, sparkle, gleam
csillogó, -ak	glistening, gleaming, sparkling, shining, radiant
csinos	nice looking, pretty
csipős (hideg)	biting, severe, pinching, sharp
csira	seed bud
csirkefogó	rascal, scoundrel, rogue
csitít (-ani, -ott, -son)	silence, hush, still, pacify
csitt	hush!
csizma	top boots
csoda	wonder, miracle, marvel
csodálatos	wonderful, marvellous, exquisite, miraculous, phenomenal
csodálkozva	amazedly, wonderingly
csókolódzó (pár)	kissing (couple)
csokor, csokrot, csokra	bouquet/bunch (of flowers)
csomó	a number of, lot, bunch
csomópont	intersection, point of junction
csont (-ja)	bone
csontig aszalódva	shrivel to the bones, dried, withered
csontos	bony
csoport (-ja)	group (of people), troop
csoportosul (-t, -jon) vi	gather, assemble in a group, form a group

csóvál (-t, -jon) fejet	shake the head
csóvál (-t, -jon) farkot	wag
cső (csövet, csöve)	pipe, tube
cső (kukorica)	corncob
csőd, -öt, -je	bankruptcy, failure, fiasco
csődöt mond	fail, end in failure, prove a fiasco
csökkentett	reduced, lowered, cut (down)
csönd, -je	silence, stillness, quietness
csöndes	still, quiet, peaceful, silent
csöndesen	softly, quietly
csönget	ring the bell
csöpp, -je	drop, drip; tiny, very small
csöppen (-t, -jen)	drop, drip
csőr, -ök, -e	bill, pecker, beak
csúcs	peak, summit, top, point
csúcspont	zenith, summit, top
csúf	ugly
csúfol (-t, -jon)	mock, ridicule, make fun of
csúfoldó/ik (-tam, -ott, -jon, -jék) vi	mock, jeer at, make fun of
csuk (-tam, -ott, -jon)	close, shut
csukló	wrist
csunya	ugly
csupa	all, mere, pure, bare
csúszás	sliding, slipping
csúsz/ik (-tam, -ott, csússzon, csússzék) vi	slide, slip
csúszkál (-t, -jon)	sliding about
csúszómászó	crawler, creeping insect, reptile
csúzli	slingshot
csücsök, csücsköt, csücske	corner, tip, point
csügg (-eni, -tem, -ött, -jön) vi	hang, cling to, hang down
csügged (-tem, -(et)t, -jen) vi	despair, lose heart
csüggesztő	discouraging

D

dadog (-tam, -ott, -jon)	stammer, falter
dagad (-t, -jon) vi	swell
dajka	nursemaid
dallam, -a	melody, tune
dalolgat	hum little tunes, sing
dalos	singer
(egy) darabig mentek	they went for a while
daruszőrű	iron grey (horse)
de azért	still, yet, nevertheless

dédelget (-tem, -ett, ..gessen)	fondle, caress, pamper, pet
dédunoka	great grandchild
dehát	still, however
délibáb	mirage
délszaki	tropical, southern
dér, deret, dere	white frost
derék, derekat, dereka	waist, hip, trump, rump
derék, derekat, derekul	honest, straight, brave
derékszög	right angle
derű	cheerfulness, serenity; clear sky, bright weather
derűsen	cheerfully, gaily, sunnily
diavetítő	slide projector
dicsér (-t, -jen)	praise, speak highly of
dicsőséges	glorious, honorable
difteria	diphtheria
dió	walnut, nut
diplomás	professional man, person possessing a university degree
dísz, -ek	decoration, ornament, adornment, trimmings
díszített	decorated, adorned
diszkreció	confidence, secrecy
divat	fashion, style, mode, custom
dob (-tam, -ott, -jon)	throw, fling, hurl, toss, cast
döbbentő	shocking, startling
dög, -öt, -e	carrion, carcass; beast
dönt (-eni, -ött, -sön)	decide, make a decision
dörej	detonation
dörgedelem (...lmet, ...lme)	scolding, censure
dörmög (-tem, -ött, -jön)	mutter, mumble, growl, grunt
dörzsöl (-t, -jön)	rub, scrub
drótkarika	wire hoop
dúdol (-t, -jon)	hum (a tune)
dug (-tam, -ott, -jon)	stick, put, thrust
dugó	cork, stopper; "bottleneck"
dugott	hidden
dúl (-t, -jon)	devastate, ravage, waste, rage
durva	rough, rude
dús	opulent, superabundant
duzzad (-t, -jon)	swell, expand
duzzog (-tam, -ott, -jon)	sulk
düh, -e	fury, rage, wrath, temper
dühbe gurul	get into a rage/fury, lose one's temper, get furious, become enraged
dühös	furious, mad, angry
dzsámi (mecset)	mosque

E

eb, -e	dog
ébredés	awakening
ébren	awake
ébrenlét	wakefulness, waking state
ébresztő óra	alarm clock
ebzárlat	muzzling order
ecsetel (-t, -jen)	describe, paint
égbolt	sky, firmament
Egei tenger	the Aegean Sea
egészséges mint a makk	fit as a fiddle, in tiptop health
éghajlat	climate
égitest	heavenly/celestial body
égöv	zone
egyáltalában	altogether
egyáltalán	altogether
egyáltalán nem	not at all
egyaránt	alike, in the same way, equally, both
egybefűz (-tem, -ött, -zön)	interweave, unite, link
egy csapásra	at once, right away, outright
egy csapásra híres lett	he became famous overnight
egyéb, egyebet, egyebe	other, else
egyébként	otherwise
egyeduralkodó	autocrat, monarch, sole/ absolute ruler
egyéniség	individuality, personality, character
egyenletesen	evenly
Egyenlítő	Equator
egyenlő (-vel)	equal (to), equivalent (of), same (as)
egyes	certain, some
egyesület	society, association
egyetemes	universal, general
egyetért	agree, be of the same opinion
egyetlen	single, sole, only
egyezmény	agreement
egyfolytában	uninterruptedly, continuously, without a break
egyformán	in the same way/manner, alike, equally
egyhangú	unanimous, undivided, monotone, dull
egyidejüleg	simultaneously, at the same time
egykedvűen	indifferently, impassively, apathetically
egykori	former, onetime
egymás	one another, each other
egymás után	one after the other, one after another
egy szál	one single piece

egyszeribe	at once, immediately
egyszerre	all at once, suddenly at the same time, simultaneously
egyszersmind	at the same time
egy szót sem szólt	(he) didn't say a word
együttesen	jointly
együttes ülés	joint session
éhez/ik (-tem, -ett, -zen, -zék) vi	hunger, starve, famish
éjfél	midnight
ejha	well, you don't say, gee whiz
éjjeli szekrény	bedside table, night stand
ejnye	what a pity/shame; dash it, damn it
ejt (-eni, -ett, -sen)	drop, let sg fall/drop
ékesség	ornament, decoration embellishment
ekkora	as large as, this size
él, -e	head of something, edge
eladatlan	unsold
eladó lány	marriageable girl
elállít (-ani, -ott, -son)	stop
elapad, (-t, -jon) vi	dry up, become dry, cease flowing
elárul (-t, -jon)	give away, disclose, betray, reveal
elavult	out of date, obsolete, outmoded
elbágyad (-t, -jon) vi	grow tired, droop
elbámul (-t, -jon) vi	gape in astonishment, stand amazed
elbeszélés	short story
elbeszélő	narrative, epic
elbocsát (-ani, -ott, ..ásson)	set free, release, liberate, dismiss
elbocsátás	dismissal, discharge, release
elbódul (-t, -jon), (-től)	is dazed / stunned; lose consciousness
elborul (az arca)	become sad, darken
elbúj/ik (-t, -jon, -jék)	hide/conceal oneself, take cover
elbutít (-ani, -ott, -son)	make stupid/silly, stupefy
elcsip (-tem, -ett, -jen)	catch, get hold of
éled (-t, -jen)	revive, come to life again
elegánsan	smartly
eleget tesz	comply with, fulfill, keep (a promise)
eleinte	at first, in the beginning
eléje megy valakinek	go to meet someone
elejét venni	prevent
elektromos	electrical
élelem, élelme	food
elem	element
elemez (-tem, elemzett, -zen)	analyze
elemzés	analysis

elenged (-tem, -ett, -jen)	let go
élénk	lively, wide awake, animated spirited
elereszt (-eni, -ett, ..esszen)	let go/drop
elért	attained
eleség	food
elesik a harctéren	killed in action
éléskamra	pantry
életbevágó	vital
életrajz	biography
életre kel	come into being
élettani	biological, physiological
eleven	alive
elevenek és holtak	living and dead
elfed (-tem, -ett, -jen)	cover
elfeledett	forgotten
elfér (-t, -jen)	find/have room, (can) hold
elföd (-tem, -ött, -jön)	cover
elfogad (-tam, -ott, -jon)	accept
elfogult	prejudiced, partial
elfulladva	suffocated, choked
elgázol (-t, -jon)	run over (by a car)
elhagyatott	abandoned, lonely
elhalad (-t, -jon)	pass by
elhallgat	stop speaking, fall silent
elhaló hangon	in a faint voice
elhangz/ik (-ani, -ott, hangozzon, hangozzék)	be heard
elhangzott az Isten-hozzád	the good-bye is over
elhatároz	decide
elhelyezked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	take a seat, take one's place; settle down
elhervad (-t, -jon)	wither, fade
elhomályosít (-ani, -ott, -son)	mist, blur, dim
elhúzta a száját	pursed her lips
eligazod/ik (-tam, -ott, -jon, jék)	find one's way
elintéz (-tem, -ett, -zen)	settle, arrange, do, attend to, get done
elismerés	acknowledgment, admission, recognition
eljegyzés	engagement, betrothal
elkelt	sold
elképesztő	astounding, stupefying, fantastic, astonishing, perplexing
elkerget (-tem, -ett, ..essen)	chase away, drive away
elkerül (-t, -jön)	keep away, avoid, avade
elkeseredett	bitter, desperate
elkészítés	preparation, finishing, completion
elköszön	say good-bye
elkövet (-tem, -ett, ..essen)	commit (a crime)
elkülönítés	separation, segregation

ellenáll (-nek)	resist, stand up against
ellenkezés	opposition, resistance
ellenkező	contrary, opposite
ellenség	enemy
ellentét	conflict, difference, antagonism
elmarad	fall behind; not happen/occur
elmélked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék), (-n)	meditate, comtemplate, reflect on
elmélyedő	immersed, profound
élmény	experience, adventure
elmorzsol (-t, -jon)	crumble
elmosód/ik (-ott, -jon, -jék) -jék) vi	fade away, become obliterated/ obscure, become blurred/ indistinct/dim
elmulaszt (-ani, -ott, ..asszon)	fail, omit to do
elnémul (-t, -jon)	subside into silence, become silent
elnevettem magam	I started to laugh
elnevezés	naming, calling, labeling, name
elnéző	indulgent, lenient
elnyomatás	oppression, suppression
elnyomás	oppression
elold (-tam, -ott, -jon)	untie, unfasten, set free
előad	produce, show, hand over
előáll	step forward
előbb említett	above mentioned
előbb-utóbb	sooner or later
előbukkan	emerge, come into sight
előfordul (-t, -jon)	occur, happen
előítélet	prejudice, preconceived opinion
előjegyzés	note, enrollment, registration
előjegyzésbe vesz	make a note
előjog, -a	privilege, prerogative
elokészítés	preparation
élőlény	living being
előny	advantage, benefit
előnyös	advantageous, favorable, beneficial
előőrs, -ök	outpost, advanced guard, sentry
előretörés	sudden advance, pushing forward, breaking through
előszed (-tem, -ett, -jen)	take out of, draw forth, produce
előszoba	hall
előzetesen	previously, in advance
elpityered/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	start crying
elpusztul (-t, -jon) vi	perish, die, be destroyed
elragad (-t, -jon)	take/tear away, snatch
elragadtatja magát	get carried away
elragadtatva	delighted, enraptured
elrak (-tam, -ott, -jon)	put away

9

elraktároz (-tam, -ott, -zon)	store/put up/ away
elrejtett	hidden
elrejtőz/ik (-tem, -ött, -zön, zék)	hide (oneself)
elringat (-tam, -ott, ..asson)	disguise, change, transform, deform
elveszít (-eni, -ett, -sen)	lose
élvez (-tem, -ett, -zen)	enjoy
elvonul (-t, -jon)	withdraw, retire, pass/blow over, march away/off
elvörösöd/ik (-tem, -ött, -jön, -jék) vi	turn/grow red/ scarlet, flush, redden, blush, turn purple
emberiség	mankind, humanity
emberszólás	malicious gossip
eme	this
emelked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	rise, increase, go up, climb, ascend
emlék, -e	souvenir, keepsake
emlékezetes	memorable, remarkable, never to be forgotten
emlékeztet (valakire, valamire)	remind (of somebody or something)
említ (-eni, -ett, -sen)	mention, refer to, name
energia	energy
enged (-tem, -ett, -jen)	allow, permit, let, grant, consent to
engedelmesked/ik (-tem, -ett -jen, -jék)	obey, comply (with), respond (to)
engedély	permission
engedetlen	disobedient
engesztelő	appeasing, conciliating
ennek fejében	in return for this
enyhül (-t, -jön)	grow milder, thaw, soften
ép	intact, unharmed, whole, unbroken
épen	intact, in perfect state
épkézláb	able bodied, sound, healthy
ér (-t, -jen)	is worth; touch, reach, arrive
érdek, -e	interest
érdekelt	interested
érdem, -e	merit, desert, worthiness, credit
érdemtelen	undeserving, unworthy
ered (-t, -jen)	originate, date, stem
eredetileg	originally
eredj!	go!
eredmény	result, answer
ereszked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	descend, slope, incline
ereszt (-eni, -ett, ..esszen)	run (the water), let go, let pass
ér/ik (-t, -jen, -jék)	ripen, become ripe, grow ripe, mature

érint (-eni, -ett, -sen)	touch
érintkez/ik (-tem, -ett, -zen, -zék), (-vel)	be in contact, touch, communicate
erkölcs, -öt	moral
erőfeszítés	effort
erőkifejtés	effort, display of strength
erősít (-eni, -ett, -sen)	strengthen, make stronger, reinforce, fasten, reinforce
erőszak	force, violence, tyranny
erőszakos	aggressive, insistent, violent
erőszakoskodás	(act of) violence, brutality
érsek, -e	archbishop
érték, -e	value
értékcikk	stamps, etc., issued by the post office
értékes	valuable
értelem, értelmet, értelme	meaning, sense, intelligence, reason
értelmében (valaminek)	according to, in compliance with
értelmes	intelligent, clear headed, sensible
értesít (-eni, -ett, -sen)	inform, notify, advise, let (sy) know
értesül (-t, -jön) vi	hear of sg., come to know of sg., be informed
érv	argument, reason
érvelés	reasoning
érvényes	valid
érvényesül (-t, -jön) vi	succeed, make one's way, get on
érzék, -e	sense
érzékenyülve	moved
érzelem, érzelmet, érzelme	sentiment, feeling, emotion
esemény	event
esetleg	may be, possible, by chance, perhaps
eshetőség	possibility
eskű	oath
esküdözés	swear repeatedly
esküsz/ik (esküdni, esküdtem, esküdött esküdjön, esküdjék)	make/take an oath, swear, wed marry
esküvő	marriage ceremony
estebédet költ	eat dinner
Északi Jeges tenger	Arctic Ocean
észbeli	mental, intellectual
eszébe jut	remember, come to mind
eszébe sem volt	did not occur to him
eszemadta	darling, sweet
eszköz, -ök	tool, instrument
eszmél (-t, -jen)	become conscious of, realize, recover consciousness
észrevétlen	unobserved, unnoticed
esztendő, esztendeje	year
esztétikai	aesthetic

étel	food, dish, meal
evangélium	gospel
évforduló	anniversary
ezentúl	from now on
ezüst, -öt, -je	silver, silverware
ezüstös	silvery
express	special delivery

F

faj	race
fáj a mája (valamiért)	be itching (for sg.)
fajsúly	specific gravity/weight
fajta	type, sort, kind, variety, species
fakad (-t, -jon)	arise, result from, blossom out
fáklya	torch
fakul (-t, -jon)	lose color, fade, discolor
fal (-t, -jon)	eat ravenously, devour, eat greedily
faliszekrény	closet
fanatikus	fanatical, enthusiastic
fáradozás	trouble, effort
farag (-tam, -ott, -jon)	carve
faragás	carving
farok farkot, farka	tail
fátyol	veil
favágó szín, -e	woodshed
fecske	swallow
fed (-tem, -ett, -jen)	cover
fedél, fedelet, fedele	roof
fedett uszoda	indoor swimming pool
fedő	cover, top, covering
fedőlap	cover page
fegyver, -e	arms
fegyvert ragad	take up arms
fejedelem, fejedelmet, fejedelme	reigning prince
fejet hajt	bow the head, resign oneself
fejezet, -e	chapter, section, division
fejlőd/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	develop, evolve, grow, progress advance
fejtegeť (-tem, -ett, ..essen)	analyze, explain, discuss
fél, felet, fele	client, customer, party
felad	mail
felállít	establish
felbocsát (-ani, -ott, ..ásson)	let off, send up, launch, fly
felderül	cheer up
feldúlt	ravaged, devastated
felébred (-t, -jen)	wake up
felekezet	denomination
felelet	answer, reply
félelem, félelmet, félelme	fear, anxiety, terror, alarm

félelmük nem árnyékból való	their fear is not groundless/ unfounded, not without reason
felelős	responsible
félénk	shy, timid
fel és alá	up and down
félre	aside
feleségül vesz	marry, wed
felesleg	surplus
felfedező	discoverer, explorer
felfogás	opinion, idea
felfrissít (-eni, -ett, -sen)	refresh, freshen up, revive
felháborodás	indignation, outcry
felhág	go up, ascend
felhívás	request, summons, appeal, call
felhúz (cipőt)	put on
felhúz (órát)	wind (the clock)
felidéz (-tem, -ett, -zen)	revive, recall, evoke
felirat	inscription, heading
felkészült	prepared
felkorbácsolt	roused, whipped up
fellélegz/ik (-eni, lélegeztem, -zettem, -ett, lélegezzen, lélegezzék)	breathe freely (at last), have a sign of relief
fellépés	behavior, attitude, conduct
felmenő	ancestry
felment (-eni, -ett, -sen)	exempt, excuse, let off
felmerül (-t, -jön)	arise, come up
felolvas	read aloud
felpattan (-t, -jon)	burst open, spring open, jump up
felruház (-tam, -ott, -zon)	provide with clothes
feltalál	discover
felserdül (-t, -jön)	grow up to be a man or woman
felsorol (-t, -jon)	enumerate, list
félsziget	peninsula
felszín, -e	surface
felszólalás	remark, speech
felszökik (-tem, -ött, -jön, -jék)	rise suddenly
feltámad (-t, -jon)	start again, rise again
feltámaszt (-ani, -ott, ..asszon)	raise from the dead, resurrect, revive
feltápászkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	struggle to one's feet
feltehetően	presumably
feltétel	condition
feltételez (-tem, -ett, -zen)	suppose, assume, presume
feltéve hogy	presuming, assuming
feltűn/ik (-t, -jön)	appear, come into sight, strike the eye
felüdítő	refreshing, recreative
felügyelő	supervisor
felül	over, above

felületes	superficial, trivial
felülmúlhatatlan	unsurpassable, unrivalled
felüt (könyvet)	open (a book)
felvesz (ruhát, cipőt)	put on (clothing)
fene egye meg	damn it, blast it
fenék, feneket, feneke	bottom
fennhangon	in a loud voice
fennmarad	survive, remain
fennsík	plateau
fény derül	brighten up
fenyegetés	threat, intimidation
fenyegetőd/ik (-tem, -ött, ..őddzön, ..őddzék)	threaten with something
fényes	splendid, mangnificent, shining, bright, brilliant
fénylő	shining, radiant, bright
fenyő	pine
fénytörés	refraction of light, diffusion of light
fér (-t, -jen) (-be)	able to get in, find room enough
ferences	Franciscan
fergeteg, -e	storm
férjhez megy	she gets married
fess	stylish, smart
fésülköd/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	comb one's hair
feszeget (-tem, -ett, ..essen)	try to open by force harp on, inquire into
fészek, fészket, fészke	nest
fészket rak	build a nest
feszül (-t, -jön)	tighten, strain
fiammá fogadom	I adopt him
fiatal a mese	lame excuse
ficamitás	sprain
figyel (-t, -jen)	pay attention, watch, keep an eye on, observe
figyelembe véve	taking into consideration
figyelemre méltó	noteworthy, remarkable
figyelmes	attentive, observant, mindful, considerate, thoughtful
finom	fine
fiókos szekrény	chest of drawers, commode
fitos orrú	snub nosed, turned up nose
fitymál (-t, -jon)	belittle, turn up one's nose at
flegma	imperturbability, coolness, self possession
foci	soccer
fogad (-tam, -ott, -jon)	receive, welcome, bet
fogadás	reception
fogadkoz/ik (-tam, -ott, -zon)	promise repeatedly, vow, pledge one's word
fogalom, fogalmat, fogalma	concept, idea, notion
fogalommá vált	it has become a household word

foglalkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék) (-vel)	deal with, engage in, care for, attend to
fogoly, foglyot, foglya	prisoner, captive
fohászkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	breathe a prayer, heave a sigh
fojtott	stifling, suffocating
fokoz (-tam, -ott, -zon)	increase
fokozat	degree, grade
-fokú	of degree
folt, -ja	spot, stain, patch
folyamán	during, in the course of
folyamat	process
folydogáló	slowly flowing
folyóirat	periodical, review, monthly magazine
folytat (-tam, -ott, ..sson)	continue
folytatód/ik (-ott, -jon, -jék)	dontinue, resume
fon (-t, -jon)	spin, weave
fonál, fonalat, fonala	yarn, thread
fonott	weaved, twisted
fontoskod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	be officious, look important, assume a knowing air, give oneself airs
fordított	reserved
forduló	orbiting, turning
forgalmas	busy
forgat (-tam, -ott, ..sson)	turn around, revolve, rotate
forgószél, szelet, szele	whirlwind, tornado
forma	form, shape
formálód/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	take form, shape
formaság	formality
forog (-tam, forgott, -jon) vi	go/turn around
forr (-t, -ott, -jon) vi	boil
forradalom, forradalmat, forradalma	revolution, revolt, rising
forradalmi	revolutionary
forral (-t, -jon)	boil
forrás	spring, source, well
forróság	heat
fotocella	photoelectric cell
fő, fejet, feje	head, person; important, principal, main, chief
főbe lövi magát	shoot oneself, put a bullet through one's head
főispán	(former) high sheriff of a county
fölbont (eljegyzést)	break off (an engagement)
földgáz	natural gas
Földközi-tenger	Mediterranean
földerít (-eni, -ett, -sen)	find out, clear up

föld színén	in the world, on earth
fölényes	superior, preponderant, surpassing
fölfalja a szemével	devour with one's eyes
fölfog	comprehend, grasp
följelent (-tem, -ett, -sen)	report someone (to the police)
fölkelt (-eni, -ett, -sen)	wake up, awake, arouse
fölment (-eni, -ett, -sen)	exempt, excuse, let off
fölmerül (-t, -jön)	arise, come up
fölruház (-tam, -ott, -zon)	provide with clothes
föltalál (-t, -jon)	discover
fönnmarad (-t, -jon)	survive, remain
főúr	aristocrat, lord, noble(man); head water
fővonás	main characteristic
frázis	trite phrase, cliché
fuldokol (-t, -jon)	suffocate, choke, gasp, drown
fúr (-t, -jon)	drill, bore a hole
furcsa	strange
furcsán	strangely, oddly
furnírozás	veneer
furulyál (-t, -jon)	play the flute
futó ismeretség	superficial acquaintance
futószőnyeg	runner, carpet
futtában	while running
fű, füvet, füve	grass
füge	fig
független	independent
függőleges	vertical
fülébe jut	come to his knowledge, hear
fürdőző	bather
fürge	quick, lively, agile
fűrészpor	sawdust
fürkész (-tem, -ett, ..sszen)	search, probe, nose around
fürt, -öt, -je	curl, lock of hair
füstölög (-tem, füstölgött, -jön)	emit smoke, smolder
füstös	smoky, full of smoke
fűszál	a leaf of grass
fütyül (-t, -jön)	whistle, (bird) sing
fűz (-tem, -ött, -zön)	bind, tie
füzet	copy book

G

galamb, -ja	pigeon
gallér, -ja	collar
gally	twig, branchlet, sprig
gatya	drawers, shorts
gazda	farmer, smallholder, owner, master
gazdaasszony	housekeeper, housewife

gazdaságos	economical, thrifty, profitable
gazdátlan	ownerless, stray, masterless, unclaimed
gáznemű	gaseous
gázol (-t, -jon)	wade, run over, trample down
gesztus	gesture
girhes	skinny, sickly, rawboned
glória	halo, aureole
gócpont, -ja	centre, junction
golyó	marble, ball, globe, bullet
gomb, -ja	button, knob
gomba módra szaporodó	spring up like mushrooms
gombol (-t, -jon)	button (up)
gond, -ja	trouble, worry, anxiety
gondját viseli (valakinek)	care for / see after / provide for (sy)
gondolkod/ik (-tam, -ott, -jon -jon, -jék)	ponder, consider, think about
gondosan	carefully
gondoskod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	take care, look after
gondot okoz	cause anxiety, give trouble
gondviselő	provident
gonoszul	wickedly, viciously
goromba	rude, rough, impolite
gömb, -öt, -je	globe, sphere, orb
görcsös ragaszkodás	clinging to tenaciously
görnyed (-t, -jen)	bend, lean over, bow, stoop
görögdinnye	watermelon
göröngyös	cloddy, lumpy, uneven
gőz, -ök	steam, vapor
gőzhajó	steamer
gravitációs	gravitation
gumi	chewing gum, rubber
gumiszőnyeg	rubber bathmat
gúnyol (-t, -jon)	ridicule, make fun of, mock
gurul (-t, -jon)	roll
gyalog	on foot, by foot
gyanakod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék), (-re)	suspect, mistrust/distrust
gyarmat, -ja	colony
gyárt (-ani, -ott, -son)	manufacture, produce, fabricate
gyártás	manufacturing, production, fabrication
gyász	mourning
gyászfátyol, fátylak, fátylat, fátyolt, fátyla	black veil for mourning
gyáva	cowardly
gyémánt, -ja	diamond
gyengéden	gently, tenderly
gyilkol (-t, -jon)	kill, murder

gyógyító (-t, -jon)	curing, healing, medicative
gyökér, gyökeret, gyökere	root
gyökerül szolgál	serve as root
gyöngéden	gently, tenderly
gyöngy, -öt	pearl
gyötör, (gyötri, -t, -jön)	torture, torment
győz (valamit) (-tem, -ött, -zön)	capable of doing (sg.), keep pace with
gyűjt (-eni, -ött, -sön)	collect, gather
gyűjtőszenvedély	hobby/passion/mania for collecting
gyűrű	ring
gyűszű	thimble

H

hab, -ja	whipped cream, lather
háborúba sodor	embroil in war, precipitate into war
habozás nélkül	unhesitatingly
haboz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	hesitate, vacillate
had, -at	army, troops, forces
hadapród, -ja	cadet
hadjárat	military expedition
hagyják békén	leave alone
hagyományos	traditional
haj, -at	hair
hajdan	in olden times, in times past, in days long past
hajdani	former, past, gone by, sometime
hajfonat, -ja	pigtail, plait of hair
hajfürt, -öt, -je	lock of hair
hajlat, -ja	bend, curve, hollow
hajlék, -a	home, shelter, cover
hajlított	bent, curved
hajnal, -a	dawn, daybreak
hajol (-t, -jon)	bow, bend
hajthatatlan	unyielding, firm
halad (-t, -jon)	proceed, advance, move forward, pass, go
hálás híve	faithfully yours
haldokl/ik (-ani, -ott, haldokoljon, haldokoljék)	is dying, is at the point of death, is in agony of death
halhatatlanság	immortality
halkan	softly, in a subdued voice
hallatsz/ik (-ani, -ott, hallassék, hallasson)	is heard, is roumored / said
hallgatag	silent, taciturn, reticent
hallgatódzás	eavesdropping, listening

hallgatódz/ik (-tam, -ott, hallgatóddzék, hallgatóddzon)	keep listening, eavesdrop
hallgatóz/ik (-tam, -ott, -zék, -zon)	keep listening, eavesdrop
halmazállapot	physical condition, state (of matter)
halmozód/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	accumulate, pile up
halott	dead person; dead
halovány	pale
halvány	pale
hamisan	deceptively
hamu (-k, hamvak, -t, hamvat, -ja)	ash
hamutartó	ash
hangjáték	radio play
hangosan	loudly
hangszóró	loudspeaker
hangulat, -ja	mood
hangulat lámpa	floor lamp with subdued light
hangz/ik (-ani, -ott, hangozzon, hangozzék)	sound
hangszer	musical instrument
hangya	ant
haragos	enemy, antagonist
haragsz/ik (..gudtam, ..gudott, ..gudjon, ..gudjék)	is angry/cross/in a bad temper/ furious
harangoz (-tam, -ott, -zon)	ring the church bells, dangle
harapás	bite, biting
harapdál (-t, -jon)	keep on biting, nibble
harc	battle
harcol (-t, -jon)	fight
harctér	battlefield
hárfa	harp
harmat, -a	dew
harmonia	harmony
hársfa	lime tree, linden tree
has, -at	belly, stomach, abdomen
hasít (-ani, -ott, -son)	split, cut, tear
hasonlat, -ja	simile, comparison, semblance
használati	of use
használati eszköz, -ök	consumer goods/tools/instruments
hasznát látja (valaminek)	gain by (something)
haszon, hasznot, haszna	advantage, benefit, profit, gain
haszontalan	useless, good for nothing, worthless
hat (-ott, hass, hasson), (-re)	impress, make an impression, affect
hatalmas	mighty, enormous
hatalom, hatalmat, hatalma	power, might
hatály	force, effect
hatályát veszti	become void, lapse

hatályba lépés	coming into force
hatályon kívül helyez	repeal, set aside
határ	outskirts (of a city), frontier, border
határozat	decision, resolution
határozott	definite, exact, accurate
hatás	effect, influence
hatáskör	sphere of authority, jurisdiction
hátra	backwards
hátradől	lean back
hátrább	further back
hátrál (-t, -jon)	back, retreat
hátrálék, -a	remainder, residue
hátrányos	disadvantageous, damaging, harmful
hátrébb	further back
hátsó	rear, back
hátul	at the back, behind, in the rear
havi folyóirat	monthly review, periodical
házas	he is married
házasságot köt	marry, get married
házikó	small house, cottage
háztartás	household
hegedű	violin
héja	hawk
helyes	cute, nice, proper, right, correct
helyeslés	approval
helyre állított	restored, repaired
helyszínen	on the spot/site
henceg (-tem, -ett, -jen), (-vel)	brag, boast
henger alakú	cylinder-like
hentes	butcher
hetednétország	far away
hétköznap	weekday
hév-	thermal-, heat-
heverő	couch, davenport
hevesen	violently
hézag, -ja	gap, breach, opening
hiba	mistake, fault, error
hibás	mistaken, faulty
hibáz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	make a mistake, err, blunder, go wrong
hír, -ek, -e	news, information, fame reputation
hírbejött	talked about
hirdet (-tem, -ett, ..essen)	preach, announce, proclaim, advertise
hirdetés	ad
hirtelen	suddenly
hiú	vain, conceited

hivalkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	make a show of, display ostentatiously
hivatalos formában	officially
hivatkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zén), (-re)	refer (to sg.)
hivatva van	is destined for, qualified for
híve	follower, fan
hódít (-ani, -ott, -son)	conquer, make a conquest, win the affection of
hódító	conqueror
hódoló	admirer
hódoltság	foreign occupation, territory under enemy rule
hogyisne	nothing of the sort
hóhér, -a	hangman, executioner, butcher
hokedli	kitchen stool
hol egy fiú, hol egy lány	once a boy, once a girl
holló	rave
holmi	things, belongings
holott	although
holt	dead
hol volt, hol nem volt, volt egyszer	once upon a time there was
homály	twilight, dusk, darkness
homályos	dim, dark
homlok, -a	forehead
homok, -ja	sand
homokfutó	buggy
honfitárs	compatriot
honosítás	naturalization
hontalan	stateless, homeless, exiled
hord (-ani, -tam, -ott, -jon)	wear, have on, carry, transport
hordó	barrel
hordószónok, -a	"soap box", speaker/orator
hozzájárul	agree, assent, contribute
hozzálát	start to do something
hozzávetőleg	approximately, roughly
hő	heat, warmth
hőálló	heatproof
hőerőmű	thermal power station
hőfok	degree of heat
hőfokszabályozó	heat controller
hőmérő	thermometer
hőmérséklet	temperature
hömpölyög (-tem, ..lygött, -jön)	roll on/along, surge, flow
hörög, (-tem, ..rgött, -jön)	rattle (in throat)
hős, -ök	hero, principal figure/character
hőség	heat
húg, -a	younger sister
hull (-ani, -ott, -jon)	fall (off), drop down
hulladék, -a	garbage, waste, junk

hullám, -a	wave, billow, surge
hullámos	wavy
hullámsáv	radio wave or frequency band
humánus	humanitarian, kind, benevolent
huncut	waggish, impish, roguish
hunyorog (-tam, ..rgott, jon)	blink, wink
hurka	sausage
húsvét, -ja	Easter
húz (-tam, -ott, -zon)	pull, draw
húzód/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	withdraw to, hide in, retire to, stretch, drag on
hű	faithful, loyal, devoted
hű, a ménkőbe	confound it
hűl (-t, -jön)	cool, get cool
hűséges	faithful
hűtőszekrény	refrigerator

I

ibolya	violet
idegen	stranger
idegzet	nerves, nervous system
ideiglenes	temporary
idéz (-tem, -ett, -zen)	quote, cite
idomár, -ja	tamer, trainer
időtartam, -a	length of time, duration
időt szán (-nek)	devote time
ifjúság	youth, days of youth
igazak álmát alussza	he sleeps the sleep of the just
igazi	real, true, genuine, authentic
igazgat	arrange, adjust
igazol	verify, prove the truth
igazságos	just, fair (-minded), righteous
igen is meg nem is	yes and no
igénybe vesz	make use of, take advantage, utilize
igényesség	demanding much care, having great pretentions
igézet	spell, fascination, enchantment
igyekez/ik (-tem, -ett, -zen, -zék)	head for, strive, work hard
ihlető	inspiring
ijedtében	in his fright/alarm
ijesztegetés	frightening
iker, ikrek, ikre	twin
illat, -a	fragrance, aroma, scent
illeszked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	fit in, adjust, adapt oneself to
illetékes	competent
illető	thing or person in question
illetve	respectively

ill/ik (-eni, -ett, -jen, -jék)	be proper, go well, suit, befit, match
illő	proper, fitting, due, suitable
ilyesmi	such a thing, the like of it
ima	prayer
imád (-tam, -ott, -jon)	adore, worship
imádkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	pray, say one's prayers, say grace
ime	here it is, here you are
immár	already, right now
indítvány	proposition
indoklás	reason for judgment, for explanation
indokol (-t, -jon)	give reason/grounds/motive, justify
indokolt	justified, reasonable
injekció	shot, injection
innenső	hither
integet (-tem, -ett, ..essen)	wave (one's hand)
intézet	institute
intézmény	institution, establishment
iparművészet	applied arts, industrial arts
iparos	craftsman
iránt	about, towards, for
irányregény	novel with a purpose
irányzat	tendency, slant, aim, tone
irat	document, paper
irgalmas	merciful
(az)Irgalmasok	the "Brothers of Mercy"
irigylésre méltó	enviable
írnok	clerk
irónia	irony
irott malaszt	dead letter
irtózat	horror, dread
ismeret	knowledge
ismerős	acquaintance, familiar
ismét	again, once more
ismétel (..tlem, ..tli, -t, -jen)	repeat, reiterate
Isten ments	heaven forbid
iszap, -ja	mud
iszonyúan	dreadfully, awfully
itteni	of this place, local
ízben	occasion, time
ízetlen	tasteless, flavorless
izgalom, izgalmat, izgalma	excitement
izgat (-tam, -ott, ..asson)	upset, excite, agitate, trouble
izgatóan	excitingly
ízig-vérig	through to the backbone, every inch
ízlés	taste (n)
izmos	strong muscled
ízület	joint (n)
izzó	glowing, red hot

J

jajgat (-tam, -ott, ..asson)	wail, moan, complain
jámbor	pious, simple, meek
janicsár	janissary (Turkish soldier)
japán	Japanese
járda	sidewalk
jár-kel	come and go; wander about
járókelő	passer-by
járul (-t, -jon)	go, appear, present oneself
járul (valami valamihez)	add to this
javasasszony	healer/medicine woman
javaslat	proposal, suggestion, motion
javában	at its height
jegenye	poplar
jegyet vált (valakivel)	become engaged (to somebody)
jel	sign, signal, mark
jelenleg	presently
jelenlétében	in his presence
jelenlevő	present, the person present
jelenség	occurrence, incident
jelent (-eni, -ett, -sen)	mean, signify, imply, indicate report, announce, notify
jelentéktelen	unimportant, insignificant
jelentkez/ik (-tem, -ett, -zen, -zék)	present oneself, come forward, make one's appearance, apply for
jelentkező	applicant, candidate; appearing, arising
jelentős	important, significant
jelen van	be present
jeles	eminent, outstanding, excellent
jelez (-tem, jelzett, -zen)	indicate, mark, show, notify (in advance)
jelkép	symbol, emblem
jelleg	character, type
jellegzetes	typical, characteristic
jellegű	of.. character/nature
jellem, -e	character, personality
jellemvonás	characteristic, trait, feature
jelmondat	slogan, motto
jelölt, -öt, -je	candidate, nominee, aspirant
jeltelen	unmarked
jelző	attribute, signal
jóban van (valakivel)	is in good terms
jobbágyság	serfdom, serf
jócskán	pretty much
jó dolognak tartja?	do you think it's a good thing?
jóformán	practically
jogosság	rightfulness, lawfulness, legality
jóindulat, -ja	good will, well-meaning
jóízűen nevet	laugh heartily

jóképű	good looking
jókora	fair-sized
jól bír (valamit)	endure (sg) well
jól bírja magát	he bears himself well
jól érzi magát a társaságukban	enjoys their company
jólesik	it's pleasing, pleasant, good, nice
jóságos	good, kind hearted
jószántából	of own free will
jót áll	guarantees
jótevő	benefactor
jó vásárt csinál	make a good bargain/deal
jóvá tesz	make up for, set right
józan	sensible, sound, sober
jövetel	coming, arrival
juh (-ot, -a, -val)	sheep
juhász	shepherd
juss	one's right (n.)
jut bőven	there's plenty of it
jutalmaz (-tam, -ott, -zon)	reward
jutalom, jutalmat, jutalma	reward, prize

K

kábít (-ani, -ott, -son)	narcotize, daze, dope, stun
kábulat, -ja	daze, stupor, torpor
kacag (-tam, -ott, -jon)	laugh, titter
kacérság, -a	coquetry
kacskaringos	winding, full of flourishes, circuitous
kád, -at, -ja	tub
kagyló	(telephone) receiver, shell
kaland, -ja	adventure
kalandor, -a	adventurer, soldier of fortune
kalapács	hammer (n.)
kalapál (-t, -jon)	hammer
kalász	ear of corn
kalitka	bird cage
kalóz	pirate
kályha	stove
kamasz	adolescent, boy in the awkward age
kamatoz/ik (-ott, -zon, -zék)	yield/bring interest
kanapé	davenport
kandalló	fireplace
kánikula	hot spell
kanna	kettle, can
kantár, -ja	bridle
kapar (-t, -jon)	scrawl, scratch
kapaszkodásra szolgáló	serving to hold on to

kapaszkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	cling to, grasp, climb up
kapcsolat, -a	connection, contact
kapcsolatos	connected with, related to
kapitány	captain
kapkod /-tam, -ott, -jon, -jék)	gather something hastily together, try to catch, grab
kápolna	chapel
kappan, -ja	capon
káprázatos	dazzling, astounding
káptalan	chapter (of cathedral or collegiate church)
kár, -a	damage, loss
karácsony	Christmas
karaj	slice (of bread), (pork) chop
karaván, -ja	caravan
karcsú	slim
kard, -ja	sword
karfa	railing, support
karika	circle, ring
káromkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	swear, curse
kárpótlásul	for compensation
kárpotol (-t, -jon)	compensate, make up
karsztos	dolomitic
kártevő	harmful, causing damage, parasite
kása	corn meal mush
kassza	paydesk, cashbox
kaszáló	hayfield, grassland
kasszát csinál	balance one's cash
kastély, -ok	castle
kattog, (-ott, -jon)	click (repeatedly), rattle, clack
kavargat (-tam, -ott, ..asson)	keep stirring
kavics	gravel, pebble
kazal, kazlak, kazlat, kazla	stack, rick
kazán, -ja	boiler
kebel, keblet, keble	bosom, breast, bust
kecskebőr	kidskin, goatskin
kecskeláb	trestle
kedvel (-t, -jen)	like, be fond of, care for
kedve telik (-ben)	find pleasure/delight in
kedvez (-tem, -ett, -zen)	favor, give an advantage, be partial
kedvező	favorable
kegyetlen	cruel, inhuman, heartless
kehely (virág), kelyhet, kelyhe	flower cup, calyx
kel (-t, -jen)	rise, get up, sprout, spring, come up
kelengye	trousseau

kelesztés (tészta)	raising (dough), leavening
keletkez/ik (-ett, -zen, -zék)	come into being, originate, occur
kell a fenének	hell needs it
kellő	proper, due, right, adequate
kelme	material, fabric
kelt (-eni, -ett, -sen)	wake, wake up, revive
kemence	oven
kémény	chimney
kend (colloquial)	you
kender	hemp
kenőcs, -öt	ointment, dressing
kényelmes	comfortable
kenyérhéj, -at, -a	bread crust
kenyértörésre vitte	brought to a crisis
kényes (-re)	sensitive
kényszerít (-eni, -ett, -sen)	force, press, oblige
kénytelen	is forced, bound, compelled
képernyő	television screen
képes	capable, able
képest	compared with, considering
képez (-tem, -ett, -zen)	form, constitute, compose, instruct, train, teach
képtelen	absurd, impossible, ridiculous
képtelenség, -e	absurdity, impossibility
képvisel (-t, -jen)	represent
képviselet, -e	representation
képzelet, -e	imagination, fantasy, fancy
képződ/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	form, develop, come into being
képződmény	formation, growth
kerek	round
kereken	exactly
kerékvágás	routine, wheel track
kérelmező	petitioner
kereskedés	shop
kereskedő	merchant
keresztel (-t, -jen)	baptize
keresztény	Christian
kereszteződés	crossing, intersection
keresztül	through
keret	scope, framework, range, limit, frame
kerget (-tem, -ett, ..essen)	hunt, chase, pursue
kering (-eni, -ett, -jen)	revolve, orbit, circulate
kerít (-eni, -ett, -sen)	get hold of, obtain
kerítés	fence
kerület	district
kesergő	grieving, lamenting
keserű	bitter
keserv	grievance, complaint, sorrow

késhegy	tip or point of the knife
kés/ik (-tem, -ett, -sen, -sék)	is late
keskeny	narrow
készít (-eni, -ett, -sen)	make, prepare, produce, manufacture
készülék	apparatus, wireless set
kételked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék), (-ben)	doubt
kétséges	doubtful
kétségbeesés	desperation
kétségtelenül	undoubtedly
kettéválik	divide into two
ketyegés	ticking
kever (-t, -jen)	mix, mingle
kevésbé	less
kezdeményezés	initiative
kezdetét veszi	commence, begin
(gép) kezelés	handling, operation
kezelhető	treatable, manageable, controllable
kézfogó	engagement
kézimunka	needlework
kézzel-lábbal magyaráz	explain in sign language/ with gestures
kiabál (-t, -jon)	shout, yell
kialakítás	forming, shaping, developing, design
kialakul (-t, -jon)	form, take shape, develop
kialsz/ik	go out, cease burning
kiált (-ani, -ott, -son)	shout, cry out loud
kiáramló	flowing out
kibernetikus	pertaining to cybernetics
kibír (-t, -jon)	endure, bear, stand
kibocsát (-ani, -ott, ..ásson)	send out, pour out
kibuggyan (-t, -jon)	stream forth
kibúj/ik	emerge from
kicsoda	whoever
kicsordul a könnye	tears come to her eyes
kicsúfol	make fun of somebody, mock
kiderült	come to light, clear up
kiegyezés	compromise, accord
kielégít (-eni, -ett, -sen)	satisfy
kiemelked/ik	rise, emerge
kierőszakol (-t, -jon)	force, insist on
kifakad	blossom out, bloom
kifejez (-tem, -ett, -zen)	express
kifejezést ad	express, give expression
kifejl/ik	develop, grow
kifesl/ik (virág)	open, unfold
kifli	crescent, roll
kifordít (-ani, -ott, -son)	turn inside out
kifutófiú	errand boy

kigombol	unbutton
kihasít	cut/tear out
kihátrál (-t, -jon)	back out
kihirdet	announce, publish
kihúzza magát	straighten one's back, draw oneself up
kikel (tészta)	overflow, spring
kikelet	spring (n)
kikészít	put out, prepare
kikötő	harbor
kilátás	possibility, chance, prospect, outlook
kilincs	door handle
kilobban (-t, -jon)	go out, flicker out (flame)
kiméletlen	cruel, ruthless
kiment a fejemből	I forgot
kín (-ok, -t, -ja)	pain, torture
kínál (-t, -jon)	offer, make an offer
kincs, -et,	treasure
kincstár	treasury
kínos	embarrassing, awkward
kinyilvánul	reveal, manifest
kinyújtóz/ik (-tam, -ott, -zon)	stretch oneself
kioltás	extinction
kiöblít (-eni, -ett, -sen)	rinse
kipirul (-t, -jon)	blush, flush
király	king
királyfi	prince, son of a king
kiránt (-ani, -ott, -son)	pull out violently
kisded	small; infant, baby
kisér (-t, -jen)	escort, accompany
kishíján	nearly, almost
kiszab (-tam, -ott, -jon)	fix, set, cut out
kiszámit (-ani, -ott, -son)	calculate, figure, reckon
kiszáradt	dried up
kiszellőztet (-tem, -ett, ..essen)	ventilate, air
kiszínez (-tem, -ett, -zen)	color
kiszorít (-ani, -ott, -son)	push, drive out
kiszúrja a szemét	put (gouge out one's eye)
kitágul (-t, -jon)	expand, extend, broaden
kitalál	guess, find out, invent, devise, concoct
kitár (-t, -jon)	open out wide
kitartó	persistent, persevering
kitárul (-t, -jon) vi	open (out)
kitaszít (-ani, -ott, -son)	throw out, expel
kitér (-t, -jen)	avoid, elude
kiterjeszt (-eni, -ett, ..essz ..esszen)	spread out, extend
kitölt (-eni, -ött, -sön)	pour out

kitudód/ik (-ott, -jon, -jék)	come to light, become known, leak out
kitűn/ik (-t, -jön)	appear, be evident/clear, excel
kitüntetés	honor, distinction
kitűzött	set, fixed, aimed at, pinned up
kiürül (-t, -jön)	become empty
kiűz (-ött, -zön)	drive out
kiválás	leaving, separation
kiváló	outstanding, excellent, prominent
kivált	especially, above all
kiváncsi	curious
kiváncsiskod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	inquisitive, indiscreet
ki van téve (az ember v-nek)	one is exposed (to sg.), run the risk (of sg.)
kivétel	exception
kivív (-tam, -ott, -jon)	obtain, achieve, gain, accomplish
kivülről	by heart
kizavar (-t, -jon)	drive/chase out
kizsákmányolás	exploitation
kizsarolt	exploited, extorted, exhausted
klubhelyiség	clubroom
kocka	block, dice
kockázatot vállal	take the risk
kocog (-tam, -ott, -jon)	trot, jog along
kocsis	driver, coachman
kocsma	saloon, tavern
koldul (-t, -jon)	beg
kolomp, -ja	cowbell
kolostor, -a	monastery, cloister
komolyan	seriously
komondor	Hungarian sheep dog
konflis	hanson cab
konok	stubborn
Konstantinápoly	Istanbul
kopár	barren, bare, bleak, desert
koplal (-t, -jon)	starve, hunger, fast
koporsó	casket, coffin
kopottas	rather shabby, slightly worn
korbács	whip
korlát, -ja	barrier, bar
kormányzó	governor, regent
koromsötét	pitch dark
korsó	jug
korszerű	up to date, recent, modern
kortárs	contemporary
korzó	promenade
kosár, kosarat, kosara	basket
kosárkötő	basketmaker
kozmikus	cosmic
kő, követ, köve	stone, rock

köldökzsinór	navel string
költ (-eni, -ött, -sön)	wake, revive, rouse compose, write (poetry), spend (money), breed, hatch (eggs)
költészet	poetry
költség, -e	expense, cost
kölyök, kölyköt, kölyke	kid, brat
könny	tear
könnycsep	teardrop
könyök, -öt	elbow
könyököl (-t, -jön)	lean on one's elbow
könyörgő	beseeching, begging
könyvkötő	bookbinder
könyvtár	library
köpeny	cloak, overcoat
köpönyeg, -e	cloak, overcoat
kör, -ök, -e	circle, ring, orbit, scope
körbe menni	go around
körforgás	rotation, turning round
környezet, -e	environment, surroundings
körös-körül	all around, everywhere, on all sides
körséta	round tour, sightseeing
körülmény	circumstance
körvonal, -a	contour
körző	compass
körülfog	surround
kötél, kötelet, kötele	rope, cord
kötelék, -e	tie, bond
kötelesség, -e	duty
kötelezettség, -e	obligation, duty
kötés	inding, tying, fastening, cover
kötet, -e	volume
köti magát	insist upon something
kötöz (-tem, -ött, -zön)	tie, fasten
követ (-tem, -ett, ..essen)	follow, go after
következmény	consequence
következő	following
következtetés	conclusion, deduction, reasoning
következtében (valaminek)	as a consequence of, due to
kövezet, -e	pavement
közbeeső	intermediate, in between
közbeszól	interrupt
közeledés	nearing
középső	middle
közgyűlés	general assembly/meeting
közhírré teszik	notify the public, make known to the public
közkatona	private, common soldier
közlekedés	traffic, transport, communication
közleked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	commute

közlési mód	method of communication/notification
közöl (közlöm, -t, -jön)	disclose, inform, tell
közönség	public audience
közönyösen	indifferently, uninterestedly
közös	public, common, collective, joint
közösség	community
közszellem	public spirit
köztartozás	public debt
közvetít (-eni, -ett, -sen)	transmit
közvetlen	direct, immediate, unreserved, informal, free and easy
közvetlenül	directly, immediately
krajcár, -ja	penny, farthing
krematorium, -a	crematorium, incinerator
kréta	chalk
kristály	crystal
kritikus	critic, reviewer; critical
kudarcot vall	fail, be defeated, suffer defeat
kuglóf, -ja	coffee cake
kukoricafosztás	cornhusking/hulling
kulcslyuk, -a	keyhole
kurjant (-ani, -ott, -son)	shout with joy
kurta	short
kuruc	Hungarian insurrectionist of the 17th and 18th centuries
kúsz/ik (-tam, -ott, kússzon)	creep, crawl, climb
kutató	scientist, researcher, explorer
kutya teremtésit	damn it, confound it
külalak	exterior, outward form
küldött	delegate, deputy
különb	superior
különben	otherwise
különböztet (-tem, -ett, ..essen)	discrimination, make a difference
különbség	difference
külön-külön	separately one by one
különleges	special, particular
különös	special, strange, odd, unusual
különösen	strangely, peculiarly, oddly, specially
különválasztás	separation, segregation
külsőség	ceremony
kürt, -öt, -je	trumpet, horn
küszköd/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	struggle
küszöb, -öt, -e	threshold, doorstep
küzd (-eni, -ött, -jön)	fight, struggle, battle
küzdelem, küzdelmet, küzdelme	fight, struggle, combat
küzdelmes	hard, laborious, strenuous
küzdőtér	battlefield

L

lábasház	house standing on pillars, arcaded house
lábbeli	footwear
lábtörlő	doormat
lábujjhegyen	on tiptoe
lágy	soft
lakályos	cozy, comfortable
lakodalom, lakodalmat, lakodalma	wedding
láncol (-t, -jon)	tie with a chain
láng, -ja	flame
lángelme	genius
langyos	lukewarm
lap, -ja	page
lapát, -ja	shovel, peel, oar
lapos	flat
lapozgat (-tam, -ott, ..asson)	turn over pages of a book
láprétség, -e	swampy area, moor
lapu	road weed, plantain
lapul (-t, -jon)	lurk, skulk, lie flat
lárma	noise
látszat	appearance, look, pretense
látszólag	seemingly, apparently
látvány	spectacle, sight, view
látványosság	sight, spectacle
laza	loose, slack
lázadás	revolt, rebellion, mutiny
lázadó	revolting, rebellious
lebegő	floating, vibrating, wavering
lebeszél (-ről)	talk out of
lebocsátkoz/ik (-tam, -ott, -zon)	descend
leborul (-t, -jon)	throw oneself down, fall on one's knees, tumble down
lecsap, (-tam, -ott, -jon)	throw down, slam down
lecsúsz/ik	slide down
leejt	drop, let fall, slip
leereszked/ik	descend
leesett az álla	stood gaping
lefordult (valamiről)	fell off (sg.)
lég, -et, lege	air, atmosphere
legalább	at least
legalábbis	at (the) least, to say the least
légáramlat	breeze, air current, atmospheric motion
legel (-t, -jen)	graze, pasture
legeltet	graze, pasture
legény	lad, young man
legényember	unmarried man

leghívebb	most devoted
légkör	atmosphere
legutóbb	recently, lately, last
légy, legyet, legye	fly
legyint (-eni, -ett, -sen)	motion gently with the hand, wave one's hand
lehajtja a fejét	bow (one's) head
lehelet	breath
lehetséges	possible
lehull	fall (down), drop, fall to the ground
lehunyja a szemét	close one's eyes
lehúz	pull down
lejjebb	lower, further down
lel (-t, -jen)	find, come across
leláncol	tie with a chain
lélegz/ik (-eni, lélegeztem, -zettem, -ett, lélegezzen, lélegezzék)	breathe, take a breath
lélek, lelket, lelke	soul
lélekelemzés	psychoanalysis
lélek nélkül ér haza	get home very frightened
lelkére köt	make it one's duty
lelkes	ardent, fervent
lelkes híve	fervent admirer
lelkileg	spiritually, mentally
lelkiség, -e	spirituality, mentality, state of mind
lelkület, -(j)e	cast of mind, disposition, character
lemásol	copy (v)
lemezváltó	record changer
lenne is nemulass	would be in for a hot time
lény	creature, individual, person
lenyűgöző	fascinating
lépés	step
leragaszt	seal, stick
leránt	pull off
leró (-tt, -jon)	pay off, fulfill, carry out
les (-tem, -ett, lessen)	watch
leselked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	be on the watch for
lesikl/ik (-ani, -ott, ..koljon, ..koljék)	slide down
lesír a szegénység valakiről	very poor in appearance
lesüti a szemét	drop one's eyes
leszed	pick, harvest
leszólít (-ani, -ott, -son)	make a pass at
leszögez (-tem, -ett, -zen)	make one's point of view unmistakably clear
lét	existence, life

letagad (-tam, -ott, -jon)	deny
leteleped/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	sit down, settle
létérdek, -e	vital/prime interest
leterít (-eni, -ett, -sen)	cover
letörleszt (-eni, -ett, ..esszen)	pay off (a debt)
letöröl (törlök, -t, -jön)	wipe off
létra	ladder
létszám	(appointed) number (of people)
letűnő	disappearing, vanishing
levegő	air
levéltár	archives, records
lever	beat, defeat, put down
levet (-ett, vessen) (ruhadarabot)	take off
levezet (-ett, ..essen)	work off, clear the air
lézeng (-eni, -tem, -ett, -jen)	linger, loiter, vegetate
libasorban menni	go in single file
licitál (-t, -jon)	make a bid
lista	list
lobog (-tam, -ott, -jon)	flame, blaze
locsol (-t, -jon)	sprinkle
lomb, -ja	foliage, leaves
lóra pattan	jump on a horse
lovagol (-t, -jon)	ride (a horse)
lőfegyver	firearm
lök (-tem, -ött, -jön)	push, knock, jerk
lövöldöz (-tem, -ött, -zön)	shoot aimlessly, snipe at the enemy, keep shooting
lusta	idle, lazy
luxuskivitelű	deluxe quality
lyuk, -at	hole, opening
lyukas	with holes

M

mag, -ja, -va	seed, grain
maga	himself, herself, itself
magába foglal	include, contain
magáévá tesz (-t)	make its own, take over
magános	solitary, isolated
magára hagyatva	left alone
magára kap (ruhát)	slip on (one's clothes)
magasodó	rising
magatartás	attitude, conduct
mágnes	magnet
magnetofon	tape recorder
maholnap	before long, sooner or later

majd	almost
majdan	some day
majszol (-t, -jon)	munch, nibble
makog (-tam, -ott, -jon)	mutter, mumble, stammer
malac	piglet
mammut	mammoth
maradvány	relic, remains
marha	cattle, live stock, beef, wealth, stupid, idiotic
márhogy	that is
máris	already
markába nyom	thrust into one's hand
marok, markot, marka	(hollow of the) hand
mártás	sauce, gravy
mártogat (-tam, -ott, ..asson)	dip (repeatedly)
márvány	marble
márványkő	marble(stone)
másképpen	in a different way, otherwise
másnap	next day
másol (-t, -jon)	copy
másutt	somewhere else
mászkál (-t, -jon)	stroll, loaf, loiter about
maszlagol (-t, -jon) vi	bluff, hoaz
matrona	old lady, matron
mécs	night light, wick
medence	basin
medve	bear (n)
megadóan	with resignation
megalakít (-ani, -ott, -son)	form, organize, frame, establish
megalázva	humiliated
megalkuvás	compromise
megáld	bless
megállapítás	establishment, ascertainment
megállapod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	agree, settle, conclude an agreement
megállj csak	wait a bit
megbánt	offend, hurt
megbecsül	respect, esteem
megbiccenti a fejét	nod
megbizott, -ja	representative, delegate, agent
megbosszulja magát	brings its own punishment
megbűvölten	spellbound
megcímez (-tem, -ett, -zen)	address
megcsillan (-t, -jon)	gleam, glow, flash, glitter
megdöbbentő	startling, appalling
megduplázód/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	double
megelőzően	prior to
megelégedett	satisfied
megembereli magát	screw up one's courage, pull oneself together, make an effort

megengesztelődés	conciliation, appeasement
megér	live to see
megér	worth
megérdemel	deserve, earn
megérdemelt	well deserved
megered a szava	become talkative
megereszt (csapot)	turn on
megfelelt	meet the requirements
megfélemlítés	intimidation
megfeszít (-eni, -ett, -sen)	crucify
megfigyelő	observer
megfogad tanácsot	take the advice
megfogalmazhatatlan	unable to put into words
megfoltoz (-tam, -ott, -zon)	patch, mend
megfordul (-t, -jon)	turn around
megfoszt (-ani, -ott, fosszon)	deprive, rob
meggazdagod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	get rich, make a fortune
meggondolja magát	change one's mind, alter one's opinion
meggörbedt	bent
meggyilkolt	assassinated, murdered
meggyőz	convince, persuade
meggyőzi az igazáról	convince somebody that he is right
meggyőződve	convinced
meggyullad (-t, -jon)	catch fire, burst into flame, blaze up
meghagy (-tam, -ott, -jon)	order, direct
meghajl/ik (-ani, -ott, hajoljon, hajoljék)	bend, stoop
meghajtja magát	bow
meghal (-t, -jon)	die
meghálál (-t, -jon)	show one's gratitude
meghatározott	definite
meghökkentő	astonishing
meghuzódó	hiding, taking cover
meghúzza magát	hide, draw back
megigazít (-ani, -ott, -son)	set right
megigéz (-tem, -ett, -zen)	bewitch, charm
megijeszt (-eni, -ett, ..esszen)	frighten
mégis	nevertheless, still
megismerked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	get acquainted with
megismétel	repeat
megjegyez (jegyzek, -tem, jegyzett, -zen)	remark
megjelenés	appearance
megjelen/ik (-t, -jen)	appear, be published, come out
megjutalmaz	reward
megkér (lányt)	propose (marriage to a girl)

megkerül (-t, -jön) valami	turns up
megkerül valamit	goes around (sg.)
megkínál (-t, -jon)	offer
megkülönböztetés	differentiation, distinction, discrimination
meglapul	lie flat, lurk
meglehetősen	rather, fairly
meglép	slip away
meglök	knock against, jostle
megment (-eni, -ett, -sen)	save
megmentő	lifesaver
megnyergel (-t, -jen)	saddle
megnyeri a csatát	win the battle
megnyilatkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	manifests itself
megnyíl/ik	open
megnyilvánul	manifests itself, appears
megnyugtat (-tam, -ott,	calm, soothe, reassure
megnyugtatásul	for reassurance
megold	untie, unfasten, solve
megoszlás	division, distribution
megölel	embrace
megösmerked/ik	get acquainted with
megpermetez (-tem, -ett, -zen)	spray
megpillant	catch sight, glimpse
megpróbáltatás	trail, ordeal
megrakott	loaded
megrémül (-t, -jön)	get frightened
megrendül (-t, -jön)	shake, flinch, waver
megrepedt	cracked
megritkul (-t, -jon)	become thin, scarce
megrohan (-t, -jon)	beset
megrokkan (-t, -jon)	become invalid
megrontó	ruining, damaging
mégsem	still not, not ..after all
megsirat (-tam, -ott,..asson)	mourn, weep for
megsokall (-ani, -ott, -jon)	have enough of, get fed up with
megszabadít	liberate
megszabadul (-től)	get rid of
megszagol (-t, -jon)	smell
megszakadó	breaking
megszakítás	interruption, break
megszólít	speak to, address
megszök/ik	escape, get away
megszúr	sting, bite
megszünt	came to an end, stopped
megszüntet (-tem, -ett, ..essen)	stop, discontinue
megtagad	deny, repudiate
megtakarít (-ani, -ett, -son)	save

megtelt	got filled up
megteremt	create, produce
megtesz	do, make, perform, achieve
megvalósítás	realization, implementation
megvált (-ani, -ott, -son)	save, redeem
megválthatatlan	unredeemable
Megváltó	Saviour
meg van győződve	is convinced
megvisel (valami valakit)	wear down, weaken
megye	county
méh	bee
mélabús	melancholic
mellékalak	accessory figure, character of minor importance
mellékelve	enclosed
mellény	vest
melltű	tiepin, brooch
méltán	deservedly, rightly
méltányos	fair, reasonable
méltányosság	fairness, reasonableness
méltó	worthy, deserving
méltóság	dignity, honor
menedék, -e	refuge, shelter
menekül (-t, -jön)	escape, flee
menet, -(j)e	course, current, march
ment (-eni, -ett, -sen)	save
mentesít (-eni, -ett, -sen)	exempt
menyasszony	fiancée
mennydörgés	thunder
mennyezet, -(j)e	ceiling
mennyország	heaven, paradise
mer (-t, -jen)	dare
mér (-t, -jen)	weigh, measure
mér (valakire valamit)	strike a blow
mered (-t, -jen)	stare
meredek	steep
merengő	musing, daydreaming
merészség	daring, courage
merev	fixed
mereven néz	stare at
mérges	angry
mérget veszek rá	you can take my word for it, I could swear that..
mérgez (-tem, -ett, -zen)	poison
mérleg, -e	balance, scale
mérlegel (-t, -jen)	consider, ponder, weigh
(a) mérleg valaki vagy valami javára billent	the scale turns in favor of
merő	mere, pure
merőben eltérő	totally different
mérsékel	moderate

mértani arány	arithmetical/geometric proportion
mese	story, tale, fable
mester	master craftsman
mesterséges	artificial, manmade
messzelátó	telescope, fieldglass
meteorológus	meteorologist
metszőolló	pruning shears
méz, -et	honey
mezítláb	barefoot
meztelen	naked
micsoda?	what on earth?
midőn	when
mihelyt	as soon as
mi járatban van?	what's he doing here?, what has brought him here?
Mikulás	Santa Claus
minap	the other day
mindegy	doesn't matter
minden hiába	nothing can be done, all is in vain
mindenség, -e	universe
minden tekintetben	in all respects, in every respect
mindenünnen	from every direction
mindenütt	everywhere
mindmegannyi	every one of them
mindörökké	for ever and ever
minorita	Franciscan
minőség, -e	quality
minősít (-eni, -ett, -sen)	qualify, rate
mintegy	approximately
mit ér vele	what good will that do him
mit tegyen	what should he do
mivel	because, since
mível (-t, -jen)	do, act
mivelhogy	since, because
mivolta	nature, character
mocsár, mocsarat, mocsara	swamp
módszer	system
mogorva	sullen, sour
mogyoró	peanut
mogyoróhéj, -at	nutshell
móló	pier, breakwater
mondat, -ja	sentence
mopszli	pug dog
morcos	sullen, sour, morose
mordul (-t, -jon)	snarl at, turn on
morog (morgok, -tam, morgott, -jon)	grumble, grudge, growl, snarl
morzsol (-t, -jon)	crumble, shell
mos (-tam, -ott, -son)	wash, launder
mosakod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	wash oneself
mosdó	washbasin

mosogatógép	dishwasher
mosógép	washing machine
mosolyog (-lygok, -tam, -lygott, -jon)	smile
mostoha	step-, stepmother; harsh, unfavorable
mozdít (-ani, -ott, -son)	move
mozdul (-t, -jon) vi	move
mozgalmas	lively
mozgás	movement
mozog (-tam, ..zgott, -jon) vi	move
mumus	bogeyman
munka	work
munkálkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	be active, work hard
munkavezető	foreman
muriz/ik (-tam, -ott, -zon)	kick up a row
murok, murkot, murka, -ja	wild carrot
muskátli	geranium
muszáj	must
mutató	index, indicator
műanyag	artificial/plastic material
műdal	song (by known author as opposed to folksong)
műemlék	art memorial/relic
műértő	expert, connoisseur
műfaj	(artistic/literary) form
műhely	workshop
műszer	instrument
műterem	studio
művel (-t, -jen)	do, act
művelet, -(j)e	operation, action
művelt	cultured, educated
művészi	artistic

N

nácio	race, nation
nadrág szára	leg of trousers
nagyjából	roughly, on the whole, by and large
nagykorúság	coming of age, legal age
nagylelkű	kind hearted, generous
nagylelkűség	generosity
nagynéni	aunt
nagyot lélegzik	breathe freely
nagyságos	Esq.
nagyra való törekedés	ambitious
nana	not so fast, well...
napfény	sunlight

napilap	daily paper
napló	diary
napszámos	dayworker, laborer
nátrium, -a	sodium
nedves	wet
néger, -e	negro
négykézláb	on all fours
négyszemközt	in private, between the two of them
nehezére esik	it is hard for him
nehézkesség	clumsiness, difficult (character)
nehogy	for fear that, so that... not
ne hülyéskedjen	stop fooling, don't be silly
nekem úgy tetszik, hogy	it seems to me
nekibuzdul (-t, -jon)	redouble one's zeal
nekidöl	lean against
nekiront (-ani, -ott, -son)	run into somebody
nekiül (a munkának)	sit down and start to work
nélkülözhetetlen	indispensable, essential
nem akad hely	there is no place
némán	silently
nem bírom ki tovább	I can't stand it any longer
nem csoda	no wonder
némelyik	some of them
nemes	of noble birth
nemesít (-eni, -ett, -sen)	ennoble, refine
nem ettem gombát	I'm not a fool, I'm not crazy
nem futja a pénz	have insufficient money
nem győzi (valamivel)	not to be able to afford, provide
nem győzte dicsérni	couldn't praise enough
némi	some
nemigen	not very much
nem illik	isn't proper
nem ismert határt	knew no bounds
nem tart semerre	leads/goes nowhere
nem törődve	not caring
nem veszi nagyba	doesn't take seriously
nem vét a légynek sem	wouldn't hurt a fly
nem veti meg	(he) is not above
nemzedék, -e	generation
néne	elder sister
néni, -je, -nje	aunt
népes	large, numerous, populous
népmese	folktale
népszámlálás	(national) census
nesz	noise
nesze	take it, here (you are)
nevet (-tem, -ett, ..essen)	laugh
nevetés	laughing, laughter
nevetséges	ridiculous
nevezetes	notable, noteworthy, famous
névjegyzék	list of names
névrokon	namesake

névtábla	nameplate
nézet, -(j)e	opinion
nézeteltérés	difference of opinion, disagreement
nini!	look!
nóta	song
nős	he's married
nősül (-t, -jön)	he's getting married
nőtlen	unmarried man
növekedés	growth, increase, expansion
növeked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	grow bigger, increase, expand
növeksz/ik (..kedni, -kedtem, -kedett, -kedjen, -kedjék)	grow larger, increase, expand
növény	plant, vegetable, herb
nyafog (-tam, -ott, -jon)	whine, whimper
nyáj, -at	flock, herd, drove
nyal (-t, -jon)	lick
nyal-fal	bill and coo
nyalogat (-tam, -ott, ..asson)	keep licking
nyaraló	villa, cottage
nyár dereka	middle of summer
nyárfa	poplar
nyárs, -at	spit, broach
nyavalya	disease, sickness
nyavajás	miserable, wretched
nyegle	insolent, arrogant
nyel (-t, -jen)	swallow
nyelv	language, tongue
nyelvész	linguist, philologist
nyer (-t, -jen)	get, obtain, win
nyereg, nyerget, nyerge	saddle
nyikorog (..rgott, -jon)	creak, squeak
nyílás	opening
nyíl/ik (-(ot)t, -jon, -jék)	open
nyíltan	openly
nyilván	evidently
nyilvános	pub ic, open
nyírfa	birchtree
nyit (-ott, nyisson)	open
nyom (-tam, -ott, -jon)	press, weigh heavily
nyomatékos	emphatic, weighty
nyomán (valaminek)	after, on the basis of
nyomás	pressure
nyomogat (-tam, -ott, ..asson)	keep pressing
nyomógomb	press-button
nyomor, -a	want, misery, poverty
nyomorult, -ja	miserable, wretched, pitiable
nyomorúság, -a	misery
nyomtatás	printing

nyög (-tem, -ött, -jön)	moan, groan, falter out
nyöszörgés, -e	whine, whimpering, wailing
nyugágy	deck chair
nyugdíj, -at	pension
nyugodalom, nyugodalmat, nyugodalma	peace, rest, repose, quiet
nyugodtan	quietly, peacefully, cooly
nyugsz/ik (nyugodni, nyugodtam, nyugodott, nyugodjon, nyugodjék)	lie, rest; is based upon
nyugtalan	restless
nyugtat (-tam, -ott, ..asson)	calm, soothe, set at rest
nyújt (-ani, -ott, -son)	pass, hand, stretch, prolong
nyújtó	stretcher, horizontal bar, stretching
nyújtóz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	stretch oneself
nyúl (-t, -jon)	reach for, put one's hand out, touch
nyúl, nyulat, nyula	rabbit, hare

O

ó	ancient, old
obsitos	discharged soldier, veteran
ócska	old, worthless
odább	further away
odabenn	inside, in there
ódon	old, ancient, antique
ok, -a	cause, reason, motive, occasion
oklevél	deed, document, charter, certificate
ókor	ancient times
oláh, -t, -val, -ja	Wallachian, Rumanian
olló	a pair of scissors, shears
oltár, -a	altar, communion table
olyasmi	something like
ont (-ani, -ott, -son)	shed, pour
orca	cheek
ordít (-ani, -ott, -son)	shout, scream, roar
ordítozás	(continuous) bawling shouting
orgazdaság	receiving and concealing stolen goods
orgonasíp, -ot, -ja	organ/flue/reed pipe
orgonabokor	lilac bush
óriás	giant
óriási	giant, huge
orkán, -ja	hurricane, tornado, high wind
oroszlánrész	lion's share
orsó	spindle, reel
ostobán	stupidly

ostrom, -a	siege, assault
ostromló	besieger
oszlopcsarnok	colonnade, portico
osztatlan	undivided
osztoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	divide, split, share
óv (-tam, -ott, -jon)	protect, caution against
óvatosan	carefully, cautiously
óvoda	kindergarten
ozsonna (uzsonna)	afternoon meal
öblít (-eni, -ett, -sen)	rinse, flush
öböl, öblöt, öble	bay, gulf
őfelsége	His/Her Majesty
ököl, öklöt, ökle	fist
öl (-t, -jön)	kill, put to death
öl, -e	lap
öleb	lap dog, pet/toy dog
ölel (-t, -jen)	embrace, hug
öltöny, -ök	suit (of clothes)
öltözköd/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	dress (oneself), put on one's clothes
öml/ik (-eni, -ött, ömöljön, ömöljék)	pour, flow
önálló	independent, self-supporting
önállóság	independence, self-reliance
öngyilkos	suicide
önként	voluntarily
önkéntelen	involuntary, unintentional
önmagába vetett bizalom	have faith in oneself
öntöttvas kondér	cast iron kettle
önzés	selfishness, egotism
ördög, -öt, -e	devil
őriz (-tem, őrzött, -zen)	watch, guard, take care of
őrjárat	patrol
örmény	Armenian
őrmester	sergeant
örök	eternal, perpetual
örököl (öröklök, -t, -jön)	inherit, get by inheritance
örökre	forever, for evermore
örökül hagy	leave by will, bequeath
örömest	gladly, willingly, with pleasure
örömmámorban úszni	be in an ecstasy of joy, overjoyed
őrség	guards
őrült, -je	mad, insane, crazy
őrült sebességgel	at a terrific speed
örvend (-eni, -tem, -ett, -jen)	glad, delighted, pleased
ős, -ök	ancestor, forefather; ancient, ancestral, primitive, original
ősember	prehistoric man, caveman
őserdő	virgin/primeval forest, jungle

ősi	ancient, ancestral, primitive, primary
ősi szokás	ancient custom, tradition
ősz (haj)	grey
őszinteség	sincerity, frankness
össz	total, global, general
össze	together
összecsapás	collision, clash
összefoglal	summarize
összefügg (-vel)	connected with, related to
összefüggő	connected, unbroken, continuous
összegyűlt	accumulated, piled up
összehangolás	harmonizing, co-ordinating
összehasonlítás	comparision
összehúz	draw together
összejön (-vel)	come together, keep company with
összeköttetés	connection, contact
összeolvad	become absorbed in, merge into, melt, thaw
összerázkod/ik	tremble, quiver
összeszed	gather, pick up
összeszedi az eszét	concentrate on, rack one's brain
összevissza	altogether, on the whole, about
összevisszaság	disorder, confusion
ösztöndíj	scholarship
ötöl-hatol	beat about the bush
övezet, -(j)e	zone, area, sphere
őz	deer
özönl/ik (-eni, -ött, özönöljön)	stream, flow, flood, rush,
özvegy	widow

P

pacsirta	lark
padka	small bench
pajtás	buddy
palack, -ja	bottle, flask
palota	palace
pálya	course, path, orbit
panasz	complaint, lament
panaszkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	complain, lament
pandur, -ja	gendarme
pántlika	ribbon
papírív	sheet of paper
papírszelet	piece/scrap of paper
papi szeminarium	seminary
papucs	slippers
parányi	tiny
párázik (-ott, -zon)	send forth steam/vapor
parázs, parazsat, parazsa	glowing embers

paripa	steed, saddle horse
párját ritkító	unmatched, unrivaled
párolgás	evaporation, exhalation
pászka	Passover cake
pásztor, -ja	shepherd, herdsman
patikus	druggist, pharmacist
pattogatott kukorica	popcorn
pecsenye	roast
pedagógiai	pedagogic
pej	bay, chestnut
pék, -je	baker
példa	example, precedent, exercise for practice, problem
példakép	ideal, example, pattern
példány	copy, specimen, sample
penészes	mildewy, mouldy, musty
pénzesutalvány	money order
pénztárca	purse
per, -e	legal action, lawsuit
perem, -e	border, edge
permetez (-tem, -ett, -zen)	spray, atomize
perverz	perverse
perzselő	torrid
perzselő nap	scorching sunshine
pici	tiny
piheg (-tem, -ett, -jen)	pant, gasp
pilla	eyelash
pillanat, -ja	moment
pillanatfelvétel	snapshot
pillangó	butterfly
pillant (-ani, -ott, -son)	glance at, take a peep at
pillantást vet (-re)	glance at
pipáz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	smoke a pipe
pirít (-ani, -ott, -son)	toast, fry, burn, tan
pirul (-t, -jon)	blush, redden, become red/pink
pityókos	tipsy
plakát, -ja	poster, placard
pléd, -je	traveling rug
pléh, -je	tin
pletykál (-t, -jon)	gossip, talk scandal, tattle
pofon, -ja	slap in the face, box on the ear
pofon teremt	slap in the face
pokol, poklot, pokla	hell
pokol minden kínja	all the sufferings of hell
polc, -a	shelf
polgári	civil, civilian, middle class
polgármester	city mayor
pompás	splendid
póni, póniló	pony
pont	exactly, just
ponyva	brass

poroszkáló	ambling, pacing, foot-pacing
portörlés	dusting
postaláda	mailbox
postautalvány	money order
pót	supplementary, substitute, further, second best
pottyan (-t, -jon)	fall, slop, flop
pör, -ök, -e	legal action, lawsuit
praktikus	practical
preciz	exact
presztizs	prestige
protekciós levél	letter of recommendation
próza	prose
pucoló	cleaner
puli	puli (small very shaggy black Hungarian sheep dog)
punktum	there's an end to it
puska	gun
puszta	lowland plain, prairie, ranch, farmstead
pusztán	merely, only, solely
pusztít (-ani, -ott, -son)	destroy, overrun
pusztító	destructive, ruinous
pusztul (-t, -jon)	perish, is destroyed
püspök, -öt, -je	bishop, pontiff

R

ráadásul	in addition
ráakad (valamire)	come across
rab, -ja	prisoner, captive, convict
rábír (valakit valamire)	induce somebody to do something
ráér	have time for something
rabszolga	slave
radír, -ja	(pencil) eraser
rág (-tam, -ott, -jon)	chew, crunch
ragad (-t, -jon)	seize, grip
ragadós	contagious, epidemic
ragályos	contagious, epidemic
ragaszt (-ani, -ott, ..asszon)	stick, paste, glue
rágicsál (-t, -jon)	chew at, munch, nibble
ragyog (-ott, -jon)	shine, glitter, gleam, sparkle, glow
ragyogó arc	happy face
ráillő	fitting, suitable
rak (-tam, -ott, -jon)	put, set, place
rá kerül a sor	it's his turn
rakéta	rocket
rang, -ja	rank, grade, degree, status, place
rangos	dignified, proud
ránt (-ani, -ott, -son)	pull, drag

rántotta	scrambled eggs
rányomta bélyegét	leave one's mark
rászorul (-t, -jon)	have need
ravasz	sly, cunning
ravatal	catafalque, bier
ráz (-tam, -ott, -zon)	shake, jingle, jog
rázkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	shake, quiver, jolt, jerk
redőny	shutter
réges-régen	very long ago
rejt (-eni, -ett, -sen)	hide, conceal, mask, camouflage
rejtelmes	mysterious
rejtély	mystery, secret, riddle
rekedten	hoarsely, harshly
remeg (-tem, -ett, -jen)	tremble, shake, shudder
remekmű	masterpiece, work of art
reményked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	hope
reménytelen	hopeless
rémes	dreadful
rémregény	horror story, blood and thunder story
rémült	terrified, horrified
rend, -je	order
rendbeszed	put in order
rendelkezésre áll	available, disposable
rendelkez/ik (-tem, -ett, -zen, -zék)	possess
rendetlenked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	be up to mischief, make a disturbance
rendezés	arrangement, organization, sorting
rendező	organizer
rendház	monastery, convent
rendkivül	extraordinarily, extremely, most, uncommonly, unusually
rengeteg, -je	vast number of, countless; huge, enormous, vast trackless forest
rest	lazy, slothful, sluggish
részecske	particle, fragment
reszket (-tem, -ett, ..essen)	tremble, shudder
részlet, -(j)e	part, section
részletesen	in detail
részvét, -e	sympathy
részvétet kelt	enlist sympathy
réteg, -e	layer, course, deposit
rettenetes	dreadful
rettenetesen	terribly, dreadfully
rettenés	dread, fear, shrink back
révedez/ik (-tem, -ett, -zen, -zék)	daydream, stare

révén (-nek)	through, by means of, per
rezignált	resigned
riadó	alarm
ritkán	rarely
ritkás (fogak)	widely spaced
ritmusba foglal	put into rhythm
robbanás	explosion
robbanó anyag	explosive, blasting agent
robotol	drudge, slave, work hard
rohamosan	rapidly
rohan (-t, -jon)	run, hurry, race along
rokon	relative
roló	window shade, venetian blind
rom, -ja	ruin, wreck, remains
romba dönt	destroy, ruin, knock out
ronda	ugly
rongybaba	rag doll, moppet
rongyos	ragged, torn
ropogás	cracking, crunching
roppan (-t, -jon)	crack, make a cracking sound
rost, -ja	fiber, broiler
rostsütő	broiler
rovására (valaminek)	to the detriment of, at the price or expense of (sg.)
rozoga	broken down, shaky
rózsám	my love, sweetheart
rögtön	right away, at once
röpköd (-tem, -ött, -jön)	fly about/around
rövid	short
rúg (-tam, -ott, -jon)	kick
rugó	spring
rúgodóz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	keep kicking
ruhatár	cloakroom, checkroom
ruház (-tam, -ott, -zon)	provide with clothes
rúzs	lipstick

S

sajnálatos	regrettable, sad, unfortunate
sajtótermék	publication, printed matter
sánta	lame, limping
sántikál (-t, -jon)	limp
sápadt	pale
sapka	cap
sárgarigó	golden oriole, yellow bird
sárgaréz, rezet, reze	brass
sarkig kitárt	wide open
sáros	muddy
sarkvidék	polar region, arctic/antarctic region
saru	shoe, sandal
sebaj	doesn't matter, never mind

sebesség, -e	speed
sebesült	wounded
segéd	auxiliary, subsidiary, reserve; assistant
sekély	shallow
selyem, selymet, selyme	silk
selyemszál	silk thread
semmiképen	by no means
sereg, -e	army, crowd, multitude; lots of, heaps of
sérelem, sérelmet, sérelme	injury, offense, grief, grievance, damage, disadvantage
sért (-eni, -ett, -sen)	offend, insult, injure, hurt
se szó se beszéd	without a word
sikoltás	scream, shriek, yell, squall
síléc	ski
simít (-ani, -ott, -son)	smooth, even, level
simogat (-tam, -ott, ..asson)	stroke, caress
sintér, -je	dogcatcher
sír (-t, -jon)	cry, weep, wail
sír, -ok, -ja	grave, tomb
siránkoz/ik (-tam, -ott, -zon)	lament, wail, complain
sírdogál (-t, -jon)	keep crying (softly)
sírva fakad	start crying
sivalkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	scream
skatulya	box
sláger	hit, songhit
sógor, -a	brother-in-law, a relative by marriage
sóhajt (-ani, -ott, -son)	sigh
sokall (-ani, -ott, -son)	find too much, too expensive get tired of, be fed up with
sokaság, -a	crowd, multitude
sokasod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	multiply, increase (in numbers)
sokfelé	in many different places, in many directions
sopánkod/ik (-tam, -ott, -jon)	lament
sor, -a	line
sorakoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	line up, arrange order
sorozat, -ja	series
sors	fate
sóska	garden sorrel
sovinizmus	chauvinism
sötétségbe borult	plunged into darkness
spájz	pantry, larder
statiszta	supernumerary
statisztikus	statistician

stempli	(rubber) stamp
súg (-tam, -ott, -jon)	whisper
sugár, sugarat, sugara	ray, beam, stream
sugároz (-tam, -ott, ..rzott, -zon)	radiate, beam, broadcast
sugárzás	radiation, beaming
suhanc	youngster, lad
súly	weight, heaviness
suszter, -e	shoemaker
suttog (-tam, -ott, -jon)	whisper, talk in undertones
süket	deaf
süllyed (-t, -jen) vi	sink
süllyeszt (-eni, -ett, ..esszen)	sink, submerge
sürgetés	urge, pressing
sürgősen	urgently
sűrű	thick, dense, close
sűrűn	often, densely
sűrűn szerepelt	often appeared
sütő	oven
süveg	high (fur) cap
süvít (-eni, -ett, -sen)	howl, roar
szab (-tam, -ott, -jon)	cut, tailor
szabadít (-ani, -ott, -son)	liberate
szabályozott	regulated
szag, -a	scent, odour
szakácsnő	cook
szakad (-t, -jon)	tear, wear out
szakáll, -ak, -t, -a	beard
szakasz	section, part, sector
szakaszvezető	lance sergeant
szakirodalom	special or technical literature
szakít (-ani, -ott, -son)	tear, rip, split, break
szakkör	study group, professional circle
(egy) szál, -at, -a	single piece, thread
szalag, -ja	ribbon, band
szállás	lodging
szállást ver	dig a shelter
szállingóz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	go one by one
szállítólevél	bill of delivery
szálló	hotel
szalmakazal	strawstack
szalonna	bacon
számadás	account
szamár, szamarat, s amara	donkey, fool
számlál (-t, -jon)	count, compute
számontart	keep in evidence
szán (-t, -jon)	pity, feel sorry for
szán (valakinek)	intend, reserve for
szándék, -ot, -a	intention
szánkóz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	go sleigh riding

szánt (-ani, -ott, -son)	plough
szaporít (-ani, -ott, -son)	increase, multiply
szaporod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	propagate, reproduce, increase
szaporulat	increase, growth
száradt	dried
száraz	dry
szárazföld	mainland, continent
szárítás	drying
szárítógép	dryer
származ/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	originate, descend
származó	descending, originating
szárny, -at, -a	wing
szarvas	deer, stag
szarvasbika	stag
szed (-tem, -ett, -jen)	pick, gather
szed (ételt)	help oneself
szeg	nail (n)
szeges	nailed, studded
szegez (-tem, -ett, szegzett, -zen)	nail, spike
szeglet	angle, corner
szégyell (-t, -jen)	feel ashamed
szégyen	shame
szégyenkezve	ashamed
széjjeltette	put it apart
székely	Magyar of Eastern Transylvania
székesegyház	cathedral
székház	seat, center, headquarters
székváros	capital, town with a royal residence
szélcsendes	calm, windless
széle (valaminek)	edge
széles körű	wide ranging
szeliden	gently, softly
szellem, -e	spirit, mentality, morale
szellemi	mental
szellemi alap	intellectual foundation
szellemóriás	genius, master mind
szellő	breeze
szellőztet (-tem, -ett, ..essen)	ventilate, air
szélmalom, malmot, malma	windmill
szélnek ereszt	let go
széltében-hosszában	far and wide, everywhere, throughout the country
szem, -e	eye
szemben	opposite, facing, in front of
szembe száll	stand up against, oppose
szembe szegez	contrast, compare with
szembetünő	conspicuous, striking, visible
szeme világa	(eye) sight
személyesen	personally, in person

személyi igazolvány	identity card
személyiség	personality
személyzet	employees, staff
szemét, szemetet, szemete	trash, litter, rubbish
szemfedő	shroud, winding sheet
szemlél (-t, -jen)	view, gaze at, look on, inspect
szemlélődő	spectator, onlooker, observer, thinker
szemmel tart	keep an eye on, watch
szemöldök, -öt, -e	eyebrow
szemrehányás	reproach
szemtelenül	impertinently, impudently
szén, szenet, szene	coal, charcoal
széna	hay
szénaboglya	haystack, hayrick
szendered/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	doze off
szénsav	carbonic acid
szentül őriz	guard firmly
szenvedély	hobby, passion, emotion
szerelem, szerelmet, szerelme	love
szerencse kedvez (valakinek)	he is lucky, fortune smiles (on someone)
szerény	modest, humble
szerep, -e	role, part
szerető	lover
szerint	according to
szerkeszt (-eni, ett, ..esszen)	edit, compile, construct, design, fabricate, compose
szerkezet -(j)e	structure, composition
szertelen	uncontrolled, unrestrained, immoderate
szerteszét	all over, in all directions
-szerű	like, resembling
szervezett	organized
szerző	author, writer, composer
szét	apart, in different directions
szétbont	decompose, take apart
szé[illegible]hasít	split (in two)
szétkerget	disperse, scatter, break up
szétmegy	go apart, go to pieces
szétpattan	burst into pieces, split, crack
széttör	break into pieces
szezon, -ja	season
szid (-tam, -ott, -jon)	scold, chide, reprimand, abuse
szidalom, szidalmat, szidalma	insulting word, remark
szigorlat	university examination
szigorlatot letesz	pass a university examination
szikla	rock
szikráz/ik (-ott, -zon, -zék)	sparkle, gleam, glitter
szilánk, -ja	splinter, chip

szilárd	firm, solid, strong
szilfa	elm tree
szilszkin	sealskin
Szilveszter éjszaka	New Year's Eve
szimpátia	sympathy
szín, -e	barn, shed
színe (valaminek)	right side (of something)
színes	colorful, colored
színez (-tem, -ett, -zen)	color
színjáték	drama, play
szint, -je	level
szinte	almost, nearly, practically
színvonalas	high level, high standard
szív (-tam, -ott, -jon)	inhale, smoke (a cigarette)
szívatlanul	unsmoked
szívdobogva	with beating heart
szívszakadva	desperately, most anxiously, longingly
szkepszis	skepticism
szó, szavak, -k, szót, szava	word
szóba áll	speak to, engage in conversation
szobadísz	room decoration, ornament
(a) szó betű szerinti értelmében	literally
szó esik (valamiről)	it is mentioned, the question comes up
szólam, -a	phrase, catchword
szolga	servant
szolgabíró	chief magistrate of a Hungarian administrative district (before 1945)
szolid	serious minded, sober, reliable
szóló	valid
szomorúfűz	weeping willow
szór (-t, -jon)	throw, scatter, spread, sprinkle
szórakozás	entertainment, amusement
szorít (-ani, -ott, -son)	press, grasp
szorítkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	limited, restricted
szoros	tight, close
szoros kapcsolat	close connection
szortíroz (-tam, -ott, -zon)	sort, classify
szorult	squeezed in, reduced to
szószék	pulpit
szótár, -ak, -a	dictionary
szóval	in short, briefly
szög, -e	angle, angular
szőke	blond
szök/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	escape, flee
szökkenés	leap

szőlő	grape
szöveg, -e	text
szövőgép	powerloom, loom
szubvencionálás	subsidize
szúnyog, -ja	mosquito
szúr (-t, -jon)	sting, prick, pierce, stab
szurok, szurkot, szurokja	pitch, tar
szűk	tight
szűkös	scanty, tight
szűkre méretezett	limited, restricted, tight fitted
szűkre szabott	limited (in space)
szükséges	necessary, required
szükségszerűség	inevitableness, necessity
szül (-t, -jön)	give birth to
született/ik (-tem, -ett, ..essen)	be born, come into the world
szünes-szüntelen	unceasingly, uninterruptedly,
szünet, -(j)e	pause, break, stop
szünet nélkül	unceasingly, without stopping
szünidő	vacation, holiday
szűr, -ök, -t, -je	long, embroidered felt cloak worn by a Hungarian shepherd
szüretel (-t, -jen)	vintage, harvest grapes (and other fruits)
szürkület	twilight
szűrőd/ik (-ött, -jön, -jék)	filter
szűrődik (élményből)	crystallize/emerge from experience
szűz	virgin, pure, intact

T

tábla	court of appeal
tábor	camp
tág	wide, large, ample
tagad (-tam, -ott, -jon)	deny
tágas	spacious, roomy, large
tágítható	stretchable
tágra nyitott	opened wide
táj, -at	region, tract, land
táj (idő)	towards, about, around
tájékozatlanság	lack of information, ignorance
tájkép	landscape, scenery, view
takaró	cover
takarodó	taps
takarodót fúj	sound tattoo
tál, -at	dish
talaj	ground, soil, earth
találgat (-tam, -ott, ..asson)	try to guess, keep guessing
találó	appropriate, proper
talp, -at, -a	sole

talpal (-t, -jon)	resole
talpon van	be up and about, be on the move
támad (-t, -jon	arise, come into being, attack
támaszkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	lean against
támogatás	assistance
támogatásra szorul	needs assistance
tanács	advice, council
tanácstalanul	undecidedly, helplessly, not knowing what to do
tanakod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	consult, discuss
tanítvány	student, pupil, follower
tanulékony	teachable
tanulmányút	study tour
tanúskod/ik (-tam, -ott, -jon)	give proof/evidence, bear witness
tapasztal (-t, -jon)	find, discover, experience, learn
tapasztalt	experienced, skilled
táplál (-t, -jon)	nourish, feed
tapogat (-tam, -ott, ..asson)	feel one's way
tárca	pocketbook, purse
tárcsáz (-tam, -ott, -zon)	dial
tarisznya	satchel, bag
tarka	multicolored
társadalmi berendezkedés	social structure
társalog (társalgok, társalgott, -jon)	converse, chat
társaság	company, society
társnő	female companion/partner
tartalmaz (-ott, -zon)	contain, hold, include
tartomány	dominion, land, territory
tartozás	debt, liability
tartozék, -a	accessories, belongings
tartoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	owe, be indebted to
tartóztat (-tam, -ott, ..asson)	detain, keep back
távirat, -ja	telegram
távoleső	far off, remote, out of the way
távollét	absence
tbc. (tuberkulózis)	tuberculosis
teáskanna	teapot
tegez (-tem, -ett, -zen)	use the thee-thou form, be on familiar terms
tehát	therefore, accordingly
tehetetlenség	helplessness, impotent, powerless
tehetség	talent
tehetséges	talented
tejszín	cream
tejszínhab	whipped cream

tekint (-eni, -ett, -sen)	look, regard, consider
tekintet -(j)e	look, glance
tekintetes	honorable
tekintet nélkül	regardless, without respect
tele (valamivel)	full
telefonérme	telephone token
telekkönyv	real estate register
telep, -e	establishment, plant
teleped/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	settle down, sit down
telepes	settler, planter
telepít (-eni, -ett,	plant, settle, colonize
televizíós készülék	television set
telik az íd̋	time passes
telistele	full to the brim, crammed
teljesítőképesség	efficiency, ability, productivity
téma	subject, theme
temet (-tem, -ett, ..essen)	bury
temetés	funeral
temető	cemetery
tengely	axle, axis
tény	fact
tenyér, tenyeret, tenyere	palm of the hand
ténylegesen	actually, really
tér (-t, -jen)	return
térd, -e	knee
térdel (-t, -jen)	kneel
térdepel (-t, -jen)	kneel
terem (-tem, termett, -jen)	yield, produce, grow
terem, termek, termet, terme	hall, large room
teremt (-eni, -ett, -sen)	create, make, produce
teremtés	creature
teremtésit	damn it, confound it
térfogat	capacity, volume, mass
terítek, -e	cover, set
terítő	tablecloth
terjed (-t, -jen)	spread, expand
terjedelem, terjedelmet, terjedelme	size, extent, dimension
terjeszkedés	expansion, spreading
termék, -e	product
természet	nature
természetrajz	natural history
termet, -e	figure, stature
térség, -e	space
terül (-t, -jön)	spread, stretch out
terv, -e	plan
tervező	designer, planner
test, -e	body
testetlenség	incorporeity
testvér	brother (sister)
tesz-vesz	keep busy, employ oneself

tetéz (-tem, -ett, -zen)	heap up
tető, teteje	top
tetű	louse
teve	camel
tevékenység révén	through activity
tilt (-ani, -ott, -son)	forbid, prohibit
tiltakoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	protest
tincs, -et	curl, lock
tinta	ink
tiszt, -et	office, function, duty
tisztás	clearing, opening
tisztelet, -(j)e	respect, reverence, esteem
tisztességes	honest, proper, adequate
tisztség, -e	office, charge, function
tisztviselő	clerk
titkol (-t, -jon)	hide, conceal
titok, titkot, titka	secret
tokány	stew
tol (-t, -jon)	push, wheel
tolmácsol (-t, -jon)	interpret
tolmácsoló	interpreter
tolong (-ani, -tam, -ott, -jon)	push (oneself forward)
tonna	ton, metric ton
tónus	tone, tint
torkolat	mouth, outlet
torma	horseradish
torna	gymnastics
tornác	porch
torony, tornyot, tornya	tower, steeple
tovább	longer, further, more
továbbá	furthermore
tő, tövet, töve	foot, stock
többé	(no) more, (no) longer
többé-kevésbé	more or less
többlet, -(j)e	surplus
többnyire	mostly, generally
többség, -e	majority
tőke	capital, asset
tökéletesen	perfectly, faultlessly
tölcsér	cone, funnel
tölgy	oak
töltött revolver	loaded revolver
tömeg, -e	mass, body
tömérdek	innumerable
tönkrement	became bankrupt
tönkretesz	ruin
töpreng (-eni, -tem, -ett, -jen)	brood, meditate
töredék, -e	fragment, portion

tör/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	break
töri magát	overwork, slave, exert
törleszt (-eni, -ett, ..esszen)	pay by installment
töröl (törlök, -t, -jön)	wipe
törülköző	towel, handcloth
törvény	law
törvényesítés	legitimation
törzs	trunk
törzsökös	pure blooded
törzsvendég	habitual visitor
tragikus	tragic
trappol (-t, -jon)	trot
tréfál, (-t, -jon)	joke, jest
trombita	bugle, trumpet, cornet
trombitás	trumpeter
trónfosztás	dethronement, deposition
troli	trolley
tudatos	conscious
tudományos	scientific
tudomást szerez	get knowledge of, come to hear of
tudós	scientist
tulajdonképpen	really, actually, strictly speaking
túlnépesedett	overpopulated
túlnyomó	predominant
túlságosan	excessively
túlsó	the other side, opposite
túlzás	exaggeration
túra	tour, excursion
tusa	struggle, fight
tű	pin, needle
tükröz (-tem, -ött, -zön)	reflect, slant, mirror
tüleked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	jostle
tüneményes	phenomenal
tündér, -e	fairy
tündökl/ik (-eni, -költem, -ött, -köljön, -köljék)	glitter, sparkle, glisten, shine
tündöklő	brilliant, splendid, gleaming
tünet, -(j)e	symptom, sign
tűn/ik (-t, -jön)	appear, become visible, strike the eye, disappear
tűnöd/ik (-tem, -ött, -jön, -jék)	muse, ponder
tűnő pillanatra	for a (vanishing) moment
tüntetőleg	demonstratively
tűr (-t, -jön)	endure with patience, suffer
türelem, türelmet, türelme	patience
türelmetlenked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	get/grow impatient, show signs of impatience

tűz, tüzet, tüze	fire
tűz (-tem, -ött, -zön)	stick, fix; fasten with a pin
tűzes	burning hot; fiery
tüzet rak	make a fire
tűzoltó	fireman, fire guard
tűzoltó létra	fire-ladder escape

U

udvarház	manor house, country, house
ugrál (-t, -jon)	jump around
ugrándoz/ik (-tam, -ott, -zon,	jump/around/about
ugyan	what?, you don't say so, you don't mean it
ugyanakkor	at the same time
ugyan, dehogy...	there, of course not
úgyhogy	so that
úgy lehet tekinteni	can be regarded/considered
úgy tűnik	it appears
újabb	further, subsequent, repeated
újdonság	novelty
ujj, -at	finger
ujjat felnyújt	raise a hand
ultraibolya	ultraviolet
un (-t, -jon)	be tired of, bored with
unatkoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	feel dull, be bored
unoka	grandchild
unokahúg	niece
unokatestvér	cousin
uralkod/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	rule, dominate
uralkodó	ruler
uraság	lord, nobleman, owner (of great estate)
úrfi	young gentleman/master
úrrá vált az a felfogás	became the general opinion
utal (-t, -jon)	refer to, relate to
utál (-t, -jon)	detest, hate, loathe
utánanéz	check, go into the matter, examine
utánoz (-tam, -ott, -zon)	imitate, mimic, copy
utasítás	command, instruction, direction, order
útbaigazítás	information, direction
útnak ered	start off (to go)
utóbbi	latest, latter
utolér	catch up with
utoljára	last time, at the last
útra kel	leave for
útvesztő	labyrinth

üdül (-t, -jön)	rest and relax, take a holiday
ügyel (-t, -jen)	take care of, watch over
ügyfél	client
ügynökség, -e	agency
ügyvezető	managing, manager
üldögél (-t, -jen)	sit around
üldözött	persecuted
ültet (-tem, -ett, ..essen)	plant; set, seat
ültetvény	plantation
ünneplő	Sunday clothes, best clothes
űr, -ök, -je	vacuum, void, empty space
üreg, -e	hollow, cavity, cave
űrhajós	astronaut
űrkísérlet	space test/experiment
ürül (-t, -jön)	get empty
üstökös	comet, meteor
üt (-ött, üssön)	slap, beat, strike
ütem, -e	time, beat, pace
ütközet, -(j)e	battle
ütődés	knock, shock
ütődött	goofy
űz (-tem, -ött, -zön)	chase, drive
üzemanyag	fuel
üzen (-t, -jen)	send a message/word

V

vad, -at, -ja	wild, untamed, undomesticated
vadász/ik (-tam, -ott, ..ásszon, ..ásszék)	hunt, shoot
vadbőr	hide/pelt
vadidegen	perfectly strange, completely unknown
vadméh	wild bee
vadőr	gamekeeper, ranger
vadregényes	romantic
vág (-tam, -ott, -jon)	cut
vágtat (-tam, -ott, ..asson)	gallop, ride at full speed
vágy, -at	desire, wish, longing
vagyis	that is, namely
vagyon, -a	property, fortune, wealth
vagyontárgy	property, asset
váj, (-t, -jon)	dig, scoop up
vakar (-t, -jon)	scratch
vakaródz/ik (-tam, -ott, -zon, -zék)	scratch oneself
vakbél	appendix
vakító	blinding
vakon	blindly
valamint	just as, as well as
válás	divorce

vál/ik (-t, -jon, -jék) valamivé	turn or convert into something
vall (-ani, -ott, -jon)	admit
váll, -a	shoulder
vállal (-t, -jon)	take, assume the responsibility undertake
vállakoz/ik (-tam, -ott, -zon, -zek)	
vállat von	shrug (the shoulders)
való	belonging to
valóban	really, truly, indeed
valódi	real
valójában	actually
valóság, -a	reality
valóságos	real, genuine
valóságosan	actually, practically
valószínűség	probability, likehood
valószínűtlen	improbable, unlikely
váltás	changing
váltogat (-tam, -ott, ..asson)	keep changing
változás	change
változat, -a	version, variation
változatos	varied, diversified
vályog, -ja	sun-dried unburnt brick, adobe house
vándorló	wandering
vánszorog (-tem, -rgott, -jon)	drag oneself along, crawl along
varasbéka	toad, paddock
varázsol (-t, -jon) vmt vmvé	change something into something else
varázsszó	magic word
város nevezetessége	the sights of the town
Varsó	Warsaw
vas, -at	iron
vásár, -a	fair, market
vás/ik (-ott, -son, -sék)	wear away, fray, get dull
vasrács	iron bars, grill
vászon, vásznat, vászna	linen, canvass
védenc	protégé
védett	protected
védőoltás	vaccination
védővám	protective tariff/duty
végeredményben	after all
végerősítő	final/terminal amplifier
véget vet	put an end to
véglet	extreme
végrehajt	carry out, fulfill, execute
végrendelet, -(j)e	last will
végtag	limb, extremity
végtelen	infinite, endless
végül	finally
végvár	border fortress
végzés	order, degree

végzetesen	fatally
végzetesség	fatality
végzetszerű	inevitable, fatalistic
vegyesbizottság	joint/mixed commission
vegyít (-eni, -ett, -sen)	mix, combine
vekker	alarm clock
vékony	thin, slim
vél (-t, -jen)	think, believe, consider
véletlen	accidental, inadvertent
vénség, -e	old age
ver (-t, -jen)	beat
veréb	sparrow
vereked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	fight
verés	beating
verhetetlen	unbeatable
veríték, -e	sweat, perspiration
vérontás	bloodshed
vész	disaster
veszedelmes	dangerous
veszeked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	quarrel
veszettség	rabies, madness (of a dog)
vet (-ett, vessen)	throw, toss, sow
vét (-eni, -ett, -sen)	do wrong, make a mistake
vet ágyat	make a bed
vétség	offense, mild crime
vevő	buyer, customer
vezér, -e	leader
vezérigazgató	managing director
vézna	thin, puny, sickly
vidám	gay
vidáman	cheerfully
víg	gay
vigad (-tam, -ott, -jon)	have a good/merry time, amuse oneself
vígan	gayly, cheerfully
vigasz	comfort, consolation
vigasztal (-t, -jon)	console, comfort
vigasztalás	consolation
vigyorog (-rgok, -tam, -rgott, -jon)	smirk, smile derisively
világmindenség	universe
világűr	space, void
villan (-t, -jon)	flash, twinkle
villogó	flashing, glittering, sparkling
virul (-t, -jon)	flower, bloom
visel (-t, -jen)	wear
viselked/ik (-tem, -ett, -jen, -jék)	behave, conduct oneself
viszont	on the other hand

viszontagságos	vicissitudinous, characterized by ups and downs
viszony	proportion, relation
viszonyítva	compared
viszonylag	comparatively, relatively
viszonylat	relation, respect
visszaélés	abuse, misuse
visszaforgat	turn back
visszatér	return
visszautasít	refuse
visszaver (hangot)	reverberate
visszazökken	jerk, jolt, fall back
vita	debate, discussion
vitat (-tam, -ott, ..asson)	debate, argue
vitéz	brave, valiant
vitorlás	sailing boat
vívmány	achievement, attainment
vizeszsemlye	roll (of bread)
vízvezeték	water pipe
vizsla	retriever, pointer, setter
voltaképpen	actually, as a matter of fact
vonal	line
vonás	characteristic, trait
vonatkoz/ik (-ott, -zon, -zék)	concern, refer, relate (to sg.)
vonít (-ani, -ott, -son)	howl
vő, -t, veje	son-in-law
vőlegény	fiancé, groom
vörheny	scarlet fever
vörös	red

Z

zab, -ja	oat
zacskó	bag
zajong (-ani, -tam, -ott, -jon)	clamor, be noisy
zárt	closed
zászló	flag
zavar (-t, -jon)	disturb, molest, trouble
zavarba hoz	embarrass
zavartan	embarrassed, perplexed, troubled
zegzugos	zig-zagged
zeng (-eni, -tem, -ett, -jen)	sound, ring
zenit, -je	zenith
zimankós	sleety
zokog (-tam, -ott, -jon)	sob, blubber
zománcozott	enameled
zord	severe
zöld ágra vergődik	prosper, make a success of
zöm	mass, bulk
zörget (-tem, -ett, ..essen) ajtón	rap on the door
zúdít (-ani, -ott, -son)	pour, dump

zúg (-tam, -ott, -jon)	roar, rumbling
zúgás	rustle, humming, murmur
zúgolód/ik (-tam, -ott, -jon, -jék)	complain, grumble
zuhan (-t, -jon)	plunge
zuhatag	waterfall
zúm	buzz, hum
zümmög (-tem, -ött, -jön)	buzz, hum
zűrzavar	confusion
zsák, -ja	sack, bag
zsákhordó	sack carrier
zsarnok, -a	tyrant, autocrat, dictator, oppressor
zseniális	brilliant
zsidó	Jewish, Jew
zsinor	string

FSI Language Publications available from
Superintendent of Documents
Washington, D.C. 20402

BASIC COURSES

Amharic (Units 1-50), $2.25
Amharic (Units 51-60), $2.50
Cambodian (Units 1-45), $2.00
Chinyanja (Units 1-63), $1.75
French (Units 1-12 and 13-24, a set), $4.00
French Supplementary Exercises (Units 1-15), $3.25
Fula (Units 1-40), $2.75
German (Units 1-12), $2.00
German (Units 13-24), $1.75
Greek (Vol. 1), $1.75
Greek (Vol. 2), $1.00
Hebrew (Units 1-40), $2.50
Hungarian (Units 1-12), $1.25
Hungarian (Units 13-24), $1.75
Kirundi (Units 1-30), $2.75
Kituba (Units 1-35), $2.25
Korean (Vol. 1), $3.00
Lingala (Units 1-24), $1.50
Luganda (Lessons 1-94), forthcoming
Moré (Units 1-48), $1.75
Serbo-Croatian (Units 1-25), $3.50
Serbo-Croatian (Units 26-50), forthcoming
Shona (Units 1-49), $2.50
Spanish (Units 1-15 and 16-30, a set), $7.50
Spanish (Units 31-45), $3.25
Spanish (Units 46-55), $2.50
Swahili (Units 1-150), $3.00
Turkish (Units 1-30), $2.25
Turkish (Units 31-50), forthcoming
Twi (Units 1-20), $1.25
Vietnamese (Vol. 1), $1.75
Vietnamese (Vol. 2), $1.50
Yoruba (Units 1-49), $1.75

Finnish Graded Reader, forthcoming
Hungarian Graded Reader
Indonesian Newspaper Reader, forthcoming
Spanish Programmatic Course Instructor's Manual, $0.75
Spanish Programmatic Course Student Workbook, $2.25
Swahili - General Conversation, $0.75
Swahili - Geography, $0.65
Thai - Reference Grammar, $1.25
Yoruba Intermediate Texts, $1.25

Supplies of all publications listed are limited, and prices are subject to change without advance notice. Rules require remittance in advance of shipment. Check or money order should be made payable to the Superintendent of Documents. Postage stamps and foreign money are not acceptable.

*U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE : 1968 O - 312-314